

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กิติมา ปรีดีคติก. ปรัชญาการศึกษา (เล่ม 1). กรุงเทพมหานคร:
ประเสริฐการพิมพ์, 2520.
- จรรยา สุวรรณพิทักษ์ และ ดวงเดือน ศาสตรภทท์. ผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์
ของเด็กไทยในระดับชั้นต่าง ๆ. รายงานการวิจัยฉบับที่ 16.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก,
2516.
- ฉลอง ภิมยรัตน์. "ความศรัทธาในอาชีพครูของนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มภาคใต้."
ใน รวบรวมบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการศึกษา
ของข้าราชการกรมการฝึกหัดครู, หน้า 188-190. กรุงเทพมหานคร:
กรมการฝึกหัดครู, 2526.
- ชวาล แพร์คกุล. เทคนิคการวัดผล. พระนคร: อักษรเจริญทัศน์, 2506.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. แนวทางปฏิรูป
การฝึกหัดครูไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติ
ของประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย, 2529.
- เทพสตรี, วิทยาลัยครู. การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศึกษา 131
หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติโดยใช้
หน่วยการเรียนรู้การสอนกับการสอนปกติ. รายงานการวิจัย.
ลพบุรี: วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2521.

ธีระ อาชวเมธี. ปรัชญาจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์,
2521.

นครราชสีมา, วิทยาลัยครู. ชุดการสอนวิชาศึกษา 131 หลักการสอนและ
การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4.

นครราชสีมา: วิทยาลัยครูนครราชสีมา, 2527.

บุรีรัมย์, วิทยาลัยครู. แนวการสอนวิชาชีพครู. บุรีรัมย์: วิทยาลัยครูบุรีรัมย์,
2528.

สังข์ อุทรานันท์. การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ทัศนนิคม, 2526.

สภาการฝึกหัดครู. หลักสูตรการฝึกหัดครู ระดับปริญญาตรี (ฉบับปรับปรุง).
กรุงเทพมหานคร: สภาการฝึกหัดครู, 2524.

_____. หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519. กรุงเทพมหานคร:
สภาการฝึกหัดครู, 2525.

สุข เกษชัย. "องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน."
ใน ผลงานวิจัยทางการศึกษาและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
(เล่ม 3), หน้า 7-095 - 7-098. เอกสารประกอบการประชุม
ทางวิชาการ เรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษา, 9-13 กันยายน 2528. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2528.

สุทัศน์ สุกุมลสันต์. "การศึกษาตัวแปรจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์
ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาในวิทยาลัยครูแห่งหนึ่ง." ใน
ผลงานวิจัยทางการศึกษา (เล่ม 2), หน้า 8-1 - 8-3. เอกสาร
ประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่องการวิจัยทางการศึกษาและ
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา, 7-11 กันยายน 2524. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2524.

เชนก เขียวอนุกรมกร. การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.

บทความ

ครูจุฬา (นามแฝง). "สูตรสำเร็จในการสร้างแบบวัดทัศนคติทอวิชาสหครู."

จุลสารวิจัยทางสังคมศาสตร์ 2 (2528): 12-18.

ช่างรงค์ดี หมั้นจักร. "นวัตกรรมการฝึกหัดครู." ครูปริทัศน์ 4 (มีนาคม

2522): 50-58.

_____. "แนวโน้มหลักสูตรฝึกหัดครู." ครูปริทัศน์ 5 (เมษายน 2523): 52-56.

ไพฑูริย์ สีนลาภรัตน์. "การปรับปรุงการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู."

ครูปริทัศน์ 4 (มกราคม 2522): 14-17.

หอม คลายานนท์. "การจัดการฝึกหัดครูเพื่อมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง."

ครูปริทัศน์ 3 (พฤศจิกายน 2521): 36-46.

อารี สัมพลวี. "ลางร้ายในการฝึกหัดครู." ครูปริทัศน์ 5 (กุมภาพันธ์ 2523):

74-76.

เอกสารอื่น ๆ

กิตติพันธ์ รุจิรกุล. "ทัศนคติทอวิชาสหครูของนิสิตระดับปริญญาตรี ปีที่ 1

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร." วิทยานพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2523.

แก้วกา คณะวรรณ. "หลักการของหลักสูตร." พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น:

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2524. (อัครสำเนา)

ทศนา แชมมณี. "การจัดการเรียนการสอน." แผนปฏิรูปประกอบการเรียนการสอน
วิชา 410817 การพัฒนาและการใช้ระบบการเรียนการสอน, คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ภาศพลาย ปีการศึกษา 2525. (ถ่ายเอกสาร)

ชวีชัย ชัยจิรฉายากุล. "จุดหมายสำหรับการเรียนการสอน: แนวคิดและแนวปฏิบัติ."
กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล, ม.ป.ป. (อักษำเนา)

นิลิกคุงษ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. "การพัฒนารูปแบบ." เอกสาร
รายงานประกอบการศึกษาวิชา 410880 สัมมนาระดับคุงษ์บัณฑิตกว่าด้วย
การออกแบบการวิจัย, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ภาศกัณ
ปีการศึกษา 2527. (ถ่ายเอกสาร)

บุญชม ศรีสะอาด. "รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน." วิทยานิตนชปริญญา
คุงษ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

ทยอม กันมณี. "การศึกษาความเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการสอนด้วย
ตำราเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาในรูปแบบเชิงปัญหากับรูปแบบที่ใช้กัน
อยู่ทั่วไป." วิทยานิตนชปริญญาคุงษ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2524.

เยาวดี รางชัยกุล และ ศิริชัย กาญจนวาสี. "การสร้างแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครู."
รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย,
2523. (อักษำเนา)

_____ "การพัฒนาแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครู." รายงานการวิจัย.
กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย, 2524. (อักษำเนา)

วิรัตน์ ไวยกุล. "ปัญหาในการประกอบอาชีพครูกับการผลิตครูของคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่." วิทยานิตนชปริญญาคุงษ์บัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.

ศิริชัย กาญจนวาสี. "ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย."
รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. (อักษำเนา)

สวัสดิ์ ประทุมราช และ สุภาพ วาดเขียน. "การสร้างและพัฒนามบวิทัศน์คหิ
คหิวิชาชีพครู." รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการ
ทรวงมหาวิทยาลัย, 2525. (อัครสำเนา)

English

Books

- Association of Teacher Educators. Guidelines to Clinical
Experiences in Teacher Education. Washington, D.C.:
Association of Teacher Educators, 1973.
- Bany, Mary A., and Johnson, Lois V. Educational Social Psychology.
New York: Macmillan Publishing, 1975.
- Barnhart, Clarence L., and Barnhart, Robert K., eds. The World
Book Dictionary. 2 Vols. Chicago: Doubleday & Company,
1979.
- Bloom, Benjamin S., et al. Taxonomy of Educational Objectives,
The Classification of Educational Goals: Handbook I:
Cognitive Domain. New York: David McKay Company, 1972.
- Brody, Nathan. Human Motivation: Commentary on Goal-Directed
Action. New York: Academic Press, 1983.
- Combs, A. W.; Avila, D.; and Parking, W. W. Helping Relationships:
Basic Concepts for the Helping Professions. Boston:
Allyn & Bacon, 1971.

- Combs, A. W. Perceiving. Behaving. Becoming: A New Focus for Education. 1962 ASCD Yearbook. Washington, D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development, 1962.
- Combs, A. W., and others. The Professional Education of Teachers: A Humanistic Approach to Teacher Preparation. 2nd ed. Boston: Allyn & Bacon, 1974.
- Combs, Arthur W., and Snyggy, Donald. Individual Behavior: A Perceptual Approach to Psychology. New York: Harper & Row, 1959.
- Coleman, James S. Equality of Educational Opportunity. Washington, D.C.: United States Department of Health, Education, and Welfare, Office of Education, 1966.
- Dick, Walter, and Carey, Lou. The Systematic Design of Instruction. Glenview, Illinois: Scott, Foresman and Company, 1978.
- Eggen, Paul E.; Kauchak, Donald P.; and Harder, Robert J. Strategies for Teachers: Information Processing Models in the Classroom. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1979.
- Elliot, Peggy G., and Mays, Robert E. Early Field Experiences in Teacher Education. Fast Back 125. Bloomington, Indiana: Phi Delta Kappa Foundation, 1979.

- Friedenberg, Kent. "Assessing Student Teaching." In New Perspectives on Teacher Education, pp. 52-72. Edited by Donald J. McCarty, and others. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1973.
- Garfield, Sol. L. "Intelligence and Intelligence Testing." In Psychology of the Educational Process, pp. 519-561. Edited by Joel R. Davitz, and Samuel Ball. New York: McGraw-Hill, 1970.
- Gerke, Natalie. "Rationales for Field Experiences in the Profession." In Exploratory Field Experiences in Teacher Education, pp. 1-6. Edited by Clark Webb, Natalie Gerke, Peggy Ishler, and Alicia Mendoza. Reston, Va.: Association of Teacher Education, 1981.
- Gerlach, Vernon S., and Ely, Donald P. Teaching and Media: A Systematic Approach. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1971.
- Glasser, Robert, ed. Teaching Machine and Programmed Learning I. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1966.
- Henry, Marvin A., and Beasley, W. Wayne. Supervising Student Teachers. 2nd ed. Terre Haute, Indiana: Sycamore Press, 1979.
- Hosford, Philip P. An Instructional Theory: A Beginning. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1973.

- Joyce, Bruce, and Weil, Marsha. Models of Teaching. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1972.
- Kahle, Lynn R. Attitude and Social Adaptation: A Person-Situation Interaction Approach. Oxford: Pergamon Press, 1984.
- Kemp, Jerrold E. Instructional Design: A Plan for Unit and Course Development. Belmont, California: Fearon/Lear Siegler, 1971.
- Klausmeir, Herbert J., and Ripple, Richard E. Learning and Human Abilities: Educational Psychology. 3rd ed. New York: Harper & Row, 1971.
- Krathwohl, D. G., et al. Taxonomy of Educational Objectives, the Classification of Educational Goals, Handbook II: Affective Domain. New York: David McKay Company, 1973.
- Lortie, Dan G. Schoolteacher: A Sociological Study. Chicago: University of Chicago Press, 1975.
- McIntyre, D. John. Field Experiences in Teacher Education: From Student to Teacher. Washington, D.C.: Foundation for Excellence in Teacher Education, 1983.
- National Council Cooperative of Sri Lanka. Cooperative Teachers' Field Experience: A New Approach. Colombo: National Council Cooperative of Sri Lanka, 1982.

- Patterson, C. H. Humanistic Education. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1973.
- Penrod, Steven. Social Psychology. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1983.
- Romiszowski, A. J., ed. A System Approach to Education and Training. APLET Occasional Paper No 1. London: Kogan Press, 1977.
- Shaffer, John B. P. Humanistic Psychology. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1978.
- Sherif, Muzsafer, and Sherif, Carolyn W. Social Psychology. New York: Harper & Row, 1969.
- Smith, B. Othanal, ed. Research in Teacher Education. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1971.
- Snow, Richard E. "Theory Construction for Research on Teaching." In The Second Handbook of Research on Teaching, pp. 80-82. Edited by Richard E. Snow. Chicago: McNally Publishing, 1979.
- Tanner, Daniel, and Tanner, Lawrence. Curriculum Development. New York: Mcmillan, 1975.
- UNESCO. Regional Office for Education in Asia and Oceania. Teacher Education: Direction of Change. Bangkok: Regional Office for Education in Asia and Oceania, 1979.

- Worchel, Stephen, and Cooper, Joel. Understanding Social Psychology.
3rd ed. Homewood, Illinois: Dorsey Press, 1983.
- Zais, Robert S. Curriculum Principles and Foundations. New York:
Thomas Y. Crowell Company, 1976.

Articles

- Appleberry, Mary. "What Did You Learn From Student Teaching."
Instructor 35 (February 1975): 38-40.
- Austin-Martin, George; Bull, Diana; and Molrine, Charlotte. "A
Study of the Effectiveness of a Pre-Student Teaching
Experience in Promoting Positive Attitudes Toward Teaching."
Peabody Journal of Education 58 (April 1981): 148-153.
- Becher, R. M., and Ade, W. "The Relationship of Field Placement
Characteristics and Students' Potential Field Performance
Abilities to Clinical Experience Performance Ratings."
Journal of Teacher Education 33 (January 1982): 24-30.
- Bentler, P. M., and Speckart, G. "Models of Attitude-Behavior
Relations." Psychological Review 86 (March 1979): 452-
464.
- Book, Cassandra; Byers, Joe; and Freeman, Donald. "Student
Expectations and Teacher Education Traditions with Which
We Can and Cannot Live." Journal of Teacher Education
XXXIV (January-February 1983): 9-13.

- Brandit, Richard M., and Gunter, Mary Alice. "Teachers Are Made, Not Born." Educational Leadership 39 (November 1981): 149-151.
- Bullough, Robert V. "Professional Schizophrenia: Teacher Education in Confusion." Contemporary Education 53 (Summer 1982): 207-212.
- Casey, John P., and McNeil, Keith. "Attitudinal Dimensions of Supervising Teachers of Elementary and Secondary Student Teachers." Journal of Teacher Education 23 (Fall 1972): 358-362.
- Denton, Jon J. "Early Field Experience Influence on Performance in Subsequent Coursework." Journal of Teacher Education 33 (March-April 1982): 19-23.
- Elliot, Peggy G., and Draba, Robert E. "A Placement Procedure That Prevents Problems." Clearing House 52 (December 1978): 157-160.
- Freeland, Kent. "Assessing Student Teaching." Teacher Educator 15 (Autumn 1979): 11-16.
- Gallegos, Arnold M. "The Dilemma of Extended / Five Year Program." Journal of Teacher Education 32 (January-February 1981): 4-6.

- Gough, H. G.; Durflinger, G. W.; and Hill, R. E. "Predicting Performance in Student Teaching from the California Psychological Inventory." Journal of Educational Psychology 59 (September 1968): 119-127.
- Harp, William M. "Early Field Experience—A Maturing Force." Elementary School Journal 74 (March 1974): 369-373.
- Hawson, Robert B. "The Trouble With Teacher Preparation." Educational Leadership 39 ((November 1981): 144-147.
- Hazard, W. R., and others. "The Tutorial and Clinical Program for Teacher Education." Journal of Teacher Education 18 (Fall 1967): 269-276.
- Herbster, Douglass L. "Generalists VS Specialists in the Supervision of Student Teachers." Teacher Educators 11 (Winter 1975-1976): 32-34.
- Hoy, J. B. "Pupil Control Ideology and Organizational Socialization: The Influence of Experience on the Beginning Teacher." School Review 76 (1968): 312-323.
- Hoy, H. K., and Rees, R. "The Bureaucratic Socialization of Student Teachers." Journal of Teacher Education 28 (February 1977): 23-26.
- Jacobs, Elmer B. "Attitude Change in Teacher Education: An Inquiry into the Role of Attitudes in Changing Teacher Behavior." Journal of Education 19 (Winter 1968): 410-416.

- Jensen, Julie M. "PBTE: Finding the Baby in the Bathwater." English Education 7 (Fall 1975): 46-49.
- Johnson, James S. "Change in Student Teacher Dogmatism." Journal of Educational Research 62 (January 1969): 224-226.
- Karnos, Ann H., and Jacko, Carol M. "The Role of Significant Others During the Student Teaching Experience." Journal of Teacher Education 28 (September-October 1977): 51-55.
- Klein, M. Frances. "The Use of a Research Model to Guide Curriculum Development." Theory Into Practice XXII (Summer 1983): 198-202.
- Krajawski, Robert J., and Cate, Barger Amanda. "Preparing Elementary Teacher for Where the Action Is." Journal of Teacher Education XXV (Spring 1974): 76-78.
- Krutschinsky, Rick, and Moore, Bobby D. "Early Field Experiences: A Vital Part in the Training of Elementary Teacher." Kappa Delta Phi Record 17 (April 1981): 119-120.
- Lenton, D. A. "An Evaluation of Course Methods in Teaching Child Development." Journal of Educational Research 35 (1961): 118-122.
- Linden, Kathryn, and Linden, James. "A Longitudinal Study for Teachers' Attitudes and Personality Characteristics." Journal of Teacher Education 20 (Spring 1969): 2-6.

- Mahan, James M. "Influence of Supervising Teachers in a Cluster Program." Teacher Educator 12 (Winter 1976-1977): 2-6.
- Manning, Diane Thompson. "The Influence of Key Individuals on Student Teachers in Urban and Suburban Settings." Teacher Educator 13 (February 1977): 2-3.
- Maslow, Abraham H. "Some Educational Implication of the Humanistic Psychology." Harvard Educational Review 38 (March 1968): 685-696.
- McIntyre, D. John. "Intergrating Theory and Practice Via a Teaching Center." Contemporary Education 50 (Spring 1979): 146-149.
- McIntyre, D. John, and Norris, William R. "Research on the Student Teaching Triad." Contemporary Education 51 (Summer 1980): 193-196.
- McIntyre, D. John, and Vickery, Tom Rusk. "Differential Observer Effects on Student Teacher Verbal Behavior." College Student Journal 13 (Fall 1979): 263-267.
- Marvin, William C., and Templeton, Ronald. "Methods Course in the Field." Clearing House 48 (November 1973): 159-162.
- Mori, T. "Structure of Motivation for Becoming a Teacher." Journal of Educational Psychology 56 (1965): 175-183.

- Morris, John E., and Curtis, K. Fred. "Legal Issues Relating to Field-Based Experiences in Teacher Education." Journal of Teacher Education XXXV (March-April 1983): 2-6.
- Nosow, Sigmund. "Students' Perceptions of Field Experience Education." Journal of College Student Personnel 16 (November 1975): 508-513.
- Nance, Douglass W. "An Academic Department Member's Perception of a Student Teaching Program." Teacher Educator 12 (Spring 1977): 18-21.
- Price, Robert D. "The Influence of Supervising Teachers." Journal of Teacher Education 12 (December 1961): 471-475.
- Price, William J. "The Student Teacher as Indentured Servant." Journal of Teacher Education 23 (Fall 1972): 352-354.
- Robert, R. A., and Blackenship, J. W. "The Relationship Between The Change in Pupil Control Ideology of Student Teachers and the Student Teachers' Perspection of the Cooperating Teacher's Pupil Control Ideology." Journal of Research in Science Teaching 7 (June 1970): 315-320.
- Salzillo, Frederick E., Jr., and Van Fleet, Alanson A. "Student Teaching and Teacher Education: A Sociological Model for Change." Journal of Teacher Education 28 (January-February 1977): 27-31.

- Scannell, Dale P., and Guenther, John E. "The Development of an Extended Program." Journal of Teacher Education 32 (January-February 1981): 7-21.
- Schuttenberg, Ernest M. "Preparing the Educated Teacher for the 21st Century." Journal of Teacher Education XXXIV (July-August 1983): 14-17.
- Scherer, Charlotte. "Effects of Early Field Experiences on Student Teachers' Self-Concepts and Performance." Journal of Experimental Education 47 (Spring 1979): 208-214.
- Seiferth, Berniece, and Samuel, Marie. "The Emergence of Early Field Experience." Peabody Journal of Education 57 (October 1979): 10-16.
- Shuman, R. Baird. "A New Model Is Needed in Teacher Training." Clearing House 47 (October 1972): 120-124.
- Silvermail, David L., and Costello, Mellissa H. "The Impact of Student Teaching and Internship Programs on Preservice Teachers' Pupil Control Perspectives, Anxiety Level, and Teaching Concerns." Journal of Teacher Education XXXIV (July-August 1983): 32-36.
- Weinstock, H. R., and Peccolo, C. M. "Do Students' Ideas and Attitudes Survive Practice Teaching." Elementary School Journal 70 (April 1970): 210-218.
- Yee, A. H. "Do Cooperating Teachers Influence the Attitudes of Student Teachers." Journal of Educational Psychology 60 (1969): 327-332.

Other Materials

- Baillie, William Robert. "The Effects of an Experiential Undergraduate Teacher Education Program on the Development of Self Actualization." Dissertation Abstracts International 41 (January 1981): 2906-A.
- Bartos, Robert Bryn. "A Study of Field Participation and Classroom Experiences and Their Effects Upon the Perception of Prospective Teachers." Paper Presented to the American Educational Research Association, New Orleans, Louisiana, February 1973.
- Blackwell, Tommie Ruth Borough. "A Study of Attitude Change of Preprofessionals in the Teacher Education Program at the University of Montevallo Before and After the Early Field Experience." Dissertation Abstracts International 43 (December 1982): 1908-A.
- Calfee, Timothy Hogan. "The Relationship Between Early Field Experience and Performance During Student Teaching." Dissertation Abstracts International 44 (July 1983): 142-A.
- Carter, Donna Jean. "An Analysis of the Effects of Modified Experience Based Career Education Program." Dissertation Abstracts International 42 (February 1982): 3408-A - 3409-A.

- Conrad, Danial Emanuel. "The Differential Impact of Experiential Learning Programs on Secondary School Students." Dissertation Abstracts International 41 (September 1980): 919-A.
- Conradson, Dianne R. "The Effect of Early Classroom Teaching Experience Upon the Attitudes and Performance of Science Teacher Candidates." Paper Presented at the annual meeting of the National Association for Research in Science Teaching, Detroit, Michigan, March 1973.
- Copeland, Willis D. "The Nature of the Relationship Between Cooperating Teacher Behavior and Student Teacher Classroom Performance." Paper Presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, New York, New York, April 1977.
- Crocker, Charlene Short. "Effects of Pre-Service Experience on Attitudes, Self-Concept, and Teaching Effectiveness in a Secondary School Teacher Education Program." Dissertation Abstracts International 41 (December 1980): 2560-A.
- Denemark, George, and Nutter, Norman. "The Case for Extended Programs of Initial Teacher Preparation." Washington, D.C.: ERIC Clearinghouse on Teacher Education, 1980. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 180 995)

- Ellis, Margaret Ann Waddell. "The Effects of Field-Based Elementary Method Courses on Achievement in Knowledge Competences." Doctoral Dissertation, Texas Tech University, 1973.
- Foley, Melva Jean. "The Effectiveness of the Beginning Student Teachers at the University of Northern Colorado and the Relationship of this Effectiveness to Early Field Experience." Dissertation Abstracts International 38 (February 1978): 4746-A.
- Harple, Charles E. "The Value of an Extended Pre-Student Teaching Field Experience Program." Dissertation Abstracts International 37 (May 1977): 1208-A.
- Harsman, Ellen Frances McCorkle. "The Effects of Field-Based Learning Experience on the Career Maturing of Liberal Arts Undergraduates." Dissertation Abstracts International 39 (September 1978): 1368-A.
- Helmer, Jerry Donald. "The Effect of Field-Based Elementary Methods Courses on the Attitudes of Teacher Education Students." Dissertation Abstracts International 35 (April 1975): 6446-A-6447-A.
- Hunsaker, Floyd Rex. "A Comparison of Attitudes Between Two Field-Based Teacher Education Programs." Dissertation Abstracts International 36 (November 1975): 2751-A.

- Klein, Michael Allen. "An Experiential Versus a Didactic Approach to Teaching Counselors and Interpersonal Conflict Management: A Comparative Study." Dissertation Abstracts International 43 (April 1983): 3218-A.
- Krawinkel, Robert Marion. "Change in Self Actualization, Self-Concept and Selected Attitudes of Catholic Seminarins as a Function of Field Education." Dissertation Abstracts International 38 (March 1978): 5374-A.
- Lane, Conrad D. "Comparative Effectiveness of Feedback Through Video Tape, Purdue Teacher Evaluation, and Normal Supervisory Practice on Student Teacher Attitudes." Doctoral Dissertation, Purdue University, 1972.
- Levy, Lynne Carol. "The Effects of Field Experience Education on the Personal and Professional Development of Undergraduate College Student." Dissertation Abstracts International 41 (October 1980): 1430-A.
- Mahan, James, and Lancefield, Warren E. "Changes in Preservice Teachers' Value Orientations Toward Education During Year-Long, Cluster, Student Teaching Placements." Paper Presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, San Francisco, California, 19-23 April 1976.

- Masden, Harols Daniel. "The Utilization of Community in the Achievement of Educational Objectives: A Field-Experience Model for Higher Education." Dissertation Abstracts International 39 (August 1978): 628-A.
- Morten, Helen Elizabeth. "A Suggested Field-Based Teacher Education Program: Construction of Modules for Music Education, Their Implementation and Evaluation." Dissertation Abstracts International 36 (December 1975): 3479-A.
- Mueller, Dennis Raymond. "Identification and Classification of Teacher Tasks Appropriate to Pre-Student Teaching, Field-Based Industrial Arts Teacher Education." Dissertation Abstracts International 40 (February 1980): 4448-A.
- Olsen, Bruce Henry. "The Relationship of Early Field Experience, the Cooperating Teacher, University Program and Subject Field to the Use of Fifteen Selected Teacher Behavior in Student Teaching." Dissertation Abstracts International 42 (March 1982): 3960-A.
- Quinsenberry, Nancy L.; Quinsenberry, James D.; and Willis, Margo. "An Evaluation of Southern Illinois University-Carbondale Center Approach to Professional Education Experiences." Paper Presented at the annual meeting of the Association of Teacher Educators, Las Vegas, Nevada, February 1978.

- Richarz, Ann Sherrill Hay. "A Comparison of Field-Based Child Development Associate Training and College/University Training for Early Childhood Teachers in Relation to Teacher Characteristics." Dissertation Abstracts International 39 (April 1978): 6000-A.
- Roy, Rosalee. "The Placement of Preparatory Teaching Experiences in Business Teacher Education Programs in Kentucky." Dissertation Abstracts International 41 (August 1980): 507-A.
- Tarzaban, Abdulla. "Elementary Mathematics Education: Developing A Competency-Based/Field-Centered Program." Dissertation Abstracts International 35 (February 1975): 4977-A.
- Zeichner, Kenneth M. "The Dialectics of Teacher Socialization." Paper Presented at the annual meeting of the Association of Teacher Educators, Orlando, Florida, February 1979.
- _____. "Ethical Problems in 'Personalization' Instruction During the Student Teaching Experience." Paper Presented at the annual meeting of the Association of Teacher Educators, Dallas, Texas, February 1981.

ភាគីណាម

ภาคผนวก ก

คู่มือการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน
และการ เตรียมประ สบการณวิชาชีภาคปฏิบัติ

(ศึกษา 131)

คำนำ

คู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน และการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ (ศึกษา 131) ฉบับนี้เขียนจัดทำขึ้น เพื่อเป็นคู่มือสำหรับอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาและสำหรับอาจารย์พี่เลี้ยงนักศึกษา

ภายในคู่มือจะประกอบด้วย หลักการพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม ซึ่งกล่าวถึงหลักทฤษฎีพื้นฐานที่นำมาสู่การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาศึกษา 131 ซึ่งในรูปแบบจะกล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำเนียบการโดยละเอียด และส่วนสุดท้าย ประกอบด้วยการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาศึกษา 131 มาวางแผนดำเนินการสอนในแนวปฏิบัติ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาศึกษา 131 นี้ ผู้เขียนได้พัฒนาขึ้นเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชาศึกษา 131 ให้เหมาะสม สำหรับการเตรียมครูที่เหมาะสม การเตรียมครูที่ดีในทัศนะของผู้เขียนเชื่อว่าต้อง เตรียมในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงทุกประการ โดยไม่มีการใช้สถานการณ์จำลอง แกล้งอย่างใด การเตรียมครูควรจะให้นักศึกษาได้ประสบการณ์นักเรียนจริง ครูจริง การสอนจริง โรงเรียนจริงและปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ๆ ผู้เขียนเชื่อว่าประสบการณ์จริงและประสบการณ์จริงเป็นครูที่ดีที่สุดสำหรับนักศึกษา

คู่มือฉบับนี้อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์พี่เลี้ยงจะใช้ควบคู่กับเอกสารอีก 2 ฉบับคือ เอกสารการเรียนของนักศึกษา และคำบรรยายของนักศึกษา ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาศึกษา 131 จะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครูของไทยต่อไป

สมพงษ์ สิงหะพล

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
ตอนที่	
1 หลักการพื้นฐานและแนวทฤษฎีของการจัดการเรียนการสอน แบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ วิชาชีพภาคปฏิบัติ (ศึกษา 131)	1
ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม .	1
ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม สำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ วิชาชีพภาคปฏิบัติ	2
ทฤษฎีพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม สำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ วิชาชีพภาคปฏิบัติ	2
ความเชื่อและความคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอน แบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียม ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ	11
รายละเอียดของความเชื่อและความคิดพื้นฐานของการจัด การเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน และการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ	13
2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน และการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ	14
รายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ ภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน	16

	ก
ลักษณะสำคัญ	16
ขั้นตอนการจัดทำเนืองการ	24
รูปแบบทาง ๆ ของการจัด	33
3 การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชา หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติมา วางแผนจัดทำเนืองการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ	35
รายละเอียดของวิชาหลักการสอนและการเตรียม ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ	36
การปรับหลักสูตรวิชาหลักการสอนและการเตรียม ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ	36
แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 ตลอดภาคเรียน ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม สำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ วิชาชีพภาคปฏิบัติ	37
รายละเอียดของแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ ภาคสนาม	41
เอกสารอ้างอิง	62
ภาคผนวก	63

หลักการพื้นฐานและแนวทฤษฎีของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับ
วิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ (ศึกษา 131)

ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและ
การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ หมายถึงสภาพหรือลักษณะของการเรียน
การสอนวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติที่จัดให้มี
การเรียนการสอนขึ้นในโรงเรียนหรือในสภาพแวดล้อมจริงในโรงเรียนโดยยึด
หลักการจากประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูของแมคอินไทร์ (McIntyre
1983) และทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมของโคมบส์และคณะ (Combs,
and others 1974) โดยที่การจัดตั้งยังคงยึดเนื้อหาสาระความรู้หลักสำคัญของ
วิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติอยู่ทุกประการ

การจัดการเรียนการสอนแบบนี้จะเป็นการเรียนการสอนวิชาหลักการสอน
และการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงทุกประการ
กล่าวคือจัดเรียนและสอนกันในโรงเรียนจริง ห้องเรียนจริง นักเรียนจริง ครูจริง
การสอนจริงและสภาพปัญหาจริง โดยไม่มีการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูแต่
อย่างใด เว้นแต่การสอบปลายภาคเรียนที่วิทยาลัยกำหนดขึ้นและการทดสอบก่อน
และหลังการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ นักศึกษามีบทบาทและความรับผิดชอบ
มากกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมหรือแบบปกติที่จัดกันอยู่ นักศึกษาจะต้อง

รมนิคชอบการ เรียนรู ของ เขาควย กัว ของ เขาเอง และสูง มีอกระทำทุกอยางควย กัวเอง ส่วนอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่เลี้ยงจะเป็นผู้อำนวยกา ร จัดเตรียม วางแผน และคอยให้ความช่วยเหลือนักศึกษาในกระบวนการ เรียนรู ของ เขา

ความสำคัญของการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและ การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

การจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและ การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติที่ผู้เขียนพัฒนาขึ้นนี้เป็นวัฏกรรมการสอน ทางการฝึกหัดครูที่ไม่มีการจัดทำแบบเต็มรูปแบบมาก่อน จากหลักการของการจัด การเรียนการสอนแบบนี้ ความสำคัญก็คือ

1. เป็นการ แสวงหาวัฏกรรมทางการฝึกหัดครูที่สอดคล้องกับสภาพ แวดล้อมแบบไทยและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย
2. เป็นการนำเอาแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นหรือในชุมชนมาใช้ ประโยชน์สำหรับการผลิตครูที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด แต่ได้รับประโยชน์ตอบแทน มากที่สุด
3. เป็นการฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นครูในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงซึ่ง ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงนี้เป็นครูที่ดีที่สุดสำหรับ การฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นครูในโรงเรียนต่อไป

ทฤษฎีพื้นฐานของการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน และ การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

การจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและ การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติพัฒนามาจากทฤษฎีที่สำคัญ 2 แหล่งคือ

1. หลักการจากแนวคิดการจัดประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครู ของแมคอินไท

แนวคิดการจัดประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูของ
แมคอินไทมีหลักการที่สำคัญดังนี้

1.1 แนวคิดหลักหรือแนวคิดสำคัญ

1.1.1 รายวิชาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถาบัน
ฝึกหัดครูจะมีคุณค่าต่อการเป็นครูและการฝึกฝนผู้ที่จะเป็นครูมากขึ้นหากจัดในโรงเรียน
จริงหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

1.1.2 การเรียนรู้ที่มีความหมายคือผู้เรียนถือหลักการเรียนรู้
ที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ด้วยตัวเอง

1.2 แนวคิดสนับสนุนแนวคิดหลัก

1.2.1 ประสบการณ์ภาคสนามเป็นประสบการณ์ที่ประสบ
เหตุกับการปฏิบัติเขาด้วยกัน

1.2.2 ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากสภาพแวดล้อม
ที่เป็นจริงเป็นครูที่ดีที่สุดสำหรับการเป็นครู

1.3 เหตุผลและคุณค่าของประสบการณ์ภาคสนาม

1.3.1 การเรียนรู้จากประสบการณ์ภาคสนามทำให้การ
เก็บโทษทางสติปัญญา เจตคติต่ออาชีพครูค่าเป็นความคู่ไปด้วยกัน

1.3.2 ประสบการณ์ภาคสนามเป็นการเปิดโอกาสให้
นักศึกษาได้ค้นพบสิ่งที่เหมาะสมกับตัวเขาจากการได้มีส่วนร่วมในสภาพการณ์จริง

1.3.3 ประสบการณ์ภาคสนามทำให้สถาบันฝึกหัดครูทราบว่า
นักศึกษามีความเหมาะสมที่จะออกไปเป็นครูหรือจะออกไปฝึกสอนหรือไม่เพียงใด

1.3.4 ประสบการณ์ภาคสนามช่วยให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจ

อยากเรียน อยากเห็นและประสงค์จะเรียนรู้

1.3.5 ประสิทธิภาพภาคสนามเป็นการจัดที่ไม่คงลงหุบ
มากนักและดีกว่าการจัดทำห้องปฏิบัติการสอนหรือห้องทดลองสอนมาก

1.3.6 ประสิทธิภาพภาคสนามทำให้นักศึกษามองเห็น
คุณค่าของการเป็นครู

1.3.7 ประสิทธิภาพภาคสนามช่วยลดภาระในการฝึกฝน
ทักษะต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องฝึกฝนหรือต้องกระทำในระหว่างการฝึกสอนลงได้

1.4 แนวการจัดประสบการณ์ภาคสนาม

1.4.1 ประสิทธิภาพภาคสนามที่จัดในสภาพแวดล้อมที่
ไม่สอดคล้องกับพื้นภูมิหลังของนักศึกษาอาจมีผลในทางลบที่จะเกิดขึ้นกับนักศึกษาได้

1.4.2 ประสิทธิภาพภาคสนามอาจจะจัดในลักษณะเช่นไร
ก็ได้ แต่ต้องจัดในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงทุกประการที่นักศึกษาสามารถปรับตัว
เข้ากับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้

1.4.3 การจัดประสบการณ์ภาคสนามภายใต้การดูแลและ
การนิเทศของอาจารย์ที่เลี้ยงคนใดคนหนึ่งอาจมีปัญหาเกิดขึ้นได้ การแก้ปัญหาที่อาจ
จะเกิดขึ้นอาจจัดใหม่อาจารย์ที่เลี้ยงหลายคนต่อนักศึกษา 1 คน หรือให้นักศึกษามี
เพื่อนที่จะเรียนรู้ไปด้วยกันตลอดภาคเรียน

1.4.4 การจัดประสบการณ์ภาคสนามเมื่อใดกำหนด
สถานที่ฝึกแล้ว ควรให้นักศึกษามีโอกาสแหล่งประสบการณ์ที่จะฝึกด้วยตัวของเขาเอง

1.4.5 เมื่อเลือกโรงเรียนหรือเลือกชั้นเรียนหรือเลือก
แหล่งประสบการณ์แล้ว นักศึกษาควรได้รับการปฐมนิเทศจากโรงเรียน เขาพบและ
ทำความเข้าใจกับนักเรียนในชั้นเรียนหรือแหล่งประสบการณ์ของตน

1.4.6 การเรียนรู้เรื่องการสอนไม่มีวิธีใดที่ไปกว่า
การให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงภายใต้การแนะนำของครูจริง

1.4.7 ประสบการณ์ภาคสนามนั้น นักศึกษาจะทำหน้าที่
 ใดที่สุดเมื่อเขาทราบแน่ชัดว่าเขาจะทำอะไร และสิ่งที่จะทำนั้นอยู่ในความสามารถ
 ของเขาที่จะทำได้

1.4.8 ประสบการณ์ภาคสนามของมีพื้นฐานทฤษฎีที่พอ

1.4.9 ประสบการณ์ภาคสนามที่ดีของเน้นกระบวนการ
 สืบเสาะ กล่าวคือ เน้นการสังเกตและวิเคราะห์การสังเกตอย่างลึกซึ้ง

1.4.10 อาจารย์ที่เลี้ยงนักศึกษาเป็นผู้ที่มีอิทธิพล
 มากที่สุดก่อนนักศึกษา ดังนั้นจะตองให้อาจารย์ที่เลี้ยงมีส่วนร่วมวางแผนในโปรแกรม
 ควบ

2. ทฤษฎีการฝึกหัดกรแบบมนุษยนิยมของ โคมบัสและคณะ

2.1 แนวคิดหลักหรือแนวคิดสำคัญ

2.1.1 การเรียนรู้

2.1.1.1 เงื่อนไขการเรียนรู้ที่ดีสำหรับ

นักศึกษาครูก็คือ

2.1.1.1.1 การทำให้นักศึกษา

เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้และเข้าใจ โดยให้เขาไปมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น
 ในโรงเรียน

2.1.1.1.2 การพัฒนาและสร้างเสริม

บรรยากาศที่จะทำให้การค้นหาคำหมายส่วนบุคคลของนักศึกษาเป็นไปได้

2.1.1.1.3 การช่วยเหลือและ

สนับสนุนนักศึกษาในการค้นหาและค้นหาคำหมายส่วนบุคคลของเขา

2.1.1.2 การเรียนรู้มี 2 ประเภทคือ

2.1.1.2.1 การเรียนรู้ขอมูลหรือ

สิ่งใหม่

2.1.1.2.2 การค้นพบความหมาย

ส่วนบุคคลจากข้อมูลหรือสิ่งใหม่

2.1.1.3 บุคคลจะเรียนความถี่รวบยอด

จำนวนน้อยไค้ดีกว่าความถี่รวบยอดจำนวนมาก

2.1.1.4 การเรียนรู้อะไรจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

หากว่าผู้เรียนมีความรู้สึกของการจะเรียนรู้อะไรบางอย่างด้วยตัวของเขาเอง

2.1.1.5 บุคคลจะเรียนไ้ได้ง่ายและเร็วขึ้น

หากว่าเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้อะไรของเขา

2.1.1.6 บุคคลจะเรียนรู้อะไรและเจริญงอกงาม

ได้เร็วหากว่าเขาไม่มีความกังวลใจที่จะลองผิดลองถูก บุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์ได้ก็โดยที่เขามีโอกาสเสี่ยงที่จะลองผิดลองถูก

2.1.2 พฤติกรรม

2.1.2.1 พฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์

ใด ๆ ก็ตามเป็นผลมาจาก

2.1.2.1.1 การที่เขาเรียนรู้หรือ

มองเห็นตนเองว่าเป็นอย่างไร

2.1.2.1.2 การที่เขามองเห็น

หรือรับรู้สถานการณ์ที่เขาไปเกี่ยวข้องว่าเป็นอย่างไร

2.1.2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง

2 ประการข้างตน

2.1.2.2 พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจาก

การเรียนรู้ การฝึกหัดคิดจะท่องเนนชีวิตภายในของผู้นั้นเรียนทางด้านการรับรู้

การให้นักศึกษารับรู้ข้อมูลเพียงอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอสำหรับเขาที่จะ

ออกไปเป็นครู จำเป็นต้องให้เขามีการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง

2.1.2.3 อีกร่องแคะและบุคคลคือศูนย์กลางแห่งโลกของเขาและเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมทุกอย่าง สิ่งทีบุคคลเชื่อเกี่ยวกับตนเองมีผลกระทบต่อทุกมิติแห่งชีวิตของเขา

2.1.2.4 ข้อเสนอพิเศษใด ๆ ก็ตามจะมีผลต่อบุคคลก็ต่อเมื่อทำให้บุคคลนั้นสามารถค้นพบความหมายที่มีต่อเขาเท่านั้น การผลิตครูที่ดีก็องช่วยให้นักศึกษาได้สำรวจและค้นพบความหมายส่วนบุคคลเกี่ยวกับเนื้อหา ผู้คน เป้าหมาย และการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการสอนและตนเอง

2.1.2.5 แรงกดดันทาง ๆ ที่มีต่อนักศึกษาลามารถทำให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมในทางลบ เช่น การโกง หลีกหนี ทัศนคติลบ และอาการป่วยทางจิต นักศึกษามีแนวโน้มจะบีบบังตนเองทางด้านความล้มเหลวส่วนบุคคลหากว่าเขาไม่มีความกดดัน

2.1.3 ครู

2.1.3.1 ครูที่ดีไม่ใช่ครูที่กระทำตามแนวทางที่กำหนดไว้เท่านั้น แต่ครูที่ดีก็องเป็นศิลปิน มีทักษะในการช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความงอกงาม

2.1.3.2 ครูที่ดีไม่ใช่ครูที่ลอกเลียนแบบอย่าง แต่เป็นครูที่มีบางสิ่งบางอย่างในตัวของตนเอง

2.1.3.3 จุดเน้นหรือศูนย์กลางของความคิดของครูที่ดีก็คือ การคำนึงถึงส่วนบุคคลและการปฏิสัมพันธ์มากกว่าการคิดถึงสิ่งของหรือเหตุการณ์ทาง ๆ

2.1.3.4 ครูที่ดีคือครูที่มองเห็นว่าบุคคลเป็นสิ่งที่มีความหมาย มีความคิดสร้างสรรค์และมีลักษณะเป็นพลวัตมากกว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่เฉื่อยชา

2.1.3.5 ครูในอุดมคติควรมีสภาพกายและ
สุขภาพจิตเหนือกว่าบุคคลทั่วไป มีแรงจูงใจในตัวเองและเป็นคนที่ดีพร้อม

2.2 แนวการจัดการเรียนการสอนของสถาบันฝึกหัดครู

2.2.1 นักศึกษาที่เข้าสู่การฝึกฝนเพื่อเป็นครูนั้น การศึกษา
ของเขาควรถือว่าเป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับปัญหาของการกลายเป็น การเป็นครู
ไม่ใช่การเรียนรู้อะไรเพื่อสอนเท่านั้น แต่เป็นการค้นพบความหมายส่วนบุคคลเพื่อจะใช้
ตัวเองให้คิดและเหมาะสม วิธีที่เหมาะสมในการฝึกฝนก็คือ การให้นักศึกษาได้ค้นพบ
ปัญหา แหล่งวิทยากร ข้อมูลและโอกาสต่าง ๆ ทางวิชาชีพที่เขาจะค้นพบความหมาย
ของสิ่งเหล่านี้ด้วยตัวของเขาเอง เนื่องจากนักศึกษาค้นพบความหมายของตัวเอง
เขาก็สามารถที่จะแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมและดีที่สุดสำหรับการทำงานของเขา
ได้ การฝึกหัดครูต้องเปิดโอกาสให้เขาเขาไปมีส่วนร่วมในการกระทำด้วยตัวเอง
แล้วเขาจะให้คุณค่าของสิ่งเหล่านั้นได้ด้วยตนเอง

2.2.2 เนื่องจากการรับรู้เป็นผลมาจากประสบการณ์
นักศึกษาค้นพบความเชื่อที่ถูกต้องได้โดยการเรียนรู้จากแนวคิดต่าง ๆ โดยข้อมูล
ความรู้ที่มีอยู่ โดยการมีประสบการณ์เกี่ยวข้องของตัวเองเขา โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับครู
และนักเรียน แต่สภาพที่กล่าวมานั้นยังไม่เพียงพอจนกว่านักศึกษาค้นพบ
ความหมายจากประสบการณ์เหล่านั้นและนำเข้ามาสัมพันธ์กับระบบความเชื่อของเขา

2.2.3 นักศึกษาคควรมีโอกาสได้ศึกษากับนักเรียนอย่าง
ต่อเนื่องทั้งในและนอกชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเป็นตัวอย่างที่ครูต้องทำงาน
ด้วย

2.2.4 การให้นักศึกษาได้มีโอกาสอภิปราย พูดคุย แสวง
ความคิดเห็นในลักษณะกลุ่มอภิปราย เป็นวิธีการที่มีคุณค่าที่สุดวิธีหนึ่งในการช่วยให้นัก
ศึกษาค้นหาและค้นพบความหมายสำหรับตัวเขา

2.2.5 โปรแกรมการฝึกหัดครูจะ

2.2.5.1 สร้างบรรยากาศในสถาบันและในชั้นเรียนและในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยและส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้นพบตัวเขาเองว่าเขาเป็นคนและเป็นครูที่มีความสามารถ

2.2.5.2 จัดเตรียมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักศึกษามองเห็นว่าเขามีความสามารถและเป็นคนที่มีประสิทธิภาพ

2.2.5.3 ช่วยเหลือนักศึกษาอย่างกระตือรือร้นที่เขาจะค้นพบตัวเองในฐานะเป็นคนคนหนึ่งและในฐานะเป็นครูคนหนึ่ง

2.2.6 นักศึกษาที่เพิ่งเข้าในสถาบันฝึกหัดครูจำเป็นต้องมีโอกาสคุ้นเคยกับปัญหาทางวิชาชีพและคนหาว่าที่โดยบางที่ปัญหาเหล่านั้นเกิดขึ้นการกระทำเช่นนี้อาจเรียนในสถาบันไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา แต่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะคอยให้กำลังใจและช่วยเหลือในกระบวนการเรียนรู้ของเขา

2.2.7 นักศึกษาจะค้นพบวิธีสอนที่เหมาะสมได้โดย

2.2.7.1 มีโอกาสได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับนักเรียนและการสอน

2.2.7.2 มีโอกาสเตรียมตัว วางแผนและค้นพบความหมายของสิ่งเหล่านั้น

2.2.7.3 มีบรรยากาศที่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาให้สามารถค้นพบความหมายส่วนบุคคลของเขา

2.2.8 การที่จะให้นักศึกษาค้นพบวิธีสอนที่เหมาะสมกับเขาจะต้องให้โอกาสนักศึกษาได้คิด ตัดสินใจและปฏิบัติบนค่านิยมที่เขามีอยู่

2.2.9 การเข้าไปรวมในกิจกรรมการสอน ไม่ใช่การทดสอบนักศึกษา แต่เป็นการเรียนรู้ของเขาต่างหาก

2.2.10 วิธีการที่ดีในการให้นักศึกษาค้นพบความหมาย ส่วนบุคคลก็คือ การอภิปรายในลักษณะกลุ่ม ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ

2.2.10.1 การอภิปรายกลุ่มเพื่อทัศนใจ เป็นการอภิปรายเพื่อค้นหาปัญหาและทัศนใจเกี่ยวกับปัญหานั้น

2.2.10.2 การอภิปรายกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ เป็นการร่วมอภิปรายในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ข้อมูลใหม่ด้วยกัน

2.2.11 ในโปรแกรมการฝึกหัดครู เราต้องมอบหมาย ความรับผิดชอบให้กับนักศึกษา เราต้องไว้วางใจและมอบความรับผิดชอบทั้งหลาย ให้แก่นักศึกษาที่เขาจะค้นหาและค้นพบด้วยตัวเอง ความรับผิดชอบเป็นหัวใจของการฝึกหัดครู ความรับผิดชอบสามารถเกิดขึ้นได้โดยให้เขามีงานรับผิดชอบโดยการ

2.2.11.1 ให้เขามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ในการศึกษาเล่าเรียนของเขา

2.2.11.2 ให้เขามีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดทิศทางการเรียนรู้ของเขา

2.2.11.3 จัดหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อช่วยเหลือ นักศึกษาและจัดให้มีการพบปะกับนักศึกษาเป็นกลุ่มย่อย

2.2.12 โปรแกรมฝึกหัดครูควรครอบคลุมประสบการณ์ 3 ชนิดคือ

2.2.12.1 ประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ติดต่อกับเด็กและการสอน กล่าวคือ การสังเกตเด็ก สังเกตนักเรียน สังเกตและศึกษาการสอน เป็นผู้ช่วยครู เป็นผู้ช่วยสอน ทดลองสอน และทำการฝึกสอนเต็มเวลา

2.2.12.2 ประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษารับรู้ เรียนรู้ข้อมูลใหม่ทางวิชาชีพครู ซึ่งเป็นการดำเนินงานโดยสถาบัน มีทั้งประสบการณ์บังคับ ประสบการณ์เลือก และประสบการณ์ที่นักศึกษาริเริ่มขึ้นเอง

2.2.12.3 ประสพการณ์ที่นักศึกษาจะค้นพบ
ความหมายส่วนบุคคล ประสพการณ์ชนิดนี้จะเน้นการอภิปรายกลุ่มและการมี
ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มของนักศึกษาเอง การอภิปรายจะจัดให้มีขึ้นทุกสัปดาห์ ๆ ละ
ประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง โดยอภิปรายถึง

2.2.12.3.1 ประสพการณ์
ที่ได้ศึกษาสังเกตมาว่าเป็นอย่างไร เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

2.2.12.3.2 ปัญหาที่เกิดขึ้น
ในประสพการณ์ข้างต้นว่ามีอะไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไร

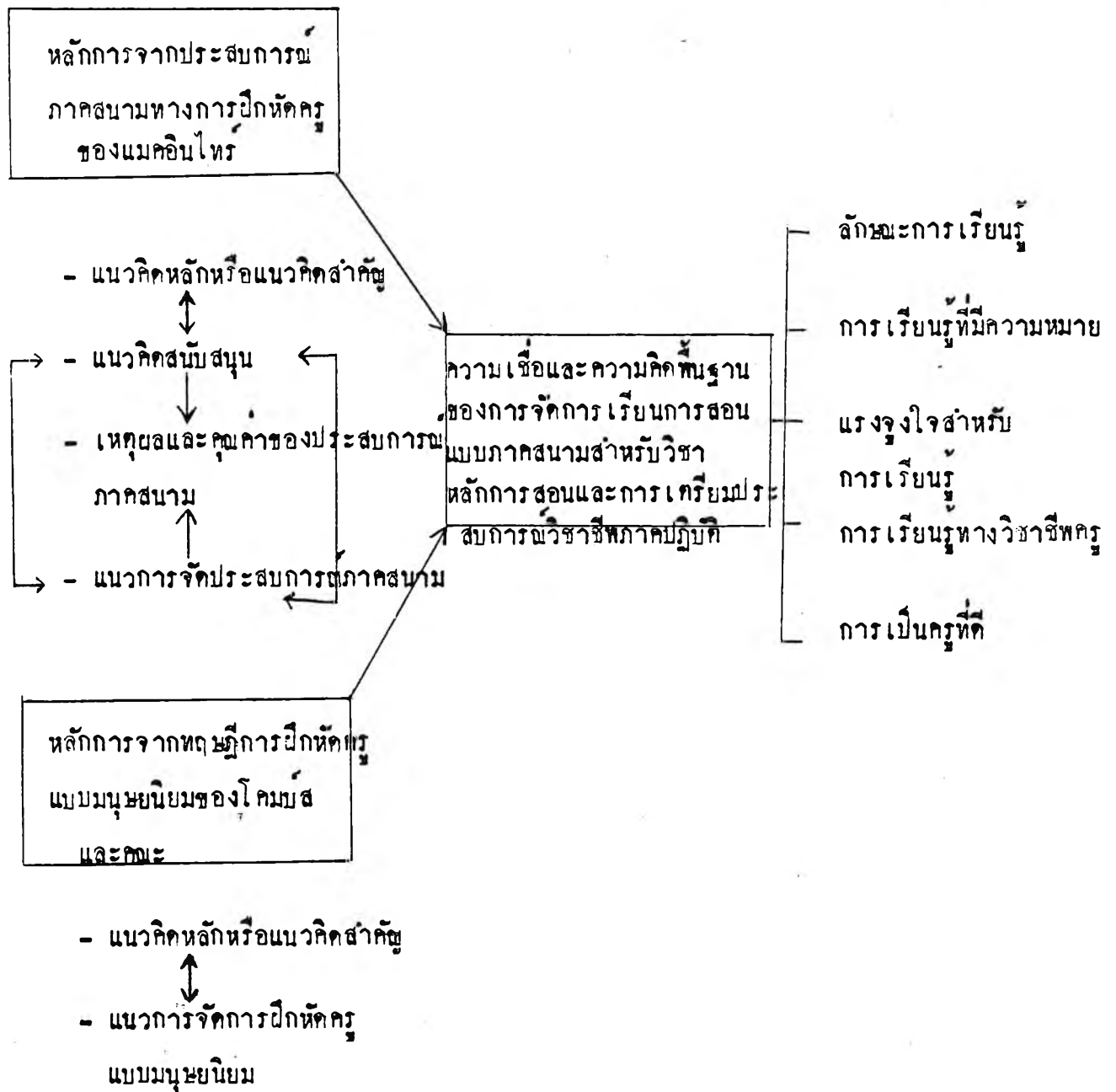
2.2.13.3.3 การแก้ปัญหา
ที่เกิดขึ้นตามข้อที่ 2ว่าจะหาทางแก้ปัญหาอย่างไรในทัศนะของนักศึกษา

2.2.13.3.4 การวางแผน
ประสพการณ์ล่วงหน้าของนักศึกษาเองว่าจะวางแผนเข้าร่วมประสพการณ์หรือ
การเรียนรู้ของคนอย่างไร

ความเชื่อและความคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับ
วิชาหลักการสอนและการเตรียมประสพการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

จากหลักการของประสพการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูของแมคอินไทร์
และจากทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมของโคมบัสและคณะ ผู้เขียนได้บูรณาการ
มาเป็นความเชื่อและความคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม
สำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสพการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติดังแผนภูมิ
โครงสร้างที่มาดังนี้

แบบภูมิ 1 ความเชื่อและความคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบ
ภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมวิชาชีพภาคปฏิบัติและที่มา

รายละเอียดของความเชื่อและความคิดเห็นงานของการจัดการเรียนการสอนแบบ
ภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

1. การเรียนรู้จะมีความหมายต่อผู้เรียนและช่วยให้เขาสามารถค้นพบ
ความหมายส่วนบุคคลได้ก็คือการเรียนรู้ที่

1.1 นักศึกษาต้องการเรียนรู้หรือปรารถนาที่จะเรียนรู้

1.2 นักศึกษาเข้าไปมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวเอง

1.3 นักศึกษามีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับ
การเรียนการสอน

2. การเรียนรู้ที่มีความหมายทางการฝึกหัดครูก็คือ การเรียนรู้ที่
พยายามประสานทัศนคติและการปฏิบัติเข้าด้วยกันในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

3. แรงจูงใจสำหรับการเรียนรู้ที่มั่นคง ถาวรและมีความหมายต่อ
ผู้เรียนก็คือ แรงจูงใจในตัวเอง แรงจูงใจในตัวเองสำหรับการเรียนรู้สามารถ
เกิดขึ้นได้โดยให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์กับสิ่งที่จะเรียนรู้โดยตรงอย่างต่อเนื่อง
และเป็นไปในทางบวกต่อนักศึกษา

4. การเรียนการสอนวิชาชีพครูสามารถจัดกระทำหรือจัดดำเนินการได้
ในหลายรูปแบบ รูปแบบที่สามารถจะช่วยให้นักศึกษาได้ค้นพบแนวคิด วิธีการ การนำ
ความรู้ไปใช้ในการสอนก็คือ การให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง
ทุกประการเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากว่าประสบการณ์
ที่นักศึกษาได้รับจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงนั้น เป็นครูที่ดีที่สุดสำหรับเขา

5. การเป็นครูที่ดีก็คือ การได้ค้นพบความหมายส่วนบุคคลจากข้อมูล
และจากประสบการณ์ทางวิชาชีพที่เขาสามารถจะใช้ตัวเองได้อย่างเหมาะสมใน
ส่งเสริมความองงามของนักเรียน

รูปแบบการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและ
การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

จากหลักการพื้นฐานและแนวคิดทฤษฎีที่เสนอในตอนต้นที่ 1 ผู้เขียนได้
บูรณาการ เป็นความคิดและความเชื่อพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบ
ภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ
จากนั้นจึงได้นำเอาความคิดและความเชื่อพื้นฐานมาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัด
การเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์
วิชาชีพภาคปฏิบัติในรายละเอียด ดังปรากฏโครงสร้างของรูปแบบในแผนภูมิหน้าต่อไป

รายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

1. ลักษณะสำคัญ

1.1 โครงสร้างประสบการณ์

1.1.1 ประสบการณ์ด้านสาระของรายวิชา

(Substantive Experiences) (Combs, and Associates 1974)

เป็นประสบการณ์เกี่ยวกับการรับรู้เนื้อหาสาระของรายวิชาและการเรียนรู้เนื้อหาสาระของรายวิชา รวมไปถึงการแนะนำนักศึกษาให้ทำความเข้าใจประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นักศึกษาจะกระทำหรือจะประสบในรายวิชาตลอดภาคเรียน การจัดประสบการณ์ชนิดนี้อาจารย์ผู้สอนจะเป็นผู้จัดอำนวยความสะดวกให้และให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมตัดสินใจในขั้นตอนสำคัญ ๆ ของการเรียนการสอนในรายวิชา ประสบการณ์ด้านนี้ได้แก่

1.1.1.1 การปฐมนิเทศแบบมีส่วนร่วม

(Participative Orientation) แบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ (ปรับจากลำดับขั้นของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามแนวคิดของ Bloom, et al. 1972; Krathwohl, et al. 1973)

1.1.1.1.1 ชั้นรับรู้ แบ่งเป็น

1.1.1.1.1.1 แนะนำ

รายวิชาให้นักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ

1.1.1.1.1.2 แนะนำ

ลักษณะกิจกรรมในรายวิชา

1.1.1.1.1.3 ชี้แจง

บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์ นักศึกษา และอาจารย์ที่เลี้ยง

- วิเคราะห์ แยกเป็น
- 1.1.1.1.2 ชั้นคอบสนองและ
- 1.1.1.1.2.1 อภิปราย
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการเรียนการสอนในรายวิชา
- 1.1.1.1.2.2 อภิปราย
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และ
อาจารย์พี่เลี้ยง
- 1.1.1.1.3 ชั้นทัศนใจและนำไปใช้
- แยกเป็น
- 1.1.1.1.3.1 เลือก
แหล่งประสบการณ์
- 1.1.1.1.3.2 เลือก
เพื่อนคู่คิด
- 1.1.1.1.4 ชั้นทำความรู้จัก
- แหล่งประสบการณ์ แยกเป็น
- 1.1.1.1.4.1 ปฐมนิเทศ
โดยโรงเรียนหรือแหล่งประสบการณ์
- 1.1.1.1.4.2 ทำ
ความรู้จักอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียน
- 1.1.1.2 การศึกษาตนเอง
(Self-Study) เป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาจะศึกษาตนเองเกี่ยวกับ
เนื้อหาของรายวิชา การปรึกษากับอาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์พี่เลี้ยงหรืออื่น ๆ

1.1.2 ประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experiences)

(McIntyre 1983; Combs, and Associates 1974) เป็นเนื้อหาสาระของรายวิชาที่จัดทำให้มีลักษณะเป็นประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียน หรือในแหล่งประสบการณ์โดยตรง ประสบการณ์ชนิดนี้จะจัดดำเนินการที่โรงเรียนโดยตรง ซึ่งก็คือสถานศึกษาของนักศึกษาตลอดภาคเรียนของรายวิชาหลักการสอน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนจึงไม่มีการจัดให้เรียนเนื้อหาสาระภายในห้องเรียนของสถาบันแต่อย่างใด ยกเว้นในส่วนของการทดสอบปลายภาคเรียนที่กำหนดโดยสถาบัน นักศึกษาจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์ภาคสนามในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ประสบการณ์ภาคสนามตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนประเภทที่ 2 นี้มี 2 ระดับที่สำคัญคือ (Combs, and Associates 1974: 149-153)

1.1.2.1 การสังเกตและวางแผนเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วม (Observation and Planning) เป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาคงจะทำการสังเกต สอบถาม ทำความรู้จัก ทำความเข้าใจกับสภาพที่เป็นอยู่ ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ปัญหา

นอกจากนี้เมื่อนักศึกษาได้สังเกต สอบถามแล้วจะคงมาวางแผนเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ โดยจะปรึกษาและวางแผนกับอาจารย์ผู้สอนและกับเพื่อนคู่คิดของนักศึกษา

1.1.2.2 การเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ (Involvement) เป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาคงจะเข้าไปมีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงและเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเนื้อหาสาระของรายวิชาการเข้าไปมีส่วนร่วมมีอยู่ 2 ระดับคือ

1.1.2.2.1 เข้าไปมีส่วนร่วม
 บางส่วน หมายถึง เข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นผู้คอยสังเกต สอบถาม คอยให้ความช่วยเหลือหรือกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ที่เลี้ยง

1.1.2.2.2 เข้าไปมีส่วนร่วมโดย
 แสดงบทบาทของตนเองเต็มที่ หมายถึง เข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะที่นักศึกษาจะ
 ต้องแสดงความสามารถของตนเองในการสอนหรือสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา
 ของรายวิชาโดยตรง และนักศึกษามีบทบาทและความสำคัญในกระบวนการเรียน
 การสอนของชั้นเรียน เช่น การสอน การจัดกิจกรรม งานบูรณาการ

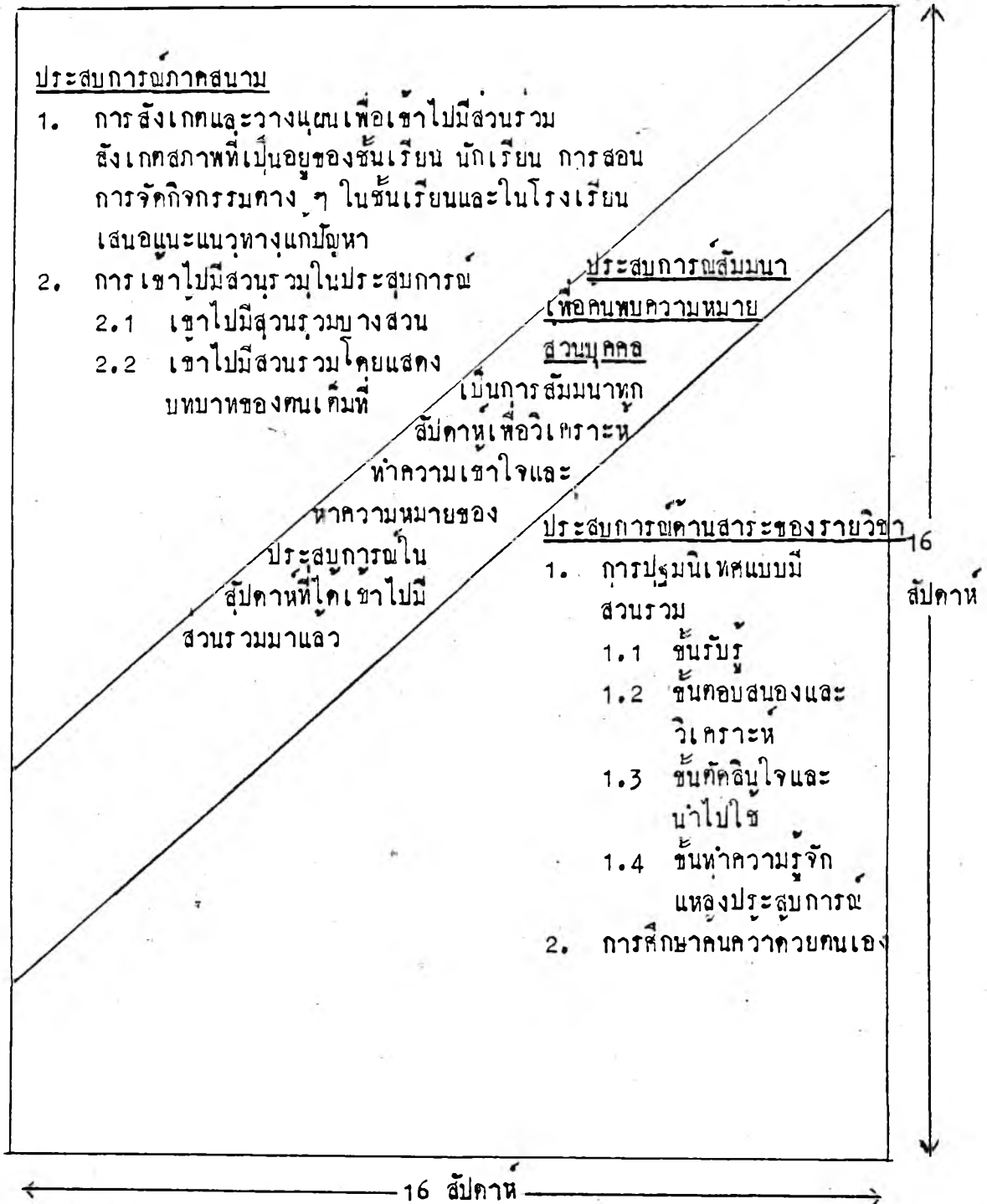
1.1.3 ประสบการณ์สัมมนาเพื่อค้นพบความหมายส่วนบุคคล
 (Seminar Experiences for the Discovery of Personal Meaning)

(Combs, and Associates 1974) ประสบการณ์ชนิดนี้เป็นการนำเอา
 ประสบการณ์ภาคสนามที่นักศึกษาได้สังเกตและกระทำในข้อ 1.1.2 มาวิเคราะห์
 ทำความเข้าใจและค้นหาความหมายของประสบการณ์เหล่านั้นว่ามีข้อดีข้อบกพร่อง
 มีแนวคิด มีคุณประโยชน์ต่ออาชีพครูอย่างไร การวิเคราะห์แต่ละครั้งนั้นผลการ
 วิเคราะห์จะเป็นแนวทางการวางแผนเข้าร่วมประสบการณ์ของสัปดาห์ต่อไป

การสัมมนาแต่ละครั้งในแต่ละสัปดาห์อาจใช้สถานที่ต่างกันไปและอาจใช้
 วิธีการสัมมนาไม่เหมือนกันก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับภารกิจหรือความคิดเห็นของนักศึกษา
 และความสะดวกเหมาะสมในการดำเนินการ การสัมมนาในแต่ละสัปดาห์นักศึกษา
 ทุกคนในกลุ่มจะร่วมกันวางแผนไว้ล่วงหน้า

โครงสร้างของประสบการณ์ทั้ง 3 ประเภทปรากฏในแผนภูมิต่อไป

แผนภูมิ 8 โครงสร้างประสบการณ์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม
สำหรับวิชาหลักการสอน

แหล่งที่มา : ปรับจาก Combs, and Associates 1974.

1.2 บทบาทของอาจารย์ผู้สอนในรายวิชา (Combs, and Associates 1974)

- 1.2.1 กระตุ้น เร้าใจ และช่วยให้นักศึกษาให้
- 1.2.1.1 เกิดความอยากรู้อยากเรียนและอยากเห็นด้วยตัวของเขาเอง
- 1.2.1.2 เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันหรือเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน
- 1.2.2 ส่งเสริม ให้กำลังใจ นักศึกษาได้
- 1.2.2.1 เรียนรู้ไปตามที่เขาต้องการและพอใจ
- 1.2.2.2 ค้นพบความหมายส่วนบุคคลจากการเข้ามามีส่วนร่วมในประสบการณ์ด้วยตัวของเขาเอง
- 1.2.2.3 ใช้ความสามารถของเขาในการศึกษาเล่าเรียนและเกิดความภาคภูมิใจ
- 1.2.2.4 รวมมือกันในการเข้ามามีส่วนร่วมในประสบการณ์ต่าง ๆ ของรายวิชา
- 1.2.3 ช่วยเหลือ แนะนำ แนะนำ นักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ความมุ่งหมายของรายวิชา ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ แนะนำทางคำสอนส่วนตัวหรือการเรียนของเขา
- 1.2.4 สร้างเสริมบรรยากาศของการเรียนให้เป็นไปในทางบวกต่อความรู้สึกของนักศึกษาและส่งเสริมจินตนาการของเขา
- 1.2.5 มองเห็นความสำคัญของนักศึกษา กล่าวคือ
- 1.2.5.1 มอบหมายความรับผิดชอบให้เขา

ได้กระทำด้วยตัวเอง

1.2.5.2 เข้าใจสภาพส่วนตัวของเขาไม่ว่า

ด้านส่วนตัวหรือการเรียน

1.2.5.3 มองนักศึกษาในทางบวกและเห็น

คุณค่าในตัวเขา

1.2.6 คอยจัดเตรียมและร่วมมือกับนักศึกษาทาง

1.2.6.1 การวางแผนประสบการณ์และ

การศึกษาเขาเรียนของนักศึกษา

1.2.6.2 ประสานงานกับแหล่งประสบการณ์

1.2.6.3 เสนอกิจกรรมเกี่ยวกับ

ประสบการณ์ให้นักศึกษาได้เลือก

1.2.6.4 จัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสทดลอง

ความคิดใหม่ ๆ

1.2.6.5 จัดสัมมนาเพื่อค้นพบความหมาย

ส่วนบุคคลจากประสบการณ์ที่นักศึกษาเขาไปมีส่วนร่วม

1.2.7 บันทึกความก้าวหน้าและประเมินผลนักศึกษา

1.2.8 มีลักษณะส่วนตัวที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของ

นักศึกษา กล่าวคือ

1.2.8.1 มีมิตรไมตรีต่อนักศึกษา

1.2.8.2 มองเห็นความสำคัญของนักศึกษา

ในฐานะที่เขาเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสามารถ

1.2.8.3 เปิดเผยตรงไปตรงมา

1.2.8.4 เข้มใจที่จะทำงานร่วมกับนักศึกษา

1.2.8.5 มีความรู้สึกไวต่อผลกระทบต่าง ๆ

ที่จะมีผลต่อนักศึกษา

1.3 บทบาทของนักศึกษา (Combs, and Associates 1974)

1.3.1 รับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ในด้าน

1.3.1.1 การวางแผนประสบการณ์

การเรียนรู้ในรายวิชา

1.3.1.2 การเข้าไปมีส่วนร่วมใน

ประสบการณ์ต่าง ๆ ของรายวิชา

1.3.1.3 การทดลองแนวคิดใหม่ ๆ

1.3.1.4 การค้นพบความหมายส่วนบุคคล

จากประสบการณ์ที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม

ทั้งนี้จะอยู่ภายใต้การปรึกษา สัมมนา พูดคุย ระหว่างเพื่อนนักศึกษา และอาจารย์ผู้สอนตลอดจนอาจารย์ที่เลี้ยงดู

1.3.2 เข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ของรายวิชา

ตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

1.3.3 ร่วมทัศนคติในกระบวนการเรียนการสอนของ

รายวิชา

1.3.4 ร่วมมือกันในการเรียนรู้และวางแผนประสบการณ์

ของตนกับ เพื่อนนักศึกษา

1.3.5 ร่วมมือกันในการสืบเสาะและค้นพบความหมาย

ส่วนบุคคลจากประสบการณ์

1.3.6 ประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ของเพื่อน

นักศึกษา

1.4 บทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยง

- 1.4.1 เป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาในคาบประสบการณ์
- 1.4.2 เป็น พี่เลี้ยงของนักศึกษาในคาบการวางตัว
การปรับตัว การเตรียมตัวเป็นครู
- 1.4.3 ร่วมประเมินผลนักศึกษา
- 1.4.4 ศึกษาค้นคว้างานกับอาจารย์ผู้สอนของรายวิชา
- 1.4.5 ร่วมวางแผนประสบการณ์ให้กับนักศึกษา
- 1.4.6 ให้ข้อเสนอและความคิดเห็นต่าง ๆ ในการ
ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา
- 1.4.7 ร่วมกับอาจารย์ผู้สอนในการให้คำปรึกษาแนะนำ
แก่นักศึกษา
- 1.4.8 ประเมินตนเองและประเมินนิเทศนักศึกษา

2. ขั้นตอนการจัดดำเนินการ

ขั้นตอนการจัดดำเนินการ ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
แบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน สามารถแยกให้เห็นชัดเจนดังนี้

2.1 ขั้นตอนการจัดดำเนินการในลักษณะของระบบ (สังกัด อุทยานันท์ 2527; 23)

องค์ประกอบของการจัดดำเนินการตามระบบมีอยู่ 5
องค์ประกอบดังนี้

- 2.1.1 ทั่วไป องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็น
ส่วนประกอบของระบบ
- 2.1.2 กระบวนการ ได้แก่การปฏิสัมพันธ์ของ
องค์ประกอบเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- 2.1.3 การควบคุม ได้แก่การควบคุม ทดสอบเพื่อ

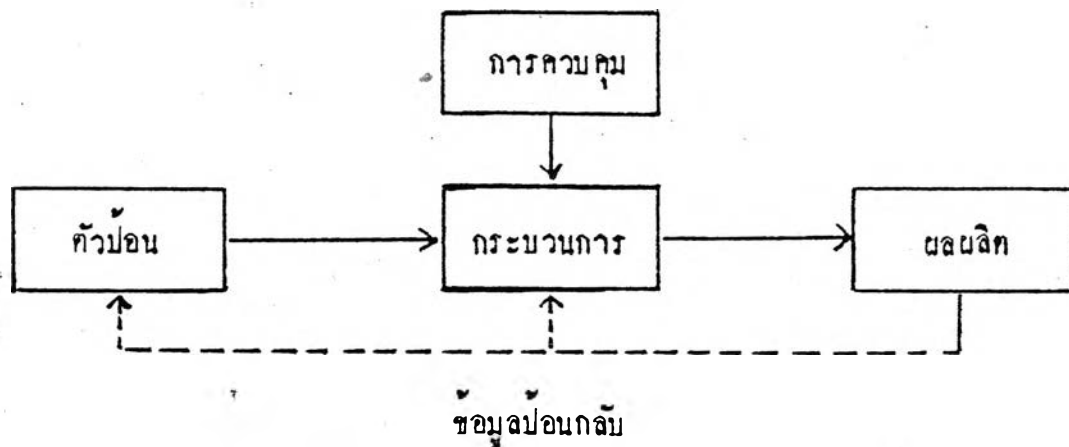
ให้การดำเนินการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.4 ผลผลิต ได้แก่ผลลัพธ์หรือจุดหมายปลายทาง
ของการดำเนินการ

2.1.5 ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อ
จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

องค์ประกอบทั้งหมดสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้ (สังค อุทรานันท์
2527: 28)

แผนภูมิ 9 องค์ประกอบของการจัดดำเนินการตามระบบของรูปแบบการจัด
การเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

แหล่ง : สังค อุทรานันท์ 2527: 28

2.2 ขั้นตอนการจัดดำเนินการตามรูปแบบ (ปรับจาก
สังค อุทรานันท์ 2527)

2.2.1 ตัวป้อน ได้แก่อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา นักศึกษา

อาจารย์ที่เลี้ยง หลักสูตรหรือรายวิชาหลักการสอน และแผนการจัดการเรียน การสอน

2.2.1.1 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา เป็น องค์ประกอบที่มีความสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่ต้องการ การเตรียมการของอาจารย์ ผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด จากสูตรการเรียนรู้อิงของแครอล (อ้างจาก สังก อุทรานันท์ 2527:) ได้ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพการเรียนของ นักเรียนมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพการสอนของครู และจากหลักการของหลักสูตร เองก็ได้ชี้ชัดเจนนว การเรียนการสอนจะเป็นไปในรูปใด หลักสูตรจะประสบ ผลสำเร็จเพียงใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูและการปฏิบัติของครู ครูเป็นบุคคลกลุ่ม แรกที่ต้องมีการวางแผนและเตรียมตัวเป็นอย่างดี

2.2.1.2 นักศึกษา ความระบบการเรียน การสอนของ สังก อุทรานันท์ (2527: 39-49) ได้ชี้ว่า ผู้สอนจะต้องทำการ ศึกษาผู้เรียนก่อนจะสอน ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม สำหรับวิชาหลักการสอนและการ เตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัตินั้นอาจารย์ ผู้สอนต้องจัด เตรียมนักศึกษาให้พร้อมที่จะเรียนรู้ตามวิธีการของรูปแบบ

2.2.1.3 อาจารย์ที่เลี้ยงนักศึกษา เป็น บุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการ เรียนรู้ของนักศึกษาครู เมื่อนักศึกษา ออกทำการฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติที่โรงเรียน จากผลการวิจัย และจากข้อเขียนของนักการศึกษาจำนวนมาก ต่างชี้ชัดว่าอาจารย์ที่เลี้ยง

มีอิทธิพลต่อนักศึกษามากที่สุดในระหว่างปีกลอน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้อาจารย์ที่เลี้ยงโครับรู้อะไรและมีบทบาทในกระบวนการเรียนการสอนแบบภาคสนามนี้ด้วยการให้อาจารย์ที่เลี้ยงโครับทราบบทบาทของคนที่ทำได้โดยการชี้แจง อบรม ประชุม สัมมนา พูดคุยเป็นการส่วนตัว แจกเอกสาร หรืออื่น ๆ ตามที่เหมาะสม

2.2.1.4 หลักสูตรหรือรายวิชาหลักการสอน

ถือตัวป้อนที่สำคัญเช่นกัน เนื่องจากเป็นแนวกำหนดกิจกรรมและประสบการณ์ที่ลดจนการเรียนรู้ทุกอย่างสำหรับนักศึกษา ประสบการณ์ทุกชนิดของรูปแบบการจัด การเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนจะคงมาจากหลักสูตรหรือ รายวิชาโดยตรง ผู้สอนต้องนำเอาหลักสูตรมาปรับปรุง มาออกแบบเสียใหม่ตาม หลักการและแนวทางของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชา หลักการสอน และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการ เรียนการสอนด้วย ซึ่งอาจจะเป็นในเรื่องของการให้ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับ การวางแผนรายวิชา การเลือกแหล่งประสบการณ์ การเลือกเพื่อนคู่คิด การเลือก อาจารย์ที่เลี้ยง การกำหนดแนวประเมินผล การสัมมนา เป็นต้น

2.2.1.5 แผนการจัดการเรียนการสอนตลอด

ภาคเรียน หมายถึงแผนที่ได้จากการศึกษาและทำความเข้าใจของคณาจารย์ต่าง ๆ ของตัวป้อนจากข้อ 2.2.1.1-2.2.1.4 มาแล้วทั้งหมด จากการศึกษาของคณาจารย์ ทั้งหมดจะได้ออกมาเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาหลักการสอนที่จะนำไปใช้ ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนต่อไป

2.2.2 กระบวนการ ได้แก่การนำเอาตัวป้อนซึ่งเป็น วัตถุประสงค์มาปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อให้เกิดผลผลิตตามที่ต้องการ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การจัดทำแผน การวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นจากตัวป้อนมาแล้ว ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ขึ้น ในขั้นของกระบวนการนี้

จะแบ่งออกเป็นหลายส่วนด้วยกัน แต่ละส่วนจะเกี่ยวเนื่องและมีผลต่อกัน กล่าวคือ
 ชั้นแรกเป็นการจัดปฐมนิเทศให้แก่นักศึกษา เพื่อให้มีความพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการ
 การเรียนการสอนตามรูปแบบต่อไป หลังจากจัดปฐมนิเทศแล้ว ต่อไปเป็นการจัด
 ประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนให้ โดยประสบการณ์ภาคสนามจะพัฒนามาจาก
 หลักสูตรของวิชาหลักการสอน การเข้าร่วมประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนแบ่ง
 เป็น 2 ชั้นตอน ตอนแรกเป็นการสังเกตและวางแผนใช้เวลา 1 สัปดาห์ ในชั้นนี้
 นักศึกษาจะเป็นเพียงผู้เข้าไปสังเกตสภาพของชั้นเรียน การสอนของครูและสภาพ
 และกรเรียนของนักเรียนตลอดจนปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเท่านั้น ตอนที่สอง
 เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยนักศึกษามีบทบาทหรือแสดงบทบาทเต็มที่ คือนักศึกษา
 จะได้รับมอบหมายให้สอน หรือช่วยเหลือครู ระหว่างที่เข้าร่วมประสบการณ์
 ภาคสนามทั้ง 2 ระคนั้น นักศึกษาก็จะมีการสัมมนากันทุกสัปดาห์ถึงประสบการณ์
 ต่าง ๆ ที่ได้รับและคุณค่าที่มีต่อนักศึกษาและต่อการเป็นครู การสัมมนานี้จะจัดที่
 โรงเรียน นอกจากประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนและประสบการณ์สัมมนาแล้ว
 นักศึกษายังจะท่องหาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดภาคเรียน เนื่องจากนักศึกษา
 ต้องได้รับการประเมินผลทางด้านความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของ
 หลักสูตร สิ่งที่นักศึกษานำมาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก็คือ ตำราเรียนที่อาจารย์
 ผู้สอนเสนอในรายวิชา

2.2.3 การตรวจสอบ-สนับสนุนวิถึผลและประเมินผล

นักศึกษา การจัดดำเนินการในชั้นเรียนนี้จะดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกับกิจกรรมใน
 ชั้นกระบวนการ ยกเว้นในส่วนของการวิถึผลที่จัดดำเนินการโดยวิทยาลัยหรือโดย
 สถาบันที่จะกระทำเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนแล้ว การตรวจสอบ
 สนับสนุนวิถึผลและประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ในส่วนของนักศึกษาจะช่วยให้เกิดความรู้ที่หรือรณ มีความสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียนของตนเอง ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนจะทำให้ผู้สอนมีข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของตน ช่วยให้สามารถทัศนใจเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียนได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอนของรายวิชาของสถาบันได้อย่างดี

การตรวจสอบผู้เรียนจะกระทำก่อนการเรียนการสอนซึ่งมีการตรวจสอบ 2 อย่างคือ ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจทางด้านเนื้อหาสาระของวิชาหลักการสอน การตรวจสอบนี้จะนำเอาเนื้อหาสาระของวิชาหลักการสอนมาตรวจสอบนักศึกษา ว่ามีความรู้ความเข้าใจเพียงใด ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ผู้สอนสามารถวางแผนการสอนได้เหมาะสมยิ่งขึ้น ประการที่สองเป็นการตรวจสอบเจตคติต่อวิชาชีพครู เนื่องจาก การเรียนการสอนรายวิชาหลักการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเจตคติต่อวิชาชีพครู ด้วย ดังนั้นก็ควรจะมีการตรวจสอบเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาว่าเป็นอย่างไร ผลการตรวจสอบจะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอนในการส่งเสริม พัฒนาหรือปรับปรุงเจตคติต่อวิชาชีพครูให้กับนักศึกษาได้ตรงจุดยิ่งขึ้น

การตรวจสอบผู้เรียนอาจกระทำได้หลายวิธี ไม่จำเป็นต้องใช้การทดสอบเท่านั้น เช่น อาจใช้การซักถาม ทักคุย สัมภาษณ์ จิตกลุ่มอภิปราย เป็นต้น และการตรวจสอบผู้เรียนควรกระทำในสัปดาห์ที่ 1 ก่อนจะเริ่มการเรียนการสอนตามโปรแกรม

สำหรับการสนับสนุนนักศึกษาถือเป็นวิธีการในการควบคุมพฤติกรรมนักศึกษา ได้อีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการทดสอบนักศึกษา การสนับสนุนนักศึกษาอาจกระทำได้ 2 แนวทางคือ แนวทางแรก โดยให้แรงเสริมทางบวก อันเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียน

ทราบว่าเขาได้ทำสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมและสมควรได้รับการยกย่องจากผู้อื่นที่จะทำให้ผู้กระทำนั้นเกิดความภาคภูมิใจและอยากกระทำสิ่งนั้นหรือพฤติกรรมนั้น ๆ อีกแนวทางที่สอง โดยการให้รางวัลเสริมทางลบ เป็นการให้ผู้เรียนทราบว่าเขาได้แสดงหรือกระทำพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมหรือไม่น่ากระทำในระหว่างการเรียนการสอน รางวัลเสริมทางลบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อยับยั้งและสกัดกั้นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

การวัดผลและประเมินผลนักศึกษา จะวัดผลและประเมินผลใน 3 ด้าน คือด้านประสิทธิภาพสาระของวิชา ด้านประสิทธิภาพสนามในชั้นเรียนและด้านประสิทธิภาพสัมมนา ผู้ที่จะมีหน้าที่วัดผลและประเมินผลมี 3 ฝ่ายคือ นักศึกษา อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่เลี้ยง โดยแยกการประเมินผลและผู้ประเมินผลดังนี้

1. การวัดผลและประเมินผลโดยนักศึกษา ทางด้าน
 - 1.1 การสังเกตและวางแผนในสัปดาห์ที่ 1
 - 1.2 การสัมมนากลุ่มแต่ละสัปดาห์
 - 1.3 การเข้าร่วมประสิทธิภาพภาคสนามในชั้นเรียนแต่ละสัปดาห์
2. การวัดผลและประเมินผลโดยอาจารย์ผู้สอน ทางด้าน
 - 2.1 การปฐมนิเทศนักศึกษา
 - 2.2 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 2.3 การสังเกตและวางแผนในสัปดาห์ที่ 1
 - 2.4 การสัมมนากลุ่มแต่ละสัปดาห์
 - 2.5 การทดสอบปลายภาคเรียน
3. การวัดผลและประเมินผลโดยอาจารย์ที่เลี้ยง ทางด้าน
 - 3.1 การเข้าร่วมประสิทธิภาพภาคสนามในชั้นเรียนของนักศึกษา

อย่างไรก็ตามบทบาทของผู้ประเมินผลอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อเสนอ

ของนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่เลี้ยง

2.2.4 ผลผลิต ผลผลิตของรูปแบบการจัดการเรียน การสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนหมายถึงสิ่งที่ได้จากการจัด คำนึงการตามรูปแบบ ซึ่งมีอยู่ 2 ประการคือ

2.2.4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ

2.2.4.1.1 ทฤษฎีประเทศ

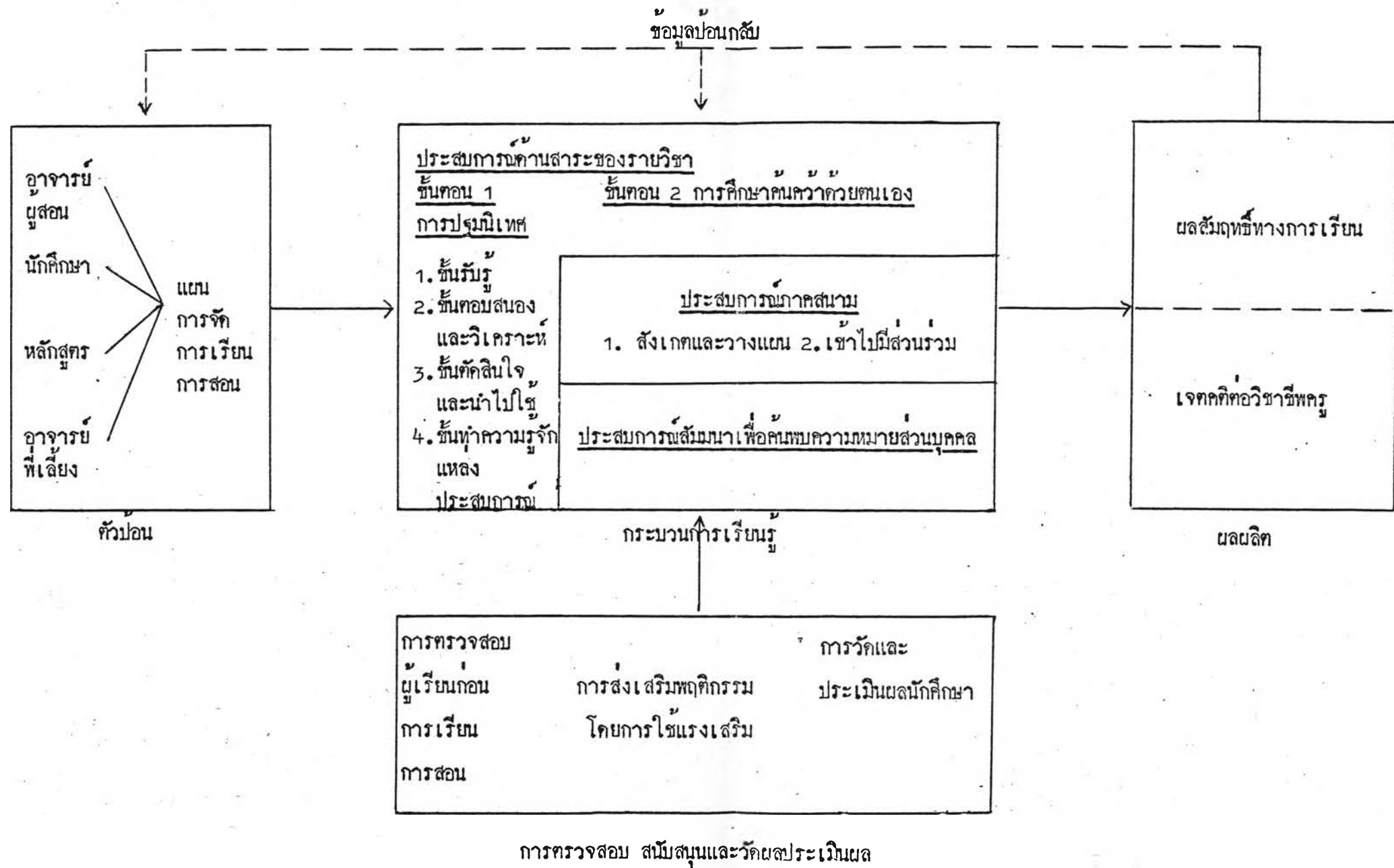
2.2.4.1.2 จิตประเทศ

2.2.4.1.3 ทักษะประเทศ

2.2.4.2 เจตคติต่อวิชาชีพครู

2.2.5 ข้อมูลป้อนกลับ หมายถึงข้อเสนอแนะและข้อมูล ทั่ว ๆ ที่ได้จากการดำเนินการในชั้นกระบวนการและในชั้นตรวจสอบ สนับสนุน และวัดผลประเมินผลนักศึกษา ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จะสามารถนำไปเป็น แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ข้อมูลป้อนกลับจะเป็นตัวช่วยพัฒนากระบวนการในการจัดการเรียนการสอน ให้ดีขึ้นได้

ขั้นตอนการจัดดำเนินการที่ผู้วิจัย เสนอในรายละเอียดจากหน้า ถึงหน้า สามารถสรุปเป็นแผนภูมิแสดงขั้นตอนการจัดดำเนินการของรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนได้ในหน้าต่อไป

การตรวจสอบ สนับสนุนและวัดผลประเมินผล

3. รูปแบบต่าง ๆ ของการจัด

3.1 รูปแบบที่เน้นงานโรงเรียน (School-Based Model)

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนประเภทนี้ บทบาทที่สำคัญและบทบาทหลักในการให้การเรียนรูทางวิชาชีพครูจะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนหรือของแหล่งประสบการณ์โดยตรง โรงเรียนหรือแหล่งประสบการณ์จะมีบทบาทมากทั้งในด้านการจัดประสบการณ์ การดำเนินการ และการประเมินผลนักศึกษาที่เข้าสู่โปรแกรมการเรียนวิชาหลักการสอน สถาบันฝึกหัดครูจะมีบทบาทเพียงเป็นผู้ส่งนักศึกษาเข้ารับการฝึกประสบการณ์และมีบทบาทในการวางกรอบหรือขอบข่ายของประสบการณ์ สำหรับในค่านปฏิบัติแล้วจะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนมากที่สุด ดังนั้นหน้าที่ของสถาบันฝึกหัดครูจะเป็นผู้คอยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนหรือแหล่งประสบการณ์เป็นสำคัญ

3.2 รูปแบบศูนย์การสอน (Teaching Center Model)

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนประเภทนี้จะรวมเอาโรงเรียนหลาย ๆ โรงเรียนที่อยู่ในเขตเดียวกันหรือบริเวณใกล้เคียงกันเป็นศูนย์ฝึกประสบการณ์สำหรับนักศึกษา โดยจะมีอาจารย์จากสถาบันฝึกหัดครูเป็นผู้ดำเนินการจัดการ และควบคุมดูแลศูนย์การสอนโดยใกล้ชิดและมีบทบาทอย่างสำคัญในการจัดดำเนินการทุกอย่างที่จะทำให้การฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาเป็นไปควยดีและบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ดังนั้นบทบาทหลักจะไม่อยู่ที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งในศูนย์การสอนและไม่อยู่ที่สถาบันฝึกหัดครู แต่จะอยู่ที่ศูนย์การสอนที่มีอาจารย์จากสถาบันฝึกหัดครูเป็นผู้ดำเนินการ ผู้ดำเนินการศูนย์การสอนนอกจากจะจัดการเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาแล้ว ยังมีหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษาระหว่างประจำการแก่คณะครูอาจารย์ในโรงเรียนศูนย์การสอนด้วย

3.3 รูปแบบบทบาทรวม (Mutual Role Model)

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนประเภทนี้จะไม่นับบทบาทของโรงเรียนหรือของสถาบันฝึกหัดครู แต่ทั้งสองสถาบันจะมีบทบาทใกล้เคียงกัน กล่าวคือ

3.3.1 โรงเรียนหรือแหล่งประสบการณ์จะมีบทบาทในการจัดนักศึกษาเข้ารับประสบการณ์ภาคสนามที่โรงเรียนในระดับและขอบข่ายที่โรงเรียนเห็นพ้องและคาดว่าจะมีประโยชน์แก่นักศึกษา โรงเรียนมีบทบาทในการควบคุมดูแลและนิเทศนักศึกษาตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาเข้ารับประสบการณ์ภาคสนามที่โรงเรียน และมีบทบาทสำคัญในการประเมินผลนักศึกษาว่ามีความเหมาะสมในการเรียนการสอนตามรายวิชาหลักการสอนหรือไม่

3.3.2 สถาบันฝึกหัดครูจะมีบทบาทในการจัดเตรียมโปรแกรมประสบการณ์ภาคสนามร่วมกับโรงเรียน วางแผนและจัดดำเนินการร่วมกับโรงเรียนในทุกขั้นตอนของการเรียนการสอนตามรายวิชาหลักการสอน มีบทบาทในการร่วมประเมินผลนักศึกษา และติดต่อประสานงานกับโรงเรียน

3.3.3 บทบาทในการตัดสินใจทาง ๆ ทางการเรียนการสอนของรายวิชาจะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและสถาบันฝึกหัดครูร่วมกัน

การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน
และการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพศึกษามาวางแผนจัดดำเนินการเรียน
การสอนในภาคปฏิบัติ

รายละเอียดของวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพศึกษา

หลักสูตรสภาการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี ของสภาการฝึกหัดครู
พุทธศักราช 2524 ให้นำรายละเอียดของวิชาหลักการสอนและการเตรียม
ประสบการณ์วิชาชีพศึกษา (ศึกษา 131) ไว้ดังนี้

ศึกษา 131 หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพศึกษา
3 หน่วยกิต 4 ชั่วโมง
ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษาทฤษฎีการสอน ความมุ่งหมายของการศึกษา
ไทย แผนการศึกษาแห่งชาติ โครงการสอน แผนการสอน และบันทึกการสอน
ความหมายของการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน เทคนิควิธีสอน
ต่าง ๆ การฝึกทักษะในการสอน การจัดชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการเรียน
การสอน การคำนวณงานประจำวันในชั้นเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอน
และการเลือกใช้สื่อการเรียน เทคนิควิทยาการศึกษา การประเมินผล
การเรียนการสอน

การปรับหลักสูตรวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพศึกษา

เนื่องจากในรายละเอียดของวิชาศึกษา 131 มีบางหัวข้อที่ซ้ำซ้อนกับ
รายวิชาอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งรายวิชาบังคับในหลักสูตรฉบับเดียวกัน หัวข้อ
ที่ซ้ำกันมีดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญากับวิธีสอน หัวข้อนี้ซ้ำกับเนื้อหาของรายวิชา การศึกษาของไทย (ศึกษา 211) แต่ไม่มากนัก ในรายวิชาการศึกษากล่าวถึง ปรัชญา ปรัชญาการศึกษา ไว้ในแนวกว้าง ๆ ไม่ได้เจาะไปถึงกระบวนการเรียนการสอนของแต่ละปรัชญาในรายละเอียด ส่วนรายวิชา หลักการสอนและการ เตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ เน้นในค่านำเอาปรัชญาการศึกษามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนในระดับปฏิบัติการ ดังนั้น หัวข้อปรัชญาการศึกษาเกี่ยวกับวิธีสอนจึงสามารถคงไว้ในวิชาศึกษา 131 ได้

2. ความมุ่งหมายของการศึกษาไทยและแผนการศึกษาแห่งชาติ หัวข้อนี้ซ้ำซ้อนกับรายวิชาศึกษา 211 ค่อนข้างมาก เนื่องจากในวิชาศึกษา 211 ได้กล่าวหรือกำหนดไว้แล้วค่อนข้างละเอียด การนำมาศึกษาเล่าเรียนอีกจะเป็นการเรียนของเก่าที่นักศึกษาเรียนมาแล้ว ซึ่งเป็นการเสียเวลาและแรงงานไป หัวข้อนี้ควรนำไปศึกษาในวิชาศึกษา 211 เท่านั้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนและการเลือกใช้สื่อการเรียน หัวข้อนี้ซ้ำซ้อนกับรายวิชา เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา (ศึกษา 361) ในวิชาศึกษา 361 เน้นในเรื่องของสื่อทางค่าน การผลิต การเก็บรักษา การใช้ กล่าวคือเน้นในเรื่องของภาคทฤษฎีเป็นหลัก ส่วนในวิชาศึกษา 131 เน้นในเรื่องการนำเอาสื่อการเรียนมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของการเรียนการสอน ซึ่งจะเห็นว่าแตกต่างกัน ดังนั้นหัวข้อนี้จึงสามารถคงไว้ในวิชาศึกษา 131 ได้อย่างดี

4. เทคนิควิทยาการศึกษา หัวข้อนี้ซ้ำซ้อนกับเนื้อหาของวิชาศึกษา 361 ซึ่งเป็นการเน้นเรื่องของนวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวคิดใหม่ ๆ ทางการเรียนการสอน เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ แบบเปิดแบบศูนย์การเรียน ซึ่งนอกจากจะซ้ำซ้อนกับเนื้อหาของวิชาศึกษา 131 แล้ว ในเนื้อของหัวข้อนี้ยังเกี่ยวข้องกับหัวข้อในรายวิชาเดียวกันคือ หัวข้อที่ว่าด้วย

กระบวนการเรียนการสอน เทคนิควิธีสอน และหัวข้อเทคนิควิทยาการศึกษาคอนข้างเน้นในเรื่องของแนวคิด ดังนั้นหัวข้อนี้สามารถตัดทิ้งไปจากวิชาศึกษา 131 โดยนำไปสอดแทรกไว้ในหัวข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันคือ เทคนิควิธีสอน และหัวข้อกระบวนการเรียนการสอน

5. การประเมินผลการเรียนการสอน ซ้ำกับรายวิชา การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ (ศึกษา 251) ในวิชาศึกษา 251 นักศึกษาจะเรียนรู้ในด้านกระบวนการสร้างแบบทดสอบและการประเมินผลการเรียนการสอนในแนวทฤษฎี และในวิชาศึกษา 131 นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้ถึงแนวการประเมินผลในระดับชั้นที่ตนเข้าไปรับประสบการณ์ด้วย ดังนั้นหัวข้อนี้สามารถคงไว้ได้แก่นในค่านแนวการประเมินผลนักเรียนในระดับที่ตนเข้าไปรับประสบการณ์

จากความซ้ำซ้อนของบางหัวข้อที่กล่าวมาแล้ว จากแนวการสอนวิชาศึกษา 131 ที่ภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุนครราชสีมาจัดทำขึ้น และจากแนวการสอนวิชาชีพครูของสหวิทยาลัยอีสานใต้ หัวข้อของวิชาศึกษา 131 จึงสามารถปรับให้เหมาะสมได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษากับการเรียนการสอน กล่าวถึง ลัทธิปรัชญาการศึกษาที่สำคัญของวงการศึกษาระดับโลกและปรัชญาการศึกษาของไทยที่พยายามพัฒนากันขึ้น เนื้อหาที่นำมาให้นักศึกษาเรียนรู้จะเน้นด้านการเรียนการสอนของแต่ละลัทธิอย่างละเอียด ซึ่งนักศึกษาสามารถมองเห็นแนวในการนำไปปฏิบัติได้

2. หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไทย หัวข้อนี้เป็นหัวข้อที่ภาควิชาหลักสูตรและการสอน และสหวิทยาลัยอีสานใต้ กำหนดไว้ในแนวการสอนเพิ่มเติมจากเนื้อหาที่กำหนดในรายวิชา เนื่องจากเป็นหัวข้อที่สำคัญและจำเป็นที่นักศึกษาจะต้องเรียนรู้ ถ้านักศึกษาเข้ารับการฝึกประสบการณ์ภาคสนามในโรงเรียนประถมศึกษาที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรประถมศึกษาโดย

ดองแท้ และถ้านักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษานักศึกษาก็
จำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรมัธยมศึกษาเป็นอย่างดี

3. การจัดชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนและการดำเนินงาน
ชั้นเรียน หัวข้อนี้ได้พัฒนาและปรับปรุงมาจากหัวข้อเทคนิควิทยาการศึกษาส่วนหนึ่ง
และหัวข้อที่กำหนดไว้ในหลักสูตรโดยตรง ซึ่งหัวข้อนี้จะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึง
หลักการจัดชั้นเรียนที่เหมาะสมและการดำเนินงานประจำวันในชั้นเรียนของครูว่า
คืออะไรและจะกระทำเช่นไร

4. กระบวนการเรียนการสอน เป็นหัวข้อที่กล่าวถึงกระบวนการของ
การเรียนและการสอนว่าดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างไรบ้าง ครูหรือนักศึกษาจะ
สอนอย่างไรที่จะเป็นระบบระเบียบและมีขั้นตอนที่ดีและเหมาะสม และจะสอนให้
เป็นระบบระเบียบได้อย่างไร หัวข้อนี้เป็นการช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไป
อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ทักษะการสอน กล่าวถึงเรื่องทักษะการสอนต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อ
การสอนของครู ตลอดจนการฝึกทักษะต่าง ๆ อย่างเข้มข้น

6. การเตรียมการสอน เป็นการหัวข้อที่กล่าวถึงกระบวนการและ
ขั้นตอนของการเตรียมการสอนว่าครูหรือนักศึกษาจะเตรียมการสอนอย่างไรที่จะ
ทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเกิด
ประสิทธิผลตามที่ต้องการ การเตรียมการสอนนับเป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งของ
ครูที่จำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

7. เทคนิควิธีสอน กล่าวถึงวิธีการสอนต่าง ๆ ที่ครูสามารถเลือก
นำมาใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ของการเรียนการสอน การสอนแต่ละอย่าง
มีวิธีการและพื้นฐานแนวคิดที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ดังนั้นการเรียนรู้และได้ฝึกฝน
หัวข้อนี้จะช่วยให้ครูและนักศึกษามีความสามารถเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับสภาพการ
ต่าง ๆ ได้

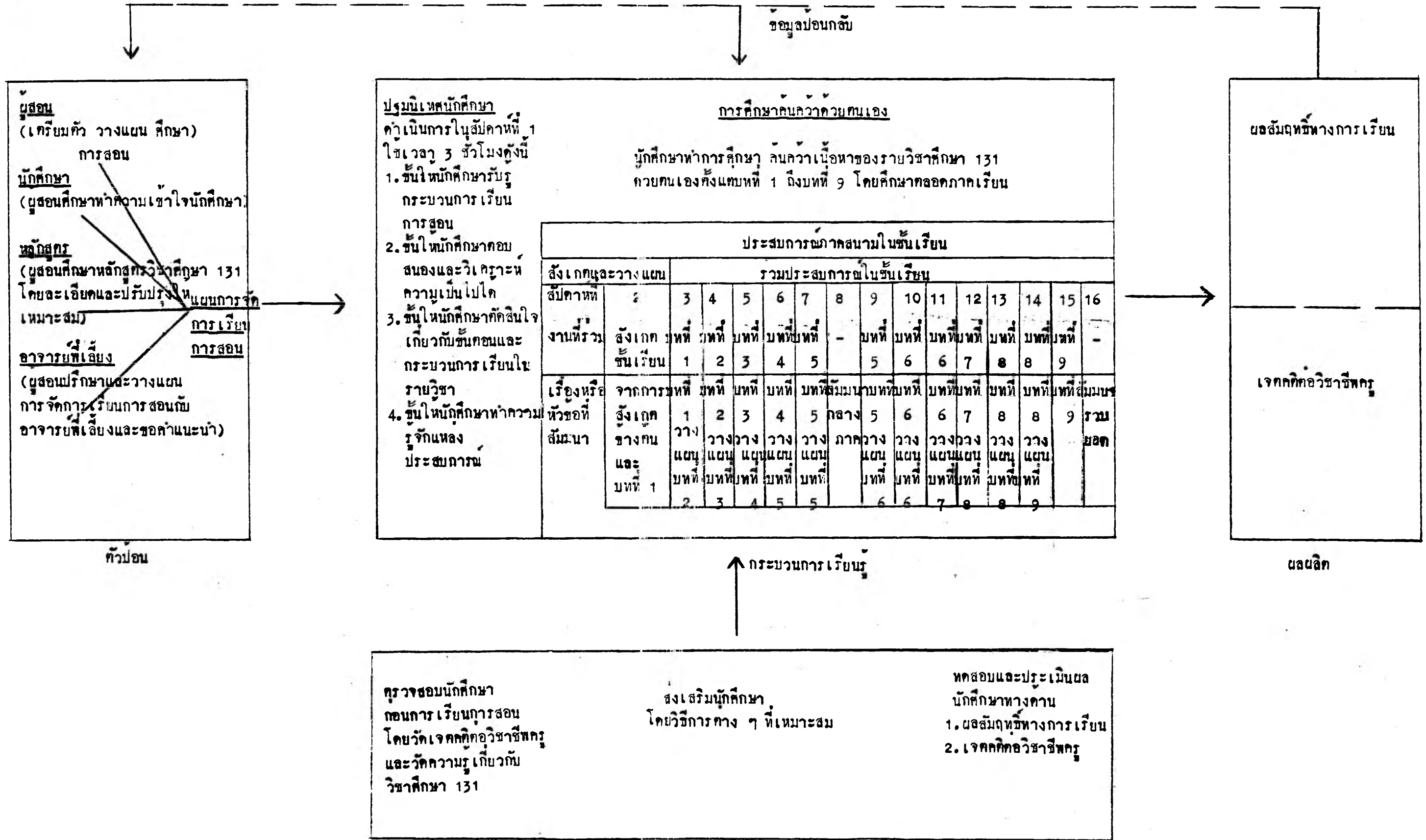
8. สื่อการเรียนการสอน หัวข้อนี้เน้นในด้านการประยุกต์สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เข้าไปใช้ในการเรียนการสอนจริง มีเรื่องของการผลิตสื่ออย่างง่าย ๆ ที่สามารถหาวัสดุได้ในท้องถิ่น และมีแนวการใช้สื่อการเรียนการสอนที่จะเหมาะสมกับชั้นตอนและชนิดของสื่อต่าง ๆ

9. การประเมินผลการเรียน หัวข้อนี้เน้นในด้านการนำเอาหลักและวิธีการประเมินผลการเรียนไปใช้ในสถานการณ์จริง มีเรื่องของการศึกษาแบบและแนวประเมินผลที่กำหนดในระดัประดับศึกษาและมัธยมศึกษาว่ามีการประเมินผลอย่างไร ครูหรือนักศึกษาต้องศึกษาแบบประเมินผลใบบางที่จำเป็นสำหรับการสอนในระดัการศึกษาของโรงเรียน หัวข้อนี้จะช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมสำหรับการสอนต่อไป

แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 ทลอคภาคเรียนตามรูปแบบการจัด
การเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการ สอนและการเตรียมประสบการณ์
วิชาชีพภาคปฏิบัติ

แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 ทลอคภาคเรียนตามรูปแบบ
การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม ปรากฏในแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิ 4 แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131

รายละเอียดของแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 ความรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม

จากแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 ที่ปรากฏในหน้า 40 มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การดำเนินการในชั้นตัวป้อน

ในชั้นของตัวป้อนซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ คือ ผู้สอน นักศึกษา หลักสูตร อาจารย์ที่เลี้ยง และแผนการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนในรายวิชาศึกษา 131 จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน กล่าวคือ เริ่มจากตัวผู้สอนเองต้องเตรียมตัวให้พร้อม ต้องวางแผนการสอน ศึกษาทำความเข้าใจลักษณะสำคัญ การดำเนินการ และรูปแบบต่าง ๆ ของการจัดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ ผู้สอนจะต้องศึกษารายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนดังกล่าวให้ละเอียด ให้เข้าใจโดยต้องมาก่อนที่จะดำเนินการในชั้นต่อไป

จากนั้นผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตรของรายวิชาศึกษา 131 โดยละเอียดว่าประกอบไปด้วยหัวข้ออะไรบ้าง หัวข้อเหล่านั้นซ้ำซ้อนกับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรเดียวกันหรือไม่ หากซ้ำซ้อนจะทำอย่างไร การศึกษาหลักสูตรวิชาศึกษา 131 โดยละเอียดจะทำให้ผู้สอนมองเห็นแนวทางในการปรับหลักสูตรให้เข้ากับลักษณะสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม ได้ชัดเจนและมองเห็นแนวปฏิบัติได้ การนำเอารายวิชาศึกษา 131 มาจัดดำเนินการในลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามนี้จะต้องไม่ทำให้จุดมุ่งหมายของรายวิชาศึกษา 131 เบี่ยงเบนไปและในขณะเดียวกันก็ต้องไม่ทำให้หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามเบี่ยงเบนไปด้วย

ในชั้นต่อไปจึงเป็นการศึกษาและทำความเข้าใจนักศึกษาที่ผู้สอนจะไปทำการศึกษาคูว่า พื้นภูมิหลังเป็นเช่นไร ทั้งในด้านการเรียนและด้านสภาพส่วนตัวของนักศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาจะทองสอบถามจากแหล่งต่าง ๆ หรือสอบถามที่ตัวนักศึกษาโดยตรง การรู้และเข้าใจสภาพภูมิหลังของนักศึกษามากเท่าใดก็จะมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากเท่านั้น

ในชั้นต่อไปจึงเป็นการปรึกษาหารือ ขอคำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากอาจารย์ที่เลี้ยงของแหล่งประสบการณ์ที่นักศึกษาต้องเข้าไปรับประสบการณ์ และก็ควรจะมีการอบรมหรือชี้แจงให้อาจารย์ที่เลี้ยงได้รับรู้และรับทราบหลักการของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามอย่างถูกต้องด้วย อาจารย์ที่เลี้ยงถือเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาอย่างมาก ผู้สอนในรายวิชาศึกษา 131 จำเป็นต้องให้อาจารย์ที่เลี้ยงมีอิทธิพลในทางบวกต่อนักศึกษาให้มากที่สุด ซึ่งกระทำได้โดยการขอคำปรึกษาแนะนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ การอบรมทำความเข้าใจหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม

หลังจากที่ได้ทำการศึกษาคูประกอบต่าง ๆ ของชั้นตัวม่อนอย่างละเอียดแล้ว ผู้สอนก็ต้องนำเอาข้อมูลทั้งหมดที่ได้ศึกษาและรวบรวมไว้แล้วนั้นมาวางแผนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติต่อไป โดยในแผนการจัดการเรียนการสอนควรประกอบไปด้วย

ก. แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 ดังที่ปรากฏใน

หน้า 40

ข. เครื่องมือตรวจสอบนักศึกษาก่อนการเรียนการสอน ได้แก่

- แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู
- แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาศึกษา 131

ค. คู่มือนักศึกษา ใดแก่

- เอกสารและตำราเรียนที่ใช้ในรายวิชา
- คู่มือการเรียนวิชาศึกษา 131 ที่ต้องใช้ในการเข้าร่วม

ประสบการณ์ในชั้นเรียน

ง. แบบประเมินผล ใดแก่

- แบบประเมินผลการเข้าร่วมการประชุมพิเศษ
- แบบประเมินผลการสังเกตในสัปดาห์ที่ 2
- แบบประเมินผลการสัมมนาเพื่อค้นพบความหมายส่วนบุคคล
- แบบประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในชั้นเรียนตั้งแต่

สัปดาห์ที่ 3 เป็นต้นไป

- แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งอาจใช้ฉบับเดียวกับที่ใช้สอบก่อนเรียนก็ได้
- แบบวัดเจตคติทอวิชาชีพครู ซึ่งอาจใช้ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนก็ได้

2. การดำเนินการในชั้นกระบวนการ

การดำเนินการในชั้นตัวอ่อนนี้ถือชั้นที่มีความสำคัญมาก ความมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาศึกษา 131 จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับดำเนินการในชั้นนี้เป็นสำคัญ การดำเนินการจำเป็นต้องใช้ทั้งความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะของผู้สอนและการประสานงานจากบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดทำดำเนินการจะกระทำตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 เป็นต้นไปจนกระทั่งสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนการสอน การจัดทำดำเนินการในชั้นนี้ผู้สอนต้องดำเนินการเป็นชั้น ๆ ดังนี้

2.1 การประชุมพิเศษนักศึกษา เป็นกิจกรรมเพื่อแนะนำนักศึกษาให้พร้อมที่จะเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา การประชุมพิเศษนักศึกษาจะจัดใน

สัปดาห์ที่ 1 ใช้เวลา 4 ชั่วโมง กิจกรรมการปฐมนิเทศดำเนินการเป็นชั้น ๆ
คือ

2.1.1 ชั้นให้นักศึกษารับรู้กระบวนการเรียนการสอน
ของรายวิชา เป็นขั้นตอนแรกสุดของการปฐมนิเทศ จุดมุ่งหมายก็เพื่อให้นักศึกษา
รับรู้กระบวนการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 ว่าจะเรียนจะสอนกันอย่างไร
สิ่งที่จะแนะนำนักศึกษาในชั้นนี้คือ

2.1.1.1 แนวการสอนรายวิชาศึกษา 131

ผู้สอนต้องจัดทำแนวการสอนของวิชาศึกษา 131 โดยละเอียดและชัดเจน แจกให้
นักศึกษาได้ศึกษาและทำความเข้าใจ แนวการสอนนี้ปรากฏในคู่มือการเรียนของนักศึกษา
หน้า 1-5 แนวการสอนจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่จำเป็นได้แก่

2.1.1.1.1 ลักษณะและขอบข่าย

ของรายวิชา คือรายละเอียดของวิชาที่ปรากฏตามหลักสูตร ผู้สอนอาจจำเป็นต้อง
ปรับปรุงหัวข้อของรายวิชาใหม่ก็จำเป็นต้องเขียนให้นักศึกษาได้รับทราบ

2.1.1.1.2 จุดมุ่งหมาย เป็น

ความคาดหวังที่ก่อการให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษาเมื่อจบกระบวนการเรียนการสอน
ตามรายวิชานี้แล้ว ควรเขียนในลักษณะที่ชัดเจน มองเห็นแนวปฏิบัติและสอดคล้อง
กับหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาศึกษา 131
ในขณะที่เดียวกันจะคงสนองเป้าหมายของหลักสูตรโดยตรงอีกด้วย นั่นคือจุดมุ่งหมาย
ควรจะได้ทั้งหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามและเป้าหมาย
ของหลักสูตรไปพร้อมกัน

2.1.1.1.3 กิจกรรมการเรียน

การสอน เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาจะต้องกระทำในระหว่างการเรียนในภาคเรียน
ผู้สอนต้องกำหนดเวลาให้ชัดว่ากิจกรรมแต่ละอย่างจะใช้เวลาเท่าใด

2.1.1.1.4 การประเมินผล

การเรียน เป็นแนวการประเมินผลการเรียนที่นักศึกษาจะต้องบรรลุหรือกระทำตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายของรายวิชา การประเมินผลนี้ผู้สอนต้องแจ่มแจ้งในรายละเอียดให้ชัดเจน ว่าแต่ละส่วนจะประเมินผลโดยให้สัดส่วนของคะแนนเท่าใด เพื่อให้นักศึกษาจะได้เตรียมตัวและเตรียมพร้อมสำหรับการเรียนการสอน

2.1.1.1.5 เอกสารประกอบ

การเรียนและการศึกษาค้นคว้า เป็นรายชื่อหนังสือหรือเอกสารที่จะใช้ในการเรียนในรายวิชา ควรจะระบุทั้งตำราที่ต้องใช้โดยตรงและเอกสารหรือหนังสือที่จะนำมาค้นคว้า

การแนะนำรายวิชานี้ อาจให้นักศึกษาอ่านด้วยตัวเอง หรือผู้สอนอ่านและอธิบายให้ฟังไปที่ละข้อหรืออาจแบ่งกลุ่มนักศึกษาให้ศึกษาก็ได้

2.1.1.2 กิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชา

กิจกรรมในรายวิชาศึกษา 131 ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม จะมีลักษณะแตกต่างไปจากการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 ที่เคยจัดมาในสถาบันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือตามรูปแบบที่นำเสนอที่จะไม่มีการเรียนการสอนภายในสถาบันฝึกหัดครูเลย ยกเว้นการทดสอบปลายภาคเรียนที่สถาบันกำหนดห้องเรียนและสถานที่เรียนของวิชาศึกษา 131 ตามรูปแบบใหม่นี้จะอยู่ที่โรงเรียนและอยู่ในชั้นเรียนโดยตรง นักศึกษาจะเรียนเนื้อหาวิชาของรายวิชาศึกษา 131 จากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ทุกประการ โดยนักศึกษาจะเข้าประจำชั้นเรียนใดชั้นเรียนหนึ่งและเรียนอยู่ในชั้นเรียนนั้นตลอดภาคเรียน นักศึกษาจะมีคู่มือ 2 เล่ม คือตำราประกอบรายวิชา 1 เล่ม และคู่มือการเรียนอีก 1 เล่ม คู่มือการเรียนจะกำหนดไว้ชัดเจนว่าในแต่ละชั่วโมงของแต่ละสัปดาห์นักศึกษาจะต้องทำอะไรบ้างและจะทำอย่างไร

กิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชาจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ในรูปของประสบการณ์คือ

2.1.1.2.1 กิจกรรมเกี่ยวกับ

ประสบการณ์ด้านสาระของรายวิชา เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาสาระของรายวิชาโดยตรง กิจกรรมนี้ผู้สอนต้องจัดให้นักศึกษาหรือดำเนินการให้นักศึกษาเข้ารับการประเมินผลและจัดให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากตำราและเอกสารการสอนที่จัดเตรียมไว้หรือที่ระบุไว้

2.1.1.2.2 กิจกรรมเกี่ยวกับ

ประสบการณ์ภาคสนาม เป็นประสบการณ์หรือกิจกรรมหลักของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามนี้ ประสบการณ์ภาคสนามนั้นนักศึกษาจะต้องอยู่ประจำชั้นเรียนและเรียนไปตามคู่มือการเรียน คู่มือการเรียนจะระบุประสบการณ์ที่นักศึกษาต้องกระทำไว้อย่างชัดเจน กิจกรรมในข้อ 2.1.1.2.2 นำมาจากเนื้อหาสาระของรายวิชาโดยตรง แต่ได้พัฒนามาเป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาต้องเรียนรู้ด้วยตัวเอง กล่าวคือแทนที่จะเรียนเนื้อหาของรายวิชาโดยการอ่าน ฟังคำบรรยาย ทดลองปฏิบัติในวิทยาลัย นักศึกษาก็จะเรียนจากสถานการณ์จริง ๆ เฉยทีเดียว

2.1.1.2.3 กิจกรรมเกี่ยวกับ

ประสบการณ์สัมมนา เป็นกิจกรรมที่จะหล่อหลอมนักศึกษา พัฒนาแนวคิดของนักศึกษา โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม สิ่งที่จะนำมาสัมมนาก็คือประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับในแต่ละสัปดาห์ เมื่อนักศึกษาได้รับประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนแล้วก็จะนำมาสัมมนากันในช่วงชั่วโมงสุดท้ายของสัปดาห์นั้น ๆ การสัมมนานี้จะใช้เวลาสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย

2.1.1.3 บทบาทของผู้สอน นักศึกษาและ

อาจารย์ที่เลี้ยง ในขั้นนี้ผู้สอนต้องชี้แจงและให้รายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอนคือ ผู้สอนเอง ตัวนักศึกษา

และอาจารย์ที่เลี้ยง บทบาทของบุคคลทั้ง 3 กลุ่มจะแตกต่างกันไป ดังปรากฏในเอกสาร คู่มือการเรียนของนักศึกษาหน้า 8-10 บทบาทหลักของอาจารย์ผู้สอนก็คือนำคอย ให้ความช่วยเหลือ ประสานงาน จัดดำเนินการ บทบาทหลักของนักศึกษา ก็คือการ ศึกษา เรียนรู้ด้วยตัวเอง และบทบาทหลักของอาจารย์ที่เลี้ยง ก็คือการเป็นพี่เลี้ยงนักศึกษา ทางด้านประสบการณ์การสอน

2.1.2 ชั้นให้นักศึกษาทบทวนและวิเคราะห์รายละเอียด ของรายวิชา เป็นลำดับขั้นตอนที่สองในการปฐมนิเทศนักศึกษา เมื่อผู้สอนชี้แจงแนว การเรียนการสอนแล้ว ต่อมาก็จัดดำเนินการและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดง ความคิดเห็นและวิเคราะห์รายละเอียดของรายวิชาอีกครั้งหนึ่ง การอภิปรายและวิเคราะห์ ควรจะแยกเป็น 3 กลุ่มคือ

2.1.2.1 กลุ่ม 1 อภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับ แนวการสอน โดยอภิปรายในคาน

2.1.2.1.1 จุดมุ่งหมายของรายวิชา

2.1.2.1.2 กิจกรรมการเรียน

2.1.2.1.3 การประเมินผล

ประเด็นการอภิปรายและวิเคราะห์อาจเป็นเรื่องของ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงให้เหมาะสมขึ้น

2.1.2.2 กลุ่ม 2 อภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับ กิจกรรมในรายวิชา โดยอภิปรายและวิเคราะห์ในคาน

2.1.2.2.1 บทบาทและความรับผิดชอบ ของอาจารย์ผู้สอน

2.1.2.2.2 บทบาทและความรับผิดชอบ ของนักศึกษา

2.1.2.2.3 บทบาทและความรับผิดชอบ

ของอาจารย์ที่เลี้ยง

ประเด็นการอภิปรายและวิเคราะห์อาจเป็นเรื่องของความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของบทบาทและความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ

2.1.3 ชั้นให้นักศึกษาคัดสนใจในรายวิชา การเรียน การสอนในรายวิชาศึกษา 131 ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม นั้นนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์จากโรงเรียนและจากชั้นเรียนโดยตรงและในเรียน และศึกษานี้ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียน การสอนในชั้นเรียนอย่างกระตือรือร้น และก็ต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วน ในการวางแผนการเรียนรู้อันของเขาด้วย ส่วนหนึ่งก็คือเปิดโอกาสให้เขาแสดงความคิดเห็นในการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในรายวิชาได้ และให้เลือกแหล่ง ประสบการณ์ด้วยตัวเขาเอง ในชั้นตอนนี้จะคงดำเนินการดังนี้

2.1.3.1 ให้นักศึกษาเลือกชั้นเรียนที่ตนสนใจ

2.1.3.2 ให้นักศึกษาเลือกเพื่อนคู่คิดที่จะเรียน

ไปด้วยกัน

2.1.4 ชั้นให้นักศึกษาทำความเข้าใจแหล่งประสบการณ์ เมื่อนักศึกษาได้เลือกชั้นเรียนและเพื่อนคู่คิดแล้ว ทอมผู้สอนจะพานักศึกษาไป ทำความรู้จักแหล่งประสบการณ์คือ

2.1.4.1 ให้นักศึกษาเข้ารับการปฐมนิเทศ

จากโรงเรียน

2.1.4.2 ให้นักศึกษาไปทำความเข้าใจกับอาจารย์

ที่เลี้ยงและนักเรียนของตน

การดำเนินการในชั้นปฐมนิเทศนี้หากว่าดำเนินการหมดก่อนเวลาที่กำหนด ซึ่งปกติมักจะดำเนินการเสร็จก่อนเวลา อาจารย์ผู้สอนก็อาจทดสอบนักศึกษาก่อนเรียนได้

2.2 การให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นกิจกรรมอีกประการหนึ่งที่นักศึกษาต้องกระทำ การเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติจะไม่มีการเรียนในชั้นเรียนของสถาบันฝึกหัดครูแต่อย่างใด ดังนั้นเนื้อหาสาระของรายวิชาศึกษา 131 นักศึกษาจำเป็นต้องศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเองอาจารย์ผู้สอนจะมีตำราที่จัดเตรียมไว้ให้พร้อม

2.3 การจัดประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนให้นักศึกษา เป็นกิจกรรมหลักของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ ประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนนี้อาจารย์ผู้สอนจะทองพัฒนามาจากเนื้อหาสาระของรายวิชาโดยตรง โดยนำเอาเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนมาจัดแบ่งออกเป็นสัดส่วนให้ชัดเจนว่า แต่ละหน่วยจะให้เรียนในสัปดาห์ใด ประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนจะเริ่มตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 เป็นต้นไป สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ยกเว้นสัปดาห์ที่ 8 และ 16

2.3.1 สัปดาห์ที่ 2 - การสังเกตและวางแผน แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาชั้นเรียนและสภาพชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 2 - สังเกตการสอนของครู

ชั่วโมงที่ 3 - สังเกตสภาพของนักเรียน

2.3.2 สัปดาห์ที่ 3 - การเข้าร่วมประสบการณ์ของ

หน่วยที่ 1 (ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษากับการเรียนการสอน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาสังเกตแนวคิดทางการศึกษา

ที่ปรากฏในชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 2 - ศึกษาการนำเอาปรัชญาการศึกษา

แบบพัฒนาการนิยมไปใช้ในชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 3 - ช่วยงานครูในชั้นเรียน

2.3.3 สัปดาห์ที่ 4 - การเข้าร่วมประเมินการณของ

หน่วยที่ 2 (หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไทย) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาหลักสูตรและตารางสอน

ของชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 2 - วิเคราะห์หลักสูตร

ชั่วโมงที่ 3 - ช่วยงานครูในชั้นเรียน

2.3.4 สัปดาห์ที่ 5 - การเข้าร่วมประเมินการณของ

หน่วยที่ 3 (การจัดสภาพชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนและการจัดการชั้นเรียน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาบรรยากาศในชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 2 - ศึกษางานธุรการชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 3 - จัดที่นั่งนักเรียน

2.3.5 สัปดาห์ที่ 6 - การเข้าร่วมประเมินการณของ

หน่วยที่ 4 (กระบวนการเรียนการสอน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษารูปแบบกระบวนการสอน

ที่ครูใช้

ชั่วโมงที่ 2 - ช่วยงานสอนในชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 3 - ศึกษาสังเกตการนำเอาลักษณะ

การสอนที่ตีไปใช้

2.3.6 สัปดาห์ที่ 7 - การเข้าร่วมประเมินการณของ

หน่วยที่ 5 (ทักษะการสอน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาทักษะการสอนและเตรียม

ทักษะการสอน

ชั่วโมงที่ 2 - เตรียมฝึกทักษะการสอน 1 ทักษะ

ชั่วโมงที่ 3 - ฝึกทักษะการสอน

2.3.7 สัปดาห์ที่ 8 - การสัมมนาภาคเรียน

สำหรับสัปดาห์นี้เป็นกิจกรรมในส่วนของประสบการณ์การสัมมนาซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

2.3.8 สัปดาห์ที่ 9 - การเข้าร่วมประสบการณ์ของ
หน่วยที่ 5 (ทักษะการสอน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - 2 - เตรียมทักษะการสอน

ชั่วโมงที่ 3 - ฝึกทักษะการสอน

2.3.9 สัปดาห์ที่ 10 - การเข้าร่วมประสบการณ์ของ
หน่วยที่ 6 (การเตรียมการสอน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - 2 - ศึกษาและทำแผนการสอน
ร่วมกันเพื่อเตรียมสอนในชั่วโมงต่อไป

ชั่วโมงที่ 3 - ร่วมกันสอนตามที่เตรียม

2.3.10 สัปดาห์ที่ 11 - การเข้าร่วมประสบการณ์ของ
หน่วยที่ 6 (การเตรียมการสอน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - 2 - ศึกษาและเตรียมการสอน

ชั่วโมงที่ 3 - ร่วมกันสอนตามที่เตรียม

2.3.11 สัปดาห์ที่ 12 - การเข้าร่วมประสบการณ์ของ
หน่วยที่ 7 (เทคนิคการสอน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - 2 - เตรียมเทคนิควิธีสอนแบบทีม

ชั่วโมงที่ 3 - ทำการสอนแบบทีม

2.3.12 สัปดาห์ที่ 13 - การเข้าร่วมประชุมการของ
หน่วยที่ 8 (สื่อการสอน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - 3 - ทำสื่อการสอนให้ชั้นเรียน

2.3.13 สัปดาห์ที่ 14 - การเข้าร่วมประชุมการของ
หน่วยที่ 8 (สื่อการสอน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - ทำบัตรคำเพื่อเตรียมสอน

ชั่วโมงที่ 2 - 3 - นำบัตรคำไปใช้สอนและ

สังเกตการสอน

2.3.14 สัปดาห์ที่ 15 - การเข้าร่วมประชุมการของ
หน่วยที่ 9 (การประเมินผลการเรียน) แยกเป็น

ชั่วโมงที่ 1 - 2 - ศึกษาแบบประเมินผลของ

ชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 3 - ช่วยงานครูในชั้นเรียน

2.3.15 สัปดาห์ที่ 16 - การสัมมนาวิทยุออก สำหรับ
สัปดาห์นี้เป็นกิจกรรมในส่วนของประชุมการสัมมนาซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อ
ต่อไป

2.4 การจัดประชุมการสัมมนาเพื่อค้นพบความหมายส่วนบุคคล
กิจกรรมนี้ถือเป็นกิจกรรมหลักกิจกรรมหนึ่งของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ
ภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนและการเตรียมประชุมการวิชาชีพภาคปฏิบัติ เป็น
กิจกรรมที่จะปลูกฝังหล่อหลอมเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูให้กับนักศึกษา โดยถือว่าการ
เปลี่ยนแปลงเจตคติของคนสามารถกระทำได้โดยผ่านประชุมการตรงและโดยวิธีการ
อภิปรายกลุ่ม ประชุมการสัมมนาจะมีทั้งหมด 15 ครั้งดังนี้

- 2.4.1 สัปดาห์ที่ 2
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.2 สัปดาห์ที่ 3
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.3 สัปดาห์ที่ 4
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.4 สัปดาห์ที่ 5
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.5 สัปดาห์ที่ 6
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.6 สัปดาห์ที่ 7
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.7 สัปดาห์ที่ 8 - การสัมมนาอาจภาคเรียน
ชั่วโมงที่ 1 - เขียนความคิดเห็นส่วนตัว
ชั่วโมงที่ 2 - สัมมนาเนื้อหาของชั่วโมงที่ 1
ชั่วโมงที่ 3 - เขียนความคิดเห็นสำหรับ

การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียน

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาการเปลี่ยนแปลง

กิจกรรมการเรียน

- 2.4.8 สัปดาห์ที่ 9
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.9 สัปดาห์ที่ 10
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

- 2.4.10 สัปดาห์ที่ 11
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.11 สัปดาห์ที่ 12
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.12 สัปดาห์ที่ 13
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.13 สัปดาห์ที่ 14
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.14 สัปดาห์ที่ 15
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
- 2.4.15 สัปดาห์ที่ 16
ชั่วโมงที่ 1 - สอบรวบยอด
ชั่วโมงที่ 2 - สัมมนา รวบยอด
ชั่วโมงที่ 3 - รับประทานอาหารเที่ยงจากโรงเรียน

และจากอาจารย์ผู้สอน

ชั่วโมงที่ 4 - ชั่วโมงอิสระ

3. การดำเนินการในชั้นการตรวจสอบ ผลิตผลและวัตถุประสงค์ประเมินผล

การดำเนินการในชั้นนี้ถือเป็นชั้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งหย่อนไปกว่าชั้นก่อนอื่น ๆ และเป็นชั้นที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีทิศทางและมีการตรวจสอบ ความคุมที่เป็นระบบระเบียบ การควบคุมและวัตถุประสงค์ประเมินผลจะทำให้ทราบว่ากระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่วางไว้หรือไม่ การดำเนินการในชั้นนี้มีความสำคัญ

3.1 การตรวจสอบผู้เรียนก่อนการเรียนการสอน การตรวจสอบผู้เรียนก่อนการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจพื้นฐานเดิมของผู้เรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายวิชาเพียงใด มีความคิดความเชื่อเกี่ยวกับอาชีพครู เช่นไร การรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนช่วยให้ผู้สอนสามารถวางแผน เตรียมการสอน สอนและจัดกิจกรรมทาง ๆ ให้สอดคล้องกับผู้เรียนได้เหมาะสมขึ้น ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ดังนี้

3.1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายวิชา การตรวจสอบแบบนี้จะนำเอาเนื้อหาสาระของรายวิชาศึกษา 131 มาทดสอบนักศึกษาโดยตรง แบบทดสอบที่ใช้อาจจะใช้ฉบับเดียวกับฉบับสอบปลายภาคก็ได้ หรือคนละฉบับ หรืออาจเพียงทำการสัมภาษณ์ ทดสอบความรู้ความเข้าใจเพียงคร่าว ๆ ก็ได้ แต่ก็คงได้ข้อมูลมากพอที่จะทำให้ทราบว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจมากเพียงใด แบบตรวจสอบนักศึกษาก่อนการเรียนการสอนปรากฏในภาคผนวกของคู่มือฉบับนี้

3.1.2 เจตคติต่อวิชาชีพครู เนื่องด้วยการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม มีจุดมุ่งหมายสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่อาจารย์ผู้สอนควรจะทำ การสำรวจว่านักศึกษามีความคิดความเชื่อหรือเจตคติต่ออาชีพของตนเองอย่างไร ผลการตรวจสอบเจตคติต่อวิชาชีพครูจะช่วยให้ผู้สอนทราบแนวคิดของนักศึกษาได้และเป็นแนวทางในการพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาได้โดยตรง

สำหรับแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ผู้เขียนเสนอแนะให้ใช้ก็คือ แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครูของ ดร.สวัสดิ์ ประทุมราช แห่งภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีน้อยข้อ นำมาทดสอบง่าย สะดวก และตรวจให้คะแนนไม่ยาก ผู้ที่ไม่มีความรู้ทางสถิติมากนักก็สามารถใช้ได้ แบบวัดฉบับนี้

อาจารย์ที่สนใจเขียนขอใช้ได้ที่

หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10500

แบบทดสอบฉบับอื่น ๆ ที่สามารถใช้ได้อีกก็คือ ฉบับของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เยาวดี รางชัยกุล และฉบับของ ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ซึ่งผู้สนใจสามารถขอใช้ได้จากที่อยู่ข้างบน เช่นเดียวกัน

การตรวจสอบผู้เรียนนี้กระทำในสัปดาห์ที่ 1 ในช่วงจัดปฐมนิเทศให้กับนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนสามารถจะจัดทดสอบแทรกเข้าไปในรายการปฐมนิเทศได้

3.2 การสนับสนุนนักศึกษาในระหว่างการเรียนการสอน การสนับสนุนและส่งเสริมนักศึกษาในระหว่างการเรียนการสอนนี้ถือเป็นกระบวนการควบคุมพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาที่จะช่วยให้เขาเกิดความกระตือรือร้น มีความสนใจและเอาใจใส่จดจ่อต่อการเรียนรู้ของคนมากขึ้น การสนับสนุนและส่งเสริมนักศึกษาสามารถกระทำได้ 2 ลักษณะคือ

3.2.1 การให้แรงเสริมทางบวก เป็นวิธีการที่จะทำให้ นักศึกษาทราบว่าเขาได้ทำสิ่งที่ถูกต้องและสมควรได้รับการยกย่องจากผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ให้นักศึกษานั้นเกิดภาคภูมิใจและอยากกระทำพฤติกรรมนั้นอีก วิธีให้แรงเสริมทางบวกเช่น

3.2.1.1 ให้คำชมเชย

3.2.1.2 ให้กำลังใจ

3.2.1.3 แสดงออกทางสีหน้าท่าทาง เช่น ยิ้ม

พยักหน้า หัวเราะ ปรบมือ และก้องร่างกาย เป็นต้น

3.2.1.4 ไหว้รางวัล อาจเป็นรางวัลเล็กน้อย
หรือรางวัลที่มีราคาแต่ไม่มากมายนัก

3.2.2 การให้แรงเสริมทางลบ เป็นวิธีการที่จะให้นักศึกษาทราบว่า เขาได้แสดงหรือกระทำพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ นำปฏิบัติในระหว่างการเรียนรู้ เช่น ขาดเรียน รบกวนเพื่อน ไม่รับผิดชอบงาน รบกวนการเรียนของผู้อื่น ไม่ตั้งใจเรียน แสดงกิริยาหรือวาทะหรือท่าทางไม่เหมาะสมกับนักเรียนของตน กับอาจารย์ที่เลี้ยงหรือต่อคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แรงเสริมทางลบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อยับยั้งและสะกัดกั้นพฤติกรรมนั้น ๆ ที่ไม่เหมาะสมไม่ให้เกิดขึ้นอีก วิธีให้แรงเสริมทางลบเช่น

- 3.2.2.1 กำหนัดด้วยวาจา
- 3.2.2.2 กัดคะแนน
- 3.2.2.3 ให้นักศึกษาช่วยพิจารณาลงโทษ
- 3.2.2.4 ให้ปรับปรุงหรือพิจารณาตัวเอง
- 3.2.2.5 ลงโทษตามพฤติกรรมและผลกระทบ

ที่เกิดขึ้นและความรุนแรงของพฤติกรรม

การสนับสนุนผู้เรียนโดยการให้แรงเสริมนี้มีผลกระทบต่อจิตใจของนักศึกษา
มาก ผู้สอนควรคำนึงถึงเสมอว่า

1. แรงเสริมมีทั้งทางบวกและทางลบ ดังนั้นจึงควรจะได้ใช้ให้เหมาะสมกับ
สภาพของนักศึกษา สำหรับคนไทยแล้วไม่ต้องการแรงเสริมทางลบส่วนใหญ่ต้องการ
แรงเสริมทางบวกและยิ่งในวัยที่อายุไม่มากนักยิ่งต้องการแรงเสริมทางบวกมาก
2. แรงเสริมจะให้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ การให้แรงเสริมจะ

ให้โดยทันทีทันใดหรือให้ภายหลังก็ยอมได้เช่นกัน แต่การเสริมแรงที่ดีที่สุดก็คือ
ต้องให้ทันที

3. แรงเสริมควรจะใช้หลาย ๆ แบบแตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตาม
มีข้อที่พึงระวังก็คือ การให้แรงเสริมจะต้องกระทำด้วยความจริงใจ มิฉะนั้นนักศึกษา
จะถือเสมือนเป็นการเล่น และจะไม่เกิดความเลื่อมใสต่อการเสริมแรงแต่อย่างใด

3.3 การวัดประเมินผลนักศึกษา การวัดประเมินผลนักศึกษานับ
เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่สามารถระบุสมรรถภาพและ
ความสามารถของนักศึกษาออกมาได้ เป็นขั้นที่จะตัดสินใจได้ว่ากระบวนการเรียน
การสอนของรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามประสบผลสำเร็จเพียงใด
การวัดประเมินผลตามรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามนี้จะต้องให้
นักศึกษา อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์ผู้สอนมีบทบาทร่วมกัน โดยไม่เน้นบทบาท
ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การวัดประเมินผลนักศึกษามีดังนี้

3.3.1 วัดประเมินผลด้านประสบการณ์เกี่ยวกับสาระของ
รายวิชา ได้แก่

3.3.1.1 การเข้ารับการปฐมนิเทศ 5 คะแนน
เหตุที่ต้องทำการวัดประเมินผลเนื่องจากว่าก่อนการรู้และวัดคว่านักศึกษามีส่วนร่วม
มีความกระตือรือร้นในการ เริ่มต้นการเรียนรู้อันใด มีความเข้าใจเกี่ยวกับ
แนวทางการเรียนการสอนหรือไม่ การวัดประเมินแยกเป็น

3.3.1.1.1 ความสนใจและตั้งใจ

รับการปฐมนิเทศ

3.3.1.1.2 วิธีการทำความเข้าใจ

แหล่งประสบการณ์ของตน

3.3.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 40 คะแนน
การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะกระทำก่อนปลายภาคเรียน แบบทดสอบปลาย

ภาคเรียนจะประกอบด้วยโครงสร้างของข้อสอบดังนี้

- 3.3.1.2.1 ความรู้
- 3.3.1.2.2 ความเข้าใจ
- 3.3.1.2.3 การนำไปใช้
- 3.3.1.2.4 การวิเคราะห์
- 3.3.1.2.5 การสังเคราะห์
- 3.3.1.2.6 การประเมิน

3.3.1.3 เจกคติต่อวิชาชีพครู ไม่มีคะแนน

เป็นการวัดเจกคติต่อวิชาชีพครูว่านักศึกษามีความคิด มีทัศนะหรือมีความเชื่อต่อวิชาชีพของตนอย่างไร รายวิชาศึกษา 131 ที่นำมาจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามโดยหลักการและทฤษฎีเบื้องต้นแล้วสามารถจะพัฒนาเจกคติต่อวิชาชีพครูให้นักศึกษาได้ ดังนั้นจึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะกองวัดเจกคติต่อวิชาชีพครูของเขา ผลการวัดครั้งนี้จะเป็นข้อบ่งชี้ว่า การเรียนการสอนรายวิชาศึกษา 131 โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามทำให้เขามีพัฒนาการทางเจกคติต่อวิชาชีพครูเพียงใด ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศึกษา 131 และรายวิชาอื่น ๆ ให้เหมาะสมขึ้นได้

3.3.2 วัดประเมินผลค่านประสภการณ์ภาคสนาม ได้แก่

3.3.2.1 การสังเกตชั้นเรียนและวางแผน

เข้าร่วมประสภการณ์ในชั้นเรียน 5 คะแนน ในสัปดาห์ที่ 2 เวลา 4 ชั่วโมงนั้น นักศึกษาต้องทำการสังเกตชั้นเรียน สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู สังเกตสภาพของนักเรียน จากนั้นอีก 1 ชั่วโมงที่เหลือนักศึกษาต้องสัมภาษณ์และวางแผนร่วมกัน

กรอบการวัดประเมินผลได้แก่

3.3.2.1.1 ความสนใจ ตั้งใจ

และเอาใจใส่ในการศึกษาสังเกต

3.3.2.1.2 การมีส่วนร่วม

ในการสัมมนาและวางแผนประสบการณ์

3.3.2.2 การเข้าร่วมประสบการณ์ในชั้นเรียน

35 คะแนน ทั้งแต่สัปดาห์ที่ 3 จนถึงสัปดาห์ที่ 15 (ยกเว้นสัปดาห์ที่ 8)

สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมประสบการณ์ในชั้นเรียนตามแผน

การเรียนการสอนที่วางไว้ การประเมินผลจะมีทั้งหมด 12 ครั้งด้วยกัน ได้

คะแนนเท่าใดเฉลี่ยให้เหลือ 35 คะแนน กรอบการวัดประเมินผลได้แก่

3.3.2.2.1 ความสนใจ ตั้งใจ

และเอาใจใส่ในการศึกษาสังเกต

3.3.2.2.2 เนื้อหาสาระของ

เนื้อหาหรือประสบการณ์ของสัปดาห์นั้น ๆ

3.3.3 วัดผลประเมินผลด้านประสบการณ์สัมมนา 15

คะแนน การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาศึกษา 131 ได้เน้น

เรื่องของการพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพครูให้กับนักศึกษา การพัฒนาดังกล่าวจะกระทำ

ได้โดยทั้งจากประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนโดยตรงและจากการสัมมนาระหว่าง

เพื่อนนักศึกษาคู่กัน การสัมมนาจะกระทำตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 จนถึงสัปดาห์ที่ 16

สำหรับสัปดาห์ที่ 2 ไม่ต้องทำการประเมินแยกออกมาต่างหากเนื่องจากมีแบบวัด

ประเมินผลสำหรับสัปดาห์นั้นอยู่แล้ว ดังนั้นการวัดประเมินผลที่นำมาคิดคะแนนคือ

ของสัปดาห์ที่ 3 จนถึงสัปดาห์ที่ 16 กรอบการประเมินผลได้แก่

3.3.3.1 ความสนใจ ตั้งใจและเอาใจใส่

ในการสัมมนา

3.3.3.2 ความสามารถในการสัมมนา

แบบวัดประเมินผลการสัมมนาปรากฏในภาคผนวก

เอกสารอ้างอิง

สงัด อุทรานันท์. การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพมหานคร: เซ็นเตอร์ปับลิเคชั่น, 2528.

Combs, Arthur W., and Others. The Professional Education of Teachers: A Humanistic Approach to Teachers Preparation.

2d ed. Boston: Allyn and Bacon, 1974.

McIntyre, John D. Field Experiences in Teacher Education: From Students to Teachers. Washington, D.C.: Foundation for Excellence in Teacher Education, 1983.

ពាក្យស្នាម

แบบวัดประเมินผล

ตาราง 1 แบบวัดประเมินผลการเข้ารับปฐมนิเทศในสัปดาห์ที่ 1

แบบวัดประเมินผลการเข้ารับปฐมนิเทศในสัปดาห์ที่ 1

ชื่อนักศึกษา นามสกุล.....
 หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ผู้สอน
 เพื่อนคูคคคของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
 ของนักศึกษา ในการเข้ารับปฐมนิเทศตลอดเวลา 4 ชั่วโมง

รายการ	ดีมาก 5	ดี 4	พอใช้ 3	อ่อน 2	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
1. ความตั้งใจและสนใจในการรับฟัง การปฐมนิเทศ						
2. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม						
3. ความเป็นระเบียบและมีวินัยในการ เลือกแหล่งประสบการณ์และเพื่อน คูคคค						
4. ความตั้งใจและสนใจในการรับฟัง การปฐมนิเทศจากโรงเรียน						
5. วิธีการทำความรู้จักอาจารย์ ที่เลี้ยงและนักเรียน						

คะแนนเต็ม 25 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 2 แบบวัดประเมินผลการสังเกตและวางแผนในสัปดาห์ที่ 2

แบบวัดประเมินผลการสังเกตและวางแผนในสัปดาห์ที่ 2

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ผู้สอน

เพื่อนคึกคักของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ของนักศึกษาในการสังเกตและวางแผนตลอดเวลา 4 ชั่วโมง

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ความตั้งใจในการศึกษาและสังเกต.....						
2. การบันทึกการสังเกตได้เรียบร้อย เป็นระบบ						
3. การบันทึกได้ข้อมูลเพียงพอและดี						
4. การเข้าร่วมในการสัมมนากลุ่มย่อย.....						
5. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประสบการณ์ของสัปดาห์ต่อไป						

คะแนนเต็ม 25 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 3 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 3
แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 3 (หน่วยที่ 1)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์พี่เลี้ยง
 เพื่อนคู่คิดของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
 ของนักศึกษาในการเข้าร่วมประสบการณ์ในชั้นเรียนของสัปดาห์นี้

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ความตั้งใจในการศึกษาและ สังเกต						
2. ความละเอียดรอบคอบในการ บันทึกการศึกษาสังเกต						
3. ความตั้งใจและเอาใจใส่ ในการทำงานที่อาจารย์พี่เลี้ยง มอบหมายในชั้นเรียน						
4. การมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน						
5. การมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ พี่เลี้ยง						

คะแนนเต็ม 25 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 4 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 4

แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 4 (หน่วยที่ 2)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์พี่เลี้ยง
เพื่อนคหคคของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการเข้าร่วมประสบการณ์ในชั้นเรียนของสัปดาห์นี้

รายการ	ดีมาก 5	ดี 4	พอใช้ 3	ควร ปรับปรุง	หมายเหตุ
1. การมีปฏิสัมพันธ์และติดต่อกับ อาจารย์พี่เลี้ยง					
2. การมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน					
3. ความตั้งใจในการทำงานมอบหมาย จากอาจารย์พี่เลี้ยง					
4. การปฏิบัติงานมอบหมาย					
5. ความตั้งใจในการศึกษาสังเกต					
6. ความระเอียดรอบคอบและถูกต้อง ในการบันทึกการสังเกต					

รวมคะแนน 30 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 5 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณ์ในสัปดาห์ที่ 5
แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณ์ในสัปดาห์ที่ 5 (หน่วยที่ 3)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง
 เพื่อนคึกคักของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
 ของนักศึกษาในการ เข้าร่วมประชุมการณ์ในชั้นเรียนของสัปดาห์นี้

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ความตั้งใจในการทำงานมอบหมาย						
2. ความตั้งใจใ้บการศึกษาและ สังเกต						
3. ความระเอียดรอบคอบ ถูกต้อง ในการจดบันทึกการสังเกต						
4. ความไม่เคร่งครัดจนเกินไป						
5. ระเบียบวินัยของชั้นเรียน						
6. บุคลิกลักษณะของนักศึกษาใน การสอน						
7. การจัดที่นั่งนักเรียน						

คะแนนเต็ม 35 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 6 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณ์ในสัปดาห์ที่ 6

แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณ์ในสัปดาห์ที่ 6 (หน่วยที่ 4)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง

เพื่อนคึกคักของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการเข้าร่วมประชุมการณ์ของสัปดาห์นี้

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ความตั้งใจในการทำงาน มอบหมายหรือช่วยเหลือครู						
2. ความตั้งใจเอาใจใส่ในการ ศึกษาสังเกตความแบบฟอร์ม						
3. ความละเอียดรอบคอบ ถูกต้อง ในการบันทึกการสังเกต						
4. การส่งเสริมให้นักเรียนใช้ ความคิดอยู่เสมอ						
5. การให้นักเรียนทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม						
6. การจูงใจนักเรียนระหว่างเรียน						

คะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 7 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 7

แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 7 (หน่วยที่ 5)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง

เพื่อนคู่คิดของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย วงกลม ระบุตัวเลขที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการเข้าร่วมประสบการณ์ในชั้นเรียนของสัปดาห์นี้

7.1. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน

รายการ	ระดับคุณภาพของพฤติกรรม
1. ความสนใจและเอาใจใส่ในการ เตรียมฝึกทักษะการสอนของคน	มาก 5 4 3 2 1 น้อย
2. ความเหมาะสม ถูกต้องของ แผนการสอนแบบบูรณาการ	มาก 5 4 3 2 1 น้อย
3. การนำเข้าสู่บทเรียนเหมาะสมกับ วัยของนักเรียน	มาก 5 4 3 2 1 น้อย
4. วิธีการนำเข้าสู่บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ ของนักเรียน	มาก 5 4 3 2 1 น้อย
5. เรื่องที่นำเข้าสู่บทเรียนตรงกับบทเรียน.มาก	5 4 3 2 1 น้อย
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเข้าสู่บทเรียน.มาก	5 4 3 2 1 น้อย

คะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้ คะแนน

7. 2. ทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง

รายการ	ระดับการปฏิบัติและคุณภาพของพฤติกรรม						
1. ความสนใจและเอาใจใส่ในการ เตรียมฝึกทักษะการสอน	มาก	5	4	3	2	1	น้อย
2. ความถูกต้องเหมาะสมของ แผนการสอนแบบจุดภาค	มาก	5	4	3	2	1	น้อย
3. ระดับเสียงของครูสอน	ดังชัดเจน	5	4	3	2	1	ค่อย
4. ภาษาที่ใช้อธิบายและเล่าเรื่อง.....	ยาก	5	4	3	2	1	ง่าย
5. น้ำเสียงและท่าทางการอธิบาย และเล่าเรื่อง	เร่าใจ	5	4	3	2	1	เนือย ๆ
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในการอธิบายและ เล่าเรื่อง	มาก	5	4	3	2	1	น้อย
7. นักศึกษามีความรู้ในเรื่องที่อธิบายและ เล่านั้น	มาก	5	4	3	2	1	น้อย
8. การสรุปการอธิบายและเล่าเรื่อง	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง

คะแนนเต็ม 40 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 8 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณในสัปดาห์ที่ 9

คำชี้แจง การวัดประเมินผลทักษะการสอนของนักศึกษาในสัปดาห์ที่ 9 นี้ นักศึกษาแต่ละคนจะได้รับการประเมินผลต่างกัน แล้ความนักศึกษามีทักษะการสอนทักษะใด ดังนั้นถ้านักศึกษามีทักษะการสอนใด ก็นำแบบวัดและประเมินผลทักษะการสอนนั้น ๆ ไปใช้

8.1 แบบวัดประเมินผลทักษะการใช้วาจาภิรียา ท่าทางเสริมบุคลิกภาพ

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์พี่เลี้ยง
เพื่อนคึกคิคของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก () ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. การเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถขณะสอน						
2. การใช้มือและแขนขณะทำการสอน						
3. การแสดงออกทางสีหน้าและส่ายคา						
4. การวางท่าทางและการทรงตัว						
5. การใช้น้ำเสียง						
6. การแต่งกาย						

คะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้ คะแนน

8.2 แบบวัดประเมินผลทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง

เพื่อนคู่คิดของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. การนำเข้าสู่บทเรียนเหมาะสม กับวัยและสภาพของนักเรียน						
2. วิธีการนำเข้าสู่บทเรียนเป็น ที่น่าสนใจของนักเรียน						
3. เรื่องที่นำเข้าสู่บทเรียนตรงกับ บทเรียน						
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเข้า สู่บทเรียน						

คะแนนเต็ม 20 คะแนน ได้ คะแนน

8.3 แบบวัดประเมินผลทักษะการใช้กระดานดำ

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง

เพื่อนคู่คิดของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพ

ความเป็นจริงของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ดีมาก 5	ดี 4	พอใช้ 3	อ่อน 2	ควร ปรับปรุง	หมายเหตุ
1. ใช้กระดานดำมีระเบียบและ สะอาด						
2. ใช้กระดานดำจากซ้ายไปขวา						
3. จับชอล์กเขียนกระดานดำได้ ถูกต้อง คือท่ามุม 45 องศา กับกระดานดำ						
4. ลบกระดานดำถูกต้องคือลบ ไปทางเดียว						
5. เขียนตัวอักษรชัดเจน อานาง่าย						

คะแนนเต็ม 25 คะแนน ได้ คะแนน

8.4 แบบวัดประเมินผลทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง
เพื่อนคู่คิดของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ระดับเสียงพูดอธิบายและเล่าเรื่อง ของครู						
2. ภาษาที่ใช้ขออธิบายและเล่าเรื่อง						
3. น้ำเสียงและท่าทางการอธิบายและ เล่าเรื่อง						
4. ภูมิความรู้ในเรื่องที่อธิบายและเล่าเรื่อง						
5. การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการ อธิบายและเล่าเรื่องของครู						
6. การสรุปการอธิบายและเล่าเรื่อง						

คะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้ คะแนน

8.5 แบบวัดประเมินผลทักษะการใช้คำถาม

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง

เพื่อศึกษาคูคิดของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย วงกลม ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ระดับการปฏิบัติและคุณภาพของพฤติกรรม						
1. ลักษณะของคำถาม	ยาก	5	4	3	2	1	ง่าย
2. ความชัดเจนของคำถาม	ชัดเจน	5	4	3	2	1	ไม่ชัดเจน
3. ชนิดของคำถาม	เน้นความจำ	5	4	3	2	1	เน้นความคิด
4. ครูเว้นระยะให้คิดหาคำตอบ ...	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
5. การใช้ท่าทางและเสียงประกอบคำถาม	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
6. การตอบสนองของนักเรียน							
หาคำถามของครู	มาก	5	4	3	2	1	น้อย
7. การถามนักเรียน	ถามหลายคน	5	4	3	2	1	ถามเพียงบางคน

คะแนนเต็ม 35 คะแนน ได้ คะแนน

8.6 แบบวัดประเมินผลทักษะการใช้อุปกรณ์การสอน

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง

เพื่อนคู่มือของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. อุปกรณ์การสอนเหมาะสมกับ บทเรียน						
2. อุปกรณ์การสอนเหมาะสมกับวัย ของนักเรียน						
3. ครูใช้อุปกรณ์สอนคุ้มค่า						
4. ครูใช้อุปกรณ์การสอนเหมาะสม กับเวลาและสถานการณ์						
5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม หรือเกี่ยวข้องในการใช้อุปกรณ์						

คะแนนเต็ม 25 คะแนน ได้ คะแนน

8.7 แบบวัดประเมินผลทักษะการเร่าความสนใจ

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง

เพื่อนคึกคักของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. วิธีการเร่าความสนใจเหมาะสม กับนักเรียน เช่น มีการใช้อุปกรณ์ หรือเล่าเรื่อง/ใช้ท่าทาง/การ แสดงบทบาทสมมติ/การเล่นหรือ อื่น ๆ						
2. วิธีการเร่าความสนใจเหมาะสม กับบทเรียน						
3. การตอบสนองของนักเรียนต่อ การเร่าความสนใจของครู						
4. ครูเร่าความสนใจได้ดีและ เหมาะสมกับสถานการณ์						

คะแนนเต็ม 20 คะแนน ได้ คะแนน

8.8 แบบวัดประเมินผลทักษะการเสริมกำลังใจ

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่
เพื่อนคึกคักของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย วงกลม ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ระดับการปฏิบัติและคุณภาพของพฤติกรรม						
1. ครูเสริมกำลังใจทันทีเมื่อนักเรียน แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือ ไม่เหมาะสม	เสริมทันที	5	4	3	2	1	ไม่เสริม
2. ครูเสริมกำลังใจได้เหมาะสม กับนักเรียนแต่ละคน	เหมาะสม	5	4	3	2	1	ไม่เหมาะสม
3. ครูเสริมกำลังใจโดยทั่วถึง... โดยทั่วถึง	โดยทั่วถึง	5	4	3	2	1	ไม่ทั่วถึง
4. ครูใช้วิธีการง่าย ๆ และเหมาะสม ในการเสริมกำลังใจ	ง่ายและเหมาะสม	5	4	3	2	1	ยากและไม่ เหมาะสม
5. ครูใช้วาจา ท่าทาง น้ำเสียง เสริมกำลังใจได้เหมาะสม	เหมาะสม	5	4	3	2	1	ไม่เหมาะสม
6. ครูเสริมกำลังใจตรงกับสภาพ ความเป็นจริงของนักเรียน	ตรง	5	4	3	2	1	ไม่ตรง

คะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 9 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณในสัปดาห์ที่ 10

แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณในสัปดาห์ที่ 10 (หน่วยที่ 6)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล
หมู่เรียน วิชาเอก
เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง
เพื่อนคู่คิดของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. แผนการสอนที่เขียนขึ้นเขียน ได้เหมาะสม						
2. การนำเข้าสู่บทเรียน						
3. การสอนหรือเสนอบทเรียนใหม่						
4. การสรุปบทเรียน						
5. การเสริมทักษะนักเรียน เช่น ให้ทำงาน ทำแบบฝึกหัด หรืออื่นๆ						

คะแนนเต็ม 25 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 10 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณ์ในสัปดาห์ที่ 11

แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณ์ในสัปดาห์ที่ 11 (หน่วยที่ 6)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์พี่เลี้ยง

เพื่อนคูคคคของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควร	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. แผนการสอนที่เขียนขึ้นนั้น เขียนได้ถูกต้องและเหมาะสม.....						
2. การนำเข้าสู่บทเรียน						
3. การสอนหรือเสนอบทเรียน ใหม่						
4. การสรุปบทเรียน						
5. การเสริมทักษะนักเรียน เช่น ให้ทำงาน ทำกิจกรรม ทำ แบบฝึกหัดหรืออื่น ๆ						

คะแนนเต็ม 25 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 11 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 12

แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 12 (หน่วยที่ 7)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง

เพื่อนคึกคักของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย วงกลม ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการฝึกทักษะการสอน

รายการ	ระดับปฏิบัติและคุณภาพของพฤติกรรม						
1. ความตั้งใจและเอาใจใส่ในการ ทำแผนการสอนและเตรียมสอน	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
2. ความสมบูรณ์ เหมาะสม ถูกต้อง ของแผนการสอน	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
3. การแบ่งหน้าที่การสอนชัดเจน	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
4. การช่วยเหลือกันในการสอน	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
5. การจัดทำแผนการสอนเป็นไปโดย ราบรื่น	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง

คะแนนเต็ม 25 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 12 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณ์ในสัปดาห์ที่ 13

แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประชุมการณ์ในสัปดาห์ที่ 13 (หน่วยที่ 8)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา
เพื่อนคู่คิดของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย วงกลม ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการทำสื่อการสอน

รายการ	คุณภาพของสื่อการสอน
1. สื่อการสอนเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน และวัยของนักเรียน	เหมาะสม 5 4 3 2 1 ไม่เหมาะสม
2. สื่อการสอนตรงกับเนื้อหาของบทเรียน... ครบ	5 4 3 2 1 ไม่ครบ
3. สื่อการสอนทำได้สวยและน่าใช้... สวยและน่าใช้	5 4 3 2 1 ไม่สวย ไม่น่าใช้
4. สื่อการสอนสามารถนำไปใช้ได้ สะดวก	ใช้ได้สะดวก 5 4 3 2 1 ใช้ไม่สะดวก
5. สื่อการสอนราคาไม่แพง	ราคาไม่แพง 5 4 3 2 1 ราคาแพง

คะแนนเต็ม 25 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 13 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 14

แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 14 (หน่วยที่ 8)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง

เพื่อนคึกคักของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย วงกลม ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการเข้าร่วมประสบการณ์ของสัปดาห์นี้

รายการ	ลักษณะของบัตริคำหรือสื่อการสอน
1. บัตริคำหรือสื่อการสอนมีขนาดเหมาะสม..	เหมาะสม 5 4 3 2 1 ไม่เหมาะสม
2. บัตริคำหรือสื่อการสอนมีเนื้อหาตรงกับ บทเรียน	ตรง 5 4 3 2 1 ไม่ตรง
3. บัตริคำหรือสื่อการสอนทำได้ดี สวยและ น่าสนใจ	ดีมาก 5 4 3 2 1 ควรปรับปรุง
4. บัตริคำหรือสื่อการสอนนั้นนักศึกษานำมาใช้ ได้คุ้มค่าและเป็นขั้นตอนดี	ดีมาก 5 4 3 2 1 ควรปรับปรุง

คะแนนเต็ม 20 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 14 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 15

แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 15 (หน่วยที่ 9)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล อาจารย์ที่เลี้ยง

เพื่อนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย วงกลม ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของนักศึกษาในการเข้าร่วมประสบการณ์ของสัปดาห์นี้

รายการ	ระดับการปฏิบัติและคุณภาพของพฤติกรรม
1. ความตั้งใจและเอาใจใส่ในการ ศึกษาแบบประเมินผลของชั้นเรียน... มาก	5 4 3 2 1 น้อย
2. ความตั้งใจและเอาใจใส่ในการ ทำงานมอบหมายในชั้นเรียน	มาก 5 4 3 2 1 น้อย
3. ความถูกต้อง ละเอียครอบคอบ ในการบันทึกการศึกษาแบบประเมินผล..	มาก 5 4 3 2 1 น้อย
4. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อครู นักเรียน และเพื่อนนักศึกษา	มาก 5 4 3 2 1 น้อย

คะแนนเต็ม 20 คะแนน ได้ คะแนน

ตาราง 15 แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมสัมมนาและวางแผนในสัปดาห์ที่ 3-16

แบบวัดประเมินผลการเข้าร่วมสัมมนาและวางแผนในสัปดาห์ที่ 3-16

(ใช้วัดประเมินผล 14 ครั้ง ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 3-16)

ชื่อนักศึกษา นามสกุล

หมู่เรียน วิชาเอก

เลขที่

ผู้วัดประเมินผล เพื่อนุ่กคึกคักของนักศึกศษา

คำชี้แจง ให้นักศึกษากาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับ

สภาพความเป็นจริงของเพื่อนักศึกษาในการร่วมสัมมนาและวางแผน
ของสัปดาห์นี้

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	อ่อน	ควรปรับปรุง	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ ในการสัมมนา						
2. การมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น						
3. การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ในการร่วมสัมมนา						
4. การรู้จักวางแผนล่วงหน้า						
5. การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่าง การสัมมนาและวางแผน						
6. หน้าที่ การพูด น้ำเสียง						

คะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้ คะแนน

ภาคผนวก ข

คู่มือการเวียนวิชา ศึกษา 131 หลักการสอนและการเตรียม
ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

คำนำ

คู่มือการเรียนรายวิชาศึกษา 131 (หลักการสอนและการเตรียม
ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ) ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือการศึกษาเล่าเรียน
ของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาศึกษา 131 ตลอดภาคเรียน โดยที่นักศึกษาจะไม่
ต้องเข้าเรียนในชั้นในวิทยาลัยครูเลยตลอดภาคเรียน แต่นักศึกษาจะใช้คู่มือ
การเรียนฉบับนี้ในชั้นเรียนที่นักศึกษาออกไปประจำอยู่เป็นเวลา 1 ภาคเรียน
โดยใช้เวลาสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมงติดต่อกัน

ดังนั้นลักษณะการเรียนความคุ้นเคย นักศึกษาจึงต้องลงมือกระทำกิจกรรม
ต่าง ๆ ในโรงเรียนด้วยตัวเอง นักศึกษาจะมีอิสระในการศึกษาเล่าเรียนตาม
ขอบข่ายที่กำหนดไว้ในเอกสารฉบับนี้ ผู้ที่จะแนะนำการเรียนรู้นักศึกษาคือ
อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา หรืออาจารย์ที่เลี้ยงที่นักศึกษาเขาไปทำงานรวมด้วย
ในโรงเรียน

การเรียนการสอนในรายวิชาศึกษา 131 โดยใช้คู่มือนี้เป็นรูปแบบใหม่
ของการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษา 131 ที่ความรับผิดชอบทั้งหมดจะอยู่ที่
นักศึกษา ส่วนอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์พี่เลี้ยงจะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ใจ
และให้ความช่วยเหลือการเรียนรู้นักศึกษา นักศึกษาสามารถจะขอคำแนะนำ
และความช่วยเหลือจากอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาได้ตลอดเวลา

คู่มือการเรียนฉบับนี้จะต้องใช้ควบคู่กับตำราเรียนอีกเล่มหนึ่งต่างหาก
ตำราเรียนจะมีเนื้อหาสาระที่นักศึกษาจะนำมาศึกษาค้นคว้าและอ่านโดยละเอียด
ส่วนเอกสารคู่มือนี้เป็นแต่เพียงการเรียนในแนวปฏิบัติในห้องเรียน

การเรียนรู้นี้โดยให้นักศึกษาได้ประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง
ในโรงเรียนคาดว่าจะทำให้นักศึกษามีความพร้อมที่จะเป็นครูต่อไปได้อย่างดี

หัวหน้าสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สัปดาห์ที่ 1 - รับการปฐมนิเทศ	1
ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาแนวการสอน	1
ชั่วโมงที่ 2 - อภิปรายเกี่ยวกับรายวิชาและเลือกแหล่ง ประสบการณ์	10
ชั่วโมงที่ 3 - 4 ทำความรู้จักแหล่งประสบการณ์	11
สัปดาห์ที่ 2 - สังเกตและวางแผน	12
ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาชั้นเรียนและสภาพชั้นเรียน	12
ชั่วโมงที่ 2 - สังเกตการสอนของครู	13
ชั่วโมงที่ 3 - สังเกตสภาพของนักเรียน	15
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	16
สัปดาห์ที่ 3 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 1 (ความสัมพันธ์ระหว่าง ปรัชญากับการเรียนการสอน)	18
ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาสังเกตแนวคิดทางการศึกษาที่ปรากฏ ในชั้นเรียน	18
ชั่วโมงที่ 2 - ศึกษาการนำเอาปรัชญาการศึกษาแบบ พหุชนาการมาใช้ในชั้นเรียน	19
ชั่วโมงที่ 3 - ช่วยงานครูในชั้นเรียน	20
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	21
สัปดาห์ที่ 4 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 2 (หลักสูตรประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาไทย)	23
ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาหลักสูตรและตารางสอนของชั้นเรียน	23
ชั่วโมงที่ 2 - วิเคราะห์หลักสูตร	24
ชั่วโมงที่ 3 - ช่วยงานครูในชั้นเรียน	25

	ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	26
สัปดาห์ที่ 5 -	รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 3 (การ จัดสภาพชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการ เรียนการสอนและการจัดการ ชั้นเรียน)	27
	ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาบรรยากาศในชั้นเรียน	27
	ชั่วโมงที่ 2 - ศึกษางานธุรการ ชั้นเรียน	29
	ชั่วโมงที่ 3 - จัดที่นั่งนักเรียน	29
	ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	30
สัปดาห์ที่ 6 -	รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 4 (กระบวนการเรียนการสอน)	32
	ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาสังเกตรูปแบบกระบวนการสอนที่ครูใช้	32
	ชั่วโมงที่ 2 - ช่วยงานสอนในชั้นเรียน	34
	ชั่วโมงที่ 3 - ศึกษาสังเกตการนำเอาลักษณะการสอนที่ดีไปใช้	34
	ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	36
สัปดาห์ที่ 7 -	รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 5 (ทักษะการสอน)	37
	ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาทักษะการสอนและเตรียมฝึกทักษะการสอน	37
	ชั่วโมงที่ 2 - เตรียมฝึกทักษะการสอน 1 ทักษะ	37
	ชั่วโมงที่ 3 - ฝึกทักษะการสอน	38
	ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	38
สัปดาห์ที่ 8 -	สัมมนากลางภาคเรียน	39
	ชั่วโมงที่ 1 - เขียนความคิดเห็นส่วนตัว	39
	ชั่วโมงที่ 2 - สัมมนาเนื้อหาของชั่วโมงที่ 1	40
	ชั่วโมงที่ 3 - เขียนความคิดเห็นสำหรับการ เปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียน	40
	ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาการ เปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียน	40

สัปดาห์ที่ 9 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 5 (ทักษะการสอน)	41
ชั่วโมงที่ 1 - 2 - เตรียมทักษะการสอน	41
ชั่วโมงที่ 3 - สึกทักษะการสอน	44
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	44
สัปดาห์ที่ 10 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 6 (การเตรียมการสอน)	45
ชั่วโมงที่ 1 - 2 - ศึกษาและทำการสอนร่วมกันเพื่อเตรียมสอนในชั่วโมงต่อไป	45
ชั่วโมงที่ 3 - ร่วมกันสอนตามที่เตรียม	47
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	47
สัปดาห์ที่ 11 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 6 (การเตรียมการสอน)	48
ชั่วโมงที่ 1 - 2 - ศึกษาและเตรียมการสอน	48
ชั่วโมงที่ 3 - ร่วมกันสอนตามที่เตรียม	50
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	50
สัปดาห์ที่ 12 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 7 (เทคนิคการสอน)	51
ชั่วโมงที่ 1 - 2 - เตรียมเทคนิควิธีสอนแบบทีม	51
ชั่วโมงที่ 3 - ทำการสอนแบบทีม	54
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	54
สัปดาห์ที่ 13 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 8 (สื่อการสอน)	56
ชั่วโมงที่ 1 - 3 - ทำสื่อการสอนให้ชั้นเรียน	56
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	56
สัปดาห์ที่ 14 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 8 (สื่อการสอน)	58
ชั่วโมงที่ 1 - ทำบัตรคำเพื่อเตรียมสอน	58
ชั่วโมงที่ 2 - 3 - นำบัตรคำไปใช้สอนและสังเกตการสอน	59
ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน	60

สัปดาห์ที่ 15	-	รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 9 (การประเมินผลการเรียน)	61
ชั่วโมงที่ 1 - 2	-	ศึกษาแบบประเมินผลของชั้นเรียน	61
ชั่วโมงที่ 3	-	ช่วยงานครูในชั้นเรียน	64
ชั่วโมงที่ 4	-	สัมมนาและวางแผน	64
สัปดาห์ที่ 16	-	สัมมนาและสอบรวบยอด	66
ชั่วโมงที่ 1	-	สอบรวบยอด	66
ชั่วโมงที่ 2	-	สัมมนารวบยอด	66
ชั่วโมงที่ 3	-	รับปัจจัยนิเทศจากอาจารย์ผู้สอนและจากทาง โรงเรียน	67
ชั่วโมงที่ 4	-	ชั่วโมงอิสระ	67

สัปดาห์ที่ 1 - วิชาการประเมินผล

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาแนวการสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษารับฟังคำชี้แจงจากอาจารย์ผู้สอน เกี่ยวกับแนวการสอนและ
รักถามไต่ถามความเหมาะสม

แนวการสอนวิชาศึกษา 131

หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

ลักษณะและขอบข่ายของรายวิชา

วิชาศึกษา 131 เป็นรายวิชาบังคับ (ยกเว้นวิชาเอกการประถมศึกษา) ของหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2524 มีค่าหน่วยกิต เป็น 3 หน่วยกิต และจำนวน 4 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ โดยมีขอบข่ายของรายวิชาดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา กับวิธีสอน ความมุ่งหมายของ การศึกษาไทยในปัจจุบัน หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา กำหนดการสอน และบันทึกการสอน ความหมายของการเรียนการสอน การฝึกทักษะต่าง ๆ ทาง การสอน เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ การจัดชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการเรียน การสอน การดำเนินงานประจำวันในชั้นเรียน วิธีสอนและการเลือกใช้สื่อการเรียน เทคนิควิทยาการศึกษา การประเมินผลการเรียนการสอน

เนื่องจากขอบข่ายดังกล่าวมีบางหัวข้อที่ซ้ำซ้อนกับรายวิชาบังคับอื่น ๆ ผู้สอนจึงได้มีการปรับปรุงขอบข่ายวิชาและแยกเป็นหน่วย ๆ ให้ชัดเจนดังนี้

- หน่วย 1 - ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษากับการเรียนการสอน
- หน่วย 2 - หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไทย
- หน่วย 3 - กระบวนการเรียนการสอน
- หน่วย 4 - การจัดชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนและการดำเนินงานชั้นเรียน

- หน่วย 5 - การเตรียมการสอน
- หน่วย 6 - ทักษะการสอน
- หน่วย 7 - เทคนิควิธีสอน
- หน่วย 8 - สื่อการสอน
- หน่วย 9 - การประเมินผลการเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. ให้สามารถบอกความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษากับการเรียนการสอนได้
2. ให้สามารถวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาได้
3. ให้สามารถนำเอาการจัดห้องเรียนไปใช้ในชั้นเรียนได้
3. ให้สามารถเอาหลักการเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนไปใช้ในการศึกษากระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้
4. ให้สามารถนำทักษะการสอนบางอย่างไปใช้ในชั้นเรียนได้เหมาะสม
5. ให้สามารถอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ในชั้นเรียนที่นักศึกษาประสบหรือกระทำได้อย่างมีเหตุผล
6. ให้สามารถนำเอาประสบการณ์ในชั้นเรียนมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่า ประโยชน์ และแนวทางในการเป็นครูได้
7. ให้สามารถเตรียมการสอนและสอนในชั้นเรียนได้
8. ให้สามารถนำวิธีสอนบางอย่างไปใช้ในชั้นเรียนได้
9. ให้สามารถผลิตสื่อการสอนสำหรับสอนในชั้นเรียนได้
10. ให้สามารถระบุแบบประเมินผลที่โรงเรียนประถมศึกษานำไปใช้ในชั้นเรียนได้
11. ให้ นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู

กิจกรรมการเรียน

กิจกรรมที่นักศึกษาจะมีส่วนร่วมหรือมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องในการเรียน
วิชาศึกษา 131 แยกเป็นกิจกรรมหลัก ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมรับการประเมินผล	3	ชั่วโมง
2. กิจกรรมการตรวจสอบความรู้และเจตคติของนักศึกษา		
2.1 ทดสอบก่อนเรียน	1	ชั่วโมง
2.2 วัดเจตคติต่อวิชาชีพครู	1	ชั่วโมง
2.3 ทดสอบปลายภาคเรียน	2	ชั่วโมง
3. กิจกรรมการศึกษาคุณค่าความดีของตนเองจากตำราเรียนของรายวิชา ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้		
4. กิจกรรมเข้าร่วมประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียน		
4.1 สังเกตและวางแผนประสบการณ์	3	ชั่วโมง
4.2 ร่วมประสบการณ์ในชั้นเรียน	36	ชั่วโมง
5. กิจกรรมสัมมนาเกี่ยวกับประสบการณ์ในชั้นเรียน	20	ชั่วโมง
รวม	66	ชั่วโมง

การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลแยกเป็นดังนี้

1. การประเมินผลคานสาระของรายวิชา คือ
 - 1.1 รับการประเมินผล 5 คะแนน
 - 1.2 ทดสอบปลายภาคเรียน 40 คะแนน
 - 1.3 ทดสอบเจตคติต่อวิชาชีพครู -
2. การประเมินผลคานประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียน แยกเป็น

2.1	สิ่งเกดชั้นเรียนและวางแผนประสบการณ์	5	คะแนน
2.2	เขารวมประสบการณ์ในชั้นเรียน	35	คะแนน
3.	การประเมินผลตามการสัมมนา	15	คะแนน
	รวม	100	คะแนน

เอกสารประกอบการเรียนและการศึกษาค้นคว้า

ตำรา

สมพงษ์ สิงหะพล. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูนครราชสีมา, 2529. (เอกสารอค์สำเนาเย็บเล่ม)

เอกสารค้นคว้า

กมล สุกประเสริฐ. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2516.

กาญจนา เกียรติประวัฑิ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2524.

จรรยา คุณมี. นวกกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์, 2520.

ทองทิพย์ วรรณพัฒนา และคณะ. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ. อุดรธานี: โรงพิมพ์ไทยสามัคคี, 2520.

บุษ สุวรรระษฎ และคณะ. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชนะการพิมพ์, 2527.

ฉกา สัตถกรรม. เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือแลแก้ว, 2524.

วลิช บรรจง. วิชาการศึกษาศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2516.

วิชาการ, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการใช้หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์, 2520.

____. คู่มือการทำ การใช้และการรักษาอุปกรณ์การสอน.
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2527.

____. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521.
 กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์, 2521.

วินิจ เกตุชา และ ชาญชัย ศรีไผ่เพชร. หลักการสอนและการ
เตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์,
 2522.

สังค อุทรานันท์. การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ.
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

สุกัญญา ชารีวรรณ. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพ
ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เฉลิมชัยการพิมพ์, 2521.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบชุดวิชา
ประสบการณ์วิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2525.

____. เอกสารประกอบชุดวิชาวิทยาการการสอน. กรุงเทพฯ:
 รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2525.

สมิทร คุณานุการ. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร
 การพิมพ์, 2518.

สุวัฒน์ พุทเมธา. การเรียนการสอนปัจจุบัน. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2523.

เสริมศรี ลักขณศิริ และประกอบ ประพันธ์วิทยา. หลักสูตรและ
แบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครู
 พระนคร, 2527. (เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม).

กิจกรรมการเรียนรู้วิชาศึกษา 131

วิชาศึกษา 131 เป็นวิชาที่มุ่งให้ความรู้ ส่งเสริมและพัฒนายุติเยียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในวิชาชีพครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานในชั้นเรียนที่รวมไปควยงานสอน งานกิจกรรมในชั้นเรียน งานธุรการชั้นเรียน ดังนั้นในรายวิชาจึงเนย เรื่องของการฝึกฝนทักษะและการจัดดำเนินการทาง ๆ เกี่ยวกับการเรียนสอนในชั้นเรียน เมื่อเป็นรายวิชาที่เกี่ยวกับการฝึกฝนประสบการณ์วิชาชีพครูโดยตรง การเรียนการสอนที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับนักศึกษาคือ การเรียนจากประสบการณ์จริง หรือเรียนจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงทุกประการ นั่นคือเรียนจากชั้นเรียนจริง ครูจริง บทเรียนจริง นักเรียนจริง การจัดกิจกรรมจริงและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน

วิชาศึกษา 131 ได้จัดประสบการณ์ทางวิชาชีพตามเนื้อหาสาระของรายวิชาให้นักศึกษาได้ฝึกฝนหรือมีประสบการณ์อยู่ 3 ประเภทด้วยกันคือ

1. ประสบการณ์ด้านเนื้อหาหรือคานสาระของรายวิชา หมายถึงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของรายวิชาโดยตรง ประสบการณ์ชนิดนี้จัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ว่าในรายวิชานั้นนักศึกษาจะต้องเรียนรู้เรื่องอะไรบางเป็นประสบการณ์ด้านเนื้อหาโดยตรง แบ่งออกเป็น

1.1 การเข้ารับปฐมนิเทศจากคณบดีและจากโรงเรียนหรือแหล่งประสบการณ์ ซึ่งจัดขึ้นในสัปดาห์ที่ 1 ของการเรียนการสอน

1.2 การศึกษาค้นคว้าควยตนเองจากตำราหรือเอกสารที่ระบุไว้ในรายวิชา ซึ่งนักศึกษาต้องใช้เวลาออกตารางเรียนตลอดภาคเรียนในการศึกษาค้นคว้าตำรา

2. ประสบการณ์ภาคสนาม หมายถึงประสบการณ์ที่ปรับปรุงมาจากเนื้อหาของรายวิชาโดยตรง เนื้อหาที่นักศึกษาจะเรียนรู้จากตำราเรียนจะพัฒนามาเป็นประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนที่นักศึกษาต้องไปศึกษาสังเกตในชั้นเรียน

ดังนั้นเนื้อหาสาระของรายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตรหรือปรากฏในตำราเรียนจะ
ไม่มีการเรียนในชั้นเรียนของวิทยาลัยนอกระยะใด แต่นักศึกษาจะได้เรียนจาก
ชั้นเรียนจริง

ประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนนี้นักศึกษาจะต้องเข้าประจำในชั้น
ชั้นเรียนละ 2 คน นักศึกษา 2 คนนี้จะ เป็นเพื่อนคู่คิดกันตลอดการเรียนในรายวิชา
จนจบภาคเรียน การเข้ามารับประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนนี้นักศึกษาต้อง
เข้ารวมเป็นเวลา 13 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 39 ชั่วโมง
โดยอยู่ภายใต้การแนะนำ การควบคุมดูแล การให้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้เลี้ยง
และอาจารย์ผู้สอน ดังนั้นบทบาทการเรียนรู้อาศัยตัวนักศึกษาเอง นักศึกษาจะ
รับผิดชอบการเรียนของตัวเองตลอดภาคเรียน ทั้งนี้ นักศึกษาจะมีคู่มือเป็นแนวทาง
ในการศึกษาในชั้นเรียนทั้ง 13 สัปดาห์ ประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนแบ่ง
เป็น 2 อย่างคือ

2.1 การสังเกตและวางแผน ในสัปดาห์ที่ 2 นักศึกษจะต้องเข้า
สังเกตชั้นเรียนของตนเป็นเวลา 3 ชั่วโมง เคยสังเกตและศึกษาตามคู่มือเล่มนี้

2.2 การเข้าร่วมประสบการณ์ในชั้นเรียน ทั้งแต่สัปดาห์ที่ 3 เป็นต้น
ไป นักศึกษาต้องเข้าศึกษาในชั้นเรียนอีกเป็นเวลา 12 ครั้ง ตามคู่มือที่จัดเตรียมไว้
ให้

3. ประสบการณ์สัมมนา เป็นประสบการณ์สัมมนาที่นักศึกษาจะนำเอา
ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็นหรือประสบในชั้นเรียนมารวมปรึกษาหารือ รวมอภิปราย
ถกเถียง หรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ประสบการณ์ประเภทนี้จะทำให้ นักศึกษามีทัศนะที่กว้าง
มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู เป็นการปลูกฝังให้นักศึกษารู้จักประเมินคุณค่าของประสบการณ์
ว่าดี ไม่ดี มีประโยชน์ไม่ประโยชน์คือตัวเองและต่ออาชีพครูอย่างไรบ้าง
ประสบการณ์ชนิดนี้ในสถาบันฝึกหัดครูมักไม่ค่อยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้กระทำกัน
แต่ในรายวิชานี้จะเปิดโอกาสให้สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง หลังจากรวมประสบการณ์ในชั้น

มาแล้วเป็นเวลา 3 ชั่วโมง นักศึกษาก็จะนำประสบการณ์ที่ประสบนั้นมาอภิปรายกัน
อย่างกว้างขวาง โดยมีคู่มือเป็นแนวทางในการสนทนาไว้ให้ การสนทนาเริ่ม
สัปดาห์ที่ 2 จนถึงสัปดาห์ที่ 16 แก่ด้านรับสัปดาห์ที่ 8 จะเป็นการสัมมนากลางภาค
และสัปดาห์ที่ 16 เป็นการสนทนารายชยอก กรอบการสนทนาก็คือ

3.1 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาประสบการณ์ภาคสนาม
ที่เกิดขึ้นในสัปดาห์นั้น ๆ

3.2 คุณค่าของประสบการณ์ภาคสนามที่มีต่อนักศึกษาและทอวิชาชีพร
ประสบการณ์ทั้ง 3 ประเภทปรากฏในตารางหน้า 9

บทบาทของผู้สอน นักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยง

ในการเรียนวิชาศึกษา 131

บทบาทของนักศึกษา

1. เข้าร่วมการประชุมพิเศษเกี่ยวกับการเรียนในรายวิชาและมีส่วนร่วมใน
การตัดสินใจเกี่ยวกับรายวิชาในบางประเด็นที่สำคัญ

2. รับผิดชอบการเรียนของตัวเอง ในด้าน

2.1 การวางแผนการสังเกต และรวมประสบการณ์ในชั้นเรียน

2.2 การสังเกตชั้นเรียน

2.3 การรวมประสบการณ์ในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบร่วมกับเพื่อนคู่คิด

2.4 การสนทนาเกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนที่โคสังเกต

และมีส่วนร่วมในแต่ละสัปดาห์

2.5 การรวมประเมินผลการเรียนของตนกับอาจารย์ผู้สอนและ
อาจารย์พี่เลี้ยง

บทบาทของอาจารย์ผู้สอนในรายวิชา

1. จัดเตรียมประสบการณ์ให้นักศึกษา

2. บันทึกความก้าวหน้าของนักศึกษา
3. ประสานงานกับโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อจัดเตรียม
ประสบการณ์ให้นักศึกษา
4. กระตุ้น ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาของนักศึกษา
5. ประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในขอบข่ายที่ตนรับผิดชอบ

บทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยง

1. ทิศต่อประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนในรายวิชา
2. ให้คำปรึกษา แนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ในชั้นเรียน
3. เป็นพี่เลี้ยงนักศึกษาในค่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นและที่นักศึกษาขอรอง
4. ประเมินผลนักศึกษาในส่วนที่รับผิดชอบ
5. เป็นอาจารย์ผู้สอนคนหนึ่งของนักศึกษา

ชั่วโมงที่ 2 - อภิปรายเกี่ยวกับรายวิชาและเลือกห้องประสบการณ์

อภิปรายเกี่ยวกับรายวิชา

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม และอภิปรายร่วมกันตามหัวข้อ
ต่อไปนี้

กลุ่ม 1 - อภิปรายและวิเคราะห์แนวการสอน ในค่าน

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา
2. กิจกรรมการเรียน
3. การประเมินผล

ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่และจะปรับปรุงอย่างไรจึงจะดี

กลุ่ม 2 - อภิปรายและวิเคราะห์กิจกรรมของรายวิชา ในค่าน

1. ประสบการณ์ทั้ง 3 ประเภท
2. ประสบการณ์ในแต่ละสัปดาห์ตามตารางหน้า 9

ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หรือควรปรับปรุงอย่างไร

กลุ่ม 3 - อภิปรายและวิเคราะห์ ภาวะทับทบาทและความรับผิดชอบของ
อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา ความรับผิดชอบของนักศึกษา
และบทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยง

ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่หรือเป็นไปได้เพียงใด

เลือกแหล่งประสบการณ์

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเลือกชั้นเรียนที่จะเข้าไปรับประสบการณ์ พร้อม
กับเลือกเพื่อนคู่คิด 1 คนที่จะทำงานร่วมกันตลอดภาคเรียน

ผลการเลือก

1. ระดับชั้นหรือชั้นที่เลือก
2. เพื่อนคู่คิด

ชั่วโมงที่ 3-4 - ทำความรู้จักแหล่งประสบการณ์

รับการประเมินผลจากโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษารับการประเมินผลจากโรงเรียนและซักถามข้อสงสัย
ได้ตามความเหมาะสม

ทำความรู้จักแหล่งประสบการณ์

คำชี้แจง หลังจากรับการประเมินผลจากโรงเรียนแล้ว ให้นักศึกษา
พร้อมกับเพื่อนคู่คิดไปทำความรู้จักชั้นเรียนของตนโดย

1. ทำความรู้จักอาจารย์พี่เลี้ยง
2. ทำความรู้จักนักเรียนในชั้นเรียนของตน

รูปถ่ายที่ 2 - สังเกตและวางแผน

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาชั้นเรียนและสภาพชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาศึกษาและสังเกตชั้นเรียนและสภาพชั้นเรียน และบันทึกผลการศึกษาและสังเกตไว้โดยละเอียดตามหัวข้อที่กำหนดให้

1. ข้อมูลทั่วไป
 - 1.1 ชั้น
 - 1.2 จำนวนนักเรียน คน แยกเป็นนักเรียนชายคน
นักเรียนหญิง คน
 - 1.3 อาจารย์ประจำชั้นชื่อ
 - 1.4 ที่ตั้งหรือตำแหน่งของชั้นเรียนอยู่ใกล้กับ
 - 1.5 ชั้นเรียนตั้งอยู่ ณ อาคาร ชั้นที่
2. สภาพในชั้นเรียน
 - 2.1 แผนผังชั้นเรียนโดยละเอียด

2.2 คติพจน์/คำขวัญ/กฎระเบียบของชั้นเรียน (ถ้ามี)

.....
.....
.....

2.3 สภาพแสงสว่างของชั้นเรียน.....

2.4 ความสะอาดของห้อง.....

2.5 ความเป็นระเบียบของห้องเรียน.....

2.6 การจัดมุมนิเทศหรือป้ายนิเทศหรือมุมคนควาหรือแหล่งใ้ให้นักเรียนทำงาน

.....
.....
.....

3. สรุป โดยทั่วไปนักศึกษาคิดว่าสภาพที่เห็นเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

4. ขอเสนอแนะ นักศึกษาคิดว่าจะมีข้อเสนอแนะสำหรับชั้นเรียนนี้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

ชั่วโมงที่ 2 - สังเกตการสอนของครู

คำชี้แจง ให้นักศึกษาสังเกตการสอนของครู แล้วบันทึกพฤติกรรมการสอนของครูใน
ทุกช่วง 15 นาที โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างซึ่งตรงกับ
พฤติกรรมที่สังเกตเห็น

พฤติกรรมการสอน	15 นาที แรก	15 นาที แรก	15 นาที แรก	หมายเหตุ
1. วิธีการให้ความรู้ของครู				
1.1 ครูบรรยายหรืออธิบาย.....				
1.2 ครูใช้สื่อการเรียนการสอน.....				
1.3 ครูสาธิตหรือทำการทดลอง.....				
1.4 ครูใช้บทบาทสมมติหรือการแสดงอื่น ๆ.....				
2. วิธีการใช้คำถามของครู				
2.1 ครูถามความจำในสิ่งที่เรียนไปแล้ว.....				
2.2 ครูถามให้คิดหาเหตุผลเพื่อสรุปหรือ แก้ปัญหา.....				
2.3 ครูถามให้คิดริเริ่ม.....				
2.4 ครูถามให้เปรียบเทียบหรือประเมินค่า.....				
3. วิธีการเสริมกำลังใจ				
3.1 ครูรับฟังคำถามและคำตอบของ นักเรียนทุกคน.....				
3.2 ครูเสนอผลงานของนักเรียนที่ชื่นชอบ.....				
3.3 ครูชมเชยนักเรียน.....				
3.4 ครูใช้รางวัลนักเรียน.....				
4. วิธีการมอบหมายงาน				
4.1 ให้นักเรียนรายงาน.....				
4.2 ให้นักเรียนอ่าน.....				
4.3 ให้นักเรียนเขียน.....				
4.4 ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม.....				
4.5 ให้นักเรียนทำงานเป็นรายบุคคล.....				

พฤติกรรมการสอน	15 นาที แรก	15 นาที แรก	15 นาที แรก	หมายเหตุ
5. วิธีสร้างความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน				
5.1 ให้ความสนใจก่อนนักเรียนอย่างทั่วถึง.....				
5.2 เป็นกันเองกับนักเรียน.....				
5.3 มีอารมณ์ขัน.....				
5.4 ยิ้มแย้มแจ่มใส.....				
5.5 เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น.....				

ชั่วโมงที่ 3 - สังเกตสภาพของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาสังเกตสภาพของนักเรียนในชั้นเรียนตามรายการที่กำหนดให้ โดยแต่ละท่านให้นักศึกษาสรุปว่านักเรียนส่วนรวมมีสภาพอย่างไร

รายการ

สภาพของนักเรียนโดยส่วนรวม

ด้านสุขภาพอนามัย

1. ความสะอาดของเสื้อผ้า.....
2. ความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้.....
3. ความสะอาดของเครื่องมือรับประทานอาหาร.....

ด้านสังคม

1. การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและความเรียบร้อยของห้องเรียน.....
2. การเล่นในชั้นเรียน.....
3. การร่วมมือกันในชั้นเรียน.....

 รายการ

 สภาพของนักเรียนโดยส่วนรวม

คำถามการเขียน

1. ความสนใจในการเรียน.....
2. การช่วยเหลือกันในการเรียน.....

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน
สัมมนา (45 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษารวมกันเป็นกลุ่มตามสายชั้น และอภิปรายแสดง
ความคิดเห็นสัมมนาหัวข้อต่อไปนี้

สภาพของชั้นเรียนและแนวทางการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น
ผลการสัมมนาโดยสรุป

วางแผน (15 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษากับเพื่อนคู่คิดของกัน ร่วมกันวางแผนการเข้าร่วมประสบการณ์ของสัปดาห์ต่อไปว่าจะทำอย่างไร

ผลการวางแผน

สื่ปากาหที่ 3 - รวมประสบกการณของหนวยที่ 1 (ความลัมพห้ชระหวางปรัชญา
การศีกษาท้บการเรยีนการสอน)

ค่าชี้แจง ในเวลา 4 ช่วโมง น้กศีกษาแะละคนจะรวมประสบกการณค้งน้

1. ศีกษาส้งเกค 2 ช่วโมง
2. ช่วงานครุในชั้นเรยีน เช่น กูแลน้กเรยีน ครวจการขาน จค
กัจกรรรม หรอตามท้ครุจะมอบหมาย 1 ช่วโมง (สลับก้กันคนละ
1 ช่วโมง)
3. สัมมนาแะวางแผน 1 ช่วโมง

ช่วโมงที่ 1	ช่วโมงที่ 2	ช่วโมงที่ 3	ช่วโมงที่ 4
น้กศีกษาท้งสองคน ศีกษาส้งเกคพรอมก้กัน	น้กศีกษาคนท้ 1 ศีกษา ส้งเกค คนท้ 2 ช่วงานครุใน ชั้นเรยีน	น้กศีกษาคนท้ 2 ศีกษา ส้งเกค คนท้ 1 ช่วงานครุใน ชั้นเรยีน	น้กศีกษา รวมก้กัน แะ วางแผน

ช่วโมงที่ 1 - ศีกษาส้งเกคแนวคึดทางกรศีกษาท้ปราวกลุในชั้นเรยีน

ค่าชี้แจง ให้น้กศีกษาศีกษาส้งเกคกระบวนกรเรยีนการสอนในชั้นเรยีนว้าเป็น
ออย่างไร แล่ววงกลมค่าคอบท้เหมาะสมก้บสภาพท้เป็นจรงท้ น้กศีกษา
ส้งเกคเห็น ถ้าขอค้อมีความเห็นเพิมเคม น้กศีกษาสามารถเขียนค้ใน
ของข้ไปลาท้ละว้าให้ค้

1. การร้เริ่มการเรยีนมาจากค้ใคร ครุ น้กเรยีน.....
2. บทบาททลอด 1 ช่วโมงออยู่ท้ค้ใคร ครุ น้กเรยีน ท้งครุแะน้กเรยีน....
3. การเรยีนเนนอะไร ความรุ เสรีภาพ ประสบกการณ ว้ณย

.....

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
1. ครูนำเอาตัวอย่างจากชีวิตจริง หรือยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นในสังคม					
2. นักเรียนเรียนเป็นกลุ่ม					
3. นักเรียนทำงานรวมกัน					
4. นักเรียนมีบทบาทในการเรียนการสอน					
5. บทบาทของครู					
6. การใช้อำนาจของครู					
7. ครูกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น					
8. มีการทดลองในชั้นเรียนหรือมีการ แก้ปัญหาบางอย่าง					
9. ครูจัดให้เด็กได้เรียน/ดู/เห็นของ จริงหรือจากของจริง					

ชั่วโมงที่ 3 - ช่วยงานครูในชั้นเรียน

(สลับกันช่วยคนละ 1 ชั่วโมง)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเรียนตามครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาจะให้ช่วยงาน
อะไรบ้าง ขอให้นักศึกษาช่วยงานครูโดยเต็มความสามารถแล้วบันทึก
งานที่ทำไว้เป็นหลักฐาน

งานที่ห้าชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผนสัมมนา (45 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษารวมกลุ่มตามสายชั้น รวมกับสัมมนาในหัวข้อ
ต่อไปนี้

ควรจะปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่นักศึกษา
ได้สังเกตมาแล้วอย่างไร จึงจะเหมาะสม

ผลการสัมมนาโดยสรุป

วางแผน (15 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาร่วมกับเพื่อนคู่คิดศึกษาประสบการณ์ของ
สัปดาห์ต่อไปว่าจะวางแผนเซารวมอย่างไรดี

ผลการวางแผน

สัปดาห์ที่ 4 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 2 (หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไทย)

คำชี้แจง ในเวลา 4 ชั่วโมง นักศึกษาแต่ละคนจะรวมประสบการณ์ในชั้นเรียน
ดังนี้

1. ศึกษาตั้งแต่ 2 ชั่วโมง
2. ช่วยงานครูในชั้นเรียน เช่น ดูแลนักเรียน จัดโต๊ะ เก้าอี้ จัดกิจกรรมหรือที่ชุมนุมอบหมาย 1 ชั่วโมง (สลับกันคนละ 1 ชั่วโมง)
3. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาหลักสูตรและตารางสอนของชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาศึกษาตารางสอนของชั้นเรียนและลอกลงในตาราง แล้ว
ตอบคำถาม

เวลา

วัน

จันทร์

อังคาร

พุธ

พฤหัสบดี

ศุกร์

1. หลักสูตรของชั้นเรียนนี้แบ่งออกเป็นกลุ่ม/วิชาอะไรบ้าง

2. ในระดับชั้นนี้นักเรียนกลุ่มวิชาอะไรมากน้อยเพียงใด

อันดับ 1 วิชา.....อันดับ 3 วิชา.....

อันดับ 2 วิชา.....อันดับ 4 วิชา.....

ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น.....

.....

.....

.....

ชั่วโมงที่ 2 - วิเคราะห์หลักสูตร

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทุกคนไปรวมกันที่ห้องใดห้องหนึ่ง เช่น โรงอาหาร
ห้องว่าง ห้องสมุด หรือห้องอื่นๆ ที่เหมาะสม แล้วศึกษาวิเคราะห์
หลักสูตรในคานตอ ไปนี้ตามลำพัง

1. หลักการของหลักสูตรเหมาะสมเพียงใด

.....

.....

.....

2. จุดหมายของหลักสูตร มากหรือน้อยเกินไป เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....

3. การจัดเนื้อหาออกเป็นกลุ่มๆ หรือวิชาๆหรือไม่เพราะอะไร

.....
.....
.....
.....

4. โดยส่วนรวมนักศึกษาตีความหลักสูตรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

ชั่วโมงที่ 3 - หน่วยงานครูในชั้นเรียน

(สลับกันคนละ 1 ชั่วโมง)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเรียนถามครูพี่เลี้ยงหรือครูประจำวิชาว่าจะให้ช่วยงาน
อะไรบ้าง ขอให้นักศึกษาช่วยงานโดยเต็มความสามารถ แล้วบันทึก
งานที่ทำไว้เป็นหลักฐาน

งานที่ ๑ชั่วโมงที่ ๔ - ฉันทนาและวางแขนสัมมนา (45 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษารวมกันเป็น 5 กลุ่มโดยไม่ต้องแยกตามสาย
ชั้น ร่วมกันพิจารณาและอภิปรายหัวข้อต่อไปนี้
ประสบการณ์ตลอด 3 ชั่วโมงที่ผ่านมาให้ประโยชน์ต่อ
นักศึกษาเพียงใดและในด้านใด
ผลการสัมมนาโดยสรุป

วางแผน (15 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาร่วมกับเพื่อนคู่คิดพิจารณาว่าจะวางแผนเข้าร่วมประสบการณ์ของสัปดาห์ต่อไปอย่างไรดี

ผลการวางแผน

สัปดาห์ที่ 5 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 3 (การจัดสภาพห้องเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนและการจัดการชั้นเรียน)

คำชี้แจง ในเวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ นักศึกษาแต่ละคนจะรวมประสบการณ์ดังนี้

1. ศึกษาสังเกต 2 ชั่วโมง
2. จัดที่นั่งนักเรียนและช่วยงานครูในชั้นเรียน 1 ชั่วโมง (สลับกันคนละ 1 ชั่วโมง)
3. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาบรรยากาศในชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาศึกษาบรรยากาศในชั้นเรียนในด้านกายภาพ และจิตภาพว่าเป็นอย่างไร แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพที่เห็น

รายการ	เหมาะสม ดีมาก	เหมาะสม ดี	เหมาะสม ปานกลาง	ไม่เหมาะสม สม	ควรปรับ ปรุง
<u>ทางกายภาพ</u>					
1. ทิวทัศน์ในห้องเรียน					
2. ช่องว่างระหว่างโต๊ะ เก้าอี้					
3. การจัดที่นั่งนักเรียน					
4. การถ่ายเทระบายอากาศ					
5. ความเพียงพอของแสง สว่าง					
6. การตกแต่งห้องเรียน					
7. ความสะอาดของห้องเรียน					
8. โดยส่วนรวมห้องเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียน					
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	
<u>ทางจิตภาพ</u>					
1. ความรู้สึกอบอุ่นของ นักเรียน					
2. ความเป็นมิตรของครู ต่อเด็ก					
3. ความไม่เคร่งเครียด เกินไป					

	ดีมาก	พอ	ปานกลาง	ควรปรับปรุง
4. ระเบียบวินัยของห้องเรียน.....				
5. บุคลิกลักษณะของครู.....				

ชั่วโมงที่ 2 - ศึกษางานธุรการชั้นเรียน (สลับกันคนละ 1 ชั่วโมง)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาศึกษางานธุรการชั้นเรียนทุกชนิดที่ครูกระทำในการดำเนินงานชั้นเรียนว่าทำอะไรบ้าง

ผลการศึกษางานธุรการชั้นเรียนที่ครูทำ

ชั่วโมงที่ 3 - จัดที่นั่งนักเรียน (สลับกันคนละ 1 ชั่วโมง)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาขออนุญาตครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาจัดที่นั่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ตามความเหมาะสม แล้วช่วยงานครูตามที่ครูมอบหมาย และนำบรรยากาศทางจิตภาพไปใช้

ผลการจัดที่นั่งนักเรียน

งานที่มอบหมาย

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

สัมมนา (45 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งเป็น 10 กลุ่ม แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปต่อไปนี้

เราจะจัดสภาพบรรยากาศทางกายภาพและจิตภาพให้ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก อย่างไรดี

ขอสรุปการดำเนินงาน

วางแผน (15 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาร่วมกับเพื่อนคลิคพิจารณาวางแผนการเข้าร่วม
ประสบการณ์ของสัปดาห์ต่อไป

ผลการวางแผน

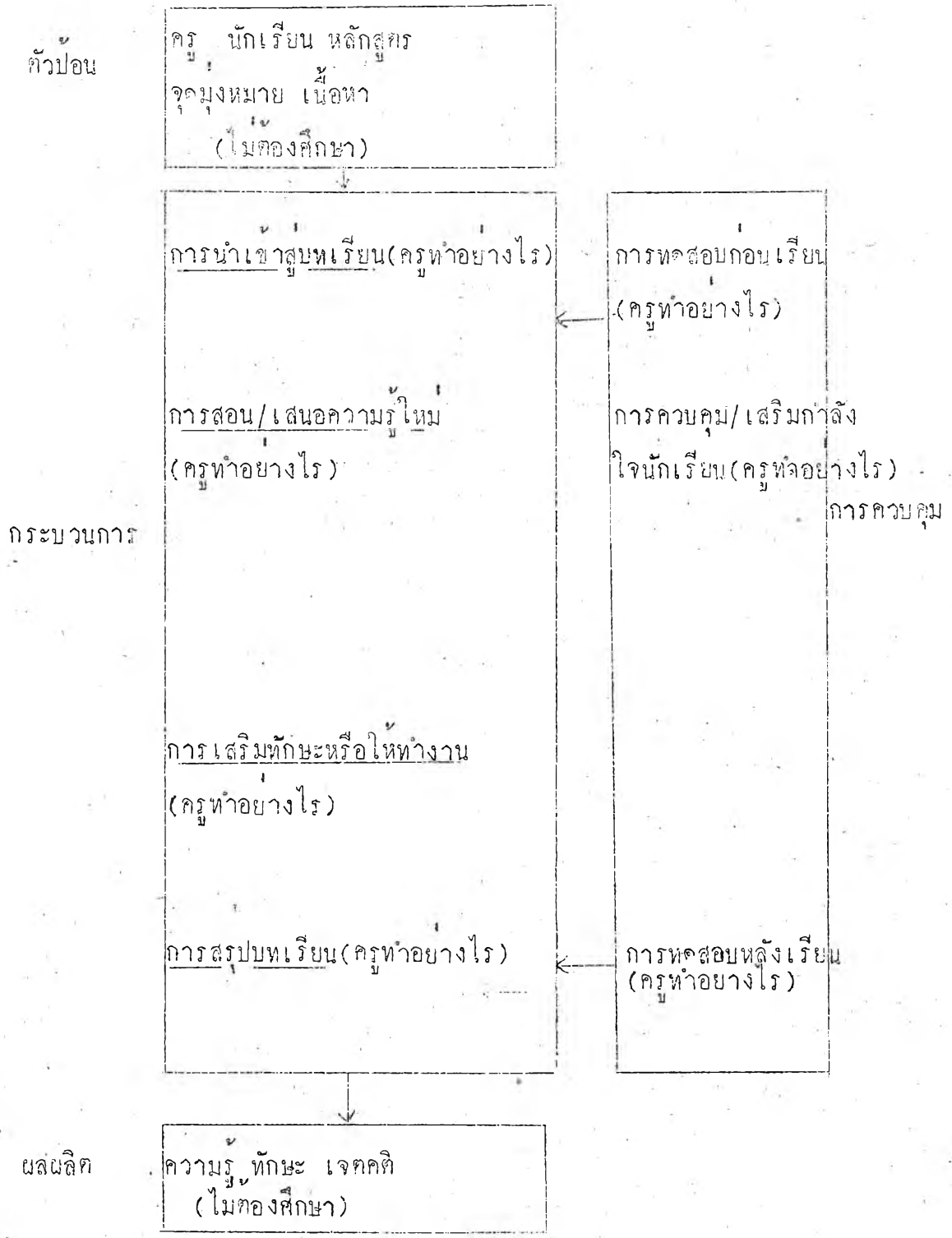
ข้อปฏิบัติที่ 6 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 4 (กระบวนการเรียนการสอน)

คำชี้แจง ในเวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ นักศึกษาแต่ละคนจะรวมประสบการณ์ของชั้นเรียนดังนี้

1. ศึกษาสังเกตุ 2 ชั่วโมง
2. จัดประสบการณ์ให้นักเรียน 1 ชั่วโมง (สลับกันคนละ 1 ชั่วโมง)
3. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาสังเกตุรูปแบบกระบวนการสอนที่ครูใช้

คำชี้แจง ให้นักศึกษาศึกษาสังเกตุรูปแบบกระบวนการสอนที่ครูนำมาใช้ ตามหัวข้อที่กำหนดและเติมลงในช่องว่าง

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

สัมมนา (45 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มตามสายชั้น ร่วมกับอภิปรายในหัวข้อ
ต่อไปนี้

ปัญหาและความยุ่งยากในการนำเอาลักษณะการสอนที่ดี
ไปใช้ในชั้นเรียน

ผลการสัมมนาโดยสรุป

วางแผน (15 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาร่วมกับเพื่อนคู่คิดศึกษาประสบการณ์ของสปีคทา
ต่อไปนี้และวางแผนการเข้าร่วมประสบการณ์

ผลการวางแผน

สัปดาห์ที่ 7 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 5 (ทักษะการสอน)

คำชี้แจง ในเวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ นักศึกษาแต่ละคนจะรวมประสบการณ์ดังนี้

1. ศึกษาทักษะการสอนและเตรียมฝึกทักษะการสอน 2 ชั่วโมง
2. ฝึกทักษะการสอน 1 ชั่วโมง
3. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - ศึกษาทักษะการสอนและเตรียมฝึกทักษะการสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาศึกษาคำราเรียนของวิชาศึกษา 131 โดยเลือกศึกษาเพียง 1 ทักษะต่อไปนี้

1. ทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง
2. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน

แม้งานกันว่าใครจะศึกษาและฝึกฝนทักษะใด แล้วศึกษาทักษะนั้นๆ ให้แจ่มแจ้ง เพื่อเตรียมนำไปทำแผนการสอนและเตรียมฝึกทักษะในห้องเรียน ในชั่วโมงที่ 3 ก่อนเที่ยงต่อไป

ชั่วโมงที่ 2 - เตรียมฝึกทักษะการสอน 1 ทักษะ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเรียนตามครูประจำวิชาหรือครูประจำชั้นว่าชั่วโมงก่อนพักเที่ยงจะสอนวิชาอะไร หัวข้อใด จากนั้น นำมาเตรียมสอนโดยเสนการฝึกทักษะการสอนที่ได้เลือกแล้วจากชั่วโมงที่ 1 นักศึกษาทั้งคูจะฝึกทักษะการสอนในวิชาเดียวกัน ชั่วโมงเดียวกัน แต่คนละตอน นักศึกษาที่ได้ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียนจะต้องสอนก่อน จากนั้นจึงเป็นหน้าที่ของนักศึกษาที่จะฝึกทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง ขอให้ให้นักศึกษาเตรียมให้พร้อม โดยบันทึกในกระดาษที่นักศึกษาเตรียมเองแบบเตรียมฝึกทักษะการสอนให้ดูในหน่วยที่ 5 ของคำราเรียน

ชั่วโมงที่ 3 - ปีกทักษะการสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษานำเอาแบบเตรียมการฝึกทักษะการสอนที่ได้ทำไว้แล้วไปฝึกในชั้นเรียน โดยให้นักศึกษาที่ฝึกทักษะการนำเข้าสู่บทเรียนฝึกก่อนแล้วจึงเป็นการฝึกของนักศึกษาที่ฝึกทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง นักศึกษาที่ไม่ได้ฝึกในช่วงนั้นทอคอยสังเกตการฝึกของเพื่อนนักศึกษา

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

สัมมนา (45 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาที่ฝึกทักษะการสอนชั้นต้นเดียวกันเข้ากลุ่มสัมมนาในหัวข้อต่อไปนี้

ปัญหาของการนำเอาทักษะการสอนไปใช้ในชั้นเรียนและ
แนวทางการแก้ไข

ผลการสัมมนาโดยสรุป

วางแผน (15 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาที่เป็นเพื่อนคลุกกันรวมวางแผนการเข้าร่วม
 ประสภารณของสัปดาห์ทอไป
ยลการวางแผน

สัปดาห์ที่ 8 - สัมนากลางภาคเรียน

คำชี้แจง ชวงเวลาประมาณ 4 ชั่วโมงทอไปนี้ให้นักศึกษาแบ่งออกเป็น 10 กลุ่ม
 รวมการสัมนาตามกิจกรรมแต่ละชั่วโมงทอไปนี้

ชั่วโมงที่ 1 - เขียนความคิดเห็นสวนทัว

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแต่ละคนเขียนแสดงความคิดเป็น เกี่ยวกับการเข้าร่วม
 ประสภารณภาคสนามในชั้นเรียนตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 - 7 วามีคณา
 ทอสิงทอไปนี้เพียงใด

1. ทัวนักศึกษา
2. ทอการเป็นครูในอนาคต

ชั่วโมงที่ 2 - สัมมนาเนื้อหาของชั่วโมงที่ 1

คำชี้แจง ให้นักศึกษาในแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
คุณค่าของประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียน ทั้งแต่ละสัปดาห์ที่ 2 - 7
ดังนี้

1. เสนอความคิดเห็นของแต่ละคนที่เขียนในชั่วโมงที่ 1 ให้เพื่อน
นักศึกษาในกลุ่มรับทราบและเพื่อนๆ ชักถามไถ่
2. สรุปเป็นความคิดเห็นรวมของกลุ่ม

ชั่วโมงที่ 3 - เขียนความคิดเห็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงกิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแต่ละคนเขียนรายการที่จะเปลี่ยนแปลงกิจกรรมของ
แต่ละสัปดาห์ ทั้งแต่ละสัปดาห์ที่ 9 - 16 ว่าจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
ก็ดี จึงจะเหมาะสมหรือจะคงเหมือนเดิมไว้

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาการเปลี่ยนแปลงกิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักศึกษาในแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในแต่ละชั่วโมงของสัปดาห์ที่ 9 - 16
ว่าจะเปลี่ยนแปลงหรือคงเดิมอย่างไร โดย

1. เสนอรายการเปลี่ยนแปลงของคนที่ในกลุ่มตามที่ใครเขียนมาใน
ชั่วโมงที่ 3
2. สรุปเป็นแนวความคิดของกลุ่มเพื่อเสนอกลุ่มใหญ่ต่อไป

สัปดาห์ที่ 9 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 5 (ทักษะการสอน)

คำชี้แจง ในเวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ นักศึกษาแต่ละคนจะรวมประสบการณ์ดังนี้

1. เตรียมทักษะการสอน 2 ชั่วโมง
2. นำทักษะการสอนไปใช้ 1 ชั่วโมง
3. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - 2 เตรียมทักษะการสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทั้งคณาจารย์ประจำชั้นหรือครูประจำวิชาว่า ชั่วโมงก่อนเที่ยงเป็นวิชาอะไร หัวข้ออะไรที่จะทองสอน เสร็จแล้วให้นักศึกษานำมาวางแผนการสอนว่าตัวเองจะฝึกฝนทักษะการสอนอะไรเพียง 1 ทักษะ เตรียมสอนโดยทำเป็นแผนการสอนดังแบบฟอร์ม การนำทักษะไปใช้นักศึกษาจะนำไปใช้ในชั่วโมงเดียวกัน วิชาเดียวกัน แต่สอนโดยฝึกคนละทักษะเท่านั้น ดังนั้น นักศึกษาจะทองปรึกษาหารือกันว่าจะสอนทักษะอะไร ในช่วงใดของชั่วโมงนั้น ทักษะที่จะฝึกทองไม่ซ้ำกับทักษะที่ฝึกเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา

แบบเตรียมการสอนแบบจุลภาค

ทักษะที่ต้องการฝึก.....

จุดมุ่งหมายของบทเรียน

เนื้อหา

.....

.....

.....

.....

ข้อสอบ

.....

.....

.....

กิจกรรมของครู

กิจกรรมของนักเรียน

กิจกรรมของครู

กิจกรรมของนักเรียน

ชั่วโมงที่ 3 - ฝึกทักษะการสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทั้งคนนำเอาทักษะการสอนที่ของการจะฝึกและใ้ทำเป็นแผนการสอนไว้แล้วนั้นมาฝึกในชั้นเรียน โดยแบ่งช่วงเวลาดังฝึกให้ชัดเจน บทเรียนที่จะนำมาฝึกจะเป็นบทเรียนเดียวกัน ชั่วโมงเดียวกัน แต่ฝึกคนละช่วงเวลา

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

สัมมนา (30 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน สัมมนากันในหัวข้อต่อไปนี้แล้วสรุปผลการสัมมนาออกมาโดยชัดเจน

ทักษะการสอนมีคุณค่าต่อการเป็นครูหรือไม่เพียงใด เรา
จะพัฒนาทักษะการสอนแต่ละอย่างไรจึงจะเป็นครูที่ดีได้

ผลการสัมมนา

วางแผน (30 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาร่วมกับเพื่อนคู่วางแผนการเข้าร่วมประสบการณ์
ของสัปดาห์ต่อไป

ผลการวางแผน

สัปดาห์ที่ 10 - ร่วมประสบการณ์ของหน่วยที่ 6 (การเตรียมการสอน)

คำชี้แจง ในเวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ นักศึกษาแต่ละคนจะร่วมประสบการณ์ดังนี้

1. ศึกษาและเตรียมการสอน 2 ชั่วโมง (รวมกันเตรียม)
2. สอนตามที่เตรียม 1 ชั่วโมง (รวมกันสอน)
3. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - 2 - ศึกษาและทำแผนการสอนร่วมกันทำเพื่อเตรียมสอน
ในชั่วโมงต่อไป

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเรียนถามครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาว่า ชั่วโมงที่สาม
ก่อนพักกลางวันครูจะสอนวิชาอะไร หัวข้อใด แล้วนำมาทำแผนการ
สอนเพื่อเตรียมสอนในชั่วโมงก่อนเที่ยงนั้น โดยบันทึกลงแบบฟอร์ม
ในหน้าถัดไป

เรื่อง วิชา
วันที่ เวลา

ความคิดรวบยอด

- จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
1.
 2.
 3.

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการสอน	การวัดผล	หมายเหตุ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>ชั้นนำ</u> <u>เราสอบที่เรียน</u> 2. <u>ชั้นสอนหรือเสนอที่เรียนใหม่</u> 3. <u>ชั้นสรุป</u> 4. <u>ชั้นเสริมทักษะ</u> 			

ชั่วโมงที่ 3 - ร่วมกันสอนตามที่เตรียม

คำชี้แจง ให้นักศึกษาร่วมกันสอนตามที่ใดเตรียมหาแผนการสอนมาแล้วโดยอาจจะแบ่งกันสอนคนละส่วนหรือสอนพร้อมกัน หรือสอนด้วยวิธีการใดๆ ก็ได้ตามความเหมาะสม

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

สัมมนา (45 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มออกตามสายชั้นและสัมมนาร่วมกัน
ในหัวข้อต่อไปนี้
การเตรียมการสอนมีคุณค่าต่อการ เป็นครูและต่อการสอน
เพียงใด
ผลการสัมมนาโดยสรุป

วางแผน (15 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาร่วมกับเพื่อนคลิศึกษาช่วยกันวางแผนการเข้าร่วม
ประสบการณ์ของสัปดาห์ต่อไป

ผลการวางแผน

สัปดาห์ที่ 11 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 6 (การเตรียมการสอน)

คำชี้แจง ในเวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ นักศึกษาแต่ละคนจะรวมประสบการณ์ดังนี้

1. เตรียมการสอน 2 ชั่วโมง (รวมกันเตรียม)
2. สอน 1 ชั่วโมง (รวมกันสอน)
3. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - 2 - ศึกษาและเตรียมการสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเรียนตามครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาว่า ชั่วโมงที่
สามก่อนพักกลางวันครูจะสอนวิชาอะไร หัวข้อใด แลวนำมาทำแผน
การสอนเพื่อเตรียมสอนในชั่วโมงนั้น โดยบันทึกลงแบบฟอร์มในหน้า
ถัดไป

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ชั่วโมงที่ 3 - รวมนักเรียนสอนตามที่เตรียม

คำชี้แจง

ให้นักศึกษาร่วมกันสอนตามที่เตรียมและทำแผนการสอนมาแล้วใน
ชั่วโมงที่ 1 และ 2 โดยให้นักศึกษาแบ่งหน้าที่กันเองให้ชัด

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

สัมมนา (45 นาที)

คำชี้แจง

ให้นักศึกษาร่วมกับเพื่อนศึกษาพิจารณาถึง

1. ปัญหาการสอนที่เกิดขึ้นในชั่วโมงที่สอนร่วมกัน
2. แนวการแก้ไขปัญหานั้นที่เกิดขึ้น

ผลการสัมมนา

วางแผน (15 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาร่วมกับเพื่อนคิดช่วยกันวางแผนการเข้าร่วม
ประสบการณ์ของดับคำทอไป
ผลการวางแผน

คำชี้แจง คำทอที่ 12 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 7 (เทคนิคการสอน)

คำชี้แจง ในเวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ให้นักศึกษาแต่ละคนจะรวมประสบการณ์ดังนี้

1. เตรียมเทคนิควิธีสอนที่จะนำไปใช้ 2 ชั่วโมง
2. สอนตามเทคนิควิธีสอนที่เตรียม 1 ชั่วโมง
3. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - 2 - เตรียมเทคนิควิธีสอนแบบทีม

(ร่วมกันเตรียม)

คำชี้แจง ในเวลาประมาณ $1\frac{1}{2}$ - 2 ชั่วโมงต่อไปนี้ให้นักศึกษาร่วมกันศึกษา
เทคนิควิธีสอนแบบทีมโดยละเอียดแล้วนำมาเตรียมการสอนร่วมกัน
โดยสอบถามครูประจำวิชาหรือครูประจำชั้นว่าชั่วโมงก่อนเที่ยงเป็น

วิชาใด หัวข้ออะไร การเตรียมการสอนจะตองจัดเตรียมแบบ
สมบูรณโดยทำเป็นแผนการสอนและแบ่งหน้าที่ของแต่ละคนให้ชัดเจน
ว่าใครจะรับหน้าที่อะไร

ชั่วโมงที่ 3 - ทำการสอนเป็นทีม

คำชี้แจง ให้นักศึกษานำแผนการสอนที่เตรียมพร้อมกันจากชั่วโมงที่ 1-2 มาสอนในชั่วโมงที่ 3 นี้ โดยแบ่งบทบาทหรืองานของแต่ละคนให้ชัดเจนว่าใครจะสอน ช่วงใดตอนใด หรือหน้าใด

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

สัมมนา (30 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 10 คนร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

การสอนเป็นทีมมีผลดีต่อกิจต่อไปนี้เพียงใด

1. คือนักศึกษาที่จะออกไปเป็นครูในอนาคต
2. คือนักเรียนในชั้นที่ทำการสอน

หรือถ้าไม่สัมมนาหัวข้อ 1, 2 อาจจะสัมมนาหัวข้อ 3, 4, 5
ต่อไปนี้ก็ได้

3. อุปสรรคและปัญหาของการสอนแบบทีม
4. ความเหมาะสมไม่เหมาะสมของการสอนแบบทีมในสภาพห้องเรียนประถมศึกษาของไทย
5. การปรับการสอนแบบทีมให้เหมาะสมกับสภาพชั้นเรียนไทย

ผลการสัมมนา

วางแผน (30 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาและเพื่อนคู่คิดร่วมกันวางแผนการเข้าร่วม
ประสบการณ์ของค่ายคานทอไป

ผลการวางแผน

สัปดาห์ที่ 13 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 8 (สื่อการสอน)

คำชี้แจง เวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ให้นักศึกษาแต่ละคนรวมประสบการณ์ในชั้น
ดังนี้

1. ทำสื่อการสอน 3 ชั่วโมง
2. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1-3 ทำสื่อการสอนให้ชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาร่วมกับเพื่อนคิดทำสื่อการสอนในระดับชั้นที่ตนเองสอน ความ
เงื่อนไขดังนี้

1. เป็นสื่อการสอนในวิชาใด หัวข้อใดก็ได้
2. เป็นสื่อการสอนที่สามารถนำไปใช้สอนในสัปดาห์ต่อไป
3. ราคาไม่แพง
4. ต้องทำขึ้นเอง
5. อุปกรณ์ต่าง ๆ นักศึกษาจัดหาตัวเอง

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

สัมมนา (30 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ร่วมกันสัมมนาในหัวข้อ
ต่อไปนี้

สื่อการสอนที่ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชานำมาใช้นั้น
ส่วนใหญ่เป็นสื่อประเภทใดและมีคุณค่าต่อการเรียนการสอน
เพียงใด

ผลการสัมมนา

วางแผน (30 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาและเพื่อนคู่คิดร่วมกันวางแผนการเข้าร่วม
ประสบการณ์ของสัปดาห์ต่อไป

ผลการวางแผน

สัปดาห์ที่ 14 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 8 (ข้อการสอน)

คำชี้แจง เวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ให้นักศึกษาแต่ละคนจะรวมประสบการณ์ในชั้น
ดังนี้

1. ทำบัตรคำเพื่อประกอบการสอน 1 ชั่วโมง
2. สังเกตการนำบัตรคำไปใช้ 1 ชั่วโมง (สลับกันสังเกตคนละ
1 ชั่วโมง)
3. สอนโดยนำบัตรคำที่เตรียมไว้ไปประกอบการสอน 1 ชั่วโมง
4. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - ทำบัตรคำเพื่อเตรียมสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทั้งสองเรียนตามครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาว่าชั่วโมง
ที่ 2 และ 3 เป็นวิชาอะไร และจะสอนหัวข้ออะไร จากนั้นให้
นักศึกษาตกลงกันว่าใครจะสอนชั่วโมงที่ 2 และใครจะสอนชั่วโมงที่ 3
แล้วนำบทเรียนที่ตนเองจะสอนมาทำบันทึกการสอนและทำบัตรคำเพื่อ
นำไปใช้สอน บัตรคำนั้นจะคือ

1. ทำเอง
2. เขียนเอง
3. ใช้สิ่งที่ดึงดูดความสนใจ
4. ตรงกับบทเรียน
5. เหมาะสมกับเด็ก
6. ขนาดพอเหมาะ

ชั่วโมงที่ 2-3 นำบัตรคำไปใช้สอนและสังเกตการสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาที่สอนในชั่วโมงที่ 2 ทำการสอนตามแผนการสอนที่เตรียมไว้ โดยนำบัตรคำไปใช้สอน ส่วนนักศึกษาที่สอนชั่วโมงที่ 3 คอยสังเกตการสอนของเพื่อนตามแบบสังเกตที่กำหนดให้ สำหรับชั่วโมงที่ 3 เมื่อนักศึกษาคนหนึ่งสอน ให้นักศึกษาที่สอนในชั่วโมงที่ 2 คอยสังเกตการสอนตามแบบสังเกตที่กำหนดให้

แบบสังเกตการสอนและการนำบัตรคำไปใช้

คำชี้แจง ให้นักศึกษาดังเกตพฤติกรรมการสอนและการนำบัตรคำไปใช้สอนของเพื่อนนักศึกษา โดยกาเครื่องหมาย วงกลม ทับตัวเลขที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักศึกษา

รายการ	พฤติกรรมที่แสดงออก						
1. การนำเข้าสู่บทเรียน	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
2. การสอนหรือเสนอบทเรียนใหม่	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
3. การสรุปบทเรียน	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
4. การจัดกิจกรรมเสริมทักษะให้นักเรียน	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
5. เนื้อหาของบัตรคำเหมาะสมกับวัย และระดับของนักเรียน	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
6. บัตรคำตรงกับบทเรียน	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
7. บัตรคำสามารถนำไปใช้ได้สะดวก	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง
8. บัตรคำเขียนได้สวย สะดุดตาน่าสนใจ	ดีมาก	5	4	3	2	1	ควรปรับปรุง

รวมคะแนน 40 คะแนน ได้

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

สัมมนา (30 นาที)

คำชี้แจง โหนดศึกษาแบ่งกลุ่มออกเป็นสายชั้น วนกับสัมมนาตามหัวข้อต่อไปนี้

สื่อการสอนประเภทบัตรคำมีคุณภาพของการเรียนการสอนเพียงใจ

และเราจะทำอย่างไรบ้าง คำจึงจะมีประโยชน์ต่อการเรียน

การสอนมากที่สุด

ผลการสัมมนา

วางแผน (30 นาที)

คำชี้แจง โหนดศึกษารวมกับเพื่อนคิดวางแผนเข้าร่วมประสบการณ์ของสัปดาห์ต่อไป

ผลการวางแผน

สัปดาห์ที่ 15 - รวมประสบการณ์ของหน่วยที่ 9 (การประเมินผลการเรียน)

คำชี้แจง เวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ นักศึกษาแต่ละคนจะรวมประสบการณ์ในชั้น
ดังนี้

1. ศึกษางานเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน 2 ชั่วโมง
2. ช่วยงานครูในชั้นเรียน 1 ชั่วโมง
3. สัมมนาและวางแผน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - 2 - ศึกษาแบบประเมินผลของชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทั้งสองร่วมกันศึกษาแบบประเมินผลการเรียนของนักเรียน
ทุกชนิดที่ครูใช้อยู่ในชั้นเรียน จากนั้นทำบันทึกผลการศึกษาไว้โดย
ละเอียดในช่องว่างที่เว้นไว้ให้ต่อไปนี้

ผลการศึกษาแบบประเมินผลทุกชนิดที่ใช้ในชั้นเรียน

1. สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน

2. ป.02 - แบบกรอกคะแนนการประเมินผลประจำปีระดับประถมศึกษา

3. แบบวัดจุดประสงค์

ชั่วโมงที่ 3 - ช่างงานกรในชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทั้งสองเรียนตามครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาจะให้
นักศึกษาช่างงานอะไรบ้าง จากนั้นบันทึกผลการช่างงานไว้เป็น

หลักฐาน

งานที่ช่วยทำ

ชั่วโมงที่ 4 - สัมมนาและวางแผน

สัมมนา (30 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามหมู่เรียนวิชาเอกของตน
ร่วมกันสัมมนางานที่ใครรับผิดชอบ เสนอข้อต่อไป
การนำงานมอบหมายที่ได้ปฏิบัติไปเป็นแนวทางในการเป็นครู
ในอนาคต

ผลการสัมมนา

วางแผน (30 นาที)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาร่วมกับเพื่อนคิดวางแผนการเข้าร่วม
ประสบการณ์ของสัปดาห์ต่อไป

ผลการวางแผน

สัปดาห์ที่ 16 - สัมมนาและสอบรวบยอด

คำชี้แจง เวลา 4 ชั่วโมงต่อไปนี้ให้นักศึกษาแต่ละคนจะร่วมประสบการณ์ดังนี้

1. สอบรวบยอด 1 ชั่วโมง
2. สัมมนารวบยอด 1 ชั่วโมง
3. รับการประเมินพิเศษจากอาจารย์ผู้สอนและจากโรงเรียน 1 ชั่วโมง
4. ชั่วโมงอิสระในโรงเรียน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 - สอบรวบยอด

คำชี้แจง ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้ด้วยความเป็นจริงในทัศนะและความคิด
ของนักศึกษา

1. ประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 15 ที่ผ่าน
มานั้น ช่วยให้นักศึกษามีเจตคติ (ทัศนคติ) ที่ดีต่ออาชีพครูหรือไม่
เพียงใด ให้เหตุผล โดยละเอียด (30 นาที)
2. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่นักศึกษาพบเห็น
มีปัญหาวะไรบ้างและจะแก้ไขอย่างไร (30 นาที)

ชั่วโมงที่ 2 - สัมมนารวบยอด

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งออกเป็นกลุ่มความสายชั้นที่สอน แลวนำคำตอบจาก
ชั่วโมงที่ 1 มาสัมมนากันเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่ม ดังนี้

1. 30 นาทีแรกสัมมนาเรื่อง ประสบการณ์ภาคสนามจากสัปดาห์ที่ 1-
15 ที่มีผลต่อเจตคติต่ออาชีพครู

ผลการสัมมนา

2. 30 นาทีหลังสัมมนาเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน
และแนวทางแก้ไข
ผลการสัมมนา

ชั่วโมงที่ 3 - รับประทานอาหารเที่ยงจากอาจารย์ผู้สอนและ
จากทางโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษารับการรับประทานอาหารเที่ยงจากอาจารย์ผู้สอนและจากทางโรงเรียน
จากนั้นให้ตัวแทนนักศึกษากล่าวขอบคุณทางโรงเรียนที่ให้โรงเรียนเป็น
สถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพการ เป็นครู และมอบหมายอาจารย์ประจำชั้น
และอาจารย์ประจำวิชาคอยให้คำแนะนำดูแลและเสนอแนะเกี่ยวกับ
งานในอาชีพครู

ชั่วโมงที่ 4 - ชั่วโมงอิสระ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาใช้เวลา 1 ชั่วโมงต่อไปนี้โดยอิสระตามที่นักศึกษาต้องการ
แต่ต้องเป็นการใช้เวลาในโรงเรียนเท่านั้น

ภาคผนวก ก

ตำราเรียนวิชาศึกษา 131 หลักการสอนและการเตรียม
ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

คำนำ

การจัดทำคำราเรียนวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพ
ภาคปฏิบัติ (ศึกษา 131) นี้ผู้รวบรวมมีคหขมายตามแนวหลักสูตรสภาการศึกษา
เนื้อหาต่าง ๆ ที่ปรากฏในคำราเรียนนี้ผู้รวบรวมได้นำมาจากเอกสารประกอบ
การศึกษาวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติที่ใช้กัน
อยู่ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ ตลอดจนเอกสาร ข้อเขียน บทความต่าง ๆ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งชุดการสอนวิชาศึกษา 131 หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพ
ภาคปฏิบัติของวิทยาลัยครูนครราชสีมา

ผู้รวบรวมเอกสารฉบับนี้มิได้มีเจตนาจะจัดทำเอกสารฉบับนี้ขึ้นมาเพื่อ
จำหน่ายหรือขอผลงานทางวิชาการ เพียงแต่มุ่งหมายใช้คำราเรียนฉบับนี้เพื่อประกอบ
การศึกษาวิจัยในภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2529 เท่านั้น ผู้รวบรวมใครขอ
ขยคหขยผู้เรียนเรียงหนังสือทุกท่านที่ใครกล่าวอ้างนามไว้ในบรรณานุกรม เอกสารคำรา
นี้ผู้รวบรวมได้นำข้อความบางตอนของท่านมาใส่ในเอกสารนี้ นี้ได้ว่าท่านมีส่วนช่วย
ให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

นายสมพงษ์ สิงหะพล
วิทยาลัยครูนครราชสีมา

สำหรับนักศึกษาที่ใช้ตำราเรียนฉบับนี้

เอกสารฉบับนี้เป็นตำราเรียนของวิชาศึกษา 131 หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ จุดมุ่งหมายสำคัญในการจัดทำตำราเล่มนี้ขึ้นมากเพื่อให้ให้นักศึกษาใช้เป็นเอกสารการเรียนตลอดภาคเรียน เอกสารตำราเล่มนี้นักศึกษาจะต้องใช้ควบคู่ไปกับคู่มือการเรียนอีกเล่มหนึ่งทางหาก ตำราเล่มนี้จะเป็นหลักการ หลักทฤษฎี รายละเอียด เนื้อหาที่นักศึกษาจะนำไปใช้ในการฝึกประสบการณ์ในชั้นเรียน ดังนั้นนักศึกษาของศึกษาตำราเรียนเล่มนี้เพื่อนำไปใช้ในคู่มือการเรียนที่นักศึกษาต้องใช้ทุกสัปดาห์อยู่แล้ว

ผู้สอนหวังว่าตำราเรียนเล่มนี้จะเกิดประโยชน์แก่นักศึกษาในการเรียนรายวิชานี้เป็นอย่างดี

นายสมพงษ์ สิงหะพล

วิทยาลัยครูนครราชสีมา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
หน่วยที่	
1 ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษากับการเรียนการสอน	1
คอน 1 ปรัชญา	1
คอน 2 ปรัชญาการศึกษา	4
คอน 3 ลัทธิปรัชญาการศึกษากับการเรียนการสอน	7
คอน 4 ปรัชญาการศึกษาของไทย	17
2 หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไทย	20
คอน 1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรโดยสรุป	20
คอน 2 หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521	23
คอน 3 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521	33
คอน 4 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524	36
3 การจิตสภาพห้องเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนและการจัดการห้องเรียน	40
คอน 1 สภาพแวดล้อมของห้องเรียน	40
คอน 2 การจัดชั้นเรียน	44
คอน 3 การดำเนินงานของชั้นเรียนหรือการจัดการชั้นเรียน	51
4 กระบวนการเรียนการสอน	63
คอน 1 ความหมายของการสอนและการเรียนรู้ ..	63

	คอน 2	กระบวนการเรียนการสอน	66
	คอน 3	หลักการของกระบวนการเรียนการสอน	74
5		ทักษะการสอน	82
	คอน 1	ทักษะการสอน	82
	คอน 2	ทักษะการสอนแบบจุดภาค	87
6		การเตรียมการสอน	129
	คอน 1	หลักและความสำคัญของการเตรียมการสอน ...	129
	คอน 2	ตัวอย่างคู่มือการสอนหรือแผนการสอนระดับ ประถมศึกษาที่จัดทำโดยกรมวิชาการ	135
	คอน 3	รูปแบบและการเขียนแผนการสอนประจำวัน ...	141
7		เทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ	153
8		สื่อการสอน	187
	คอน 1	ความหมาย คุณค่า และประเภทของสื่อการสอน	187
	คอน 2	การผลิตสื่อการเรียนอย่างง่าย	190
	คอน 3	การนำสื่อการสอนมาใช้	213
9		การประเมินผลการเรียน	229
	คอน 1	แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน	229
	คอน 2	การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประถมศึกษา 2521	244
	คอน 3	ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล การเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2529	275

ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษากับการเรียนการสอน

ตอน 1

ปรัชญา

ความหมายตามรูปศัพท์

คำว่า ปรัชญา ในภาษาไทย เป็นคำที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงษ์ประพันธ์ทรงบัญญัติจากคำภาษาอังกฤษคือ philosophy ตามรากศัพท์ คำ ปรัชญา เป็นคำสันสกฤตมาจากคำว่า วิชา แปลว่า วิชา เหาใจ เต็มด้วยอุปสรรค ปร ที่แปลว่า ประเสริฐ สูงสุด โกล กลายเป็นคำ ปรัชญา ดังนั้น คำว่า ปรัชญาในภาษาไทย จึงหมายถึง ความรู้อันประเสริฐ ความรู้อันสูงสุด หรือความรู้ อันไกลโพ้นซึ่งมีความหมายคล้ายกับคำว่า ปัญญา ในภาษาบาลี

ส่วนคำว่า philosophy ในภาษาอังกฤษมาจากคำภาษากรีกโบราณว่า *philosophia* (อ่าน philosophia) ซึ่งเป็นคำสนธิระหว่างคำ *philos* ที่แปลว่า รัก ความรัก และคำว่า *sophia* ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความปราดเปรื่อง เมื่อรวมเป็นคำ philosophy จึงหมายถึง ความรักในความรู้ ความรักในความปราดเปรื่อง นักปรัชญาและนักการศึกษาไทยบางท่านให้ความหมายถึงรักในปัญญา รักในปรัชญา

จากความหมายของปรัชญา ในภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันดังกล่าวจะเห็นว่า ความหมายของปรัชญาในภาษาไทย นั้น ปรัชญาจะเป็นตัวความรู้ ตัวเนื้อหาหรือตัวผู้รู้ ที่ถือกันว่าเป็นความรู้ที่ลึกซึ้ง ประเสริฐ ส่วนความหมายของปรัชญาในภาษาอังกฤษจะแตกต่างจากภาษาไทยคือภาษาอังกฤษจะเป็น

วิธีการในการแสวงหาความรู้ เป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ หากสรุปความหมายของปรัชญาตามนัยของภาษาทั้งสองแล้ว อาจสรุปได้ว่า ปรัชญา คือกระบวนการในการแสวงหาความรู้ที่สูงส่ง ที่ประเสริฐ

ความหมายในทรรศนะของผู้เฝ้ายาม

ความหมายของ ปรัชญา ในทรรศนะของนักปราชญ์ และผู้ทรงความรู้ต่าง ๆ เช่น นักการศึกษา นักคิด นักจิตวิทยา หรือแม้แต่นักปรัชญาเอง ได้ให้ความหมายออกไปต่าง ๆ กัน เช่น อริสโตเติล เขียนไว้ในหนังสือ เมตาฟิสิกส์ เล่ม 4 บทที่ 1 ว่า ปรัชญาคือศาสตร์ที่สืบค้นสิ่งที่เป็นอยู่ในลักษณะที่มันเป็นอย่าง ซึ่งเน้นถึงวิธีการในการพิจารณา สืบค้นถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ เช่น มนุษย์ โลก จักรวาล ว่าเป็นอย่างไร มีจุดมุ่งหมายปลายทาง มีธรรมชาติ มีเจตจำนงอย่างไร ผู้ที่เฝ้ายามไว้คล้ายกันแต่ไม่เหมือนกันนักคือ วิลเลียม เจมส์

เจมส์ ให้อธิบายว่า (อ้างถึงใน Hamilton, and Others, 1976:1) ปรัชญาหมายถึงหลักการที่ใช้อธิบายความเป็นมาของสรรพสิ่งทั้งปวงโดยไม่มี การยกเว้นสิ่งใด, องค์ประกอบรวมกันที่มีอยู่ในเทพเจ้า มนุษย์ สัตว์ และดวงดาว, จุดเริ่มต้นและจุดจบของความเป็นไปในสากลจักรวาลทั้งหมด, สภาวะแห่งความรู้ทั้งปวงและหลักเกณฑ์ทั่วไปของการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์.

แฮร์ โชฟีลด์ ใ้คำกล่าวของ เบอร์ทันค (Schofield, 1972: 1)) ซึ่งเป็นคำกล่าวถึงขอบเขตและลักษณะของปรัชญาว่า

ในความเห็นของชาวเฝ้า เห็นว่าปรัชญามีลักษณะกึ่งกลางระหว่าง เทววิทยา และวิทยาศาสตร์ นั่นคือเหมือนเทววิทยาในแง่ของการคาดคะเนในการตอบปัญหาซึ่งยังหาหลักฐานมาอ้างอิงไม่ได้ และคล้ายวิทยาศาสตร์ในแง่ของการอ้างอิงเหตุผลมาสนับสนุนข้อคิด เห็นแทนการอ้างจากผู้เชี่ยวชาญหรือบันดาล

ใจอย่างอื่นหรือปาฏิหาริย์ ความรู้อาศัยเหตุผลเป็นเกณฑ์นั้น จัดเป็น
 ความรู้แบบวิทยาศาสตร์สวนในด้านความเชื่อที่ไม่สามารถเอาเหตุผลเขา
 ไปจับเขาไปวัดไค้นั้น ถือเป็นความรู้แบบเทววิทยา ของวาทะนวาง
 เทววิทยาและวิทยาศาสตร์นี้เองเป็น เขตแดนที่ไม่ขึ้นอยู่กับใคร และของวาท
 นี้เองที่ถือว่าเป็นเขตแดนของปรัชญา :

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้นิยามปรัชญาในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ทัศนคติ
 วิธีการและความคิดอีก เช่น

นิกา-รัตน อธิบายว่า (นิกา-รัตน, 2523:1)

ปรัชญาคืออะไร ปรัชญาก็คือ ความรู้เกี่ยวกับโลกทรรศน์ คนเราคำรง
 ชีวิตอยู่ในโลก ไม่เพียงแต่มีทัศนะต่อสิ่งที่เป็นรูปธรรมแตกต่างกันเท่านั้น
 หากยังมีทัศนะชั้นมูลฐานต่อโลกทั้งโลกอยู่ประการหนึ่ง ทัศนะชั้นมูลฐานที่
 มีต่อสรรพสิ่งและโลกทั้งโลกนี้ก็คือ โลกทรรศน์

อมร โสภณวิเศษวงศ์ กล่าวถึงปรัชญาว่า (อมร โสภณวิเศษวงศ์
 2514:6)

ปรัชญาคือการวิจารณ์ชีวิตสืบค้นถึงธรรมชาติ ความหมาย วัตถุประสงค์ กำ
 เนิกและธรรมชาติของชีวิตมนุษย์โดยนัยนี้ ปรัชญาจึงเป็นการตีความชีวิต

จากคำนิยามต่าง ๆ บางนิยามตั้งกล่าวและจากนิยามของปรัชญา นิต
 การศึกษาอื่น ๆ อีกจำนวนมากที่ไม่ได้อ้างถึง พอสรุปได้ว่า ปรัชญาเป็นคำที่โ
 นิยามได้ยาก และให้นิยามอย่างเด่นชัดไม่ได้ เราจะกล่าววว่าปรัชญาคืออะไรและ
 เป็นอย่างไรในฐานะที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ชีวิต โลก ธรรมชาติ และจักรวาล
 ก็คงไม่ผิดจากความจริงแต่อย่างไร เพราะทรรศนะของบุคคลที่มีต่อโลกและชีวิต
 นั้นผิดแผกกันออกไป ตามความคิด ความเชื่อตามสภาวะสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ความ
 หมายถึงและความเข้าใจต่อปรัชญาจึงขึ้นอยู่กับเราเอง

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาโดยส่วนรวมและพิจารณาโดยสาร์ตตะของ
ปรัชญาแล้ว ปรัชญาจะมีลักษณะครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ทอไปนี่คือ

1. ปรัชญามีลักษณะเป็นแนวคิด หรือทรรศนะ ของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับชีวิต จักรวาลและจริยธรรม
2. ปรัชญามีลักษณะในการที่จะแสวงหาสิ่งที่จะ แสวงหาสิ่งที่สูงสุดโดย
การประมวลความรู้ และข้อคิดเห็นของนักปรัชญา โดยอาศัยหลักการของเหตุผล
มาสนับสนุน
3. ปรัชญามีลักษณะเป็นการรวบรวมและเรียนรู้ความคิดเห็นที่เกี่ยว
ข้องกับปัญหาทางปรัชญาและความรูต่าง ๆ
4. ปรัชญามีลักษณะเป็นวิชาการ ในการเสาะแสวงหาคำตอบอย่างมี
หลักการ วิธีการ และมีการวิเคราะห์และรวบรวมข้อคิดเห็นต่าง ๆ ให้มีลักษณะ
ชัดเจนแจ่มแจ้ง
5. ปรัชญามีลักษณะเป็นการมองภาพรวมของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปรัชญา
6. ปรัชญามีลักษณะเป็นการพยายามเข้าถึงความเป็นจริงของปัญหาที่
เกี่ยวข้องกัปรัชญา แต่ปรัชญาไม่ใช่เป็นเรื่องของข้อเท็จจริง
7. ปรัชญามีลักษณะเป็นระบบความคิด แนวคิด หรือทรรศนะที่มีต่อชีวิต
จักรวาล และจริยธรรม

ตอน 2

ปรัชญาการศึกษา

ลักษณะของปรัชญาการศึกษา

แม้ว่าความหมายของปรัชญา และการศึกษาจะยังคงกว้างและมีความ
หมายแตกต่างกันออกไปตามผู้ให้นิยามก็ตาม เมื่อนำปรัชญามาเกี่ยวข้องกับ การ

ศึกษาในลักษณะต่าง ๆ เช่น เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาโดยตรง หรือเมื่อนำมาพิจารณาเป็นเครื่องมือในการให้ความคิดและเหตุผลแก่การศึกษา หรือ นำมาวิเคราะห์แนวคิดและปัญหาทางการศึกษาแล้ว ความหมายของปรัชญาการศึกษา ก็แคบและเด่นชัดเฉพาะเจาะจงสามารถ ให้นิยามได้ใกล้เคียงกันตามมติของนักการศึกษา หรือนักปรัชญาต่าง ๆ ตามแนวทางพิจารณาปรัชญาการศึกษาที่กล่าว เช่น "ปรัชญาการศึกษาคือ การนำเอาหลักบางประการของปรัชญาอันเป็นแบบมาคิด แปลงให้เป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการศึกษา" "ปรัชญาการศึกษาคือทฤษฎีทั่วไปของการศึกษา" หรือ "ปรัชญาการศึกษาคือความพยายามที่จะพิจารณาการศึกษา โดยตลอด แล้วพยายามที่จะให้ความคิดที่ลงรอยเกี่ยวกับการศึกษาทั้งหมดนั้น ให้สมเหตุผล และให้ใช้ได้ผลในมากที่สุดเท่าที่จะทำได้"

ปรัชญาการศึกษาไม่ว่าจะสร้างมาจากพื้นฐานแนวคิดใดก็ตาม จะบ่งบอกถึงสาระสำคัญของการดำเนินการทางการศึกษาไว้ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาจะบ่งบอกถึงเป้าประสงค์ใการจัดการศึกษาว่าจะให้การศึกษาเป็นไปเพื่ออะไร
2. ปรัชญาการศึกษาจะให้แนวทางหรือบ่งบอกถึงลักษณะขององค์ประกอบของการศึกษา เช่น ครู ผู้เรียน โรงเรียน หลักสูตร บ่งบอกถึงกระบวนการทางการศึกษาว่าเป็นอย่างไร เช่น กระบวนการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับสังคม เป็นต้น
3. ปรัชญาการศึกษาจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะและคุณสมบัติของผลผลิตของการศึกษาว่าจะมีลักษณะ มีความรู้ มีความคิด ความอ่าน และมีค่านิยมอย่างไร

คุณค่าของปรัชญาการศึกษา

1. ปรัชญาการศึกษาช่วยในการตั้งคำถาม

ปรัชญาการศึกษาหรือปรัชญาทั่วไปก็ตามมีหน้าที่ที่มีคุณค่ายิ่งยวดคือ การตั้งคำถาม นักปรัชญาการศึกษาหรือ การเรียนปรัชญาการศึกษา คือการตั้งข้อสงสัยต่อแนวคิดและกิจกรรมต่าง ๆ ของการศึกษา ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ทำไมจึงเป็นอย่างนี้ มีเหตุผล หรือมีพื้นฐานอะไร สิ่งที่ทำอยู่ให้ผลเพียงไร ปัญหาที่ทำอยู่มีอะไรอีกบ้าง ปัญหาแต่ละปัญหามีสาเหตุมาจากอะไร สาเหตุเหล่านี้เป็นสาเหตุที่แท้จริงหรือเปล่า เป็นต้น

2. ปรัชญาการศึกษาช่วยให้เกิดความเข้าใจ

การศึกษาปรัชญาการศึกษาจะช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจต่อแนวคิดและกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่เป็นอยู่ชัดเจนขึ้น การตั้งคำถามตั้งข้อที่ 1 นั้น จะนำมาซึ่งความกระจ่างและความเข้าใจในข้อที่ 2 นี้ คุณค่าในข้อนี้อยู่ที่การทำ ความเข้าใจในเหตุผลที่เราทำสิ่งต่าง ๆ อยู่ เช่น เราอบรมให้เด็กเชื่อฟังครูอาจารย์นั้น เราทำเพื่ออะไร เรามีเหตุผลอะไร เราทำตาม ๆ กันไป หรือเราทำเพราะเราเห็นเหตุผลของสิ่งนั้นชัดเจนแล้ว นอกไปจากนี้ปรัชญาการศึกษา ยังช่วยขจัดความกำกวมในการศึกษาให้น้อยลงด้วย เช่นที่ว่า เรียนรู้นั้นคืออย่างไร อบรมอะไร ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ปรัชญาการศึกษาจะช่วยทำให้กระจ่างขึ้น

3. ปรัชญาการศึกษาช่วยขจัดความไม่สอดคล้องของกัน

มีความขัดแย้งหรือความไม่สอดคล้องของกันอยู่เสมอในวงการศึกษาดังเช่น จุดมุ่งหมายของการ เสริมสร้างประชาธิปไตย แต่บทเรียนสอนว่าต้องเชื่อฟังครูทุกอย่างโตแย้งครูไม่ได้ หรือหลักสูตรมุ่งพัฒนาความสามารถและความสนใจเฉพาะบุคคล แต่ไม่ได้เปิดโอกาสให้เด็กเลือกวิชาได้เลย สิ่งเหล่านี้มีมากและพบเห็นเสมอในการศึกษานักปรัชญาการศึกษาหรือคนที่อบรมทางการศึกษาจะต้องมองปัญหานี้ให้ชัด และขจัดความขัดแย้งกันเองนี้ให้ได้ การศึกษาจึงจะดำเนินไปได้ด้วยดี

4. ปรัชญาการศึกษาจะช่วยให้เห็นภาพรวม

ปรัชญาการศึกษาจะช่วยให้ เห็นความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของแนว

คิดและกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา ดังที่มนุษย์เราควรจะเป็นบ้าง และรู้จักคนไม่แต่ละคนพอควร ไม่ใช่รู้จักคนไม่เพียงคนเดียว ปรวิญญการศึกษ จะช่วยใ้ผู้ศึกษามองเห็นภาพของการศึกษาทั้งหมด

5. ปรวิญญการศึกษช่วยเสนอแนวคืดใหม่

จากการตั้งปัญหาหาภาพรวม ทำความชัดเจน และจัดความกำกวม ทาง ๆ นั้นแล้ว ย่อมเป็นการง่ายที่จะเสนอแนวคืด และแนวทางใหม่ ปรวิญญการ ศึกษาจึงจะช่วยเสนอแนวคืดและกิจกรรมใหม่ ๆ ใ้กับวงการศึกษได้โดยง่าย

ตอน 3

ลัทธิปรวิญญการศึกษกับการเรียนการสอน

ปรวิญญการศึกษสารัตถนิยม' (Essentialism)

คำว่า สารัตถะ หรือ essence มีความหมายถึง สาระ หรือสิ่งที่เป็นหลัก เป็นแกน หรือสิ่งที่มีความสำคัญ ดังนั้นแนวคืดของลัทธินี้จึงยึดหลักสิ่งที่เป็นสาระสำคัญของสังคมที่จะขาดไม่ได้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นคือมรดกทางวัฒนธรรม ในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ทักษะ ค่านิยม ความคืด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น สารัตถะต่าง ๆ เหล่านี้ควรจะได้รับ การทะนุบำรุง รักษา และถ่ายทอด ไปสู่รุ่นหลังต่อไป เพราะเหตุว่าได้รับการทดสอบทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยอมรับ ได้รับการปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน การปฏิบัติสืบต่อกันเรื่อยมายอมเป็นข้อพิสูจน์ใ้โดยคืดว่า สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่คืดงาม เป็นสิ่งที่ถูกคอง เป็นสิ่งที่คงทนถาวร ด้วยลักษณะนี้เองนักปรวิญญการศึกษบางท่าน จึงเรียกลัทธินี้ว่า "เป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์วัฒนธรรมของสังคม"

1. หลักการสำคัญทางการศึกษา

หลักการสำคัญทางการศึกษาของลัทธินี้ พอสรุปได้ดังนี้

1.1 โดยลักษณะธรรมชาติแล้ว การเรียนเป็นงานที่หนักและไม่สนใจเรื่องของการนำไปประยุกต์ ทั้งนี้เพราะว่าการเล่าเรียนนั้นจะก่อให้เกิดความพยายามอย่างมากทั้งด้านความคิดและการฝึกฝนฝึกหัด เมื่อเป็นเช่นนี้การจะให้เกิดความรู้อันดีจึงต้องมีระเบียบวินัยเพียงพอ ผลของการเรียนรู้อันดีไปประกอบในทันทีทันใดและไม่เน้นการนำไปประยุกต์ใช้ แต่หวังจะให้มีการนำไปใช้ในอนาคตต่อไป

1.2 การริเริ่มทางการศึกษาควรจะมาจากรัฐมากกว่าจะมาจากรักเรียน ครูเป็นผู้นำในการเรียนของเด็ก บทบาทของครูจะอยู่ตรงกลางระหว่างสาร์ทละของสังคมและนักเรียน ครูจะต้องเชื่อมโยงจุดทั้งสองนี้เข้าด้วยกัน ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกสรรกลั่นกรองมาเป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถในการสอนดี ต้องเป็นแม่พิมพ์ของการศึกษาที่เด็กจะนำไปเป็นแบบอย่างได้

1.3 หัวใจของการศึกษาคือการประสมประสานเนื้อหาวิชาที่ได้รับการเลือกสรรมาแล้ว หมายถึงว่าประสมการเรียนรู้อันดีในหลักสูตรจะต้องเป็นสาระสำคัญของสังคมที่ได้รับการตรวจสอบ ทดสอบทางประวัติศาสตร์มาแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดี ที่ถูกต้อง การเรียนรู้อันดีของสังคม และการเรียนรู้โลกตามที่เป็นจริงเป็นหลักประกันเพียงพอที่จะดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

1.4 ระบบโรงเรียนควรมีวิธีการดั้งเดิมในการฝึกฝนสติปัญญา จริงอยู่การเรียนรู้โดยวิธีการแก้ปัญหาจะเป็นวิธีการที่ดี แต่มันก็เป็นเพียงการช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้อันดีเท่านั้น ไม่อาจจะช่วยให้เด็กได้เข้าใจสาร์ทละของเนื้อหาวิชาได้ การจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีนั้นควรจะสอนมนุโหรสนที่เป็นสาระสำคัญของความรู้ โดยเน้นความเข้าใจ การฝึกฝน ฝึกหัด ทำการบ้าน พร้อมกับนี้ต้องให้ระเบียบวินัยและรักษากันเองได้

2. กระบวนการเรียนการสอน

การเรียนการสอนตามปรัชญาการศึกษาลัทธินี้ เน้นบทบาทของครูเป็นสำคัญ เพราะลัทธินี้เชื่อว่า ตัวของความรู้นั้นเป็นสิ่งที่อยู่นอกตัวผู้เรียน หรือเป็นโลกภายนอกตัวผู้เรียน การจะให้เกิดความรู้ ก็ต้องมีผู้นำมาบรรจุหรือถ่ายทอดให้ ในขณะที่เดียวกันเมื่อมีผู้นำมาบรรจุให้ผู้เรียนเองก็จะต้องฝึกฝน ฝึกหัด กระทำ และคิดอย่างจริงจัง นั่นคือนักเรียนจะเป็นทั้งผู้จดจำ ผู้ฝึกหัดกระทำไปพร้อมกัน บทบาทของนักเรียนจึงเป็นเพียงผู้รับ ผู้ฝึกฝนจดจำและเก็บรักษาไว้เป็นสำคัญ การเรียนการสอนจะเน้นการบรรยายเป็นหลัก และมีการปฏิบัติจริงประกอบบาง แต่ทั้งนี้การจะเรียนรู้ดังกล่าวได้นั้นจะต้องเรียนอย่างเอาจริงเอาจัง บรรยากาศของการเรียนต้องเคร่งครัดมีระเบียบวินัยที่ดี เคารพในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของห้องเรียน และของโรงเรียน เด็กทุกคนต้องถือว่าการเรียนเป็นงานที่หนัก ต้องใช้ความมานะพยายามอย่างมาก ดังที่ อริสโตเติล กล่าวไว้ว่า "เยาวชนไม่ควรจะต้องการการสอนให้สนุกสนาน เพราะการเรียนไม่ใช่เรื่องของความสนุกสนาน แต่เป็นเรื่องที่ต้องพบกับความเจ็บปวด"

ปรัชญาการศึกษาถาวรนิยม (Perennialism)

คำว่าถาวร หรือ perennial หมายถึงคงอยู่ตลอดไป คงอยู่ช้านิรันดร ไม่เปลี่ยนแปลง ปรัชญาการศึกษาลัทธินี้จึงยึดหลักความเป็นจริงและความคงที่ที่ไม่เปลี่ยนแปลง สิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลงและมีคุณค่าอยู่ตลอดเวลาในทรรศนะของลัทธินี้ก็คือ คุณค่าแห่งเหตุผล และคุณค่าของศาสนา สิ่งที่มีความคงทนถาวรตลอดกาลถึงกล่าวควรจะได้รับ การยอมรับว่าเป็นจริงมากกว่าสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ลัทธินี้จึงเห็นว่าควรจะได้มีการฟื้นฟูสิ่งที่คงที่อันเป็นอมตะทั้งหลายในสมัยกลางมาใช้ในยุคนี้ ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะแนวคิดที่ถอยหลังกลับไปสู่อุดมคติและมาหาความคงที่ของอดีตมาใช้ในสังคมยุคปัจจุบันที่นักการศึกษาท่านหนึ่งเปรียบลัทธินี้เหมือน "หนทางที่ย้อนกลับไปสู่วัฒนธรรมอันคงที่ในอดีต"

1. หลักการสำคัญทางการศึกษา

1.1 แนววาสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกันออกไป แต่ธรรมชาติของมนุษย์ก็เหมือนกันทุกแห่ง ดังนั้นการศึกษาคควรเหมือนกันไม่ว่าแห่งไหน นั่นคือไม่ว่าจะเป็นการศึกษาสำหรับคนในวัยใด หรือสังคมใดก็ยอมเหมือนกัน คือการพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์

1.2 เนื่องจากความมีเหตุผลเป็นลักษณะสูงสุดของมนุษย์ มนุษย์จึงต้องใช้ความมีเหตุผลนี้คอยควบคุมสัญชาตญาณตามธรรมชาติของตน เพื่อให้บรรลุหรือสอดคล้องกับจุดหมายแห่งชีวิตที่ใดเลือกสรรแล้ว การศึกษาก็มีบทบาทอันสำคัญในการอบรมนิสัยให้เป็นคนมีเหตุผล รู้จักควบคุมความต้องการและธรรมชาติฝ่ายต่ำของตนและเคินตามแนวทางที่การศึกษาได้วางไว้ให้ที่ได้รับการยอมรับแล้วว่าเป็นหนทางที่เที่ยงมา ครุจึงต้องเป็นผู้นำทางวิชาการและเป็นสื่อที่สำคัญให้แก่เด็กที่จะเดินไปสู่สัจจะใด

1.3 หน้าที่ของการศึกษาที่สำคัญก็คือ การนำมาซึ่งความรู้อันมีคุณค่า การศึกษาไม่ใช่สอนเพื่อให้นักปรับตัวเข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อม แต่จะสอนให้นักปรับตัวเข้ากับความเป็นจริง การปรับตัวเข้ากับความเป็นจริงเป็นจุดหมายเป้าหมายของการเรียนรู้ และความรู้ ความจริงก็ได้มาจากการใช้เหตุผลและการหยั่งรู้ เป็นสำคัญ

1.4 นักเรียนควรได้เรียนรู้วิชาพื้นฐานบางวิชาที่จะทำให้เขาได้ล่วงรู้ถึงความจริงแห่งดาวของโลกร นักเรียนไม่ควรเร่งรัดให้เรียนในสิ่งที่คล้ายกับว่า จะมีความสำคัญในขณะนั้น หรือสิ่งที่นักเรียนสนใจ แต่ควรจะได้เรียนรู้วิชาพื้นฐานต่าง ๆ เสียก่อน เช่น วิชาภาษา ประวัติศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ปรัชญาและวิจิตรศิลป์ เพราะวิชาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นวิชาที่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการใช้เหตุผล และปลูกฝังให้มีความงอกงามทางสติปัญญา

1.5 การศึกษาไม่ใช่การเลียนแบบชีวิต แต่เป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิต สภาพการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียนไม่ใช่ชีวิตจริงของเด็ก และเราก็ไม่ควรจะพยายาม

ยึดเย็บหรือทำให้เป็นชีวิตจริง โรงเรียนเป็นเพียงโลกที่สมมติขึ้นเพื่อให้นัก
ได้คุ้นเคยกับสิ่งที่ตั้งถามอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม หน้าที่ของนักเรียน
คือการเรียนรู้และตระหนักในคุณค่าของมรดกทาง ๓ ทางสังคมที่ตั้งถามในอดีต

1.6 นักเรียนควรจะได้เรียนรู้งานเขียนที่สำคัญ ๆ ทางวรรณคดี
ปรัชญา ประวัติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่มนุษย์ได้เปิดเผยให้เห็น
ถึงความคิดและความสำเร็จของมนุษย์

2. กระบวนการเรียนการสอน

การเรียนการสอนตามแนวคิดนี้ยึดหลักว่าด้วยจิตวิทยาสมรรถภาพ
ที่เชื่อว่าสมองของมนุษย์ประกอบไปด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นเหตุผล
ส่วนที่เป็นความจำ และส่วนที่เป็นเจตจำนง ทั้งสามส่วนนี้จะรวมกันเป็นวุฒิปัญญา
ดังนั้นการพัฒนาส่วนประกอบของสมองทั้งสามส่วนดังกล่าวจึงเป็นหลักการสำคัญ
ของการเรียนการสอนของลัทธินี้ การเรียนการสอนจะเน้นการพัฒนาความจำ
ความตั้งใจแน่วแน่ และด้านเหตุผล แต่ละด้านเหตุผลจะได้รับการเอาใจใส่และ
พัฒนามากกว่าด้านอื่น ๆ วิธีการเรียนการสอนจึงเป็นไปในลักษณะของการท่อง
จำ การจดจำ การฝึกทำงานที่ยาก ๆ และหนัก ๆ เพื่อให้ริมสร้าง
ความตั้งใจแน่วแน่ เสริมสร้าง
ความจำ และนอกจากนี้วิธีการที่ใหม่มากก็คือ การอภิปราย
ถกเถียง อภิปรายไขเหตุผลโต้แย้งกัน หลักการเรียนการสอนที่สำคัญของลัทธินี้คือ

2.1 เรียนโดยอาศัยวุฒิปัญญาในการจดจำและหยั่งรู้

2.2 สอนโดยการฝึกการท่องจำเพื่อพัฒนาวุฒิปัญญา

2.3 ฝึกฝนการคิดอย่างมีเหตุผล ฝึกการเรียนหนักและทำงานที่

ยาก ๆ เพื่อสร้างเจตจำนงที่แน่วแน่

ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism)

คำว่าพัฒนาหรือ progressive

โดยความหมายก็คือ ก้าวหน้า

เปลี่ยนแปลง ไม่หยุดอยู่กับที่ ปรัชญาการศึกษาของลัทธินี้จึงยึดหลักว่าสาระสำคัญ และความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลายนั้นมีแค่หนึ่ง แต่จะเปลี่ยนไปหรือเคลื่อนไหว อยู่ตลอดเวลา การศึกษาในขณะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมก็ควรจะได้รับ การปรับ และเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาวะที่คงถาวรได้ และสอนให้คนได้เข้าใจ สภาวะที่คงถาวรนั้นด้วย บทบาทของการศึกษาไม่ใช่สอนให้คนยึดมั่นถือมั่นอยู่ใน ความรู้ ความจริง หรือค่านิยมที่คงที่ตายตัวแต่จะต้องเป็นกระบวนการของการ พัฒนาและเสริมสร้างประสบการณ์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องกันไป เพื่อให้เขา สามารถอยู่ในโลกของการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ ลัทธินี้เปรียบเสมือนกับหนทางแห่ง ความมีอิสระเสรีที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับกาลสมัย

1. หลักการสำคัญทางการศึกษา

1.1 การศึกษาคือชีวิต ไม่ใช่เป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิต การศึกษา จะสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในชีวิต เข้าใจชีวิต การศึกษากับชีวิตเป็นสิ่ง เดียวกันและมีเป้าหมายเหมือนกัน นั่นคือความสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ การศึกษาควรให้เด็กมีความพร้อมที่จะอยู่ในโลกของความเปลี่ยนแปลงนี้ได้

1.2 การเรียนรู้ควรสัมพันธ์โดยตรงกับความสนใจของผู้เรียน แต่ทั้งนี้มิใช่ว่าผู้เรียนควรจะได้รับอนุญาตให้ทำตามใจที่ปรารถนาได้ทุกประการก็ หากไม่ ควรจะได้อาปรึกษาหารือจากครูเสียก่อน

1.3 การเรียนรู้ควยวิธีการแก้ปัญหาที่มีความสำคัญและได้ผลดี กว่า การเรียนรู้โดยการให้ท่องจำเนื้อหาสาระ เพราะความรู้ใบเนื้อหาเป็นความรู้ เชิงนามธรรม การเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมสามารถกระทำได้โดยเน้นที่กระบวนการ จะได้ประโยชน์กว่า

1.4 บทบาทของครูไม่ใช่ผู้สั่ง แต่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งนี้ เพราะผู้เรียนจะต้องตัดสินใจเองว่าจะเรียนอะไรตามที่ตนเองสนใจ ตามที่ได้อรับอนุญาตให้สามารถวางแผนการพัฒนาตนเองได้ ครูจึงควรเป็นผู้คอยแนะนำ

ให้คำปรึกษา เป็นผู้ประสานงานให้ยูเรียนเดินไปสู่จุดหมายปลายทางของการเรียนรู้ แต่ครูจะมองไม่ใช่อำนาจ

1.5 โรงเรียนควรจัดบรรยากาศและสภาพการณ์ที่ส่งเสริมความร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน แต่ทั้งนี้มิใช่จะปฏิเสธการแข่งขันเสียเลย การแข่งขันอาจมีได้แต่เป็นไปในลักษณะที่จะสร้างพัฒนาการที่ดีให้แก่เด็กเรียน

1.6 วิธีทางประชาธิปไตยเท่านั้นที่จะส่งเสริมให้ยูเรียนเกิดความสัมพันธ์ทางความคิดและบุคลิกภาพที่เป็นอิสระซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นของความเจริญงอกงามที่แท้จริง ประชาธิปไตยเป็นเรื่องของการร่วมมือกัน เป็นเรื่องของการมีประสบการณ์ร่วมกัน

2. กระบวนการเรียนการสอน

การเรียนการสอนตามแนวสหัตินี้ถือว่า ยูเรียนมีบทบาทอันสำคัญที่จะต้องลงมือค้นคว้า ทดลอง และกระทำด้วยตนเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ตรงและความรู้วิชาการต่าง ๆ มากกว่าจะให้เรียนจากข้อเท็จจริง ดังนั้นการเรียนการสอนจึงเป็นไปในลักษณะที่เน้นเด็ก ไม่ใช่เน้นที่ครู กระบวนการเรียนการสอนอาจสรุปได้ดังนี้

- 2.1 การเรียนการสอนยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นที่ความฉันท ความสนใจ และให้ยูเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับครู
- 2.2 การเรียนการสอนเน้นประชาธิปไตยและความร่วมมือกัน
- 2.3 วิธีเรียนและสอนแบบการแก้ปัญหาและค้นคว้าทดลอง
- 2.4 บรรยากาศของการเรียนการสอนเป็นบรรยากาศของชีวิตจริงและเด็กควรจะได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องที่ศึกษา
- 2.5 การเรียนการสอนควรเป็นเรื่องของครูที่จะจัดหาประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง

ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)

คำว่า ปฏิรูป หรือ reconstruct หมายถึง บูรณะ สร้างขึ้นใหม่ ทำขึ้นใหม่ แนวคิดของลัทธินี้จึง เน้นที่การบูรณะหรือการปฏิรูปสังคมใหม่ วัฒนธรรมใหม่ เนื่องจากสังคมของโลกปัจจุบันกำลังประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งปัญหาทางสายเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม แม้ว่าความเจริญของโลกจะมีมากมายนับไม่ถ้วน แต่มีโทษจัดปัญหาต่าง ๆ ให้หมดไปแต่อย่างใด กลับว่ามีแนวโน้มว่าจะมีปัญหามากขึ้นเสียอีก การศึกษาควรมีบทบาทสำคัญที่จะรองรับภาระในการสร้างสังคม วัฒนธรรมใหม่ขึ้นมากอนที่สังคมเก่า วัฒนธรรมเก่าจะทำลายตัวเองลงไป การศึกษาไม่ควรหยุดนิ่ง แต่ควรจะนำสังคมไปสู่สภาพที่ดีกว่าได้เป็นสังคมอุดมคติและดีพร้อมทุกด้าน เป็นอุดมคติที่สามารถจะไปถึงได้ ไม่ใช่สังคมอุดมคติแบบเพ้อฝัน ลัทธินี้เปรียบเสมือนหนทางที่จะนำไปสู่การปฏิรูปวัฒนธรรมและสร้างสังคมใหม่

1. หลักการสำคัญทางการศึกษา

- 1.1 การศึกษาต้องรับภาระในการสร้างสรรค์ระบอบสังคมขึ้นมาใหม่อันเป็นสังคมที่จะทำให้ค่านิยมพื้นฐานของวัฒนธรรมมีความสมบูรณ์และในขณะเดียวกันก็จะต้องเข้ากับสังคมและภาวะทางเศรษฐกิจของโลกยุคใหม่
- 1.2 สังคมใหม่จะต้องเป็นประชาธิปไตยโดยแท้จริง ซึ่งประชาชนจะเป็นผู้ควบคุมสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนทรัพยากรที่สำคัญทั้งหลาย
- 1.3 เด็ก โรงเรียนและการศึกษาเป็นไปตามพลังของสังคมโดยไม่มีกรอบอันตายตัว สังคมเป็นกรอบอันสำคัญที่เด็กจะต้องยึดถือและเดินไปสู่แนวทางของสังคม การศึกษาของค่านึงถึงสังคม ดังนั้นเด็กจะได้รับการปลูกฝังให้ตระหนักในสังคม ไม่ใช่สอนให้ตระหนักในตนเอง
- 1.4 ครูจะต้องหาทางชักจูงให้เด็กมองเห็นความจำเป็นอันรีบด่วนที่จะต้องสร้างสรรค์สังคมใหม่ขึ้นมา แต่การที่จะดำเนินการได้ก็โดยวิธีการทาง

ประชาธิปไตยเท่านั้น

1.5 วิธีการและเป้าหมายของการศึกษาคงได้รับการปรับปรุงใหม่ทั้งหมดเพื่อให้ทันกับวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมในปัจจุบันและการค้นพบใหม่ทางคาบพิติกรรมศาสตร์

2. กระบวนการเรียนการสอน

การเรียนการสอนตามแนวคิดนี้จะคล้ายกับพัฒนาการนิยม แต่ปฏิรูปนิยมจะมองไปไกลกว่า กล่าวคือจะใช้วิธีการของพัฒนาการนิยมเป็นกระบวนการในการค้นคว้าหาความรู้ แต่วิธีการและกระบวนการนั้นจะมีเป้าหมายที่เด่นชัดคือเพื่อการแก้ปัญหาสังคมและสร้างสังคมขึ้นมาใหม่ ไม่ใช่เป็นการเรียนเพื่อความรู้ วิธีการที่นำมาใช้โดยทั่วไปก็คือ วิธีการแบบวิทยาศาสตร์ วิธีการแบบโครงการ วิธีการแบบประวัติศาสตร์ และวิธีการแบบปรัชญา

ส่วนวิธีการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาจะเป็นการเรียนจากของจริง เรียนเป็นกลุ่ม เรียนด้วยการลงมือกระทำ และมีการอภิปรายถกเถียงกัน ในระดับมัธยมศึกษาจะใช้วิธีการเหมือนกันแต่จะเพิ่มการออกไปปฏิบัติการจริงในสังคม เพิ่มการแสดงบทบาทสมมติ และกระบวนการกลุ่มเข้าไปด้วย

ปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

คำว่า อัตถิภาวะ หรือ existence หมายถึงความมีอยู่ ความเป็นอยู่ ลัทธินี้จึงเน้นลักษณะของความเป็นชีวิตอยู่ของมนุษย์ เน้นความสำคัญของปัจเจกบุคคลในแง่ของเสรีภาพและความรับผิดชอบ เลือกลงและตัดสินใจด้วยตัวเอง ลัทธินี้เปรียบเสมือนหนทางที่นำไปสู่การหลุดพ้นจากรอบแวงวัฒนธรรมของสังคม

1. หลักการสำคัญทางการศึกษา

1.1 ลัทธินี้เชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพในทางที่จะเป็นตัวของตัวเอง อยู่ตลอดเวลา ลักษณะที่เป็นตัวของตัวเอง เช่นนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่ที่แท้จริงของ

มนุษย์และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่แท้จริงของมนุษย์ควย ฉะนั้นการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคนจึงมีแบบอย่างของตัวเองที่แต่ละคนเป็นผู้สร้างขึ้นมา และยังเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนจะเลือกการกระทำของตนเอง เป็นผู้กำหนดแนวทางชีวิตและโชคชะตาของตัวเอง

1.2 เมื่อตระหนักในลักษณะของมนุษย์เช่นนี้แล้ว หน้าที่ประการแรกของโรงเรียนก็คือทำหน้าที่ทำให้เป็นตัวของตัวเอง โรงเรียนจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนมีพัฒนาการในด้านความเป็นตัวของตัวเอง นั่นคือให้นักเรียนมีโอกาสเลือกและรู้จักเลือกโดยอิสระ

1.3 โรงเรียนควรจะเน้นเรื่องศีลธรรมและจริยธรรม นั่นคือสอนให้เด็กมีทั้งความสามารถและความโน้มเอียงในการเลือกแนวทางจริยธรรมของตัวเอง แต่ไม่ใช่เป็นการอบรมศีลธรรม ซึ่งการอบรมศีลธรรมนั้นย่อมเป็นการสร้างและกำหนดเงื่อนไขที่จะให้เด็กปฏิบัติความและเด็กจะขาดเสรีภาพในการเลือก แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าหากเป็นการหัดให้เด็กรู้จักเลือกแนวทางจริยธรรมของตนเองก็จะเป็นการพัฒนาความสามารถและความโน้มเอียงของเด็กซึ่งถือว่าเป็นการสอนที่สอดคล้องกับหลักของดัดดัดนี้

1.4 การฝึกให้เด็กรู้จักตนเอง สนใจตนเองและเลือกแนวทางของตนเองนั้นย่อมจะต้องไม่ขัดกับความสนใจของบุคคลอื่นแต่อย่างใด เพราะปรัชญาที่ดีว่าสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเองนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับบุคคลอื่นด้วย สิ่งที่ตนเองเลือกหมายความว่าเราเลือกสำหรับคนอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

1.5 จุดมุ่งหมายของการศึกษาคือการสร้างให้คนรู้จัก ยอมรับและมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเลือกและสิ่งที่ตนกระทำ นั่นหมายถึงว่าการศึกษาคือการสร้างให้คนมีวินัยในตนเอง โดยแท้จริง

1.6 เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะต้องไม่แตกต่างไปจากสิ่งที่นักเรียนถือปฏิบัติอยู่ในห้องเรียนและในชีวิตประจำวัน การที่ให้เด็กปฏิบัติความเนื้อหาของวิชาทางจริยธรรมได้นั้น การสร้างวินัยในตนเองเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

2. กระบวนการเรียนการสอน

ลัทธินี้เชื่อว่าการเรียนรู้เริ่มต้นมาจากตัวของเด็ก ไม่ใช่เริ่มต้นที่ความรู้ ผู้เรียนจะเรียนจากภายในไปสู่ภายนอก นั่นคือ การเรียนรู้จะเกิดมาจากตัวผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะได้รับการสนับสนุนให้เข้าใจในวิชาที่เรียนอย่างถ่องแท้ การจะให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ไม่ใช่ครูเป็นผู้สอนให้ แต่ผู้เรียนจะต้องไปแสวงหาแนวทางเอาเอง ครูเป็นเพียงผู้คอยให้ความสนับสนุน คอยเสนอทรัพยากรในทุกระดับและเป็นผู้คอยให้กำลังใจ การเรียนการสอนจึงเน้นหนักไปในทางกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุด

ส่วนการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ นั้น เช่นวิชาภาษา ศิลปะ การคำนวณหรือวิชาในขอบข่ายที่ต้องใช้ทักษะอาจเรียนโดยการฝึกฝนกระทำจริงหรือเลือกเรียนด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งตามที่ผู้เรียนถนัดและสนใจ ในด้านวิชาที่ต้องใช้ความคิดหรือวิชาในขอบข่ายเนื้อหาวิชาอาจเรียนโดยวิธีการสนทนา โต้ตอบและอภิปรายกัน

ตอน 4

ปรัชญาการศึกษาของไทย

ไทยเรามีปรัชญาและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการจัดการศึกษาของตนเองมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ด้วยเหตุผลที่ว่าเราสามารถจะสืบค้นแนวคิดทางการศึกษาไปในยุคก่อนได้ไม่ยากนัก อาทิหลักฐานที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชที่ว่า "ผู้ปู้ เถร มหาเถร ขึ้นนั่งเหนือหินสุทรธรรมแกอูบาสกทวยจวาศีล" ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการของไทยได้เน้นเรื่องของการส่งเสริมและพัฒนาการด้านธรรมะ ให้รู้จักบุญบาป โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาเรียนรู้

หากเราพิจารณาจากวรรณกรรมและวรรณคดีต่าง ๆ ในสมัยก่อน ๆ มาจะพบแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาสอดแทรกอยู่ไม่น้อย เช่นวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน จินตนิมิต หรืออื่น ๆ เช่นเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนนั้น การเรียนการสอนวรรณคดีเรื่องนี้อาจจะออกมาในรูปของการศึกษา นอกโรงเรียนได้เช่น ปรากฏในข้อความว่า "วิชาความรู้ที่ขุนแผนมีอย่างไร ท่านข้าก็เปิดสมุดข่อย หรือโบบ้านสอนหลานได้ทั้งหมด ไม่คงไปเที่ยวเรียนกับครูอาจารย์สมภารวัดเหมือนสมัยก่อนในครั้งกระโน้นแต่อย่างใด" (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน 2527: 11)

หากเราพิจารณาหอยางใดดวงจะพบว่าปรัชญาการศึกษาไทยนั้นมีพื้นฐานมาจากพุทธปรัชญาและแบบวิถีชีวิตของชาวพุทธอยู่มาก ดังนั้นการศึกษาไทยแต่เดิมมาจึง เน้นการพัฒนาปลูกฝังคนให้ดำรงศกตามแบบอย่างที่ดีทางศีลธรรม มีปัญญาเลี้ยงชีพได้และดำเนินชีวิตในสังคมอย่างสงบ ดังตัวอย่างปรากฏในกระแสพระราชโองการของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง การศึกษาของประเทศสยาม เมื่อ ร.ศ. 129 (พ.ศ. 2453) ความว่า

ความประสงค์จำนงหมายในการสั่งสอนเด็กตักกันนั้น ไหน่งตอนผลสำเร็จดังนี้คือ

ให้เป็นผู้แสวงหาศิลปวิชา เครื่องอบรมความสามารถและความประพฤติชอบ ในคำรุงรักษาวงศ์ตระกูลของตน ให้โอบอ้อมอารีแก่พี่น้อง ให้มีความกลมเกลียวรวมทกชรวมสุขกัน ในระหว่างสามภรรยา ให้มีความซื่อตรงกึ่งในระหว่างเพื่อน ให้รู้จักระเหิมคระแหมเจียงตัว ให้มีเมตตาจิตแก่ผู้อื่น ทั้งปวง ให้อุคหนุนสาธารณประโยชน์อันเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งหมด ให้ปฏิบัติตนตามพระราชกำหนดกฎหมาย เมื่อดั่งศรวาจะทองชวยชาติและบ้านเมืองให้มอภายสวามิภักคิกลาหาญ และควยจงรักภักคิคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ระลึกถึงพระมหากษัตริศคุณและมีความจงรักภักคิคือพระมหากษัตริศรียอยู่ทุกเมค (อ้างจากสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เลม 2

ปัจจุบันการศึกษาไทยมีแนวโน้มที่มุ่งพัฒนาชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่ให้มีความสุขและอยู่ดีกินดี ให้มีความรู้และความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต รู้จักแก้ปัญหา แสวงหาสิ่งที่ดีสิ่งใหม่สิ่งที่ดีถูกต้อง ให้เป็นพลเมืองดีของชาติและเป็นกำลังอันสำคัญของบ้านเมือง ดังปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ดังนี้

ตามชัยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคมโดยแผนการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคงและความผาสุกรวมกันในสังคมไทยเป็นประการสำคัญ ความมุ่งหมายของการศึกษามีดังนี้

1. ให้มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนและของผู้อื่น มีระเบียบวินัย มีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ศาสนา และหลักธรรม
2. ให้มีความเข้าใจและกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตามวิถีทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
3. ให้มีความรับผิดชอบต่อชาติ ต่อท้องถิ่น ต่อครอบครัว และต่อตนเอง
4. ให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยรวมกัน และการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ มีความรักชาติ ทรหนักในความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และมีส่วนร่วมในการป้องกันประเทศ
5. ให้มีความมั่นคง และคงความเสมอภาค ความสุจริต และความยุติธรรม
6. ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ
7. ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามารถในการประกอบอาชีพและการจับจ่ายใช้สอยอย่างประหยัด ตลอดจนการร่วมมือกันประกอบกิจการและธุรกิจต่าง ๆ โดยชอบตามกฎหมาย
8. ให้มีความสามารถในการคิดต่อทำความเข้าใจ และร่วมมือซึ่งกันและกัน รู้จักแสวงหาความจริง มีความคิดริเริ่ม รู้จักแก้ปัญหา และขอจัดแจงควยสภิปัญญา และโดยสันติวิธี
9. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรของประเทศ (อ้างจากอัญชดี แจ่มเจริญ, เงินตา สุขมาก และสุกัญญา ชารีวรรณ, 2526: 11-12)

กอน 1

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรโดยสรุป

ความหมายของหลักสูตร

คำว่า หลักสูตร นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้อย่างต่าง ๆ กัน เช่น กู๊ด (Good, 1973: 157) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการคือ 1) หลักสูตรหมายถึงรายวิชาที่จัดไว้เป็นกลุ่มอย่างเป็นระบบหรือวิชาต่าง ๆ ที่จัดเรียงลำดับไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อจบการศึกษาหรือรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาการที่สำคัญ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลศึกษา 2) หลักสูตรหมายถึงแผนโดยส่วนรวมของเนื้อหาหรือสื่อเฉพาะทางการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียนโดยให้เขามีคุณสมบัติที่จะจบการศึกษาหรือรับประกาศนียบัตรหรือให้เขาสามารถเข้าสู่อาชีพต่อไป และ 3) หลักสูตรหมายถึงกลุ่มของรายวิชาและประสบการณ์ที่วางแผนไว้ซึ่งนักเรียนได้รับภายใต้การแนะนำของโรงเรียน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายหลักสูตรไว้ว่าหมายถึง รายวิชาที่กำหนดไว้ให้ศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525: 844) หรือหลักสูตรในทรรศนะที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์นักการศึกษาจะให้ความหมายถึง ประสบการณ์ทุกอย่างที่เสนอแก่นักเรียนภายใต้การดำเนินงานหรือการอำนวยความสะดวกของโรงเรียน หมายถึง วิธีทางต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียนเพื่อให้โอกาสแก่เขาที่จะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่พึงประสงค์

อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะมีการให้ความหมายหรือนิยามของหลักสูตรไปในทิศทางใดหรืออย่างไรก็ตาม หลักสูตรก็จะครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เสมอ

- 1) จุดมุ่งหมายหรือทิศทางของหลักสูตร
- 2) โครงสร้างหรือเนื้อหาสาระของหลักสูตร
- 3) แนวในการนำหลักสูตรไปใช้
- 4) เอกสารหลักสูตรที่เป็นทางการ
- 5) กิจกรรมหรือประสบการณ์ที่หลักสูตรเสนอแนะหรือกำหนดขึ้นให้นำไปใช้ใน
ระบบโรงเรียนหรือในการศึกษาเดาเรียน

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาของชุมชนหรือของสังคมที่นำมาเป็นกรอบในการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตรถือเป็นความจำเป็นและข้อบังคับที่ทุกส่วนของระบบการศึกษาของจัดดำเนินการให้ปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายนั้น

หลักสูตรอีกภัยหนึ่งนับ เป็นแม่บทของการจัดการศึกษาของสังคมและการจัดการเรียนการสอน หากว่าขาดหลักสูตรการศึกษาแล้วก็เหมือนกับการศึกษาขาดทิศทางในการดำเนินการ หลักสูตรมีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรเป็นกรอบหรือทิศทางในการจัดการศึกษาของสังคมหรือชุมชน
2. หลักสูตรเป็นแนวในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดทางการศึกษา
4. หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการสอนของครูและของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา

องค์ประกอบของหลักสูตร

1. จุดมุ่งหมาย ถือเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร หลักสูตรจะมีความ

ภาคหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ความคาดหวังของหลักสูตรอาจแบ่งได้ เป็น 3 ระดับคือ

1.1 จุดหมาย เป็นความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายที่กล่าวไว้ กว้าง ๆ และค่อนข้างมีลักษณะเป็นปรัชญาและเน้นค่านิยมมากกว่าเน้นทางคาน จิตวิทยาหรือการเรียนการสอน จุดหมายของหลักสูตรส่วนใหญ่จะปรากฏในส่วน แรกของหลักสูตร

1.2 เป้าประสงค์ เป็นความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายที่อยู่กึ่ง กลางระหว่างจุดหมาย กับ จุดประสงค์ และจะมีลักษณะเฉพาะลงมากล่าวถึง ในระดับของวิชา กลุ่มวิชา รายวิชา หรือแม้แต่อาจเป็นระดับหลักสูตรเองก็ได้ เป้าประสงค์ของหลักสูตรจะเป็นตัวนำไปสู่ จุดหมายของหลักสูตรอีกทอดหนึ่ง

1.3 จุดประสงค์ คำนึงบางครั้งใช้คำว่า จุดมุ่งหมายเฉพาะ เป็น จุดมุ่งหมายที่ชัดเจน บ่งบอกให้ทราบว่าต้องการให้นักเรียนกระทำอะไร หรือ เป็นอะไรหลังจากเรียนรู้แล้ว

2. เนื้อหา เป็นสิ่งที่ต้องการถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียน เนื้อหาของหลักสูตร ล้วนใหญ่จะจัดไว้ในรูปของวิชา กลุ่มวิชา หรือประสบการณ์ต่าง ๆ เนื้อหาจะแบ่ง เป็น 2 ชนิดคือ

2.1 เนื้อหาที่เป็นตัวความรู้ที่อยู่ในรูปของศาสตร์หรือสาขาวิชา (disciplines) ซึ่งเป็นเนื้อหาเพื่อความรู้หรือความรู้ เพื่อความรู้หรือเนื้อหา เจริญทฤษฎีที่คงเรียนรู (theoretical knowledge)

2.2 เนื้อหาที่เป็นความรู้ในรูปของความรู้ เจริญปฏิบัติ (practical knowledge) ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถนำมาใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างดี

เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรจะต้องจัดไว้เป็นหมวดหมู่โดยชัดเจนและ แต่ละหมวดหมู่จะต้องมีลักษณะเฉพาะของตัวเองที่ ต่างจากหมวดหมู่อื่น ๆ

3. แนวในการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นส่วนที่มีความสำคัญมากเนื่องจาก จะบอกแนวทางว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้จะนำไปใช้อย่างไร กิจกรรมใดที่ต้องทำ

แนวในการนำหลักสูตรไปใช้จะมีประโยชน์ในแง่ที่ว่า การนำไปใช้จะตรงกันทุกฝ่ายและไม่เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในการนำหลักสูตรไปใช้ แนวหรือข้อบังคับในการนำหลักสูตรไปใช้ก็คือ

3.1 แนวในการจัดการเรียนการสอน อาจอยู่ในรูปของแผนการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเวลา เนื้อหาหรืออื่น ๆ

3.2 แนวในการใช้สื่อการเรียนการสอน เช่น เรื่องของแบบเรียน

4. แบบประเมินผลหรือแนวประเมินผล หลักสูตรจะเสนอแนวทางในการประเมินผลหลักสูตรไว้ว่าจะกระทำอย่างไร อย่างไรก็ตามแนวที่เสนอไว้ก็เป็นแนวกว้าง ๆ ที่สามารถปรับให้เข้ากับสภาพการสอนได้

ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภทคือ

1. หลักสูตรรายวิชา เป็นหลักสูตรที่เก่าแก่ที่สุด และยังคงมีการนำมาใช้โดย โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ลักษณะของหลักสูตรรายวิชาก็คือ

1.1 เนื้อหาสาระและความรู้จัดในลักษณะที่แยกเป็นวิชา ๆ ซึ่งแต่ละวิชาไม่เกี่ยวข้องของสัมพันธ์กัน

1.2 การเรียนการสอนแต่ละวิชาแยกจากกันเป็นเอกเทศ การสอนเน้นการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ ส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย การบอก การเล่า โดยมีตำราหรือแบบเรียนเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ

1.3 ครูเป็นผู้รู้ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำความรู้มาเสนอแก่นักเรียน และครูจะทองศึกษาเนื้อหาวิชาที่จัดไว้แล้วให้เข้าใจก่อนที่จะนำมาสอน

1.4 นักเรียนเป็นผู้รับความรู้

ข้อดี

1. ช่วยให้การถ่ายทอดเนื้อหาสาระและความรู้ เป็นไปอย่างมีระบบ

ระเบียบ

2. ง่ายต่อการวางแผนการสอนของครู เพราะได้รับการฝึกฝนในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี

3. จัดเนื้อหาไว้ตามลำดับอย่างเป็นระเบียบ ทำให้ผู้เรียนมีระบบในการคิด

4. ประหยัดเวลาในการสอน เนื่องจากผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้โดยตรง ครูจึงสามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้คราวละมาก ๆ

ข้อจำกัด

1. จัดโดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน จึงไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน เพราะสิ่งที่เรียนไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง

2. มุ่งถ่ายทอดเนื้อหาสาระและความรู้เพียงอย่างเดียว ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเฉื่อยชา ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียน

3. ขาดการประสานสัมพันธ์ระหว่างวิชา เพราะวิชาต่าง ๆ แบ่งไว้มากมายและเบ็ดเสร็จในตัวเอง

4. ผู้เรียนไม่สามารถแสดงความรู้ความสามารถได้เป็นอิสระเพราะเป็นฝ่ายรับรู้แต่เพียงฝ่ายเดียว

5. เน้นการฝึกฝนด้านวิชาการ ทำให้ห่างไกลจากความเป็นจริงของสังคม ไม่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ

2. หลักสูตรรวมวิชา เป็นหลักสูตรที่มุ่งจะแก้ไข หลักสูตรแบบรายวิชาหรือแบบ เนื้อหาวิชา หลักสูตรรวมวิชามีลักษณะสำคัญดังนี้

2.1 นำเอาวิชาต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องของสัมพันธ์กันมารวมเข้าเป็นหมวดวิชาเดียวกัน

2.2 ไม่คำนึงถึงการจัดลำดับ เนื้อหาวิชาที่เฉพาะเจาะจง เลยกลายเป็นหมวดวิชาที่มีลักษณะกว้าง ๆ ขึ้นมาแทน

2.3 สามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ การเรียนการสอนให้
 แก่ผู้เรียนได้หลายวิธี

ข้อดี

1. ให้ความรู้ในเนื้อหาวิชาได้กว้างขวาง ทำให้เกิดการประสาน
 สัมพันธ์ของเนื้อหาวิชามากขึ้น
2. มีความคล่องตัวในการเลือกเนื้อหาวิชาที่นักเรียนต้องการเรียน
 โดยให้ความรู้พื้นฐานแก่นักเรียนในลักษณะกว้าง ๆ เช่น ในการเรียนการสอน
 วิทยาศาสตร์ทั่วไป นักเรียนจะได้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างกว้าง ๆ ทุกแขนง
 วิชาที่จัดอยู่ในวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป เช่น เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา คณิตศาสตร์
 ธรณีวิทยา เป็นต้น

ข้อจำกัด

1. ไม่แม่นยำในเนื้อหาวิชาหรือความรู้นั้น ๆ เนื่องจากผู้เรียนได้รับความ
 ความรู้กว้างขึ้น
2. อาจไม่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาได้ เนื่องจาก
 รวมเอาวิชาต่าง ๆ หลายวิชาเข้าด้วยกัน
3. เน้นการปลูกฝังค่านิยมวิชาการ เนื้อหาวิชาไม่สอดคล้องกับสภาพของ
 สังคม และสภาพความเป็นจริงและความต้องการของนักเรียน
3. หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม เป็นหลักสูตรที่มุ่งจะแก้ไขข้อบกพร่อง
 ของหลักสูตรที่ผ่านมามากมายการรวบรวมเอาความรู้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดย
 มีกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในสังคมเป็นหลัก ลักษณะของหลักสูตรชนิดนี้ก็คือ
 - 3.1 หลักสูตรจัดเนื้อหาสาระให้มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงของคน
 ในสังคม โดยจัดเนื้อหาตามกิจกรรมของคนในสังคม เช่น การประกอบอาชีพ
 การดำรงชีวิตในครอบครัว เป็นต้น
 - 3.2 เนื้อหาที่เรียนสัมพันธ์กับชีวิตจริงในสังคม ทำให้ผู้เรียนนำ

ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.3 การเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริงในสังคม

ข้อดี

1. เป็นหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาความคิดและช่วยให้เข้าใจสิ่งที่เรียนมากขึ้น
2. สามารถนำเอาความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ เพราะสิ่งที่เรียนมาจากชีวิตจริงและเกี่ยวข้องกับชีวิตในสังคม

ข้อจำกัด

1. ถ้าการดำเนินการจัดหลักสูตรแบบนี้ไม่ระมัดระวังและรัดกุมเท่าที่ควรจะทำให้การสอน ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริง
 2. ไม่คำนึงถึงเนื้อหาที่ไหวพริบกับความต้องการและมีความสำคัญหรือไม่ เพราะเน้นความสำคัญของผู้เรียนในสังคมมากเกินไป จึงอาจจะขาดความสมบูรณ์ของเนื้อหา
4. หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ เป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นจากความพยายามที่จะแก้ไขการ เรียนรู้แบบเฉื่อยชาและการไม่คำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นข้อจำกัดของหลักสูตรแบบแรก ลักษณะของหลักสูตรแบบกิจกรรมหรือประสบการณ์คือ
- 4.1 จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรโดยยึดกิจกรรมหรือประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นหลัก โดยเน้นความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
 - 4.2 มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนโดยวิธีการแก้ปัญหา การเรียนโดยการกระทำเพื่อหาประสบการณ์จากการแก้ปัญหาด้วยตนเอง
 - 4.3 ได้รับความรู้ที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

ข้อค

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยมีการลงมือแก้ปัญหาด้วยตัวเองทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

ข้อจกค

1. ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้เป็นกอบเป็นกำ

2. การเรียนการสอนเน้นความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ครูบางคนอาจเข้าใจผิดไปว่าถ้าผู้เรียนไม่สนใจและไม่ต้องการก็ไม่ต้องเรียน

3. เป็นหลักสูตรที่ใช้ได้กับเด็กเล็ก ๆ ระดับประถมศึกษา เพราะการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์จะทำให้เด็กเล็ก ๆ เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายกว่าเด็กโต

5. หลักสูตรแบบแกน เป็นหลักสูตรที่มุ่งจะประสานสัมพันธ์วิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อสนองความต้องการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนของผู้เรียนและให้สามารถเชื่อมโยงชีวิตความเป็นอยู่มาสัมพันธ์กับการเรียนรู้ได้ จึงดูเหมือนว่าหลักสูตรแกนจะเป็นหลักสูตรที่รวมเอาลักษณะเด่นของหลักสูตรต่าง ๆ เข้าไว้ทั้งหมด ลักษณะของหลักสูตรแกนคือ

5.1 ลักษณะของหลักสูตรยึดเอาวิชา กลุ่มวิชา ปัญหาความต้องการ หรือความสนใจเป็นหลักหรือเป็นแกนกลางแล้วเอาความรู้หรือเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประสานสัมพันธ์กัน

5.2 เป็นหลักสูตรที่พยายามส่งเสริมการประสานสัมพันธ์การเรียนรู้โดยการรวมเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

5.3 หลักสูตรสัมพันธ์กับปัญหาชีวิตและความสนใจของผู้เรียน

5.4 หลักสูตรมีการยืดหยุ่นได้มากโดยเฉพาะในเรื่องของเวลา
หน่วยการเรียนจึงกว้างจะยืดหยุ่นได้ สามารถจัดค่าเรียนการสอนได้หลายวิธี

5.5 ครูและนักเรียนร่วมมือกันวางแผนการจัดการเรียนการสอน
โดยการค้นคว้า อภิปราย รายงาน หรืออื่น ๆ

ข้อดี

1. เป็นหลักสูตรที่มีการประสานสัมพันธ์ด้านการเรียนรู้และเนื้อหา
วิชามากกว่าหลักสูตรแบบอื่น
2. เกี่ยวข้องกับปัญหาและชีวิตจริงของผู้เรียน ผู้เรียนจึงสนใจและ
กระตือรือร้นที่จะเรียน
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเรียนโดยวิธีการแก้ปัญหา

ข้อจำกัด

1. อาจไม่ได้รับเนื้อหาและความรู้ที่เป็นระบบระเบียบ เนื่องจาก
วิชาและความรู้ต่าง ๆ จัดไว้ไม่เป็นหมวดหมู่
2. ในการสอนจริงครูมักจะสัมพันธ์เฉพาะด้านเนื้อหาเท่านั้น แต่
ไม่ได้นำเอาแนวคิดต่าง ๆ มาประสานสัมพันธ์กันด้วย
3. เมื่อมีการประสานสัมพันธ์ในเนื้อหาสาระและความรู้โดยครู
หลายคนอาจทำให้เนื้อหาสาระและความรู้ไม่สอดคล้องกัน

ตอน 2

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

หลักการ

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดหลักการไว้ 3 ประการคือ

1. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน หมายความว่าเราจัดการประถมศึกษา

เพื่อประโยชน์สำหรับคนไทยทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในที่ใดหรือมีฐานะอย่างไรโดยยอมรับ
ประโยชน์จากการประถมศึกษาโดยเท่าเทียมกัน

2. เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์แห่งการดำรงชีวิต หมายความว่าสิ่ง
ต่าง ๆ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ครูสอนสามารถอำนวยความสะดวกประโยชน์แก่ชีวิตของผู้เรียน
คือเพื่อความอยู่ดีกินดีของทุกคน

3. เป็นการศึกษาเพื่อสร้างเอกภาพของชาติ หมายความว่าเราจัด
การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ทั้งในด้านภาษา
สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง

จึงกล่าวได้ว่าแนวทางของการประถมศึกษาคือเพื่อประโยชน์ของคนไทย
ทั้งหมดและเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติไทย แนวทางที่ว่าเป็นสิ่งที่
ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องรู้ ต้องเข้าใจและปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทาง
อันเดียวกัน ไม่ว่าจะผู้จะเป็นครู ผู้บริหารหรือผู้ปกครองนักเรียน ถ้าหากค้างคน
ต่างจัดการศึกษาโดยไม่คำนึงถึงแนวทางที่กำหนดไว้ ย่อมจะเหมือนการเดินทาง
ที่ไม่ทิศทางโดยชัดเจน

จุดหมายของการประถมศึกษาไทย

จุดหมายของการประถมศึกษาหรือหลักสูตรประถมศึกษาไทยได้กำหนด
ไว้ 4 ด้าน หรือ 4 หมวดด้วยกันคือ

1. คุณสมบัติของการเน้น หรือคุณลักษณะอันดีงามของคน ได้แก่
คุณธรรมอันดีงามต่าง ๆ ซึ่งเราต้องสร้างให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน
2. ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต หมายถึงมีความรู้
ความสามารถพื้นฐานที่จะดำรงตนอยู่ในสังคม ในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข
3. ชีวิตที่สงบสุขหรือความสุขในชีวิต หมายถึงเราต้องการสอนหรือให้
ผู้เรียนรู้จักทำตนให้มีความสุขตามอัธยาศัยของสย ควบคู่การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับ

สิ่งแวดล้อม ให้เข้ากับตนเอง รวมถึงการบำเพ็ญหลักธรรมในทางศาสนาที่ตนนับถือ
มาใช้เพื่อประโยชน์สุขแห่งตน

4. สมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ หรือความเป็นพลเมืองดี หมายถึง
เราต้องการให้ทุกคนทำหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และต่อประเทศชาติทั้งโดย
ตรงและโดยอ้อม

จุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษาเปรียบเสมือนสถานีปลายทางของ
การเดินทาง ครู ผู้นิเทศ ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารของนักเรียนต้องคำนึงถึง
และเล็งเห็นอยู่เสมอว่า เราจัดการศึกษาระดับนี้เพื่อสร้างเด็กทุกคนให้ครบทั้ง
4 ด้าน คือให้เป็นคนมีคุณธรรม ให้มีความรู้ความสามารถ ให้มีความสุขและให้
เป็นพลเมืองดีของสังคมและของประเทศชาติ

โครงสร้างของหลักสูตร

ถ้าเปรียบเทียบจุดหมายของการศึกษาเป็นเหมือนสถานีปลายทาง โครงสร้าง
ของหลักสูตร ก็เหมือนพาหนะที่จะนำไปสู่ปลายทางนั้น หลักสูตรประถมศึกษา
พ.ศ. 2521 จัดเรื่องที่จะให้เรียนเป็นมวลประสบการณ์ โดยจำแนกเป็น 5 กลุ่ม
ดังนี้

1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ หรือกลุ่มเครื่องมือ ได้แก่
เนื้อหาหรือเรื่องราวที่ใช้ในการคิดตัดสินใจและศึกษาค้นคว้า ในหลักสูตร
กำหนดไว้ 2 เรื่องคือ ภาษาไทย กับ คณิตศาสตร์
2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หรือกลุ่มความรู้ความสามารถใน
การดำเนินชีวิตได้แก่ เนื้อหาหรือเรื่องราวที่เป็นความรู้ทาง ๆ อันจะช่วยแก้ปัญหา
ชีวิตและสังคมเพื่อการดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี กลุ่มนี้กำหนดเนื้อหาไว้เป็น
หน่วยหรือเรื่องต่าง ๆ รวม 12 หน่วยหรือ 12 เรื่อง
3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยหรือกลุ่มความดี ได้แก่ เนื้อหาหรือเรื่องราว

ต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนมีนิสัยที่ดี มีเรื่องสำคัญที่ต้องเรียนถึง 5 เรื่อง คือ จริยศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ พลศึกษาและกิจกรรมสร้างนิสัย

4. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ หรือกลุ่มประสบการณ์เสริม ได้แก่ ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต โดยให้โรงเรียนเลือกสอนอย่างใดอย่างหนึ่ง ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

หลักการ	เพื่อปวงชน	เพื่อประโยชน์ในการ ดำรงชีวิต	เพื่อสร้างเอกภาพ ของชาติ		
	คุณสมบัติที่พึงต้องการเน้น 7 ข้อ	ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรง ชีวิต 11 ข้อ			
จุดหมาย	ชีวิตที่สงบสุข 6 ข้อ	สมาชิกที่ดีของชุมชน 7 ข้อ			
	โครงสร้าง	ทักษะที่เป็น เครื่องมือ การเรียนรู้	สร้างเสริม ประสบการณ์ ชีวิต	สร้างเสริม ลักษณะนิสัย	การงานและ พื้นฐานอาชีพ
-ภาษาไทย ฟัง พูด อ่าน เขียน -คณิตศาสตร์ พื้นฐาน จำนวน พื้นฐานทาง พีชคณิต พื้นฐานทาง การวัด พื้นฐานทาง เรขาคณิต พื้นฐานทาง สถิติ		-สิ่งมีชีวิต -ชีวิตในบ้าน -สิ่งที่อยู่รอบ -ชาติไทย -ชาวเทศ -การถนอมและ -วันสำคัญ -การทำมาหากิน -พลังงานและสารเคมี -จักรวาลอวกาศ -ประเทศเพื่อนบ้าน -การสื่อสารและคมนาคม -ประชากรศึกษา -การเมืองและการปกครอง	-จริยศึกษา -พลศึกษา -ศิลปศึกษา -ดนตรีและ นาฏศิลป์ -กิจกรรมสร้าง เสริมนิสัย	-งานบ้าน -งานเกษตร -งานประดิษฐ์ และงานช่าง	-ภาษาอังกฤษ -วิชาอาชีพ

ตอน 3

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาทั่วไป อันเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพตามความสามารถและความสนใจ และเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสามารถจัดโปรแกรมเรียนให้จบในตัวเองได้ หรือเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อ
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพและเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตน โดยให้ยูเรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล
3. เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ การจัดส่งอนวิชาอาชีพจึงจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ยูเรียนได้สามารถศึกษาหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการต่าง ๆ ได้

จุดหมาย

1. เพื่อให้ยูเรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
2. เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดและวิเคราะห์อย่างมีระเบียบวิธีการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เพื่อให้รคนนะที่คืต่อสัมมาอาชีพทุกชนิด มีระเบียบวินัยในการทำงานทั้งในส่วนตัวและหมู่คณะ มานะ พากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

4. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมาย และ
 กติกาของสังคม รับผิดชอบตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนเสริมสร้าง
 ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม

5. เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี
 และเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล

6. เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การนำไปปรับปรุง
 การดำรงชีวิต ทั้งส่วนตัวและครอบครัวรวมทั้งการฝึกงานและการศึกษาเพิ่มเติม

7. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และให้รู้จักส่งเสริม
 การสาธารณสุขของชุมชน

8. เพื่อให้รักและผูกพัน กับท้องถิ่นของตน ให้รู้จักบำรุงรักษาสภาพ
 แวดล้อมเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย

9. เพื่อปลูกฝังความภูมิใจในความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติ
 ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีความรู้และเลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประ-
 ชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ร่วมกันดำรงรักษาความปลอดภัยและ
 ความมั่นคงของประเทศชาติ

10. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีของมนุษยชาติในการอยู่ร่วมกันอย่าง
 สันติสุข

โครงสร้าง

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

กลุ่มวิชา	จำนวนรายชื้อต่อสัปดาห์					
	ม.1		ม.2		ม.3	
	บังคับ	เลือก (ไม่เกิน)	บังคับ	เลือก (ไม่เกิน)	บังคับ	เลือก (ไม่เกิน)
1. ภาษา						
ภาษาไทย	4	-	4	2	4	4
ภาษาต่างประเทศ	-	6	-	6	2	8
2. วิทยาศาสตร์ -						
คณิตศาสตร์						
วิทยาศาสตร์	4	-	4	-	4	-
คณิตศาสตร์	4	-	4	-	-	6
3. สังคมศึกษา	5	-	5	-	5	4
4. พัฒนาการ ศิลปภาพ						
พลานามัย	3	2	3	2	3	4
ศิลปศึกษา	2	-	2	-	-	6
ลูกเสือ/เนตรนารี/ ยุวกาชาด/บำเพ็ญ ประโยชน์	1	-	1	-	1	-
5. การงานและอาชีพ	4	-	4	-	4	-
รวม	27	6	27	6	21	12
		33		33		33
แนะแนวหรือสอน ซ่อมเสริม		2		2		2
รวมทั้งสิ้น		35		35		35

ตอน 4

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

พ.ศ. 2524

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรหลังหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งให้การศึกษารอบด้าน และพื้นฐานวิชาอาชีพอย่างกว้าง ๆ มาแล้ว สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นการเลือกกลุ่มวิชาตามความถนัดความสามารถและความสนใจ เพื่อผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งฝึกผู้เรียนให้มีประสบการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญที่สามารถจะนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง หรือเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม หรือเป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาต่อไปในระดับสูงขึ้น
3. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนใฝ่ใจแสวงหาความรู้ความจริง เพื่อให้เกิดความองอาจทางสติปัญญา ความสำนึกและความซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และงานสร้างสรรค์ของมนุษย์
4. เป็นหลักสูตรที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมและความกล้าทางจริยธรรม ทั้งนี้ให้เน้นการประพฤติปฏิบัติเป็นสำคัญ
5. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผสมผสานความรู้กับการปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคมและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
6. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเลือกเฟ้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ
7. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันใช้ความรู้ ความสามารถ เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาสังคม

๘. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผูเรียนได้สามารถศึกษาหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิทยาการสถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ

จุดหมาย

1. เพื่อให้รู้จักการมีชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศชาติ
2. เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนและรู้จักประหยัด
3. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะในวิชาอาชีพเพียงพอแก่การดำรงชีวิต มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ รุของทางในการประกอบสัมมาชีพที่เหมาะสมกับคน เพื่อสร้างสรรคความเจริญต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ
4. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ชรรถนชาติ รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
5. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของตนในทางสร้างสรรค์บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา
6. เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สติและปัญญาในการดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
7. เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และของโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ

รู้จักแก้ปัญหาและขอชดเชยด้วยวิธีการแห่งปัญญาและสันติวิธี

โครงสร้าง

1. วิชาบังคับ มี 2 ส่วน

1.1 วิชาสามัญ จำนวน 24 หน่วยการเรียน ได้แก่

ภาษาไทย	6	หน่วยการเรียน
สังคมศึกษา	6	หน่วยการเรียน
พลานามัย	6	หน่วยการเรียน
วิทยาศาสตร์	6	หน่วยการเรียน

1.2 วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ จำนวน 12 หน่วยการเรียน โดยเลือกสาขาใดสาขาหนึ่งต่อไปนี้

ช่างอุตสาหกรรม	12	หน่วยการเรียน
เกษตรกรรม	12	หน่วยการเรียน
คหกรรม	12	หน่วยการเรียน
พาณิชยกรรม	12	หน่วยการเรียน
ศิลปหัตถกรรม	12	หน่วยการเรียน
ศิลปกรรม	12	หน่วยการเรียน

หมายเหตุ วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ยกเว้นสาขาศิลปกรรมเป็นวิชาที่ตรงต้นตอวิชวแทนวิชาชีพซึ่งหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524

2. วิชาเลือก

2.1 วิชาเลือกตามแผนการเรียน ให้เลือกจากหมวดวิชาต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้เป็นไปตามแผนการเรียน

ภาษาไทย

ศิลปกรรม

สังคมศึกษา	ช่างอุตสาหกรรม
พลานามัย	เกษตรกรรม
วิทยาศาสตร์	คหกรรม
คณิตศาสตร์	พาณิชย์กรรม
ภาษาต่างประเทศ	ศิลปหัตถกรรม

2.2 วิชาเลือกเสรี ให้เลือกเพิ่มเติมเพื่อเสริมวิชาเลือกตาม
 แผนการเรียนหรือเพื่อสนองความสนใจพิเศษ ทั้งนี้โดยเลือกจากหมวดวิชาที่ระบุ
 ไว้ในข้อ 2.1

การจัดสภาพห้องเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนและการจัดการห้องเรียน

ตอน 1

สภาพแวดล้อมของห้องเรียน

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

ห้องเรียนเป็นสถานที่สำคัญที่สุดในโรงเรียน เพราะนักเรียนและครูใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในห้องเรียน ห้องเรียนเป็นที่พบปะของครูและนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เป็นที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนหรือการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก อนึ่งการสอนจะเกิดผลตามเจตนาของหลักสูตรชั้นครูต้องใช้วิธีสอนหลายวิธีและกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น การแบ่งกลุ่มทำงาน การอภิปราย การแสดงบทบาทต่าง ๆ เป็นต้น การจัดห้องเรียนจึงต้องให้ยืดหยุ่นพอสมควร ให้มีเนื้อที่สำหรับให้ครูเดินตรวจตราการทำงานของนักเรียนหรือให้นักเรียนได้แสดงหรือประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยสะดวก โต๊ะเก้าอี้ควรเป็นชนิดเบา เคลื่อนย้ายได้ง่าย สะดวกในการจัดกลุ่มนักเรียน หรือค้นคว้าทำงานต่าง ๆ โต๊ะครูไม่จำเป็นต้องอยู่หน้าชั้น ในห้องก็ควรจะมีมุมหนังสือ มุมกิจกรรม มุมผลงานนักเรียน มีป้ายนิเทศ มีสิ่งของต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ศึกษา เรียนรู้ คุุและเห็น มีต้นไม้ในร่มกระถางเล็ก ๆ ให้เด็กได้ชื่นชม ให้มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ การศึกษาดูงานทางศิลปะของเด็กชนมัยนิเทศจะทำให้ห้องเรียนดูสดใส และเป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ นอกจากนี้ก็ควรจะมีอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับเขียน วาดรูป ปีกัดทำสิ่งต่าง ๆ อ่าน คณิตเลข หรืออื่น ๆ เช่น บัตรคำ กระดาษแข็ง บัตรเลข อุปกรณ์ทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากคิด
อยากทำ อยากลองในสิ่งที่ตนสนใจ

ความสะอาดและเป็นระเบียบของห้องเรียนก็เป็นสิ่งจำเป็น
ที่ครูจะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ นักเรียนจะได้เห็นความเป็นระเบียบ
และช่วยกันรักษาความสะอาดจนคิดเป็นนิสัย อันจะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียน
ต่อไป การจัดบรรยากาศต่างๆ เหล่านี้จะเกิดผลดีโดยอ้อมขึ้นอยู่กับการพูด การ
แสดงออกของครู

ประเภทของบรรยากาศในห้องเรียน

บรรยากาศในห้องเรียนจะดีหรือไม่ดีมิได้ขึ้นอยู่กับขนาดของห้องเรียน
หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับครูและนักเรียนด้วย
บรรยากาศในห้องเรียนจึงต้องเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจ และความสัมพันธ์
ระหว่างครูกับนักเรียนด้วย บรรยากาศในห้องเรียนแบ่งออกได้ดังนี้

1. บรรยากาศทางกายภาพ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมใน
ห้องเรียนในด้านวัตถุสิ่งของให้มีบรรยากาศทางวิชาการ คือมีสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกต่าง ๆ เช่น มุมกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน ป้ายหรือบอร์ดที่จำเป็น
ที่ให้นักเรียนจัดเป็นระเบียบและถูกหลักการเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้จะช่วย
เสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียนได้ โดยทั่วไปแล้วการจัดสภาพแวดล้อมทาง
กายภาพมักจะเน้นเรื่องของขนาดของห้องเรียน การจัดที่นั่งนักเรียน การถ่าย
เทของอากาศและการระบายอากาศ ความพอเหมาะของแสงสว่างในห้องเรียน
ขนาดของกระดานดำและป้ายนิเทศต่าง ๆ ที่พอเหมาะกับความสูงของนักเรียน การ
ประดับตกแต่งห้องให้ดูพองาม

2. บรรยากาศทางจิตภาพ ได้แก่บรรยากาศที่มีความรู้สึกสบายใจ
อบอุ่น เป็นมิตร ไม่เคร่งเครียดจนเกินไป และความเป็นระเบียบมีวินัยของชั้น

บรรยากาศทางจิตภาพที่ดีจะช่วยส่งผลไปถึงการเรียนรู้ของนักเรียนได้มาก เพราะว่าบรรยากาศที่ไม่เป็นกันเอง ไม่เป็นมิตร มีแต่ความเกรงกลัวฉุนเฉียว จะทำให้การเรียนรู้ของเด็กออกมาในลักษณะของการ เก็บกดและมีความกดดัน ก่อจิตใจและความรู้สึกของนักเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น เป็นมิตร ย่อมทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสุข

การจัดบรรยากาศทางกายภาพ

การจัดบรรยากาศทางกายภาพ หมายถึงการจัดห้องเรียนใหม่ ลักษณะของห้องเรียนที่ดีและเหมาะสม ห้องเรียนตามทฤษฎีมาแล้วว่าเป็น ห้องที่มีความสำคัญที่สุดที่ครูกับนักเรียนจะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นเด็ก และครูจะพอใจได้เรื่องห้องเรียนเป็นพิเศษ นอกจากจะต้องจัดให้ถูก สุขลักษณะแล้วจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความสวยงามด้วย เมื่อครู และนักเรียนเข้าไปใช้ในห้องแล้วจะได้รับบรรยากาศที่สดชื่น จิตใจแจ่มใส เบิกบาน

เกณฑ์การจัดห้องเรียนที่ดีมีดังนี้คือ

1. มีสภาพทาง ๆ สอดคล้องกับวัยของเด็ก คือ

- 1.1 ขนาดของโต๊ะ เก้าอี้ มีสัดส่วนเหมาะสมกับวัยของนักเรียน
- 1.2 กระจกหน้าต่างอยู่ในระดับที่เด็กจะดูและขีดเขียนได้ถนัด
- 1.3 เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ พอเหมาะพอดีกับวัยของเด็ก

2. มีบรรยากาศคล้ายกับบ้านของเด็ก กล่าวคือห้องเรียนควรเป็น สถานที่ที่เด็กจะมีความสุขและความปลอดภัยเหมือนกับอยู่ที่บ้านของตน ซึ่งอาจ จัดโต๊ะ เก้าอี้ ให้เป็นหมู่สำหรับเด็กจะได้ทำงานร่วมกัน หรือทำงานตามลำพัง

3. ลักษณะของห้องมีสภาพสว่าง เสริบสุขอนามัย เช่นแสงสว่างพอ ทางระบายลมหรืออากาศดี มีที่รองรับฝุ่นชอล์ก มีสีทาผนังที่เย็นตาไม่สะท้อน แสง โต๊ะ เก้าอี้ และที่ขีดเขียนพอเหมาะกับขนาดของนักเรียน

4. ในห้องควรมีสภาพหรือทิวทัศน์ที่เด็กจะมีอิสระและสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ภายในห้องเรียนเพื่อการเรียนรู้ได้ เช่น ทำงาน วาดภาพ โยกย้ายโต๊ะ เก้าอี้ แต่ที่นั่งต้องอยู่ภายในกรอบและระเบียบวินัยของชั้นเรียนด้วย

5. ห้องเรียนต้องมีสภาพที่เราความสนใจให้เด็กอยากเรียน เพราะเด็กจะสนใจและตั้งใจเรียนต้องมีสิ่งจูงใจและเร้าใจ เช่น มีการจัดศูนย์แสดงสิ่งที่น่าสนใจ กิจกรรมภาพต่าง ๆ เป็นประจำหรือเป็นระยะ ๆ

บรรยากาศทางจิตวิทยา

บรรยากาศของห้องเรียนจะแจ่มใส นักเรียนแต่ละคนรู้สึกปลอดภัย มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก กระฉับกระเฉง สนใจในการเรียน หรือรู้สึกเครียด เครียด อึดอัด เบื่อหน่าย ขึ้นอยู่กับตัวครูเป็นสำคัญ สิ่งที่เกี่ยวข้องระหว่างตัวครูกับบรรยากาศนั้นมีได้ขึ้นอยู่กับรูปร่าง หน้าที่ การแต่งกายของครูเท่านั้น แต่ยังมีขึ้นกับบุคลิกภาพเช่น สีหน้า ท่าทาง การปกครองชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน เจตคติและความคาดหวังในตัวนักเรียนจะช่วยสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่ดีอย่างเห็นได้ชัดมากกว่า

บุคลิกลักษณะบางประการ ของครูที่มีผลต่อบรรยากาศทางจิตวิทยา คือ

1. สีหน้า ครูที่สีหน้าดี ขมวดคิ้ว บังหน้า เฉยเมยต่อนักเรียนยอมทำให้มีบรรยากาศที่อึดอัดไม่เป็นกันเอง ถ้าครูยิ้มแย้มแจ่มใส เด็กจะมีความกระตือรือร้น แจ่มใสเบิกบานตามไปด้วย

2. ท่าทาง ครูที่มีท่าทางเฉื่อยชา เฉยเมย ฉุนเฉียว หรือบึ้งตึงยอมทำให้บรรยากาศการเรียนแตกต่างจากครูที่มีท่าทางกระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศของห้องเรียนให้มีชีวิตชีวา

3. น้ำเสียง ครูที่พูดจาเกรี้ยวกราด เยาะเย้ย ถากถาง ย่อมทำให้

นักเรียนกลัว วิตกกังวล และอาจเกลียดหรือมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนก็ได้
 ถ้าครูพูดจาอ่อนหวาน น่าเลี้ยงดูจนกลายเป็นกันเอง เอาใจใส่นักเรียนก็ยอม
 ทำให้นักเรียนมีความสบายใจในการเรียนและไม่มีแรงกดดันต่อสภาพจิตใจ
 ของนักเรียน

4. คำพูด คำพูดที่ต่างกันยอมให้ความรู้สึกที่ต่างกัน เช่นขณะที่ครู
 ถามปัญหานักเรียนคนหนึ่ง อีกคนหนึ่งจะยกมือตอบ ถ้าครูพูดว่า "ครูไม่ได้ถามเธอ
 เธอมีเรื่อง" กับ "เราลองฟังคำตอบของสมชายดูก่อนดีไหม ถ้าสมชายตอบไม่ได้
 ขอให้เราช่วยกันหน่อย" ความรู้สึกของเด็กที่ครูไม่ได้เรียกให้ตอบและบรรยากาศ
 ของห้องเรียนจากคำพูดของครู 2 แบบนี้ย่อมแตกต่างกันมาก ครูจึงควรคำนึง
 ถึงความรู้สึกของนักเรียนก่อนที่จะพูดอะไรออกไป

5. อารมณ์ขัน ครูที่มีอารมณ์ขันจะช่วยให้สถานการณ์ในห้องเรียน
 ดำเนินไปด้วยความมีชีวิตชีวาและสนุกสนานกว่าครูที่ขาดอารมณ์ขัน บางครั้ง
 นักเรียนอาจทำบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้บรรยากาศของห้องเรียนเสียไปได้โดย
 ไม่ได้ตั้งใจ ครูที่มีอารมณ์ขันจะช่วยให้บรรยากาศคลายความเครียดลงได้ เนื่อง
 จากนักเรียนได้หัวเราะ ยิ้มแย้มเข้าหากัน ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นมิตรและ
 เป็นกันเองขึ้น

ตอน 2

การจัดชั้นเรียน

จุดมุ่งหมายในการจัดชั้นเรียน

1. เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้ดีขึ้น
2. เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในห้องเรียน
3. เพื่อส่งเสริมวินัยในตนเอง และวินัยในสังคมให้แก่ นักเรียน

4. เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมของนักเรียนให้สะดวกยิ่งขึ้น
5. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้โดยง่าย
6. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ โดยนักเรียนมีโอกาส

วางแผนงานและปฏิบัติงานอย่างเสรี

7. เพื่อส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดแบ่งกลุ่ม

นักเรียนตามความสนใจและความถนัด

8. เพื่อส่งเสริมการวางแผนงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย

9. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม

และสติปัญญา

หลักการจัดห้องเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน

1. จัดโดยคำนึงถึงพัฒนาการของนักเรียนคือ จัดใหม่วัสดุอุปกรณ์

ที่เหมาะสมกับสภาพและพัฒนาการทาง ๆ ของนักเรียน เช่น

- 1.1 ขนาดของโต๊ะ เก้าอี้ ต้องพอเหมาะกับสัดส่วนหรือร่างกาย

ของนักเรียน

- 1.2 กระจกหน้าต่างอยู่ในระดับที่พอเหมาะ

- 1.3 เครื่องมือเครื่องใช้อื่น ๆ ควรพอเหมาะกับวัยของเด็ก

2. จัดโดยคำนึงถึงสุขภาพและอนามัยของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญคือ

- 2.1 ห้องเรียนสะอาด

- 2.2 แสงสว่างเพียงพอ การถ่ายเทอากาศสะดวก

- 2.3 สีของห้องเรียนควรเป็นสีอ่อนเย็นตา

3. จัดโดยคำนึงถึงบรรยากาศทาง ๆ ให้คล้ายคลึงกับบ้าน

- 3.1 นักเรียนรู้สึกมีความสุขและมีความปลอดภัยเมื่ออยู่ในห้องเรียน

- 3.2 โต๊ะ เก้าอี้ควรจัดเป็นกลุ่มเพื่อการทำงานร่วมกัน

3.3 ขนาดของห้องกว้างขวางพอ เพื่อให้นักเรียนจะได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และมีเนื้อที่สำหรับการจัดมุมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น มุมอ่านหนังสือ มุมวิชาการต่าง ๆ มุมพืช มุมสัตว์ มุมแสดงผลงานของนักเรียน

4. จัดโดยคำนึงถึงหลักมนุษยสัมพันธ์ ให้นักเรียนและครูได้ใกล้ชิดทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5. จัดโดยคำนึงถึงกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน

5.1 โต๊ะ เก้าอี้ควรจะสามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก

5.2 มีโต๊ะสำหรับปฏิบัติกิจกรรมพิเศษตามลักษณะของเนื้อหาวิชา

6. จัดโดยคำนึงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงามและดึงดูดความสนใจให้อยากเรียนอยู่ตลอดเวลา เช่น

6.1 มีศูนย์แสดงสิ่งที่น่าสนใจหรือมุมเสริมประสบการณ์

6.2 ตกแต่งป้ายนิเทศเพื่อกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของ

นักเรียน

7. จัดโดยคำนึงถึงหลักประชาธิปไตยในห้องเรียน

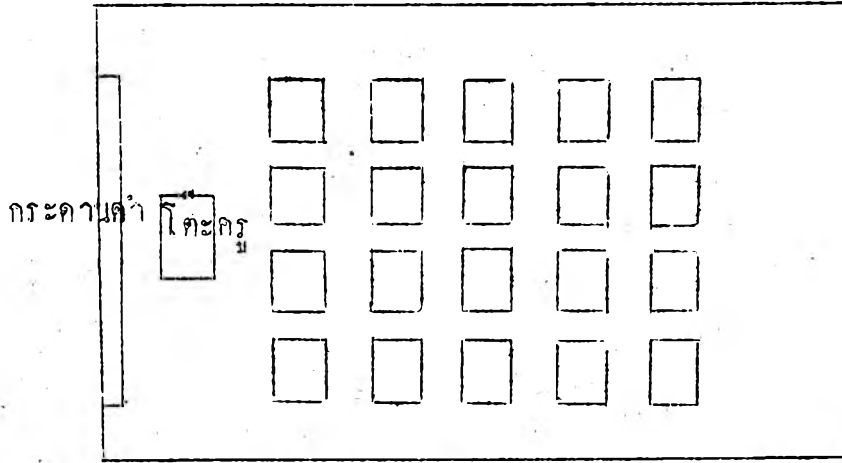
7.1 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดห้องเรียน

7.2 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมดำเนินงานในห้องเรียน

การจัดที่นั่งนักเรียน

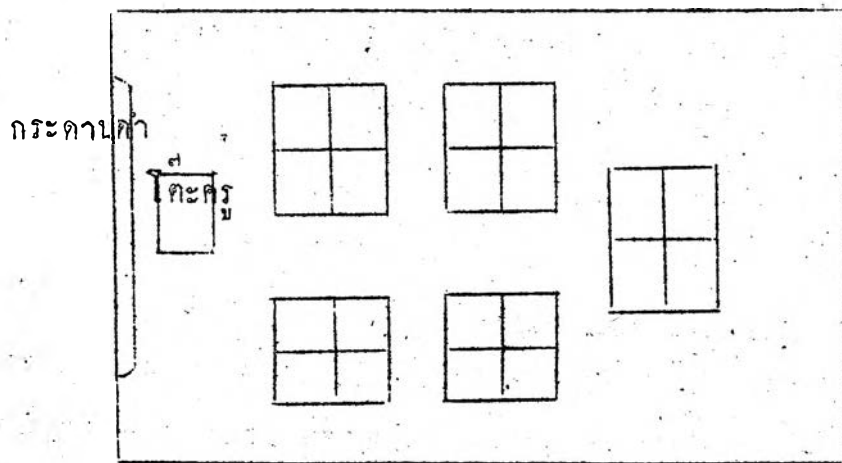
1. วิธีจัดที่นั่งแบบหน้ากระดาน

เป็นการจัดที่นั่งนักเรียนสำหรับฟังคำบรรยายและทำงานตามลำพัง การจัดแบบนี้เหมาะสำหรับใช้กับวิธีสอนแบบบรรยายหรือมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละคนทำงานตามลำพัง ลักษณะการจัดโต๊ะ เก้าอี้นักเรียนจะเป็นแถว ๆ ตั้งแผนภูมิหน้าคอกไป

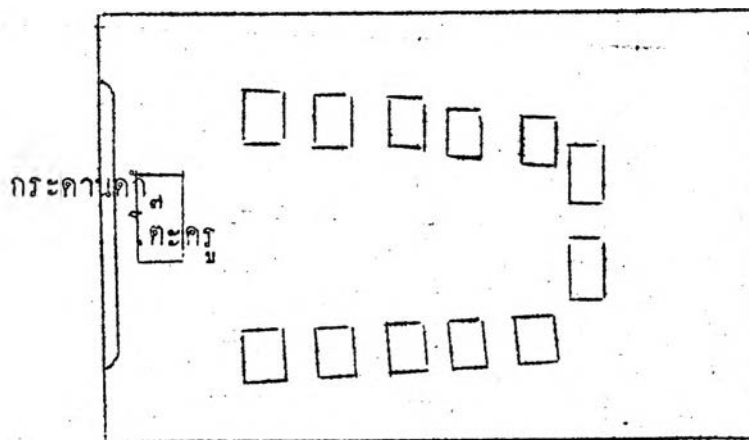
2. วิธีจัดที่นั่งแบบเป็นกลุ่ม

เป็นการจัดที่นั่งเรียนสำหรับการทำงานเป็นกลุ่ม วิธีนี้เหมาะสำหรับการสอนแบบทดลองหรือปฏิบัติการ การสอนแบบวิทยาศาสตร์ การแบ่งกลุ่มย่อยอภิปราย การจัดที่นั่งแบบนี้ทำให้นักเรียนมีความสะดวกในการปรึกษาหารือกัน หรือทดลองปัญหาและปฏิบัติงานรวมกันได้ การจัดจะเอาโต๊ะเก้าอี้ของนักเรียนมาจัดเข้าเป็นกลุ่มดังแผนภูมิ

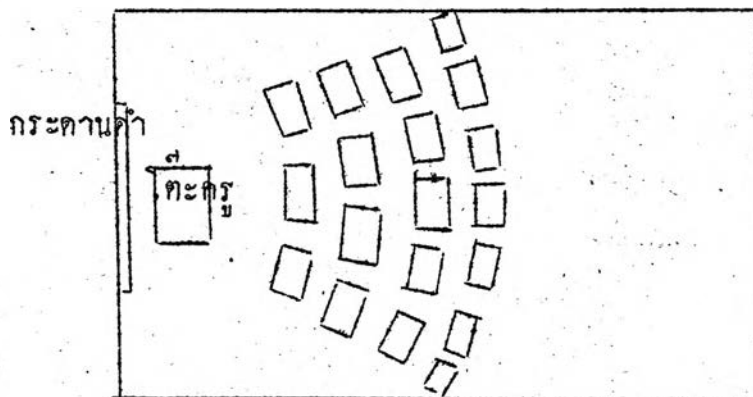
3. วิธีจัดที่นั่งแบบรูปตัวยูหรือรูปเกือกมา

เป็นการจัดที่นั่งเรียนที่เหมาะสมสำหรับการสาธิตของครู ในบางครั้ง การเรียนการสอนครู จะคงทำการสาธิตเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการ และมองเห็นอย่างทั่วถึง การจัดแบบรูปตัวยูหรือแบบเกือกมาจะนำเอาโต๊ะและ เก้าอี้ของนักเรียนมาเรียงเป็นตัวยูหรือเกือกมาคังแผนภูมิ

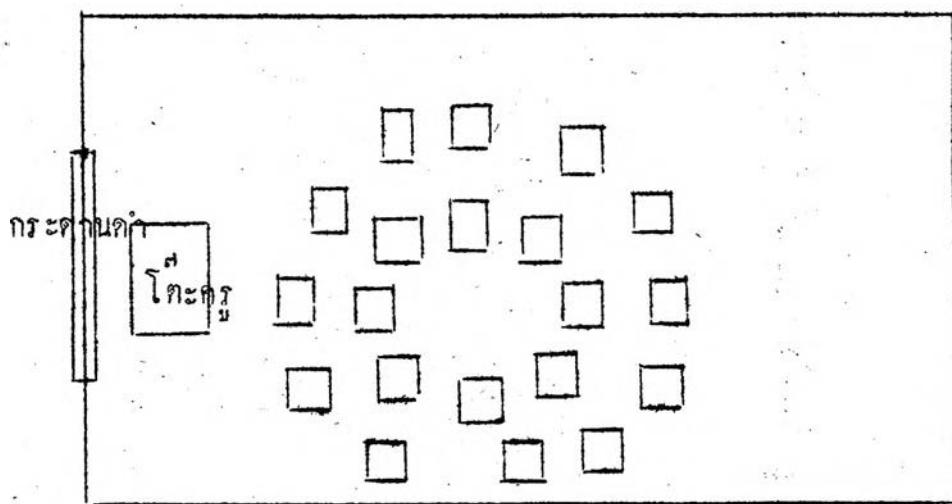
4. วิธีจัดที่นั่งแบบครึ่งวงกลม

เป็นการจัดที่นั่งเรียนสำหรับการอภิปรายกลุ่ม การแสดง การจัด แบบนี้เหมาะสำหรับวิธีสอนแบบการแสดงต่างๆ เช่น นาฏการ บทบาทสมมติ การ จำลองหรือสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมี ส่วนรวมแสดงความคิดเห็นและรวมในการแสดงออก การจัดจะนำเอาโต๊ะและ เก้าอี้ของนักเรียนมาเรียงเป็นรูปครึ่งวงกลมหรือรูปโค้งเรียงกันหลายชั้นดังแผนภูมิ

5. วิธีจัดที่นั่งแบบวงกลม 1 วงหรือหลายวง

เป็นการจัดที่นั่งเรียนสำหรับการอภิปราย การแสดง วิธีนี้เหมาะสำหรับวิธีสอนแบบการแสดงทาง ๆ เช่น นาฏการ บทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการแสดง การจัดปรากฏผังแผนภูมิต่อไปนี้

อย่างไรก็ตามการจัดที่นั่งนักเรียนไม่ควรจัดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอย่างถาวร ควรมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนการสอน การได้เปลี่ยนอิริยาบถของนักเรียน การให้นักเรียนได้นั่งในที่ที่เหมาะสมกับลักษณะทางกายของเขา เช่นคนที่สายตาสั้น คนที่สูง หรือเตี้ยเกินไป หรือการได้นั่งในที่ที่เหมาะสมกับลักษณะทางสติปัญญาของเขา เช่นคนเก่งได้นั่งกับคนที่เรียนอ่อนกว่า หรือการที่นักเรียนได้นั่งกับนักเรียนที่มีระเบียบวินัยดี เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถ้าจัดที่นั่งให้เหมาะสมก็จะเป็นการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกการเรียนการสอนได้มาก

การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

1. การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ

การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสามารถนำมาใช้ได้สะดวก

ควรจัดให้มีหนังสือ สมุดงาน หรือวัสดุอื่น ๆ เพียงพอและสะดวกต่อการนำมาใช้ การใช้ตู้เก็บของหรือที่เก็บของจะช่วยให้นักเรียนเก็บของให้เป็นระเบียบได้

1.2 ข้อเสนอแนะในการจัดเฟอร์นิเจอร์

1.2.1 ต้องแน่ใจได้ว่านักเรียนมองเห็นครู มองเห็นสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ครูนำมาเสนอได้ชัดเจน

1.2.2 ระวางจุดต่าง ๆ ที่อาจทำให้นักเรียนเสียสมาธิในการเรียน เช่น หน้าต่าง ประตู นิทรรศการ หรือการแสดงสิ่งที่น่าสนใจต่าง ๆ บริเวณที่ให้นักเรียนทำงานกลุ่มย่อย

1.2.3 ให้มีที่ว่างเพียงพอรอบ ๆ ที่นั่งของนักเรียนเพื่อว่าครูจะได้เข้าถึงตัวเด็กแต่ละคนได้ในขณะสอนหรือประกอบกิจกรรม

1.2.4 จัดให้โต๊ะครู บริเวณทำงาน หรือบริเวณทำการสอน อยู่ในตำแหน่งที่ครูสามารถมองเห็นนักเรียนทุกคนได้ตลอดเวลา หลีกเลี่ยงการจัดมุมสนใจต่าง ๆ ในที่ที่อับ บังสายตา

1.2.5 จัดที่นั่งให้นักเรียนนอน หรือนักเรียนที่ครูต้องการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษไว้ใกล้โต๊ะครู หรือบริเวณที่ครูอยู่เป็นประจำ

1.2.6 ถ้าโต๊ะของนักเรียนไม่มีที่เก็บของหรือไม่พอเพียง ครูควรใช้กล่องสำหรับเก็บของ ควรจัดวางกล่องเหล่านี้ให้หยิบใช้ง่ายและไม่ขวางทางเดินหรือวางไว้อย่างไม่มีระเบียบ

1.3 สิ่งที่ต้องพิจารณาอื่น ๆ

1.3.1 ควรจัดหาที่เฉพาะสักแห่งหนึ่งที่นักเรียนสามารถมองเห็นได้ชัดเจนไว้สำหรับตีพิมพ์ประกาศประจำวัน หรือประจำสัปดาห์สำหรับนักเรียนในชั้น อาจจะทำเป็นกระดานค้ำป้ายประกาศ โปสเตอร์ หรือบอร์ดงานประจำตัวนักเรียน

1.3.2 ที่ว่างบนฝาผนังหรือป้ายประกาศอาจใช้เป็นี่สำหรับตีพิมพ์ประกาศกฎเกณฑ์ ระเบียบ วิธีปฏิบัติตน ผลงานของนักเรียน หน้าต่างก็เช่นเดียวกันสามารถนำมาใช้ประโยชน์ดังกล่าวได้

ตอน 2

การดำเนินงานของชั้นเรียนหรือการจัดการชั้นเรียน

งานรับผิดชอบของครู

ครูมีงานรับผิดชอบที่สำคัญคือ

1. งานด้านวิชาการ เป็นงานหลักที่ครูต้องกระทำ งานด้านนี้ได้แก่ งานสอน ออกข้อสอบ จัดกิจกรรมวิชาการให้นักเรียน จัดกิจกรรมเสริมหรือสนับสนุนนักเรียนในด้านต่าง ๆ ควบคุมดูแลการเรียนของนักเรียน

2. งานด้านการปกครอง นับเป็นงานรองจากงานวิชาการและมีส่วนส่งเสริมงานวิชาการ งานนี้ได้แก่การดูแล ควบคุมวินัยของนักเรียนในชั้นเรียน และในโรงเรียน

3. งานธุรการ เป็นงานที่นอกเหนืองานวิชาการ และงานปกครองชั้นเรียน งานนี้ได้แก่ ทำทะเบียนนักเรียน ระเบียบนักเรียน บัตรสุขภาพ สมุดประจำตัวนักเรียน รายงานผลการเรียนของนักเรียนไปยังผู้ปกครองนักเรียน ทำบัญชีต่าง ๆ ของชั้นเรียน

การปกครองชั้นเรียน

การปกครองชั้นเรียนหมายถึงการที่ครูสามารถควบคุมสถานการณ์ในชั้นเรียนได้โดยเรียบร้อย แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า ครูใช้อำนาจในการปกครอง เช่น การชู การลงโทษ แต่ตรงกันข้ามครูมีความสามารถในการเสริมสร้างให้เด็กมีระเบียบวินัยในตัวเอง พร้อมทั้งเกิดความศรัทธา เชื่อถือในตัวครู

ระเบียบวินัยในห้องเรียน เป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อการเรียนการสอน ครูจะต้องพยายามเข้าใจตัวนักเรียนทุกคนให้ดี เข้าใจปัญหาของแต่ละคน ในขณะเดียวกันครูต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย

วินัยหมายถึงการรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เกิดขึ้นจากความสมัครใจของผู้ปฏิบัติที่เฝ้ามองเห็นคุณค่าแล้วว่าการปฏิบัติตนตามข้อบังคับ เป็นสิ่งที่ซื่อตรง ใจความสงบเรียบร้อย อันจะนำมาซึ่งความสุขและความเสมอภาคแก่สังคมนั้น ๆ

ลักษณะของวินัยที่ดี

วินัยที่ดีในห้องเรียนควรมีลักษณะดังนี้

1. ไม่ขัดกับหลักพัฒนาการและของนักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ
2. ครูและนักเรียนเป็นผู้กำหนดร่วมกัน ซึ่งจะ เป็นส่วนสำคัญให้นักเรียน

ยอมรับ

3. ไม่มีระเบียบที่หยุมหยิมมากเกินไป ควรมีเฉพาะแต่ส่วนที่สำคัญ ๆ ที่กำหนดไว้ในลักษณะกว้าง ๆ

4. เป็นข้อความที่ใช้ภาษาง่าย ๆ อ่านแล้วเข้าใจได้ตรงกัน

5. มีบทลงโทษไว้อย่างชัดเจนและสมเหตุสมผล เป็นความเห็นของส่วนรวม ไม่ควร เป็นบทลงโทษที่หนักเกินไป

ปัญหาการปกครองชั้นเรียน

ปัญหาต่าง ๆ ในการปกครองชั้นเรียนนั้นเมื่อมีอยู่มากมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากนักเรียน เกิดจากสาเหตุอื่น ๆ อีกหลายประการ ตัวอย่างปัญหาก็คือ

1. ปัญหาเด็กขบถในชั่วโมงเรียน มีสาเหตุคือ

- 1.1 ไม่ชอบครูผู้สอน
- 1.2 ไม่ชอบวิชาที่เรียน
- 1.3 ทำงานไม่เสร็จตามที่ครูกำหนด

ส่วนคำแนะนำในการแก้ปัญหาก็คือ เรียกนักเรียนมาพบเป็นการส่วนตัว เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนและให้กำลังใจอยู่เสมอ ปรับปรุงวิธีสอนให้น่าสนใจ คิดขอขอความร่วมมือจากครูปกครองเล็ก

2. ปัญหาเด็กทุจริตเวลาสอบ มีสาเหตุที่สำคัญคือ

- 2.1 ไม่ได้อ่านหนังสือ
- 2.2 กลัวสอบตก
- 2.3 กลัวผู้ปกครองทำโทษ
- 2.4 เรียนอ่อน
- 2.5 กลัวได้คะแนนต่ำกว่าคนอื่น

คำแนะนำในการแก้ปัญหาคือ ครูวางเฉยต่อการทุจริตของเด็ก แยกที่นั่งนักเรียนที่ทุจริตออกจากกัน ไม่ยอมรับงานของเด็กที่ทุจริต ให้งานที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก

3. ปัญหานักเรียนเล่นและคุยกันในเวลาเรียน สาเหตุก็คือ

- 3.1 เคยเรียนเรื่องที่กำลังเรียนนั้นมาแล้ว
- 3.2 นั่งใกล้กับเพื่อนที่สนิทกันหรือชอบพอกัน
- 3.3 มีนักเรียนมากเกินไปในชั้น
- 3.4 ครูสอนไม่กระชับกระเฉง หรือน่าเบื่อหน่าย

3.5 ครูใจดีเกินไป ไม่นุ

คำแนะนำในการแก้ปัญหาก็คือ แยกนักเรียนที่ชอบคุยกันออกจากกัน ให้นักเรียนทุกคนได้มีงานทำ เรียกนักเรียนที่คุยกันคอยทอนคำถามของครูในเวลาเรียน ชักจูงให้เขาร่วมการอภิปรายแสดงความคิดเห็นในบทเรียนอยู่เสมอ

4. ปัญหาเด็กดื้อรั้น สาเหตุที่สำคัญคือ

- 4.1 เป็นลูกคนเดียวและได้รับการตามใจมาแต่เด็ก
- 4.2 ถูกบีบบังคับจากที่บ้านหรือจากสภาพที่บ้านมากเกินไป
- 4.3 ชอบเอาชนะผู้อื่น
- 4.4 ต้องการให้ผู้อื่นเอาใจ

คำแนะนำในการแก้ปัญหาคือ ให้งานเด็กทำอย่างสมเหตุสมผล ให้งานบางอย่างตามที่เด็กสนใจ เช่น งานศิลปะ คนตรี ละคร การควบคุมเด็กให้อธิบายให้เด็กที่ถูกผู้ปกครองตามใจให้รู้จักช่วยตัวเอง ถ้าหากได้รับจากผลการเรียนต่ำ ครูควรสอนซ่อมเสริมให้

การวางกฎระเบียบในชั้นเรียน

1. เตรียมวางกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติ

ทัศนคติ : ก่อนภาคเรียนว่า พฤติกรรมใดจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับในห้องเรียน แล้วจึงคิดเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติของนักเรียนในการร่วมกิจกรรมของห้อง ในการเรียนและการวางท่อนอย่างเหมาะสมภายใต้กรอบของโรงเรียน

กฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติในชั้นเรียนแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ประเภทที่จะช่วยให้นักเรียนประพฤติตนได้ดีขึ้น (เกี่ยวกับการจัดการ) และประเภทที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น (เกี่ยวกับการสอน) ครูควรเตรียมไว้ทั้งสองประเภทโดย

- 1.1 คัดสนใจให้ได้ว่าพฤติกรรมใดบ้างจะยอมรับและไม่ยอมรับ
ให้เกิดขึ้นในห้องเรียน คติกากระเบียบและนโยบายของโรงเรียน
- 1.2 กำหนดวิธีการปฏิบัติหน้าที่จำเป็นในห้องเรียนในโอกาสต่าง ๆ
หรือในแง่ละช่วงของกิจกรรมในห้องเรียน
- 1.3 กำหนดระเบียบหรือกฎทั่วไปสำหรับการปฏิบัติภายในห้องเรียน
และตีประกาศไว้ในห้อง
- 1.4 เตรียมระบุงการกระทำที่นักเรียนจะได้รับจากการมีพฤติกรรม
เหมาะสมและไม่เหมาะสม ควรให้มีผลหลาย ๆ แบบและจะต้องเป็นผลที่พอเหมาะ
พอควร ควรมีทั้งการให้รางวัลและลงโทษ ตัวอย่างเช่น
 - 1.4.1 การให้รางวัล
 - 1.4.1.1 อาจให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ยิ้ม
ชมเชย เขียนให้กำลังใจหรือชมเชยสั้น ๆ เมื่อตรวจงานหรือการบ้าน ให้นักเรียน
ได้พักกลางวันหรือรับประทานอาหารก่อน ให้เข้าคิวเป็นคนแรก
 - 1.4.1.2 อาจให้รางวัลระดับปานกลาง เช่น ให้
ภาพใบหน้าที่ยิ้มแย้ม หรือให้ดาว เขียนโน้ตสั้น ๆ ชมเชยไปยังผู้ปกครอง
 - 1.4.1.3 อาจให้รางวัลพิเศษ เช่น พาไปศึกษา
นอกสถานที่ จัดงานเลี้ยงให้ ให้รางวัลหรือสิ่งของบางอย่าง
 - 1.4.2 การลงโทษ
 - 1.4.2.1 อาจลงโทษเพียงเล็กน้อย โดยใช้สายตา
ให้นักเรียนทบทวนกฎที่นักเรียนได้ละเมิด ให้เปลี่ยนที่นั่ง ให้เข้าคิวเป็นคนสุดท้าย
 - 1.4.2.2 อาจลงโทษระดับปานกลาง เช่น โทเล็ก
เรียนช้ากว่าคนอื่น เสียสิทธิบางประการ แจงผู้ปกครองให้ทราบ ให้อยู่คนเดียว
 - 1.4.2.3 อาจลงโทษค่อนข้างหนัก เช่น นำไป
พบอาจารย์ใหญ่ ห้ามเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษของห้อง (เช่นไปทัศนศึกษา)

2. สอนกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติตน

ถ้าจะให้ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการปฏิบัติตนและกฎระเบียบของห้อง และปฏิบัติตามได้ถูกต้อง ครูจะต้องใช้เวลาสอนสิ่งเหล่านี้แก่นักเรียน ครูควรทำเสียตั้งแต่วันแรกและในสัปดาห์แรกของการเรียนการสอน

บรรจงลงในแผนการสอนด้วยว่ากฎระเบียบและวิธีการใดจะสอนเป็นลำดับก่อนหลัง ในแต่ละวัน จะสอนเมื่อไร จะสอนอย่างไร และจะสอนทบทวนหรือฝึกปฏิบัติ เมื่อไร จึงสอนกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติที่จำเป็นเป็นอันดับแรกก่อน

อธิบายสิ่งเหล่านี้อย่างเป็นระบบ โดยใช้วิธีการ

(ก) อธิบาย (ข) ทบทวนและซักซ้อมปฏิบัติ (ค) บอกให้นักเรียน
รู้ผลการปฏิบัติ

นักเรียนต้องการวิธีการที่ปฏิบัติได้ ครูควรจะสอนให้ชัดเจน มีความหมาย และอธิบายแก่นักเรียนบ่อยครั้งในสัปดาห์แรก ก่อนการสอนวิธีการหรือกฎใหม่ครูต้องอธิบายเสียก่อนว่าจะทำได้อย่างไร ตรวจสอบให้แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจหรือไม่ ซักถามนักเรียนหลังจากปฏิบัติแล้ว เพื่อพิจารณาว่าทั้งหมดดำเนินไปด้วยดีเพียงไร พยายามบอกนักเรียนให้เข้าใจว่าความร่วมมือของนักเรียนจะมีประโยชน์เพียงไร

ลองพูดถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เครื่องเหลาดินสอ
2. การเซารับประทานอาหาร
3. การสั่งงานการบ้านหรืองานต่อเนื่อง
4. การซักถามครู
5. การเปลี่ยนจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่ง

6. การเข้าห้องเรียนและออกจากห้องเรียน

ครูจะต้องสอนนักเรียนอย่างจริงจังว่าครูของการหรือคาดหวังให้นักเรียนปฏิบัติตนอย่างไรในเรื่องดังกล่าว อยาติความนักเรียนรู้ดีแล้วและจะจดจำจากการอธิบายเพียงครั้งเดียว ใช้การยกตัวอย่างเมื่อสมควร

จงจำไว้ว่า กฎระเบียบหรือวิธีการปฏิบัติคนที่จะใช้ได้ผลดีถ้าครูใช้เวลาอบรมสั่งสอนนักเรียนและพูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎเหล่านั้น

ในการสอนกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนในห้องเรียนหรือในโรงเรียน ครูจะต้องตระหนักถึงขีดจำกัดของความถูกต้องและเหมาะสม เพราะขีดจำกัดเป็นขอบเขตระหว่างความต้องการของแต่ละบุคคลและของเล่ม (บางครั้งความต้องการทั้งสองนี้ขัดแย้งกัน)

ขีดจำกัด

ความต้องการของแต่ละบุคคล

ความต้องการของกลุ่มหรือคณะ

ในสถานะที่เป็นครูและมีอำนาจหน้าที่อันชอบธรรมในห้องเรียนที่ผู้ปกครองผู้บริหารและนักเรียนมอบให้ครู เป็นผู้กำหนดขีดจำกัดสำหรับห้องเรียน จงทำหน้าที่นี้อย่าง:

1. มีเมตตาแต่หนักแน่นมั่นคง
2. สม่ำเสมอ
3. ชัดเจนและใช้ภาษาที่ถูกต้องกระชับรัด
4. บ่อยครั้งเท่าที่จำเป็น
5. เต็มไปด้วยความหวังว่านักเรียนจะปฏิบัติตาม
6. คุยความมั่นใจ

ควรจะมีกฎระเบียบจำนวนน้อยและมีความเกี่ยวข้องกับเหมาะสมและเป็นกฎที่ชัดเจนในทางบวก กล่าวคือครูอาจมีกฎระเบียบเพียง 3 หรือ 4 ข้อและสอนนักเรียนให้เข้าใจอย่างดี ครูจะต้องให้แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจว่าทำไมกฎระเบียบเหล่านั้นจึงสำคัญ

3. นำเสนอวิธีการปฏิบัติตนและกฎระเบียบ

3.1 สอนกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนอย่างมีระบบโดยใช้วิธีการ

ทาง ๓

การอธิบาย - การให้ความหมายอย่างชัดเจนเน้นรูปธรรม
อภิปรายถึงเหตุผลเบื้องหลังการมีกฎและ
วิธีการปฏิบัติ สาธิต ยกตัวอย่างพฤติกรรม
เฉพาะ

ซักซ้อมหรือฝึกปฏิบัติ- ใช้สัญญาณ (เช่น ระฆัง ยกมือหรือคำ
บางคำ) เมื่อเหมาะสม

บอกผลการปฏิบัติ- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเฉพาะเจาะจง
เกี่ยวกับการทำคามกฎ ทบทวนหรือสอน
ใหม่ถ้าจำเป็น

3.2 จักลาคับการสอนกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนเพื่อที่จะสอน ได้เหมาะสมกับความจำเป็น

3.3 ทบทวนกฎระเบียบและนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับด้านอื่นๆ
(เช่น เกี่ยวกับการใช้สนามเด็กเล่น ห้องรับประทานอาหาร การเดินผ่าน
ห้องเรียน) ก่อนนักเรียนใช้สิ่งเหล่านี้ ให้ขอติชมพฤติกรรมนักเรียนเมื่อนักเรียน
กลับมา รวมทั้งการแก้ไขพฤติกรรม

3.4 จำไว้เสมอว่าส่วนที่สำคัญและจำเป็นในการสอนกฎระเบียบ
และวิธีการปฏิบัติตนคือการใช้กฎและวิธีการ เท่านั้นอย่าสม่ำเสมอและให้เกิดผลจริงจัง

4. รักษาภาวะแวดล้อมในการเรียนรู้ (การจัดการในห้องเรียน)

ในแต่ละวันมีสถานการณ์น่าขนลุกเกิดขึ้นในห้องเรียนที่ครูจำเป็นต้องคิดจิตใจอย่างรวดเร็ว ถ้าครูเผลอวางแผนไวล่วงหน้าเกี่ยวกับการแสดงอาการที่คาดไวว่าจะเกิดขึ้นและทำให้ห้องเรียนไม่มีระเบียบ ครูจะคิดจิตใจอย่างไรว่าจะทำอย่างไร เมื่อมีปฏิกิริยาเกิดขึ้น ครูมีสิ่งสำคัญ 2 สิ่งที่ต้องคำนึงถึงขณะสอนคือ

การคงไว้ซึ่งความราบรื่นของกิจกรรมในห้องเรียนโดยการควบคุมดูแลและทำให้การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมเป็นไปอย่างมีระเบียบและราบรื่นและจัดการแก้ปัญหาทันทีทันใดเมื่อมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้น

4.1 คำแนะนำในการควบคุมดูแลการเรียนของนักเรียน

- 4.1.1 ในระหว่างทำการสอน ให้มองนักเรียนทั้งชั้น ยืนในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นนักเรียนทุกคน
- 4.1.2 เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ห้อง
- 4.1.3 ขณะควบคุมชั้นให้จับตามองสิ่งเหล่านี้ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ความสนใจ วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับนักเรียน การไม่ปฏิบัติตาม คำแนะนำ คำชี้แจง ความตั้งใจของนักเรียน การทำงานสำเร็จ
- 4.1.4 อย่าใช้เวลาอยู่กับเด็กคนเดียวคนหนึ่งหรือ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนานเกินไป จนขาดการเอาใจใส่คนอื่นหรือกลุ่มอื่น ควรตรวจสอบและดูแลนักเรียนทั้งห้องบ่อย ๆ
- 4.1.5 อย่าปล่อยให้เด็กเรียนมารวมล้อมโต๊ะครู ซึ่งจะทำให้มองไม่เห็นนักเรียนคนอื่น ๆ ใด
- 4.1.6 จงเริ่มให้เด็กเรียนทำงานด้วยตนเองเป็นกลุ่มหรืออย่างน้อยภายใต้การนิเทศโดยใกล้ชิด
- 4.1.7 ตรวจสอบและให้เกรงหรือคะแนนอย่างสม่ำเสมอ

4.1.8 พยายามหาโอกาสชมเชยนักเรียนที่ประพฤติดี

4.2 คำแนะนำในการเปลี่ยนแปลงกิจกรรม

4.2.1 หลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่จะขัดขวางการควบคุมและการแนะนำนักเรียนในระหว่างการเปลี่ยนกิจกรรม เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการเปลี่ยนกิจกรรม อย่าปล่อยให้เหตุการณ์ที่ไม่ได้วางแผนไว้ก่อนเกิดขึ้น

4.2.2 บอกนักเรียนว่าพฤติกรรมใดบ้างที่ครูหวังในระหว่างเปลี่ยนกิจกรรมใหม่ เช่นการใช้เสียง การคืบหน้า การใช้ร่างกายมือ การใช้เครื่องเล่นดินสอ การใช้ทองคำ

4.2.3 จำกัดการเคลื่อนไหวและการโยกย้ายที่ไม่เป็นระเบียบของนักเรียนในระหว่างการเปลี่ยนกิจกรรม

4.2.4 ยึดการปฏิบัติตามกฎระเบียบให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4.2.5 ชมเชยหรือให้รางวัลแก่นักเรียน (หรือกลุ่ม หรือคณะ) ที่ปฏิบัติตามคำสั่งได้เร็วที่สุดและเงียบที่สุด

4.2.6 ใช้นาฬิกาจับเวลาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทำให้เสร็จทันเวลา

4.3 วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

4.3.1 ประสานสายตาหรือเข้าไปใกล้ผู้ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ใช้สัญญาณยับยั้งการแสดงพฤติกรรมนั้น (เช่นใช้นิ้วแตะริมฝีปากเพื่อห้ามการพูดคุย พยักหน้าหรือชี้ไปที่โต๊ะเมื่อนักเรียนลุกจากที่นั่ง เป็นต้น) ควบคุมนักเรียนผู้นั้นเพื่อให้แน่ใจว่าเขาหยุดพฤติกรรมที่เป็นการละเมิดกฎและเริ่มมีพฤติกรรมที่ถูกต้องแล้ว

4.3.2 ถ้านักเรียนไม่ทำตามวิธีการอย่างถูกต้อง เตือนนักเรียนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องและให้นักเรียนแสดงวิธีการที่ถูกต้อง เพราะเขาอาจไม่เข้าใจวิธีการในตอนแรก

4.3.3 ขอให้นักเรียนของกฎระเบียบหรือวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องและปฏิบัติตาม

4.3.4 บอกให้นักเรียนหยุดการละเมิดกฎระเบียบ ควบคุมนักเรียนจนกระทั่งสามารถสังเกตได้ว่าเขามีพฤติกรรมที่ถูกต้องแล้ว

4.4 สถานการณ์ที่เราอาจไม่สนใจให้ความสนใจ

4.4.1 เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงระยะสั้น ๆ และจะไม่รุนแรงขึ้นหรือมากขึ้น

4.4.2 เป็นการละเมิดเพียงเล็กน้อย

4.4.3 การใส่ใจถึงนั้นอาจขัดจังหวะการสอนของครูหรือการเรียนรู้ของนักเรียน

4.4.4 นักเรียนคนอื่น ๆ ไม่ได้เกี่ยวข้องด้วย

งานธุรการห้องเรียน

หมายถึงงานธุรการต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากงานสอนและงานปกครองชั้นเรียน งานธุรการเป็นงานเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น งานทำสมุดประจำชั้น งานทำบัญชีเรียกชื่อ งานทำสมุดรายงาน งานทำระเบียบสะสม งานธุรการชั้นเรียนแต่ละระดับแยกเป็นดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ป. 01 - สมุดรายงานประจำวันนักเรียน

1.2 ป. 02 - แบบกรอกคะแนนการประเมินผลประจำปี

1.3 ป. 03 - บัญชีเรียกชื่อ

1.4 บัตรสุขภาพนักเรียน

1.5 แบบวัดจุดประสงค์ (มีบางหน่วยงาน เช่น โรงเรียนเทศบาล

สังกัดกองการศึกษาเทศบาล เทศบาลเมืองนครราชสีมา)

2. ระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

- 2.1 สมุดแสดงผลการ เรียน หรือสมุดพกหรือสมุดรายงานผลการเรียน (อยู่ที่อาจารย์ที่ปรึกษา)
- 2.2 บัตรบันทึกสุขภาพนักเรียน (อยู่ที่แผนกอนามัยของโรงเรียน)
- 2.3 บัตรบันทึกการแนะแนว (อยู่ที่แผนกแนะแนว)
- 2.4 บัญชีเรียกชื่อ (อยู่ที่อาจารย์ประจำวิชา)

จากรายการในข้อ 1 และ ข้อ 2 จะเห็นวางานธุรการชั้นเรียนในระดับประถมศึกษาถึงมัศึกษามีความแตกต่างกันอยู่มาก ในระดับประถมศึกษา นั้นครูประจำชั้นจะทำงานธุรการชั้นเรียนทุกอย่าง ส่วนระดับมัธยมศึกษาไม่มีครูประจำชั้นแต่มีครูที่ปรึกษา ซึ่งจะทำสมุดแสดงผลการ เรียนของนักเรียนในที่ปรึกษาของตน ส่วนงานบันทึกสุขภาพ บันทึกการแนะแนว และบัญชีเรียกชื่อจะเป็นหน้าที่ของหน่วยอื่นไป คือ งานบัญชีเรียกชื่อก็เป็นหน้าที่ของครูประจำวิชา งานบันทึกการแนะแนวก็อยู่ที่ฝ่ายแนะแนว และงานบันทึกสุขภาพนักเรียนก็อยู่ที่ฝ่ายที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสุขภาพนักเรียนโดยตรง

ตอน 1ความหมายของการสอนและการเรียนรู้การสอน

การสอน เป็นคำที่ได้รับการนิยามไว้อย่างต่าง ๆ กัน แต่ในที่นี้จะนำเสนอตามความหมายของ เกจ (Gage, 1978) เกจ กล่าวว่า การสอน หมายถึงกิจกรรมหรือการกระทำของบุคคลหนึ่ง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนการเรียนรู้ของอีกบุคคลหนึ่ง เกจมีทรรศนะว่า การสอนสามารถใช้วิธีดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การอธิบาย อภิปราย ทำแบบฝึกหัด เล่นบทบาทสมมติ เล่นเกมต่าง ๆ นำเครื่องมืองมกลมาใช้ ใช้ชุดการเรียนสำเร็จรูปจากเครื่องเล่นวิทยุและโทรทัศน์ เป็นต้น แต่ไม่ว่าครูจะใช้วิธีการสอนแบบใดก็ตามไม่ว่าแบบเก่าหรือแบบใหม่ก็ไม่สามารถใช้ทดแทนการสอนในชั้นเรียนของครูได้ เทคโนโลยีเป็นเพียงสิ่งที่ช่วยเหลือหรือช่วยเสริมการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเท่านั้น แท้จริงแล้วการสอนเป็นศิลปะเชิงปฏิบัติ

การสอนเป็นกระบวนการของการกระทำซึ่งต้องใช้ความรู้ลึก ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการแสดงออกซึ่งความรู้ลึก กระบวนการเหล่านี้ต้องอาศัยปัจจัยซึ่งมีอิสระที่ประยุกต์จากกฎเกณฑ์ สูตรสำเร็จ หรือทฤษฎี แต่เป็นสิ่งที่เราเรียกว่า "ศิลปะ" อันได้แก่การเลือกและการใช้วิธีซึ่งใจ การให้คำจำกัดความ ความเร็วช้าในการสอน เป็นต้น

เมื่อการสอนเป็นกระบวนการของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่าง

ครูและนักเรียน ศิลปะการสอนเป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก ไม่มีใครสามารถบรรยายอย่างสมบูรณ์ได้ว่าครูได้ใช้ การพิจารณาตัดสิน การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การแก้ไขสถานการณ์ การรู้แจ้งในทันที การมีความรู้สึกที่ไวต่อสภาพทาง ๆ และการใช้ไหวพริบมาประกอบในการสอน มาใช้อย่างไรบ้าง

เกจ กล่าววาทงานสอนมีลักษณะ เช่นเดียวกับงานของแพทย์ วิศวกร และวิศวกร ซึ่งต้องรวมเอาเรื่องของศิลปะเขาไปเกี่ยวข้องด้วย นั่นคือการใช้ความรู้และหลักการแบบวิทยาศาสตร์ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยอาศัยศิลปะเขาไปช่วยเหลือ ขอสรุปที่ชัดเจนก็คือ การสอนเป็นศิลปะที่ของอาศัยพื้นฐานความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ และพื้นฐานความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ในทางการสอนจะประกอบด้วยความสัมพันธ์ของสิ่ง 2 สิ่งคือ เรื่องของการสอนและเรื่องของการ เรียนรู้

จากที่กล่าวแล้วว่าการสอนเป็นกระบวนการที่ใ้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยมีครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเริ่มตนการ เรียนรู้ หากเราพิจารณาลักษณะสำคัญของการสอนจะพบประเด็นสำคัญดังนี้

1. การสอนเป็นการกระทำหรือกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ ทักษะ และศิลปะ
2. กิจกรรมหรือการกระทำนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ ของนักเรียน หรือผลักดันนักเรียนให้เป็นที่ไปในทางใดทางหนึ่ง
3. กิจกรรมหรือการกระทำนั้นเป็นกระบวนการที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และโดยเนื้อแท้แล้ว เป็นกระบวนการสองทางควย

การเรียนรู

นิยามของการเรียนรู้ เราได้พบมากมายในขอบข่ายของวิชาจิตวิทยา การเรียนรู้ และนิยามมักจะมีความแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามการจะเกิด

การเรียนรู้ได้เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งมาก่อน สิ่งที่เกิดขึ้นและคิดอยู่ในตัวผู้เรียนและแตกต่างไปจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในตัวผู้เรียนถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

นักจิตวิทยาการเรียนรู้ได้ให้นิยามคำว่า การเรียนรู้ ไว้ต่าง ๆ กัน พอประมวลมาได้ดังนี้

1. การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
2. การเรียนรู้คือกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในการแสดงออกของมนุษย์หรือของสัตว์
3. การเรียนรู้คือกระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การแสดงออก
4. การเรียนรู้คือผลที่ได้จากการเรียนการสอน
5. การเรียนรู้คือการจัดระบบโครงสร้างทางสติปัญญาหรือการหยั่งเห็น ชื่นใหม่
6. การเรียนรู้คือหน้าที่หรือการกระทำของอุปนิสัย แรงขับ แรงจูงใจ และความคงการ
7. การเรียนรู้คือการสร้างสรรค์ประสบการณ์
8. การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงระบบประสาทที่เป็นผลมาจาก ประสบการณ์ของอินทรีย์

โดยสรุปแล้วการเรียนรู้มีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการ ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเลื่อนลอย การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบและมีวิธีการที่ซับซ้อน จริงอยู่แม้ว่าจะมีการเรียนรู้บางอย่างที่เกิดขึ้นจากความบังเอิญ การผูกพันหรืออื่น ๆ ที่เราอธิบายไม่ได้ แต่ในความบังเอิญและการที่เราไม่สามารถอธิบายได้นั้นก็มีกระบวนการ อยู่ในตัวเอง

2. การเรียนรู้ใหม่ในทางเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพฤติกรรม กล่าวคือการเรียนรู้จะไหลลื่นต่อพฤติกรรมและทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างไปจากเดิม ถ้าการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้วและการแสดงออกของพฤติกรรมไม่เปลี่ยนแปลงหรือไม่แตกต่างไปจากเดิม เราจะถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงก็ไม่สมบูรณ์นัก

3. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น อาจเป็นพฤติกรรมทางสติปัญญา เจตคติ หรือทักษะ

4. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นจะมีการแสดงออกมาให้เห็น เพราะไม่มีการแสดงออกมาให้เห็น เราก็คงไม่ทราบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเรียนรู้ได้

ตอน 2

กระบวนการเรียนการสอน

ความหมาย

กระบวนการเรียนการสอนหมายถึง กระบวนการที่ผู้เรียนร่วมกัน ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นภายใต้การแนะนำและจัดอำนวยความสะดวกโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ อันจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความสามารถทักษะ เจตคติและกานิยมที่ดี

ในกระบวนการเรียนการสอนนั้นจะมีองค์ประกอบของกระบวนการหลายอย่างด้วยกันที่สัมพันธ์ต่อกัน กล่าวคือ มีครู นักเรียน เนื้อหา ทิศทาง สื่อ การเรียนการสอน สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับการเรียนการสอน

ไม่ว่ากระบวนการเรียนการสอนจะเป็นอย่างไร บุคคลที่ยังคงมีความ

สำคัญและมีบทบาทหลักก็คือครู ดังนั้นครูจะทองถามตัวเองก่อนเสมอว่า

1. ทองการใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร
2. มีขอบเขตของเนื้อหาที่ทองการถ่ายทอดแก่ใคร
3. มีจุดมุ่งหมายหรือความคาดหวังอะไรบ้าง
4. จะใช้วิธีสอนแบบใด
5. มีกิจกรรมหรือสื่อการเรียนการสอนและประสบการณ์อะไรบ้างที่จะนำมาใช้เพื่อการเรียนรู้นักเรียน
6. ทำอย่างไรจึงจะทราบวณักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างใด

รูปแบบการเรียนการสอนพื้นฐาน

รูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนพื้นฐานมีองค์ประกอบอยู่ 4 ประการคือ

1. จุดมุ่งหมายการเรียนการสอน

เป็นทิศทางหรือกรอบของการเรียนการสอนว่าจะเป็นไปในทางใด การเรียนการสอนจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่า เมื่อสอนแล้วหรือเรียนแล้ว ทองการใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร หรือทำอะไรได้บ้าง จุดมุ่งหมายการเรียนการสอนสามารถเขียนได้ 2 ระดับคือ จุดมุ่งหมายทั่วไป กับ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

2. พฤติกรรมเบื้องต้นหรือพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน

หมายถึงความพร้อมของผู้เรียนก่อนการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะเป็นความรู้ เจตคติ หรือทักษะพื้นฐานที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ในการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องทำการศึกษาความรู้ เจตคติ หรือทักษะพื้นฐานของผู้เรียนเสียก่อน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. กระบวนการเรียนการสอนหรือวิธีการเรียนการสอน

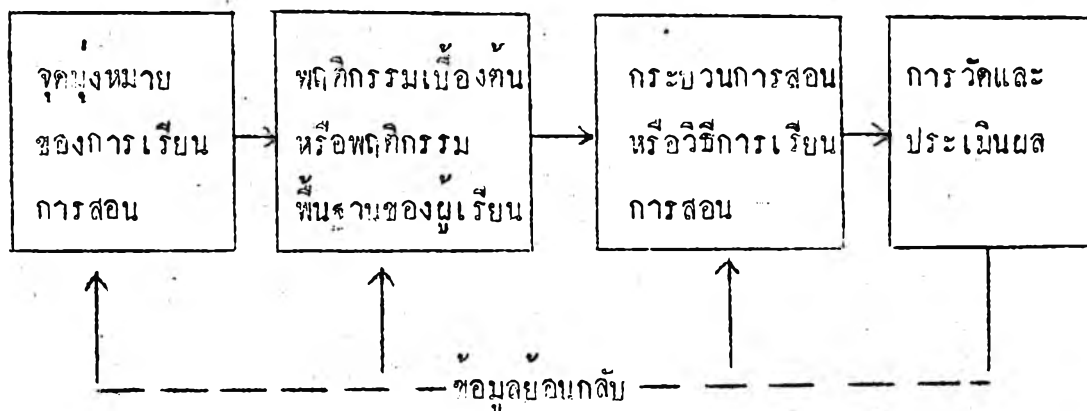
หมายถึงวิธีดำเนินการให้เกิดการเรียนการสอนขึ้นได้แก่การนำเอา

วิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและลักษณะพื้นฐานของผู้เรียน รวมทั้งการนำเอาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางค่าน จิตวิทยาหรือความรู้ทางจิตวิทยา มาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียน การสอนบังเกิดผลดีที่สุดแก่ผู้เรียน

4. การวัดผลและประเมินผล

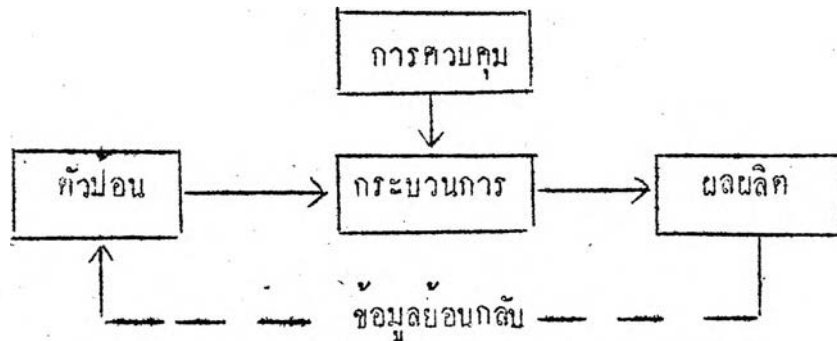
หมายถึงการ ตรวจสอบดูว่า ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ตั้ง จุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ ถ้าไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นเพราะเหตุใด ผู้สอนจะทราบนำเอาข้อมูลไปพิจารณาย้อนกลับดูว่า กระบวนการเรียนการสอน ของผู้สอนมีข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงให้เหมาะสม หรือย้อนกลับ ดูว่า พฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนวิชานั้นหรือยัง เป็นต้น ข้อมูลจากการวัดผลและประเมินผลจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงและ พัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการพัฒนาตัวผู้เรียนได้โดยตรง

รูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนพื้นฐานปรากฏในแผนภูมิต่อไปนี้

รูปแบบกระบวนการ เรียนการสอนที่ยึดหลักการจักระบบ

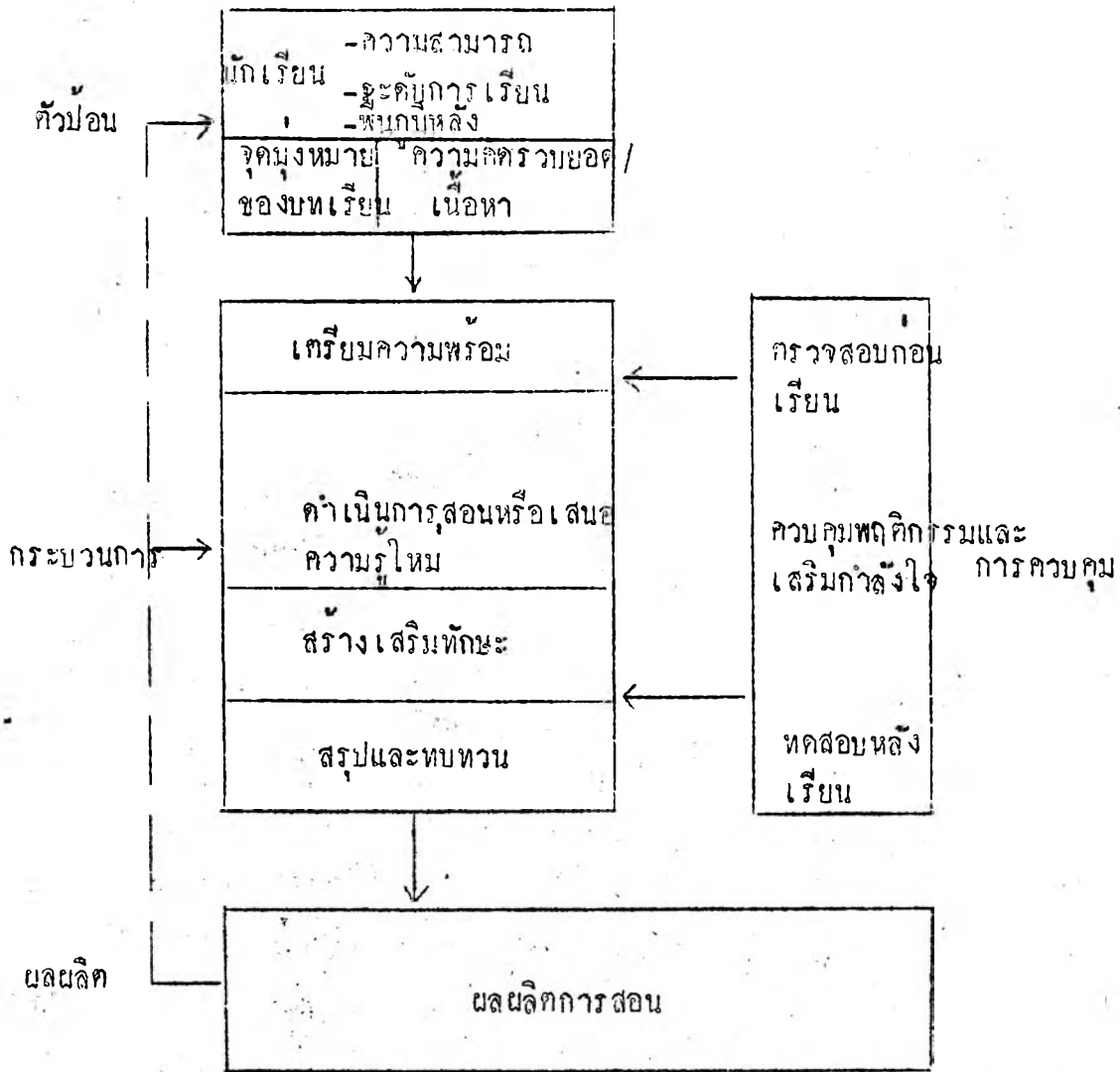
กระบวนการเรียนการสอนตามหลักการจัดระบบนี้พัฒนามาจากแนวคิดพื้นฐานของการจักระบบที่ 5 องค์ประกอบด้วยกันคือ

นั่นคือในระบบของการจัดดำเนินการต่าง ๆ นั้นไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการใด ๆ ก็ตามจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้คือ จะเริ่มต้นจากตัวป้อนเสียก่อน ตัวป้อนนี้อาจเป็นอะไรก็ได้ที่ถือว่าต้องนำมาจัดดำเนินการ ถ้าเป็นการศึกษาตัวป้อนก็คือ นักเรียน ครู เนื้อหา สื่อการเรียนการสอน แหล่งวิทยากรต่าง ๆ หลังจากนั้นก็จะนำสิ่งเหล่านี้มาสู่การกระทำในขั้นกระบวนการ ซึ่งจะมีการดำเนินการ เป็นลำดับขั้นตอนเพียงใดขึ้นอยู่กับงานประเภทนั้น ๆ ในวงการศึกษาระบวนการก็คือ การจัดการเรียนการสอนว่าจะจัดเรียนจัดสอนอย่างไร ในขั้นตอนสุดท้ายของระบบก็คือผลผลิตที่ได้จากกระบวนการ ผลผลิตที่ได้จากการศึกษาก็คือ ผู้สำเร็จการศึกษา ความรู้ เจตคติ และทักษะของผู้สำเร็จการศึกษา ผลผลิตที่ได้นี้สามารถนำมาเป็นข้อมูลย้อนกลับ ไปสู่ตัวป้อนและกระบวนการว่าเป็นอย่างไร มีข้อบกพร่องอย่างไรบ้าง

ในขณะที่กำลังดำเนินการในขั้นของกระบวนการอยู่นั้น อาจจะมีกิจกรรมของการควบคุมดูแลว่ามีการดำเนินการอย่างไร ราบรื่นหรือมีอุปสรรคอะไร ทำอย่างไรการดำเนินการจะเป็นไปตามที่ต้องการก็ต้องมีการวัดและประเมินผล

จากแนวคิดพื้นฐานของการจัดระบบที่ปรากฏในหน้า 69 คร. สังก
 อุดรธานี นำมาประยุกต์เป็นรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนดังปรากฏใน
 แผนภูมิต่อไปนี้

จากแผนภูมิในหน้า 69 จะมีรายละเอียดสำหรับเตรียมการสอนดังนี้

1. พื้นฐานของนักเรียน

ครูต้องทำการตรวจสอบพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร ถ้าสามารถจะรู้สิ่งต่อไปนี้โดยละเอียดก็คือ ความถนัดและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน ความสามารถในการเรียน ความสามารถในการช่วยเหลือตัวเอง ประสบการณ์หรือความรู้เดิมในเนื้อหาวิชาที่จะเรียน

2. จุดมุ่งหมายการสอน

ครูต้องกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการสอนว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไรในคาบใดบ้าง หรือต้องการให้ทำอะไรได้บ้างหลังจากจบการเรียนการสอนแล้ว จุดมุ่งหมายที่นิยมเขียนกันมักจะเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

3. เนื้อหาวิชา

เนื้อหาวิชาที่นำมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อาจจะมาจกจุดมุ่งหมายมาจากหลักสูตรหรือแนวการสอนที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่ครูเลือกนำมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อาจจะมีความสำคัญ สามารถเรียนรู้อะไรได้ สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน และมาจากหลักสูตรการศึกษา

4. กิจกรรมเตรียมความพร้อม

เป็นการนำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมเตรียมความพร้อมจะต้องกระทำหรือให้ผู้เรียนเพื่อพร้อมที่จะเรียนเนื้อหาของบทเรียนต่อไป กิจกรรมเตรียมความพร้อมจะต้องน่าสนใจ ทันสมัย สอดคล้องกับบทเรียน สอดคล้องกับวัยและความสามารถของผู้เรียนและนำไปสู่บทเรียนโดยตรง

5. กิจกรรมการสอนหรือเสนอเนื้อหาใหม่

เป็นกิจกรรมหลักของบทเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นตอนนี้จะต้องเน้นที่การถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่ให้แก่ผู้เรียนโดยตรง กิจกรรม

กิจกรรมที่นำมาใช้ควรจะเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วย ไม่ใช่เป็นกิจกรรมที่ครูเป็นศูนย์กลางอยู่ตลอดเวลา

6. กิจกรรมสร้างเสริมทักษะ

เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมกิจกรรมหลักที่ได้กระทำมาแล้วในการนำเสนอทฤษฎีใหม่ กิจกรรมเสริมทักษะเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนกิจกรรมการเสนอเนื้อหาใหม่โดยตรง เช่น การให้เด็กทำแบบฝึกหัด ฝึกปฏิบัติ ทำงานมอบหมาย

7. กิจกรรมสนับสนุน

เป็นกิจกรรมในขั้นตอนสุดท้ายก่อนการจบบทเรียน กิจกรรมในขั้นนี้จะเป็นการสั่งงาน หรือการสรุปบทเรียนเพื่อย้ำความรู้ความเข้าใจของนักเรียน

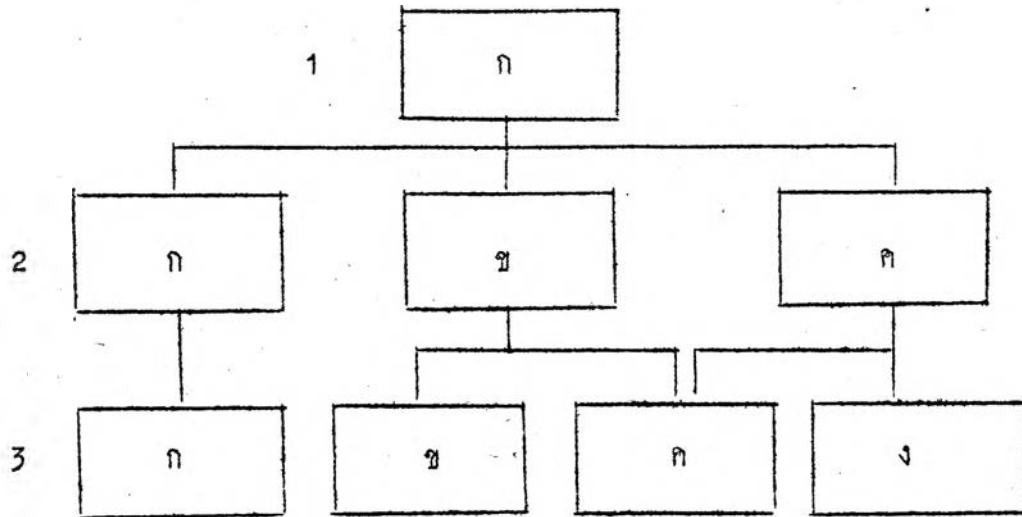
8. การควบคุมและตรวจสอบ

การควบคุมและตรวจสอบการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ค่าเน้นควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นกระบวนการตั้งแต่คนจนจบ ในส่วนนี้ครูจะต้องคิดว่าจะทำการวัดผลก่อนเรียน จะซักถามให้กำลังใจ ควบคุมการเรียนเสริมกำลังใจอย่างไร และจะทดสอบประเมินผลหลังเรียนด้วยวิธีการใด

รูปแบบกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดจุดมุ่งหมาย

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ค่อนข้างยากและซับซ้อนแต่มีประโยชน์ในแง่ของการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกันดี ในประเทศไทยยังไม่มีหรือนำมาใช้ในวงกว้างแต่มีการศึกษาและพูดถึงกันบ้างในการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนแบบนี้จะสอนตามลำดับจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นขั้นตอน โดยจะเริ่มสอนจากจุดมุ่งหมายขั้นต่ำสุดขึ้นไปหาจุดมุ่งหมายขั้นสูงสุด แต่ในการเขียนจุดมุ่งหมายจะเขียนจากจุดมุ่งหมายสูงสุดลงมาหาจุดมุ่งหมายต่ำสุดกลับกัน จุดมุ่งหมายแต่ละข้อที่กำหนดไว้จะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายขั้นรองลงมา นั่นหมายถึงว่า

ผู้เรียนจะบรรลุจุดมุ่งหมายใด ๆ ก็จะต้องผ่านจุดมุ่งหมายชั้นรองลงมาก่อน
ดังตัวอย่างแผนภูมิต่อไปนี้

จากแผนภูมินี้อธิบายได้ว่า

1. ผู้เรียนจะทำงานตามพฤติกรรม 1 ก ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุด
ไค้้นจำเป็นต้องรู้และทำงานในพฤติกรรมซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายระดับ 2 ก, 2 ข
และ 2 ค ให้ได้ก่อน
2. ผู้เรียนจะทำตาม 2 ก ได้ต้องรู้และทำงานในชั้น 3 ก ให้ได้ก่อน
3. ผู้เรียนจะทำงานตาม 2 ข ได้ต้องรู้และทำงานในชั้น 3 ข และ
3 ค ให้ได้ก่อน
4. ผู้เรียนจะทำงานตาม 2 ค ได้ ต้องรู้และทำงานในชั้น 3 ค และ
3 ง ให้ได้ก่อน

จากแผนภูมิจะเห็นว่าครูจะต้องเริ่มดำเนินการสอนที่ระดับ 3 ก่อน
ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายขั้นต่ำสุด แล้วจึงสอนให้เกิดพฤติกรรมในระดับ 2 และระดับ
1 ตามลำดับ การวางแผนการเรียนการสอนตามตัวอย่างใบแผนภูมิจจะต้อง

ประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมจำนวน 8 ข้อ
2. กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละจุดมุ่งหมายโดยละเอียด
3. ข้อทดสอบเพื่อประเมินผลพฤติกรรม (จุดมุ่งหมาย) จำนวน พฤติกรรมหรือจุดมุ่งหมายละ 3 ข้อ ซึ่งจะมีข้อสอบที่ใช้ในการประเมินผล จำนวน 24 ข้อ และอย่างน้อยผู้เรียนควรจะทำให้จุดมุ่งหมายละไม่ต่ำกว่า 2 ข้อจึงจะถือว่าผ่าน

ตอน 3

หลักการของกระบวนการเรียนการสอน

หลักการพื้นฐานในการสอน

การสอนที่ดีจะขึ้นอยู่กับหลักการ 4 ประการคือ

1. หลักการเตรียมความพร้อม การเป็นครูที่ดีขึ้นอยู่กับหลักการ
เตรียมความพร้อม 3 ประการดังนี้

1.1 มีความรู้ดี

1.2 มีทักษะการสอนดี

1.3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาการสอน

2. หลักการวางแผนและการเตรียมการสอน การสอนจะขาดคุณภาพ
ที่ดีหากครูไม่ได้วางแผนและเตรียมการสอนที่ดีพอ การวางแผนและเตรียมการ
สอนมีหลักสำคัญ 5 ประการคือ

2.1 เขียนแผนการสอนครอบคลุมเรื่องที่จะสอน จุดมุ่งหมาย
ความคิดรวบยอด เนื้อหา กิจกรรม สื่อการสอน และการประเมินผล

2.2 มีการรวบรวมข้อมูลและเนื้อหาสาระที่จะสอน

2.3 จัดหาสื่อการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

2.4 เตรียมแบบทดสอบสำหรับนักเรียน

2.5 กองซ่อมสอนเพื่อจัดลำดับชั้นการสอนให้ตัวเองแน่ใจว่าจะสอนนักเรียนได้ดี

3. หลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ ครูควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยา เช่น การจูงใจ การฝึกหัด การชื่นชมหรือให้ชวยอนกลับแก่นักเรียน เป็นต้น

4. หลักการประเมินผลและรายงานผล เมื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนแล้วก็ควรมีการวัดและประเมินผล โดยยึดหลักดังนี้

4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในส่วนที่สามารถกระทำได้

4.2 วิเคราะห์พฤติกรรม

4.3 ศึกษาการสร้างและใช้เครื่องมือวัดผล

4.4 ศึกษาวิธีการตีความหมายและรายงานผล

หลักการสอนทั่วไป

การสอนในบทเรียนต่าง ๆ นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามหรือพัฒนาการในทุกด้าน ครูควรมีหลักยึดถือในการสอน ประสพผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวออกไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัว

ตามปกติเด็กมักจะสนใจและคุ้นเคยกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว บทเรียนที่ครูจะนำมาสอนนั้นควรเลือกสิ่งที่อยู่รอบตัวหรือใกล้ตัวเด็กก่อน แล้วค่อยสอนสิ่งที่อยู่ห่างจากตัวออกไปเรื่อย ๆ ซึ่งจะทำให้การเรียนประสพผลสำเร็จด้วยดี เพราะเด็กมีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวอยู่แล้ว เช่น เริ่มสอนจากเรื่องตัวเรา ไปหา บ้านที่นาอยู่ โรงเรียนของเราและชุมชนของเรา ตามลำดับ

2. สอนจากสิ่งที่ย้ายไปหาสิ่งที่ยาก

การสอนจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ครูจะมองพิจารณาเลือกหัวข้อที่ย้ายมาสอนก่อนเรื่องที่ยาก ซึ่งโดยปกติการจัดทำหลักสูตรก็ได้พยายามเรียงลำดับหัวข้อเรื่องจากง่ายไปหายากอยู่แล้ว เช่น การสอนเลขก็เริ่มจากวิธีบวกก่อนแล้วจึงไปสอนการลบ คูณ และหารตามลำดับ เนื่องจากว่าสิ่งที่ย้าย ๆ นั้นเด็กจะเข้าใจดีและเป็นพื้นฐานในการเรียนเรื่องที่ยากต่อไป

3. สอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์

การสอนตามหลักเช่นนี้ก็เพราะว่ากฎเกณฑ์จะสรุปเป็นกฎเกณฑ์ได้นั้น ผู้เรียนจะต้องได้เรียนส่วนประกอบย่อย ๆ มาก่อนหรือรู้อยู่ก่อน ๆ มาก่อน ในการสอนครูจึงควรให้ตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่าง หรือทดลองหรือให้นักเรียนช่วยหาตัวอย่างแล้วช่วยกันสรุปตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมา

4. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้

การสอนประสบการณ์ใหม่หรือบทเรียนใหม่ย่อมต้องอาศัยบทเรียนเก่าหรือประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานจึงจะเรียนบทเรียนใหม่ได้เข้าใจดี เช่น จะสอนเรื่อง "การคูณ" ครูควรจะเริ่มสอนจากเรื่อง "การบวก" ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้เด็กเข้าใจดีแล้ว เพราะการคูณหมายถึงการบวกจำนวนที่เท่ากันหลาย ๆ ครั้ง

5. สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม

ในการสอนบทเรียนใด ๆ ก็ตาม ครูควรพยายามใช้สื่อการสอนเสมอ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น เพราะการใช้สื่อการสอนทำให้เด็กมองเห็นภาพพจน์หรือความเป็นรูปธรรมของเรื่องที่เรียนได้

6. สอนจากการทดลองไปหาการสรุปตั้งกฎเกณฑ์

บทเรียนใดที่สามารถให้นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติ ครูก็ควรให้นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติหรือลงมือกระทำด้วยตนเอง เมื่อทดลองเสร็จแล้วจึงซักถามและให้นักเรียนช่วยกันสรุปเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นมา

7. สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ธรรมชาติของเด็กในวัยต่าง ๆ นั้นจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสนใจ ความถนัด และความสามารถพิเศษหรือความสามารถเฉพาะตัว ครูจะต้องเข้าใจหลักพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะได้จัดเตรียมบทเรียนและกิจกรรมให้เหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการของเด็กวัยนั้น ๆ

8. สอนโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา

หลักจิตวิทยาที่ครูต้องนำมาใช้ในการสอนมากที่สุดก็คือ จิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการศึกษา เช่น เรื่องของเด็กวัยต่าง ๆ ในด้านพัฒนาการ ความสนใจ แรงจูงใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นต้น ยกตัวอย่าง เด็กวัยประถมศึกษาอายุ 6-12 ปี จะมีช่วงสมาธิหรือสนใจ บทเรียนในระยะสั้นๆ ประมาณ 10-15 นาที การเตรียมบทเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องให้สอดคล้องกับลักษณะของเด็กวัยนี้ กิจกรรมต้องมีการเคลื่อนไหว สั้นตัว ไม่อยู่นิ่ง และบทเรียนก็ควรจะเป็นบทเรียนสั้น ๆ ตามช่วงความสนใจของเด็ก

9. สอนโดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการศึกษาจะเป็นกรอบหรือทิศทางของการจัดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ อย่างชัดเจน การจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นรายวิชาใด หรือเรื่องใดจะต้องเป็นไปเพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สำหรับระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายอยู่ 4 ด้านหรือ 4 กลุ่ม คือ เพื่อพัฒนาคุณสมบัตินิติ ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ชีวิตที่สงบสุข และสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาในทุกวิชาจะต้องสนองจุดมุ่งหมาย 4 ด้านที่กำหนดไว้

10. สอนโดยยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและบทเรียนเป็นหลัก

ในการสอนครูจะต้องยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เช่นการสอน

วิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูก็จะถ่วงน้ำหนักเอาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์เป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันเมื่อครูจะสอนบทเรียนใดในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ก็จะถ่วงน้ำหนักจุดมุ่งหมายของบทเรียนนั้น ๆ โดยตรงด้วย

ลักษณะการสอนที่ดี

ครูที่ดีทุกคนย่อมมีความรับผิดชอบในหน้าที่การสอนและการอบรมนักเรียน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ครูทุกคนปรารถนาจะให้การสอนและการอบรมของตนเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ การสอนที่ดีควรมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ โดยการซักถามหรือให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ เพื่อฝึกให้เด็กคิดหาเหตุผล คิดเปรียบเทียบ และคิดพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ตรงให้มากที่สุดโดยการเรียนด้วยการกระทำ หรือมีประสบการณ์ตรงในสิ่งที่เรียน
3. ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีการปรึกษาหารือกัน แบ่งงานกันทำ และประเมินผลรวมกัน
4. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยนำเอาวิธีการแบบวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้
5. มีการเปลี่ยนวิธีการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้การสอนการเรียนเกิดการยืดหยุ่น มีการเปลี่ยนแปลงไม่ซ้ำซากจำเจ
6. เตรียมการสอนไว้ล่วงหน้า เพื่อเสริมความมั่นใจให้กับครูและเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบและมีประสิทธิภาพ
7. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและคิดหา

เหตุผลของสิ่งที่เรียน

8. มีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้แน่ใจว่าการสอนได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

9. มีสื่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจและเข้าใจบทเรียน เช่น ของจริง รูปภาพ ทุจจำลอง แผนภูมิ และโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ

10. มีการจูงใจในระหว่างสอน เช่น ให้รางวัล ชมเชย ลงโทษ ตีเตือน ให้คะแนน แข่งขัน ปรบมือให้เกียรติเป็นต้น เพื่อกระตุ้น ให้กำลังใจนักเรียน

11. มีกิจกรรมหลายอย่างให้นักเรียนทำ เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียนและให้นักเรียนเกิดความสุขสนานในการเรียน

12. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

13. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร เช่น ภาษาไทยก็ให้สัมพันธ์กับ ทัศนศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ เป็นต้น

14. มีการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เหมาะแก่การเรียนรู้ตามบทเรียนที่สอน ทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของเด็ก

15. มีการตอบสนองความต้องการของเด็ก เนื่องจากโดยธรรมชาติเด็กอยากมีตำแหน่งในสังคม ครูก็ควรจัดให้ เช่น หัวหน้าชั้น หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าแถว เป็นต้น เพื่อให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดี เรียนและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสุข

16. สอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กมีบทบาทในการเรียนการสอนมากกว่าบทบาทของครู ครูมีบทบาทและหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือแนะนำในการทำงานและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ

17. สอนโดยส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าให้มากที่สุด

18. สอนตามกฎแห่งการเรียนรู้ โดยจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับวัย

ความสามารถและประสบการณ์เดิมของเด็ก

หลักการทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการเรียนการสอน

1. วุฒิภาวะ

ตามหลักของการเรียนการสอนนั้นครูจะต้องคำนึงถึงความเจริญเติบโตทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมของเด็ก คือต้องให้เด็กมีความเจริญงอกงามถึงขีดสุดของวัยนั้น ๆ เสียก่อนจึงทำการสอน

2. ความพร้อม

เมื่อผู้เรียนมีวุฒิภาวะที่สูงพอจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ความพร้อมของเด็กในด้านต่าง ๆ จะทำให้การเรียนการสอนได้ผลและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนอยู่ในภาวะที่พร้อมจะเรียน

3. การฝึกหัด

หมายถึงการทำซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้งจนเกิดความชำนาญในสิ่งที่เรียน

4. การทรมานผล

ถ้านักเรียนได้ทรมานผลการเรียนของตนอยู่เสมอจะทำให้ความตื่นตัวในการเรียนและสามารถจะเรียนได้ดีขึ้น ถ้าผลนั้นทำให้เด็กเรียนพอใจ

5. การจูงใจ

การสอนจะได้ผลดีถ้าครูรู้จักหาวิธีการจูงใจช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจอยากจะเรียน

6. ความต้องการพื้นฐาน

อันได้แก่ ความรู้สึกปลอดภัย การได้รับความรัก การได้รับการยกย่องนับถือ ประสบผลสำเร็จและความรู้สึกอยู่เสมอว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ

7. ความแตกต่างระหว่างบุคคล

เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ถ้าครูจัดการสอนให้เหมาะสม
กับความสามารถของเด็กแต่ละคนก็จะทำให้การสอนได้ผลดี

8. กิจกรรมและประสบการณ์

การสอนที่ดีครูจะท่องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของนักเรียน
แล้วนำมาจัดกิจกรรมการสอนให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก

9. ความหมายและการเข้าใจความหมาย

ถ้าผู้เรียนสามารถแปลสถานการณ์ที่จะลงมือปฏิบัติโดยอาศัย
ความรู้ความเข้าใจ แล้วคาดคะเนเหตุการณ์ที่ได้ออกก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้ได้ดี

10. การเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสหลายด้าน

การเรียนการสอนจะได้ผลดีเมื่อเด็กได้เรียนโดยใช้ประสาทสัมผัส
หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางการใช้มือ การมองดู การคิดพิจารณา การได้
กระทำ สัมผัส เป็นต้น

ตอน 1

ทักษะการสอน

ความหมายของทักษะการสอน

ทักษะการสอน หมายถึง ความชำนาญในการสอนที่ครูนำมาใช้ในการปฏิบัติงานของตน เช่น การใช้คำถาม การเขียนกระดานดำ การแสดงท่าทาง ประกอบการสอน การให้กำลังใจ การนำเข้าสู่บทเรียน การอธิบายและเล่าเรื่อง เป็นต้น พฤติกรรมของครูในการใช้ทักษะการสอนชนิดต่าง ๆ นั้น มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจจะออกมาในทางบวกและทางลบได้

จากผลการวิจัยชั้นเรียนในรอบ 10 ปี ระหว่าง 1970-1980
กูด (Thomas L. Good) ได้รวบรวมผลการวิจัยพบประเด็นที่สำคัญ
ว่าครูมีลักษณะต่อไปนี้แตกต่างกันคือ

1. การใช้เวลาในชั่วโมงสำหรับการเรียนการสอน
2. การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน
3. การเลือกและจัดสร้างกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียน
4. วิธีการสอนและวิธีการสื่อความหมายที่ครูใช้กับนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียน

5. ความคาดหวังและมาตรฐานในการเรียนรู้ที่ครูใช้สำหรับตนเอง
เพื่อนร่วมงาน ชั้นเรียนที่ตนสอน และนักเรียนแต่ละคน

นอกจากนี้จากการรวบรวมงานวิจัยและวิเคราะห์ผลการวิจัยยังพบอีกว่า

ครูไม่เพียงแต่แตก่างเฉพาะคานดังกล่าวแล้วเท่านั้น เรื่องเหล่านี้ที่ครูกระทำ ยังมีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนด้วย

ทักษะการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ครูนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ของตน แนนอนที่สุดย่อมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย การฝึกฝนทักษะการสอนจึงมีประโยชน์ทั้งแก่นักเรียนและต่อตัวครูเองโดยตรง ทักษะการสอนที่มีประสิทธิภาพของครู เป็นดัชนีหนึ่งที่สามารถระบุคุณภาพการสอน ได้

การสอนแบบจุลภาค

การสอนแบบจุลภาคนี้ แอลเลนและแมคโดนัลด์ (Dwight Allen, and Frederick J. McDonald) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดเป็นผู้ริเริ่มขึ้น การสอนแบบ จุลภาคหมายถึง การสอนในสถานการณ์ที่มีครูและนักเรียนอาจจะเป็นนักเรียนจริง หรือนักเรียนที่จำลองขึ้นก็ได้ แต่มีลักษณะพิเศษคือ เป็นการสอนเพื่อฝึกทักษะการสอน เฉพาะอย่าง เพื่อให้ผู้สอนเกิดความชำนาญ ตลอดจนแคล่วและแม่นยำ ในการฝึก ทักษะการสอน ผู้สอนจะต้องศึกษารายละเอียดของทักษะนั้น ๆ อย่างแจ่มแจ้ง แล้ว จึงนำมาฝึกโดยการทดลองสอนแบบจุลภาค ดังนี้

1. เวลา ใช้เวลาในการฝึกทักษะการสอนไม่มากนัก
ประมาณ 5-20 นาที
2. ขนาดของชั้น ใ้ครูเรียนจำนวนไม่มาก ประมาณ 3-10 คน
3. บทเรียน ใ้บทเรียนเฉพาะบางหัวข้อ ไม่ต้องนำมาสอน
ทั้งหมด เนื่องจากการฝึกไม่ต้องการเน้นเนื้อหา
4. ผู้สอน สามารถทราบผลการสอนของคนทันทีหลังสอน
แล้ว โดยดูจากเทปบันทึกเสียง หรือเทปบันทึกภาพ หรือรับทราบจากผู้สังเกต
การสอนของตน

1. การนำทักษะการสอนแบบจุดภาคไปใช้

การสอนแบบจุดภาคสามารถนำไปใช้กับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การสอนได้เป็นอย่างดีคือ

1.1 นิสิตและนักศึกษาครู นำไปใช้เพื่อเตรียมตัวก่อนการไป ฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

1.2 ครูประจำการในโรงเรียน นำไปใช้เมื่อต้องการจะให้เกิด ความชำนาญชำนาญในทักษะใดทักษะหนึ่งเป็นพิเศษ หรือหลาย ๆ ทักษะ หรือเพื่อ แก้ไขหาการขาดความสามารถในบางทักษะการสอน

1.3 อาจารย์นิเทศก์ นำไปใช้เพื่อแนะนำหรือนิเทศการสอน นักศึกษาฝึกสอน

1.4 วิทยากรหรือผู้บรรยาย นำไปใช้เพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน หรือการบรรยายของตนให้ดีขึ้น และยังสามารถประเมินผลการสอนหรือการ บรรยายของตนได้อีกด้วย

2. ประโยชน์ของการฝึกทักษะการสอนแบบจุดภาค

2.1 เปิดโอกาสให้ผู้สอนได้ทดลองหรือฝึกหัดสอนในสถานการณ์ ที่เป็นจริงหรือเลียนแบบสถานการณ์จริงทุกประการ

2.2 ช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกฝึกทักษะใด ทักษะหนึ่งได้สะดวก เนื่องจากใช้เวลาในการฝึกไม่มากนัก

2.3 ช่วยให้ผู้สอนได้รับการฝึกทักษะการสอนได้รับประสบการณ์ตรง ในทักษะที่ต้องการฝึก ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

2.4 ช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงทักษะ การสอนได้ไม่ยาก เนื่องจากในการฝึกนั้นจะมีการบันทึกเป็นภาพหรือเสียงไว้ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาข้อดีข้อบกพร่องในภายหลัง

2.5 ช่วยให้ผู้สอนสามารถนำเอาทักษะ

การสอนหลาย ๆ ทักษะมารวมเป็นแบบการสอนของคนได้ เนื่องจากการฝึกทักษะการสอนจะแบ่งฝึกแต่ละทักษะอย่างเข้มข้น จนทำให้เกิดความชำนาญ ซึ่งเมื่อเกิดความชำนาญในแต่ละทักษะอย่างดีแล้ว จะทำให้การสอนของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่นักเรียน

ทักษะต่าง ๆ ในการสอนแบบจุดประกาย

1. ทักษะการใช้วาจา กิริยา ท่าทางเสริมบุคลิกภาพและสื่อความหมาย หมายถึงความสามารถในการพูด น้ำเสียงจังหวะ ประกอบกับการใช้กิริยา ท่าทางชวนให้สนใจ สื่อความเข้าใจได้กระจ่างชัด แน่น เนียนไม่เคอะเขินและเหมาะสมกับบุคลิกภาพของครู
2. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึงความสามารถในการชักนำผู้เรียนให้เข้าสู่เรื่องที่สอน และความสามารถนำกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนมาอยู่ที่การสอนของครู
3. ทักษะการใช้กระดานดำ หมายถึงความสามารถในการเขียนกระดานดำเพื่อเน้นหัวข้อสำคัญ การสรุปบทเรียน การแข่งขันเล่นเกมต่าง ๆ ความลักษณะวิธีที่ดีและเหมาะสม
4. ทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง หมายถึงความสามารถในการอธิบาย เปรียบเทียบ เจ้านิทาน เล่าประวัติ หรือยกตัวอย่างโดยลำดับเรื่อง ใช้ท่าทางน้ำเสียงในการอธิบายหรือเล่าเรื่องแต่ละตอนได้อย่างเหมาะสมชวนให้ติดตามโดยตลอด
5. ทักษะการใช้คำถาม หมายถึงความสามารถในการตั้งคำถาม และใช้วิธีถามเพื่อให้นักเรียนตอบโดยใช้ความสังเกต ความคิดเห็น เหตุผล และอื่น ๆ ที่ใช้ความสามารถในระดับสูงกว่าความจำ ทั้งให้มีปฏิสัมพันธ์ในระหว่างกันและกันอีกด้วย

6. ทักษะการใช้อุปกรณ์การสอน หมายถึงความสามารถในการเลือก อุปกรณ์หรือสื่อการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน ขั้นตอนของการสอน และผู้เรียน ตลอดจนสามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างถูกต้องตามลักษณะวิธีที่ตีของการใช้อุปกรณ์ การสอน

7. ทักษะการเร้าความสนใจ หมายถึงความสามารถในการกระตุ้น ให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นหรือพร้อมที่จะเรียน โดยการเปลี่ยนวิธีสอนหรือ เปลี่ยนกิจกรรมไปในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเร้าความสนใจในแต่ละขั้นตอนของการสอน

8. ทักษะการเสริมกำลังใจ หมายถึงความสามารถในการกระตุ้น ให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแสดงพฤติกรรมที่ผู้สอนต้องการ และยัง หมายถึงความสามารถในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในพฤติกรรม ของตนเองด้วยวิธีการให้กำลังใจ

แนวปฏิบัติในการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค

1. ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะการสอน ตลอดจนวิธีใช้ทักษะการสอนต่าง ๆ โดยการศึกษาค้นคว้าและการฟังบรรยายสรุป เพื่อให้ผู้ที่จะฝึกทักษะการสอนมีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

2. ให้ผู้ที่จะฝึกทักษะการสอนได้เห็นตัวอย่างทักษะการสอนต่าง ๆ โดยให้ดูตัวอย่างจากเทปบันทึกภาพ สไลด์ประกอบเสียง การสาธิตหรือดูจาก ภาพยนตร์ เพื่อให้ได้สังเกตประเด็นสำคัญของแต่ละทักษะที่ต้องการฝึก

3. เตรียมบทเรียน โดย

3.1 เลือกทักษะที่จะนำมาใช้ฝึก การเลือกทักษะใดทักษะหนึ่ง เพื่อนำมาฝึกไม่ได้หมายความว่า จะละเลยทักษะอื่น ๆ เพราะการสอนจำเป็นต้องใช้ทักษะหลาย ๆ อย่างประกอบกัน

3.2 ศึกษาลักษณะและวิธีการของทักษะนั้นให้เข้าใจอย่าง
แจ่มแจ้ง

3.3 เลือกเนื้อเรื่องที่จะฝึก กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
จัดลำดับขั้นตอนการสอนให้ชัดเจน

3.4 ทำแผนการสอนหรือบันทึกการสอนแบบจุลภาค โดยเน้นที่
พฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

4. ลงมือสอนบทเรียนแก่นักเรียน ในขณะที่สอนควรบันทึกเสียงหรือ
บันทึกภาพการสอนไว้ หากไม่มีทั้งสองอย่างก็ควรให้มีคนบันทึกการสอนไว้เป็น
หลักฐานเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

5. วิเคราะห์และอภิปรายการสอน โดยใช้เทปบันทึกภาพ เทปบันทึก
เสียงหรือแบบบันทึกจากผู้สังเกตการสอน

6. ฝึกสอนใหม่ ในกรณีที่มีผู้สอนยังมีข้อบกพร่องหรือเพื่อต้องการจะ
ปรับปรุงทักษะการสอนของตนให้ดีขึ้น

ตอน 2

ทักษะการสอนแบบจุลภาค

ทักษะการเข้าใจจาก กิริยา ท่าทาง เสริมบุคลิกภาพและสื่อความหมาย

การทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและตั้งใจที่จะเรียนรู้นั้นเป็นสิ่ง
สำคัญ ครูที่สามารถทำให้นักเรียนคงความสนใจตั้งแต่เริ่มบทเรียน ระหว่าง
ดำเนินการสอน จนถึงสิ้นสุดการสอนนับได้ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้และทำหน้าที่ของครู
ในด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครูจะทำการสอนดังกล่าวได้จะต้องประกอบด้วยปัจจัยสำคัญประการ
หนึ่งคือ บุคลิกภาพและความสามารถในการสื่อความหมายของครู ดังนั้นทักษะที่

สำคัญในการปรับปรุงการเรียนการสอนประการหนึ่งก็คือ ทักษะที่จะทำให้บุคลิกภาพของครูมีผลในทางสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะนี้ได้แก่การใช้วาจา กิริยาและท่าทางของครูในชั้นเรียน

การใช้วาจา กิริยา และท่าทางประกอบการสอนและเสริมบุคลิกภาพคือ

1. การเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถ

การเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถอาจทำได้หลายอย่างเช่น การเว้นหยุดนิ่งเมื่อนักเรียนคุยกัน การโน้มตัวเข้าไปฟังคำตอบหรือคำถามของเด็ก การเปลี่ยนที่ยืนขณะอธิบาย และการเดิน

การเดินเป็นสิ่งแรกที่สะดุดตาหรือจุดสนใจของนักเรียน วิธีเดินที่ดีจะต้องเดินไม่เร็วหรือช้าเกินไป และจะต้องทรงตัวให้สง่างาม ไม่เดินหลังโกงหรือยึกหน้าอก หรือกระมิดกระเมี้ยน อาย อย่าให้หัวไหล่ตั้งและทื่อ ขณะที่เดินต้องให้เขว้างแกว่งตามสบาย ศีรษะตั้งตรง อย่าให้ส่วนกางย่นลำหน้าอวัยวะอื่น

1.1 พฤติกรรมที่ดีในการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถระหว่างสอน

1.1.1 เดินดูให้ทั่วขณะคุยชั้นหรือในห้องงานนักเรียนทำ

1.1.2 เดินเข้ามาขึ้นใกล้ ๆ เมื่อสังเกตเห็นว่านักเรียนไม่

สนใจบทเรียน

1.1.3 เดินอย่างสง่า ไม่ช้าหรือเร็วจนลกลกระหว่างสอน

1.1.4 เปลี่ยนที่ยืนขณะอธิบาย

1.2 พฤติกรรมที่ไม่ดีของการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถ

1.2.1 เดินวนเวียนหน้าชั้นจนนักเรียนเวียนศีรษะ หรือเดิน

เอามือล้วงกระเป๋าแบบนักเลง

1.2.2 ยืนเกาะอยู่กับที่ตลอดเวลา ยืนเขยาะไปมา

1.2.3 ขอบเสยผม ปัดผม เกาะผม สะบัดผม ปัดมือไปมา

1.2.4 เคาะหรือหักขอลูกเล่น หรือโยนขอลูกไปที่กระดาน
เมื่อเขียนเสร็จ

1.2.5 ชยัมกางเกงหรือเสื้อขณะสอน หรือมีกิริยาท่าทาง
อุกฤษ

2. การใช้มือและแขน

การใช้มือประกอบท่าทางควรอยู่ในระดับสายตาและเอวของครู การแสดงท่าทางประกอบควรใช้เมื่อต้องการ เน้นข้อความที่พูด และควรมีความหมายสอดคล้องกับความรู้ที่นักเรียนคิด เหมาะสมกับโอกาส เนื้อหาและเรื่องที่พูด ตำแหน่งของมือขณะทีครูสอน ควรบดอภัยตามปกติ ไม่เกร็งหรือฝืน ส่วนการสื่อความหมายด้วยแขน เป็นการแสดงความหมาย ความรู้สึกหรือความพึงพอใจ เห็นด้วย ไม่กำลังใจ อ่อนโยน เมตตา ไม่พอใจ ความรู้สึกและท่าทางเหล่านี้สามารถแสดงได้ด้วยแขนและมือ เป็นการช่วยให้การพูดน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดของตนเองมากขึ้น

2.1 พฤติกรรมที่ดีของการใช้มือและแขนประกอบการสอน

2.1.1 ใช้มือส่งสัญญาณ เช่น กวักมือเรียก โบกให้ถอย
ปรบมือแสดงความยินดีหรือชมเชย

2.1.2 ใช้นิ้วแตะริมฝีปากเพื่อให้นักเรียนเงียบ

2.1.3 เคาะโต๊ะเบา ๆ เมื่อนักเรียนใจลอยหรือเพื่อ
เรียกความสนใจในบางโอกาส

2.1.4 ใช้นิ้วแตะขมับในเชิงใช้ความคิด

2.1.5 แตะไหล่ให้นักเรียนเบา ๆ เมื่อนักเรียนเหม่อลอย

2.1.6 ใช้มือประกอบท่าทางตามเนื้อเรื่อง ความระคืบเสียง
ความจังหวะ ฯลฯ

2.2 พฤติกรรมที่ไม่ดีของการใช้มือ

- 2.2.1 ใช้นิ้วหรือมือลบกระดานดำ ทบหรือใช้ไม้พาดโต๊ะ
แรง ๆ
- 2.2.2 ผลักนักเรียนให้ถอยห่าง ใช้ศอกกระทุ้งนักเรียน
โยนของให้นักเรียนรับ
- 2.2.3 เขย่าขอลงกลลอคเวลา หักขอลงโยนไปที่นักเรียน
- 2.2.4 ชยับนักเก้าอี้ไปมาอยู่เสมอ เท้าเอวเมื่อไม่พอใจ
แกะ เกา ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายขณะสอน
- 2.2.5 หักนิ้วมือเล่นให้เกิดเสียงดัง เอานิ้วหัวแม่มือใส่ที่
ขอบกางเกง ขว้างปาของใส่นักเรียน

3. การแสดงออกทางสีหน้าและส่ายตา

การแสดงออกทางสีหน้าและส่ายตาของครู เป็นส่วนหนึ่งของ
เครื่องมือที่ใช้สื่อความหมายกับนักเรียน ถ้าครูต้องการให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง
ที่ครูสอนนั้นอย่างลึกซึ้ง ครูต้องใช้ความรู้สึกในใบหน้า เพื่อให้นักเรียนคล้อยตาม
เรื่องที่สอน เช่น ทำสีหน้าเศร้า เศร้า ซึม เป็นจริงเป็นจัง ครูไม่ควรทำสีหน้า
บึ้งตึงหรือเคร่งขรึมเข้ามาในชั้นเรียน เพราะจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความหวาดกลัว
จนไม่กล้าซักถามสิ่งที่ตนสงสัย

วิธีใช้ส่ายตาที่ดีก็คือ คอย ๆ กวาดส่ายตาไปยังนักเรียนทั่ว ๆ หอง
เมื่อสบตากับนักเรียนครูควรมียิ้มแย้มแจ่มใส ขณะที่ครูสอนต้องพยายามมองนักเรียน
อยู่ตลอดเวลา เพราะเป็นการแสดงว่าครูสนใจนักเรียน ครูไม่ควรหลบตา
มองคู่มือ เพดาน ประตู หรือมองข้ามนักเรียนไปยังฝาห้องหรือมองออกไปนอกห้อง

3.1 พฤติกรรมที่ดีของการแสดงออกทางสีหน้าและส่ายตา

- 3.1.1 ยิ้มพร้อมกับพยักหน้ารับ เมื่อนักเรียนทำความเคารพ
หรือขอโทษหรือขอบคุณ

- 3.1.2 เมื่อนักเรียนตอบคำถาม หรือขอคิดเห็นที่ซับซ้อน ครูควรมีอารมณ์ร่าเริงคอย
- 3.1.3 เมื่อนักเรียนออกนอกกลุ่มทาง ควรแสดงสีหน้าเฉย หรือนิ่ง
- 3.1.4 เมื่อนักเรียนตอบถูกต้องหรือแสดงความคิดเห็นที่ดี ครูควรพยักหน้าพร้อมกับยิ้ม
- 3.1.5 เมื่อนักเรียนตอบผิด ครูควรสายหน้า พร้อม ๆ กับ ยิ้มน้อย ๆ เพื่อไม่ให้นักเรียนเสียกำลังใจ
- 3.1.6 ขณะสอนควรมีสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส
- 3.1.7 แสดงสีหน้าที่ตั้งใจฟังขณะนักเรียนถาม ตอบ หรือ แสดงความคิดเห็น
- 3.1.8 แสดงสีหน้าประกอบให้เหมาะสมกับบทเรียนนั้น ๆ
- 3.1.9 ใช้สายตากวาดไปที่ห้อง ประธานสายตากับผู้เรียน
- 3.2 พฤติกรรมที่ไม่ดีของการแสดงออกทางสีหน้าและสายตา
- 3.2.1 ทำสีหน้าบึ้งตึง เกร็งเครียด เขินชา เมื่อเดินเข้า ห้องเรียน
- 3.2.2 เมื่อนักเรียนตอบผิด ครูแสดงสีหน้าไม่พอใจ หรือ ยิ้มเยาะหยันหรือทำพาลอเลียด
- 3.2.3 มองนักเรียนควยหางตา มองคิ่งแก่ศีรษะจรกเท้า หรือทำท้าวานกุ่มกุ่มกับนักเรียน
- 3.2.4 ไม่เก็บความรู้สึก เช่น หน้างอ เม้มริมฝีปาก หน้างับ เมื่อโกรธนักเรียน หรือว่าแสดงความเห็นดเห็น้อยเบื้อหน้า
- 3.2.5 แสดงสีหน้าเฉยเมยเมื่อนักเรียนมีไมตรีจิตรควย เช่น พักทหายหรือทำความเคารพครู หรือครูแสดงสีหน้ารำคาญเมื่อนักเรียนถาม

3.2.6 ทาวอย่างเปิดเผย แลบลื่นออกเดี่ยวริมปีกปากเสมอ

3.2.7 พูไป หัวเราะไปโดยไม่มีเหตุผล หรืออย่างไม่มี

สมควร

3.2.8 ชอบระบายความรู้สึกเห็นคเห็น้อยทางสีหน้าเป็น

ประจำ ชอบคุนากิภายหลัง ๆ

4. การวางท่าทางและการทรงตัวขณะสอน

ครูของระมัดระวังไม่วางท่าทางตามสบายเกินไป หรือถึงเครียดเกินไป เพราะจะทำให้ประสิทธิภาพในการสอนลดลง ทำให้ครูไม่สามารถควบคุมกล่ามเนื้อได้ เหน้ทั้งสองข้างควรห่างกันพอสมควร ใหน้าหนักของร่างกายตกอยู่ค่อนหน้าของเท้า การวางท่าทางที่ไม่สมควรกระทำในระหว่างสอนก็คือ

4.1 ก้าวอ โกงหลัง ท้องป่อง ท่าไหล่เอียงไหลห่อ

4.2 ยืนหึ่งกระตาน และกระดิกเท้า มองเพดานหรือมองออก

นอกห้องเรียนตลอดเวลา

4.3 ยืนที่โต๊ะครูและถอตรงเท้าเข้าออกตลอดเวลา ยืนชิดโต๊ะนักเรียนมากเกินไป

4.4 นั่งบนโต๊ะนักเรียนหรือโต๊ะครู นั่งเขย้าเท้า นั่งหลับเวลานักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือทำงานมอบหมายบางอย่าง

4.5 ท่าทางเหมือนไม่มีชีวิตจิตใจ ท่าทางอ่อนเสีย

5. การใช้น้ำเสียง

น้ำเสียงในการสอนนับว่ามีควมสำคัญมาก เพราะเป็นการสื่อความหมายจากครูไปยังนักเรียน เสียงที่สอนนักเรียนจะต้องเป็นเสียงที่แจ่มใส นุ่มนวล ชวนฟัง โดยปกติแล้วน้ำเสียงของครูสามารถจะบอกอารมณ์และความรู้สึกของครูได้ดี ถ้าครูมีความยินดีที่จะสอน เสียงที่สอนนั้นจะสะท้อนเจตคติและความรู้สึกออกมาให้นักเรียนเห็นได้

เสียงที่พูดจะต้องปรับให้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ วัยของผู้เรียนและความยากง่ายของเรื่องที่จะสอน หากเรื่องการสอนเป็นหลักการทางวิชาการ ครูก็ควรพูดให้ช้าลง ถ้าหากเรื่องที่สอนเป็นเรื่องเบาๆ สนุก ๆ อาจพูดได้เร็วขึ้น ตามปกติครูควรพูดในอัตราประมาณ 120-180 คำต่อนาที

เสียงที่พูดจะต้องมีระดับสูงต่ำ เน้นหนักเบา อย่างที่เราพูดสนทนากัน เสียงสูงจะทำให้เด็กเกิดความตึงเครียดและเหนื่อย ส่วนเสียงต่ำจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและง่วงนอน

ครูจะต้องออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน โดยเฉพาะการใช้คำพูดที่มีเสียงควบกล้ำ เช่น ร ฎ กว ทร คว ขว และไม่ควรถูกสั้น ๆ จนความหมายเปลี่ยนไป หรือจนไม่ทราบที่มาของคำ เช่น กิโลกรัม เป็น โล สับปะรด เป็น สัปรด

5.1 พฤติกรรมที่ดีของการใช้น้ำเสียง

5.1.1 เสียงดังฟังชัด ออกเสียงควบกล้ำได้ถูกต้อง

5.1.2 น้ำเสียงมีสูงต่ำ ตามเนื้อหาที่สอน

5.1.3 ใช้คำสุภาพนุ่มนวล ไพเราะ ใช้ภาษาพูดกับนักเรียน

ได้เหมาะสม

5.1.4 ใช้ถ้อยคำถูกต้องตามความนิยม

5.1.5 ใช้น้ำเสียงแสดงอารมณ์ได้ดี

5.1.6 เสียงที่พูดเข้ากับกาลเทศะ

5.2 พฤติกรรมที่ไม่ดีของการใช้น้ำเสียง

5.2.1 เสียงคอยเกินไป จนนักเรียนไม่ได้ยินทั่วห้อง หรือครูอ้อมแอ้มไม่เต็มเสียงและขาดความหนักแน่น สำเนียงไม่ชัดเจน เสียงเหนอ

5.2.2 เสียงพูดกระแทก คุดัน กระโชกกระชาก แข็งกร้าว หรือตะวาดกับนักเรียน

5.2.3 พุคเสียงระดับเดียวกันตลอด ไม่มีการเปลี่ยนระดับเสียง หรือไม่ก็พูดเร็วเกินไป

5.2.4 พุคเสียงดังเกินไป จนเกือบจะเป็นเสียงตะโกน

5.2.5 พุคไม่มีจังหวะหยุด หรือบางที่หยุดนานเกินไป

5.2.6 ออกเสียงควบกล้ำ และ ร ล ไม่ชัด

5.2.7 พุคจาหายากคาย ไม่สุภาพ พุคเสียศิลปะชัดเจน
สบถให้เด็กเรียนฟัง

6. การแต่งกาย

การแต่งกายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพที่จะดึงดูดความสนใจของนักเรียน ถ้าครูแต่งกายสวยเด่นเกินไปหรือสกปรกมาก เสื้อผ้ายับยู่ยี่ จะทำให้นักเรียนหันความสนใจไปสู่การแต่งกายของครู การแต่งกายเป็นการขบมอกถึงนิสัยใจคอและรสนิยมของผู้แต่ง ครูที่องกายที่สุภาพเรียบร้อยตามสมัยนิยมโดยคำนึงถึงวัย รูปร่าง และฐานะของความเป็นครู ดังนั้นครูจึงควรแต่งกายให้เหมาะสมกับโอกาส ครูไม่ควรสวมเสื้อ กระโปรงที่คับ สั้น ผ้าบางเกินไป ไม่ควรใช้สีฉูดฉาดตัดกันจนดูแล้วไม่เหมาะสมกับความเป็นครู ลักษณะการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมของครูก็คือ

6.1 สวมเสื้อที่สกปรก มีกลิ่นเหม็น ไม่รัดหรือรัดไปเรื่อย

6.2 ปล่อยให้ชายเสื้อไหล่หลุดจากกางเกงหรือกระโปรง

6.3 สวมเสื้อคอกว้างเกินไป สวมเสื้อคับหรือหลวมเกินไป

6.4 ใส่เครื่องประดับแวววาวเกินไป ใส่เครื่องสำอางมากเกินไป

6.5 สวมรองเท้าที่ไม่สุภาพเข้าสอน เช่น รองเท้าแตะ รองเท้า

ที่สกปรก

ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน

ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียนจะเป็นทักษะที่ครูกระทำเมื่อเริ่มทำการสอน จุดมุ่งหมายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้มาอยู่ที่การสอนของครูและเป็นการเตรียมนักเรียนให้สนใจในการฟังหรือตั้งใจ เรื่องที่ครูจะสอน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจความหมายของบทเรียนได้ชัดเจนขึ้น ทำให้นักเรียนรู้ว่าต่อไปจะเรียนเรื่องอะไร และสามารถนำเอาความรู้และทักษะที่มีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนที่ครูจะสอนต่อไปได้ การนำเข้าสู่บทเรียนอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้จุดมุ่งหมายของการเรียนชัดเจน เพราะนักเรียนถูกดึงให้เขามามีส่วนร่วมในการเรียนด้วย

1. วิธีการนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ใช้อุปกรณ์การสอนที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใช้ของจริง หุ่น ภาพ หรือของจำลอง

1.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมสัมพันธ์กับบทเรียน เช่น ฉายปอด สูดลมหายใจเข้าออก นับชีพจร ร้องเพลง เป็นต้น

1.3 สนทนารักถามนักเรียนแล้วเชื่อมโยงไปยังเรื่องที่จะสอน

1.4 ร้องเพลงหรือเล่นละคร หรือแสดงบทบาทสมมติ

1.5 ตั้งปัญหา ทายปัญหา

1.6 ทบทวนบทเรียนเดิมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่

1.7 เล่านิทาน เล่าเรื่องราว เล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ

2. โอกาสที่จะใช้ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน

2.1 เริ่มเรื่องที่จะสอน

2.2 เตรียมการอภิปรายหรือบรรยาย

2.3 ใ้การบ้านนักเรียน ให้ทำรายงาน

2.4 ก่อนที่จะให้นักเรียนดูภาพยนตร์ ภาพนิ่ง โทรทัศน์ หรือ

ศึกษาศาสตร์

3. ข้อเสนอแนะในการนำเข้าสู่บทเรียน

3.1 ครูควรสรุปประสบการณ์ หรือความรู้เดิมของนักเรียนเพื่อหาวิธีทำให้มักเรียนสนใจ

3.2 ครูจะต้องศึกษาเรื่องที่จะสอน แล้วพิจารณาเลือกกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนให้ผสมกลมกลืนกัน

3.3 ครูจะต้องศึกษากิจกรรมที่จะนำมาใช้ให้ดองแท้ เช่น ถ้าจะเล่านิทานก็ต้องจำเรื่องราวให้แม่นยำ ใช้สำนวนภาษาของบทสนทนาในเรื่องให้สมบูรณ์

ทักษะการใช้กระดานดำ

1. ความสำคัญของการใช้กระดานดำ

กระดานดำนับเป็นอุปกรณ์หรือสื่อการสอนที่ครูและนักเรียนคุ้นเคยมากที่สุดและอยู่ในห้องเรียนตลอดเวลา กระดานดำนับเป็นจุดรวมความสนใจของนักเรียนทั้งชั้น เป็นที่สำหรับจับบันทึกข้อความสำคัญของการเรียนการสอนและแนวความคิดทั้งของครูและของนักเรียนเอาไว้ กระดานดำมีประโยชน์กว้างขวางสามารถใช้ได้ทุกขั้นตอนของการสอน นับตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เสนอบทเรียนใหม่ สรุปบทเรียน และเสริมทักษะ ตลอดจนใช้เขียนภาพ วาดรูป และสารพัดอย่างในการสอนใดมากมาย

2. ประโยชน์ของกระดานดำ

2.1 ใช้บันทึกข้อความสำคัญของบทเรียน ตลอดจนการสรุปบทเรียน

2.2 ใช้บันทึกข้อเสนอแนะและแนวความคิดทั้งของครูและของนักเรียน

2.3 ใช้แข่งขัน เล่นเกม เช่น แข่งสะกดคำ

3. ข้อเสนอแนะการเขียนกระดานดำให้ได้ดี

3.1 ก่อนใช้กระดานดำ สิ่งแรกที่ควรคำนึงก็คือ ความสะอาด

3.2 แบ่งกระดานคำออกเป็น 2 หรือ 3 ส่วนแล้วแต่ความเหมาะสม หากวางกระดานคำมีความยาวเกินไป

3.3 ต้องระมัดระวังในเรื่องความมีระเบียบ ได้แก่ เริ่มเขียนจากรายมือไปหาขวามือ

3.4 ควรเขียนชื่อเรื่องไว้กลางกระดานคำ หรือกลางส่วนที่เราแบ่งออกเป็นส่วน ๆ การเขียนจะต้องถูกต้องตามอักขระวิธี อ่านง่าย มีระเบียบ อยู่ในแนวระดับที่สามารถมองเห็นได้ทั้งหมด เขียนได้รวดเร็วและมีจังหวะ

3.5 ขณะเขียนนั้นจับชอล์กท้ามุม 45° กับกระดานคำ ใช้ปลายนิ้วชี้กดปลายชอล์กไว้ ขณะเขียนต้องยืนห่างจากกระดานคำพอที่จะเหยียดแขนตรงไป ข้างหน้าพอสมควรไม่งอข้อศอก

3.6 ในขณะที่เขียนจะต้องพยายามให้ข้อความเรียงต่อกันเป็นเส้นตรง ไม่โค้งไปมา. ถ้าไม่แน่ใจอย่าเขียนข้อความยาว ๆ ลงบนกระดานคำ จะทำให้ไม่ตรงได้ ครูอาจที่เสนอบรรทัดด้วยคียบสอคำพอจาง ๆ เพื่อช่วยให้เขียนข้อความได้ตรง. การฝึกเขียนกระดานคำบ่อย ๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะช่วยให้เขียนกระดานคำได้ดียิ่งขึ้น

3.7 อย่ายืนบังกระดานคำเมื่อเขียนข้อความลงบนกระดานคำเสร็จ ถ้ามีสิ่งใดจะอธิบายเพิ่มเติมครูควรไปอยู่ทางซ้ายหรือทางขวาของข้อความ แล้วใช้ไม้วาง ๆ ชี้ส่วนที่ต้องการอธิบาย ซึ่งจะทำให้นักเรียนเห็นได้ชัดเจน

3.8 ในกรณีที่ต้องการเน้นคำ ข้อความ หรือภาพ อาจเขียนให้เด่นกว่าปกติ เช่น เขียนตัวใหญ่กว่าคำข้อความอื่น ชีตเส้นใต้ วงกลมล้อมรอบ ไปชอล์กสีที่เหมาะสม

3.9 ในกรณีที่ต้องใช้เครื่องมือเขียนรูปทรงเรขาคณิตต่าง ๆ ควรจัดหาเครื่องมือให้พร้อม แสดงให้นักเรียนดูการเขียนอย่างปรกติ เรียบร้อย และชัดเจน

3.10 ในการใช้กระดานคำที่ต่อเนื่องกันนั้น หากจะใช้ในเรื่องใหม่ ควรลบข้อความเก่าเสียก่อน เพราะอาจจะทำให้นักเรียนสับสนและอ่านข้อความใหม่ลำบาก

3.11 วิธีลบกระดานคำควรทำดังนี้

3.11.1 ลบข้อความหรือภาพที่หมดความจำเป็นจะใช้

3.11.2 ลบกระดานคำไปทางเดียว จะลบจากซ้ายไปขวา หรือขวาไปซ้ายก็ได้

3.11.3 ลบด้วยความเหมาะสม ไม่รีบร้อนลบจนฝุ่นชอล์กกระจายฟุ้ง

3.11.4 ไม่ใช้มือหรือนิ้วลบกระดานคำ เนื่องจากไม่สะอาด และสกปรกทั้งกระดานคำและมือครู

3.12 ไม่ทิ้งเศษชอล์กลงบนพื้น เพราะจะเค้นสอนอาจเหยียบ ทำให้พื้นห้องสกปรกและอาจเกิดอันตรายแก่ผู้สอน เช่น อาจลื่นหกล้มได้

3.13 ให้เด็กมีส่วนร่วมในการใช้กระดานคำด้วย เช่น การฝึกสะกดคำ เขียนคำตอบ แข่งขัน ทำเลข เป็นต้น

ทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง

1. การอธิบาย

การอธิบายหมายถึง การพูด การให้รายละเอียดเพื่อสร้างความเข้าใจหรือถ่ายทอดเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปยังคนฟัง การอธิบายอาจถือว่าเป็นหัวใจของการสอนก็ได้ ทักษะการอธิบายนั้นสำหรับครูแล้วถือเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมากในการสอน เนื่องจากครูจะต้องอธิบายเกือบทุกครั้งที่ทำการสอน การอธิบายที่ดีควรมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การนำ ก่อนอธิบายเนื้อเรื่องควรมีการนำเพื่อจุดมุ่งหมาย

1.1.1 ทำให้ผู้ฟังสนใจเรื่องที่จะอธิบาย

1.1.2 สร้างบรรยากาศความเป็นกันเองกับผู้ฟัง

1.1.3 โยงไปสู่สาระสำคัญที่จะอธิบาย

1.2 การอธิบายสาระสำคัญ ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.2.1 ผู้พูดต้องเข้าใจเรื่องที่จะอธิบายให้แจ่มแจ้ง

1.2.2 อธิบายให้ชัดเจน ใช้ภาษาง่าย ๆ กระชับรัดและ

ครอบคลุมใจความสำคัญทั้งหมด

1.2.3 ยกตัวอย่างเมื่อต้องการขยายใจความสำคัญ

1.2.4 กำจัดสิ่งที่จะรบกวนสมาธิผู้ฟัง เช่น เสียง แสง

การเคลื่อนไหว ของบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องหรืออยู่ใกล้เคียง

1.3 การสรุป เมื่ออธิบายสาระสำคัญแล้ว ควรบีการสรุปให้ผู้ฟัง
เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

1.4 ส่วนประกอบอื่น ๆ ที่จะช่วยการอธิบายให้ชัดเจน ได้แก่

1.4.1 บุคลิกของผู้พูด เช่น ความคล่องแคล่ว ความเป็น
กันเอง น้ำเสียง สายตา ท่าทาง

1.4.2 อุปกรณ์หรือสื่อประกอบการอธิบาย

แบบการอธิบาย มีอยู่หลายแบบเช่น

1. การอธิบายกระบวนการ เช่น ปูนซีเมนต์มีการผลิตอย่างไร

2. การอธิบายสาเหตุ เช่น ทำไมการทำลายป่าไม้จึงทำให้ฝนตกน้อย

3. การอธิบายความคิดรวบยอด เช่น ที่ราบสูงคืออะไร

ขอแนะนำในการฝึกหัดทักษะการอธิบายมีดังนี้

1. เลือกเนื้อหาสั้น ๆ 1 เรื่อง

2. ใช้วิธีการอธิบายแบบใดแบบหนึ่งใน 3 แบบข้างต้น

3. พยายามใช้คำพูดที่สั้น กระชับ ครอบคลุมใจความสำคัญและน่าสนใจ

4. ควรจะใช้สื่อการสอน หรือการยกตัวอย่างหรือใหม่ปฏิบัติเพื่อช่วย
การอธิบาย

2. การเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องต้องอาศัยองค์ประกอบดังนี้

2.1 การใช้ท่าทางประกอบการเล่า การแสดงท่าทางที่ดีประกอบการ
การเล่าเรื่องจะช่วยให้ผู้ฟังสนใจอยู่ที่ตัวผู้เล่า และเนื้อเรื่องที่เล่า ท่าทางการ
เคลื่อนไหวสามารถนำมาใช้ประกอบในตอนต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 บทเจรจา นอกจากจะใช้น้ำเสียงแล้ว ยังสามารถ
นำเอามือและแขนมาใช้เป็นสื่อในการสื่อความหมายในลักษณะต่าง ๆ เช่น โบกมือไปมา
เพื่อแสดงการปฏิเสธประกอบคำพูด

2.1.2 การเคลื่อนไหวของตัวละคร เช่น โกรธ เกลียด รัก
โศก ซอใจ ตีใจ เสียใจ ฯลฯ ผู้เล่าควรจะต้องแสดงท่าทางซึ่งจริงใจหรือ
หรืออ่อนน้อม ให้สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร นอกจากนี้ความรู้สึก
ทางกาย เช่น ร้อน หนาว กระจาย เจ็บ ปวด ก็ควรแสดงท่าทางประกอบ

2.2 การใช้ภาษาและน้ำเสียง ภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องได้แก่
ภาษาของผู้เล่าตามเรื่องราวหรือเนื้อหาของเรื่อง ภาษาและน้ำเสียงควรเป็น
ดังนี้

2.2.1 เหมาะสมกับระดับของผู้ฟัง

2.2.2 เป็นคำที่ฟังแล้วเกิดภาพพจน์ หรืออารมณ์คล้อยตาม
เนื้อเรื่อง

2.2.3 เน้นน้ำเสียงหนักเบา ไปตามโอกาสและเหตุการณ์
ของเรื่อง ตัวอย่างเช่น ใช้น้ำเสียงสั้นเครือคล้ายร้องไห้เพื่อแสดงความเศร้าโศก
เสียใจ เสียงสั้นเร็ว เร็ว อึกอัก เพื่อให้รู้วากำลังตื่นเต้น ประหม่า หรือตกใจ
เป็นต้น การทำน้ำเสียงเช่นนี้จะเร้าใจผู้ฟังได้ดี

2.2.4 เสียงควรถูกชัดเจน ได้ยินโดยทั่วถึง มีการเว้น

จังหวะหรือกิจกรรมอื่นแทรก เช่น ให้เด็กตอบในเรื่องที่กำลังฟังอยู่นั้นเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและกระตุ้นให้เด็กสนใจอยู่ตลอดเวลา

2.3 การแสดงอารมณ์ออกทางใบหน้า เช่น ยิ้มแย้ม บึ้งตึง พยักหน้า สายหน้า หรืออื่น ๆ การแสดงสีหน้าทางเหล่านี้ควรจะต้องนำไปใช้ในขณะที่เราเล่าเรื่องยังคงดำเนินอยู่ นอกจากนี้ควรใช้สายตากวาดไปรอบ ๆ ห้องและสบสายตากับผู้ฟัง เป็นครั้งคราว เพื่อปลูกให้ผู้ฟังตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

2.4 การใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่าเรื่อง เพื่อเราให้เด็กสนใจและเข้าใจเนื้อเรื่องที่ฟังได้ชัดและรวดเร็ว ทั้งนี้เราจะต้องเลือกสื่อและนำมาใช้ให้ตรงตามเนื้อเรื่องที่กำหนดไว้ อุปกรณ์ประกอบการเล่าเรื่องมีหลายชนิด เช่น แผนภาพ แผนที่ ของจริง ของจำลอง หุ่น ภาพ หุ่นกระบอกหรือหุ่นสวมมือ

2.5 การให้เกิดจินตนาการและคิดหาเหตุผลจากเรื่องที่เล่า ซึ่งทำได้ดังนี้

2.5.1 เล่าเรื่องให้ค้างไว้และให้นักเรียนแต่งต่อให้จบเรื่องตามจินตนาการของนักเรียน

2.5.2 ขณะเล่าเรื่อง ครูตั้งคำถามถามนักเรียนเป็นบางตอนเพื่อให้เด็กเรียนรู้จักคิดหาเหตุผล

2.5.3 เมื่อเล่าเรื่องจบแล้ว ให้นักเรียนคิดตั้งชื่อเรื่อง

2.5.4 แบ่งกลุ่มให้นักเรียนอภิปรายหลังจากฟังเรื่องแล้ว

2.6 การสรุปเรื่อง เมื่อเล่าจบแล้ว ผู้เล่าจะต้องสรุปทุกครั้งเพื่อช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องได้ชัดเจน การสรุปเป็นตอนที่ผู้เล่าเฉลยปัญหาต่าง ๆ ในเรื่อง เป็นการเน้นหรือแนะให้ผู้ฟังเห็นว่าเรื่องนั้น ๆ ท้องการสอนหรือให้ข้อคิดอะไรบางแก่ผู้ฟัง

ทักษะการใช้คำถาม

คำถามมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันของเราอย่างไร ก็มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่าการศึกษาในยุคปัจจุบันต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดทั้งในชั้นเรียน การคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอน เพื่อพัฒนาความคิดของตนเอง ในการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้ ผู้สอนต้องมีวิธีการในการสอน ข้อที่มีความสำคัญประการหนึ่งก็คือ ทำอย่างไรผู้สอนจึงจะสามารถใช้คำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเรามักพบเสมอว่า ส่วนมากครูจะใช้คำถามที่ค่อนข้างไม่ชัดเจน ใช้คำถามประเภทความจำหรือไม่ก็ใช้คำถามนำมากเกินไป จนผู้เรียนแทบไม่ต้องใช้ความคิดเท่าใดก็สามารถตอบได้ ผู้สอนบางส่วนก็ไม่ได้ถามนักเรียนของตนเอง ชอบยกทรงต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องเป็นครูจะต้องศึกษาลักษณะการถามคำถามนักเรียนและนำมาฝึกฝนให้คล่องแคล่ว

1. ประโยชน์ของคำถาม

- 1.1 เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางความคิดให้แก่ผู้เรียน การสอนที่ไม่มีคำถามย่อมจะเพราะนิสัยในการคิดให้แก่แก่นักเรียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร
- 1.2 ใช้เป็นส่วนเร้าความสนใจ ทั้งนี้ครูอาจใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ในทุกขั้นตอนที่สอน เช่น การถามให้สังเกตอาจใช้เป็นการเริ่มต้นที่ดี การซักถามระหว่างการเสนอความรู้ จะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดี
- 1.3 ทำให้เกิดการอภิปรายต่อเนื่อง อันเป็นการขยายความคิดและแนวทางในการเรียนรู้
- 1.4 ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้มิได้หมายถึงเฉพาะแต่การตอบคำถามเพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายถึงการมี

ส่วนรวมเชิงพฤติกรรมอีกด้วย

1.5 ใช้เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

1.6 ก่อให้เกิดการค้นคว้าและสำรวจความรู้ใหม่ ๆ เพราะในบางครั้งการใช้คำถามที่ดีจะเป็นปลุกฝังนิสัยรักการค้นคว้าให้แก่เด็กเรียนได้

1.7 ใช้คำถามเพื่อทบทวนหรือสรุปเรื่องราวที่สอนให้กระชับรัด

ยั้งขึ้น

1.8 ใช้วัดผลความเข้าใจและความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งวัดผลการสอนว่าเป็นไปทางจุดมุ่งหมายเพียงใด

2. ประเภทของคำถาม

2.1 คำถามที่ใช้ความคิดขั้นสูง เป็นคำถามง่าย ๆ ไม่จำเป็นต้องให้ความคิดสูงนัก เราใช้คำถามชนิดนี้เพื่อให้เด็กเรียนรู้ระดับถึงความรู้เดิม เป็นคำถามที่ครูสามารถถามได้ง่ายและเหมาะสมที่จะใช้เพื่อฝึกให้เกิดความคล่องในการถาม นอกจากนี้ยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะพัฒนาความสามารถของผู้สอนไปสู่คำถามที่ใช้ความคิดสูงขึ้น คำถามประเภทนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทอีกคือ

2.1.1 คำถามชนิดความจำ เป็นคำถามที่จะได้คำตอบจากความรู้ที่เรียนผ่านมาแล้วหรือจากประสบการณ์ของผู้ตอบ ซึ่งคำถามอาจเป็นข้อเท็จจริงใด ๆ หรือข้อเท็จจริงหลาย ๆ อย่างสัมพันธ์กัน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับศัพท์ นิยาม กฎ ระเบียบ ลำดับชั้น ประเภท เกณฑ์ วิธีการ หลักการและข้อสรุปทั่วไป ทฤษฎีและโครงสร้าง รวมถึงการเล่าเรื่องหรือยกตัวอย่างประกอบ โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาด้วย

ตัวอย่างคำถามชนิดความจำ เช่น ข้อใดคือการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียน ความหมายของการสอนคืออะไร คำว่า ปริศนา ตามรากศัพท์ภาษาสันสกฤตมีความหมายถึงอะไร สื่อการสอนมี 3 ประเภทคืออะไรบ้าง การประเมินผลในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะได้ระดับคะแนน 4 ต้องได้คะแนนร้อยละเท่าใดขึ้นไป

2.1.2 คำถามชนิดการสังเกต คำถามชนิดนี้จะได้คำตอบจากประสบการณ์ตรงโดยผู้ตอบอาศัยประสาทสัมผัส ลักษณะของคำตอบจะเป็นการบอกถึงรูปร่าง ลักษณะ ส่วนประกอบหรือคุณสมบัติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการที่สังเกตเห็น

ตัวอย่างคำถามชนิดการสังเกต เช่น จากภาพนี้แสดงว่าครูสอนอย่างไร การทดลองนี้แสดงว่าพืชเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สองภาพนี้มีอะไรที่แตกต่างกัน อย่างชัดเจน

2.2 คำถามเพื่อการคิดค้น เป็นคำถามที่ผู้ตอบจะต้องใช้ขั้นตอนของความคิดที่ซับซ้อนกว่าความคิดพื้นฐาน แนวทางที่คิดอาจแยกออกได้หลายลักษณะ แล้วแต่จุดหมายปลายทางที่จะตอบ อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายของคำถามต้องการคำตอบที่ดีที่สุดหรือถูกต้องที่สุดตามข้อเท็จจริง เราสามารถแบ่งคำถามประเภทนี้เป็นดังนี้

2.2.1 คำถามชนิดความเข้าใจ คำถามนี้ผู้ตอบจะใช้ความรู้เดิมมาแก้ปัญหาใหม่ ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์ที่เลียนแบบของเดิม หรืออาจเป็นสถานการณ์ใหม่ แต่ใช้เรื่องราวเก่าที่เคยรู้มาคิดแปลงเป็นรูปใหม่ รูปแบบของคำถามความเข้าใจ มีลักษณะเป็นการ แปลความ ที่ความ และขยายความ ตัวอย่างคำถาม เช่น

2.2.1.1 ประเภทแปลความ ได้แก่ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ พุคเป็นภาษาธรรมดาได้อย่างไร บะ เป็นคำลักษณะใด ความปลา หมายถึงอะไร ในน้ำมีปลาในน้ำมีข้าวหมายความว่าอย่างไร ภาพนี้เป็นตัวอย่างของอะไร ภาพนี้แสดงความหมายว่าอย่างไร

2.2.1.2 ประเภทตีความ ได้แก่ กวนอูเป็นบุคคลลักษณะใด นักวิทยาศาสตร์เลี้ยงหนูสองตัวด้วยอาหารชนิดเดียวกัน แต่ตัวหนึ่งให้กินอาหารปนนมผง อีกตัวหนึ่งให้กินอาหารปนกาแฟ ปรากฏว่าหนูตัวที่กินกาแฟตาย การทดลองนี้แปลว่าอะไร เราควรตีความหมายข้อความนี้อย่างไร

2.2.1.3 ประเภทขยายความ ไต่ถาม เรื่องนั้น
 น่าจะเกิดขึ้นที่ใด อีกรอยมีข้างหน้าโลกจะเป็นอย่างไร ตอนจบของเรื่อง
 นั้นจะเป็นอย่างไร ถ้าเราเดินเขาหากระจกโค้งภาพที่ปรากฏจะเปลี่ยนแปลง
 ไปอย่างไร ผู้เขียนข้อความนี้ต้องการให้ผู้อ่านรู้สึกเช่นไร ถ้าโลก
 เราหมุนเร็วกว่านี้ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงเด่นชัดในเรื่องใด

2.2.2 คำถามชนิดการนำไปใช้ เป็นคำถามที่ผู้ตอบอาศัย
 ความคิดพื้นฐานและความเข้าใจ นำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในเรื่องราวอื่น ๆ
 อย่างถูกต้อง ดังนั้นคำถามของครูจึงต้องกำหนดสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่แปลกไป
 จากตำรา เพื่อให้เด็กเรียนลองคิดหาวิธีแก้ปัญหา

ตัวอย่างคำถามการนำไปใช้ ไต่ถาม ไต่ถาม ไต่ถาม ไต่ถาม ไต่ถาม ไต่ถาม ไต่ถาม ไต่ถาม ไต่ถาม ไต่ถาม
 หองแถวหัวไปสร้างเป็นรูปอะไร วิมังสาได้แก่การปฏิบัติในข้อใด เหตุใดนำ
 จึงไหลจากบนขึ้นสู่เครื่องสูบได้ หลักการทำงานของเครื่องสูบน้ำคืออะไร
 การบรรจุน้ำอัดลมใส่ขวดทำไมบรรจุให้เต็มขวดเพราะเหตุใด ถ้าไม่มีสบู
 ซักผ้าจะสาบารณี่อะไรแทนได้ เด็กอมโซควรรีบประหานอะไร ถ้ามี
 ความชื้นในอากาศน้อยจะรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด

2.2.3 คำถามชนิดเปรียบเทียบ เป็นคำถามที่ผู้ตอบต้อง
 วิเคราะห์เรื่องราวออกมาเป็นส่วนย่อย ๆ และพิจารณาว่าสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่
 สำคัญ มีมูล เหตุหรือจุดมุ่งหมายอย่างไร เป็นการเปรียบเทียบที่คงผ่านการ
 คิดอย่างมีหลักเกณฑ์

ตัวอย่างคำถามเปรียบเทียบ ไต่ถาม ลมบกลมทะเลแลมีสิ่งใดที่คล้ายกัน
 ทำไมเสื้อผาที่ตากในหนารอนจึงแห้งเร็วกว่าเสื้อผาที่ตากในหน้าฝน เหงือกของ
 ปลาทำหน้าที่คล้ายกับอวัยวะใดของคน

2.2.4 คำถามชนิดเหตุและผล เป็นคำถามที่ผู้ตอบต้องหา
 ความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือเรื่องราวว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร รูปแบบ
 ของคำถามเหตุและผลอาจเป็นการถามความสัมพันธ์ของเรื่องราว บุคคล ความคิด

ตัวอย่างคำถามเหตุและผลได้แก่ ทำไมเราจะคงขามตรงทาง
มาลายี เพราะเหตุใดคนที่ถูกครอบงำจึงมีใบขาว เพราะเหตุใดสิ่งมีชีวิตจึงต้องการอากาศสำหรับหายใจ ทำไมประเทศบางประเทศจึงรบหรือ
เกิดสงครามกัน

2.2.5 คำถามชนิดสรุปหลักการ เป็นคำถามที่ผู้ตอบ
มีการวิเคราะห์หามูลเหตุหรือความสำคัญของเรื่องราวนั้นแล้ว รวมทั้งเห็น
ความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือเหตุและผล จึงจะสามารถลงสรุปหลักการได้

ตัวอย่างคำถามสรุปหลักการได้แก่ การกระทำนั้นแสดงว่าผู้นั้นยึด
คติใด คำสรุปนี้ยังไม่สมบูรณ์ เพราะเหตุใด หลักการสำคัญของข้อความนี้
ว่าอย่างไร คำโฆษณาใช้วิธีการใดจึงใจผู้อ่านหรือผู้ฟัง นิทานเรื่องนี้
สอนอะไรแก่เรา

2.3 คำถามที่ขยายความคิด ลักษณะของคำถามประเภทนี้
ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตอบโดยใช้ความคิด
ส่วนตัวเองที่สุด เป็นคำถามที่ไม่มีมีการกำหนดแนวของคำตอบไว้ว่าจะต้อง
ตอบอย่างไร จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดโดยชัดเจน คำถามเหล่านี้มีประโยชน์
ในการใช้ เป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้เรียนมีแนวความคิดกว้างขวางออกไปนอกเหนือ
จากการคิดเพื่อข้อเท็จจริง คำถามประเภทนี้แบ่งออกได้ดังนี้

2.3.1 คำถามชนิดคาดคะเน เป็นคำถามเชิงสมมติฐาน
ซึ่งอาจเป็นไปได้หรือไม่ได้ก็ได้ คำตอบย่อมมีได้หลายทาง การประมวล
คำตอบที่ดีที่สุดของอาศัยการอภิปราย หรือหาข้อมูลเพิ่มเติม

ตัวอย่างคำถามชนิดคาดคะเนได้แก่ ถ้าวัวเหาะไว้ทำไมจึงไม่ออกทุกคน
ถ้าไม่มีดวงอาทิตย์เราจะเป็นอย่างไร ทำไมคนเราจึงมีความแตกต่างกัน

2.3.2 คำถามชนิดวางแผน เป็นคำถามที่ผู้ตอบเสนอ
แนวคิด วางโครงการหรือแผนงานใหม่ ๆ แล้วแต่จุดมุ่งหมายของคำถาม ผู้ตอบ

อาจประมวลข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ ผนวกกับความคิดของตนเองแล้ว
เสนอออกมาเป็นคำตอบ

ตัวอย่างคำถามเพื่อการวางแผนได้แก่ ท่านเรียนรูมาแล้วว่าวิธี
พิสูจน์โลกกลมมีอะไรบ้าง ท่านสามารถหาวิธีพิสูจน์โดยวิธีอื่นนอกเหนือจากที่
กล่าวในตำราได้หรือไม่ โดยวิธีใด ถ้านักเรียนได้รับรางวัลเรียนดีเป็น
เงินจำนวนหนึ่งนักเรียนจะนำไปทำอะไร ทำอย่างไรจึงจะทำงานนี้ให้เสร็จ
ก่อนเวลาได้

2.3.3 คำถามชนิดวิจารณ์ คือคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบ
พิจารณาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในด้านความเหมาะสม ข้อดี ข้อเสีย ซึ่งผู้ตอบ
ต้องอาศัยความคิดเห็นของตน เป็นรากฐานในการตอบ ลักษณะของคำถาม
อาจก่อให้เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวาง

ตัวอย่างคำถามการวิจารณ์ได้แก่ มีพรรคการเมืองเสนอให้มีการ
จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดนครราชสีมา เธอคิดว่ามีข้อดี ข้อเสียอย่างไร
การที่จะมีการจัดตั้งโรงงานถลุงแร่ ขึ้นที่จังหวัดภูเก็ตจะมีความเหมาะสม
หรือไม่อย่างไร นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อมีคนกล่าววาทะปัจจุบัน
ครูมีความเป็นปฐนียบุคคลน้อยกว่าสมัยก่อน

2.3.4 คำถามชนิดประเมินผล คือคำถามที่เกี่ยวข้องกับ
การวินิจฉัย อาจเป็นการวินิจฉัยหรือที่ค่าความคิดเห็น ผลงานทาง วิชา วัสดุ
สิ่งของ การตั้งหรือข้อคำถามควรมีเกณฑ์ของการประเมินผลด้วย

ตัวอย่างคำถามชนิดประเมินผลได้แก่ เรื่องนี้เชื่อถือได้เพียงไร
เพราะเหตุใด ตอนใดซึ้งดีว่าเป็นการสรุปที่เหมาะสมกับเรื่องที่เล่า เธอ
ของสัตว์เลี้ยงชนิดใดมากที่สุด เพราะอะไร การแก้ปัญหาวิธีแรกดีกว่าวิธีที่ 2
เพราะอะไร การที่ประเทศสหภาพอาฟริกาได้มีนโยบายเหยียดผิวหรือแบ่งแยก
ผิว นักเรียนเห็นว่ามีเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร

3. เทคนิคการใช้คำถาม

การใช้คำถามเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ดังนั้นการใช้คำถามอย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องศึกษาลักษณะของคำถามและฝึกฝนการใช้คำถามให้มีความชำนาญ เนื่องจากว่าการใช้คำถามที่ดีนั้นเป็นวิธีการหนึ่งที่จะดึงความสนใจของผู้เรียนได้ ขอบเขตของการใช้คำถามนอกจากจะเกิดจากตัวคำถามที่ไม่เหมาะสมแล้ว ยังเกิดจากการนำคำถามไปใช้ไม่เป็นอีกด้วย แนวในการใช้คำถามที่ดีก็คือ

3.1 ถามด้วยความมั่นใจ การจะถามด้วยความมั่นใจได้ครูจะต้องเตรียมคำถามให้พร้อม มีการฝึกฝนการถามมากก่อนก็จะดีมาก

ตัวอย่างคำถามที่ไม่ได้เตรียมมาคือ เช่น "ทองทำอะไรอะไร" ซึ่งควรจะถามว่า "สร้อยทองมีโลหะอะไรผสมอยู่ด้วย"

3.2 ความกลมกลืนในการถาม หมายถึงให้ผสมกลมกลืนกับกิจกรรมการสอน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจได้ชัดเจน เช่น ครูให้นำतालลงไปในแก้วน้ำและให้ช้อนคน ครูถามว่า "ครูกำลังผสมอะไรเข้าด้วยกัน" เด็กเรียนก็จะตอบได้ว่า "น้ำตาลกับน้ำ หรือน้ำกับน้ำตาล"

3.3 ถามด้วยภาษาง่าย ๆ ที่ตรงกับระดับความสามารถ และวัยของผู้เรียน เช่น แทนที่จะถามว่า "เธอจะทำอย่างไรกับเสื้อผาที่สกปรก" ก็ถามว่า "เวลาเสื้อผ้าสกปรกเราจะทำอย่างไรดี หรือเราจะตองนำไปทำอะไร" หรือ "ใครบ้างที่บ้านอยู่ติดกับเธอ" ก็ถามง่าย ๆ ว่า "บ้านเธออยู่ติดกับเพื่อนคนใดบ้างหรืออยู่ไกลบ้านใครบ้าง"

3.4 ถามเว้นระยะให้คิด หมายถึงเว้นช่วงระยะระหว่างคำถามและคำตอบใหม่หากพอให้นักเรียนจะตอบได้หรือมีเวลาคิดเพียงพอ เช่น นักเรียนเคยเห็นไหมอะไรบางอย่างหรือไม้ที่ไม่มีสีเขียว เว้นระยะ สักประมาณ 4-5 วินาที ก่อนที่จะเรียกให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งตอบ

3.5 ถามให้นักเรียนได้มีโอกาสตอบหลายคน หมายถึงว่าอย่าถามนักเรียนคนใดคนหนึ่งเท่านั้น หรือนักเรียนที่ตอบได้ตลอดเพราะจะทำให้ นักเรียนคนอื่น ๆ ลดความสนใจหรือเรียนลง หรือรู้สึกว่าคุณเองไม่มีความสำคัญ

3.6 ถามโดยพิจารณาสถานการณ์ให้เหมาะสม เช่น

3.6.1 ถามคนที่สมัครใจตอบคำถามให้พอ ๆ กับคนที่ไม่สมัครใจจะตอบ โดยพิจารณาให้รอบคอบ

3.6.2 ไม่ควรเรียกนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย ๆ หรือขาดเรียนเป็นเวลานานหรือนักเรียนที่ไม่มีความรู้ต่อเนื่องในเนื้อหาที่ครูสอนเพราะ การทำเช่นนั้นอาจจะกลายเป็นการจับผิดนักเรียนไป

3.6.3 ไม่ควรเรียกนักเรียนที่มีขอบฟรอนต์ส่วนตัวบางอย่าง เช่น พูดติดอ่าง พูดไม่ชัด ให้ตอบคำถามของครู ครูสามารถจะซักถามได้เป็นการส่วนตัวดีกว่าจะเรียกให้ตอบในชั้นเรียน

3.6.4 พยายามหลีกเลี่ยงการเรียกตอบทั้งชั้น ควรให้ตอบเป็นรายบุคคลและกระจายคำถามให้ทั่วถึง

3.7 ถามแล้วแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมคือคำตอบของนักเรียน เช่น ถ้าตอบถูกก็แสดงความชื่นชม อาทิ พูดว่าดี ดีมาก ถูกต้อง หรือเยี่ยม ถ้าตอบผิดอาจพูดว่าเกือบถูก ไม่ถูกที่เดียวนี้ถูก บางส่วน ถ้านักเรียนไม่ตอบเลย ควรชวนคำถามให้ชัดและทำคำถามให้ง่าย หรือเปลี่ยนคำถาม

3.8 ถามโดยใช้คำถามหลายประเภทในการสอนแต่ละครั้ง โดยอาจจะเริ่มตั้งแต่คำถามง่าย ๆ ที่ตามความรู้ ความจำ หรือต้องใช้ความรู้ไม่ยากนัก ไปจนถึงคำถามที่ต้องใช้ความคิดอย่างกว้างขวาง

3.9 ถามโดยใช้ท่าทาง น้ำเสียงเป็นส่วนประกอบให้เหมาะสม บรรยากาศของการถามจะดีขึ้นถ้าครูใช้ท่าทางประกอบ เช่น เน้นเสียงในตอนที่เราเห็นว่า เป็นจุดสำคัญของคำถาม ใช้สีหน้าและสายตาที่แสดงความเป็นปรีชา

เจาะจงไปยังนักเรียนที่ต้องการจะถาม การรับคำตอบโดยแสดงสีหน้า ท่าทาง หรือคำพูดสั้น ๆ จะทำให้บรรยากาศของการถามดีขึ้นและรัดกุม

3.10 ถามโดยใช้คำถามรุก เป็นการถามที่ต่อเนื่อง ครูสามารถปลุกความรู้อะและขยายความคิดของนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น เพราะในบางครั้งคำตอบครั้งแรกของนักเรียน อาจตอบจากความไม่เข้าใจจริง การถามรุกรักก็เพื่อต้องการความชัดเจน เพื่อต้องการสรุป หรือเพื่อต้องการให้ใช้เหตุผลที่กว้างออกไป

ทักษะการใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอน

อุปกรณ์หรือสื่อการสอนเป็น เครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะอุปกรณ์การสอนมีลักษณะพิเศษที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน กล่าวคืออุปกรณ์จะเป็นจุดรวมความสนใจ เน้นความเป็นรูปธรรมของสิ่งที่เรียน สามารถนำเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ไกลตัวหรือห่างไกลนักเรียนเข้ามาอยู่ในห้องเรียนได้ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดมองเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ถูกต้อง

ครูสามารถนำอุปกรณ์การสอนมาใช้ได้ทุกขั้นตอนของการสอน ทั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอนหรือเสนอความรู้ใหม่ ขั้นสรุปและเสริมทักษะ ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะมีวิธีการใช้ที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมและเนื้อหาของขั้นตอนนั้น ๆ

1. จุดมุ่งหมายของทักษะการใช้อุปกรณ์การสอน

ทักษะการใช้อุปกรณ์การสอนที่นำมาฝึกฝนให้กับครูหรือนักศึกษาคูกรักก็เพื่อให้มีความรู้ความสามารถที่จะใช้อุปกรณ์การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีความสามารถดังนี้

1.1 เลือกอุปกรณ์การสอนมาใช้ได้เหมาะสมกับบทเรียนและขั้นตอน

การสอน

- 1.2 เกื้อหนุนอุปกรณ์การสอนให้พร้อมและ เป็นไปตามลำดับขั้นของการเตรียมที่ถูกต้อง
- 1.3 ใช้อุปกรณ์การสอนได้คุ้มค่า โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นสำคัญ
- 1.4 ใช้อุปกรณ์การสอนได้เหมาะสมกับชนิดของอุปกรณ์และเหมาะสมกับวัย ตลอดจนลักษณะของผู้เรียน
- 1.5 จัดหาอุปกรณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาและได้รับความรู้จากอุปกรณ์นควยตนเอง
- 1.6 จัดหาอุปกรณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสรวมกิจกรรมการเรียนการสอนได้มากที่สุด

2. ประโยชน์ของอุปกรณ์การสอน

- 2.1 กระตุ้นให้นักเรียนสนใจการเรียน
- 2.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน
- 2.3 ทำให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดและความเข้าใจที่ถูกต้องและรวดเร็ว
- 2.4 ช่วยให้ผู้เรียนจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้แม่นยำและง่าย
- 2.5 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เขียนหรือควยตนเองจากอุปกรณ์การสอน
- 2.6 ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์เดิมของนักเรียนและเปลี่ยนแปลงเจตคติไปขอแนวทางที่พึงปรารถนา
- 2.7 ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่กว้างขวางออกไป เนื่องจากนักเรียนได้เห็น ทำ หรือทดลองในสิ่งที่ไม่สามารถจำเจ

3. แนวการฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์การสอน

3.1 การเตรียม

ก่อนที่จะฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์การสอน ผู้สอนต้องพิจารณาเลือกบทเรียนที่เหมาะสมในการนำมาฝึกฝนทักษะนี้เสียก่อน เตรียมและจัดหา

อุปกรณ์ให้พร้อม จึงนำมาทำเป็นแบบฝึกการ สอนหรือแบบ เตรียมการสอนที่ต้องการ จะฝึกทักษะต่อไป แนวในการเตรียมก็คือ

3.1.1 จัดทำอุปกรณ์การสอนที่สามารถทำได้ด้วยตัวเอง โดยต้องทำให้ถูกต้องแก่หลักการผลิตอุปกรณ์การสอนประเภทนั้น ๆ เช่น แผนภาพ บัตรคำ กระดาษแข็ง หรือจะใช้อุปกรณ์การสอนที่มีอยู่แล้ว

3.1.2 สำรวจอุปกรณ์การสอนทุกชิ้นที่จะนำไปใช้ว่าอยู่ใน สภาพดีหรือไม่ เช่น อาจชำรุด ซาก หรือใช้การไม่ได้ เป็นต้น ถ้าสามารถ ปรับปรุงแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ก่อน จึงจะนำไปใช้สอนต่อไป

3.1.3 ทดลองใช้อุปกรณ์การสอนก่อนจะนำไปใช้จริง เพื่อ ทดลองใช้จริงจะไม่เกิดข้อผิดพลาด

3.1.4 สำรวจและจัดเตรียมห้องเรียนก่อนจะใช้สอนจริง เพื่อแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการใช้อุปกรณ์การสอน เช่น สำรวจโต๊ะเรียน ไฟฟ้า แสงสว่างน้ำ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น

3.2 การเลือก

3.2.1 เลือกอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัย ระดับสติปัญญา และความสามารถของผู้เรียน

3.2.2 เลือกอุปกรณ์การสอนที่ปลอดภัย ถ้าไม่สามารถ หลีกเลี่ยงอุปกรณ์การสอนที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้จะต้องมีแนวทางป้องกันอันตราย ที่จะเกิดขึ้น เช่น อุปกรณ์ที่เป็นของมีคม สารเคมี สัตว์มีพิษ เป็นต้น

3.2.3 เลือกขนาดให้เหมาะสมกับผู้เรียน หรือเตรียมให้ เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น บัตรคำสำหรับระดับประถมศึกษา ควรจะเขียนตัวอักษร ใหญ่ประมาณ 1.5 นิ้ว ความหนาของเส้นไม่น้อยกว่า $\frac{1}{8}$ นิ้ว เขียนด้วยหมึก สีชัดเจน ถ้าพื้นกระดาษที่เขียนเป็นสีขาว ควรเขียนด้วยสีเขียว หรือสีน้ำเงิน และต้องเขียนให้ถูกแบบการเขียนอักษร

3.2.4 เลือกสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน โดยควรใช้
สื่อเป็นกา ส่วนที่ต้องการเน้นให้ไว้ชัด

3.2.5 ไม่ควรนำอุปกรณ์ที่ซำรุดหรือเก่ามาใช้

3.2.6 พิจารณาเลือกอุปกรณ์ในปริมาณที่พอเหมาะที่จะนำ
มาใช้ ไม่เลือกอุปกรณ์การสอนมากเกินไปจนทำให้การสอนส่วนอื่นบกพร่อง

3.2.7 เลือกอุปกรณ์การสอนที่แปลกหรือแตกต่างไปจากที่
นักเรียนเคยเห็นมาแล้ว หรือเลือกอุปกรณ์การสอนที่สามารถเคลื่อนไหวได้เพราะ
จะช่วยเร้าความสนใจของนักเรียนได้เป็นพิเศษ

3.2.8 เลือกอุปกรณ์การสอนที่สัมพันธ์กับบทเรียนและตรง
จุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะสอน เช่น ถ้าต้องการสอนเรื่องแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญ
ของประเทศไทย ก็ต้องเลือกใช้แผนที่ประเทศไทยที่แสดงบริเวณปลูกข้าว ไม่ใช่
เลือกแผนที่ประเทศไทยแบบหัว ๆ ไป

3.3 การใช้

3.3.1 ใช้อุปกรณ์การสอนได้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่เตรียม
มา

3.3.2 แสดงอุปกรณ์การสอนให้เห็นชัดทั้งของ เช่น ยกภาพ
ให้นักเรียนดูควรยกให้สูงระดับอกของผู้สอนและอยู่ห่างหน้าผู้สอน พยายามยื่น
ชี้กระดานดำให้มากที่สุดในการชี้ที่มีที่วางเพียงเล็กน้อย

3.3.3 ควรจัดหาที่ตั้ง วาง แขนง อุปกรณ์การสอนที่มีขนาดใหญ่และมีน้ำหนักมาก เช่น แผนที่ ของจำลอง ของจริง หรืออื่น ๆ
ในจุดที่จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นได้ชัดทั้งห้อง ไม่ควรยื่นถือแล้วอธิบาย เพราะจะทำให้
มือสอนไม่สะดวกเท่าที่ควร

3.3.4 ควรใช้ไมยาว ๆ ที่มีปลายแหลมชี้แผนที่ แผนที่
หรือกระดานดำแทนการใช้นิ้วมือ โดยผู้สอนต้องยืนชิดไปด้านใดด้านหนึ่งเพื่อไม่
บังผู้เรียน

3.3.5 ควรเลือกใช้เครื่องมือประกอบการใช้อุปกรณ์ให้เหมาะสม เช่น ถ้าต้องการจะติดแผนภูมิแผนที่ฝ่ายนิเทศ ควรใช้เข็มหมุดติด แต่ถ้าวางเป็นกองติดบนกระดานดำ ก็ไม่ควรใช้เข็มหมุดควรใช้เทปกาวเป็นชั้น ๆ โดยติดปลายข้างหน้าไว้กับแผนภูมิให้ครบทุกมุมเสียก่อน เมื่อจะใช้ก็สามารถติดกระดานดำได้เลย หรือตัดเทปกาวเป็นชั้น ๆ ขนาดที่ต้องการ แล้วติดไว้ที่มุมเทปกาวก่อน โดยไม่ต้องเสียเวลาตัดเทปกาวมาแล้วนำมาติดแผนภูมิ

3.3.7 ในบางกรณีควรมีการเตรียมผู้เรียนล่วงหน้าก่อนใช้อุปกรณ์ เช่น ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนมีการสังเกตในเรื่องใด ทอนใด ควรบอกให้ผู้เรียนทราบเสียก่อน ผู้เรียนจึงจะทำตามความประสงค์ของผู้สอนได้ เช่น การทดลองวิทยาศาสตร์ที่ต้องการให้มีการสังเกตผลการทดลอง

3.3.8 ควรใช้อุปกรณ์การสอนให้คุ้มค่าที่ได้เตรียมมา และใช้อย่างประหยัดถนอม กล่าวคือ พยายามใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด เช่น ใช้แผนภูมิแสดงส่วนประกอบของต้นไม้ในชั้นการสอนแล้ว ครูอาจจะใช้แผนภูมินั้นซ้ำอีกครั้งหนึ่งในชั้นสรุปบทเรียน แต่ต้องมีวิธีใช้แตกต่างกับชั้นการสอน ผู้สอนควรใช้แผนภูมินั้นเป็นสิ่งช่วยอธิบายเนื้อหา จึงควรให้ผู้สอนเห็นคำอธิบายเนื้อหา ประกอบแผนภูมินั้นได้แก่ ราก ใบ กิ่ง ดอกผล แต่ถ้าวางไว้ในชั้นสรุปบทเรียน ผู้สอนควรหากระดาษแผ่นเล็ก ๆ ปิดคำอธิบายนั้นเสียเมื่อตั้งคำถามผู้เรียนในแต่ละส่วนของต้นไม้ แล้วจึงตั้งกระดาษออกเมื่อเฉลยคำตอบที่ละส่วน เพื่อจะได้วัดผลการเรียนในชีวิตจริงนั้นด้วยการใช้อุปกรณ์เช่นนี้ นอกจากจะทำให้ประหยัดแรงงานในการทำอุปกรณ์แล้ว ยังใช้ประโยชน์ได้เต็มที่และเป็นการใช้ที่บรรลุจุดหมาย ของการสอนในแต่ละชั้นตอนด้วย

3.3.9 พยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมรวม หรือได้ศึกษาอุปกรณ์นั้น ๆ ด้วยตนเอง เช่น ให้ผู้เรียนอธิบายภาพ และอ่านบัตรคำ การเลือกภาพจับคู่กับคำ เป็นต้น

3.3.10 ควรให้ผู้เรียนเกิดระเบียบในการใช้อุปกรณ์ เช่น ในโอกาสที่ต้องแจกอุปกรณ์ไปตามโต๊ะของผู้เรียน เพื่อทำการทดลอง ผู้สอนควรส่ง

อุปกรณ์ทั้งหมดที่ให้กับผู้เรียนที่นั่งหน้า หีบส่วนของคนไวแล้วลงสวนที่เหลือให้
แก่คนต่อไป หรือในโอกาสที่ต้องการให้ผู้เรียนมาใช้อุปกรณ์หน้าชั้นเรียน ควรฝึก
ให้ผู้เรียนหันหน้าเข้าหาชั้นเรียน และไม่ยืนบังสายตาของเพื่อนจากอุปกรณ์ต่าง ๆ
ที่ใส่

3.3.11 ควรคำนึงถึงความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์บางชนิด
โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นเครื่องมือ เรียนใช้เอง ก็ควรกำชับผู้เรียนระมัดระวัง
ในการใช้เป็นพิเศษ เช่น การใช้ของมีคม การใช้สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับไฟ เช่น การ
จุดไม้ขีด ควรมีฝาโลหะ หรือจานแก้วรองรับกานไม้ขีดที่จุดแล้วควรวางทิ้งไว้
บนโต๊ะ ซึ่งอาจจะทำให้โต๊ะเป็นรอยไหม้และอาจเกิดอุบัติเหตุขึ้นได้

ทักษะการเร้าความสนใจ

การเร้าความสนใจ เป็นทักษะการสอนที่จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะช่วยให้
การเรียนการสอนประสบผลดี เพราะผู้เรียนในระดับประถมศึกษาอยู่ในวัยที่ยัง
ไม่ได้ความสนใจในสิ่งต่าง ๆ มีระยะเวลาสั้น เป็นการยากที่ผู้สอนจะควบคุมความ
สนใจของผู้เรียนให้อยู่กับบทเรียนตลอดเวลาที่สอน การเร้าความสนใจ จึงเป็น
ทักษะสำคัญที่ผู้สอนจะต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญและสามารถใช้เทคนิคต่าง ๆ
มาเร้าความสนใจตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน ซึ่งจะทองเร้าความสนใจ
สนใจเป็นระยะ ๆ ตลอดเวลา

ความหมายของทักษะการเร้าความสนใจ คือ การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด
ความสนใจที่จะเรียนและติดตามกิจกรรมโดยตลอด มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการสอน
ไปในแบบต่าง ๆ ก่อนที่ผู้เรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย

1. ความมุ่งหมายของการฝึกทักษะ หลังจากการฝึกทักษะนี้แล้วจะทำให้
ผู้สอนมีความสามารถดังนี้

1.1 เลือกรูปวิธีการเร้าความสนใจต่าง ๆ มาใช้ได้อย่างเหมาะสม

1.2 เปลี่ยนเทคนิคการสอนจากวิธีหนึ่งไปสู่เทคนิคการสอนอีกวิธีหนึ่งโดยมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี

2. ประโยชน์ของทักษะการเร้าความสนใจ

2.1 มีความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนนั้น

2.2 มีความสนใจที่เรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 มีความเข้าใจบทเรียนอย่างแจ่มแจ้ง และมีทัศนคติที่ดีต่อ

การศึกษาหาความรู้

3. การนำเทคนิคการเร้าความสนใจไปใช้

เทคนิคการเร้าความสนใจ ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการสอนแต่ละชั้นตอน และไม่จำกัดว่าจะต้องใช้เพียงวิธีเดียว ผู้สอนอาจใช้วิธีใดก็ได้ที่จะทำให้สัมพันธ์สอดคล้องและเหมาะสมกับการเร้าความสนใจมีดังนี้

3.1 การใช้อุปกรณ์การสอน

3.1.1 การใช้บัตรคำประกอบภาพ

ให้นักเรียนจับคู่ระหว่างบัตรคำกับรูปภาพ

ให้นักเรียนแสดงความหมายของรูปภาพเป็นบัตรคำ หรือแสดงความหมายของบัตรคำออกมาเป็นรูปภาพที่ครูจัดเตรียมไว้

3.1.2 การใช้รูปภาพ

ใช้สำหรับให้นักเรียนสังเกตภาพ

ใช้รูปภาพประกอบการเล่าเรื่อง

ให้นักเรียนเรียงลำดับภาพตามลำดับความสำคัญ

หรือเรียงลำดับเรื่องราว

ให้นักเรียนทายภาพโดยให้นักเรียนดูภาพก่อน แล้ว

จึงเปิดข้อความหรือคำอธิบายใ้ภาพ

3.1.3 การใช้แผนภูมิ

แผนภูมิควรใช้สีที่เหมาะสมกับเรื่องราว เพื่อดึงดูดความสนใจนักเรียนออกมาซึ่ง อธิบายประกอบ หรือ ต่อเติม

ควรใช้กระดาษปิดส่วนต่าง ๆ ตามลำดับชั้นของเรื่อง ก่อน แล้วเปิดทีละส่วนประกอบคำอธิบายแทนการเปิดใหญ่ทั้งหมด

3.1.4 การใช้แผนป้ายผ้าสาส์น (ใช้ประกอบกับรูปภาพที่

กระดาษทรายทากาวติดไว้ด้านหลัง)

ใช้แสดงการเปลี่ยนแปลง เช่น การหมุนเวียนของน้ำ วงจรชีวิตของสัตว์

ใช้แสดงลำดับชั้นของเรื่องราว เช่น การเล่าเรื่อง

3.2 การแสดงท่าทางประกอบ มีวิธีการดังนี้

ผู้สอนใช้สีหน้า ท่าทาง หัว แขน มือ เป็นการสื่อความหมาย แทนการพูด เช่น ยิ้ม สายหน้า โบกมือ พยักหน้าพร้อมกับยิ้ม

ผู้สอนใช้การเคลื่อนไหวที่มีจุดหมาย เช่น เดินไปหยิบอุปกรณ์ เดินไปเขียนกระดานดำ ฯลฯ

ผู้สอนใช้ท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง ท่าทางให้เห็นจริงไปกับบทบาทของตัวละครในเรื่องที่เขา

ผู้สอนนำผู้เรียนลุกขึ้นเต้นตามจังหวะเพลงที่ร้องง่าย ๆ อาจให้ปรบมือก้าวเท้าไปข้างหลังข้าง ๆ ยกแขนไขว้คร่าไปตามเพลง หรือชักชวนให้ทำท่าทางกิริยาเป็นสัตว์ต่าง ๆ ผู้เรียนจะเกิดอารมณ์ร่วมสนุกสนาน สนใจที่จะเรียนรู้ต่อไปผู้สอนจะต้องควบคุมมิให้ใช้เวลานานเกินควร โดยให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนอริยาบทบ่อยครั้ง ๆ ละ 2-3 นาที

3.3 การร้องเพลง ผู้เรียนที่นั่งฟังผู้สอนอยู่นาน ๆ นั้น ความสนใจ
 ยอมลดน้อยลงถ้าได้เปลี่ยนกิจกรรมใช้เพลงสลับ จะทำให้ผู้เรียนมีชีวิตขึ้น มีวิธี
 การดังนี้

3.3.1 การเลือกเพลง

เลือกเพลงที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโดยตรง เช่น
 สอนเรื่องพจนานุกรมคำแหง ใช้เพลงในน้ำมีปลา
 เลือกเพลงสั้น ๆ สนุก ๆ ที่ทุกคนร้องได้

3.3.2 การร้องเพลงเพื่อเร้าความสนใจ การใช้เวลาสั้น ๆ
 ครั้งละ 1-2 นาที อาจให้ร้องในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน ชั้นสรุป หรือเมื่อ
 ผู้สอนเห็นว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเริ่มน่าเบื่อหน่าย ก็ชักชวนให้ผู้เรียนร้องเพลง
 ทันที และควรให้ทำท่าทางประกอบการร้องด้วย

3.4 การเล่าเรื่องสั้น เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถเร้าความสนใจนักเรียน
 ให้มีใจจดจ่ออยู่กับบทเรียนอยู่ตลอดเวลา หรือเป็นการดึงความสนใจของนักเรียน
 ให้กลับมาสู่บทเรียนและจัดเลือกอุปกรณ์ประกอบการเล่าได้อย่างเหมาะสม

การเล่าเรื่องเพื่อเร้าความสนใจนั้น ควรเป็น เรื่องสั้น ๆ
 กว้างๆ เพียง 2-3 ตัว กิริยา สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง ของผู้เล่า ต้องแสดง
 ประกอบการเล่าไปอย่างมีชีวิตชีวา

3.5 การตั้งปัญหา จะต้องให้เกี่ยวข้องกับบทเรียน ไม่ยากเกินไป
 เหมาะสมกับวัยและอยู่ในความสนใจของผู้เรียน ซึ่งอาจจะตั้งปัญหาได้ดังนี้

ตั้งปัญหาจากอุปกรณ์การสอน เช่น (ใหญ่แผนที่) เราจะหา
 เส้นทางรถยนต์ไปกรุงเทพฯ ได้อย่างไร

ทายปัญหา "อะไรเอ่ย....."

เกมเงียบ เช่น แสดงบทบาทเป็นบุรุษไปรษณีย์ แล้วตั้งปัญหา
 ให้ผู้เรียนทายว่าเป็นอะไร

3.6 การแสดงบทบาท การแสดงบทบาทเพื่อเราความสนใจทำได้หลายวิธีเช่น

ผู้สอนแสดงบทบาทให้นักเรียนดู

ผู้สอนฝึกซ้อมนักเรียนกลุ่มหนึ่งให้เป็นผู้แสดงตามเรื่องที่ผู้สอนต้องการให้แสดง

ผู้สอนตั้งสถานการณ์เป็นปัญหา ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทแก้ปัญหา

3.7 การเล่นเกม ผู้สอนควรพยายามใช้เกมต่าง ๆ มาประกอบการสอนเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนน่าสนใจขึ้น การเล่นเกม ทำได้ทุกขั้นตอนการสอน แต่ต้องเลือกเกมให้เหมาะสมกับขั้นตอนของการสอน และก่อนเล่นเกมผู้สอนจะต้องบอกกติกาการเล่นเกมนั้น ๆ ให้เข้าใจอย่างชัดเจนเสียก่อน

3.8 การสาธิต คือการที่ครูเป็นผู้สอนหรือทดลองให้ดู หรือเสอนนักเรียนออกมาสาธิต เมื่อให้ผู้เรียนดูและสังเกตความเป็นไปที่เกิดขึ้น การสาธิตที่เราให้เด็กสนใจนั้น ครูจะต้องมีเทคนิคในการสาธิตกล่าวคือ ครูจะต้องมีการเตรียมซึ่งได้แก่การจัดหาเครื่องมือ ซ่อมการสาธิต จัดที่ให้ผู้เรียนมองเป็นได้อย่างทั่วถึง และที่สำคัญคือ ครูจะต้องบรรยายควยส่วนภาษาและลีลาที่น่าสนใจ

3.9 การนำศึกษานอกห้องเรียน เป็นการให้บรรยากาศนอกห้องเรียนเราให้ผู้เรียนตื่นตัวกับสิ่งที่พบเห็น โดยนำผู้เรียนไปศึกษาลักษณะใบไม้ พืช สัตว์ หิน ดิน ทราย ฯลฯ ผู้สอนควรกำหนดข้อตกลงกับผู้เรียนถึงเป้าหมาย ขอบข่าย กำหนดเวลา ตลอดจนแนะนำวิธีการ เพื่อให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

3.10 การใช้เหตุการณ์ปัจจุบัน เหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้น เช่น ปรากฏการณ์ธรรมชาติ อุบัติเหตุ วันสำคัญ บุคคลสำคัญ เป็นสิ่งที่ครูควรนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์คือการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.11 การเล่าค่าตัวมีผล จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกอยากเรียนโดยไม่เบื่อและช่วยให้จดจำบทเรียนนั้น ๆ ได้อย่างแม่นยำ เช่น

บันฑิตลงบันฑิต สมายใจ ไคสลับ

สุม สกัถิม สกาวหลับ สุขสราญ

ตัวอย่างนี้ คือคำฉันท์คนตาย ส ที่ไม่ ประวิสรรชนีย์ (สระอะ) นอกจากนี้ ส่วนมาก จะประวิสรรชนีย์ เช่น สะพาน สะควาก สะกัถ เป็นคน

ทักษะการเสริมกำลังใจ

ในทางจิตวิทยาการที่ครูรู้จักช่วยใหญ่เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน มีความพึงพอใจในการเรียนอยากเรียนด้วยความสนใจ ไม่ใช่เป็นการบังคับนั้นถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนการสอนอย่างมาก สิ่งที่จะช่วยใหญ่เรียนฟังอย่างนั้นได้ก็คือผู้สอนจะต้องมีวิธีการอันละมุนละม่อม ซึ่งเรียกว่า "การเสริมกำลังใจ" อย่างไรก็ตามการให้กำลังใจจะต้องมีวิธีใช้ที่ถูกต้องเหมาะสม มิฉะนั้นจะทำให้ผู้เรียน เกิดปมด้อย ประชดสังคม เกิดรอยประทับใจที่ซึมซับ ดังนั้นในวงการฝึกหัดครู จึงพยายามหาวิธีที่จะช่วยใหญ่สอนมีโอกาสดีกฝนวิธีมาเสริมกำลังใจที่ถูกต้องเหมาะสม ช่วยใหญ่เรียนเกิดความรู้สึกในทางบวกมากกว่าในทางลบ เช่น ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่น เกิดความกล้า ที่จะตอบคำถาม ที่จะแสดงความคิดเป็นและกระตุ้นใหญ่เรียนอยากเรียน เป็นต้น

เรื่องที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับการใช้ "การเสริมกำลังใจ" ก็คือ ผลที่เราต้องการจากการเสริมกำลังใจนั้น โดยปกติเรามุ่งให้นักเรียนเห็นคุณค่าด้วยตนเองมากกว่าที่จะหวังสิ่งตอบแทนจากภายนอก แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะให้นักเรียนเห็นคุณค่าด้วยตนเองนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก ครูจึงจำเป็นต้องอาศัยการเสริมกำลังใจภายนอกเข้ามาช่วย แต่ครูต้องตระหนักกว่าจะต้องใช้การเสริมกำลังใจที่เหมาะสมกับผู้เรียนและโอกาสเสมอ

1. ความหมายของการเสริมกำลังใจ

- 1.1 เพื่อให้ครูทราบและใช้วิธีเสริมกำลังใจที่ถูกต้อง
- 1.2 เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
- 1.3 เพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น
- 1.4 เพื่อช่วยเสริมบุคลิกภาพของครูผู้สอน
- 1.5 ให้นักเรียนรู้จักมองคนในแง่ดี และอบรมข้อเท็จจริง

2. หลักการเสริมกำลังใจ

- 2.1 นักเรียนควรได้รับการเสริมกำลังใจทันที เมื่อแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนการสอน
- 2.2 ควรเลือกวิธีเสริมกำลังใจให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน
- 2.3 การเสริมกำลังใจควรรู้ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก
- 2.4 ไม่ควรเสริมกำลังใจบางประเภทมากเกินไป
- 2.5 พยายามหาโอกาสเสริมกำลังใจให้ทั่วถึงกัน
- 2.6 การเสริมกำลังใจไม่ควรมาจากครูฝ่ายเดียว ควรมาจากนักเรียนด้วยกันบ้าง เช่น การปรบมือของเพื่อนในชั้น หรือให้เพื่อนตัดสินผลงาน
- 2.7 ไม่ควรพูดเกินความจริง ควรพูดตรงไปตรงมาตามพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมา เช่น ถ้าตอบปัญหาถูกหมดก็บอกว่าดีมาก ถ้าถูกบางส่วนก็ใช้ได้
- 2.8 ควรเสริมกำลังใจด้วยท่าทางจริงจังและตั้งใจในแก่นักเรียนขณะเสริมกำลังใจ
- 2.9 ควรใช้การเสริมกำลังใจด้วยวาจาทางประกอบกันไป

2.10 ถ้านักเรียนตอบผิดควรรี้นักเรียนคิดใหม่หรือฟังจากเพื่อนคนอื่น ๆ หรือใช้คำถามง่าย ๆ จะได้ไม่เสียกำลังใจ

3. ประเภทของทักษะการเสริมกำลังใจ

3.1 การเสริมกำลังใจด้วยวาจา เช่น ดี คีมาก ใช้ได้ ถูกต้อง ที่เดียวเป็นความคิดที่ดี

3.2 การเสริมกำลังใจด้วยท่าทาง เช่น การยิ้ม พยักหน้า การใช้สายตา แสดงความสนใจในคำตอบของผู้เรียน การปรบมือ การเดินเข้าไปใกล้ ๆ การเขียนคำตอบของผู้เรียนลงกระดานคำ เป็นต้น

3.3 การเสริมกำลังใจด้วยการให้รางวัลและสัญลักษณ์ทาง ๆ เช่น การให้สิ่งของเมื่อเด็กทำถูกต้อง การเขียนเครื่องหมายถูกลงในสมุดแบบฝึกหัด การนำชื่อของผู้ชนะ ผู้ทำถูกชิ้นป้ายประกาศ การนำผลงานของนักเรียนมาแสดงไว้เป็นตัวอย่าง เป็นต้น

3.4 การเสริมกำลังใจด้วยการให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง เช่น เมื่อผู้เรียนทำสิ่งใดถูกต้องก็ให้ทำเครื่องหมายในตารางปฏิบัติงานของตน ทำเช่นนี้ทุกครั้งเมื่อเป็นผู้ชนะ หรือเมื่ออ่านจบบทเรียนหนึ่ง ๆ ด้วยตนเองแล้ว

ตัวอย่างบันทึกการสอนแบบจุดภาค

ผู้สอน.....นักศึกษาชั้น ค.บ.ปีที่.....

วันที่สอน.....วิชาที่สอน ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษา 2

ทักษะการสอนที่ต้องการฝึก การเร้าความสนใจ

ความมุ่งหมายของบทเรียน

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านในใจได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง

เนื้อหา ข้อความที่ให้อ่าน

โรงเรียนปิดเทอมแล้ว มานะดีใจ
คุณพ่อคุณแม่พาไปเที่ยวเชียงใหม่
มานะชอบนั่งรถไฟ
เสียงรถไฟแล่น คัง ชัก ชัก
เสียงหัวรถไฟคัง วูน วูน

วัสดุอุปกรณ์

1. หุ่นมือ หน้าเป็นเด็กชาย 1 หุ่น
2. บัตรคำ โรงเรียน รถไฟ ชัก ชัก วูนวูน
3. ภาพประกอบบัตรคำ ภาพโรงเรียน ภาพรถไฟ
4. ภาพรถไฟขนาดใหญ่ เห็นมานะกับบิดามารดาที่หน้าต่างรถไฟ
5. แผนภูมิข้อความที่ให้อ่าน

กิจกรรมของครู	กิจกรรมของนักเรียน	เหตุผล
<p>1. ครูขีดหุ่นสนทนากับนักเรียน สวัสดิ์ศรีรับเพื่อน ๆ ที่รัก เพื่อน ๆ ทุกคนเป็นเด็กดี ชยันอ่านหนังสือ มาโรงเรียน ทุกวัน ผมขอปรบมือให้ครับ (หุ่นปรบมือ) ผมจะเล่าอะไร ให้ฟัง เมื่อตอนโรงเรียน ปิดเทอมผมไปเที่ยวมา ผมนั่งรถไฟไปไกลมาก ผม ชอบนั่งรถไฟมันสนุกจริงๆ ๆ ครับ เวลารถไฟจะออกเสียง หูคมันดัง วุน วุน พอรถแล่น เสียงก็ดัง ชัก ชัก ชัก ชัก ผมฟังเพลินจนนอนหลับไปเลย ผมคิดถึงพวกเราทุกคน วันนี้ผมจะชวนพวกเราไปนั่ง รถไฟเที่ยว ใครอยากไปบ้าง ครับ ดีละ แรกก่อนพวกเราจะ ไป ผมอยากให้เราทาย อะไรเล่นสนุกกับคุณครู ผมจะ นั่งพักคอยเพื่อน ๆ ครบนี้ แหะครับ ครูวางหุ่นให้นั่งฟัง ฝากระดานดำ</p>	<p>ดูหุ่น ฟังหุ่นพูด</p> <p>นักเรียนยกมือ</p>	<p>เพื่อเราความสนใจ ที่จะเรียน</p>

กิจกรรมของครู	กิจกรรมของนักเรียน	เหตุผล
<p>2. ครูเรียงบัตรคำทั้งหมดใส่ใน กระเป๋ายางแล้ววางบัตรภาพ โรงเรียนไว้อีกมุมหนึ่ง "นี่ภาพอะไร....." "ใครเห็นบัตรคำโรงเรียน หยิบมาวางใกล้ ๆ กันซิ" ครูชม "ดีมาก"</p> <p>ครูให้ทุกคนออกเสียง โรงเรียนให้ชัดเจนพร้อมกัน</p>	<p>โรงเรียน</p> <p>นักเรียนหยิบบัตรคำ โรงเรียนมาวางติด กับภาพโรงเรียน</p> <p>โรงเรียน</p>	<p>เพื่อฝึกอ่านคำยาก</p> <p>เพื่อให้กำลังใจทำให้ ทุกคนคิดอยากสนอง ตอบครู เพื่อฝึกการอ่าน ออกเสียงที่ถูกต้อง</p>
<p>3. ครูเสียบบัตรภาพรถไฟใน กระเป๋ายาง ถาม "นี่ภาพอะไร....." "บัตรคำรถไฟอยู่ที่ไหนเอ่ย" ครูชม "เก่งมาก" ครูให้ทุกคนออกเสียง "รถไฟ"</p>	<p>รถไฟ</p> <p>นักเรียนหยิบบัตรคำ รถไฟมาวางติดภาพ "....." รถไฟ</p>	

กิจกรรมของครู	กิจกรรมของนักเรียน	เหตุผล
4. ครูทำเสียง ชัก ชัก ชัก ครูให้นักเรียนทำเสียง ชัก ชัก	ชัก ชัก ชัก ชัก	ใช้เสียงเรา ความสนใจ
"โอ้ระบบบัตรค่า ชัก ชัก หยิบให้ครูเร็ว" "ครูชม วองไวมาก"	นักเรียนหยิบบัตร ชัก ชัก ส่งให้ครู	
5. ครูชี้บัตรค่าที่เหลือ ถามว่า "ค่านี้อ่านว่าอะไร ใครทราบบ้าง" ครูยิ้มก้ม ศีรษะให้ แสดงว่าถูก	วุน วุน	ครูเปลี่ยนวิธีการ ชมให้กำลังใจ
"พวกเราปรบมือให้หน่อย" ครูให้นักเรียนออกเสียง วุน วุน	นักเรียนปรบมือให้ วุน วุน	
6. ครูให้นักเรียนอ่านบัตรค่า ทั้งหมดพร้อมกันอีกครั้ง	โรงเรียน รถไฟ วุน วุน	เพื่อทบทวนว่าทุกคน อ่านค่ายากได้และ ออกเสียงได้ถูกต้อง
7. ครูเปิดที่คลุมภาพรถไฟออก ถาม "นี่ภาพอะไร" ครูชี้ที่ภาพเด็กชายที่นั่งโยล หน้าทางรถไฟถามว่า "นี่เด็กผู้ชายหรือผู้หญิง"	ภาพรถไฟ เด็กผู้ชาย	เพื่อเราความสนใจ อยากเป็นภาพที่ปิดไว้ เพื่อให้นักเรียน หัดสังเกต

กิจกรรมของครู	กิจกรรมของนักเรียน	เหตุผล
"มานะไปไหน"	เชียงใหม่	
"มานะไปเชียงใหม่เมื่อใด"	เมื่อโรงเรียนปิด	
"ไปกับใคร"	พ่อแม่	
"มานะชอบนั่งรถไฟ"	ไปกับคุณพ่อคุณแม่	
"ทำไมมานะชอบนั่งรถไฟ"	รถไฟ	
"ทำไมมานะชอบนั่งรถไฟ"	เพราะเสียงมันดัง	
"ใครชอบนั่งรถไฟบ้าง"	ซึก ซึก	
"ทำไมนักเรียนชอบนั่งรถไฟ"	นักเรียนบางคนยกมือ	
(ครูควรถามนักเรียนหลาย ๆ คน)	นักเรียนตอบตามความเห็นของตน	
"เสียงหวูดรถไฟดังอย่างไร"	วูน วูน	
"ทุกคนลองทำเสียงหวูดรถไฟสิ"	นักเรียนทุกคนทำเสียง	เพื่อให้ นักเรียน
11. "ใครอยากร้องเพลงรถไฟบ้าง"	วูน วูน	ทุกคนได้ออกเสียง
เราเคยร้องกันแล้ว คงจำได้	อยากครับ คะ	เกิดความสนุก
ครูให้นักเรียนยืนข้างโต๊ะ	นักเรียนยืนข้างโต๊ะ	เปลี่ยนความ
ของครูร้องเพลงรถไฟ	ร้องเพลงท่าทำตามครู	สนใจมาทำให้
ครูร้องเพลงและท่าทำให้		อยากร้องเพลง
นักเรียนท่าคามตอนสุดท้าย		ท่าทางการ
		ร้องเพลงที่ครูนำ
		ทำให้เด็กสนุกสนาน

กิจกรรมของครู	กิจกรรมของนักเรียน	เหตุผล
ครูสมมติตนเองเป็นตัวจักร รถไฟให้นักเรียนเกาะเอา คอ ๆ กันเป็นแถว วิ่งไป รอบห้อง ร้อง วุ่น วุ่น 1-2 รอบ จบแล้วทุกคน ปรบมือกลับนั่งที่เดิม	นักเรียนเกาะเอา คอ ๆ กันคนแรก เกาะเอาครูวิ่งไป รอบห้องเรียน วุ่น วุ่น นักเรียนปรบมือ	ควรร้องเพลง 1 เที่ยว เพื่อให้ อารมณ์ของนักเรียน เบิกบานที่จะเรียน วิชาอื่นต่อไป

เพลงรถไฟ

ซึก ซึก ซึก	เสียงตัวจักรเครื่องจักรรถไฟ
วิ่งตรงมาโดยเร็วไว	เสียงรถไฟมันดัง ซึก ซึก
ซึก ซึก ซึก	เสียงรวิ้นกิ้งกิ้ง คัก คัก
เข้า สาย บาย เย็น คำดี	เสียงมันก้องกึก ซึก ซึก ซึก ซึก
ซึก ซึก ซึก ซึก ซึก	ซึก ซึก ซึก ซึก ซึก
วุ่น วุ่น วุ่น	วุ่น วุ่น วุ่น

เนื้อร้องทำนอง โดย บัณฑิต บุญยาคม

ตอน 1หลักและความสำคัญของการเตรียมการสอนความหมายของการเตรียมการสอน

การเตรียมการสอน หมายถึง การเตรียมโครงการเพื่อจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กในชั้นเรียนไว้ล่วงหน้า การเรียนการสอนจะดำเนินไม่ได้โดยดีเลย หากเรามองข้ามการเตรียมการสอนไปเสีย การเตรียมตัวและวางแผนงานอย่างมีระเบียบไว้ล่วงหน้าจะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างได้ผลดีสมความมุ่งหมาย ทั้งนี้เนื่องจากทำให้ครูมั่นใจ รู้แนวดำเนินงานและสามารถดัดแปลงแก้ไขได้ ปัญหาต่าง ๆ ก็จะค่อย ๆ ลดน้อยลงไป และในที่สุดก็จะมีทักษะในการสอนที่ดี

ความสำคัญของการเตรียมการสอน

ครูทุกคนไม่ว่าจะผ่านสถาบันการฝึกหัดครูมาหรือไม่ก็ตาม จำต้องรู้จักการเตรียมงานของตน ครูบางคนอาจเห็นว่าการเตรียมการสอนเป็นสิ่งที่ไม่คุ้มค่า เพราะไม่เข้าใจในจุดมุ่งหมาย การเตรียมนี้ถ้าจะทำให้การสอนของครูดีขึ้นก็เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ถ้าไม่เช่นนั้นก็จะเสียเวลาเปล่า ครูทุกคนควรที่จะเตรียมการสอนล่วงหน้าก่อนที่จะลงมือทำการสอน จึงจะเป็นหนทางทำให้การสอนดีขึ้น

การสอนเป็นกระบวนการที่ยังยากซับซ้อนมาก การที่จะมีความรู้ในเนื้อหาวิชาแต่เพียงอย่างเดียวแล้วสอนไคนั้นย่อมเป็นความคิดที่ผิด ครูจะต้องมีความรู้ต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น ปรัชญาการศึกษา จุดมุ่งหมายของการศึกษา ความรู้

เกี่ยวกับเด็ก หลักสูตรและวิธีการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เป็นต้น

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า การเตรียมการสอนมีความสำคัญ คือ

1. ช่วยให้ครูใคร่ครวญพิจารณาได้ถี่ถ้วนและระมัดระวังยิ่งขึ้นในเรื่อง จุดมุ่งหมาย สิ่งที่สอน การดำเนินการสอน การจัดกิจกรรม และการกำหนดงาน ให้นักเรียนทำ เป็นการลดความผิดพลาดในการสอนลง การสอนโดยที่ไม่มีการ เตรียมยอมบังเกิดความผิดพลาดมากกว่าเพราะครูจะดำเนินการสอนอย่าง สับสน ไม่เป็นระบบ นอกจากนี้ยังช่วยประหยัดเวลา การสอนเพราะครูยอมเลือกใช้วิธี การง่าย ๆ ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้
2. ช่วยให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมายของสิ่งที่สอน ว่าวิชาที่สอนมุ่งส่งเสริม ความเจริญทางใดให้กับเด็ก แล้วก็นำมาดำเนินการสอนและจัดเนื้อเรื่องหรือปัญหาให้ คล้อยตามจุดมุ่งหมายนั้น ทงค่านึงอยู่เสมอว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งให้เด็กเจริญงอกงามทุกวิถีทาง นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทศนคคินิสัยที่พึงปรารถนาอีกด้วย
3. ช่วยให้ครูมีความกระจ่างในความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอน และการวางจุดมุ่งหมายของการสอนให้สอดคล้องกัน
4. ช่วยให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสอน เช่น แน่ใจว่า วิธีการต่าง ๆ อุปกรณ์การสอน มีคุณค่าต่อการศึกษาหรือไม่
5. ช่วยให้ครูได้พิจารณาคำแนะนำการสอนให้เหมาะแก่ภาวะ และสภาพ ของเด็กเพราะครูยอมศึกษาสภาพของเด็กโดยการสังเกตพิจารณาในเรื่องความ สนใจ ความต้องการ ความสามารถ และจิตใจของเด็กในการเตรียมการสอน แล้วจัดหาวิธีการที่จะใช้เร้านักเรียนในภาวะและสถานการณ์ที่ต่างกันได้อย่าง เหมาะสม
6. ช่วยให้นักเรียนเกิดความเลื่อมใส และเชื่อถือในตัวครูยิ่งขึ้น เพราะ เด็กยอมนับถือครูที่มีความขยันขันแข็งต่อการสอนอยู่เสมอ ครูที่ห้าคนเป็นผู้เรียนไป

พร้อมกับเด็ก ยอมสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติตัวในแนวทางที่ควรได้ศึกษาครูที่เกี่ยวข้อง
ต่อการเตรียมการสอน

7. ผลที่สืบเนื่องมาจากการเตรียมการสอนอย่างสม่ำเสมอ ย่อมเป็น
การปลูกสร้างนิสัยที่ดีในการวางแผนงานอย่างอื่น ๆ อีกด้วย อันเป็นแนวทางที่จะ
สร้างความเจริญให้แก่ตนเองในอนาคตของการเป็นครู

8. เป็นการสร้างความกระตือรือร้น และก่อให้เกิดความปรารถนาใน
อันที่จะใช้วิธีใหม่ ๆ ในการสอนอยู่เสมอ โดยเฉพาะครูที่เริ่มจะเบื่อหน่ายในการ
สอนจะเกิดความสนุกสนานและรักการสอนยิ่งขึ้น

9. การเตรียมการสอนอาจจะเสียเวลาเตรียมเพียงครั้งเดียว แต่
อาจจะนำไปใช้สอนเด็กในโอกาสต่อไปได้อีกด้วย

วิธีเตรียมการสอน

ในการเตรียมการสอนให้เป็นที่ตามระบบการเรียนการสอนที่ดีนั้น
ครูในฐานะผู้สอนควรจะได้ศึกษาและเตรียมการในสิ่งต่อไปนี้

1. ลักษณะของผู้เรียนควรจะได้ตรวจสอบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรมา
แล้วบ้างหรือมีพื้นฐานความรู้เดิมเป็นอย่างไร ถ้าสามารถจะรู้ได้โดยละเอียดใน
สิ่งต่อไปนี้ด้วยก็คือ ผู้เรียนแต่ละคนมีความสนใจและความถนัดอย่างไร มีความ
สามารถในการเรียนเป็นอย่างไรสามารถจะช่วยตนเองได้หรือไม่ เพราะข้อมูล
เหล่านี้จะช่วยให้ครูจัดกลุ่มผู้เรียนได้ถูกต้อง

2. จุดมุ่งหมายในการสอน ครูควรระลึกถึงจุดมุ่งหมายในการสอนที่
กำลังเตรียมอยู่ว่าต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างไร การกำหนด
จุดมุ่งหมายการสอนนี้ถ้าหากเป็นไปได้ก็ควรที่จะเขียนในลักษณะของจุดมุ่งหมาย
เชิงพฤติกรรม

3. เนื้อหาวิชา ผู้สอนจำเป็นต้องระมัดระวังไปอีกรวาท การที่เราจะสอนให้เด็กได้บรรลุจุดมุ่งหมายดังที่กำหนดไว้ ผู้สอนจะนำเนื้อหาใดมาสอน สำหรับเนื้อหาที่คัดเลือกลำดับจะใดบ้างถึงระดับความยากง่ายให้พอเหมาะกับความสามารถของเด็กเป็นส่วนรวม

4. กิจกรรมเตรียมการพร้อม ผู้สอนควรจะคิดหาวิธีว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งใดได้โดยเร็วที่สุด

5. กิจกรรมการสอน ผู้สอนควรจะได้ทำการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนว่ามีกิจกรรมใดบ้างที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความที่ของงาน หากมีหลายกิจกรรมก็จำเป็นต้องเลือกเอาเฉพาะกิจกรรมที่เห็นว่าทำไ้ได้ง่ายที่สุด ประหยัดเวลามากที่สุด และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

นอกจากกิจกรรมการสอนแล้วจำเป็นต้องคิดต่อไปอีกรวาท กิจกรรมการเรียนการสอนที่จะจัดขึ้นนั้นจะใช้สื่อการสอนชนิดใด และควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อการสอนต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม

6. กิจกรรมสร้างเสริมทักษะ ผู้สอนควรจะคิดหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจและเพิ่มพูนทักษะหรือปลูกฝังเจตคติให้แก่ผู้เรียนได้อย่างไร เช่น อาจจะทำให้ทำแบบฝึกหัด หรือทำกิจกรรมเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนการสอนเพื่อเป็นการย้ำความรู้ความเข้าใจอย่างไรบ้าง

ในส่วนของกิจกรรมการสร้างเสริมทักษะนี้ ผู้สอนจำเป็นต้องหาวิธีช่วยเหลือเด็กเรียนช้าและส่งเสริมเด็กเรียนเก่งอีกควรวาจะให้เด็กเหล่านี้ได้ทำกิจกรรมชนิดใดจึงจะเป็นการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

7. กิจกรรมสนับสนุน ผู้สอนจะต้องคิดถึงกิจกรรมหรืองานที่จะให้ผู้เรียนได้สรุปเพื่อย้ำความรู้ความเข้าใจว่าจะดำเนินการโดยวิธีใด และจะมีการสั่งงานเป็นการล่วงหน้าอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนที่จะมีขึ้นในครั้งต่อไป

8. การควบคุมและตรวจสอบ การควบคุมและตรวจสอบการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ ในส่วนนี้ผู้สอนจะคงคิดว่า จะทำการวัดความรู้ก่อนการเรียนการสอนได้อย่างไร จะซักถามเด็กอย่างไรบ้าง และก่อนจะสิ้นสุดการเรียนการสอนจะดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนได้อย่างไร

สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้ง 8 ประการนี้ เมื่อผู้สอนได้ตัดสินใจอย่างไรแล้วก็นับที่ข้อความลงในแบบเตรียมการสอน ถ้าหากมีเนื้อหาสาระสิ่งใดหรือกิจกรรมใดที่ไม่สามารถจะบันทึกในแบบฟอร์มให้สมบูรณ์ได้ก็ควรที่จะบันทึกเพิ่มเติมไว้ในด้านหลังของแบบเตรียมการสอนแผนนั้น

ขั้นตอนการเตรียมการสอน

วิธีเตรียมการสอนจะบ่งบอกแนวทางในการเตรียมการสอนว่าจะเตรียมอย่างไรและใช้สื่อ อุปกรณ์ เอกสารอะไรบางอย่างที่จำเป็นมาประกอบ ส่วนในแนวทางปฏิบัตินั้น การเตรียมการสอนอาจดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตร

หลักสูตร เป็นทิศทางของการจัดการเรียนการสอน สิ่งที่คุณสอนต้องศึกษา และกำหนดไว้ในหลักสูตรก็คือ

1. จุดมุ่งหมาย
2. ความคิดรวบยอด
3. เนื้อหา

โดยปกติในระดับประถมศึกษา กรมวิชาการจะนำหลักสูตรที่กำหนดไว้กว้าง ๆ มาจัดทำเป็นคู่มือการสอนโดยละเอียด ดังนั้น ในขั้นที่ 1 ผู้สอนจึงควรศึกษาวาหลักสูตรกำหนดควาอย่างไร เพื่อ เป็นแนวทางในการสอนของตน

ขั้นที่ 2 ศึกษาคู่มือการสอนหรือแผนการสอน

จากคู่มือการสอนหรือแผนการสอนที่ กรมวิชาการจัดทำสำหรับระดับประถมศึกษาชั้นต้น สามารถนำมาขยายและแตกออกเป็นแนวการสอนที่ชัดเจนได้ คู่มือการสอนหรือแผนการสอนจะทำไว้กว้าง ๆ ใช้เวลาหลายคาบต่อ 1 แผนการสอน การนำเอาแผนการสอนที่จัดทำไว้มาใช้จึงต้องมาขยายในรายละเอียดแยกย่อยลงไป

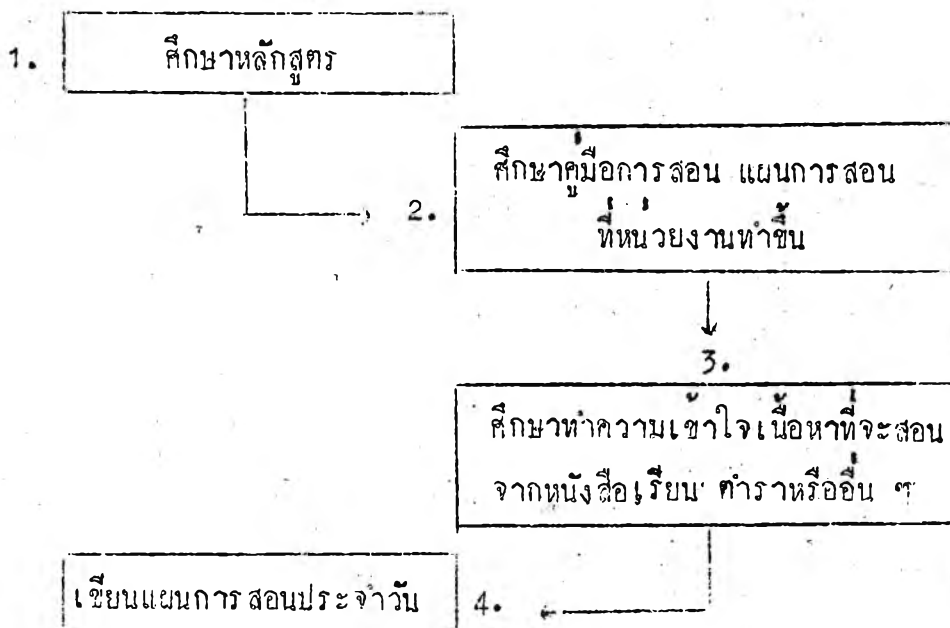
ขั้นที่ 3 ศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาที่จะสอน

จากขั้นที่ 2 นั้นผู้สอนสามารถจำแนกออกมาได้ว่าเนื้อหาที่จะสอนมีกี่หัวข้ออะไรบ้าง แต่ละหัวข้อจะสอนกี่คาบกี่ชั่วโมง เอาหัวข้อย่อย ๆ ที่จะสอนนั้นมาศึกษาทำความเข้าใจโดยละเอียด เนื้อหาก็ค้นหาได้จากตำราเรียนต่าง ๆ ที่มีอยู่

ขั้นที่ 4 เขียนแผนการสอน

แผนการสอนที่เขียนนั้นควรเป็นแผนการสอนระยะสั้นหรือแผนการสอนประจำวัน ในแผนการสอนประจำวันจะมีส่วนประกอบต่าง ๆ ดังที่จะเสนอในตอนต่อไป

สรุปขั้นตอนการเตรียมการสอน

กอน 2

ตัวอย่างคู่มือการสอนหรือแผนการสอนระดับประถมศึกษา

ที่จัดทำโดยกรมวิชาการ

เมื่อผู้สอนศึกษาหลักสูตรแล้ว ขั้นตอนมาต้องศึกษาคู่มือการสอนหรือแผนการสอนที่หน่วยงานจัดทำขึ้น คู่มือการสอนหรือแผนการสอนนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งยวดสำหรับครู เพราะครูสามารถนำมาจัดทำเป็นแผนการสอนประจำวันได้อย่างดี

ตัวอย่างแผนการสอนกลุ่มสาระงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้น ป.3

แผนการสอนที่ 1

การประดิษฐ์ของเล่น (เวลา 24 คาบ)

ความคิดรวบยอด

1. วัสดุหรือเศษวัสดุ อาจนำมาใช้ประดิษฐ์ของเล่นให้เกิดประโยชน์และความเพลิดเพลินได้
2. การแยกประเภทวัสดุที่สะสมไว้อย่างมีระเบียบ เป็นรากฐานของการทำงานที่ดี

จุดประสงค์

1. สะสมวัสดุและแยกประเภทไว้อย่างมีระเบียบได้
2. ออกแบบงานที่ประดิษฐ์ เป็นของเล่นได้อย่างเหมาะสม
3. เลือกใช้เศษวัสดุหรือวัสดุท้องถิ่นประดิษฐ์ของเล่นได้อย่างประหยัดและเหมาะสม
4. ประดิษฐ์ของเล่นจากวัสดุและเศษวัสดุได้
5. ตกแต่งงานที่ทำได้สวยงามได้

6. อภิปรายขั้นตอนการทำงานและเปรียบเทียบผลงานกับผู้อื่นได้
7. นำผลงานที่สำเร็จแล้วไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
8. ประเมินราคาค่าผลงานที่ทำสำเร็จแล้วได้

คุณสมบัตินี้และคุณธรรมที่ต้องการเน้น

1. ความประณีต เรียบร้อยในการทำงานและพยายามทำงานให้สำเร็จ
2. ประหยัดในการใช้วัสดุ
3. ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน
4. ความร่วมมือในการทำงาน
5. ความตั้งใจสนใจที่จะทำงาน

เนื้อหา

งานประดิษฐ์ของเล่นควยวัสดุและเศษวัสดุต่าง ๆ เช่น ประดิษฐ์ตัวสัตว์ หนากาก กระดาษหมากรอกส ฉิ่งพวงหรือกระหรวนร้อย ตุ๊กตา โทรทสัน ลูกข่าง เป็นต้น

คำแนะนำ

1. สิ่งที่จะให้นักเรียนประดิษฐ์ดังกล่าวเป็นตัวอย่าง ผู้สอนอาจเลือก ประดิษฐ์สิ่งอื่นที่มีขั้นตอน กระบวนการทำงานที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะ และลักษณะนิสัยในการทำงานที่ต้องการไหลเคียงกับงานที่เสนอแนะไว้ได้

2. หากจะสอนตามแนวทางที่เสนอแนะไว้นี้ ได้เสนองานประดิษฐ์ของเล่นไว้ 7 งานด้วยกัน ครูผู้สอนควรเลือกสอนให้ได้ 6 งาน และรวมเวลาเรียนให้ได้ 24 คาบตามที่กำหนดไว้ ในใบงานโดยคำนึงถึงวัสดุในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ และควรให้ประติงงานแต่ละชนิดได้แตกทางกันตามความเหมาะสม
กิจกรรม

1. ครูเตรียมเครื่องมือในการประดิษฐ์ให้พร้อม รวมทั้งให้นักเรียนจัดหาวัสดุเครื่องใช้ของตนเอง ครูควรจะให้นักเรียนช่วยกันสะสมวัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อจัดไว้เป็นส่วนกลาง โดยแยกไว้เป็นประเภท ๆ และจัดไว้อย่าง

มีระเบียบ

2. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงเรื่อง
 - จุดมุ่งหมายของการเรียนงานประดิษฐ์ของเล่น
 - การเตรียมจัดหาวัสดุที่นำมาใช้ในงานแต่ละงานว่าจะหามาได้
ด้วยวิธีประหยัดที่สุดวิธีใด
 - การเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสมกับงานและใช้อย่างประหยัด
 - การเลือกเครื่องมือ เครื่องใช้ให้เหมาะสมกับงาน
 - การใช้เครื่องมือที่ถูกของตามลักษณะงานและความปลอดภัย
 - การประเมินผลงานที่ทำเสร็จแล้วโดยคำนึงถึงคุณภาพและราคากนทุนผลิต
 - ลักษณะนิสัยในการทำงานที่ควรส่งเสริม เช่น ความสะอาด ประหยัด ประณีต และความเพียร

3. ครูควรแนะนำให้รู้จักตัวอย่างงาน เพื่อเป็นแนวทางในการคิดงานที่จะทำแล้วร่วมสนทนาถึงประโยชน์ที่ได้รับและการนำไปใช้

4. ครูสาธิตวิธีใช้เครื่องมือในการทำงาน เช่น การใช้กรรไกร มีด ค้อน การใช้กาวทา เป็นต้น แล้วแจกใบงานพร้อมทั้งแนะนำวิธีใช้ใบงานนั้น

5. นักเรียนศึกษาขั้นตอนการทำงานจากใบงาน แล้วให้รายงานผลและซักถามปัญหา

6. ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลตามความเหมาะสมของงาน โดยครูคอยแนะนำ และ ครูควรช่วยเหลือบ้างในสิ่งที่จำเป็น ครูต้องสังเกตการทำงานของนักเรียนให้ทั่วถึง และควรบันทึกสิ่งที่พบเห็นจากข้อผิดพลาดของนักเรียนแต่ละคนไว้ เพื่อแนะนำและประเมินผลงานขั้นสุดท้าย เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนพัฒนางานของตนให้ดีขึ้น

การสังเกตให้สังเกตในเรื่องต่อไปนี้

- 6.1 ความคิดริเริ่ม เช่น การออกแบบ การเลือกวัสดุ เครื่องมือ
- 6.2 ทักษะในการใช้เครื่องมือ ใช้ได้ถูกต้อง ไม่เกิดอันตราย
- 6.3 ลักษณะนิสัยในการทำงาน เช่น ความสะอาด ประหยัด ประณีต ความเพียร และการทำงานเป็นกลุ่ม
- 6.4 ความสามารถในการทำงาน เช่น ความคล่องตัวในการทำงาน ทำงานตามขั้นตอนและทำได้ทันตามกำหนดเวลา
- 6.5 เจตคติในงาน ได้แก่ ความสนใจ การเอาใจใส่ในงาน
7. นักเรียนเก็บเครื่องมือ เครื่องใช้ และทำความสะอาดสถานที่ปฏิบัติงาน
8. นักเรียนนำผลงานของตนหรือของกลุ่มมาอธิบายถึงขั้นตอนการทำงาน (รวมทั้งอุปสรรคปัญหาและวิธีแก้) ประโยชน์การใช้สอย ประมาณต้นทุนในการผลิต และเปรียบเทียบผลงานของตนกับของผู้อื่น
9. ครูนำข้อบกพร่องที่ได้จากการตรวจผลงาน และการสังเกตการทำงาน ของนักเรียนมาชี้แจง เพื่อแก้ไขปรับปรุงที่จะทำให้อีกดีขึ้น แล้วช่วยกันสรุปขั้นตอนการทำงานตลอดจนลักษณะนิสัยในการทำงานที่ถูกต้อง
10. แนะนำนักเรียนที่ผลงานยังไม่ถึงขั้นให้ทำได้ดีขึ้นและให้เสร็จโดยใช้เวลาทำเพิ่มนอกเวลา ส่วนนักเรียนที่ทำได้ดีแล้วแสนใจและต้องการเพิ่มพูนทักษะมากขึ้นก็ควรให้คำแนะนำให้ทำเพิ่มเติมโดยใช้เวลาว่างแล้วนำมาให้ครูช่วยแนะนำให้ทำได้ดีขึ้น

สื่อการเรียน

คู่มือการเรียนจากใบงานที่เสนอไว้ประกอบแผนการสอน

การวัดผล

1. การตรวจการปฏิบัติงาน สังเกตได้จากด้านต่าง ๆ (ควรใช้แบบบันทึกการสังเกต) ดังนี้

1.1 ความคิดริเริ่ม ความการออกแบบ การเลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ รวมทั้งการเลือกเครื่องมือที่จะนำมาใช้กับวัสดุนั้น ๆ เป็นอย่างไร

1.2 ทักษะในการใช้เครื่องมือ ความการใช้เครื่องมือที่เลือกใช้นั้น ใช้ได้ถูกวิธีมีประสิทธิภาพหรือไม่ เกิดอันตรายจากการใช้เครื่องมือหรือไม่อย่างไร

1.3 นิสัยในการทำงาน ความใช้วัสดุได้ประหยัด ทำงานประณีต สะอาดและมีความอดทนต่อการทำงานมากน้อยเพียงไร

1.4 ความสามารถในการทำงาน ความหยิบใช้เครื่องมือได้คล่องตัว รวดเร็วหรือไม่ ทำงานเป็นไปตามขั้นตอน ทำงานได้เสร็จทันตามเวลาหรือไม่ อย่างไร

1.5 เจตคติต่อการทำงาน ความมีความสนใจและเอาใจใส่ของงาน ที่ทำมากน้อยเพียงไร

2. การตรวจผลงาน ควรพิจารณางานโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 ความคงทน

2.2 ขนาดหรือความเหมาะสม

2.3 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการออกแบบ

2.4 ใช้ได้ตามวัตถุประสงค์

2.5 ความประณีต สวยงาม

2.6 ความประหยัดด้านเวลา วัสดุและค่าใช้จ่าย

ใบงานประกอบแผนการสอนการประดิษฐ์ วัสดุและเศษวัสดุเป็นของเล่น ของใช้ งานที่ 1 การประดิษฐ์ตัวหนอนควยกระดาษ (เวลา 3 คาบ)

สื่อการเรียน

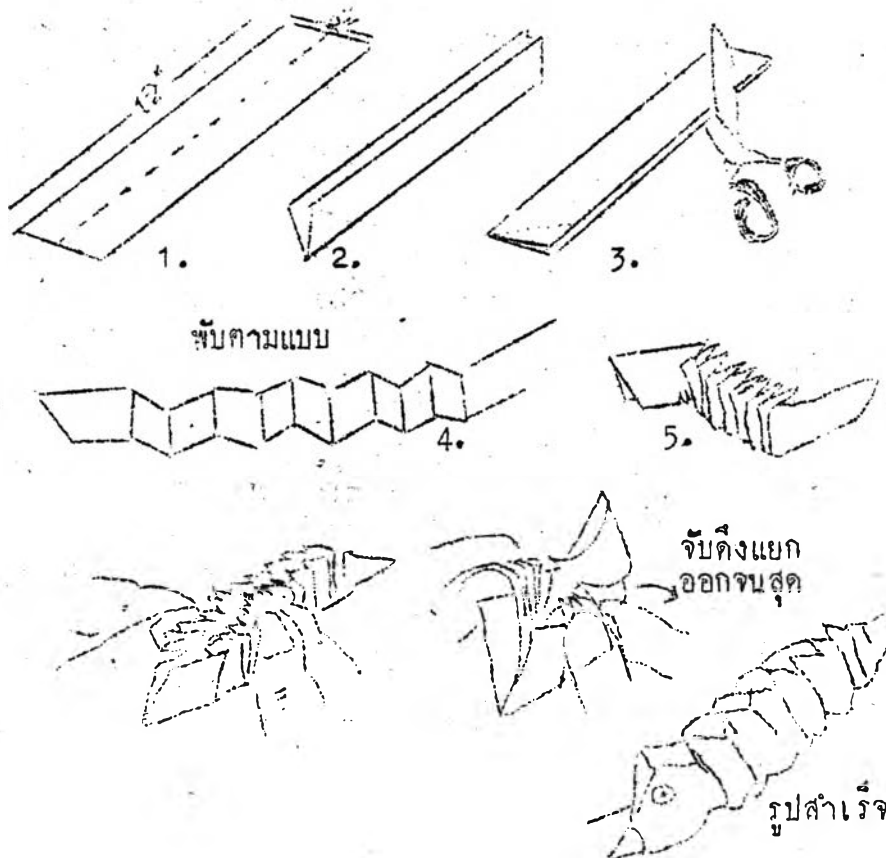
-กระดาษ คายหลอด กาว

-กรรไกร เหล็กแหลม

ขั้นตอนการทำงาน

1. นำกระดาษยาวประมาณ 1 ฟุต กว้าง 2 นิ้ว (ถ้าต้องการให้มีขนาดใหญ่มากเพิ่มขึ้นตามส่วน) พับครึ่งตามภาพที่ 2 ทัดเขียนหัวท้ายตามภาพที่ 3 แล้วพับจีบไปมาให้มีขนาดจีบเท่ากับจนหมดกระดาษ ดูภาพที่ 4-5 จีบกระดาษที่พับพลิกหงายให้ส่วนแยกอยู่บน จีบแยกจีบกระดาษที่พับซ้อนกันให้ออกจากกันเพียงเล็กน้อย ตามภาพที่ 6 เสร็จแล้วรวบจีบจีบที่แยกทั้งสองข้างพร้อม ๆ แล้วดึงงาออกจนสุดขณะที่ยังอยู่ในสภาพจีบ ตามภาพที่ 7 เมื่อปล่อยออกทรงรอยพับ แบ่งครึ่ง จะเกิดรอยหักของกระดาษจีบยื่นออกยาว ดังรูปสำเร็จ

2. ตกแต่งปากและตาควยกระดาษดี แล้วใช้เหล็กแหลมเจาะส่วนหัวผูกเชือกไว้สำหรับลากจูงเล่น

ตอนที่ 3

รูปแบบและการเขียนแผนการสอนประจำวัน

รูปแบบแผนการสอนประจำวัน

เรื่อง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....ชั้น.....วิชา.....

ความคิดรวบยอด

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

เนื้อหา	กิจกรรมการเริ่มการสอน	สื่อการเรียนการสอน	วัตถุประสงค์/ประเมินผล	หมายเหตุ

แผนการสอนประจำวัน คือแผนการสอนที่ครูจัดทำขึ้นเอง เป็นการเตรียม การสอนอย่างละเอียดก่อนที่จะสอน และมีองค์ประกอบหรือรายละเอียดมากกว่า แผนการสอนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ ก่อนจะทำแผนการสอนประจำวัน ครูจะต้องศึกษาเกี่ยวกับคู่มือครู เนื้อหาวิชาที่จะสอน แบบฝึกหัด หนังสืออ่านประกอบ กำหนดการสอน ตารางสอน ฯลฯ ให้ดีจึงจะเขียนแผนการสอนประจำวันได้

แผนการสอนประจำวัน มีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ความคิดรวบยอด ในการสอนแต่ละครั้งนั้นครูจะต้องระลึกอยู่เสมอว่าจะต้องให้เด็กได้รับความรู้ที่สำคัญ จากเนื้อหาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้
2. จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ การทำแผนการสอนประจำวัน ครูผู้สอนจะ กองทั้ง จุดมุ่งหมายของการสอนแต่ละชั่วโมงไว้ด้วย และควรเป็นจุดมุ่งหมายเชิง พฤติกรรม
3. เนื้อหาวิชา เนื้อหาในแผนการสอนประจำวันนั้นครูจะต้องกำหนดให้ เหมาะสมกับเวลา ทั้งจะต้องมีรายละเอียดมากพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เกิดเจตคติที่ดีรวมทั้ง เกิดทักษะที่เหมาะสมกับหลักการเรียนรู้ของเด็ก
4. วิธีสอนและกิจกรรม ควรเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและวัยของ ผู้เรียนและให้ระลึกเสมอว่าถ้าจะสอนให้คั้นนั้น ไม่ควรใช้วิธีสอนวิธีใดวิธีหนึ่งโดย เฉพาะ
5. สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้จะต้องตรงกับเนื้อหาที่จะสอน ใช้แล้วเด็กเกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง
6. การวัดผลและการประเมินผล การวัดผลในแผนการสอนประจำวัน เป็นสิ่งที่ครูจะต้องกำหนดลงไปให้ชัดเจน ควรใช้ 4 วิธีคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ และควรวัดให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความจำ เจตคติ และทักษะ

การเขียนความคิดรวบยอด

ความคิดรวบยอด มีคำที่ใช้กันอยู่หลายคำ เช่น สังคัป มโนภาพ มโนทัศน์ แนวคิดหลัก ความหมายรวบยอด ความหมายสรุป สาระสำคัญ และความเข้าใจรวบยอด

ความคิดรวบยอดหมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความหมายหรือสิ่งที่มนุษย์ กำหนดขึ้นมาสำหรับจัดประเภทหรือจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ เช่น วัสดุสิ่งของ บุคคล เหตุการณ์ ความคิด เป็นต้น ความคิดรวบยอดจะแสดงออกมาให้เห็นทางสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นคำ เช่น คนไม่ ผลไม้

องค์ประกอบที่ควรพิจารณาเมื่อคิดรวบยอด มีหลักดังนี้คือ

1. วิธีการเขียน การเขียนความคิดรวบยอดมีหลายวิธี คือ
 - 1.1 กำหนดลักษณะเด่นของวัตถุหรือ เหตุการณ์ที่จะเขียน โดยแยก ลักษณะเด่นออกเป็น 2 ประเภท คือ
 - 1.1.1 ลักษณะจำเพาะ ซึ่งเป็นลักษณะที่ขาดไม่ได้
 - 1.1.2 ลักษณะประกอบ แม้จะขาดไปก็ไม่ทำให้ความคิดรวบยอด นั้นเปลี่ยน
 - 1.2 เตรียมตัวอย่างของวัตถุและเหตุการณ์ รวมทั้งสิ่งที่ไม่ใช่ตัวอย่าง ไว้เพื่อประกอบการพิจารณา
 - 1.3 แสดงเหตุผลว่าทำไมตัวอย่าง "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" ตัวอย่าง ของสิ่งที่เราต้องการ เขียนความคิดรวบยอด
2. รูปแบบการเขียน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ
 - 2.1 แบบความเรียง เป็นการเขียนโดยการสรุปลักษณะจำเพาะก่อน แล้วตามด้วยลักษณะประกอบโดยเขียนเรียงติดต่อกัน ตัวอย่าง เช่น
 - 2.1.1 สสารเป็นสิ่งที่มีความหนัก มีน้ำหนัก และต้องการที่อยู่
 - 2.1.2 ไข่เป็นส่วนหนึ่งของพืชที่มีสีเขียว ทำหน้าที่ปรุงอาหารโดยไข่ แสงแดดและคาร์บอนไดออกไซด์ ประกอบด้วยแผ่นไข่และ

ก้านใบ ใบของพืชบางชนิดใช้เป็นอาหารเป็นยารักษาโรค
เป็นที่อยู่อาศัยและเป็นเครื่องใช้ของมนุษย์ได้

2.2 แบบแบ่งเป็นข้อย่อย เป็นการจำแนกความคิดความย่อคเป็นข้อ ๆ
ดังตัวอย่างความคิดรวบยอดของ "ใบ" อาจแบ่งเป็นข้อ ๆ ดังนี้

2.2.1 ใบเป็นส่วนหนึ่งของพืชสีเขียว มีหน้าที่ปรุงอาหาร

2.2.2 ใบประกอบควยแฉกใบและก้านใบ

2.2.3 ใบปรุงอาหารโดยใช้แสงแดด น้ำ และคาร์บอนไดออกไซด์

2.2.4 ใบของพืชบางชนิดใช้เป็นอาหาร เป็นยารักษาโรค เป็น
ที่อยู่อาศัยและเป็นเครื่องใช้ของมนุษย์ได้

การเขียนความคิดรวบยอดแบบความเรียง ต้องใช้ถ้อยคำสละสลวยจึง
ทำได้ยากกว่าการเขียนแบบแบ่งเป็นข้อย่อย ถ้อยคำที่เขียนความคิดรวบยอดต้องไม่
เขียนออกมาในรูปเนื้อหาโดยเลี่ยงการใช้คำว่า "คือ" "หมายถึง" "เช่น" ฯลฯ
แต่ใช้คำว่า "เป็น" ฯลฯ แทน

ตัวอย่าง

เขียนรูปเนื้อหา ใบคือ ส่วนที่พืชใช้ปรุงอาหาร

เขียนรูปความคิดรวบยอด ใบเป็นส่วนที่พืชใช้ปรุงอาหาร

คำว่า "ไคแก" จะใช้ในการเขียนความคิดรวบยอดได้ก็ต่อเมื่อคำที่ตาม
หลังคำว่า "ไคแก" มีจำนวนจำเพาะ เช่น "สมาชิกในครอบครัวแบบง่าย ๆ ไคแก
พ่อแม่และลูก"

การเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เป็นจุดมุ่งหมายในการสอนที่ระบุถึง พฤติกรรม
ของผู้เรียนที่สามารถจะสังเกตได้หลังจากเรียนเรื่องนั้น ๆ ไปแล้ว มีส่วนประกอบ

3 ส่วน คือ

1. เงื่อนไข หมายความว่า ผู้สอนตั้งเงื่อนไขไว้อย่างไรบ้างในการสอน เช่น
 - 1.1 เมื่อกำหนดสิ่งของที่มีจำนวน 1-5 และ 0 นักเรียนสามารถ.....
 - 1.2 เมื่อกำหนดรูปภาพพีชคณิตต่าง ๆ ให้นักเรียนสามารถ.....
 - 1.3 หลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว นักเรียนสามารถ.....
2. พฤติกรรม หมายความว่าผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนกระทำอะไรเพื่อให้พฤติกรรมเปลี่ยนไปตามที่คาดหวังเอาไว้ คำที่ใช้กำหนดพฤติกรรมต้องเป็นคำแสดงการกระทำที่มีความหมายเดียว และสังเกตการกระทำหรือผลการกระทำใด เช่น
 - 2.1 เมื่อกำหนดสิ่งของที่มีจำนวน 1-5 และ 0 ให้นักเรียนสามารถบอกจำนวนได้ถูกต้อง
 - 2.2 เมื่อกำหนดรูปภาพพีชคณิตต่าง ๆ ให้นักเรียนสามารถชี้ได้ถูกต้อง วาซนิตใด คือ รากแก้ว
 - 2.3 หลังจากเรียนจบบทเรียนแล้วนักเรียนสามารถแยกคำที่มีความหมายเหมือนกันได้ถูกต้อง
3. เกณฑ์ หมายความว่าผู้สอนกำหนดเกณฑ์ให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากน้อยเพียงใดจึงจะถือว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น
 - 3.1 เมื่อกำหนดสิ่งของที่มีจำนวน 1-5 และ 0 ให้นักเรียนสามารถบอกจำนวนได้ถูกต้องทุกครั้งที่
 - 3.2 เมื่อกำหนดรูปภาพพีชคณิตต่าง ๆ ให้นักเรียนสามารถชี้ได้ถูกต้อง วาซนิตใดคือ รากแก้ว ไม่น้อยกว่า 4 ใน 5 ครั้ง
 - 3.3 หลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว นักเรียนสามารถแยกคำที่มีความหมายเหมือนกัน ได้ถูกต้อง 8 ใน 10 คำ

พฤติกรรมที่ของการให้เกิดแก่ผู้เรียน

ในการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้น จะต้องใช้คำที่มีความหมายชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ หรือสังเกตได้ง่าย ถ้าคำใดมีความหมายคลุมเครือไม่ชัดเจน หรือกล่าวออกมาแล้วยังต้องตั้งคำถามต่อไปอีกก็ไม่ใช่ว่าจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมหรือพฤติกรรมที่ของการให้เกิดแก่ผู้เรียน

ตัวอย่าง คำที่ควรใช้และไม่ควรใช้ในการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

คำที่ไม่ควรใช้	คำที่ควรใช้
รู้ ทราบ เจตคติ ซาบซึ้ง ชอบ เข้าใจ สนใจ ตระหนัก สนุกสนาน เชื่อ คุณเคย คำนิยม มีวิจารณ์ญาณ รู้สึกว่า สุขุม ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผลเมื่องดี เห็นความสำคัญ ฯลฯ	บอก เลือ ก คำนวน อธิบาย แปล ท่อง ระย วัค ยกตัวอย่าง แบ่ง เขียน อาน ชยาย จับคู่ สาธิต แสดง พิสูจน์ จัด กระทำ สร้างกำหนด ลำดับ จำแนก รายงาน อภิปราย เปรียบ วาดภาพ ทำแผนภูมิ ทำขอสอบ ฯลฯ

เปรียบเทียบ คำที่ควรใช้เขียนจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

จุดมุ่งหมายทั่วไป	จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
1. รู้	บอก อาน เขียน บรรยาย
2. เข้าใจ	ตอบ สรุป พิสูจน์ คำนวน
3. นำไปใช้	แก้ปัญหา ชี้ ทดลอง จัดหา
4. วิเคราะห์	แยกเรื่อง ให้เหตุผล ชี้ให้เห็น เปรียบเทียบ
5. สังเคราะห์	แต่ง ประกอบ สร้าง วางโครงเรื่อง
	ผูกประโยค
6. ประเมินค่า	วิจารณ์ กำหนด แสดงลักษณะ ออกความเห็น

เปรียบเทียบ การเขียนจุดมุ่งหมายทั่วไปกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของการสอนเรื่องลำต้น

จุดมุ่งหมายทั่วไป	จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
1. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายของลำต้นพืชในทางวิทยาศาสตร์	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถ เขียนอธิบายความหมายของลำต้นพืชในทางวิทยาศาสตร์ และยกตัวอย่างประกอบได้
2. เพื่อให้นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ ชนิด ลักษณะภายนอก และภายในของลำต้นพืช	2. ให้นักเรียนสามารถบอกหน้าที่ของลำต้นพืช : ได้อย่างน้อย 4 ใน 7 อย่าง
3. เพื่อให้นักเรียนทราบ และรู้จักใช้ประโยชน์จากลำต้น	3. เมื่อนักเรียน เรียนเรื่องลำต้นของพืชแล้วสามารถบอกประโยชน์ของลำต้นพืชได้อย่างน้อย 3 ประการ และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้
4. เพื่อให้รู้จักสงวนและรักษาลำต้นพืช	4. นักเรียนบอกวิธีรักษาลำต้นพืชได้

การเขียนเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล

1. เนื้อหา ผู้สอนจะต้องเขียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน โดยคำนึงถึงวัยของเด็กและเวลาที่จะใช้สอนประกอบด้วย และจะต้องจัดเรียงลำดับเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์กันจากง่ายไปหายาก การเขียนในช่องเนื้อหาต้องมีรายละเอียดพอสมควร ไม่ใช่มีแค่หัวข้อเรื่องแล้วบอกให้ไปเปิดจากหนังสือแบบเรียนเท่านั้น

2. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ครูกำหนดขึ้นเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีทั้งส่วนที่เป็นกิจกรรมของครู กิจกรรมของนักเรียนและ กิจกรรมของครูร่วมกับนักเรียน การเขียนในแผนการสอนประจำวันอาจทำเป็นข้อ ๆ ตามกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป และกิจกรรมต่าง ๆ ต้องเรียงลำดับให้ดีไม่วกวนสับสน แนวการจัดกิจกรรมการเรียน มีดังนี้

2.1 แปลจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ออกมาเป็นกิจกรรม หรือจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของบทเรียน

2.2 จัดกิจกรรมให้สัมพันธ์กับเนื้อหา โดยพิจารณาว่าเนื้อหาใด ๆ จะไร้อรรถประโยชน์จึงจะเหมาะสม

2.3 จัดกิจกรรมตามลำดับขั้นของการสอน คือ ชวนนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอนหรือเสนอบทเรียนใหม่ ชั้นสรุป และชั้นเสริมทักษะ

2.4 กิจกรรมแต่ละขั้นตอนของระบุให้ชัดเจนว่าครูทำอะไร นักเรียนทำอะไร

2.5 ระบุสื่อการสอนที่จะใช้ไว้ชัดเจน

2.6 จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนเป็นหลัก โดยให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด

3. สื่อการสอน หมายถึงอุปกรณ์หรือสิ่งต่าง ๆ หรือวิธีการที่ครูและนักเรียนใช้ในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ คำว่าสื่อการสอนนี้มีความหมายครอบคลุมถึงอุปกรณ์การสอนทุกชนิด วิธีการ รวมทั้งตำราเรียน แบบเรียน แบบฝึกหัด การเตรียมสื่อทองเตรียมให้เป็นลำดับขั้นพร้อมที่จะนำไปใช้ และทดลองลองใช้ก่อนนำไปใช้จริงเพื่อค้นหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการสอนจริง การที่ครูทำแผนการสอนหรือบันทึกการสอนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ทำให้ครูสามารถเตรียมสื่อการสอนได้พร้อม

4. การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนต้องกระทำควบคู่กันไป กล่าวคือต้องทำการวัดผลก่อนแล้วจึงมาประเมินผลจากข้อมูลที่ได้จากการวัด ถ้าไม่มีการวัดผลก็ไม่สามารถประเมินผลได้ วิธีประเมินผลและวัดผลจะกระทำอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของวิชา อย่างไรก็ตามมีแนวทาง ๆ ดังนี้

4.1 วัดผลให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้

4.2 เลือกเครื่องมือหรือวิธีวัดผลที่เหมาะสม เช่น อาจใช้แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ การสังเกต การซักถาม การให้รายงาน ผลการศึกษาค้นคว้า การเสนอผลงานให้นักเรียนทำ การให้นักเรียนสรุป การตรวจรายงานหรือแบบฝึกหัด การให้อภิปรายในชั้นเรียน

4.3 วางหลักเกณฑ์ในการวัดให้ชัดเจน เช่น ต้องทำได้ 4 ใน 5 ข้อ หากได้ถูกต้องทั้งหมดทุกข้อ สนใจเรียนตลอดเวลา ตอบคำถามได้ทุกข้อ ได้คะแนนเกินคะแนนเฉลี่ยของห้อง หรืออื่น ๆ ที่เหมาะสม

4.4 ทำการประเมินผลหลังจากวัดผลแล้ว เช่น สอบแล้วปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังอ่านทำนองเสนาะไม่ถูกต้อง หรือความกล้าไม่ชัดเจน หรือนักเรียนบางคนยังอ่านออกเสียงคำที่มีสระ เอีย หรือสระ เอือไม่ถูกต้อง ครูต้องฝึกใหม่มากขึ้น

ตัวอย่างแผนการสอนประจำวัน

ตัวอย่างแผนการสอนประจำวันปรากฏในหน้า 150-152

เรื่อง การประดิษฐ์ตัวหนอนด้วยกระดาษ

วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2529

เวลา 09.00-10.00 น. ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3

วิชา การงานและพื้นฐานอาชีพ

ความคิดรวบยอด เสนอวัสดุสามารถนำมาใช้ประดิษฐ์ของเล่นให้เกิดประโยชน์และ
ความเพลิดเพลินได้

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. หลังจากทำครูสาธิตวิธีประดิษฐ์ตัวหนอนด้วยกระดาษแล้ว
นักเรียนสามารถประดิษฐ์ตัวหนอนด้วยกระดาษได้
2. นักเรียนสามารถตกแต่งตัวหนอนที่ประดิษฐ์จากกระดาษให้
สวยงามได้

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียน การสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดผล และประเมินผล	หมายเหตุ
1. การประดิษฐ์ ตัวหนอนด้วย กระดาษ	<u>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</u> 1. ครูให้นักเรียนเล่าถึง การนำเอากระดาษ มาประดิษฐ์เป็นของเล่น โดยให้นักเรียนบางคน ออกมาเล่าให้เพื่อนฟัง	1. กระดาษ 2. กาว 3. กรรไกร 4. เข็ม 5. ค้าย 6. แผนภูมิ	1. สังเกต ความสนใจ ของนักเรียน และการ ปฏิบัติงาน ในกลุ่ม	
2. การตกแต่ง ตัวหนอนที่ ประดิษฐ์	2. ครูเล่าถึงการนำเอา กระดาษมาประดิษฐ์ เป็นของเล่นใดมาก มายหลายอย่าง	การประดิษฐ์ ตัวหนอน 7. ตัวอย่าง ตัวหนอน ที่ประดิษฐ์เสร็จ	2. ตรวจสอบงาน ที่ทำเสร็จ	

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดและ ประเมินผล	หมายเหตุ
	<p><u>ชั้นสอนหรือ เสนอบทเรียนใหม่</u></p> <ol style="list-style-type: none">1. ครูนำแผนภูมิการประดิษฐ์ ตัวหนอนด้วยกระดาษให้ นักเรียนดูและอธิบายให้ฟัง โดยสรุปและอธิบายซ้ำ ๆ2. ครูแนะนำอุปกรณ์ในการ ประดิษฐ์ ตัวหนอนให้นักเรียน ฟัง3. ครูให้นักเรียนขยับหรือมายืน ที่หน้าชั้นดูการสาธิตการ ประดิษฐ์ ตัวหนอน ครูสาธิต ให้นักเรียนดูซ้ำ ๆ และอธิบาย ให้ชัดเจน4. ให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม รวมกับประดิษฐ์ ของกลุ่ม ๆ ละ 1 ตัว เพื่อส่งครู <p><u>ขั้นสรุป</u></p> <ol style="list-style-type: none">1. นักเรียนสรุปขั้นก่อนการประดิษฐ์ ตัวหนอนด้วยกระดาษโดยให้ ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มช่วยกัน สรุปบนกระดานหน้าชั้น			

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดและ ประเมินผล	หมายเหตุ
	<p>2. ครูสอบถามนักเรียนบางคนหรือบางกลุ่มว่าเศษวัสดุ เช่นกระดาษ นอกจากใช้ประดิษฐ์ตัวหนอนแล้ว สามารถนำมาใช้ประดิษฐ์อะไรได้อีกบ้าง</p> <p><u>ชั้นเสริมทักษะ</u></p> <p>1. ให้นักเรียนบางคนเล่าถึงประโยชน์ที่ได้จากตัวหนอนที่ประดิษฐ์ได้</p> <p>2. ให้นักเรียนประดิษฐ์ของเล่นจากเศษวัสดุมาคนละ 1 ชิ้นจะเป็นอะไรก็ได้ และส่งสัปดาห์หน้า</p>			

การสอนเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อนและมีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาและการเรียนรู้แก่นักเรียน เพื่อที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแก่นักเรียน ครูจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องเทคนิควิธีสอนหลาย ๆ แบบเพื่อที่จะเลือกใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน เทคนิควิธีสอนที่สำคัญต่าง ๆ มีดังนี้

วิธีสอนแบบบรรยาย

เป็นวิธีสอนที่นิยมมากที่สุดและได้รับความนิยมมาแต่โบราณกาล วิธีนี้ครูเป็นผู้ไปศึกษาหาความรู้แล้วนำมาอธิบายหรือบอกกล่าวแก่ผู้เรียน ส่วนผู้เรียนหรือนักเรียนจะเป็นผู้ฟังและคอยจดตามที่ครูบรรยายให้ฟัง วิธีสอนแบบนี้ควรมีสื่อการสอนประกอบจะช่วยให้การเรียนการสอนเกิดผลดียิ่งขึ้น

1. ลำดับขั้นของวิธีสอนแบบบรรยาย

1.1 ขั้นเตรียม

ครูจะต้องเตรียมการสอนมาให้พร้อม รวบรวมความรู้ให้เป็นหมวดหมู่ จัดอุปกรณ์หรือสื่อการสอนไว้ให้เป็นระเบียบและจะต้องเตรียมกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนทำ การเตรียมการสอนล่วงหน้าไว้อย่างดีจะทำให้นักเรียนได้รับความรู้เต็มเม็ดเต็มหน่วยตามที่ครูต้องการหรือวางแผนไว้

1.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นนี้ครูจะต้องจับเอาจุดที่นักเรียนสนใจหรือจุดที่น่าสนใจในเรื่องที่จะสอนมาเล่าให้นักเรียนฟังหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอนก็ได้โดย

อาจจะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยก็จะดียิ่งขึ้น เช่นให้นักถามหรือรวมอภิปราย หลังจากนำเข้าสู่บทเรียนแล้ว

1.3 ขั้นบรรยายหรือปราศณา

ขั้นนี้ครูเป็นผู้บรรยายให้นักเรียนฟัง นักเรียนฟังครูแล้วจดบันทึก เพื่อให้นักเรียนสนใจเรียนครูควรใช้สื่อการสอนประกอบการบรรยายด้วย เช่นใช้ภาพ สไลด์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ ภาพยนตร์ ของจริง ของจำลอง หรืออื่น ๆ ที่เหมาะสมกับบทเรียนที่ครูนำมาสอน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามไปด้วย นอกจากนี้ครูควรแจ่มแจ้งเรื่องหรือเกร็ดวิชาอื่นที่เหมาะสมกับเนื้อหาด้วยจะทำให้บทเรียนมีคุณค่าไม่น้อยกว่า

1.4 ขั้นสรุป

เมื่อครูสอนหรือบรรยายจบบทเรียนแล้ว ครูจะสรุปบทเรียนให้นักเรียนฟังเป็นข้อ ๆ โดยชัดเจน แล้วเขียนสาระสำคัญไว้บนกระดาน เพื่อให้ นักเรียนอ่านหรือจดบันทึก ต่อจากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายหรือซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับบทเรียน และทำแบบฝึกหัด

2. ขอควรระวังในการสอนแบบบรรยาย

2.1 ไม่ควรใช้เวลาในการบรรยายนานเกินไปจนนักเรียนเบื่อ ครูจะกึ่งกำหนดเวลาสำหรับการบรรยายให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และลักษณะของบทเรียน

2.2 ควรใช้ภาษาและคำพูดง่าย ๆ ที่นักเรียนฟังแล้วเข้าใจและมองเห็นภาพพจน์

2.3 ใช้เสียงดัง ฟังชัด มีการเน้นเสียงสูงทำให้เป็นจังหวะที่ดี

2.4 ควรมีการแสดงท่าทางประกอบการเคลื่อนไหวบางพอสมควร แต่อย่าให้มากเกินไป

2.5 ควรใช้สื่อการสอนประกอบการบรรยายเพื่อให้นักเรียนสนใจ

2.6 ควรซักถามนักเรียนระหว่างการบรรยายเพื่อความเข้าใจ กระตุ้นความสนใจ เช่น ให้นักเรียนช่วยออกความเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา ออกความเห็นเพิ่มเติม เป็นต้น

2.7 บรรยาย เริ่มจากข้อมูลไปหากฎเกณฑ์หรือข้อสรุปทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ไปตามลำดับขั้นทีละน้อย จนจับข้อสรุปหรือหลักเกณฑ์หรือกฎเกณฑ์ได้

ขั้นตอนการสอนที่สามารถจะนำเอาวิธีสอนแบบบรรยายไปใช้ได้เหมาะสมก็คือ ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอนหรือเสนอบทเรียนใหม่ และขั้นสรุป

วิธีสอนแบบทดลอง

เป็นวิธีสอนที่ครูจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสทดลองหรือปฏิบัติการ ทั้งอาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม วิธีสอนแบบนี้มีจุดประโยชน์ในคำนี้ช่วยให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาเหตุผลและข้อเท็จจริงด้วยตนเอง

1. ลำดับวิธีสอนแบบทดลอง

1.1 ขั้นเตรียม

ครูทำการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความเหมาะสมของบทเรียน นำเสนอเรื่องหรือหัวข้อที่จะทดลองให้นักเรียนรู้และเข้าใจตรงกัน จากนั้นอธิบายวิธีทดลองให้นักเรียนเข้าใจโดยกองแท่งและแจกบัตรคำสั่งแนะนำวิธี และขั้นตอนการทดลองอย่างละเอียดให้นักเรียน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ในการทดลองให้พร้อม

1.2 ขั้นทดลองหรือปฏิบัติการ

ขั้นนี้ครูควรจะเร้าความสนใจของนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นที่จะลงมือทดลองตามบทเรียน ให้นักเรียนกำหนดจุดมุ่งหมายการทดลองบนกระดาน และให้แต่ละกลุ่มทำการทดลองตามขั้นตอนที่ได้ชี้แจงในบัตรคำสั่ง โดยยึดจุดมุ่งหมาย

ความที่ได้กำหนดขึ้นร่วมกันไว้บนกระดาน หน้าทีของครูคอยแนะนำการทดลองของกลุ่มต่าง ๆ เช่น ให้ทำตามลำดับขั้นตอนการทดลอง ให้คอยสังเกตผลการทดลอง ใ้บันทึกผลการทดลอง

1.3 ขั้นเสนอข้อมูลและสรุปผลการทดลอง

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของปัญหาที่แต่ละกลุ่มทำการทดลอง ให้นักเรียนร่วมกันสรุปผลการทดลอง โดยครูคอยช่วยแนะนำเพิ่มเติมและเขียนสรุปใจความสำคัญลงบนกระดานให้นักเรียนจดบันทึก

2. ข้อควรคำนึงในการสอนแบบทดลอง

2.1 ต้องเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์การทดลองให้พร้อม

2.2 ให้นักเรียนทดลองเป็นกลุ่มดีกว่าให้ทดลองเป็นรายบุคคล เนื่องจากนักเรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กัน

2.3 คอยควบคุมดูแลให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทดลอง
อยู่ตลอดเวลา

3. ประโยชน์ของวิธีสอนแบบทดลอง

3.1 นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง

3.2 นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ

3.3 นักเรียนได้เห็นกระบวนการของการทดลองและแสวงหาความรู้

3.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

3.5 ฝึกให้นักเรียนได้สังเกตและใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล

วิธีสอนแบบสาธิต

เป็นวิธีสอนที่ครูปฏิบัติหรือลงมือกระทำให้นักเรียนดูด้วยตนเอง การสาธิตเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนในแง่ของกระบวนการและความเป็นมาได้ชัดเจน

1. ลำดับชั้นของวิธีสอนแบบสาธิต

1.1 ขั้นเตรียมการสาธิต ครูจะดำเนินการดังนี้

1.1.1 ศึกษาบทเรียนหรือเนื้อหาของบทเรียนว่าจะเหมาะสมกับวิธีสอนแบบสาธิตหรือไม่

1.1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสาธิตจากบทเรียนให้เกิดการเรียนรู้อะไร

1.1.3 จัดลำดับขั้นตอนการสาธิตให้ชัดเจน

1.1.4 เตรียมอุปกรณ์การสาธิตที่จะใช้

1.1.5 ทดลองสาธิตก่อนสาธิตจริง

1.2 ขั้นดำเนินการสาธิต

1.2.1 บอกจุดมุ่งหมายของการสาธิตให้นักเรียนรู้โดยชัดเจน

1.2.2 บรรยายเนื้อหาย่อ ๆ ของเรื่องที่จะสาธิตให้นักเรียน

ฟัง

1.2.3 ลงมือดำเนินการสาธิตตามขั้นตอนที่จัดเตรียมไว้

ให้นักเรียนสังเกตการสาธิตโดยละเอียด ในขณะที่สาธิตครูอาจใช้กระดาน ภาพหรือแผนภูมิประกอบ

1.2.4 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสาธิตด้วย

1.2.5 สาธิตซ้ำในกรณีที่เป็นเรื่องยาก หรือนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเพียงพอ

1.3 ขั้นสรุปผลการทดลอง

1.3.1 ให้นักเรียนร่วมสรุปผลการทดลองกับครู โดยครูคอยแนะนำให้นักเรียนสรุปได้อย่างถูกต้องและได้ความคิดรวบยอดตามที่ต้องการ จากนั้นครูเขียนสรุปบนกระดานให้นักเรียนทุกคนมองเห็นโดยทั่วกันหรือจะให้นักเรียนเขียนสรุปบนกระดานก็ได้

1.3.2 ให้นักเรียนทำรายงานส่ง เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสม โดยกำหนดหัวข้อของรายงานให้ชัด เช่น ความสำคัญของ เรื่องที่สาธิต ขั้นตอนการสาธิต ผลของการสาธิต ความคิดเห็นที่มีต่อการสาธิต หรือประโยชน์ของการสาธิต เป็นต้น

2. ขอควมคำนึงในการสอนแบบสาธิต

2.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้เข้าใจก่อนแทรกเตรียมการ สาธิต

2.2 ตรวจสอบเครื่องมือ วัสดุหรืออุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการสาธิต

2.3 คำนึงถึงความปลอดภัยของการสาธิต

3. โอกาสที่จะใช้วิธีสอนแบบสาธิต

3.1 การนำเข้าสู่บทเรียน ครูสาธิตให้ดูเพื่อให้นักเรียนเกิดคำถาม หรือความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องที่จะเรียนและอยากศึกษาค้นคว้าต่อ

3.2 การสร้างปัญหาให้เด็กคิด

3.3 การนำมาทดสอบการทดลอง ในกรณีที่การทดลองของลงทุนสูง ครูก็ใช้การสาธิตแทน

วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน

วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน หรือวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีสอน ที่ต้องการให้นักเรียนได้ค้นหาความรู้หรือความจริงโดย "เน้นวิธีการที่ได้มาซึ่งความรู้" มากกว่า "ตัวของความรู้ที่เป็นผลผลิตของการค้นคว้า" การสอนแบบนี้จะไม่ใช่ว่า บอกความจริงให้แก่เด็กเรียนแบบเล่าหรือบรรยาย แต่จะเป็นการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดปัญหาแล้วหาทางวางแผนและกำหนดวิธีการหาความรู้ เพื่อตอบปัญหานั้น ได้ด้วยตนเอง วิธีการค้นคว้าหาความรู้จะเน้นที่การตั้งคำถามเพื่อหาความรู้ ออกมา

1. ชนิดของการคิดแบบสืบสวนสอบสวน

1.1 สืบสวนสอบสวนโดยนักเรียนเป็นผู้ถาม

เป็นวิธีที่นักเรียนหาความรู้โดยการตั้งคำถามด้วยตนเอง คำถามที่นักเรียนใช้อาจเป็นคำถามชั้นสังเกต อธิบาย ทำนาย ครูเป็นเพียงผู้คอยเร้าหรือกระตุ้นให้นักเรียนใช้คำถามในชั้นต่าง ๆ จนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.2 สืบสวนสอบสวนโดยครูเป็นผู้ถาม

เป็นวิธีที่ครูให้นักเรียนเกิดความรู้โดยครูเป็นผู้ถามนักเรียนด้วยคำถามประเภทต่าง ๆ นักเรียนคอยตอบคำถามและลงสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.3 สืบสวนสอบสวนโดยครูและนักเรียนช่วยกันถาม

เป็นวิธีที่จะให้นักเรียนเกิดความรู้โดยการใช้คำถามทั้งสองฝ่ายคือทั้งครูและนักเรียนจะเป็นผู้ถาม แต่การลงสรุปนั้นนักเรียนต้องลงสรุปความรู้ด้วยตนเอง วิธีนี้เป็นวิธีผสมระหว่างชนิดที่นักเรียนเป็นผู้ถามและชนิดที่ครูเป็นผู้ถามบทบาทหลักจะอยู่ระหว่างครูและนักเรียน

2. ลำดับขั้นตอนของวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน

2.1 ขั้นสังเกต

เป็นขั้นที่ครูจัดให้นักเรียนสังเกตก่อน โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ ทั้งอุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้นักเรียนฟังเทปบันทึกเสียง ชมการแสดง ฟังครเลา เรื่องหรือนิทานมีภาพยนตร์ประกอบ ดูภาพยนตร์ ฟังวิทยุ ฟังนักเรียนคนอื่น เล่า หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้พร้อมกันนั้นก็นำให้นักเรียนคิดและทำความเข้าใจและบันทึกประเด็นสำคัญ ครูเขียนคำถามและปัญหาไว้นบนกระดาน คำถามที่ใช้ควรเป็นคำถามที่เน้นด้านความคิด

2.2 ขั้นอธิบาย

ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มละประมาณ 5-6 คน

ให้เลือกประธานและเลขานุการประจำกลุ่ม จากนั้นให้แต่ละกลุ่มปรึกษากันหรือ
กันเพื่อตอบคำถาม หรืออธิบายปัญหาที่ครูตั้งขึ้น ให้เลขานุการของกลุ่มเขียน
คำอธิบายที่สมาชิกช่วยกันตอบเอาไว้ แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนตอบคำถามและอธิบาย
ปัญหาจนจบ ท่อไปครูและนักเรียนจึงช่วยกันเพิ่มเติมสิ่งที่แต่ละกลุ่มขาดไปหรือยัง
ต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม

2.3 ชั้นทำนายหรือคาดคะเน

ครูพยายามตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาคะเนและทำนาย
เช่น "ถ้า แล้ว" นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม
การดำเนินการในชั้นนี้ครูอาจแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มใหม่ก็ได้ แต่วิธีดำเนินการเหมือน
ชั้น 2.2

2.4 ชั้นควบคุมและนำไปใช้

ครูเลือกประเด็นสำคัญสำหรับนักเรียนทั้งชั้น จากนั้นให้ทุกคน
ร่วมกันอภิปรายเพื่อสรุปนำไปใช้ในวิถีประจำวันได้

ตัวอย่างวิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน

การพูดปิด

1. ชั้นสังเกต

ครูเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งต่อไปนี้เพื่อให้เด็กสังเกต

- 1.1 ครูเล่านิทานเรื่องเด็กเลี้ยงแกะโดยมีภาพประกอบ
- 1.2 ครูเปิดเทปนิทานเรื่องเด็กเลี้ยงแกะ
- 1.3 ครูจัดให้มีการแสดงละครเรื่องเด็กเลี้ยงแกะ
- 1.4 ครูเขียนเรื่องเด็กเลี้ยงแกะ

ครูเขียนคำถามบนกระดานเพื่อให้เด็กนักเรียนได้คิดหาคำตอบมาอธิบาย
เช่น นักเรียนได้ขบคิดอะไรจากเรื่องที่ได้อ่านหรือฟังมาแล้ว ทำไมชาวบ้าน
จึงมาช่วยเหลือเด็กในครั้งแรกที่ขอความช่วยเหลือ ทำไมครั้งต่อไปชาวบ้าน

จึงไม่มาช่วย เด็กคนนั้นเป็นเด็กดีหรือไม่ เพราะเหตุใด การหยุดคบทำให้
เกิดผลเสียแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติอย่างไร การหยุดคบทำให้เกิดผลเสียหาย
ต่อสังคมอย่างไรบ้าง ยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน

2. ชั้นอธิบาย

ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 หรือ 6 กลุ่ม ให้เลือกประธานและ
เลขานุการของกลุ่ม ดำเนินการดังนี้

2.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถามที่ครูตั้งไว้ เลขานุการ
ของกลุ่มจับบันทึกคำอธิบายที่สมาชิกช่วยกันตอบเอาไว้

2.2 แต่ละหมู่ส่งตัวแทนออกมาตอบคำถามและอธิบายปัญหา

2.3 ครูและนักเรียนในชั้นช่วยกันเพิ่มเติมหรือเสริมในส่วนที่ยัง
ขาดไปจากการตอบคำถามของแต่ละกลุ่ม

3. ชั้นทำนายหรือคาดคะเน

ครูตั้งคำถามขึ้นใหม่หรือจะให้ให้นักเรียนช่วยกันต่อข้อความให้สมบูรณ์
โดยใช้กลุ่มเดิมหรือเปลี่ยนกลุ่มใหม่ก็ได้ ดังตัวอย่างคำถามต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนไม่พบพ่อช่าวบ้านแล้ว

3.2 ถ้าชาวบ้านมาช่วยขณะที่สุนัขป่าไล่กินแกะแล้ว

3.3 ถ้าสุนัขป่าไล่กินแกะหมดทั้งฝูงแล้วอะไรจะเกิดขึ้นกับเด็กคนนั้น

3.4 ถ้าเราหยุดแล้ว

4. ชั้นควบคุมและนำไปใช้

ครูให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายประเด็นที่ว่า "การหยุดคบ
เป็นสิ่งที่ไม่ดี" หรือ "การหลอกลวงผู้อื่นจะนำความเสียหายมาสู่ตนได้"

วิธีสอนแบบทีม

วิธีสอนแบบทีมคือการสอนร่วมกันของครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้สอนทั้งสอง

จะวางแผนการสอนร่วมกัน และทำการสอนนักศึกษาในกลุ่มเดียวกันครบทั้งกระบวนการ ส่วนวิธีการสอนที่นำมาใช้นั้นอาจจะใช้วิธีสอนแบบใดก็ได้

1. จุดมุ่งหมายของการสอนรวมกันหรือสอนแบบทีม

- 1.1 เพื่อปรับปรุงการสอน โดยการวางแผนร่วมกันของผู้สอน
- 1.2 เพื่อประหยัดภาระงานของครู และครูจะได้เตรียมการสอนอย่างเต็มที่ในบทที่คนชำนาญและสนใจเป็นพิเศษ
- 1.3 เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่จากบทเรียน โดยใช้ผู้สอนที่มีความชำนาญและมีความรู้ดีเฉพาะบทนั้น ๆ
- 1.4 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนทั้งสอง และระหว่างครูกับนักเรียน และเพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนจะได้พบครูมากกว่า 1 คนในการเรียนของตน

2. องค์ประกอบของการสอนแบบทีม

- 2.1 นักเรียน การสอนแบบทีมอาจมีนักเรียนตั้งแต่ 40-300 คน และอาจแบ่งกลุ่มย่อยลงไปอีกกลุ่มละประมาณ 12-20 คนก็ได้
- 2.2 คณะครู จะมีครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันสอนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสอน คณะครูควรประกอบด้วย
 - 2.2.1 ครูหัวหน้าทีม ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นผู้นำได้ และมีประสบการณ์กว้าง มนุษย์สัมพันธ์ดี เป็นผู้คอยประสานงาน และเป็นผู้ที่จะจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นประจำ
 - 2.2.2 ครูที่มีประสบการณ์และความสามารถพิเศษเฉพาะบทหรือเฉพาะเรื่อง
 - 2.2.3 ครูผู้ช่วย หรือครูที่จะนำมาทดแทนครูคนอื่น ๆ ที่ขาดหรือลาในช่วงเวลาสอน
 - 2.2.4 อาคารสถานที่ เป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ มีโต๊ะเรียน

พร้อม

นอกจากจะบอกระบอบกิ่งกลาวแล้ว ศูวรจะมีห้องสมุดที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน ภายในห้องเรียนที่จะใช้ศูวรจะมีฝักันแบบเลื่อนไคเพื่อสะดวกในการแบ่งกลุ่มย่อย

3. หลักการของการสอนแบบทีม

- 3.1 นักเรียนจะได้ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในที่นี้หมายถึงครู
- 3.2 นักเรียนจะได้เรียนรู้จากเพื่อน
- 3.3 นักเรียนจะได้เรียนรู้จากการค้นคว้าด้วยตนเอง

4. การมอบหมายหน้าที่ให้แก่วะครู

สมาชิกในคณะศูวรจะแบ่งหน้าที่กันชัดเจนดังนี้ในการสอนแต่ละครั้ง

- 4.1 ผู้ทำหน้าที่ในการบรรยาย
- 4.2 ผู้ทำหน้าที่นำกลุ่มในการอภิปราย
- 4.3 ผู้ทำหน้าที่มีเทศและช่วยเหลือการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน

แต่ละคน

5. ชนิดของการสอนแบบทีม

5.1 วิธีสอนแบบทีมชนิดมีครูคนหนึ่งเป็นผู้นำ ชนิดนี้จะมีครูคนหนึ่งเป็นหัวหน้าคณะศูวรที่จะวางแผนการสอน และทำการสอนรวมกัน ครูหัวหน้าทีมต้องรับผิดชอบในการประสานงานระหว่างครูทุกคน เช่น มีคณะศูวร 5 คนรวมกันสอนวิชาภาษาอังกฤษชั้น ม.1 จำนวนนักเรียน 120 คน หรือ 4 ชั้นเรียน จะมีคนหนึ่งเป็นหัวหน้า ครูหัวหน้าทีมจะต้องคอยประสานงาน จัดดำเนินการสอน คอยดูแลการสอนของครูแต่ละคนและต้องลงทำการสอนด้วยตัวเองด้วย

5.2 วิธีสอนแบบทีมชนิดเป็นเพื่อนร่วมงาน ชนิดนี้คล้ายกับชนิดที่ 1 เป็นคณะศูวรที่รวมกันทำงาน ไม่มีใครเป็นหัวหน้าทีม สมาชิกในทีมทำงานเป็นคณะในฐานะผู้ร่วมงานอย่างเท่าเทียมกัน การวางแผนการแบ่งสรรการสอน ความรับผิดชอบถือเอาความถนัดและความสามารถของแต่ละคนเป็น เกณฑ์

5.3 วิธีสอนแบบทีมชนิดรวมกับสอนหรือประสานงานกันสอน
ชนิดนี้คณะครูหรือครูแต่ละคนจะรวมวางแผนการสอนด้วยกัน โดยครูแต่ละคน
รับผิดชอบนักเรียนในกลุ่มของตนชัดเจน สอนร่วมกันในห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่ง
หรือสอนเป็นกลุ่มย่อยเฉพาะห้องเรียนหรือกลุ่มของตน แต่ทว่าเนื้อหาการสอนจะ
ต้องวางแผนร่วมกัน มีแนวเดียวกัน

5.4 วิธีสอนแบบทีมชนิดครูเก่าเป็นผู้เลี้ยงครูใหม่ ชนิดนี้จะเป็น
การสอนรวมกันระหว่างครูเก่าที่มีความชำนาญการสอนกับครูใหม่ที่เพิ่มเข้ามา
รับอาชีพครู ชนิดนี้เป็นการสอนแบบทีมเพื่อช่วยเหลือครูบรรจุใหม่ ครูเก่ามัก
ทำหน้าที่คอยเป็นผู้เลี้ยงครูใหม่ การสอนนั้นบางทีสอนรวมกัน หรือคนหนึ่งสอน
อีกคนหนึ่งทำงานส่วนตัวหรือเตรียมการสอนหรือคอยดูแลนักเรียน

6. ลำดับขั้นของวิธีสอนแบบทีม

ลำดับขั้นการสอนแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

6.1 ขั้นการสอนเป็นกลุ่มใหญ่

เป็นการสอนนักเรียนในชั้นทั้งหมด ครูที่สอนอาจเป็นหัวหน้าทีม
การสอนในชั้นนี้เป็นการเตรียมนักเรียน เป็นการให้ความรู้ที่ต้องการให้เด็กรับทราบ
พร้อม ๆ กันทุกคน และเพื่อเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการอภิปรายหรือเรียนในกลุ่ม
ย่อยต่อไป การสอนเป็นกลุ่มใหญ่มักจะใช้กับการชี้บทเรียนใหม่และต้องการเน้น
แนวความคิดใหม่ให้นักเรียน

6.2 ขั้นการสอนกลุ่มเล็กหรือกลุ่มย่อย

การสอนในขั้นนี้ครูจะต้องเป็นผู้คอยช่วยตอบคำถามและข้อสงสัย
ของนักเรียน อธิบายเพิ่มเติมในข้อสงสัยที่นักเรียนได้ฟังจากการเรียนในกลุ่มใหญ่
และครูจะเป็นผู้นำอภิปรายด้วยเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น การสอนใน
กลุ่มย่อยจะใช้เวลาเพียงประมาณ 1 หรือ 2 ใน 3 ของเวลาทั้งหมดของการสอน
เท่านั้น

6.3 ขบวนการสอนรายบุคคลหรือการศึกษาคนควาคด้วยตนเอง

ในชั้นนี้ครูจะต้องเสนอแนะปัญหาที่นักเรียนจะศึกษาหรือคนควาเพิ่มเติม ครูควรจะจัดหาหนังสือ สื่อการสอน หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนจะนำมาศึกษาคนควาคด้วยตนเองได้ การสอนในชั้นนี้จะใช้เวลาราว 40 % ของเวลาสอนทั้งหมดในช่วงการสอนนั้น ๆ ซึ่งนักเรียนจะได้ศึกษาคนควาคหรือทำแบบฝึกหัดหรือเสริมทักษะของตนได้ตามบทเรียนที่สอน ครูควรคอยให้คำแนะนำหรือคอยตอบข้อซักถามของนักเรียนอยู่ตลอดเวลา

7. ประโยชน์ของวิธีสอนแบบทีม

7.1 ทำให้ครูได้มีโอกาสทำงานร่วมกันในการสอน

7.2 ทำให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ครูยังขาดในด้านความรู้ที่สอนในบทเรียนที่ตนไม่ถนัดหรือมีความชำนาญ

7.3 ช่วยให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนเนื่องจากได้เรียนจากครูหลายคน

7.4 ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ใบเนื่อหาบทเรียนอย่างเต็มที่เนื่องจากครูที่สอนร่วมกันจะวางแผนการสอนเป็นอย่างดี

7.5 ทำให้มองเห็นความถนัด ความสามารถของครูแต่ละคนได้ชัดเจน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อผู้บริหารที่จะพัฒนาหรือส่งเสริมครูได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

7.6 เป็นการพัฒนารูปแบบการสอนแบบเดิมที่ใช้อยู่

8. ข้อค้ำงในการสอนแบบทีม

8.1 บางครั้งอาจทำงานได้ไม่ดีเท่าที่ควรเนื่องจากขาดครูที่เหมาะสมในการสอนร่วมกัน ซึ่งแทนที่จะเป็นการพัฒนางานอาจเป็นการชงกการทำงานของครูได้

8.2 ในบางกรณีอาจได้หัวหน้าทีมที่ไม่เหมาะสมได้ เช่น ไม่รับผิดชอบงาน ไม่ถนัดในการเป็นหัวหน้าทีม หรือไม่มีความสามารถที่จะเป็นหัวหน้าทีมได้

8.3 อาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำค่าสูงในขณะครูที่ทำการสอน
รวมกันได้

8.4 สำหรับระดับประถมศึกษาอาจทำได้ไม่สะดวกเนื่องจาก

8.4.1 เด็ก ๆ ที่จะเรียนรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ยังเล็กเกินไป

8.4.2 ครูอาจไม่เข้าใจบทบาทของตน

8.4.3 สื่อหรืออุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบการสอนอาจจะไม่

เพียงพอ

8.4.4 การศึกษาคุณค่าด้วยตนเองสำหรับเด็กอาจจะเกิด
ปัญหาทางด้านการอ่าน หรือด้านความเข้าใจของเด็ก

8.4.5 ครูระดับประถมศึกษาอาจไม่เพียงพอสำหรับเด็กใน
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือการสอนเป็นกลุ่มย่อย ๆ ที่จะแบ่งเป็นกลุ่มละ
ประมาณ 15 คน

วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

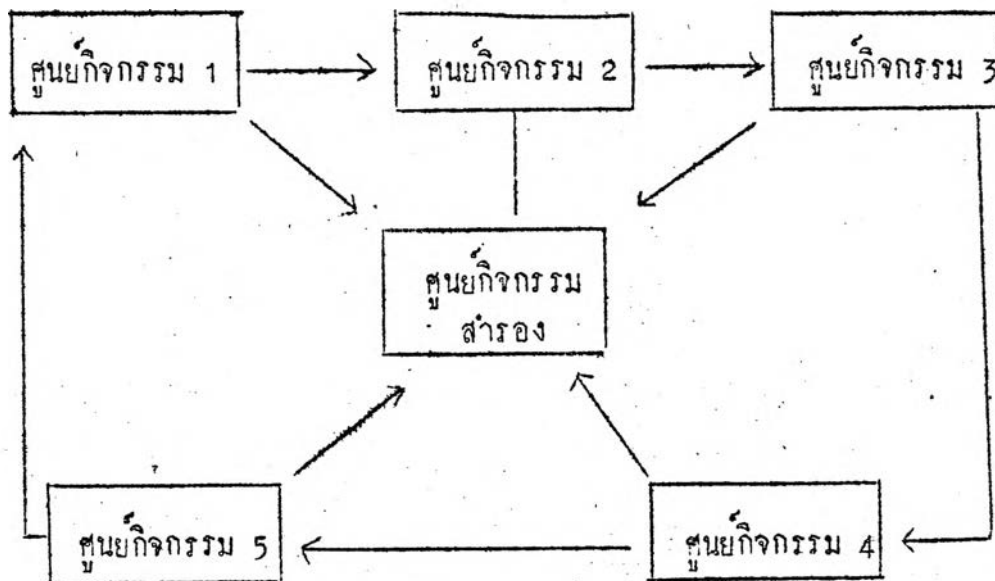
วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นวิธีสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือ
ทำกิจกรรม การสอนนั้นจะแบ่งบทเรียนเป็น 5-6 หัวข้อย่อย และแบ่งนักเรียน
ออกให้เท่ากับจำนวนหัวข้อ กลุ่มนักเรียนและหัวข้อที่แบ่งออกเป็นส่วน ๆ นี้เรียกว่า
ศูนย์กิจกรรมหรือกลุ่มกิจกรรม นักเรียนแต่ละกลุ่มจะทำกิจกรรมและได้รับสื่อ
การเรียนรู้โดยจัดทำไว้เป็นชุดการสอน แต่ละชุดการสอนของแต่ละศูนย์การเรียนรู้
จะแตกต่างกันไปตามหัวข้อหรือเนื้อหาของศูนย์นั้น ๆ นักเรียนจะประกอบกิจกรรม
จนครบทุกศูนย์หมุนเวียนกันไป

ในแต่ละศูนย์กิจกรรมจะมีของสื่อการเรียนวางไว้ประจำโต๊ะ
นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมประจำศูนย์เสร็จ เก็บสื่อการเรียนเข้าที่เรียบร้อยแล้วก็จะ
สลับเปลี่ยนกันไปเรียนศูนย์กิจกรรมอื่นต่อไป ครูกำหนดให้ทำกิจกรรมศูนย์ละ 20-25 นาที

ถ้าให้นักเรียนกลุ่มใดปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์เสร็จก่อนกำหนดก็อาจจะมาทำกิจกรรมของศูนย์สำรองก่อน ศูนย์สำรองนี้จะจัดขึ้นไว้เพื่อไม่ให้ให้นักเรียนกลุ่มนั้น ๆ ต้องเสียเวลารอคอยศูนย์กิจกรรมต่อไปที่จะไปเรียน เนื้อหาของศูนย์สำรองจะเป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อให้นักเรียนคลายความเครียด เช่น ให้ดูรูปภาพนักเรียนบางกลุ่มอาจไม่คงผ่านศูนย์สำรองนี้ได้ เพราะไม่ทำให้เสียประโยชน์ทางการเรียนแต่อย่างใด

1. ลักษณะของศูนย์กิจกรรม

ศูนย์กิจกรรมสำหรับการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนจะปรากฏความสำคัญขั้นตอนนี้

2. การจัดทำชุดการสอนของศูนย์กิจกรรมในแต่ละศูนย์

ครูเป็นผู้จัดทำชุดการสอนให้นักเรียนได้ค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดการสอนที่เตรียมไว้ในแต่ละศูนย์ประกอบด้วยหนังสือสำหรับค้นคว้า เอกสารรูปภาพ สื่อการเรียนต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ

กวดขันเอง นอกจากนี้ในแต่ละศูนย์จะมีบัตรคำสั่งสำหรับนักเรียนใช้เป็นแนวทางในการประกอบกิจกรรมของศูนย์

ตัวอย่างการจัดทำชุดการสอนจากบทเรียน วิชา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง อาหาร

เนื้อหาของบทเรียนมี 5 หัวข้อดังนี้

1. อาหารหลัก 5 หมู่
2. ประโยชน์และโทษของอาหาร
3. จำนวนอาหารที่เหมาะสมในแต่ละวัน แต่ละมื้อ
4. อาหารที่ควรรับประทาน
5. อาหารที่เหมาะสมกับบุคคลแต่ละวัย

จากเนื้อหาของบทเรียนที่มี 5 หัวข้อสำคัญนี้ เมื่อครูจะนำมาทำเป็นชุดการสอนจะต้องแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ตามตัวอย่างข้างต้นจะแบ่งได้ 5 หัวข้อคือ

หัวข้อ 1	หัวข้อ 2	หัวข้อ 3	หัวข้อ 4	หัวข้อ 5
คาร์โบไฮเดรต	โปรตีน	วิตามิน	ไขมัน-เกลือแร่	การรับประทาน อาหารให้ถูกส่วน มีความสำคัญต่อ สุขภาพ
ก. คาร์โบไฮเดรตได้แก่ อาหารประเภทใด	ก. โปรตีนได้แก่ อาหารประเภทใด	ก. วิตามินมีกี่ชนิดที่ นักเรียนรู้จัก	ก. ไขมันมีอยู่ในอาหาร ประเภทใด	ก. ตัวอย่างการเกิดโรค บางอย่างซึ่งมีผลมาจาก
ข. ประโยชน์ของ		ข. วิตามินแต่ละชนิดมี	ข. ไขมันมีประโยชน์	การขาดสารอาหารที่จำเป็น

หัวข้อ 1	หัวข้อ 2	หัวข้อ 3	หัวข้อ 4	หัวข้อ 5
คาร์โบไฮเดรต	โปรตีน	วิตามิน	ไขมัน-เกลือแร่	การรับประทาน อาหารให้ถูกส่วน มีความสำคัญต่อ สุขภาพ
คาร์โบไฮเดรต หรือ รับประทาน อาหารพวกนี้ มากเกินไป	ช. ประโยชน์ ของ โปรตีนที่มี ต่อร่างกาย ของคน ก. อันตราย ที่เกิดจาก การขาด โปรตีน	ประโยชน์ ต่อร่างกาย อย่างไร ค. วิตามิน แต่ละชนิดมี ประโยชน์ต่อ ร่างกาย อย่างไร ง. อันตราย ที่เกิดจาก การขาด วิตามินแต่ละ ชนิด	ค. ร่างกาย อย่างไร ค. ถ้าขาดไขมัน หรือรับประทาน มากเกินไป จะมีผลต่อ ร่างกาย อย่างไร ง. เกลือแร่มีอยู่ ในอาหาร ประเภทใด จ. เกลือแร่แต่ละ ชนิดมี ประโยชน์ต่อ ร่างกาย	ข. อาหารบาง ชนิดที่เป็น อันตรายต่อ สุขภาพ ค. จำนวนมีอยู่ใน แต่ละวันและ อาหารที่ควร รับประทาน ทุกวัน ง. อาหารที่ เหมาะสมกับ บุคคลแต่ละ วัยที่ควร รับประทาน

หัวข้อ 1	หัวข้อ 2	หัวข้อ 3	หัวข้อ 4	หัวข้อ 5
คาร์โบไฮเดรต	โปรตีน	วิตามิน	ไขมัน-เกลือแร่	การรับประทาน
			อย่างไร ฉ. อื่นๆ รายชื่อ เกลือแร่ แต่ละ ชนิด	อาหารใหญ่ทุกส่วน มีความสำคัญ ต่อสุขภาพ

หัวข้อที่ 6 เป็นหัวข้อสำรองหรือชุดสำรอง ซึ่งมีเนื้อหาเพียงเล็กน้อย เป็นศูนย์ตอนคลายความเครียด นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ถึงศูนย์ที่ 6 ... ก็ไม่มีผลเสียต่อการเรียน ศูนย์สำรองนี้ไว้ใบกรณีให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเพียงศูนย์เดียวและท่องรอสุนัข

ครูเอาแต่ละหัวข้อ 1-6 มาจัดทำเป็นชุดการสอน ชุดการสอนแต่ละชุด จะจัดใส่ซองไว้ ในชุดการสอนแต่ละชุดประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. รายละเอียดของเนื้อหา ครูรวบรวม ... ศึกษา เอกสารต่าง ๆ ของเนื้อหาในแต่ละหัวข้อไว้ในซองเดียวกัน เพื่อให้นักเรียนสามารถค้นคว้าได้สะดวก จำนวนเนื้อหาต้องมีจำนวนเท่ากับจำนวนของนักเรียนที่จะเข้าปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์

2. สื่อการเรียน ครูจัดหาและเตรียมสื่อการเรียนไว้ให้ เช่น รูปภาพ เด็กดมโซเปรียบเทียบกับเด็กร่างกายสมบูรณ์ เด็กป่วย เด็กที่รับประทานอาหารเป็นพิษและต้องนำส่งโรงพยาบาล เป็นต้น

3. บัทร คำสั่ง ครูจะเขียนบัทร คำสั่ง ไว้ในแต่ละศูนย์ชัดเจนดังตัวอย่าง

บัทร คำสั่ง หัวข้อที่ 2 เรื่องโปรตีน

บัทร คำสั่ง

1. ให้นักเรียนอ่านเรื่องโปรตีนจากหนังสือหน้า 18-20
2. พยายามทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านให้แจ่มแจ้ง และสรุปเรื่องที่เตรียมไว้ให้ด้วย
3. เมื่ออ่านจบแล้ว ให้หัวหน้ากลุ่มนำอภิปรายเรื่องโปรตีนตามหัวข้อต่อไปนี้
 - ก. โปรตีนมีอยู่ในอาหาร ชนิดใดบ้าง
 - ข. โปรตีนมีความสำคัญต่อร่างกายของคนเราอย่างไร
 - ค. ถ้าขาดโปรตีนจะมีผลต่อความเจริญเติบโตของคนเราอย่างไร
 - ง. นักเรียนเคยได้เห็นหรือได้อ่านข่าวเกี่ยวกับเด็กขาดอาหารบ้างหรือไม่ จงเล่ามีประสบการณ์ของนักเรียน
4. ตอบคำถามในแบบทดสอบที่ครูได้แจกมาให้

ลำดับชั้นโดยสรุปในการทำชุดการสอนมีดังนี้

1. เลือกเนื้อหา จำนวนคาบให้เหมาะสมสำหรับที่จะนำมาใช้วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน
2. กำหนดความคิดรวบยอดและจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของแต่ละชุดการสอน และของบทเรียนทั้งหมดไว้
3. จัดลำดับเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ถ้าแบ่งเป็น 6 ศูนย์ก็มี 6 เรื่อง เรื่องที่ 6 ทำเป็นศูนย์สำรอง

4. เมื่อผลิตชุดการสอนเสร็จควรนำไปทดลองใช้และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมขึ้น

3. ลำดับขั้นของวิธีสอนแบบศูนย์การเรียน

3.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยบอกถึงเนื้อหาที่จะเรียนในบทเรียน อาจจะใช้การบรรยายเนื้อหาในส่วนที่เป็นความรู้พื้นฐานก่อนจะเรียนชุดการสอน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาต่อไปด้วยตนเองได้ เช่น ครูอาจใช้สื่อการสอน ภาพ รูปภาพ หรืออื่น ๆ การดำเนินการในขั้นนี้ครูจะชี้แจงเรื่องทั่วไป แนะนำกิจกรรมต่าง ๆ และแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อศึกษาในศูนย์การเรียนต่อไป

3.2 ขั้นประกอบกิจกรรม

นักเรียนศึกษาชุดการสอนในศูนย์การเรียนที่ตนเข้าไปศึกษา โดยนักเรียนจะต้องประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในบัตรคำสั่ง บทบาท ของครูในขั้นตอนนี้คือช่วยแนะนำ แก้ปัญหา อธิบายข้อสงสัยให้แก่กับนักเรียนแต่ละกลุ่ม ครูควรตรวจตราการทำงานของแต่ละกลุ่มโดยทั่วถึง

การประกอบกิจกรรมในศูนย์การเรียนนี้ นักเรียนจะหมุนเวียนกันศึกษาชุดการสอนจนครบทุกชุดหรือทุกศูนย์ กลุ่มใดจะศึกษาศูนย์การเรียนใดก่อนก็ได้ ข้อสำคัญก็คือ นักเรียนจะต้องทำกิจกรรมครบทุกอย่างที่ชุดการสอนในแต่ละศูนย์ระบุไว้

3.3 ขั้นสรุปบทเรียน

เมื่อทุกกลุ่มได้ศึกษาชุดการสอนในแต่ละศูนย์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูจัดให้มีการอภิปรายร่วมกันทั้งชั้นเพื่อย้ำความเข้าใจให้ตรงกันหรือถกเถียง และอภิปรายไขประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ ครูต้องคอยช่วยตอบคำถามของนักเรียน

และช่วยนักเรียนในการสรุปบทเรียนให้เป็นที่ประจักษ์สำคัญ ๆ

3.4 ขั้นประเมินผล

เมื่อสรุปบทเรียนเสร็จและนักเรียนเข้าใจบทเรียนตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนแล้ว ครูดำเนินการทดสอบและประเมินผลนักเรียน

4. ประโยชน์ของวิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

4.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียน

4.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

4.3 ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม

4.4 ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถของตนได้เนื่องจาก

วิธีสอนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน.

4.5 ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากไม่ได้เน้นการจดหรือท่องจำแต่เพียงอย่างเดียว

วิธีสอนแบบแก้ปัญหา

วิธีสอนแบบแก้ปัญหามีเป็นการฝึกนิสัยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก ในการแก้ปัญหานี้จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความสามารถ ภาวะทางสมองของนักเรียนเป็นสำคัญ วิธีสอนแบบนี้เกิดขึ้นจากแนวความคิดที่ว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นจากสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา

1. ลำดับขั้นของวิธีสอนแบบแก้ปัญหา

1.1 ขั้นรวบรวมปัญหา

ครูและนักเรียนร่วมกันรวบรวมปัญหาที่จะเรียน โดยคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการและปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนจริง ๆ ซึ่งปัญหานั้นอาจมาจากกิจกรรม เหตุการณ์ต่าง ๆ ครูต้องนำนักเรียนในการรวบรวมปัญหาต่าง ๆ

ให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อที่จะแบ่งให้แต่ละกลุ่มสามารถนำไปศึกษาค้นคว้า ทาวิธีแก้ ปัญหาและคำเป็นกิจกรรมต่อไปในกลุ่มย่อย

1.2 ขั้นรวบรวมข้อมูล

เมื่อครูแบ่งปัญหาให้แต่ละกลุ่มแล้ว ขั้นตอนให้นักเรียนแต่ละ กลุ่มจะกระทำก็คือขั้นไปรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ไปรวบรวมกันควาอาจจะมีใน ห้องสมุด การสัมภาษณ์วิทยากร และจากการทดลอง จุดมุ่งหมายของการรวบรวม ข้อมูลก็เพื่อทำความเข้าใจในปัญหาที่ตนเองแก้ไข

1.3 ขั้นตั้งสมมติฐาน

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ถิ่นนำมาตั้งสมมติฐาน สมมติฐานนี้จะ เกี่ยว กับปัญหาโดยตรงว่าเป็นอย่างไร การตั้งสมมติฐานอาจให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้ง และเสนอในที่ประชุม เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนรับทราบ

1.4 ขั้นวางแผนแก้ปัญหา

เมื่อตั้งสมมติฐาน เสร็จให้แต่ละกลุ่มรับงานไปทำโดยเน้นการ แก้ปัญหาตามสมมติฐานที่ตั้งมาแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องวางแผนแก้ปัญหาให้ เป็นขั้นตอน

1.5 ขั้นลงมือกระทำหรือขั้นแก้ปัญหา

เมื่อแต่ละกลุ่มวางแผนการแก้ปัญหาเสร็จแล้ว ขั้นต่อไปจึงเป็น การลงมือแก้ปัญหาโดยตรง นักเรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันแก้ปัญหาตามที่วางแผนไว้ โดยคำนึงตามสมมติฐานเป็นหลัก ครูจะมีหน้าที่คอยควบคุมดูแลและให้ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ คอยตอบคำถามขณะนักเรียนลงมือแก้ปัญหา

1.6 ขั้นสรุปผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า วิธีการแก้ปัญหาวีธีใดจะ ใช้ แก้ปัญหาได้ดีที่สุด เพราะเหตุใด ความรู้ที่ช่วยกันสรุปออกมาได้นี้เป็นผลจากการ ค้นคว้าทดลองหรือแก้ปัญหาของนักเรียนโดยตรง

2. ประโยชน์ของวิธีสอนแบบแก้ปัญหา

- 2.1 ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
- 2.2 ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มและฝึกความรับผิดชอบ
- 2.3 ฝึกการคิดวิเคราะห์หาเหตุผล
- 2.4 ฝึกการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ

วิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกันทั้งชั้น

วิธีสอนแบบนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนในชั้นได้แสดงความคิดเห็นที่มีเหตุผล เสนอแนะข้อคิดหรือขอแนะนำต่าง ๆ คดีที่ประชุมของชั้นเรียน

1. ลำดับชั้นของวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกันทั้งชั้น

1.1 ขั้นเตรียมการ

1.1.1 ครูมอบหมายงานให้นักเรียนอ่านหนังสือ อาจเป็นหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออุเทศหรือหนังสืออื่น ๆ ที่เหมาะสม หนังสือเหล่านั้นต้องมีเนื้อหาของบทเรียน

1.1.2 ให้นักเรียนทบทวนทักย่อไว้

1.1.3 ครูเตรียมปัญหาที่จะให้นักเรียนอภิปราย

1.1.4 มอบหมายให้นักเรียนค้นคว้าความหมายของคำยาก

1.2 ขั้นอภิปรายปัญหา

1.2.1 ครูนำการอภิปรายโดยใช้ปัญหาที่เตรียมมา ปัญหาที่ควรค้นคว้าด้วยคำว่า อย่างไร หรือทำไม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดและการเรียนรู้ด้วยวิธีอุปนัยหรือหาความรู้จากจุดย่อย ๆ ขึ้นไปหาหลักเกณฑ์

1.2.2 ครูถามนักเรียนให้ทั่วถึง เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสอภิปราย นักเรียนอาจนำอุปกรณมาเสนอประกอบการอภิปรายของตน

1.3 ขั้นสรุปและวิเศษณ์

ครูผู้ถามให้นักเรียนช่วยกันสรุป เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ในขณะที่นักเรียนอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปนั้นครูผู้ถามไปคอย เช่น สังเกตการแสดงความคิดเห็นว่าเหมาะสม ถูกต้อง มีเหตุผลหรือไม่ สังเกตการมีส่วนร่วมของนักเรียนแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร พิจารณาการพูดจา ของนักเรียนจะฉานใช้ภาษาเหมาะสมเพียงใด

2. ลักษณะของคำถาม

คำถามที่ครูเตรียมไว้ควร เป็นคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้ขอเท็จจริงมาพิจารณาประเด็นที่อภิปรายกัน คำถามที่ดีควร ขึ้นกับด้วยคำว่า ทำไม หรืออย่างไร ลักษณะคำถามที่ดีโดยทั่วไปควร เป็นดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดเปรียบเทียบ ความแตกต่าง หรือความคล้ายคลึงกันของปัญหาที่ประเด็นที่อภิปราย

2.2 ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสคิด พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบในประเด็นของการอภิปราย

2.3 ส่งเสริมให้นักเรียนคิดค้นหาเหตุผล

2.4 ฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักการแสดงความคิดเห็นเห็นด้วย สนับสนุนหรือคัดค้านอย่างมีเหตุผลและหลักการที่ดี

3. ประโยชน์ของวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับทั้งชั้น

3.1 ส่งเสริมพัฒนาการทางค่านิยม โดยเฉพาะทางด้านความคิดและการแสวงหาเหตุผล

3.2 ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก

3.3 ช่วยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.4 ช่วยประสพการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น เนื่องจากการอภิปรายจะมีประเด็นที่กว้างขวางในเรื่องของเหตุผลและความคิดที่นำเสนอ

3.5 ช่วยให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย

วิธีสอนแบบนี้จะแบ่งนักเรียนในชั้นออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนตามบทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มอาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้ตามความเหมาะสมของบทเรียนและสภาพของผู้เรียน

1. จุดมุ่งหมายของการแบ่งกลุ่มนักเรียน

- 1.1 เพื่อผสมผสานวิธีสอนหลาย ๆ วิธีเข้าด้วยกัน
- 1.2 ให้ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ดียิ่งขึ้น
- 1.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้จักและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในกลุ่ม
- 1.4 ฝึกให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็น

ที่เห็นแก่เหตุผล

- 1.5 เชื่อให้นักเรียนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนการสอน

1.6 ให้นักเรียนได้ใช้ประสบการณ์ของตนในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

2. ประเภทของกลุ่มย่อย

2.1 กลุ่มระดมสมอง

กลุ่มชนิดนี้จะมีสมาชิกประมาณ 7-11 คน กิจกรรมของกลุ่มที่เหมาะสมก็คือ บทเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มได้อภิปรายปัญหาต่าง ๆ โดยเสรี ครูรับฟังความคิดเห็นของทุกคนและทุกความเห็น เหมาะสำหรับการอภิปรายปัญหาทั่วไป หรือการวิเคราะห์ปัญหา

2.2 กลุ่มอภิปรายแบบเปิด

กลุ่มชนิดนี้คล้ายกับกลุ่มชนิดแรก ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน

ได้อภิปรายปัญหาที่ซับซ้อน หรือชวนคิดตามหัวข้อหรือบทเรียนที่กำหนด การอภิปราย จะไม่เปิดเสรี เหมือนกลุ่มชนิดแรก กลุ่มชนิดนี้จะมีสมาชิกประมาณ 8-10 คน และจะคนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันอย่างเต็มที่ รับฟังและถ่ายทอดความคิดเห็นซึ่งกัน และกันอย่างมีเหตุผล

2.3 กลุ่มทำงานแบบยืดหยุ่น

กลุ่มย่อยแบบนี้ต้องการผู้สอนที่มีความรอบรู้พอสมควร ผู้สอน จะต้องเตรียมบทเรียนไว้มากมาย ๆ บทเรียนสำหรับผู้เรียนทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล ในแต่ละกลุ่มจะมีบทเรียนหรือกิจกรรมหลายอย่างที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทำ ตามความสามารถและความสนใจ แล้วทำกิจกรรมนั้น ๆ เพียงคนเดียวหรือร่วมมือ กับเพื่อนตั้งแต่ 2-4 คน แล้วทำให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด

2.4 กลุ่มกำหนดบทบาท

กลุ่มย่อยแบบนี้กำหนดให้สมาชิกในกลุ่มมีบทบาทแตกต่างกัน แต่ละคนดำเนินงานหรือประกอบกิจกรรมไปตามบทบาทของตน อาจมีการซักถาม ปัญหาหรือข้อข้องใจกันได้ตลอดเวลา

2.5 กลุ่มสนทนา

วิธีจัดกลุ่มย่อยแบบนี้จะต้องใช้บทความหรือบทสนทนาจากเรื่อง บทที่ก่เสียด เป็นสื่อสำหรับการอภิปราย เรื่องที่นำมาอภิปรายจะเป็นเรื่องเดียวกัน อภิปรายหรือสนทนาในเวลาเดียวกัน และเวลาที่เท่ากัน แต่จะแตกต่างในเรื่อง ของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ถ้าครูเปิดโอกาสให้อภิปรายทุกคนในกลุ่มอาจจะ เสียเวลามากเกินไป ดังนั้นอาจจะกำหนดบทบาทให้สมาชิกในกลุ่มมีบทบาทบาง อย่างก็จะแก้ปัญหานี้ได้ อย่างไรก็ตามการเปิดโอกาสให้ทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นจะเป็นการฝึกนักเรียนรู้ได้ดี

3. กิจกรรมสำหรับวิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย

วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อยสามารถนำกิจกรรมต่าง ๆ มากมายมาให้

นักเรียนกระทำได้ จุดที่สำคัญที่ของคำนึงถึงก็คือจะต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วม หรือเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองในกลุ่มย่อยให้มากที่สุด หรือเปิดโอกาสให้ได้ทำงานร่วมกัน กิจกรรมที่อาจนำมาใช้ได้แก่

3.1 การฟังเทปอัดเสียงที่ครูเคยบรรยายไว้ ฟังการอภิปราย หรือโต้วาทีของนักเรียนชั้นอื่น ๆ ที่เรียนบทเรียนนั้น ๆ มาก่อน

3.2 การดูภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป วิดีโอ ของบทเรียน

3.3 การดูภาพถ่าย ภาพวาด แผนภูมิ แผนภาพ หุ่นจำลอง ของจริง ประกอบบทเรียนหรือประกอบกิจกรรม

3.4 การอ่านจากหนังสือต่าง ๆ เช่น แบบเรียน หนังสืออุเทศ หนังสือวารสารทั่วไป หนังสือพิมพ์ หรืออื่น ๆ เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจในการเรียนตามบทเรียน

3.5 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อการเรียนการสอน ในรายวิชาหรือในบทเรียน

3.6 การออกไปสังเกตค้นคว้านอกสถานที่ เช่น สังเกตที่โรงงาน โรงเรียน สถานประกอบการ หรือที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนในบทเรียน

3.7 การรายงานปากเปล่าจากงานที่ทำตามโครงการหรือจากการศึกษารายกรณีตามที่ได้รับมอบหมายมาก่อน

3.8 การอภิปรายกลุ่มหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมบางอย่างมาแล้ว เช่น หลังจากดูภาพยนตร์ หลังจากศึกษาค้นคว้าเรื่องราวบางอย่าง หลังจากตอบคำถามเป็นรายบุคคลหรืออื่น ๆ

3.9 การแสดงบทบาทต่าง ๆ เช่นการแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ

3.10 การโต้วาทีและการอภิปราย เรื่องใจเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมและมีผลต่อการเรียนในบทเรียนด้วย

4. บทบาทของครูและนักเรียนในการสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย

4.1 นักเรียนเป็นผู้กระทำและมีบทบาทเป็นตัวหลักในการเรียนรู้
เนื่องจากนักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง

4.2 ครูเป็นผู้จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมและข้อมูลให้กับนักเรียนก่อน
ทำการสอนตามบทเรียน

4.3 ครูเป็นที่ปรึกษาคอยให้ความช่วยเหลือในขณะแบ่งกลุ่มทำงาน

4.4 ครูทำหน้าที่วัดและประเมินผลการทำงานของนักเรียน

5. ประโยชน์ของวิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย

5.1 ช่วยแก้ปัญหาเรื่องสถานที่เรียนไม่พอและจำนวนนักเรียนมาก
หรือมีครูจำนวนไม่มาก

5.2 ช่วยให้ครูสามารถดูแลนักเรียนได้ทั่วถึงและเข้าใจนักเรียน
และคบได้ลึกกว่ากลุ่มใหญ่

5.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน

5.4 ไม่ยุ่งยากในการประเมินผลงานของนักเรียน นอกจากนี้ยัง
ช่วยให้นักเรียนสามารถประเมินผลด้วยตนเองได้ด้วย

วิธีสอนแบบใช้บทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่นำมาใช้ในการสอน
เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องหรือบทเรียนที่เรียน โดยครูเป็น
ผู้สร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมาให้นักเรียนปฏิบัติหรือแสดงออก

การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ประสบการณ์ตรงในเรื่อง
เรื่องที่เรียนหรือศึกษาโดยผ่านสถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติยัง
เป็นการฝึกแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เนื่องจากในสถานการณ์และบทบาท
ที่สมมติขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพจริงนั้นมักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ แฝงมาด้วย

การให้ยูเรี่ยนได้เลือกหรือได้แสดงบทบาทสมมติที่ไม่ได้เตรียมการมาก่อนหรือไม่ ได้ฝึกฝนมาก่อนนั้น ยูเรี่ยนจะต้องแสดงไปคามธรรมชาติ นับเป็นการช่วยฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างเป็นธรรมชาติ

1. รูปแบบของบทบาทสมมติ

1.1 บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม

หมายถึงการใช้บทบาทสมมติเข้ามาประกอบการเรียนการสอนหรือเป็นส่วนสำคัญของวิธีสอนโดยที่ครูจะจัดเตรียมบทมาล่วงหน้าให้นักเรียนหรือครูให้นักเรียนเตรียมบทมาเองล่วงหน้า แล้วดำเนินการไปตามขั้นตอนหรือบทที่ได้เตรียมมา

1.2 บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้

หมายถึงการใช้บทบาทสมมติเป็นส่วนประกอบในการเรียนการสอนที่ครูดำเนินการสอนไปตามปกติ และนำเอาการแสดงบทบาทสมมติเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน การแสดงบทบาทสมมติแบบนี้จะไม่มี การเตรียมบทมาแต่อย่างใด

2. ลำดับขั้นของวิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ

2.1 ขั้นเตรียม

แบ่งเป็นดังนี้

2.1.1 แจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ขั้นนี้ครูต้องแยกแยะสถานการณ์ออกมาว่า อะไรคือปัญหาหรือจุดที่ต้องการชี้ให้นักเรียนเห็นและเข้าใจ

2.1.2 กำหนดสถานการณ์และกำหนดบทบาท เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้วครูก็กำหนดสถานการณ์ สถานการณ์จะต้องง่ายและชัดเจน พร้อมทั้งเขียนบทให้พร้อมที่นักเรียนจะนำไปแสดงได้

2.1.3 จัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนการแสดง เช่น
คัดเลือกตัวผู้แสดง ผู้ตั้งฉากการถ้ ผู้ชม

2.2 ขนแสดง

2.2.1 อุนเครื่องหรือนำเข้าสู่การแสดง หมายถึงครูนำ
เข้าสู่การแสดงโดยอาจเอาเรื่อง หรือรักถาม หรือทำรวมเข้าใจก่อนการ
แสดงและการชมการแสดง การนำเข้าสู่การแสดงไม่จำเป็นของเน้นมากนัก
เนื่องจากนักเรียนจะสามารถเรียนรู้ได้โดยตรงจากเรื่องที่จะชมหรือแสดงต่อไป

2.2.2 คัดเลือกผู้แสดง ในกรณีที่ไม่ได้มีการเตรียมผู้แสดง
มากอนักอาจนำมาคัดเลือกผู้แสดงไ้หลังจากที่นำเข้าสู่เรื่องที่จะแสดงแล้ว การ
คัดเลือกผู้แสดงมีแนวทางดังนี้

2.2.2.1 เลือกผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบท
และผู้แสดง เข้าถึงบท

2.2.2.1 เลือกผู้แสดงที่มีลักษณะตรงข้ามกับบท
เพื่อช่วย ้ผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจบทบาทที่แตกต่างกันตรงกันข้าม

2.2.3 จัดฉาก อาจจะเป็นฉากที่สมมติขึ้นหรือเป็นฉาก
ถกแต่งให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงก็ได้ตามความเหมาะสมของเรื่องที่จะแสดง
ฉากอาจจะเป็นแบบง่าย ๆ จากโต๊ะตัวเดียวไปจนถึงฉากแบบหรูหราก็ได้

2.2.4 เตรียมผู้ตั้งฉากการถ้ ครูควรเลือกนักเรียนจำนวนหนึ่ง
ให้ทำหน้าที่เป็นผู้ตั้งฉากการถ้ โดยตั้งฉากตามแบบตั้งฉากที่ครูจัดเตรียมให้ การ
ตั้งฉากจะนำไปสู่ขอมูลที่ดีในการอภิปรายต่อไป

2.2.5 เตรียมพร้อมตัวแสดง ครูควรหาทางพูดคุยแสดง
ความเป็นกับเองเพื่อทำให้ผู้แสดงไม่ประหม่าหรือเกิดความตึ้นเต้น

2.2.6 จัดแสดง เมื่อพร้อมแล้วก็จัดให้มีการแสดงไปตามบท
ที่ได้เตรียมพร้อมกันไว้แล้ว หรือแสดงโดยไม่ตองจัดเตรียมบทฉากอบ ครูไม่ควร

ซัดจ์หระการแสดงนอกจากมีความจำเป็นจริง ๆ เช่นผู้แสดงต้องการความ
ช่ายเหลือ

2.2.7 คัดบท เมื่อคำเนิการแสดงไปตามชั้นคอนแล้ว
ครูจะของคัดบทเพื่อไม่ทำให้การแสดงเบือหนายหรือยาวเกินไป การคัดบท
อาจทำได้ในกรณีต่อไปนี้

2.2.7.1 ผู้แสดงได้ให้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมา
อภิปรายและวิเคราะห์ได้

2.2.7.2 กลุ่มนักเรียนพอจะเคลาสงหน้าได้ว่า
เรื่องจะเป็นอย่างไรต่อไป

2.2.7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้

2.2.7.4 การแสดงจบเรื่อง

2.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา

เป็นการอภิปรายหรือวิจารณ์หรือช่วยแก้ปัญหาโดยผู้ชมและผู้
ผู้สังเกตการณ์ ก่อนการอภิปรายอาจให้ผู้แสดงบอกความรู้สึก แล้วจึงให้ผู้ชม
และผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายจะต้องกระทำอย่างตรงไป
ตรงมา ไม่ใช่อารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง การอภิปรายไม่มุ่งว่า
ใครแสดงดีหรือแสดงไม่ดี แต่มุ่งวิเคราะห์ที่สถานการณ์หรือปัญหาที่นำมาให้แสดง
ถ้าผู้ชมและผู้สังเกตการณ์ตลอดจนผู้แสดงยังอภิปรายไม่ได้ ครูต้องเป็นผู้นำการ
อภิปรายหรือตั้งคำถามช่วย

2.4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังการอภิปรายและวิเคราะห์สถานการณ์แล้วอาจมีข้อเสนอ
ให้จัดการแสดงขึ้นใหม่ได้ การแสดงใหม่อาจกระทำได้ในกรณีต่อไปนี้

2.4.1 การแสดงที่ยานมายังให้ข้อมูลไม่เพียงพอ

2.4.2 ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ส่วนใหญ่สังเกตไม่ได้

2.4.3 การแสดงไม่เป็นที่พอใจตามบทหรือแผนการแสดงที่จัดเตรียมไว้และทำให้การแสดงไม่ไต่ผลหรือล้มเหลว

2.4.4 นักเขียนเรียกร้องหรือต้องการให้มีการแสดงใหม่ หากว่าไม่มีเหตุผลใดที่จะต้องแสดงเพิ่มเติมครูก็สามารถดำเนินการในขั้นต่อไปได้เลย

2.5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากการอภิปรายแล้วครูอาจดำเนินการให้มีการอภิปรายทั่วไป ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างนักเรียนด้วยกัน การอภิปรายในตอนนั้นควร จะเน้นเรื่องของการสรุปแนวคิดที่ได้จากการแสดงหรือความคิดรวบยอดของเรื่องที่แสดงและสถานการณ์ของการแสดง

3. ประโยชน์ของวิธีสอนแบบใช้บทบาทสมมติ

3.1 ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น

3.2 ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยผ่านสถานการณ์จำลองที่เหมือนของจริงทุกประการ

3.3 ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจอย่างเป็นธรรมชาติ

3.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกในการเรียนการสอนที่ครูอาจสังเกตเห็นความสามารถและความถนัดของนักเรียนบางคนได้

วิธีสอนแบบโครงการ

การสอนแบบนี้เป็นการสอนที่คล้ายกับการทำงานหรือการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่จะต้องมีการวางแผนและดำเนินการตามแผนที่วางไว้ นักเรียนจะเขียนวางแผนโครงการและทำกิจกรรมหรือประกอบกิจกรรมด้วยตัวเอง โครงการที่นำมากระทำนี้ควรเกี่ยวข้องกับสภาวะความเป็นจริงและเป็นการแก้ปัญหาระดับความ

จากสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันหรือในสังคม ชุมชน วิธีสอนแบบนี้จะช่วย
ฝึกนักเรียนในด้านความรับผิดชอบ การพัฒนาเจตคติต่อการทำงาน การทำตน
ให้เป็นประโยชน์และให้ความร่วมมือกันในการทำงาน

1. ประเภทหรือชนิดของโครงการที่จะนำมาใช้ในวิธีสอนแบบโครงการ

1.1 โครงการเกี่ยวกับการสร้างสิ่งของ เช่น โครงการสร้างโต๊ะ
การชุกบ่อน้ำ การพัฒนาบริเวณโรงเรียน การตัดเสื้อ การปลูกต้นไม้ การ
เพาะเห็ดฟาง เป็นต้น

1.2 โครงการเกี่ยวกับการสำรวจ เช่น โครงการศึกษานอกสถานที่
โครงการศึกษาสภาพการจัดโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัด
นครราชสีมา โครงการศึกษาและสำรวจสภาพชนบทภาคจน

1.3 โครงการหาความรู้และทักษะ เช่น โครงการวิจัยเรื่อง
มลภาวะของสถานประกอบการ โครงการฝึกพูดภาษาอังกฤษแบบเข้ม โครงการ
พัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โครงการฝึกแก้คำประพันธ์

1.4 โครงการแก้ปัญหา เช่น โครงการแก้ปัญหาการฝึกสอนแบบ
จุดภาค โครงการแก้ปัญหาความยากจนในหมู่บ้านที่เสียเปรียบทางเศรษฐกิจ

2. ลำดับขั้นของวิธีสอนแบบโครงการ

2.1 ขั้นศึกษาหลักสูตรหรือบทเรียนที่จะนำเอาวิธีสอนแบบโครงการ
ไปใช้ ขั้นนี้ครูจะต้องทำการศึกษาดูว่าในบทเรียนหรือในหลักสูตรที่สอนนั้นมี
บทเรียนใดหรือเนื้อหาใดที่สามารถนำเอาวิธีสอนแบบโครงการไปใช้ได้

2.2 ขั้นวางแผน ในขั้นนี้หลังจากที่ครูได้เลือกเนื้อหาหรือหัวข้อ
ที่จะนำมาวางโครงการแล้ว ครูให้นักเรียนร่วมกันเขียนโครงการ โดยละเอียดย
การเขียนโครงการนี้ครูจะต้องช่วยเหลือและแนะนำอย่างใกล้ชิด เนื่องจากว่า
นักเรียนไม่รู้วิธีการในการเขียนโครงการ ครูอาจจะเป็นผู้ดำเนินการเขียนหรือแบ่ง
นักเรียนเขียนโครงการโดยมีแนวโน้มให้ครูเป็นตัวช่วยบ้าง

2.3 ขั้นดำเนินการตามโครงการ ในขั้นนี้ นักเรียนจะร่วมกัน
ดำเนินการตามโครงการที่วางไว้ ครูคอยคอยให้คำแนะนำโครงการอย่าง
ใกล้ชิดและให้ข้อเสนอแนะอยู่ตลอดเวลาหรือคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียน
ต้องการความช่วยเหลือ

2.4 ขั้นประเมินผล หลังจากได้ดำเนินการตามโครงการโดย
สมบูรณ์แล้ว ให้นักเรียนร่วมกันประเมินผลโครงการว่าบรรลุจุดหมายและมี
ปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างเพียงใด

ตอน 1ความหมาย คุณค่า และประเภทของสื่อการสอนความหมายของสื่อการสอน

กรมวิชาการ ให้ความหมายของ "สื่อการสอน" ว่าหมายถึงเครื่องมือ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมายที่วางไว้ และเป็นสิ่งที่เร้าความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความรู้อะไร ๆ ไป เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้อย่างดี และรวดเร็วขึ้น ยกตัวอย่างได้แก่ หนังสือเรียน ตลอดจนแบบฝึกหัด ซึ่งมีทั้งลักษณะที่เป็นเล่มหรือเป็นแผ่น ๆ ก็ได้ แผ่นภาพ แผนภูมิ บัตรคำต่าง ๆ เป็นต้น

สรุป สื่อการสอนหรืออุปกรณ์การสอน หมายถึง เครื่องช่วยในการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ที่ของการ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น สื่อการเรียนจะเป็นเครื่องเสนอเรื่องราวความรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน และเป็นการสนับสนุนการตอบสนองทางการเรียนของผู้เรียนอีกด้วย นอกจากนี้สื่อการเรียนยังรวมถึงกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ที่นำมาประกอบการเรียนการสอน ซึ่งเรียกว่า "สื่อการเรียนประเภทกิจกรรม" เช่น การใช้เกม การใช้บทบาทสมมติ การแสดงละครประกอบการเรียนการสอน เป็นต้น

คุณค่าของสื่อการสอน

กล่าว โดยทั่วไปสื่อการสอนมีคุณค่าต่อการศึกษาด้าน เช่น

1. คุณค่าทางด้านวิชาการ

1.1 ช่วยให้เกิดการรับรู้ประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ที่เป็นจริง ทำให้เรียนได้ดีกว่าถูกตองกว่า และทำให้จำได้นาน

1.2 ช่วยให้ความเข้าใจถึงที่เป็นนามธรรม อันจะเป็นแนวทางให้เข้าใจสิ่งอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

1.3 ช่วยเพิ่มทักษะในการเรียนรู้ได้มากขึ้น

2. คุณค่าทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น

2.1 ช่วยสร้างความสนใจ เช่น รักการอ่าน มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ มีความซาบซึ้ง

2.2 ช่วยทำให้มีความคิดรวบยอดครั้งแรกอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อเจตคติของเด็กต่อไป

2.3 ช่วยเราให้เกิดความพอใจ และช่วยให้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง

3. คุณค่า ทางด้านเศรษฐกิจการศึกษา

3.1 ช่วยให้เกิดที่เรียนซ้ำเรียนได้เร็วขึ้น มากขึ้น ส่วนเด็กฉลาดก็เรียนรู้ได้มากขึ้นไปอีก

3.2 ช่วยประหยัดเวลาในการเรียนของเด็กแต่ละเรื่อง ทำให้มีเวลาเหลือที่จะศึกษาบทเรียนอื่นต่อไป

หรืออีกนัยหนึ่ง ถ้าจะกล่าวโดยเฉพาะอุปกรณ์การสอนมีคุณค่าดังนี้

1. ทำให้บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ และมีศูนย์รวมความสนใจของผู้เรียน

2. ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ร่วมกัน

4. ช่วยอธิบายสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

5. ช่วยอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ให้เห็นได้ชัดเจนขึ้น
6. ให้ความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ทำให้เด็กอ่านได้เร็วขึ้น
7. ช่วยแสดงสิ่งที่ลึกลับให้เข้าใจได้ชัดเจน
8. ช่วยจัดปัญหาขอจากัดเรื่องเวลา ระยะเวลา และขนาดได้ เช่น
 - 8.1 ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วช้าลงได้
 - 8.2 ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวช้าเร็วขึ้นได้
 - 8.3 นำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาดูได้
 - 8.4 นำสิ่งที่อยู่ไกลเกินไปมาศึกษาได้
 - 8.5 ย่อสิ่งที่ใหญ่เกินไปให้เล็กลงได้
 - 8.6 ขยายสิ่งที่เล็กเกินไปให้ใหญ่ขึ้นได้

ประเภทของสื่อการสอน

1. Soft Ware หมายถึง การเรียนประเภทวัสดุสิ้นเปลืองทั้งหลาย สะดวกในการใช้ เคลื่อนย้ายได้ง่าย ครูทั่วไปสามารถใช้ได้โดยง่าย ไม่ต้องอาศัยความรู้ทางเทคนิคมากนัก ราคาไม่แพง สื่อการเรียนประเภทนี้มีอยู่ในโรงเรียนทั่วไป เหมาะสำหรับครูใช้สอนในชั้นเรียน สื่อการเรียนประเภทนี้ได้แก่

- แผนภูมิ แผนที่ ภาพบันทึก แผ่นป้ายสาธิต บัตรคำ รูปภาพ แผ่นป้ายไฟฟ้า แผ่นสถิติ หุ่นจำลอง ม้วนเทป ฟิล์มภาพยนตร์ แผ่นสไลด์ หนังสือเรียน คู่มือครู ฯลฯ

2. Hard Ware หมายถึง สื่อการเรียนประเภทเครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคโดยเฉพาะ หรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถจึงจะใช้ได้ สื่อการเรียนประเภทนี้ส่วนใหญ่ราคาแพง เคลื่อนย้ายลำบาก การสร้างต้องลงทุนสูง สำหรับโรงเรียนทั่วไปในประเทศไทย มักจะมีใช้กันน้อย ในโรงเรียนประถมศึกษาแทบไม่มีใช้เลย สื่อการเรียนประเภทนี้ได้แก่

- เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

บ อ ำ

บัตร์อักษร + อักษร = คำ

มด < แดง

บัตร์คำ + คำ = คำประสม

ปลา ปลา ำ

บัตร์อักษร + สัญลักษณ์ = คำ

ปลา ปลา ปลา ปลา

สัญลักษณ์ + (พยัญชนะ, สระ, วรรณยุกต์, คำ) = ประโยค

ป อ ก

บัตร์คำเปลี่ยนพยัญชนะกัน

ไ ป

บัตร์คำเปลี่ยนสระ (สระอยู่ข้างหน้า อยู่ข้างบนและอยู่ข้างหลัง)

ส ำ ม

หรือเปลี่ยนตัวสะกด วรรณยุกต์

หรืออาจทำรวมอยู่ในแถบประโยคเดียวกันได้

___ ไค

บัตร์คำเติมคำหน้า, คำหลัง

น้ำ ___

เล็ก < ใหญ่

บัตร์คำชุดคำตรงกันข้าม

เข เจอ เก < เร

บัตร์คำชุด คำประเภทเดียวกัน

สาม (สอง)

บัตร์คำหรือแถบประโยคหายปัญหา

หิ

ค

ห ค ก ค

บัตร์อักษร รวมเป็นคำ, วลี, ประโยค

การทำอุปกรณ บัตรคำเป็นอุปกรณการสอนที่หาง่ายมาก กระดาษที่ใช้ จะใช้กระดาษที่ค่อนข้างแข็ง เช่น กระดาษวาดเขียน กระดาษโรเนียว บัตรเชิฐ ที่ใช้แล้ว ปกสมคที่ใช่เขียนหมดแล้ว

1. กระดาษ นำมาตัดเป็นบัตรขนาดกว้าง 3-5 นิ้ว ยาว 5-8 นิ้ว ขนาดใหญ่ เล็ก แล้วทำการใช้กับเค็กระดบโค เค็เล็กควรวใช้บัตรใหญ่กว่าเค็โค เขียนตัวอักษรขนาดสูง 1.5-2 นิ้ว ขนาดตัวหนังสือที่ใช้กับเค็โคเขียนให้เล็กลงได้

2. เครื่องเขียน ควรใช้ปากกาปลายสั๊กหลอด หรือปากกาสปีคบอล หรือปากกาที่มีขายตามห้องตลาดทั่วไป เขียนควยลายมือบรรจงแบบธรรมดา ไม่ตอง ประณีตหรือพิศการอย่างไร ลักษณะตัวหนังสือเหมือนตัวพิมพ์ค็คอ่านง่าย ใช้สีเข้ม เช่น สีดำ สีน้ำเงิน สีน้ำตาลเขียนลงบนพื้นสีอ่อน เพื่อให้ตัวอักษรเด่น

ประโยชน์ของบัตรคำ ใช้สอนอ่าน เข้าใจความหมายของศัพท์ ตัวเลข ใช้สะกดคำ อ่านคำสัมผัส เป็นต้น

กิจกรรมที่ใช้บัตรคำ มีหลายวิธี ครูผู้ใช้สามารถนำไปดัดแปลงให้เหมาะสม กับบทเรียน วิชาและระดับชั้น ต่อไปนี้จะเป็นตัวอย่างการจัดกิจกรรมซึ่งใช้บัตรคำ

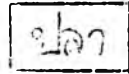
1. เกมบัตรคำสั่ง ใช้สำหรับฝึกการอ่าน วิธีนี้ครูเขียนบัตรคำสั่งเป็น คำกิริยาลวน เช่น ยืน นั่ง ยิ้ม หัวเราะ ร้องเพลง ฯลฯ ครูนำบัตรคำสั่งมาช้ให้ เด็กอ่านพร้อมกัน และทำท่าทางตามคำสั่งเมื่อทุกคนอ่านออกเสียงได้ เข้าใจความหมาย แล้ว ครูก็เริ่มให้เด็กฝึกอ่านในใจ โดยครูชูบัตรคำสั่งขึ้นให้เด็กอ่านในใจและทำท่าทางประกอบตามคำสั่งทีละบัตร ให้เด็กทำพร้อมกันบ้าง เรียกให้ทำทีละคนบ้างสลับกัน

อีกวิธีหนึ่ง ครูเรียกเด็กให้ออกมาอ่านบัตรคำสั่งในใจแล้วทำท่าทางให้ เพื่อนดู เพื่อให้เพื่อนทายว่าเขากำลังทำอะไร ผู้ที่อ่านคำสั่งได้จะทำท่าทางถูก และ เข้าใจความหมายของคำนั้น

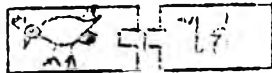
2. เกมบัตรภาพคู่กับบัตรคำ เป็นกิจกรรมที่ใช้ทดสอบความเข้าใจความหมาย ของคำโดยมช้บัตรภาพคู่กับบัตรคำ โดยนำบัตรภาพและบัตรคำที่คิดไว้ทีละเป่ายันึง แยกกัน การทำบัตรภาพและบัตรคำอาจทำคนละชุด หรือเป็นชุดเดียวกันก็ได้ เกมบัตร

จะตองใหญ่กว่า เพราะมีภาพและคำทั้ง 2 อย่าง อยู่ในบัตรเดียวกัน ซึ่งเราก็ดัดให้เป็นภาพติดต่อกัน ซึ่งเมื่อจับคู่กับบัตรจะตอกันสนิท

วิธีแรก ครูนำภาพกับบัตรคำมาจับคู่กันให้เด็กดูก่อน เสร็จแล้วครูนำบัตรคำออกไปแจกให้เด็กคนละ 1 บัตร ให้เด็กนำบัตรคำมาเชาคู่กับบัตรภาพ เช่น

อีกวิธี ครูแจกบัตรคำและภาพที่เป็นภาพติดต่อกัน โดยส่วนที่เป็นคำให้เด็กคนละ 1 บัตร และส่วนที่เป็นภาพ ให้คนละ 1 บัตร ครูเรียกเด็กออกมา 1 คน ที่มีบัตรคำหรือภาพก็ได้แล้วให้คนที่มียบัตรคู่กับคำหรือภาพออกมาจับคู่ โดยถือภาพและคำใหญ่ ถ้าตอสันท์ก็แสดงว่าเด็กอ่านถูกและเข้าใจความหมาย เช่น

3. เกมบัตรคำสัมผัส เป็นกิจกรรมที่ใช้ฝึกการหาคำสัมผัส คล่องจองกัน โดยครูเขียนบัตรคำให้มีเสียงสัมผัสกันเป็นคู่ ๆ ไป เช่น สัมผัสสระ ตี-มี, สวย-รวย, กอ-จอ, โอ-โต และสัมผัสอักษร ปู-ปลา, กา-ไก เป็นต้น วิธีการคือ ครูนำบัตรคำติดไว้ที่กระเป๋าดิน หรือติดไว้บนกระดานดำแล้วให้เด็กเลือกคำที่คล้องจองกันเป็นคู่ ๆ อาจบอกว่าการคำที่สัมผัสสระหรือสัมผัสอักษร สลับกันไป

หรืออาจใช้วิธีแข่งขันจับคู่บัตรคำ แบ่งเป็น 2 ฝ่าย กลุ่มใดจับได้มากที่สุดจะอาจจะแข่งคำสัมผัสคล้องจองกันทั้งสัมผัสอักษรและสัมผัสสระ

หรือแจกบัตรคำให้เด็กทั้งหมดคนละ 1 บัตร และให้เด็กหาคู่โดยจับคู่กับคนที่มียคำคล้องจองกับตนก็ได้

4. เกมฝึกความสังเกต เป็นเกมที่มีความจำและสังเกต วิธีการคือ ครูนำบัตรคำมาจำนวนหนึ่งติดไว้บนกระดาน หรือกระเป๋าดิน ให้เด็กสังเกตตำแหน่งของคำว่าคำใดอยู่ที่ใด ครูจะเวลาตามจำนวนบัตรมากหรือน้อย เพื่อให้สังเกตและจำได้ แล้วครูให้เด็กหันหลังให้กระดาน แล้วครูหยิบบัตรออก 1 บัตรหรือคว่ำบัตร และถามเด็กเป็นรายคน หรือทั้งชั้นให้ตอบว่าคำใดหายไปหรือหยิบออก

ที่จะ 2 คำแล้วแต่ความสามารถของนักเรียนแต่ละระดับชั้น นักเรียนโตจะจำและสังเกตได้มากกว่านักเรียนเล็ก เมื่อเด็กตอบถูกจึงตีบัตรไว้ตามเดิม ทำเช่นนี้จนครบทุกบัตรแล้วจึงเอาบัตรออกเสร็จแล้วให้เด็กเขียนคำศัพท์ที่ถูกต้องลงสมุดอีกครั้ง ครูตรวจโดยหยางบัตรใหญ่และแข่งกันว่าใครเขียนถูกต้องมากที่สุด

5. เกมทกปลา เป็นเกมที่เหมาะสำหรับเด็กชั้นเล็ก วิธีเล่นครูเขียนบัตรเล็กเป็นชื่อหรือคำที่ต้องการให้เด็กอ่าน หรืออาจเขียนบนกระดาษที่ติดเป็นรูปปลาก็ได้แล้วหนีบัตรด้วยครีบทัดติดกระดาษการเขียนคำต่าง ๆ อาจเขียนซ้ำกันก็ได้ หรืออาจจะเขียนเป็นตัวเลขหรือภาษาอังกฤษ ถ้าจะเรียนวิชาใดที่ต้องการ

วิธีเล่น ครูนำบัตรหรือปลาใส่ลงในกล่องหรืออ่างซึ่งสมมุติเป็นอ่างปลา ให้เด็กทุกคนมีโอกาสสอออกมาร่วมกิจกรรมทกปลา อาจเล่นเป็นรายคน หรือกลุ่มก็ได้

วิธีทกปลา นำแม่เหล็กผูกกับเชือก ทกปลาโดยหยอนแม่เหล็กลงไป ในกล่องหรืออ่างปลาแม่เหล็กจะดูดและดึงปลาขึ้นมา ให้เด็กนำปลาหรือบัตรมาที่ครูแล้วอ่านให้ฟัง เมื่ออ่านแล้วก็ปล่อยปลาลงน้ำไป ให้แข่งกันว่าใครทกปลาได้มากกว่ากัน

2. กระเป๋าน้ำ

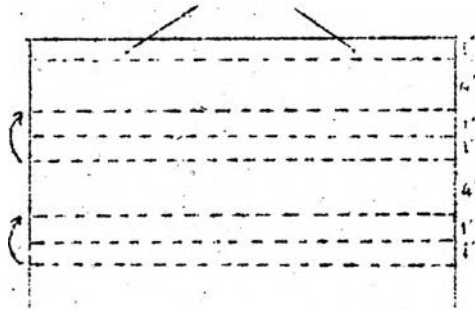
จากตัวอย่างการใช้บัตรคำประกอบการสอนจะเห็นว่าต้องใช้กระเป๋าน้ำเป็นที่เสียบ หรือติดเป็นส่วนใหญ่ กระเป๋าน้ำจึงเป็นสิ่งที่คู่กับบัตรคำหรือแถบประโยค การทำกระเป๋าน้ำอาจทำเป็นรูปสัตว์ สิ่งของก็ได้ ซึ่งนอกจากทำแบบธรรมดาที่เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมแล้ว กระเป๋าน้ำเป็นอุปกรณ์ที่ท่าง่ายและใช้สะดวก เป็นที่สำหรับเสียบบัตรคำ บัตรภาพ ฯลฯ กระเป๋าน้ำแบบธรรมดาอาจทำด้วยกระดาษของสีน้ำตาลซึ่งค่อนข้างเหนียวกว่ากระดาษชนิดอื่น จะใช้ไหนทาน แต่ปัจจุบันนี้มีสิ่งที่เหนียวกว่าคือ พลาสติก กระเป๋าน้ำจึงพัฒนาขึ้น ทำด้วยแผ่นพลาสติกใสแล้วนำมาพับหัด และนำมาติดกับกระดาษแข็งหรือไม้อัด เพื่อนำไปแขวนให้สะดวกในการใช้วัสดุที่ใช้

- กระดาษห่อของสีน้ำตาล หรือแผ่นพลาสติก 1 แผ่น

- กระดาษแข็งหรือไม้อัด 1 แผ่น
- เครื่องเย็บกระดาษ
- ไมบรรทัด
- ดินสอ

วิธีทำ

1. ตัดกระดาษห่อของสีน้ำตาลให้มีส่วนกว้าง เท่ากับความกว้างของกระดาษแข็ง หรือไม้อัดที่ใช้สำหรับเป็นแผ่นรอง
2. แบ่งกระดาษที่ตัดนั้นออกเป็นส่วน ๆ ทางด้านยาวตามอัตราส่วน ดังนี้ 4:1:1 จนกระทั่งสุดความยาวของกระดาษ เว้นขอบบนของกระดาษไว้ประมาณ 1 นิ้ว และขอบล่างประมาณ 4 นิ้ว
3. พับกระดาษเป็นหลีบตามแนวที่แบ่งทางด้านยาวของกระดาษ เว้นขอบบนของกระดาษประมาณ 1 นิ้ว และขอบล่างประมาณ 4 นิ้ว ดังภาพ

4. ผนึกกระดาษที่พับเสร็จแล้วกับกระดาษแข็ง ซึ่งอาจใช้กาวยางน้ำ หรือเครื่องเย็บกระดาษก็ได้ และเพื่อให้สวยงามน่าดู อาจตัดแถบกระดาษกว้างประมาณ 1 นิ้ว มาปิดทาบตรงขอบที่จะเสียบบัตรก็ได้
5. ใช้กระดาษกว้าง 1 นิ้ว ห่มขอบทั้ง 4 ด้านให้ดูเรียบร้อย
6. เจาะคาโกล้านบน 2 คู่ เพื่อให้ร้อยเชือกสำหรับแขวน

กระเป๋านี้ใช้ร่วมกับบัตรค่าดังกล่าวข้างต้นแล้ว และยังใช้ประกอบการสอนโค้หลายวิชาเช่น วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้บทเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น

หมายเหตุ บัตรค่าที่นำมาใช้กับกระเป๋านี้จะต้องเว้นที่ขอบล่างของบัตรไว้ให้กว้างกว่าความลึกของหลืบเล็กน้อย เพื่อว่าเมื่อเสียบกับบัตรหรือแถบประโยคตัวหนังสือจะได้อยู่เหนือหลืบที่เสียบ

อุปกรณ์ประเภทถาวร

อุปกรณ์ประเภทนี้สร้างหรือทำขึ้นด้วยวัสดุที่ค่อนข้างแข็งแรงและใช้ได้ทนทานกว่าประเภทอื่น ๆ และมีอายุยืนนานกว่าและถ้าเราสร้างที่เก็บตัวอุปกรณ์หรือสถานที่เก็บ เช่น ชั้น ตู้ หีบ หอ กล่องที่แข็งแรงอีกชั้นหนึ่งด้วย ดังนั้นอุปกรณ์ประเภทนี้จึงต้องลงทุน มีค่าใช้จ่ายสูง แต่ลงทุนครั้งเดียวใช้แล้วใช้ได้นาน ประโยชน์ก็คือ เมื่อนำไปประกอบการเรียนการสอน สามารถเปลี่ยนเนื้อหา วิธีการ และกิจกรรมใดก็ตามวิชาที่สอน อุปกรณ์ดังกล่าวได้แก่

1. เข็มชชีท่ายปักผ้า
2. หนากากชนิดต่าง ๆ
3. กระดานผ่าสำลี
4. หนังสืออ่านประกอบ
5. ชุดการสอน
6. บทเรียนแบบโปรแกรม
7. หุ่นชนิดต่าง ๆ
8. คู่มืออ่านทาน
9. กระดานหวงเชือก
10. บล็อกคอกภาพหรือตัวอักษร

ตัวอย่างวิธีผลิตอุปกรณ์ประเภทนี้บางชนิด

1. เขียนชื่อย่อปัญหา เป็นอุปกรณ์สำหรับการสอนได้หลายวิชา เช่น วิชาภาษาไทย ใช้ชื่อย่อปัญหาคำศัพท์ และคำถามที่เกี่ยวกับภาษาไทย ซึ่งอาจเขียนเป็นคำกลอนในใบปัญหาเพื่อให้เด็กได้ฝึกการอ่าน และแต่งคำสัมผัสได้

วิชาคณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ ก็สามารถจะใช้เขียนชื่อย่อปัญหาอะไรเอ่ย หรือตั้งคำถามให้เด็กได้ทำกิจกรรมแปลกใหม่และสนุกสนานจากการเล่นเขียนชื่อย่อเช่นกัน

วิธีทำ

ไม่เขียนชื่อย่อ ใช้ไม้ไผ่ หรือตะเกียบ เป็นเขียนชื่อย่อจำนวนอันเท่ากับปัญหาหรือคำถาม เขียนเลขหรืออักษรลงบนปลายไม้เขียนชื่อย่อ

กลองไล่ไม้เขียนชื่อย่อ อาจใช้กระป๋อง กลองกระดะหนา ๆ หรือระบอง ไม้ไผ่ใช้ขนาดใหญ่อเล็กตามความต้องการ ตกแต่งกลองให้สวยงามโดยทาสี หรือใช้กระดาษสีต่าง ๆ ประ

ใบเขียนชื่อย่อ เขียนปัญหาอะไรเอ่ย หรือเขียนเป็นกลอน หรือตั้งคำถามแต่ละวิชาบนบัตรซึ่งใช้เป็นใบเขียนชื่อย่อ คำตอบปัญหาทำของคิดไว้ด้านหลังอีกที เขียนหมายเลขหรือตัวอักษรไว้บนใบเขียนชื่อย่อให้ครบตามจำนวนไม้เขียนชื่อย่อด้วย

วิธีเล่น ครูให้เด็กหยิบเขียนชื่อย่อคนละ 1 อัน หรือเขย่าเขียนชื่อย่อ เมื่อได้ไม้เขียนชื่อย่อแล้วให้อ่านตัวเลขให้เพื่อนได้ยินทั้งห้อง แล้วครูหยิบปัญหาหรือคำถามขึ้นมาอ่านให้นักเรียนตอบ ครูหยิบใบเฉลยออกมาให้ดู ตอบปัญหาอ่านอีกครั้ง ทำหมุนเวียนเช่นนี้จนครบทุกคนหรือหมดคำถาม ครูอาจจะพลิกเพลงวิธีเล่นให้แปลกไปตามความเหมาะสมแต่ละวิชาก็ได้

2. หน้ากาก หน้ากากเป็นอุปกรณ์การสอนที่ใช้ประกอบการสอน เพื่อจัดกิจกรรมได้หลายวิชาทำให้เกิดความสนุกได้เคลื่อนไหว ทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อ เช่น ให้เด็กสวมหน้ากากมา แล้วเด็กกระโดดแบบม้า (gallop) หรือสวม

หน้ากากเป็นสัตว์ต่าง ๆ แล้วแสดงท่าทางของสัตว์นั้นตามจังหวะเพลง

"วิชาวิทยาศาสตร์" ให้เด็กสวมหน้ากากสัตว์ สามารถทำกิจกรรมได้ โดยแบ่งกลุ่มสัตว์ต่าง ๆ ตามจำพวก เช่น สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก เป็นต้น

"วิชาสังคมศึกษา" ให้เด็กสวมหน้ากากแล้วแสดงบทบาทสมมุติตามเรื่องราวที่จัดกิจกรรม

"วิชาภาษาไทย" ให้เด็กสวมหน้ากากสัตว์ แล้วให้ออกชื่อ สกคชื่อสัตว์ หรือทำเสียงร้องของสัตว์นั้น ๆ เป็นต้น

"วิชาคณิตศาสตร์" ให้เด็กสวมหน้ากาก แล้วให้เด็กนับจำนวนหนวดหูสัตว์ ที่เหมือนกันว่ามีกี่ตัว หรือกี่คน อาจให้คิดเบอร์ที่หน้ากากแล้วเรียงลำดับเลข หรือ บอกจำนวนขาของสัตว์ที่นักเรียนสวมหน้ากากว่ามีกี่ขา

ทั่ว ๆ ไปหน้ากากมีอยู่หลายชนิดครูสามารถทำได้อเองจากวัสดุที่หาง่าย คือ กระดาษแข็ง กลองกระดาษ ฝา เข็ม หน้ากากมีอยู่หลายแบบด้วยกัน สามารถจำแนกออกตามแบบที่สวม ดังนี้

1. หน้ากากที่เปิดเฉพาะหน้า
2. หน้ากากที่สวมศีรษะแบบหมวก
3. หน้ากากสวมแบบมงกุฎ
4. หน้ากากสวมครึ่งหน้าบน
5. หน้ากากสวมคลุมศีรษะ (ทำด้วยถุงผ้า ถุงกระดาษขนาดใหญ่หรือเข็ม)
6. หน้ากากแบบแว่นตา

ตัวอย่างการทำหน้ากากที่ปิดเฉพาะด้านหน้า

วัสดุที่ใช้

กระดาษแข็ง หรือกลองกระดาษ

สีระบาย ดินสอสี

กรรไกร เข็ม ยางสติ๊ก ยางยืด

เครื่องตกแต่งหน้ากาทตามความจำเป็น เช่น ขนนก ไหมพรม เศษผ้า

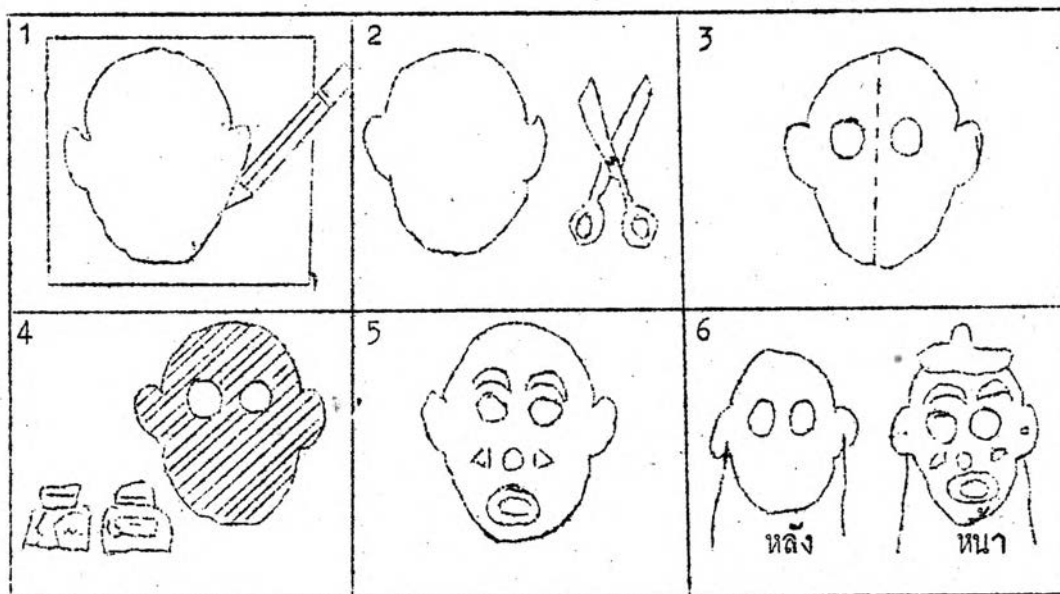
และกระดาษสีต่าง ๆ

วิธีทำ

วาดรูปหน้ากาก เป็นภาพที่เราต้องการลงบนกระดาษแข็ง ให้ขนาดเท่ากับหน้าของผู้สวมเขียนดวงตา 2 ข้างให้อยู่กึ่งกลางของซีกหน้าทั้งสอง เมื่อได้ภาพตามต้องการ ระบายสีให้สดใส นาคู การระบายสีมักจะใช้สีคอนข้างจืด เช่น สีโปสเตอร์ สีเมจิก ถ้าจะให้สีทนนาน ทาแลคเกอร์ทับอีกครั้ง หน้ากากเสร็จแล้ว เจาะรู 2 ข้างหู เพื่อไว้ร้อยเชือก ยางยืด หรือยางสติก สำหรับคล้องหูหรือผูกรัดไปคานหลังของผู้สวม

การตกแต่งเพิ่มเติมอาจทำภายหลังอีกครั้งให้ดูสวยงามแปลกตาจะใช้กระดาษสีใหม่พรม ชนบก ดอกไม้ กากเพชรและอื่น ๆ ตามต้องการ

ภาพประกอบขั้นตอนการทำหน้ากาก

3. กระดานผ้าสาดี เป็นอุปกรณ์ประกอบการสอนที่ทำได้ไม่ยากนัก และราคาไม่แพง มีประสิทธิภาพในการใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมเป็นที่สนใจของนักเรียนมาก จนนักการศึกษาเรียกว่า กระดาน "มหัศจรรย์" (magic board) แม้แต่ในระดับอื่น ๆ ก็เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยเพิ่มคุณค่าในทางการศึกษา แขนงนี้ยังมีหลายชนิด

เรียกชื่อกันตามชนิดของวัสดุที่หุ้มป้าย เช่น แผ่นป้ายที่หุ้มด้วยผ้าสักหลาด แผ่นป้ายที่หุ้มด้วยผ้าสำลี แผ่นป้ายที่หุ้มด้วยสิ่งห่ออื่น ๆ ที่มีพื้นผิวคล้ายผ้าสำลีหรือผ้าสักหลาด เช่น ผ้าฝ้ายที่มีพื้นสามารถเกาะเกี่ยวกันได้ หรือเกาะกับกระดาษทราย กระดาษผ้าสำลีใช้ประกอบการสอนได้ทุกวิชา และทุกระดับชั้น วิธีการใช้ครูอาจจัดกิจกรรมให้น่าสนใจและเหมาะสมกับเนื้อหาได้ตามความต้องการ

การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ได้แก่

1. กระดาษอัด หรือวัสดุอื่น ๆ ที่มีความแข็ง และหนาพอให้แผ่นป้ายคงรูปอยู่ได้ เช่น กระดาษแข็ง โฟม ฝากล่อง เป็นต้น ขนาด 36×48 นิ้ว ซึ่งเป็นขนาดมาตรฐานแต่จะลดลงให้เล็กกว่านี้ก็ได้ตามความสะดวกในการใช้ คือมีขนาด ดังแก่ 12×18 นิ้ว 18×18 นิ้ว, 24×30 นิ้ว และ 27×36 นิ้ว
2. ผ้าสำลี ผ้าสักหลาด หรือวัสดุอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน มีขนาดอย่างน้อยกว้างและยาวกว่ากระดาษประมาณ 4 นิ้ว สีของผ้าใช้สีเรียบ ๆ ไม่ด่างดูสวยงาม เช่น สีกรมท่า สีน้ำกาฬ สีเขียวเข้ม สีแดงเข้ม ทั้งนี้เพื่อให้วัสดุที่นำไปติดเด่นชัดขึ้น
3. วัสดุสำหรับหุ้มผ้า หรือฉีกผ้าลงกระดาษ เช่น เป็ก เครื่องเย็บกระดาษ เข็มและด้าย เข็มถ้าว เข็มอก เป็นต้น จะใช้อย่างหนึ่งอย่างใดก็ตามแต่จะหาได้
4. วัสดุที่ใช้ทำอุปกรณ์เพื่อติดแผ่นป้ายผ้าสำลี ได้แก่ ภาพ กระดาษแข็ง ถ้าว กระดาษทราย เศษผ้าสำลี เศษผ้าสักหลาด สีระบาย นำหมึก ไขมิด หรือกรรไกร

การหุ้มแผ่นผ้ากับกระดาษนั้น มีวิธีหุ้ม 4 วิธีคือ

1. วิธีหุ้มหน้าเดียว วางแผ่นกระดาษลงบนผืนผ้า ดึงริมผ้าขึ้นมาอ้อมขอบกระดาษทางด้านหลังใช้เป็กหรือเครื่องเย็บกระดาษกดไว้ การซึ่งผ้านี้ควรซึ่งที่ละด้าน และต้องซึ่งให้ถึง เสร็จแล้วใช้เข็มถ้าวปักรอยเป็กหรือรอยเย็บให้เรียบร้อย

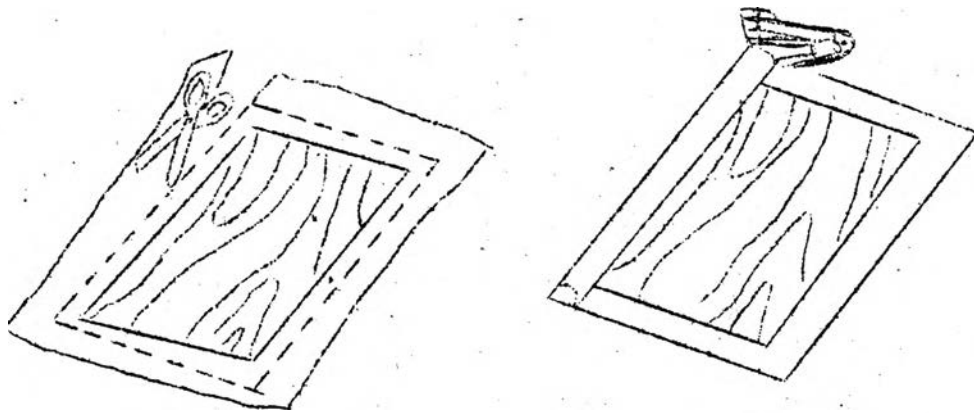
2. วิธีห่มสองหน้า เย็บผ้าให้เป็นถุงเหมือนถุงแป้ง ปิดปากไว้ด้านหนึ่ง สอดแผ่นกระดานเข้าไปและสอดปิดปากถุง กะขนาดถุงให้พอดีเมื่อสอดกระดานเข้าไปแล้วดึงพอเหมาะ

3. วิธีห่มควยการใช้ค้ายและเข็มครึ่งไว้ ทำวิธีเดียวกับการห่มหน้าเดียว แต่แทนที่จะใช้เป็ก ก็ใช้เข็มร้อยค้ายครึ่งคานทรงสามเหลี่ยมให้ติดกันดึงให้ตึงก็ใช้ได้

4. วิธีห่มชั่วคราว ใช้ผืนผ้าทั้งผืนยาว ๆ พันรอบกระดานแล้วใช้เหล็กาวหรือเป็กกดไว้ เมื่อไม่ใช้แล้วแกะออกได้

ภาคปฏิบัติวิธีทำกระดานผ้าสาส์นแบบห่มหน้าเดียว

1. ตัดผ้าสาส์นให้มีขนาดโตกว่าแผ่นไม้อัดคานละประมาณ 4 นิ้ว
2. วางแผ่นไม้อัดลงบนผ้าสาส์น
3. พับชายผ้าทาบขอบไปบนคานหลังของแผ่นป้าย
4. ดึงให้ตึงพร้อมทั้งใช้เครื่องเย็บกระดาษ หรือ เป็ก กดครึ่งผ้าให้ติดกับแผ่นไม้อัด

วัสดุที่ใช้ติดบนกระดานดำสำลี ได้แก่ รูปภาพ แผนที่ หัวหนังสือ และวัสดุที่เป็นของจริง เช่น ใบไม้ วัสดุพวกนี้จะปิดลงบนกระดานดำสำลี ของผนังด้านหลัง ควบวัสดุที่เกาะเกี่ยวกับกระดานดำสำลีได้ เช่น กระดาษทราย ผ่าสำลีหรือผ่าสักหลาด หรืออาจตัดผ่าสำลีหรือผ่าสักหลาดเป็นภาพเงาคำ (sithouette) คือ กรอบนอกของภาพก็ได้ ขนาดของวัสดุให้พอเหมาะกับกระดาน หากใหญ่เกินไปใช้และเก็บลำบาก แต่ของให้ใหญ่พอมองเห็นได้ทั้งห้อง ควรใช้สีช่วยและสีทองติดกับป้าย เพื่อสะดวกในการใช้ควร เก็บชิ้นส่วนไว้ในกล่อง เพื่อป้องกันไม่ให้พับหรือเสียหาย

หลักการใช้กระดานดำสำลีประกอบการสอน

1. เตรียมชิ้นส่วนที่จะใช้แสดงไว้ให้เป็นระเบียบ อย่าให้สับสน
2. ตั้งกระดานให้อยู่ในแนวระดับสายตา ป้ายให้เอนไปข้างหลัง 45 องศา
3. สองแสดงดูก่อน จะใคร่ทราบว่าจะติดอะไรก่อนหลังจึงจะรวดเร็ว
4. ใช้ในที่มืดแสงสว่างเพียงพอ
5. อย่าติดจนแน่น ให้มีระยะห่างพอควร
6. กัดลงทีละชั้น คราวละน้อยชิ้น และกิดให้รวดเร็ว
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอยากมาร่วมแสดงการคิดบ้าง

อุปกรณ์ที่ได้จากวัสดุที่หาได้เปล่าในท้องถิ่นและวัสดุราคาเยา

วัสดุที่หาได้เปล่าในท้องถิ่นมีมากและสามารถที่จะนำมาใช้เป็นอุปกรณ์การสอนได้เป็นอย่างดี วัสดุเหล่านี้อาจเป็นวัสดุที่เป็นอุปกรณ์การสอนในตัวของมันเอง หรือเป็นวัสดุที่ต้องนำมาปรับปรุง ตกแต่งเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของเนื้อหาวิชา เหมาะกับผู้เรียน ถึงแนวคลอมและขบวนการเรียนการสอน วัสดุเหล่านี้ อาจจะได้มาจากการขอมริจาค หรือซื้อในราคาเยา

การผลิตอุปกรณ์การสอนโดยใช้วัสดุเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความคิดพิจารณา ความคิดสร้างสรรค์และความคิดริเริ่มของครู

วัสดุที่หาได้เปล่าในท้องถิ่นและวัสดุราคาเบาที่สามารถนำมาทำอุปกรณ์การสอนได้ มีดังนี้

1. วัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ เช่น กระจบอง กลองกระดาษ ลังไม้ขนาดต่าง ๆ หลอดตกย ฝวชวด ไม้ไอศกรีม เศษกระดาษ เศษไม้ขนาดต่าง ๆ ปฏิทิน หนังสือพิมพ์ ฯลฯ วัสดุเหล่านี้สามารถนำมาดัดแปลง หรือใช้ทำอุปกรณ์การสอนได้ เช่น ใช้กลองกระดาษ หรือกระจบองมาดัดแปลงตกแต่งให้สวยงาม โดยทาสีหรือปะด้วยกระดาษห่อของของขวัญ ใช้สอนเรื่องรูปทรงเรขาคณิตได้ เป็นต้น

2. พวกเมล็ดพืชและส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น ถั่วเขียว ถั่วแดง ข้าวเปลือก ข้าวสาร ถั่วเหลือง ใบไม้ กลีบดอกไม้ ใบตอง สามารถนำมาเรียงต่อกันเป็นรูปภาพ ตัวอักษร ใช้สอนภาษาไทยได้

3. วัสดุที่ได้จากต้นไม้ เช่น กิ่งไม้ ไม้ไผ่ เปลือกไม้ กาบข้าวโหลแห้ง ใบตองตึง (ภาคเหนือ) กาบมะพร้าวอาจนำมาชุบให้แตกใช้ทำแม่แรงทาสี หรือผูกกัน ใช้เขียนตัวอักษร

นอกจากนี้วัสดุที่ได้จากต้นไม้ส่วนอื่น ๆ ยังอาจนำมาให้เด็กฝึกหัดประดิษฐ์อุปกรณ์ในวิชาศิลปะปฏิบัติ ซึ่งเป็นอุปกรณ์การสอนที่ผลิตโดยนักเรียน เช่น ใบตอง ใบมะพร้าว ให้เด็กสานเป็นตัวสัตว์หรือรูปทรงต่าง ๆ ไม้ไผ่อาจทำเป็นปากกาใช้เขียนตัวอักษร หรือทำหลักคิดเลขในวิชาคณิตศาสตร์ได้

4. พวกอุตสาหกรรมพื้นเมือง เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ป่าน ปอ สาลี เลื้อ เป็นต้น วัสดุเหล่านี้ครูอาจจะนำไปใช้ในการผลิตอุปกรณ์การสอนได้ พวกเสื้ออก เลื้อล่าแพน กระสอบป่าน อาจนำมาซึ่งทำกระดานป้ายนิเทศได้ ผ้าฝ้ายหยาบ ๆ อาจใช้แทนกระดานผ้าสาลีได้

5. ใบไม้ที่คานหลังหยาบ และหนามแหลมของต้นไม้ อาจใช้แทนแปก เข็มหมุด ใบไม้ที่หยาบแทนกระดาษทรายใช้กับกระดานผ้าสาลีได้

6. พวกเปลือกหอย กอนหิน กรวด หวาย กานไม้ขีด ไม้จิ้มฟัน เศษผ้า เศษกระดาษ สิ่งเหล่านี้ครูสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นอุปกรณ์การสอน หรือใช้เป็นอุปกรณ์สอนได้เลย เช่น กอนหิน เปลือกหอย ไม้ขีดเลข หรือสอนวิชาวิทยาศาสตร์ได้ ถ้ามารวบรวมเป็นตัวอักษรหรือภาพใช้สอนวิชาภาษาไทยได้

7. กาบที่หาได้ในท้องถิ่น อาจได้จากยางไม้ ยางมะกอก ขาวสุก เส้นขนมจีน แป้งเปียก เพื่อใช้เป็นตัวเชื่อมเมื่อผลิตอุปกรณ์ หรือใช้เป็นอุปกรณ์เองก็ได้

8. สีที่ได้จากพืช และสัตว์บางชนิด

สีดำ - ได้จากมะเกลือ ยางกล้วย ถ่าน ใช้เขียนตัวอักษรหรือภาพ

สีแดง - ได้จากครั่ง มะพลับ ไม้สีเสียด สลักป่า ดอกกรรณิการ์

สีเหลือง - ได้จาก ขมิ้น ขนแกแล ขนมะขูด สีรง ลูกพุด และใบไม้ที่มีรสเปรี้ยว เช่น ใบกระเจียว

สีเขียว - ได้จากใบยอป่า ใบแค ใบเตย สมอดีไทย

สีน้ำเงิน - ได้จากต้นคราม ดอกอัญชัน

นอกจากวัสดุที่กล่าวมาแล้ว ในท้องถิ่นต่าง ๆ ยังมีวัสดุอื่น ๆ ที่สามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์อีกมาก ซึ่งขึ้นอยู่กับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของครูในการที่จะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการผลิตอุปกรณ์การสอนเอง

อุปกรณ์การสอนประเภทนี้สามารถหาได้ง่าย ใช้เฉพาะกาล ครูกับนักเรียนช่วยกันหาและช่วยกันผลิตเป็นอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์ประเภทนี้ที่สามารรถซ่อมแซมได้ หรือทำใหม่ได้รวดเร็วแต่เก็บรักษาไว้ไม่ได้นาน

อุปกรณ์ประเภทเป็นชุด

อุปกรณ์ประเภทนี้ เป็นอุปกรณ์ที่จัดทำไว้เป็นชุด และต้องใช้ในแต่ละชุด เด็กจะเล่นได้หลายคน ถ้าครูทำไว้หลาย ๆ ชุด และในแต่ละชุดเนื้อหาไม่ซ้ำกัน ก็จะช่วยให้เด็กได้เล่นทั่วถึงกันทั้งห้องและช่วยขยายประสบการณ์ของเด็ก อุปกรณ์

ประเภทนี้ครูสอนให้เด็ก ๆ ช่วยกันทำก็ได้ เมื่อทำเสร็จแล้วควรเก็บใส่ของ
กระดาษหรือถุงพลาสติก แยกไว้เป็นชุด ๆ เพื่อความสะดวกเวลาที่จะใช้ อุปกรณ์
ประเภทเป็นชุดได้แก่

1. บิงโก
2. โดมิโน
3. ทอคำสัมผัส
4. ภาพเคียวเพื่อคิดคำ คิดเรื่อง
5. ภาพชุด 5 ภาพจบ
6. ชุดฝึกศัพท์ (เชื่อมซี, แม่हाลูก)
7. ชุดคำพังเพย
8. วงเวียนสระ พยัญชนะ ทัวสะกด
9. จับใจความจากเรื่อง
10. ชุดหาปัญหา
11. ชุดสมค่านำโชค
12. ชุดเทออักษร

ตัวอย่างวิธีผลิตอุปกรณ์ประเภทเป็นชุดบางชนิด ซึ่งจะนำไปใช้ในการสอน
ภาษาไทย และช่วยให้เด็กเรียนด้วยความสนุกสนาน พร้อมทั้งได้ความรู้ไปด้วย

1. ชุดแม่हाลูก เป็นเกมใช้ฝึกศัพท์

วัสดุที่ใช้ ฝาเบียร์ (25 อันต่อ 1 ชุด) กาว (ที่แห้งง่าย) สีเมจิกขนาดเล็ก
กรรไกร กระดาษสี 2 สี (สีอ่อน ๆ)

วิธีทำ ตัดกระดาษสี (สีใดสีหนึ่งก็ได้ แต่ควรเป็นสีอ่อน ๆ เพราะต้อง
เขียนคำลงบนกระดาษนี้) ให้เป็นวงกลมเท่ากับด้านในของฝาเบียร์ ประมาณ 5 อัน
แล้วเขียนคำว่า ตา แม่น้ำ ต้นไม้ ดอกไม้ เมือง ลงบนกระดาษที่ตัดไว้ อันละ 1 คำ
(ใช้สีเมจิกปลายเล็กเขียนจะชัดเจชัด) นำกระดาษวงกลมที่เขียนคำไว้แล้วติดไว้แล้ว
ในฝาเบียร์ด้านในอันละ 1 คำ

ใช้กระดาษสีอ่อน ๆ อีกสีหนึ่ง ตัดวงกลมเท่าคราวแรกจำนวน 20 อัน เขียนคำว่า วาริน คงคา ชลธาร นที, บุรี พาราธานี นคร, ผกา บุปผา บุษบา มาลี, จักษุ นันย นัยตา เนทร, รุกขา รุกข พฤษภา พฤษภ, นำคำที่เขียนนี้ ติดในฝาเบียร์ เช่นเดียวกับคราวแรก

วิธีเล่น

1. เล่นได้ครั้งละ 5 คน โดยแจกคำว่า ตา แม่น้ำ เมือง ต้นไม้ ดอกไม้ (เป็นแม่) ให้กับผู้เล่นคนละ 1 คำ คำที่เหลืออีก 20 คำ คว้าเอาไว้
2. เขียนฉลากเลข 1-5 ให้ผู้เล่นจับคนละ 1 อัน (เพื่อจะได้ทราบว่าใครจะได้หยิบคำที่คว้าไว้เป็นคนี่ 1, 2,)
3. ผู้เล่นที่จับได้เลข 1 หยิบคำที่คว้าไว้ขึ้นมา 1 อัน ถ้าคำที่หยิบมีความหมายตรงกับคำที่มีอยู่ก็เก็บไว้ ถ้าไม่ใช่คว้านกองกลาง เช่น มีคำว่า ตา หยิบได้ คำว่า นัยตา ก็เก็บไว้ ถ้าเป็นคำว่า บุรี ก็เอาคืน (วิธีนี้จะตรวจสอบดูได้ว่าผู้เล่นรู้สึกทึ่ง หมายความว่าความหมายของคำต่าง ๆ หรือไม่)
4. ผู้เล่นที่เหลือ (คำที่มีความหมายตรงกับคำที่มีอยู่ครั้งแรก) ได้ครอบก่อน 4 คำ เป็นผู้นชนะ

2. ชุดเก้าอักษร เป็นเกมฝึกคิดคำและเขียนคำให้ถูกต้อง

วัสดุที่ใช้ กระดาษแข็ง (หน้าขาว หลังเทา) เทปใส สีเมจิกขนาดใหญ่นกรรไกร มีดคม ๆ กระดาษ คินสอเท่าจำนวนผู้เล่น

วิธีทำ ใช้กระดาษแข็งทำเป็นลูกเต๋าขนาด 6x6 ซม. โดยให้กระดาษสีขาวอยู่ด้านนอก วิธีทำลูกเต๋า ทำได้ง่าย ๆ ดังนี้ คือ ตัดกระดาษกว้าง 6 ซม. ยาว 24 ซม. แล้วใช้มีดคม ๆ กรีดลงบนกระดาษด้านสีขาวตามช่วงที่แบ่งไว้ (กรีดให้ลึกพอควร อย่าให้กระดาษขาดจากกัน) พับกระดาษตามรอยที่กรีด ก็จะได้ 4 ด้าน ใช้เทปใสปะตามรอยพับของแต่ละด้าน ส่วนด้านบนและล่างของลูกเต๋าก็ตัดกระดาษขนาด 6x6 ซม. 2 ชิ้น ตัดด้านบนลูกเต๋า 1 ชิ้น ด้านล่าง 1 ชิ้น

แล้วใช้เทปใสปะตามรอยต่อให้เรียบร้อย ก็จะได้ลูกเต๋าขนาด 6x6 ซม. ตามต้องการ
 ทอจากนั้นเขียนตัวอักษร ก ค ช ด ฉ ก ลงบนแต่ละด้านของลูกเต๋า
 (ใช้สีเมจิกเขียนจะให้เห็นชัด) หรือจะเขียนตัวอักษรอื่น ๆ เช่น ร ย ง จ ว ฉ
 ก็ได้ และอาจจะทำลูกเต๋าท่ออักษรไว้อีกหลาย ๆ อันก็ได้

วิธีเล่น

1. เล่นได้ครั้งละ 4-6 คน
2. เขียนฉลากเท่าจำนวนคนที่เล่น เพื่อจะจับฉลากว่าใครจะได้ทอด
 ลูกเต๋าเป็นคนแรก
3. เมื่อผู้เล่นทอดเต๋าท่ออักษร ตัวใดขึ้นด้านบน จะต้องเขียนคำที่ประสม
 ด้วยอักษรนั้น ๆ ลงบนกระดาษของคนที่เตรียมไว้ (ห้ามให้ผู้เล่นคนอื่น ๆ เห็น)
4. เมื่อครบรอบตามที่ตกลงกันไว้ ผู้เล่นทุกคนจะนำคำที่ตนเองเขียนให้
 ผู้เล่นอื่น ๆ ดู และคิดคะแนน ถ้าเขียนได้ถูกต้องคำละ 1 คะแนน เขียนผิดไม่ได้
 คะแนนใครได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ชนะ

หมายเหตุ. ในการเล่น อาจจะใช้เต๋าท่ออักษรหลายลูกก็ได้ แล้วแต่ผู้เล่นจะตกลงกัน

อุปกรณ์ประกอบการสอนเฉพาะวิชา

ในที่นี้จะกล่าวถึงอุปกรณ์ประกอบการสอนคณิตศาสตร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น
 7 ชนิด คือ

1. อุปกรณ์ที่ได้มาจากวัสดุเหลือใช้ เช่น ฝาจาก ไม้ไอศกรีม เมล็ดพืช
 หลอดคูดอกไม้ กานชูป กอนหิน เปลือกหอย อุปกรณ์ที่มีรูปทรงเรขาคณิต ฯลฯ
2. อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการชั่ง เช่น เครื่องชั่งชนิดสปริง ชนิดสองแขน
 วัสดุที่ใช้ชั่ง เช่น ผลไม้ หนังสือ ทรายใส่ถุงหนักต่าง ๆ กัน เช่น 100, 200,
 300 และ 400 กรัม

3. อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการทวง ไล่แก เครื่องทวง เช่น ถัง ลีกร
ถวยทวง ขอนโตะ ขอนซา อุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้ทวง เช่น ขวด ถวย กระจบอง
และวัสดุที่ทวงได้ เช่น น้ำ ทราย เมล็ดพืช

4. อุปกรณ์ที่ใช้วัด ไล่แก เครื่องวัด เช่น ไม้มเมตร สายวัด ไม้มบรรทัด
วัสดุที่ใช้วัด เช่น เชือก ไม้ แถบกระดาษ

5. ขนสัตว์และเหรียญชนิดต่าง ๆ ที่เป็นของจริงและของจำลอง

6. ดินน้ำมันและอุปกรณ์ในการแบ่งส่วน เช่น ผลไม้ กระดาษ

7. อุปกรณ์ที่ครูสามารถทำเองเพื่อจุดมุ่งหมายในการสอนเฉพาะเรื่อง
ส่วนมากมักจะเป็นอุปกรณ์ที่ทำจากกระดาษแข็ง กระดาษสี ไม้อัด ฝาสำลี ลวด
ไล่แก บัตรภาพ บัตรภาพคู่กับตัวเลข บัตรเลขไทย - เลขอารบิก (ใช้เล่นเกมโคมิโน)
นาฬิกาจำลอง กระดาษแข็งตัดเป็นรูปเรขาคณิต แผนป้ายฝาสำลีและกระเป๋ายัน
กระดาษเศษส่วน หลักลูกคิดแผนรูปภาพ ฯลฯ

ตัวอย่างการผลิตอุปกรณ์การสอนคณิตศาสตร์ที่ครูสามารถทำเองได้ 2 ชนิด
พอสังเขปดังนี้คือ

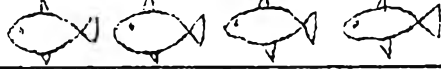

1. แผนรูปภาพ เพื่อใช้สอนเรื่องการอ่านแผนรูปภาพ

เนื้อหา แผนรูปภาพที่ใช้รูปแสดงจำนวนสิ่งต่าง ๆ อาจให้รูปหนึ่งรูปแทน
จำนวนหลายหน่วย เราเขียนแผนรูปภาพแสดงได้ทั้งความแน่นอนและแนวตั้ง

วัสดุที่ใช้ กระดาษวาดเขียนสีขาว (ขนาดใหญ่) สีเมจิก หรือ สีเทียน
ไม้มบรรทัด ดินสอดำ

วิธีทำ แบ่งกระดาษเป็นช่องตามภาพข้างล่าง เขียนรูปสัตว์ชนิดต่าง ๆ
ตามจำนวนที่ของถาด ระบายสีให้สวยงาม

แผนรูปภาพแสดงจำนวนสัตว์เลี้ยงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ไก่	
ปลา	
นก	
สุนัข	
กระต่าย	

กำหนดให้รูปสัตว์ 1 รูป แทนจำนวนสัตว์ 1 ตัว
วิธีใช้

- ก. ทัดแผนรูปภาพลงบนกระดาษดำ ใช้ปากกกดที่มุมกระดาษทั้ง 4 มุม
- ข. สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับแผนรูปภาพที่ติดไว้
- ค. ซักถามนักเรียนถึงแผนรูปภาพดังนี้
 1. เป็นแผนรูปภาพแสดงอะไร
 2. รูปสัตว์ 1 รูป แทนจำนวนสัตว์กี่ตัว
 3. นักเรียนเลี้ยงสัตว์อะไรมากที่สุด และเลี้ยงสัตว์อะไรน้อยที่สุด
 4. สัตว์ที่นักเรียนเลี้ยงเป็นจำนวนเท่ากัน มีอะไรบ้าง
 5. แมวที่นักเรียนเลี้ยงมีจำนวนมากกว่าปลาที่นักเรียนเลี้ยงกี่ตัว
 6. สุนัขที่นักเรียนเลี้ยงมีจำนวนน้อยกว่าแมวที่นักเรียนเลี้ยงกี่ตัว
 7. ไก่ที่นักเรียนเลี้ยงมีจำนวนมากกว่านกที่นักเรียนเลี้ยงกี่ตัว
 8. รวมสัตว์ที่เลี้ยงทั้งหมดมีกี่ตัว
 9. ปลา นก ที่นักเรียนเลี้ยงรวมกันแล้วมีจำนวนมากกว่าหรือน้อยกว่าแมวที่นักเรียนเลี้ยงกี่ตัว
 10. ไก่ ปลา สุนัข ที่นักเรียนเลี้ยงรวมกันแล้วมีจำนวนมากกว่านกรวมกับแมวที่นักเรียนเลี้ยงกี่ตัว

2. นาฬิกา

เนื้อหา

1. นาฬิกาใช้สำหรับบอกเวลา บนหน้าปัดนาฬิกาแบ่งออกเป็น 12 ช่องใหญ่ มีตัวเลข 1-12 กำกับ และมีเข็ม 2 อัน คือเข็มสั้นและเข็มายาว เข็มายาวบอกเวลา เป็นนาที เข็มสั้นบอกเวลาเป็นชั่วโมง

2. เมื่อเข็มายาวหมุนไป 1 รอบ หรือ 12 ช่องใหญ่ เข็มสั้นจะเคลื่อนไป 1 ช่องใหญ่ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง

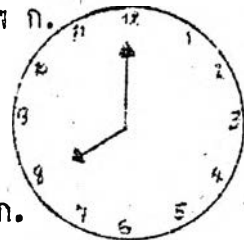
3. 1 ช่องใหญ่มีขีดแบ่งไว้เป็น 5 ช่องเล็ก ๆ แต่ละช่องเล็กหมายถึง 1 นาที ดังนั้น 5 ช่องเล็กหมายถึง 5 นาที (โดยถึงคนที่ตัวเลข 12) ถ้าหมุนเข็มายาวจากตัวเลข 12 ไปยังตัวเลข 1 จะได้ 5 ช่อง เป็น 5 นาที ถ้าเข็มายาวหมุนกลับมาถึงเลข 12 ตามเดิม คือหมุน 12 ช่อง ก็จะได้ 60 นาที (ช่วยกันสรุปว่า เข็มายาวเดินครบ 1 รอบได้ 60 นาที) ส่วนเข็มสั้นจะเคลื่อนไป 1 ชั่วโมง นั่นคือ 60 นาที เป็น 1 ชั่วโมง

4. เข็มสั้นหมุนไป 1 รอบหน้าปัดจะเป็นเวลา 12 ชั่วโมง วันหนึ่งเข็มสั้นจะหมุน 2 รอบพอดี นั่นคือวันหนึ่งจะมี 24 ชั่วโมง

วัสดุที่ใช้ กระดาษคอนข้างแข็ง (หน้าขาวหลังเทา) 1 แผ่น ปีก 2 ขากรรไกร สีเมจิก วงเวียน (หรือวัสดุชอบกลมวางทาบบนกระดาษเป็นหน้าปัด)

วิธีทำ

1. ทำนาฬิกาจำลองหน้าปัดชั้นเดียว (ชั้นใน) ตามภาพ ก. เพื่อฝึกให้นักเรียนแสดงเข็มนาฬิกา และอ่านเวลาบนนาฬิกา จำลองในรอบ 12 ชั่วโมง ให้คล่องก่อน

ภาพ ก.

2. ทำหน้าปัดชั้นที่สอง (ชั้นนอก) ภาพ ข. จะมีตัวเลข 13-24 (เขียนตรงกับเลข 1-12) อีกวงหนึ่งหน้าปัดชั้นนอกนี้จะบอกเวลาเมื่อเข็มนาฬิกาหมุนในรอบที่สอง ภาพ ข.

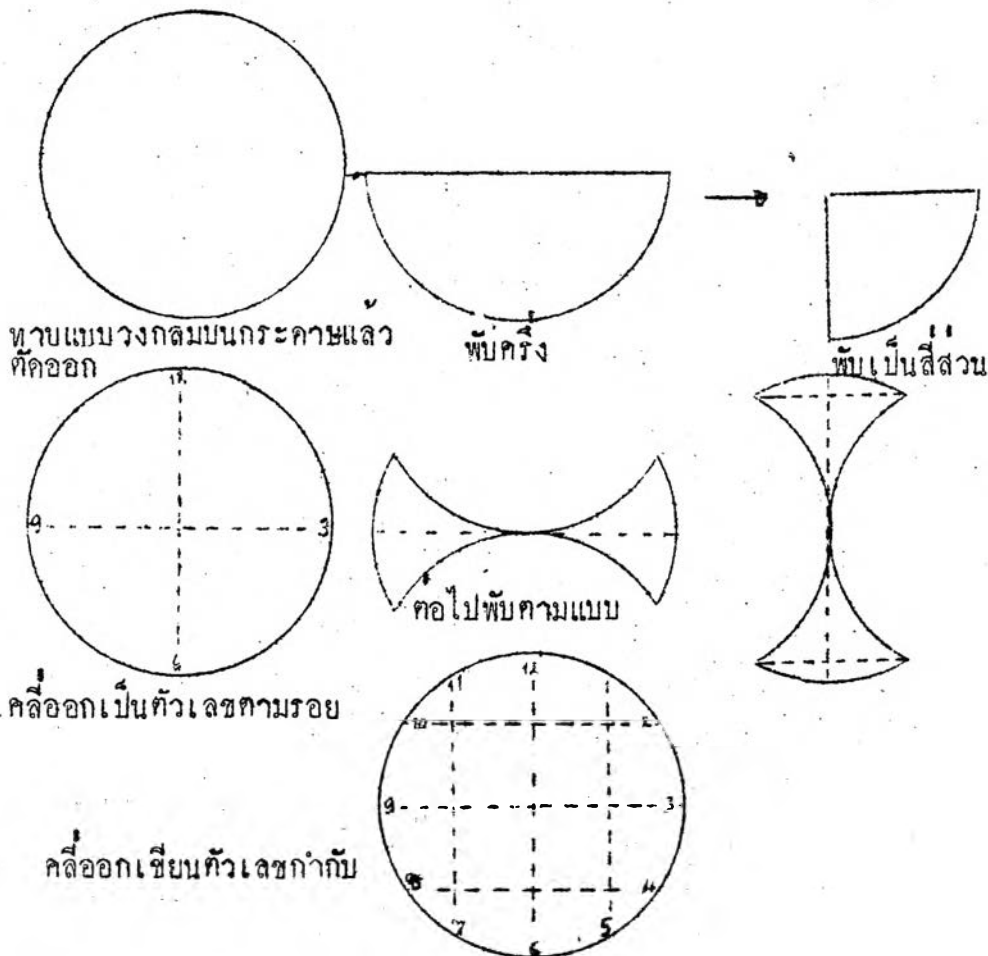
วิธีใช้

1. นำอภิปรายถึงประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันในเรื่องเวลา เช่น เวลาตื่นนอน รับประทานอาหารเช้า ไปโรงเรียน เคารพธงชาติ ฯลฯ

2. ให้นักเรียนดูเวลาจากนาฬิกาจริง หรือนาฬิกาจำลอง อภิปรายจากรายละเอียดบนหน้าปัดตามเนื้อหาข้อ 1, 2, 3

3. ฝึกให้นักเรียนอ่านเวลาจาก 1 นาฬิกา ไปถึง 12 นาฬิกา แล้วให้นักเรียนหมุนเข็มแสดงเวลาบนนาฬิกาจำลองที่ทำขึ้นตามคำสั่งของครู เช่น 6 นาฬิกา 9 นาฬิกา ฯลฯ

การให้นักเรียนทำนาฬิกาจำลอง จะทำได้โดยใช้แบบวงกลม กระจบองนม แก้ว วัสดุขอบวงกลม วางทาบบนกระดาษขาวเป็นหน้าปัด ให้ทำเฉพาะหน้าปัดชั้นเดียว ตามภาพที่แสดงไว้ข้างล่าง

นำหน้าปัดที่ทำได้หากาวติดบนกระดาษแข็ง (เพื่อให้ใช้ได้นาน) เมื่อแห้งแล้วใช้กระดาษแข็งทำเข็มส้นและเข็มยาวติดตรงกลางควยเป็ก 2 ขา

4. เมื่อนักเรียนอ่านเวลาบนหน้าปัดชั้นเดียวคล่องแล้ว จึงทำหน้าปัดชั้นที่สอง ครูชี้แจงว่าเมื่อเข็มส้นอยู่ที่เลข 1 ในรอบที่สอง เราไม้อ่าน 1 นาฬิกา เพราะจะซ้ำกับเมื่อเข็มหมุนในรอบที่หนึ่งแต่เราจะอ่านต่อจาก 12 นาฬิกา เป็น 13 นาฬิกา และอ่านต่อเป็น 14 นาฬิกา ทอ ๆ ไปจนถึง 24 นาฬิกา

ครูแสดงนาฬิกาหน้าปัด 2 ชั้น ซึ่งมีตัวเลข 13-24 (เขียนตรงกับเลข 1-12) อีกวงหนึ่ง

หน้าปัดชั้นในบอกเวลาเมื่อเข็มส้นหมุนในรอบ 12 ชั่วโมงแรก และชั้นนอกบอกเวลาเมื่อเข็มนาฬิกาหมุนในรอบที่สอง เนื่องจากเข็มนาฬิกาหมุนครบรอบแรกเมื่อเวลา 12 นาฬิกา หรือเที่ยงวันจึงอาจกล่าวได้ว่า หน้าปัดชั้นในบอกเวลาก่อนเที่ยงวันและชั้นนอกบอกเวลาหลังเที่ยงวัน ครูควรย้ำเรื่องก่อนเที่ยงวันและหลังเที่ยงวัน

5. ปีกไม้ให้นักเรียนบอกเวลาจากหน้าปัดนาฬิกาเมื่อกำหนดให้เป็นเวลาก่อนเที่ยงวันหรือหลังเที่ยงวัน โดยให้นักเรียนอ่านเข็มจากหน้าปัดนาฬิกา 2 ชั้นก่อนเมื่ออ่านคล่องแล้ว จึงเอาหน้าปัดชั้นนอกออก เพื่อว่าเมื่อนักเรียนพบนาฬิกาในชีวิตประจำวันซึ่งไม่มีหน้าปัด 2 ชั้น จะได้อ่านเวลาได้ถูกต้อง

6. เมื่อนักเรียนอ่านเวลาคามภาษาเขียนคล่องแล้ว จึงแนะนำภาษาพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเริ่มจาก เที่ยงคืน.... ก็หนึ่ง.... เที่ยงวัน.... บ่ายโมง.... เที่ยงคืน....

อุปกรณ์การสอนประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้ เป็นเพียงข้อเสนอแนะที่ให้เห็นแนวทางในการผลิต และใช้อุปกรณ์การศึกษาประกอบการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาและการศึกษาก่อนวัยเรียนบางประการ ซึ่งผู้เขียนหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สอน ซึ่งอาจนำไปประยุกต์ใช้ในบทเรียนอื่น ๆ ได้อีกตามความเหมาะสม

ตอน 3
การนำสื่อการสอนมาใช้

หลักการเลือกสื่อการสอน

การเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความฉลาดความสามารถของครูเอง ถ้าเลือกได้เหมาะสม ทำให้การสอนสนุกสนานเป็นที่เข้าใจง่าย เรียนสนุกไม่เบื่อ

1. สื่อการสอนเหล่านั้นต้องเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของเด็ก สื่อการสอนประกอบวิชาชั้นประถมจะทองงายกว่าในชั้นมัธยมเป็นต้น
2. สื่อการสอนเหล่านั้นจะทองตรงกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนและจุดมุ่งหมายของครูที่จะสอนบทเรียนนั้น ๆ บทเรียนแต่ละบท แต่ละวิชาย่อมมีจุดมุ่งหมายไม่เหมือนกัน ดังนั้นสื่อการสอนทั้งหลายที่ดีจะทองตรงกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนและของครูผู้สอนด้วย
3. สื่อการสอนจะทองอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี หมายความว่าสื่อเหล่านั้นจะทองไม่มีขอบกรอบอย่างใดอย่างหนึ่ง

ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

1. ขั้นเลือก

การเลือกสื่อการสอน เพื่อนำมาประกอบการสอนนั้นนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าเลือกสื่อการสอนที่ไม่เหมาะสมมาใช้แล้ว ก็อาจจะนำไปใช้ไม่ได้ผลดีดังที่คาดหมายไว้ใน การเลือกสื่อการสอนประกอบการสอนนั้น ควรจะถือหลักดังต่อไปนี้คือ

1. มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่สอน และตรงกับจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่
2. เหมาะกับความรู้อะและประสบการณ์ของนักเรียนหรือไม่
3. เหมาะกับอายุและระดับชั้นของนักเรียนหรือไม่
4. มีลักษณะเป็นที่น่าสนใจหรือไม่

5. มีเนื้อหาและวิธีใช้ที่ยากหรือไม่
6. เป็นเนื้อเรื่องที่สำคัญที่นักเรียนจะท่องหรือไม
7. การแสดงหรือการใช้ศัพท์สนวนสนวนนั้น ๆ มีความยาวเหมาะสมหรือไม่
8. นักเรียนจะได้รับความเข้าใจอะไรบ้างจากศัพท์สนวนสนวน
9. สื่อการสอนจะช่วยสร้างเสริมเปลี่ยนแปลงเจตคติหรือมีคุณค่าแก่ผู้เรียน

อย่างไรบ้าง

10. สื่อการสอนนั้นช่วยสร้างเสริมทักษะอะไรบ้างหรือไม่
11. ถ้ามีสื่ออยู่หลายอย่างในเรื่องเดียวกัน พิจารณาควาอย่างไรในที่เหมาะสมและให้ความเข้าใจให้แก่ผู้คิดที่สุด ในเวลาอันสั้น

12. มีเนื้อหาที่คาดเคลื่อน หรือผิดเพี้ยนไปจากความจริงบ้างหรือไม่
13. เทคนิคในการทำดีหรือไม่ เช่น เกี่ยวกับเสียง, ภาพ, ขนาด, ความเป็นจริง, ราคความสนใจ ฯลฯ

14. สื่อนั้นทันสมัยเหตุการณ์หรือไม่

15. คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไปหรือไม่

16. มีกิจกรรมอะไรที่สัมพันธ์กับอุปกรณ์การสอนนั้นบ้างหรือไม่

จากหลักทั้งหลายที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น อาจจะสามารถสรุปได้ว่าการที่ครูจะเลือกสื่อการสอนและใช้ศัพท์สนวนสนวนทั้งหลายที่ได้อธิบายมาใช้ประกอบการสอนให้ได้อผลดีนั้นครูจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้คือ

1. ต้องเข้าใจจุดหมายของบทเรียนเป็นอย่างดี
2. ต้องเข้าใจความมุ่งหมายของการนำสื่อการสอนมาใช้ประกอบการ

สร้างให้แจ่มแจ้ง

3. ต้องเข้าใจลักษณะของสื่อการสอนชนิดต่าง ๆ ว่าสามารถใช้เพื่อสร้างความสนใจให้ความหมายและประสบการณ์ ฯลฯ อย่างไรบ้าง เช่น

กระดานขอลด อาจใช้เพื่อเขียนภาพโคอะแกรม แผนภูมิ หัวข้อเรื่อง

คำจำกัดความขอแนะนำ ขอสรุปและการบ้าน เป็นต้น

แผนภูมิรูปภาพและไคอะแกรมใช้เมื่อต้องการจะเน้น แสดงให้เห็นส่วนประกอบ แสดงขบวนการ เปรียบเทียบและสถิติที่สำคัญ ๆ

ภาพโฆษณาและการทุน เมื่อต้องการเร้าความสนใจ ดึงดูดความใส่ใจ แนะนำแนวทางและคล้อย่างใดอย่างหนึ่ง

หนังสือ คู่มือเอกสาร เพื่ออ้างอิง ให้ความรู้อันเป็นพื้นฐานและแนะนำทางต่าง ๆ

ของจริง เมื่อต้องการให้นักเรียนเห็นของจริง

หุ่นจำลอง เพื่อแสดงให้เห็นโครงสร้าง และความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของสิ่งที่มีมองไม่เห็นหรือไม่อาจนำมาศึกษาได้

ภาพยนตร์ เมื่อต้องการให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวาง เกิดความประทับใจ ซึ่งของจริงอยู่ไกลเกินไป เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต การให้เห็นขบวนการทำงาน

สไลด์หรือฟิล์มสกริป ต้องการให้นักเรียนเห็นภาพนั้นพร้อมกันทั้งชั้น เพื่อต้องการศึกษารายละเอียดของแต่ละส่วนนาน ๆ

นิทรรศการ แสดงวัสดุที่ผลิตเสร็จแล้ว แสดงผลงานที่เด่น เปรียบเทียบผลงานที่ขาดความประณีตหรือแสดงขบวนการ การทำ การผลิต เป็นต้น

การศึกษานอกสถานที่ เมื่อต้องการแนะนำให้เด็กรู้จักกับ โรงงาน สถานที่ต่าง ๆ หรือต้องการให้ได้เห็นจริง ๆ

4. ต้องมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนทั้งหลายที่มีอยู่ในโรงเรียนหรือในห้องเรียนและพิจารณาว่ามีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของวิชาที่สอนอย่างไรบ้าง

2. ขั้นเตรียม

1. การเตรียมบันทึกการสอน จุดมุ่งหมายของการสอนที่ดีก็คือ ต้องการจะให้เด็กเรียนได้มากขึ้นในเวลาอันสั้น การสอนที่ดีนั้นมิใช่เป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย ๆ

หรือทำให้เสร็จได้อย่างรวดเร็ว แต่ก็ไม่ใช่ว่าเป็นสิ่งที่ควรเกินไปนัก ถ้าได้มีการวางโครงการการสอนไว้เป็นอย่างดีแล้ว ดังนั้นการเตรียมบันทึกการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการสอนที่ดีทั้งหลาย เพราะการบันทึกการสอนจะช่วยให้ครูมองเป็นแนวทางที่จะให้บทเรียนที่น่าสนใจ และช่วยการเรียนของเด็กได้ผลดียิ่งขึ้น

การเตรียมการสอนนั้นนับว่าเป็นเคล็ดลับอย่างหนึ่งในการสอน เพราะว่าความสำเร็จในการสอนนี้มักจะเป็นสัดส่วนกับการเตรียมเสมอ คือถ้าเตรียมมากความสำเร็จก็ย่อมมีมาก ถ้าเตรียมน้อยความสำเร็จก็ย่อมมีน้อย โประครลิกไว้เสมอว่าการเตรียมก็คือการฝึกซ้อมไว้ล่วงหน้านั่นเอง

2. เตรียมสื่อการสอน ตรวจสอบสื่อการสอนที่เลือกอีกครั้งหนึ่งว่าตรงกับ ความมุ่งหมายหรือไม่แล้วปฏิบัติดังนี้

ก. จุดหัวข้อที่สำคัญที่ตั้งใจจะอธิบายหรือพูดให้เด็กเข้าใจไว้

ข. ซ่อมการใช้สื่อที่นั้นจนกระทั่งเกิดความเคยชินและแสดงได้โดยไมเคอะเขิน

ค. จัดเตรียมการใช้ตามลำดับก่อนหลัง เตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะใช้ได้ทันที

ง. ทิศแผนภูมิ ภาพโฆษณา รูปภาพ และอื่น ๆ ณ ที่กำหนดไว้ ควรจะ ทิศเฉพาะสิ่งที่ต้องการจะใช้ขณะนั้นเท่านั้น ส่วนที่ยังไม่ใช้นั้นควรจะ ทิศทิ้ง หรือถ้าเตรียมไว้ก็ควรหาอะไรบังไว้ก่อน

จ. ถ้าเป็นเครื่องฉาย เครื่องบันทึกเสียง ควรจะตรวจสอบก่อนว่ายังใช้ ได้ผลดีหรือไม่

ฉ. จัดเตรียมวางอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ไว้ให้พร้อม เรียงตามลำดับ การใช้ก่อนหลัง เพื่อป้องกันมิให้สับสนขณะใช้

ช. ลองซ้อมการสอนดูสักครั้ง และจับเวลาดูว่าเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ เพราะบางครั้งอาจทำให้เกินเวลาของคนอื่นไปได้

3. เตรียมห้องเรียน

1. จัดเก้าอี้ให้เพียงพอ และให้ดูมุมมองเห็นและได้ยินอย่างชัดเจน
2. ตรวจสอบแสงสว่าง การระบายอากาศ และอื่น ๆ
3. ตรวจสอบสิ่งนี้อาจทำให้ความสนใจของนักเรียนหันเหไปทางอื่น วามีบ้างหรือไม่ว่าการที่ทดสอบแข่งขันกับสิ่งรบกวนนั้น นอกจากจะทำให้เสียเวลาแล้ว ยังอาจจะชักจูงใจเด็กหันเหความสนใจออกนอกศูนย์กลางได้

4. เตรียมเด็ก

1. การใช้สื่อการสอนบางอย่างนั้นครูกับเด็กควรจะได้ถึงความมุ่งหมายไว้ร่วมกัน
2. ช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมที่จะเรียน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น
 - ก. พยายามสัมพันธ์สิ่งที่จะเรียนใหม่เข้ากับประสบการณ์ หรือภูมิหลังที่เด็กมีมาก่อนแล้ว
 - ข. ย้ำช่วยให้เด็กมีความสนใจในสื่อที่ครูจะเตรียมมาแสดง เพราะว่าการสนใจจะช่วยให้เด็กพยายามเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดี
 - ค. เตรียมให้เด็กได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับสื่อที่จะใช้ เช่น อธิบายศัพท์หรือคำใหม่ ๆ

3 ขั้นใช้

ควรเริ่มเรื่องตามที่เตรียมไว้ทันที ไม่ควรเริ่มสนทนาด้วยคำถามหรือการอธิบายอะไรก็ตามอะไรต่าง ๆ ที่นอกเรื่อง พยายามทำให้ผู้ฟังใส่ใจโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยกล่าวถึงความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ที่สำคัญ ๆ และสิ่งที่น่าสนใจต่าง ๆ แก่ผู้ฟัง เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางที่ช่วยในการสอนประสบความสำเร็จ สมดังความมุ่งหมายได้

นอกจากนั้นพยายามให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวที่จะแสดงซึ่งอาจจะทำได้โดยแสดงองค์ประกอบด้วยอะไร และผู้ฟังจะได้ประโยชน์

อะไรบ้าง และอย่าลืมบอกให้นักเรียนทราบว่า หลังจากสอนจบแล้วจะมีการทดสอบปากเปล่าด้วย ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนตั้งใจฟังยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามโปรดระลึกอยู่เสมอว่าครูก็เปรียบเสมือนนักแสดงทั้งหลาย ซึ่งจะต้องปกครองห้องเรียน ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและความสามารถที่จะทำในสิ่งที่กำลังสอนหรือแสดงนั้นเป็นที่น่าสนใจได้ ซึ่งอาจจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ

ก. การพูด การพูดเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของครู ก่อนพูดทุก ๆ ครั้งพยายามทำให้ผู้เรียนเข้าใจเป็นปกติ พูดอย่างที่เคยพูดในเวลาปกติทั่วไป จนทำให้ผู้ฟังรู้สึกเหมือนคุยกันเวลาอยู่กับบ้านและเป็นกันเอง และพยายามควบคุมการออกเสียง ควบคุมเสียงให้ระดับเสียงดังค่อยจนเกินไป พูดให้ชัดถ้อยชัดคำ และดูหลักไวยากรณ์

ข. ท่าทาง ท่าทางบุคลิกลักษณะของครูนั้น เป็นสิ่งที่นักเรียนได้เห็น และเกิดความรู้สึกประทับใจเป็นครั้งแรกเมื่อครูเดินเข้ามาในห้อง ซึ่งหมายความว่าครูจะต้องแต่งตัวสุภาพเรียบร้อยสง่างาม และควบคุมอากัปกิริยาต่าง ๆ ให้เป็นปกติไม่ลุกลี้ลุดจนทำให้เด็กเห็นเป็นสิ่งที่น่าขบขัน

ค. ปฏิบัติเยี่ยงนักธุรกิจที่ดีทั้งหลาย คือ เริ่มสอนตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ สรุปรายชื่อนักเรียนและอื่น ๆ โดยคำนึงให้เป็นไปตามลำดับชั้น (ตามที่ได้เตรียมไว้ในบันทึกการสอน) ควบคุมท่าทางอันปกติซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและความสามารถของครูได้อย่างดีอีกด้วย

2. ท่าทางทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ซึ่งอาจจะทำได้หลายอย่างด้วยกันต่าง ๆ กัน เช่น อ้างถึงข่าวหรือเหตุการณ์ประจำวัน ภาพโฆษณา ภาพยนตร์ ที่เกี่ยวข้องกับกำลังอธิบายกิจกรรมของโรงเรียนวิชาที่เกี่ยวข้อง หัวข้อที่สำคัญของการสอนครั้งที่แล้ว ยกปัญหาในการสอนหรือการแสดงครั้งนั้นด้วย เช่น ใ้พูด สาธิต และสื่อการสอนอื่น ๆ ช่วย ถ้าจำเป็นและเห็นว่าจะประโยชน์

3. พยายามสำรวจตัวของท่านเองอยู่เสมอขณะแสดง เช่น

การยิ้ม - ควรพูดและแสดงด้วยใบหน้ายิ้มแย้มอยู่เสมอ ไม่มีใครชอบ
หน้าที่บูดบึ้งอยู่ตลอดเวลา การยิ้มนั้นเป็นเครื่องมือมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับครูทุกคน

การแสดง - แสดงมาก ๆ พูดน้อย ๆ

ใช้สายตาให้เป็นประโยชน์ - เพราะสายตาของครูจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความ
ความใส่ใจและช่วยคุมระเบียบวินัยของชั้นได้

เสียง - การเปลี่ยนระดับเสียง และความเร็วของการพูด อาจจะช่วย
ให้ผู้เรียนสนใจฟังอยู่ตลอดเวลา

เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมด้วย เพราะจะทำให้การสอนนั้นมีความหมายแก่
ผู้เรียนยิ่งขึ้น

การแสดง - พยายามแสดงเยี่ยงนักแสดงที่ดัดทั้งหลาย และใช้บันทึกการสอน
ที่เตรียมมาให้เป็นประโยชน์

ซึ่งสรุปแล้วหมายความว่าท่านจะต้อง

- เตรียม
- ทำให้น่าสนใจ
- ทำให้ชัดเจน
- ทำให้สั้นและขมขย
- เป็นตัวของตนเอง

ในการสอนในชั้นเรียนผู้เรียนสอนควรปฏิบัติดังนี้

1. จะต้องพูดกับนักเรียน ไม่ใช่พูดกับแผนภูมิ เพราะการหันหน้าเข้าหา
นักเรียนจะช่วยความควบคุมความใส่ใจของนักเรียน
2. แนใจว่าทุกคนเห็นแผนภูมิได้ทั่วถึงกัน
3. ใช้ไม้ชี้ ชี้ตรงที่ท่านกำลังพูดหรืออธิบายอยู่ เพราะจะช่วยยึดความ
สนใจและนักเรียนติดตามเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

4. พยายามอธิบายให้เป็นไปตามลำดับและต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ

5. พยายามเน้นตามจุดที่สนใจ ส่งเสริมให้มีการทบทวนและอภิปราย
สิ่งที่เข้าใจโดยยาก

6. เลือกเด็กออกมาอธิบายหัวข้อสำคัญ ๆ ตามความคิดของเขาเอง
ดูบ้าง และปรับมือให้เกียรติแก่เด็กที่ออกมาแสดง เพราะจะช่วยให้บรรยากาศใน
ห้องเรียนดีขึ้น เช่น ถ้าทานไอศกรีมช็อค

อย่ายื่นมือไปแตะช็อค และโปรกระลึกไว้เสมอว่า

1. จะทองเขียนให้อ่านง่ายและรวดเร็ว
2. พยายามยืนอยู่ข้างของสิ่งที่เขียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. พยายามที่จะอธิบายแต่ไม่ใช่พูดกับกระดานช็อค
4. ปฏิบัติเช่นเดียวกับแผนภูมิที่ได้อ่านมาแล้ว

ถ้าทานไอศกรีม

การสาธิตนั้น นอกจากจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพจากการทำ
หรือการใช้จริง ๆ แล้ว บางครั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้รวมกิจกรรมในการสอน
ร่วมกับครูอีกด้วย การสาธิตที่ดีนั้นควรปฏิบัติดังนี้

1. จัดเตรียมวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะแสดงไว้ให้พร้อมและตรวจสอบ
ให้แน่ใจว่าทุกอย่างพร้อม

2. คำเนนการให้เป็นสั้น ๆ ตามหลักที่ได้เคยทดลองใช้กันมาแล้วโดยล็คคือ

ก. เตรียมนักเรียนและจัดที่นั่งให้ทุกคนเห็นและได้ยินทั่วถึงกัน

ข. แสดงให้เป็นไปตามลำดับขั้น และเน้นตรงหัวข้อที่สำคัญ ๆ ทุกครั้ง

ค. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อธิบายหรือออกความคิดเห็นบ้าง

ง. ทดสอบความรูความเข้าใจเด็กอยู่ตลอดเวลา โดยตั้งคำถามประเภทที่
ขั้นต้นด้วยคำถามเหล่านี้ อะไร ทำไม ที่ไหน เมื่อไร ใคร

3. เลือกเด็กออกมาสาธิตหน้าชั้นบ้าง และสังเกตดูว่าเด็กสาธิตได้หรือไม่
ถ้ายังไม่ดีครูอาจสาธิตให้ดูอีกครั้งหนึ่ง

4. เพื่อทดสอบความเข้าใจ ครูอาจจะตั้งคำถามให้เด็กลองตอบดูบ้าง ถ้าเด็กตอบอะไรไม่ได้เลย ก็แสดงว่าการสาธิตของท่านอาจจะไม่ได้ผล หรือเด็กไม่ได้เรียนรู้อะไรจากการสาธิตของท่านไปเลย ถ้าพานักเรียนไปศึกษาสถานนอกสถานที่

การจัดและการควบคุมการศึกษานอกสถานที่ที่ดีและเหมาะสมนั้น จะให้ประโยชน์แก่การเรียนอย่างมาก แต่ถ้ามืดก็จะเป็นการเสียเวลาและเงินอีกด้วย

ต่อไปนี้เป็นข้อแนะนำการพานักเรียนไปศึกษาสถานที่ดี คือจะต้อง

1. พยายามหลีกเลี่ยงการศึกษานอกสถานที่ชนิดที่ต้องไปอย่างรีบด่วน
2. เตรียมรายละเอียดสิ่งของจะไปศึกษาไว้ล่วงหน้า
3. เตรียมคำแนะนำต่าง ๆ สำหรับนักเรียน (ถ้ามี)
4. ผู้นำทางมีความรู้ในสิ่งที่พาเขาไปดูดีหรือไม่
5. เตรียมตัวนักเรียนสำหรับการเดินทาง โดยบอกความมุ่งหมาย

และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้ทราบ ฯลฯ

6. เตรียมสื่อการสอนไว้ช่วยประกอบการศึกษาค้นคว้า
7. การศึกษานอนสถานที่นั้นควรไปดู และศึกษาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียน
8. ปฏิบัติตามโครงการที่กะไว้
9. วัดผลความรู้ที่นักเรียนได้รับและผลของการเดินทางทุก ๆ ครั้ง

การวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน

1. จากการวิจัยของนักการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า สื่อการเรียนการสอนนั้นถ้านำมาใช้พอดีและพอเหมาะแล้ว จะเกิดผลดีแก่ผู้เรียนมากที่สุด ส่วนที่ว่าจะใช้อย่างไร มากน้อยแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะโดยเฉพาะของแต่ละเรื่อง แต่ละวิชา และนอกจากนั้นยังขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของครูและสภาพของนักเรียนแต่ละชั้นอีกด้วย ไม่มีสื่อการสอนชนิดใดที่สามารถนำไปใช้ประกอบการสอนได้ทุกเรื่องทุกวิชาและทุกสถานที่

2. การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้ไม่ว่าจะรวมในลักษณะใด ๆ ก็ตามจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น

3. จากการวิจัยได้แสดงว่าสื่อการสอนนั้น จะตองนำมาใช้ได้ถูกวิธี จึงจะได้ผล เช่น อาจจะต้องทำการแนะนำหรืออภิปรายก่อน เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ครูจะตองใช้ภาพยนตร์ประกอบการสอน ถ้าไม่เล่าเรื่องย่อหรืออภิปรายร่วมกันกับเด็กก่อนแล้ว เด็กก็อาจจะได้รับความรู้ไปจากภาพยนตร์เรื่องนั้นน้อยมาก ทั้งนี้เพราะไม่ทราบความมุ่งหมายว่าครูจะให้ดูอะไร ตรงไหน และมีความมุ่งหมายอย่างไร

4. เมื่อครูใช้สื่อการสอนแล้วแต่ละครั้งจะได้ติดตามผลการใช้ด้วย เพื่อจะได้ทราบว่าโดยผลมากน้อยแค่ไหน หรือเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการใช้ในครั้งต่อไป หรืออาจจะเรียกสื่อการสอนชนิดอื่นที่คิดว่ามาใช้แทน

5. การให้เด็กทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนที่ครูใช้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมนั้น ๆ อาจจะได้แก่การอ่านหนังสือคนควาเพิ่มเติม เขียนรายงาน ทดลอง ฯลฯ

6. สำหรับการใช้ภาพยนตร์นั้นจากการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า การนำภาพยนตร์มาฉายให้ดูเป็นครั้งที่สองจะช่วยให้เด็กได้รับความรู้เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น

4. ขั้นตอนติดตามผล

เมื่อได้นำสื่อประกอบการสอนมาใช้แล้วทุกครั้งครูและนักเรียนต้องร่วมมือกันติดตามผล การติดตามผลมีความมุ่งหมายอยู่ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้ทราบแน่นอนว่านักเรียนได้รับความรู้ไปมากน้อยเพียงไร

2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสขยายความรู้ให้กว้างขวางออกไป โดยใช้ความพยายามค้นหาความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาที่ตนเรียนเป็นการเพิ่มเติม

เท่าที่ทราบมาแล้ว ปรากฏว่าในการใช้สื่อประกอบการสอนไม่ว่ากับบทเรียนใด นักเรียนจะได้รับความรู้มากขึ้น ถ้าบอกให้รู้ตัวล่วงหน้าก่อนที่จะเรียนว่า จะมีการ

ทดสอบเรื่องที่จะเรียนนั้น ฉะนั้นครูควรนำเอาหลักนี้ไปใช้บ้าง เพื่อจะได้ประโยชน์จากการใช้วัสดุประกอบการสอนมากขึ้น

ในการติดตามผลนั้น เราใช้วิธีหลายวิธีที่ใช้กันมากก็คือ

1. การอภิปราย
 2. การทดสอบ ทั้งปากเปล่าและขอเขียน
 3. การเขียนรายงาน ซึ่งโดยปกติเป็นเรื่องเนื่องมาจากการอภิปราย
- นอกจากนี้ก็มีกิจกรรมอื่น เพื่อเพิ่มเติมความรู้ที่ต้องการอีก เช่น การพาไปศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาพูด ให้แสดงการสาธิต ให้เขียน ให้ทำสมุดภาพ เป็นต้น

บทเรียนที่ใช้สื่อประกอบการสอน ควรต้องมีการติดตามผลเป็นการสรุปพอดังชั้นนี้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับสาระในเนื้อหาวิชา ศัพท์เฉพาะ การเกี่ยวโยงระหว่างความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ ฯลฯ จะแจ่มแจ้งขึ้น ครูควรทำทุกอย่างที่ทำได้ ในอันที่จะส่งเสริมให้นักเรียนคิดไกลออกไปมองไกลออกไป สนใจที่จะเรียนรู้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น สิ่งใดที่เรียนผ่านแล้ว ควรต้องมีการติดตามผลทั้งสิ้นและถือว่าเป็นความคิดที่ถูกต้องของครูส่วนตัวของครูจะต้องใช้วิธีติดตามผล วัตถุประสงค์เกี่ยวกับการสอนของตนจากการตั้งปัญหาถามตนเองแล้วนั้นจะทราบได้ทันทีว่า คนทำงานได้ผลอย่างไร นั่นคือใช้ในการสอนเขาเรื่องกับบทเรียนได้มากน้อย เพียงไร

ตอน 4

วิธีใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และการเก็บรักษา

วิธีใช้แผนภูมิ ภาพ กราฟ โดอะแกรม ของจริง ของตัวอย่าง ของจำลอง

1. ยื่นทางซ้ายของสิ่งที่แสดง หันหน้าเข้าชั้น ใช้ไม้ชี้ไปยังสิ่งที่แสดง
2. แสดงภาพทีละภาพ อธิบายประกอบซ้ำ ๆ จนเด็กเข้าใจแจ่มแจ้ง

3. พยายามเน้นจุดที่น่าสนใจ ส่งเสริมให้มีการซักถามปัญหาหรืออภิปราย
สิ่งที่ยังไม่เข้าใจ
4. ให้เด็กอธิบายหัวข้อสำคัญ ๆ ความความคิดของเขาบ้าง
5. แสดงอุปกรณ์เหล่านั้นจนหมด แล้วให้โอกาสนักเรียนได้จับดูคลำบ้าง
เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี

วิธีใช้ภาพยนตร์ สไลด์ และวัสดุเสียง

1. คับไฟหรือทำให้ห้องมืดก่อนฉาย
2. ผู้ฉายอยู่ด้านหลัง ไม่พูดตลอดเวลาฉาย แลอธิบายประกอบได้
ถ้าใช้ภาพนิ่งให้ใช้ไม้ชี้ประกอบคำอธิบาย ไม่ควรเดินวนจอขณะฉายภาพ
3. ถ้าเป็นเรื่องยาวควรหยุดฉาย สทนาซักถามแล้วฉายต่อ
4. ถ้าเป็นเครื่องเสียง ให้ตรวจดูว่ามีเสียงรบกวนหรือไม่
5. ครูยืนหรือนั่งอยู่ด้านหลัง คอยฟัง เช่นเดียวกับกับเด็ก
6. เมื่อฟังจบตอนแล้ว ควรมีการซักถามด้วย

วิธีการใช้กระดานดำ

กระดานดำเป็นอุปกรณ์การสอนที่ครูและนักเรียนคุ้นเคยมาก มีอยู่ในห้องเรียนตลอดเวลา และเป็นจุดรวมความสนใจของเด็กทั้งชั้นด้วย ประโยชน์ของกระดานดำ เช่น ใช้บันทึกข้อความสำคัญของการเรียนการสอน และใช้สรุปบทเรียน ใช้บันทึกข้อเสนอแนะและแนวคิดทั้งของครูและนักเรียน ใช้เป็นที่แข่งขันเกม เช่น การแข่งขันสะกดคำ ฯลฯ

การใช้กระดานดำให้โดยล

1. ก่อนใช้ให้ลบทำความสะอาดเสียก่อน
2. ถ้ากระดานดำมีขนาดยาวให้แบ่งออกเป็นสองหรือสามส่วน

3. เริ่มเขียนจากซ้ายมือไปหาขวามือ
4. เขียนชื่อเรื่องไว้กลางกระดาษ
5. เขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี อ่านง่าย มีระเบียบ และเขียน

รวดเร็ว

6. ขณะเขียนให้จับชอล์กท้ามุม 45 กับกระดาษ
7. เขียนให้ข้อความเรียงกันเป็นเส้นตรง อาจใช้บรรทัดช่วยการเขียน

ได้

8. ไม่ย่นบังกระดาษ ถ้าจะอธิบายประกอบควรยืนอยู่ทางซ้าย หรือขวามือ ใช้ไม้ชี้ประกอบการอธิบาย

9. ถ้าต้องการเน้นคำให้เขียนด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ หรือขีดเส้นใต้ หรือวงกลมรอบ หรือใช้ชอล์กสี

10. ถ้าต้องการใช้เครื่องมืออื่น ๆ ประกอบ ควรเตรียมไว้ให้พร้อม

11. ถ้าจะเขียนข้อความใหม่ ให้ลบข้อความเก่าออกให้หมด การลบให้ลบไปทางเคียวหรือให้เป็นแนวตั้งก็ได้ ห้ามใช้นิ้วหรือมือลบ

12. ไม่ควรทิ้งเศษชอล์กลงพื้น เพราะอาจเหยียบและลื่นล้มได้

13. ให้เด็กนักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้กระดาษควย

วิธีใช้แผนป้ายดำ

1. ขึ้นส่วนที่จะนำมาแสดงนั้นของหตุลองดูเสียก่อน
2. ตั้งแผนป้ายให้อยู่ในระดับสายตาเด็กเรียนและให้เอนไปข้างหลัง

เล็กน้อย

3. ขึ้นส่วนที่จะนำมาศึกษาคิดควรรหัสที่ชวนมอง และเป็นสิ่งที่คัดกับสีของพื้นผ้า
4. ควรคิดครั้งละน้อยขึ้น ไม่ควรคิดจนแน่นไปหมดทั้งแผน
5. ขณะอธิบายไม่ควรยืนบังแผนป้าย

6. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้แผนป้ายควย
7. ชิ้นส่วนที่จะนำมาใช้กับแผนป้ายจะคงเก็บไว้ให้เรียนร้อยหรือเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการนำมาใช้และจัดเก็บ
8. การทำความสะอาดแผนป้ายควรใช้แปรง

การจัดป้ายนิเทศ

ป้ายนิเทศเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นห้องเรียนสมัยใหม่อย่างหนึ่ง การนำเอาวัสดุไปจัดแสดงบนป้ายนิเทศนั้นสามารถสื่ออธิบายความหมาย ถ่ายทอดความคิด ชักจูงให้ปฏิบัติตาม เราใจให้ความร่วมมือได้เป็นอย่างดี

1. จุดมุ่งหมายในการจัดแสดงป้ายนิเทศ
 - 1.1 เพื่อจัดแสดงความรู้หรือสิ่งที่น่าสนใจใหม่ ๆ
 - 1.2 เพื่อแสดงวัสดุที่ต้องการช่วยให้เกิดความสนใจ เช่น แสดงรูปภาพโฆษณา หนังสือ สิ่งของ สิ่งประดิษฐ์ หรืออื่น ๆ ที่ต้องการให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าหรือหาความรู้เพิ่มเติมต่อไป
 - 1.3 เพื่อแจ้งข่าวสาร กฎเกณฑ์หรือผลงานดีเด่นของนักเรียน
2. ประโยชน์ของป้ายนิเทศ
 - 2.1 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาจากบทเรียน วัสดุ สิ่งของ หรืออื่น ๆ ที่มีอยู่เพียงชุดเดียว
 - 2.2 ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและต้องการค้นคว้าเพิ่มเติม
 - 2.3 ประหยัดเวลาในการเรียนการสอนเนื่องจากนักเรียนสามารถศึกษานอกเวลาเรียนได้ในบางหัวข้อหรือบางบทเรียน
 - 2.4 ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสรวมกิจกรรมได้ เช่น ช่วยกันจัดเตรียมสิ่งที่จะนำมาจัดแสดงบนป้ายนิเทศ

2.5 ช่วยทบทวนความรู้ โดยครูนำสิ่งที่สอนไปแล้วมาจัดแสดงให้นักเรียนได้ดูและศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

3. หลักการจัดป้ายนิเทศ

3.1 หลักการออกแบบ คำนี้ถึงสิ่งต่อไปนี้

3.1.1 ความสมดุล เช่น ใช้รูปที่มีลักษณะ รูปทรงหรือขนาดที่เท่ากันหรือไม่แตกต่างกันมากนัก หรือสิ่งที่มีรูปทรง ขนาดและสีต่าง ๆ กัน แต่มีน้ำหนักเท่ากันติดไว้คนละด้าน

3.1.2 การเน้นโดยการใช้ตัวอักษรตัวโต ใช้สีสด ประติมากรรมเป็นรูปแปลก ๆ โยงเส้น ทำลูกศรชี้ วัสดุ 3 มิติ

3.1.3 ระยะ จัดระยะของสิ่งที่จะจัดแสดงบนป้ายนิเทศให้เหมาะสมจะทำให้ผู้อ่านหรือผู้ชมหรือนักเรียนเข้าใจเรื่องราวที่นำเสนอได้ดียิ่งขึ้น

3.2 หลักลักษณะที่คัดกัน โดยการใช้สิ่งต่อไปนี้

3.2.1 สีที่คัดกัน

3.2.2 ลักษณะภายนอกคัดกัน

3.2.3 ขนาด รูปทรงคัดกัน

3.3 หลักเอกภาพ โดยจัดดังนี้

3.3.1 การใช้สีที่คล้ายคลึงกัน

3.3.2 การใช้ขนาดหรือรูปทรงที่เป็นลักษณะเดียวกันหรือเป็นชนิดเดียวกัน

3.3.3 การจัดเรื่องที่เป็นสิ่งเดียวหรือสัมพันธ์กันในสิ่งเดียว

3.3.4 การใช้วัสดุแปลก ๆ หรือใช้วัสดุที่น่าสนใจในสิ่งที่เป็นเรื่องหรือจุดเดียวกัน

3.3.5 การจัดโดยให้คุณสมบัติเหมือนกันเป็นเรื่องเดียว

3.4 หลักความชัดเจนและดึงดูด

3.4.1 การใช้ภาษาหรือคำพูดที่กระชับ ก็นใจความชัดเจน และเป็นคำสั้น ๆ เข้าใจง่าย

3.4.2 การใช้คำหรือภาษาที่แปลกกว่าปกติ

3.4.3 การใช้คำหรือภาษาหรือคำถามที่ชวนให้เกิดความสงสัย หรือเกิดปัญหาอยากดูอยากเห็น

3.4.4 การใช้คำหรือภาษาที่ชี้เฉพาะเจาะจงหรือตรงประเด็น

ตอน 1

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน

ความหมายของการวัดผลและการประเมินผล

การวัดผล หมายถึงการกำหนดหน่วยให้แกปริมาณที่มีอยู่ โดยใช้เครื่องมือวัด การวัดผลทางการศึกษาที่ใช้กันอยู่อาจเป็นการสังเกตของครู การตรวจสอบพฤติกรรม หรือการใช้ข้อทดสอบ

การประเมินผล หมายถึงการนำผลที่วัดได้มาหาค่าหรือวินิจฉัยคุณค่าของสิ่งที่วัดได้นั้น หรือ การประเมินผลหมายถึงการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อวินิจฉัยคุณค่า ลักษณะของการประเมินผลมีดังนี้

1. การประเมินผลเป็นวิธีการที่ช่วยให้ได้ผลการในอันที่จะใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน
2. การประเมินผลประกอบด้วยหลักการที่ไกลไปกว่าการทดสอบตามธรรมดาที่ดำเนินการอยู่ทั่วไป
3. การประเมินผลเป็นเครื่องมือช่วยจำแนกความสำคัญของเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของการศึกษา และเป็นกระบวนการเพื่อวินิจฉัยว่านักเรียนได้พัฒนาไปตามแนวทางที่พึงประสงค์
4. การประเมินผลเป็นระบบที่ใช้ควบคุมคุณภาพ เพื่อวินิจฉัยในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนว่า กระบวนการมีประสิทธิภาพหรือไม่ ถ้าไม่มีควรจะทำกาเปลี่ยนแปลงอย่างไรก่อนที่จะสายเกินไป

5. การประเมินผลเป็นเครื่องมือช่วยยืนยันความมั่นใจจากระบวนการทางการศึกษาที่เลือกใช้นั้นช่วยให้บรรลุความมุ่งหมายการศึกษาหรือไม่

ความสำคัญของการประเมินผล

การประเมินผลการเรียนมีความสำคัญในแง่ต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความสำคัญต่อนักเรียน การประเมินผลการเรียนช่วยให้นักเรียนสามารถปรับปรุงแก้ไขการเรียนของตนได้ก่อนที่จะศึกษาเนื้อหาใหม่ ผลการวิจัยได้ชี้ชัดว่า บุคคลจะแก้ไขตนเองได้ดีและถูกจุดก็ต่อเมื่อรู้จักบกพร่องของตนเอง นอกจากนี้การประเมินผลยังช่วยให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนการศึกษาในระยะยาวได้ เช่น การศึกษาคนควาเพิ่มเติม การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรืออื่น ๆ

2. ความสำคัญต่อบุคลากรนักเรียน การรายงานผลการเรียนไปยังผู้ปกครองนักเรียนไว้รับทราบผลการเรียนของบุตรหลานจะช่วยให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงที่ผู้ปกครองสามารถจะพัฒนาบุตรหลานของตนได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. ความสำคัญต่อครูผู้สอน การประเมินผลการเรียนช่วยให้ครูสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น การส่งเสริมหรือสนับสนุนเด็กให้ตรงกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของนักเรียน การจัดกลุ่มนักเรียนในชั้นหรือในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนหรืออื่น ๆ

4. ความสำคัญต่อฝ่ายแนะแนว การประเมินผลการเรียนที่ดีช่วยการทำงานของฝ่ายแนะแนวในโรงเรียนได้มาก เช่น ช่วยวินิจฉัยหรือวิเคราะห์ความเด่น ค้อยของนักเรียน อันจะเป็นแนวทางในการศึกษาเป็นรายบุคคลและหาทางช่วยเหลือได้ถูกจุดต่อไป นอกจากนี้ผลการประเมินผลยังนำมาเป็นแนวใน

การแนะแนวการเรียนและแนะแนวอาชีพ

5. ความสำคัญต่อผู้บริหาร การประเมินผลการเรียนทำให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน มองเห็นสภาพและลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนของตนได้ชัดเจน วินิจฉัยการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนได้ส่วนหนึ่ง ผลการประเมินผลที่ได้จะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนได้โดยตรงและสามารถใช้เป็นข้อมูลป้อนนิเทศครูใหม่

ความมุ่งหมายของการ วัดผลและประเมินผลการเรียน

1. เพื่อนำมาใช้ในการจัดตำแหน่งของบุคคลว่ามีความรู้ความสามารถแค่ไหนเพียงใด มีตำแหน่งอยู่ระดับใดของกลุ่ม หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วอยู่ระดับใด ทั้งนี้โดยใช้การประเมินผลต่าง ๆ เช่น

- 1.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์แบบอิงกลุ่ม หรือแบบอิงเกณฑ์
- 1.2 การวัดความถนัด
- 1.3 การวัดเจตคติ
- 1.4 การวัดความพร้อม

การประเมินผลเพื่อนำมาจัดตำแหน่งนี้มีจุดมุ่งหมายอยู่ 2 ประการคือ

- 1) ใช้สำหรับคัดเลือก เช่น คัดเลือกรับไม่รับเข้าเรียนต่อ รับไม่รับเข้ารับทุน
- 2) ใช้สำหรับแยกประเภท เช่น คัดลินได้ตก เก่งไม่เก่ง พร้อมไม่พร้อม เป็นต้น

2. เพื่อนำมาใช้ในการวินิจฉัยว่าการที่นักเรียนเก่งอ่อน มีสาเหตุมาจากอะไร ยิ่งหากพื้นฐานสำคัญในเรื่องใด เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงได้ตรงจุด การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการคือ

- 2.1 ใช้สำหรับปรับปรุงการเรียน ข้อมูลจากการวินิจฉัยจะบ่งว่านักเรียนคนใดอ่อนเก่งตรงไหน หากพื้นฐานอะไร ไม่เข้าใจส่วนใด ซึ่งจะช่วย

ให้ครูสอนรวมเสียบไตตรงจุดบึงขุ่นและสามารถแก้ไขจุดอ่อนไตทันเหตุที่ไม่พอกพูนไว้จนเกิดผลเสียหายต่อการเรียน

2.2 ใช้สำหรับปรับปรุงการสอน ผลการประเมินนอกจากจะช่วยให้เห็นว่านักเรียนอ่อนตรงไหน ซากพื้นฐานเรื่องใดแล้วยังช่วยให้เห็นจุดอ่อนจุดบกพร่องของกระบวนการเรียนการสอนอีกด้วย เช่นนักเรียนกวาค้างของอ่อนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือน ๆ กันย่อมเป็นจุดที่ครูต้องนำมาพิจารณาว่าการสอนต้องมีบางจุดที่ควรแก้ไข

3. เพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบว่านักเรียนงอกงามขึ้นเพียงไร อยู่ในระดับที่น่าพอใจหรือไม่ โดยเปรียบเทียบก่อนเรียนกับหลังเรียนในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น สอบตอนต้นภาคเรียน แล้วสอบซ้ำตอนปลายภาคเรียน หรือกลางภาคเรียนเพื่อดูความงอกงามหรืออัตราความงอกงามว่ามีมากน้อยเพียงใด

4. นำมาใช้เพื่อพยากรณ์หรือคาดคะเนในด้านการแนะแนวการเรียนในระดับสูงขึ้นไปหรือการประกอบอาชีพ เนื่องจากการเรียนต่อในระดับสูงและการประกอบอาชีพนั้นจะต้องใช้ข้อมูลหรือรายละเอียดหรือพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการตัดสินใจ

หลักเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียน

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินไว้ให้ชัดเจน
2. เลือกเครื่องมือที่จะนำมาใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและลักษณะของข้อมูล
3. พยายามใช้เครื่องมือการประเมินผลหลาย ๆ แบบ
4. ศึกษาและรู้จักจุดเด่นและจุดอ่อนของเครื่องมือประเมินผลแต่ละชนิดเพื่อใช้ได้เหมาะสมและถูกวิธี
5. ระมัดระวังความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการวัดผล เช่นในเรื่อง

ของคะแนน

ชนิดของการประเมินผลการเรียน

1. การประเมินผลก่อนเรียน

เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนที่จำเป็นในการเรียน ผลการประเมินผลสามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้หรือนำไปใช้ปรับปรุงฐานความรู้เดิมให้มั่นคงขึ้น นอกจากนี้การประเมินผลก่อนเรียนยังมีประโยชน์อีก 2 ประการคือ เพื่อตรวจสอบความมีจุดมุ่งหมายข้อใดหรือเรื่องใดที่ผู้เรียนเรียนรู้หรือรู้มาแล้ว เพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนครูก็สามารถคัดทิ้งไปได้ หรือนำมาเป็นข้อมูลในการจัดกลุ่มนักเรียนให้เหมาะสม และประการที่สองเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับเปรียบเทียบความก้าวหน้าของนักเรียน

2. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนหรือการประเมินผลความก้าวหน้า

เป็นการประเมินผลในระหว่างที่มีการเรียนการสอนอยู่เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและตรวจสอบประสิทธิภาพของการเรียนการสอนว่าเป็นอย่างไร การประเมินผลแบบนี้มีบทบาทสำคัญในการเสริมกำลังใจแก่ผู้เรียนในแง่ที่ผู้เรียนได้รู้ความก้าวหน้าของตนเองเป็นระยะ ๆ

3. การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง

การประเมินผลชนิดนี้สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการประเมินผลชนิดที่ 2 เป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาจุดบกพร่องของนักเรียนและหาสาเหตุของปัญหา ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงในการช่วยเหลือนักเรียนได้ตรงเป้า

4. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนหรือการประเมินผลสรุป

เป็นการประเมินผลที่กระทำเมื่อสิ้นสุดการเรียนในแต่ละระยะ

เช่น ตอนต้นภาคเรียน กลางปี กลางภาคเรียน และสิ้นปีการศึกษา เป็นต้น

การประเมินผลแบบอิงกลุ่มและแบบอิงเกณฑ์

การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม หมายถึงการนำเอาผลการประเมินผลของแต่ละบุคคลอันเป็นผลจากการใช้เครื่องมือใด ๆ ก็ตามที่เป็ยเครื่องมืออย่างเดียวกัน ไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินผลของกลุ่มเดียวกันหรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของท้องถิ่นหรือของชาติ การประเมินผลแบบนี้เป็นการแสดงสถานภาพของบุคคลเมื่อได้รับการเปรียบเทียบแล้ว

การประเมินผลแบบอิงกลุ่มจึงเป็นการนำเอาผลการประเมินของแต่ละบุคคลไปเปรียบเทียบกับผลของคนในกลุ่มว่า บุคคลนั้นมีสถานภาพอย่างไรในกลุ่มนั้น เช่น มีผู้ได้รับการประเมินผล จำนวน 30 คน นาย ก ได้ที่ 10 หรืออยู่ในอันดับที่ 10 ก็หมายความว่า นาย ก ทำได้ดีกว่าคนอื่น ๆ อีก 20 คน และต่ำกว่าคนอื่น ๆ อีก 9 คน ทำให้มองเห็นสถานภาพของนาย ก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มได้

การเปรียบเทียบนอกจากเปรียบเทียบกับกลุ่มแล้ว ยังอาจเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นที่ใช้เกณฑ์มาตรฐานอันเดียวกันก็ได้ เช่น เปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานของกลุ่มในท้องถิ่น หรือกลุ่มระดับประเทศ

การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ หมายถึงการนำเอาผลการประเมินผลของแต่ละบุคคลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อพิจารณาว่า ผลการประเมินผลของแต่ละบุคคลผ่านเกณฑ์ที่กำหนดให้หรือไม่เพียงใด

การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์จึงพิจารณาพฤติกรรมที่คาดหวังแต่ละอย่าง โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดว่าจะผ่านหรือไม่ผ่าน ส่วนการประเมินผลแบบอิงกลุ่มเป็นการประเมินผลที่ยึดมาตรฐานสัมพัทธ์ในกลุ่ม

ข้อแตกต่างระหว่างการประเมินผลแบบอิงกลุ่มและแบบอิงเกณฑ์
ปรากฏในตารางต่อไปนี้

การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม	การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์
1. เป็นการเปรียบเทียบความสามารถระหว่างผู้เรียนด้วยกัน อาจเป็นกลุ่มเดียวกันหรือต่างกลุ่ม	1. เป็นการเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. เหมาะสำหรับการคัดเลือกหรือการแข่งขัน	2. เหมาะสำหรับการเรียนการสอนในโรงเรียน
3. การทดสอบหรือประเมินผลมีอำนาจจำแนกสูง	3. การทดสอบหรือประเมินผลมีอำนาจจำแนกต่ำ
4. ข้อทดสอบที่นำมาวัดและประเมินผลต้องมีความตรง	4. ข้อทดสอบที่นำมาวัดและประเมินผลต้องมีความตรงตามเนื้อหา
5. ข้อทดสอบที่นำมาใช้เป็นฉบับเดียวกันสำหรับนักเรียนทั้งชั้น	5. ข้อทดสอบที่นำมาใช้ไม่จำเป็นต้องเป็นข้อทดสอบเดียวกันเนื่องจากไม่มีการเปรียบเทียบด้วยกัน

เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน

1. แบบทดสอบ

เป็นการวัดผลที่นำมาใช้มากที่สุดในการศึกษา เพราะสะดวกในการใช้ ไม่เสียเวลามากในการสร้างและการทอบ แบบทดสอบถ้ามีการสร้างอย่างถูกต้องหลักการจะเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพมาก สามารถวัดผลและประเมินผลผู้เรียนได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนได้ แบบทดสอบเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่จะนำมาใช้วัดผลและประเมินผลนักเรียนเท่านั้นดังนั้นครูจะต้องอาศัยเครื่องมือและวิธีการอื่น ๆ มาประกอบด้วย จึงจะช่วยให้การวัดผลและประเมินผลมีความถูกต้องและแม่นยำขึ้น แบบทดสอบสามารถแบ่งออกเป็นชนิดได้ดังนี้

1.1 แบ่งโดยใช้วิธีทอบเป็นเกณฑ์

1.1.1 แบบทดสอบความเรียง เช่น แบบอัตนัย แบบ

บรรยาย

1.1.2 แบบทดสอบปรนัย เช่น ให้ทอบคำถามสั้น ๆ

ให้เลือกทอบทางใดทางหนึ่ง เช่น ถูก-ผิด จริง-ไม่จริง ใช่-ไม่ใช่

1.1.3 แบบทดสอบให้ปฏิบัติ

1.2 แบ่งโดยใช้วิธีดำเนินการสอบเป็นเกณฑ์

1.2.1 แบบทดสอบรายบุคคล เช่น สอบปากเปล่า สอบ

สัมภาษณ์

1.2.2 แบบทดสอบเป็นกลุ่ม

1.2.3 แบบทดสอบจำกัดอัตราความเร็ว แบ่งเป็น 2 อย่าง

1.2.3.1 แบบจำกัดเวลา

1.2.3.2 แบบจำกัดงานโดยไม่จำกัดเวลา

1.2.4 แบบทดสอบชนิดให้สอบเต็มกำลังความสามารถ
คือให้ทำโดยไม่จำกัดเวลา ทำจนสิ้นความสามารถที่จะทำ ใต้เท่าไรก็เป็นระดับ
ความสามารถสูงสุดของผู้นั้น

1.2.5 แบบทดสอบข้อเขียน เป็นชนิดที่เขียนตอบ

1.2.6 แบบทดสอบปากเปล่า ท้องตอบปากเปล่าเช่นสอบ

อ่าน สอบพูด

1.3 แบ่งโดยใช้การนำผลการทดสอบไปใช้เป็นเกณฑ์

1.3.1 แบบทดสอบครูสร้างขึ้น

1.3.2 แบบทดสอบมาตรฐาน

1.4 แบ่งโดยวิธีใช้สิ่งที่วัดเป็นเกณฑ์

1.4.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

1.4.2 แบบทดสอบวัดความถนัด

1.4.3 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพและการปรับตัว

1.4.4 แบบทดสอบวัดความสนใจ

1.4.5 แบบทดสอบเจตคติ

2. มาตราวัดคุณภาพ

มาตราวัดคุณภาพเป็นเครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการระบุสถานภาพ
และคุณภาพของสิ่งที่จะวัด จำแนกคุณภาพออกมาเป็นปริมาณที่มีความเข้มต่างกัน
โดยผู้ทอมาตราวัดคุณภาพนี้จะประเมินถึงของ เรืองราว หรือเหตุการณ์ว่า
มีคุณภาพปานใดแล้วตัดสินใจระดับคุณภาพนั้นออกมา มาตราวัดคุณภาพที่เรา
คุ้นเคยได้แก่ มาตราวัดคุณภาพที่มีคำถาม เช่น ท่านชอบวิชาคณิตศาสตร์เพียงไร
แล้วมีคำตอบให้เลือกว่า ชอบมาก ชอบ ปานกลาง ไม่ค่อยชอบ ไม่ชอบเลย
เป็นต้น ชนิดของมาตราวัดคุณภาพจำแนกได้ดังนี้

2.1 มาตราวัดคุณภาพแบบตัวเลข เช่น

ห้องนำของโรงเรียนสะอาดดีเพียงใด	1	2	3	4	5		
นักเรียนรวมกิจกรรมนักเรียนเพียงไร	1	2	3	4	5		
หรือ							
ห้องนำของโรงเรียนสะอาดเพียงไร	มาก	5	4	3	2	1	น้อย
นักเรียนรวมกิจกรรมนักเรียนเพียงไร	มาก	5	4	3	2	1	น้อย

2.2 มาตรการวัดคุณภาพแบบเส้น เช่น

ท่านเข้าร่วมวงสนทนาในกลุ่มเพื่อนเพียงใด

ทุกครั้ง	ขาดบ้าง	รวมบ้าง	ไม่รวมเลย
	บางครั้ง	บางครั้ง	

ในวงสนทนาท่านพูดเพียงใด

พูดมาก	พูดบ้าง	พูดเท่าที่จำเป็น	ไม่ค่อยพูด	ไม่พูดเลย
--------	---------	------------------	------------	-----------

3. แบบสอบถาม

แบบสอบถามใช้สำหรับสำรวจข้อเท็จจริง สอบถามความคิดเห็น ความสนใจ เจตคติ แบบสอบถามมีจุดมุ่งหมายคล้ายกับแบบมาตรการวัดคุณภาพคือ เพื่อค้นหาความจริงบางอย่างเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการวัดผลและประเมินผล เช่น แบบสอบถามชนิดสำรวจการเคลื่อนไหวของนักเรียน ในการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

รายการ	การปฏิบัติ ได้ ไม่ได้
1. เคลื่อนไหวท่อนแขนจากซ้ายไปขวา	
2. เคลื่อนไหวท่อนแขนจากบนลงล่างและจากกลาง ขึ้นบน	
3. เคลื่อนไหวท่อนแขนหมุนตามเข็มนาฬิกา	
4. เคลื่อนไหวท่อนแขนหมุนทวนเข็มนาฬิกา	

4. การบันทึก

การบันทึกเป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างหนึ่ง การบันทึกมีหลายชนิด เรียกชื่อต่าง ๆ กันออกไป เช่น บัญชีเรียกชื่อ ระเบียบสะสม สมุครายงาน

ระเบียบสะสมเป็นแบบบันทึกที่รวบรวมเอารายละเอียดของนักเรียนไว้ทั้งหมดในคานพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา การปรับตัว กิจกรรม ความถนัด รายละเอียดที่บันทึกไว้ที่สำคัญได้แก่ ประวัติส่วนตัว ประวัติการเรียน ประวัติและรายละเอียดเกี่ยวกับสุขภาพ ประวัติเกี่ยวกับครอบครัว ความถนัด สติปัญญา การปรับตัวทางสังคม กิจกรรมที่เคยทำ

การบันทึกที่เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งอันสำคัญก็คือ การบันทึกย่อย บันทึกย่อยนี้เป็นบันทึกพฤติกรรมที่สำคัญ ๆ ของนักเรียนที่สังเกตได้ บันทึกย่อยนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับเด็กแต่ละคน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เช่น การช่วยเหลือแก้ไข ไม่ว่าทั้งทางการเรียน พัฒนาการทางอารมณ์ สังคม บันทึกย่อยจึงเป็นเครื่องมือประกอบการสังเกต การจดบันทึกย่อยจะจดเฉพาะพฤติกรรมที่นักเรียน

แสดงออกมาในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยยังไม่แปลความหมายของพฤติกรรมหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เช่น เห็นเด็กชาย ข เซกหัวเพื่อน ก็คิดว่าเด็กชาย ข เซกหัวเพื่อน โดยไม่ต้องไปแปลความพฤติกรรมของเด็กชาย ข แคอย่างใด

5. การสังเกต

การสังเกตเป็นการเฝ้าดูและติดตามพฤติกรรม การแสดงออก หรือเหตุการณ์ สิ่งของต่าง ๆ พร้อมกับบันทึกการสังเกตนั้นไว้ โดยทั่วไปเราทุกคนในชีวิตประจำวันใช้ชีวิตประจำวันอย่างมากมายและใช้ยู่ตลอดเวลา

5.1 ชนิดของการสังเกต

5.1.1 การสังเกตโดยตรง เป็นการสังเกตด้วยบุคคล โดยสังเกตพฤติกรรม การแสดงออก คุณสมบัติ คุณลักษณะ ผลงาน และผลผลิต ที่บุคคลกระทำ

5.1.2 การสังเกตโดยอ้อม เป็นการสังเกตสิ่งที่มีผู้อื่นบันทึกไว้ สังเกตจากทะเบียนประวัติ ระเบียนสะสม เป็นต้น

5.2 องค์ประกอบของการสังเกต ในกระบวนการสังเกตมีสิ่งที่จะต้องกระทำดังนี้

5.2.1 กำหนดตัวแปรที่จะสังเกต เป็นการกำหนดสิ่งที่จะสังเกตว่าคืออะไร เช่น ต้องการสังเกต ความก้าวร้าวของนักเรียนก็ต้องสร้างคำถามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรความก้าวร้าว ว่าเป็นอย่างไร หลังจากนั้นจึงกำหนดพฤติกรรมที่จะเป็นตัวแทนของความก้าวร้าวว่ามีอะไรบ้าง เช่น ชอบรังแกเพื่อน ชอบทรมาณสัตว์ ชอบกระทำอะไรรุนแรง เป็นต้น

5.2.2 สร้างเครื่องมือบันทึกการสังเกต สิ่งที่จะช่วยให้การสังเกตเป็นระบบและรอบคอบยิ่งขึ้นก็คือเครื่องมือที่จะใช้บันทึกการสังเกตซึ่งได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ มาตรการวัดคุณภาพ บันทึกย่อ ตารางชนิดต่าง ๆ

5.2.3 ผู้สังเกต ผู้สังเกตที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้

5.2.3.1 ต้องตั้งใจจดจ่อในสิ่งที่กำลังสังเกต

5.2.3.2 ต้องซื่อสัตย์ที่จะเป็นอุปสรรคต่อการสังเกต

5.2.3.3 มีความรู้สึกที่ไว คือมีประสาทสัมผัสที่

เที่ยงตรงและแน่นอน สามารถสังเกตสิ่งที่ต้องการสังเกตได้

6. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์นิยมใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดเห็น เจตคติ ค่านิยม ข้อเท็จจริง ตลอดจนบุคลิกภาพและลักษณะทั่ว ๆ ไปของผู้ที่ถูก สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ดีกว่าการสังเกตในประเด็นที่มีการโต้ตอบคำถามตรงตาม ที่ต้องการ และสามารถสอบถามได้ลึกซึ้งกว่าการสังเกตและการใช้แบบสอบถาม กล่าวคือได้ข้อมูลที่เชื่อถือมากกว่า อย่างไรก็ตามการสัมภาษณ์มีข้อเสียในแง่ที่ เปลืองค่าใช้จ่าย ใช้เวลามากในการรวบรวมข้อมูล บางครั้งอาจมีความลำเอียง ในตัวผู้ตอบ

6.1 แบบของการสัมภาษณ์

6.1.1 แบบไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบนี้ผู้สัมภาษณ์ จะใช้คำถามที่ผู้ตอบมีเสรีในการตอบอย่างกว้างขวาง ผู้สัมภาษณ์จะถามคำถาม ความโอกาสอำนวยโดยไม่วางคำถามไว้ก่อนล่วงหน้า เพียงแต่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ กว้าง ๆ แล้วถามในขอบข่ายของจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

6.1.2 แบบกึ่งมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่ถามคำถาม อื่น ๆ ประกอบ รอบ ๆ คำถามที่เป็นแกน โดยมุ่งหมายจะสำรวจในแนวลึกลงไป

6.1.3 แบบมีโครงสร้างแน่นอน แบบนี้ผู้สัมภาษณ์จะถาม คำถามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเหมือนกับแบบสอบถามชนิดปลายปิด แต่ผู้ถามมีโอกาส ทำความกระจ่างในคำถาม และผู้ตอบมีโอกาสทำความเข้าใจในความกระจ่างในคำตอบเช่นกัน

6.2 การวางแผนการสัมภาษณ์

- 6.2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
- 6.2.2 สร้างคำถามให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
- 6.2.3 สร้างแนวหรือวิธีการสัมภาษณ์ที่เหมาะสม
- 6.2.4 ทำการสัมภาษณ์และบันทึกการสัมภาษณ์

6.3 วิธีการสัมภาษณ์

- 6.3.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์อย่างละเอียด ศึกษาความต้องการข้อมูลในเรื่องใด แล้วหาเทคนิคที่เหมาะสมในการสัมภาษณ์ว่าจะใช้แบบการสัมภาษณ์แบบใด แบบมีโครงสร้างหรือไม่มีโครงสร้าง หรือแบบกึ่งโครงสร้าง
- 6.3.2 กำหนดวิธีการสัมภาษณ์ นักแนะ เวลา สถานที่ให้พร้อม
- 6.3.3 ปีกคำถามและขั้นตอนแล้วแก้ไขให้เหมาะสม

7. สังคมมิติ

สังคมมิติเป็นการวัดความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในกลุ่มว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เช่น ใครมีเพื่อนมากที่สุด คนใดถูกทอดทิ้งจากเพื่อน ๆ โดยสมมติสถานการณ์แล้วให้นักเรียนตอบว่าจะเลือกใคร ประโยชน์ที่ได้จากวิธีการสังคมมิติมีหลายประการด้วยกัน เช่น ทำให้ทราบความสัมพันธ์ของนักเรียนในกลุ่ม หรือในชั้นว่ามีกี่กลุ่ม กลุ่มต่าง ๆ เกาะกันแน่นเพียงใด ทำให้ทราบความนิยมระหว่างนักเรียนในชั้นและในกลุ่ม ทำให้ครูทราบว่านักเรียนคนใดมีเพื่อนหรือขาดเพื่อน ทำให้ครูสามารถจัดกลุ่มนักเรียนในการ สะทำกิจกรรม การบริหารงานชั้นเรียน การสอนซ่อมเสริมและอื่น ๆ ได้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

8. การศึกษารายกรณี

วิธีการศึกษารายกรณีเป็นวิธีศึกษานักเรียนในบางเรื่องบางประเด็น

หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือนักเรียนคนใดคนหนึ่งอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยศึกษา
 ให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้นหรือนักเรียนคนนั้นอย่างรอบคอบทั้งในแง่ประวัติ
 ส่วนตัวหรือความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา ตลอดจนการวิเคราะห์ถึงสาเหตุ
 วิธีการแก้ปัญหาอย่างละเอียด เรื่องที่จะทำการศึกษารายกรณีอาจได้แก่ การ
 ศึกษานักเรียนที่มีปัญหาบางอย่างโดยละเอียดเช่น เด็กเกเร เด็กขาดอาหาร
 เด็กมีปัญหาทางอารมณ์ เด็กมีปัญหาทางบ้าน เด็กเรียนอ่อน เด็กเรียนไม่ทัน
 เพื่อน เด็กที่เข้าเพื่อนไม่ได้ การศึกษารายกรณีเพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา
 แล้วหาวิธีแก้ไขจากสาเหตุของปัญหา ดังนั้นการวิเคราะห์หาสาเหตุจึงต้องได้
 ข้อมูลที่มากพอ ข้อมูลที่ควรนำมาศึกษาได้แก่

- ประวัติครอบครัว เช่น อาชีพ อันดับที่เกิด ภารกิจที่ต้อง
 ทำเป็นประจำ สภาพครอบครัวทั่ว ๆ ไป
- ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบ้าน รวมทั้งการสังคมของเด็ก
 ทางบ้าน เพื่อน พี่น้อง หรือบุคคลอื่น ๆ
- ประวัติการ เรียนตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน รวมข้อมูลด้าน
 สติปัญญา ความถนัด หรือความสนใจด้วย
- ความสัมพันธ์ทางสังคมในโรงเรียนตลอดจนบุคลิกลักษณะ
- ประวัติสุขภาพ การเจ็บป่วยครั้งสำคัญ สุขภาพในปัจจุบัน

วิธีศึกษารายกรณีจึงเป็นกระบวนการในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กคนนั้น
 แล้ววิเคราะห์ให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหา ซึ่งอาจเป็นทางด้านการเรียน อารมณ์
 สังคม หรือร่างกาย โดยต้องทำการศึกษาอย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม ทั้งต้องทำการ
 ศึกษาเป็นระยะเวลานานต่อเนื่องกัน จนสามารถระบุสาเหตุของปัญหาได้ชัดเจน
 เครื่องมือและเทคนิคในการศึกษารายกรณีอาจใช้หลายวิธีเช่น ใช้ระเบียบวิธีแบบ
 สัมภาษณ์ สังเกต แบบสอบถาม หรืออื่น ๆ ที่เหมาะสม

๑. กลวิธีระบายความในใจหรือการสร้างจินตนาการ

กลวิธีระบายความในใจหรือการสร้างจินตนาการนี้ หมายถึง วิธีการที่มุ่งให้นักเรียนหรือบุคคลใด ระบายหรือแสดงออกซึ่งคุณลักษณะที่ฝังลึก อยู่ในตัวบุคคล โดยสร้างสถานการณ์หรือสิ่งเร้าเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ตอบสนองและแสดงออกถึงลักษณะฝังลึกนั้น ๆ ออกมาในรูปของพฤติกรรม ที่สามารถวัดและสังเกตได้ ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการที่ค่อนข้างใหม่และยากดั่งนั้นผู้ที่มีความสามารถเฉพาะจึงจะสามารถตีความการสร้างจินตนาการหรือการระบายความในใจนี้ออกมาได้ วิธีนี้จึงมักจะใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้วัดหรือประเมินผล วิธีการนี้ เช่น การให้ดูหยดหมึกหรือภาพแฉ่วให้นักเรียนตอบว่าเป็นรูปอะไร ท่อจากนั้นก็นำคำตอบของนักเรียนมาตีความอีกครั้งหนึ่ง

การเรียนการสอนในโรงเรียนทั่ว ๆ ไปมักจะไม่ค่อยนิยมใช้การวัดผลหรือประเมินผลแบบนี้ เนื่องจากต้องอาศัยความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญและเป็น การวัดผลหรือประเมินผลทางคาบสภาพจิตใจของนักเรียนเสียเป็นส่วนมาก จึงปรากฏการนำไปใช้ในการแก้ไขทางจิตวิทยา

ตอน 2

การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521

การประเมินผลการเรียนเป็นกระบวนการในการช่วยแก้ไขปรับปรุง การเรียนการสอน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องกัน มีการปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอนให้ดีขึ้นและการประเมินผลการเรียนจะทำให้ทราบจุดอ่อน ของนักเรียน ดังนั้นการวัดผลและประเมินผลการเรียนจึงเป็นขั้นตอนหนึ่งในการ ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน คือสอนไปสอบไป เมื่อนักเรียนคนใดไม่ผ่าน เกณฑ์ที่ครูตั้งไว้ก็จะต้องมีการสอนซ่อมเสริมเพื่อให้สามารถสอบผ่านเกณฑ์

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร
ประถมศึกษา 2521 พ.ศ. 2524 ดังปรากฏตามหัวข้อต่อไปนี้

การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

เป็นการประเมินผลการเรียนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลการประเมินไป
ใช้ในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียนและปรับปรุงการสอนของครู
การประเมินผลตามความนี้ครอบคลุมไปถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียนหรือการตรวจสอบความรู้พื้นฐานและ
ทักษะเบื้องต้น
2. การประเมินผลระหว่างเรียนหรือการประเมินผลความรู้ความ
สามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น
3. การประเมินผลปลายภาคเรียน

การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

เป็นการประเมินผลการเรียนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้ตัดสินผล
การเรียน โดยทั่วไปแล้วจะเป็นประโยชน์สำหรับการแนะแนวช่วย การประเมินผล
เพื่อตัดสินผลการเรียนครอบคลุมถึงการประเมินผล 2 อย่างคือ

1. การประเมินผลการผ่านจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ใน ป.02 หรือสมุด
ประจำชั้น เมื่อสอนไปสิ้นปีการศึกษาแล้ว ก็สรุปแต่ละกลุ่มประสบการณ์ว่า
นักเรียนผ่านจุดประสงค์จำนวนกี่ข้อ ถ้าผ่านเกินกว่าร้อยละ 60 ของจำนวน
จุดประสงค์แต่ละกลุ่มประสบการณ์แล้ว ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 ก็จะเป็น
เกณฑ์พิจารณาให้เลื่อนชั้นได้ ส่วนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4, 6 ก็จะเป็นเกณฑ์
พิจารณาให้เข้าสอบปลายปีได้

2. การประเมินผลปลายปี เป็นการประเมินผลรวมว่า เมื่อสอนมาถึงสิ้นปีการศึกษาแล้วนักเรียนมีความรู้ความสามารถโดยส่วนรวมในแต่ละกลุ่มประสบการณ์มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเสนอออกมาเป็นระดับคะแนน เป็นการประเมินผลเพื่อตัดสินการเลื่อนชั้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4, 6

ทั้งการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนทางมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานักเรียน ไม่ใช่เพื่อตัดสินได้ตกหรือเพื่อคัดเลือคนักเรียนคนนั้นว่าดีกว่านักเรียนคนนั้น ถ้านักเรียนคนใดเรียนดีก็หาทางส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นและหานักเรียนคนใดยังมีข้อบกพร่องหรือยังไม่บรรลุถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก็ต้องพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไขให้พัฒนาขึ้นไปถึงเกณฑ์นั้นให้ได้ ซึ่งจะกล่าวถึงโดยละเอียดต่อไป

การประเมินผลก่อนเรียน

การประเมินผลก่อนเรียนเป็นกระบวนการที่มุ่งตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนว่า มีเพียงพอที่จะเริ่มตนเรียนเนื้อหาหรือในชั้นต่อไปได้หรือไม่ นักเรียนคนใดหรือกลุ่มใดมีพื้นฐานเพียงพอแล้วครูก็จะให้เริ่มเรียนต่อไปได้เลย ถ้ายังไม่เพียงพอก็จะเสริมสร้างพื้นฐานนั้นเสียก่อน ทั้งนี้เพราะความรู้พื้นฐานในเนื้อหาหรือในชั้นใด ๆ จะเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในชั้นนั้น ๆ การประเมินผลก่อนเรียนจึงเป็นการช่วยให้ครูตัดสินใจได้ว่า ครูจะจัดกิจกรรมอย่างไรให้นักเรียนคนใดกลุ่มใด ตั้งแต่เริ่มเรียน

สิ่งที่ครูจะต้องตรวจสอบในการประเมินผลก่อนเรียนก็คือ ในชั้น ป. 1, 2, 3 ให้ประเมินจุดประสงค์ที่เป็นความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นในสมุดประจำชั้น ส่วนชั้น ป. 4, 5, 6 ให้ประเมินจากจุดประสงค์ในสมุดประจำชั้นของชั้นเดิมที่พิจารณาเห็นว่าสัมพันธ์กับจุดประสงค์และเนื้อหาที่จะสอนต่อไปของชั้นนั้น ๆ

การประเมินผลก่อนเรียนควรกระทำก่อนที่จะมีการสอนจริง และสำหรับ
ชั้น ป.1 การประเมินผลก่อนเรียนจะรวมถึงชั้น/วันที่เป็นการเตรียมพร้อมตาม
หลักสูตรด้วย ที่จริงแล้วควร จะประเมินผลก่อนที่จะมีการสอนทุก ๆ เรื่อง เพราะ
การเรียนการสอนในเรื่องข้อ ๆ ไปของอาศัยความรู้ในเรื่องแรก ๆ เป็นพื้นฐาน

1. การประเมินความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้น

1.1 สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละวัน เช่น สังเกตว่า
นักเรียนเข้ากับเพื่อนได้หรือไม่ ครูต้องคอยสังเกตในขณะที่นักเรียนทำงานหรือ
เล่นกับเพื่อน ๆ จะใบสังเกตเพียงครั้งเดียว แต่จะสังเกตต่อเนื่องกันเป็นเวลายาวนาน
เพื่อสร้างเสริมหรือช่วยเหลือให้นักเรียนให้เข้ากับเพื่อนได้ดี จึงจะสิ้นสุดการ
สังเกต แต่ครูจะต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะทำให้นักเรียนคงพฤติกรรมดังกล่าวเอาไว้
และงอกงามต่อไป

1.2 สังเกตการปฏิบัติตามคำสั่งของครู เช่น ครูสั่งให้นักเรียน
"เหยียดและงอนิ้วมือนี่ละนิ้ว" แล้วสังเกตนักเรียนทำได้หรือไม่ นอกจากนี้
อาจให้นักเรียนเล่นเกมแล้วคอยสังเกตก็ได้

1.3 สอนโดยใช้ข้อทดสอบ เช่น "บอกความแตกต่างของภาพใด"
ครูอาจเขียนข้อสอบหลาย ๆ ข้อ แต่ละข้อมีภาพ 3-4 ภาพ แล้วให้นักเรียน
เลือกภาพที่แตกต่างไปจากพวก วิธีนี้สามารถนำมาใช้เป็นกลุ่มได้

1.4 สอบปากเปล่าหรือสัมภาษณ์ เป็นการวัดที่ค่อนข้างใช้คำถามเหมือน
ข้อสอบ เพียงแต่คำถามและคำตอบเป็นภาษาพูดเท่านั้น วิธีนี้เหมาะสำหรับวัด
พฤติกรรมด้านความรู้ความคิดของนักเรียนที่ยังไม่สามารถอ่านและเขียนได้

1.5 ทดสอบภาคปฏิบัติ โดยแบ่งการประเมินเป็น 2 ระยะคือ
การสังเกต "กระบวนการ" ในการปฏิบัติเพื่อดูการปฏิบัติว่าเป็นไปตามขั้นตอน
หรือไม่ และการตรวจ "ผลงาน" วาดิเพียงใด เช่น จุดประสงค์ "พับกระดาษได้"
ของสังเกต 2 เกณฑ์ โดยดูความคล่องแคล่วในการพับและความถูกต้องสวยงาม

ของผลงาน นักเรียนอาจจะผ่านทั้ง 2 เกณฑ์ จึงจะผ่านจุดประสงค์ข้อนี้

การประเมินผลความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นมีหลายวิธี ครูจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม ควรมีการกำหนดเกณฑ์การผ่านและบันทึกผลการประเมินไว้ด้วย สำหรับชั้น ป.1, 2, 3 จะต้องสรุปลงสมุดประจำชั้นด้วย

การประเมินผลระหว่างเรียน

การประเมินผลระหว่างเรียนเป็นการประเมินผลที่มุ่งตรวจสอบว่า เมื่อนักเรียนเรียนจบไปแล้วเรื่องหนึ่ง ตอนหนึ่ง หรือบทหนึ่ง นักเรียนมีพฤติกรรมตามที่จุดประสงค์กำหนดไว้หรือไม่ ถ้านักเรียนคนใดมีพฤติกรรมนั้นแล้วก็จะสามารถเรียนเรื่องต่อไป ตอนต่อไป หรือบทต่อไปได้ แต่ถ้านักเรียนคนใดยังไม่มียพฤติกรรมดังกล่าว ก็จะต้องได้รับการซ่อมเสริมเสียก่อนที่จะเรียนต่อไป การประเมินผลระหว่างเรียนจึงเป็นการช่วยให้ครูตัดสินใจได้ว่า จะต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเสียใหม่อย่างไร จึงจะช่วยให้ให้นักเรียนคนนั้นผ่านจุดประสงค์นั้นได้ การประเมินผลระหว่างเรียนเป็นการประเมินผลย่อย มุ่งเน้นการปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

จุดประสงค์ที่ครูจะต้องประเมินได้กำหนดไว้แล้วในสมุดประจำชั้นทุกชั้น โดยแยกเป็นวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานและพื้นฐานอาชีพ และพื้นฐานอาชีพ กลุ่มกลุ่มสาระการเรียนรู้พิเศษ (วิชาอาชีพ) ไม่ได้กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้นโรงเรียนจะต้องกำหนดจุดประสงค์เองตามวิชาที่เลือกสอน ส่วนจุดประสงค์ที่จะกรองลงในสมุดประจำชั้นจะต้องประเมินจุดประสงค์ปลายทางเท่านั้น ไม่ใช่จุดประสงค์ทุกข้อในคู่มือหรือแผนการสอน การประเมินผลระหว่าง

ภาคควรมีเครื่องมือบันทึกผลการประเมินไว้ด้วย เพื่อสะดวกในการทัศนศึกษาตาม จุดประสงค์หรือการสอนซ่อมเสริม หลังจากนั้นจึงสรุปผลการประเมินจุดประสงค์ แต่ละข้อกรอกลงสมุดประจำชั้น

การประเมินผลระหว่างเรียนจะกระทำเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน แล้ว 1 คาบ 1 บท 1 เรื่อง หรือ 1 สัปดาห์ ฯลฯ ขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละ จุดประสงค์ว่าสัมพันธ์ต่อเนื่องกับบทเรียนมากหรือน้อยบทเพียงใด บางจุดประสงค์ เมื่อสอนจบคาบหรือจบบทก็อาจประเมินได้ทันที แต่บางวิชา เช่น ภาษาไทย จุดประสงค์แต่ละข้อสัมพันธ์อยู่ในบทเรียนต่าง ๆ มากมายหลายบท จึงต้องสอน ให้ครอบคลุมเสียก่อนจึงจะประเมินได้ จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะกำหนด ว่าจุดประสงค์ใดจะประเมินเมื่อใด การประเมินผลระหว่างเรียนจะต้องสร้าง เครื่องมือให้สอดคล้องกับลักษณะของจุดประสงค์และเนื้อหา รวมทั้งให้ครอบคลุม พฤติกรรมหรือเนื้อหาที่เรียนไปแล้ว โดยนำมาเฉพาะ "กลุ่มตัวอย่าง" ของ เนื้อหาหรือพฤติกรรมเหล่านั้น การประเมินผลแบบนี้กระทำควบคู่ไปกับการเรียน การสอนเป็นระยะ ๆ เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้เรียนจะต้องมีพฤติกรรมบรรลุเกณฑ์ที่กำหนด จึงจะเรียนเนื้อหาต่อไปได้

ขั้นตอนการประเมินระหว่างปี

1. ศึกษาทำความเข้าใจจุดประสงค์ที่ต้องการวัดและประเมินผล เนื่องจากการประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 เป็นแบบอิงเกณฑ์ จึง ต้องประเมินให้ครอบคลุมพฤติกรรมหรือจุดประสงค์ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควร วิเคราะห์จุดประสงค์เสียก่อนว่า จุดประสงค์แต่ละข้อเน้นพฤติกรรมด้านใด ด้าน ความรู้ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก ด้านเจตคติ หรือด้านทักษะปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อ ให้สามารถเลือกใช้เครื่องมือวัดและกำหนดระยะที่จะประเมินได้ถูกต้อง ครูผู้สอน อาจดำเนินการวิเคราะห์จุดประสงค์ โดยการกรอกรายการต่าง ๆ ลงในตาราง

วิเคราะห์ที่จัดทำขึ้นตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.1 เขียนจุดประสงค์ของการวิเคราะห์ลงในช่องที่ 1
- 1.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ที่จะวิเคราะห์ตามข้อ 1 กับบทเรียนและจุดประสงค์ประจำบทเรียน เขียนหมายเลขประจำบทเรียนและหมายเลขประจำจุดประสงค์ลงในช่องที่ 2
- 1.3 เขียนขอบเขตหรือเนื้อหาที่จะสอนตามจุดประสงค์ลงในช่องที่ 4
- 1.4 วิเคราะห์ว่า เน้นพฤติกรรมชนิดใด ใช้เครื่องมืออะไรวัด และจะวัดเมื่อใด วิเคราะห์แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 5,6,7

จากตารางวิเคราะห์หน้าเสนอนี้จะทำให้ครูทราบรายละเอียดต่าง ๆ ได้ดังนี้

ก. จุดประสงค์ข้อ 13 นี้ เน้นพฤติกรรมด้านทักษะปฏิบัติ ซึ่งจะบอกให้เรารู้อะไรบ้างที่จะต้องใช้เครื่องมือวัดประเภทใด และจะวัดอย่างไร

ข. ขอบเขตและเนื้อหาที่จะประเมินต้องอยู่ในขอบเขตที่กำหนด ซึ่งจะทำให้เลือกตัวแทนหรือกลุ่มตัวอย่างของเนื้อหาประเมินได้

ค. พฤติกรรมย่อยซึ่งเป็นจุดประสงค์ที่สอนในแต่ละครั้ง เมื่อรวบรวมแล้วจะได้เป็นจุดประสงค์ปลายทางใน ป.๐2-2/6 ซึ่งจะบอกให้ทราบว่า เมื่อสอนถึงบทที่เท่าไรในช่วงเวลาใด จึงจะเป็นการสร้างพฤติกรรมให้เพียงพอที่จะประเมินจุดประสงค์ปลายทางข้อ 13 นี้ได้

2. กำหนดเกณฑ์การยอมรับ ครูผู้สอนจะต้องกำหนดเกณฑ์การยอมรับไว้ก่อนที่ทำการประเมิน เกณฑ์ไม่ควรกำหนดไว้สูงหรือต่ำเกินไป ถ้าสูงเกินไป เมื่อนักเรียนไม่บรรลุเกณฑ์ครูจะต้องปรับปรุงการเรียนการสอนเสียใหม่ ถ้าไม่บรรลุอีก ครูต้องลดเกณฑ์ให้ต่ำลงซึ่งเป็นการสูญเสียเวลาในการประเมินครั้งแรก

และถ้าทำเกินไปคุณภาพการศึกษาก็ทำไปควย เนื่องจากเกณฑ์จะเป็นตัวชี้
คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนแต่ละโรง การกำหนดเกณฑ์ชี้แจงในรายละเอียด
ไว้แล้วในตอนที่เกี่ยวข้องกับ จุดบ่งหมายเชิงพฤติกรรม ในหน่วยการเตรียมการสอน

3. เลือกเครื่องมือและวิธีการประเมินให้เหมาะสม โดยศึกษาจาก
ตารางวิเคราะห์จุดประสงค์ของข้อ 1 ถ้าจุดประสงค์เน้นพฤติกรรมประเภท
ความรู้ความศึคก็ใช้วิธีการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ เช่น แบบเลือก
ตอบ เติมคำ จับคู่ กำนัดกาถูก และแบบอัตนัย แต่ถ้าเป็นพฤติกรรม
ประเภทความรู้สึก เจตคติ หรือทักษะปฏิบัติ ก็ใช้เครื่องมือประเภทแบบสำรวจ
รายการหรือแบบตรวจสอบรายการหรือแบบจัดอันดับคุณภาพประกอบการสังเกต
การสัมภาษณ์ และการตรวจผลงาน

4. นำข้อมูลมาวินิจฉัย เมื่อครูผู้สอนได้ประเมินแล้ว ขึ้นต่อไปก็ต้อง
นำข้อมูลที่ได้อมาวินิจฉัยดูว่า เป็นการ เพียงพอหรือไม่ที่จะบันทึกผลการประเมินผล
ลงในแบบบันทึกประเภทต่าง ๆ

5. ตัดสินใจค่าเนินถาร เมื่อนำข้อมูลที่ไ้จากการประเมินผลมา
วินิจฉัยแล้ว จึงตัดสินใจค่าเนินถารดังนี้

5.1 ถ้านักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก็ให้ผ่านไปเขียน ✓
ลงในสมุดประจำชั้น (ป.02-2/...) ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ก็ให้วางไว้ก่อน

5.2 ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก็ให้ปรับปรุงการเรียน
การสอนเสียใหม่และเมื่อนักเรียนผ่านเกณฑ์ในภาคเรียนใด ก็ให้เขียน ✓ ใน
สมุดประจำชั้น ตรงกับภาคเรียนนั้น

5.3 ถ้าปรับปรุงแล้วก็ไม่ผ่านก็ให้ลดเกณฑ์ลงได้ แต่จะทองพิจารณา
ถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

การประเมินผลปลายภาคเรียน/ปลายปี

การประเมินผลปลายภาคเรียน เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบความคงทนหรือความคงอยู่ของพฤติกรรมที่เห็นว่าสำคัญภายหลังจากที่เรียนไปแล้ว 1 ภาคเรียน ซึ่งถ้านักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าวคงอยู่มาก ครูก็สามารถจัดให้นักเรียนเรียนต่อไปได้ แต่หาพฤติกรรมนั้นมีความคงอยู่น้อย ก็ต้องซ่อมเสริมให้ใหม่จนถึงระดับที่คงการจึงจะให้เรียนต่อไป ชั้น ป.1,3,5 มีการประเมินผลปลายภาคทุกภาคเรียน ส่วนชั้น ป.2,4,6 ไม่มีการประเมินผลปลายภาคเรียนสุดท้าย เพราะมีการประเมินผลปลายปีแล้ว

ส่วนการประเมินผลปลายปี เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบความคงอยู่ของพฤติกรรมที่สำคัญตลอดปีของชั้น ป.2,4,6 เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจเลื่อนชั้น การประเมินผลปลายภาคเรียน/ปลายปีเป็นการประเมินผลแบบรวมหรือแบบสรุป ผลการประเมินจะเป็นเครื่องชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตลอดภาคเรียนหรือตลอดปี

การประเมินผลปลายภาคเรียนหรือปลายปี เป็นการประเมินผลเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคเรียนหนึ่งหรือปีหนึ่ง แล้วรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบ สำหรับชั้น ป.2,4,6 ให้มีการประเมินผลปลายปี เพื่อนำผลการประเมินเป็นเกณฑ์การตัดสินใจให้เลื่อนชั้นด้วย

ขั้นตอนการประเมินผลปลายภาค/ปลายปี

1. การเลือกจุดประสงค์ เนื่องจากการวัดจุดประสงค์ปลายภาคหรือปลายปี เป็นการประเมินผลรวมภายหลังจากเรียนจบภาคเรียนหนึ่งหรือปีหนึ่งแล้ว เพื่อเป็นการตรวจสอบความคงทนของจุดประสงค์ที่นักเรียนผ่านการประเมินระหว่างภาคไปแล้วว่ามีความคงทนอยู่มากน้อยเพียงใด ฉะนั้นการประเมินผลปลายภาค/ปลายปี จึงเลือกเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญมาประเมิน อาจใช้ตาราง

ต่อไปนี้เป็นวิเคราะห์หาความสำคัญของจุดประสงค์ได้
 ตารางวิเคราะห์จุดประสงค์สำคัญ วิชา.....ชั้น.....

จุดประสงค์	ผลการวิเคราะห์ของกรรมการ					รวม	คะแนนเฉลี่ย	ลำดับความสำคัญ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	5	4	5	4	5	23	4.6	1
2	4	3	3	3	3	16	3.2	3
3	4	4	3	3	4	18	3.6	2
4	3	3	2	3	4	15	3.0	4
รวม								

สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์จุดประสงค์สำคัญมีดังนี้

1.1 ตั้งคณะกรรมการจากครูผู้สอนในวิชา/กลุ่มประสบการณ์
 ที่ต้องการวิเคราะห์ ควรพิจารณาจากผู้มีความเชี่ยวชาญในการสอนเป็นพิเศษ
 อย่างน้อย 5 คน

1.2 กำหนดความสำคัญดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึงสำคัญมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึงสำคัญมาก
- 3 คะแนน หมายถึงสำคัญปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึงสำคัญน้อย
- 1 คะแนน หมายถึงไม่คอยสำคัญ

ครูผู้สอนจะต้องกำหนดเกณฑ์ที่จะพิจารณาว่าเป็นจุดประสงค์สำคัญไว้ด้วย

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คะแนนตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไปถือว่าเป็นจุดประสงค์สำคัญ

1.3 กรรมการแต่ละคนพิจารณาความสำคัญของจุดประสงค์แต่ละข้อ โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมและเนื้อหา แล้วให้คะแนนแต่ละข้อ

1.4 นำคะแนนมารวมกันแล้วหาคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อ

1.5 จัดลำดับความสำคัญ

1.6 จุดประสงค์ข้อใดคะแนนเกินกว่า 3.5 ขึ้นไปถือว่าเป็นจุดประสงค์สำคัญให้นำมาประเมินในการสอบปลายภาค/ปลายปี

2. การวิเคราะห์จุดประสงค์ภาคความรู้และภาคปฏิบัติ ในการประเมินผลปลายภาคและปลายปีได้กำหนดให้ประเมินเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 ภาคปฏิบัติ และตอนที่ 2 ภาคความรู้

2.1 ตอนที่ 1 ภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินหรือตรวจสอบพฤติกรรมในด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของนักเรียน ซึ่งจะต้องเน้นการปฏิบัติจริง เน้นการสังเกตขั้นตอนและกระบวนการในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน รวมทั้งการตรวจสอบลงด้วย จุดประสงค์ที่จะประเมินในตอนที่ 1 ภาคปฏิบัติจะเป็นพฤติกรรมด้านความรู้สึก เจตคติ และทักษะปฏิบัติ

2.2 ภาคความรู้ เป็นการประเมินความรู้และความคิดของนักเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางสมอง เช่น การประเมินความรู้ความเข้าใจ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

3. การกำหนดสัดส่วนคะแนนภาคความรู้และภาคปฏิบัติ ในการกำหนดคะแนนตอนที่ 1 ภาคปฏิบัติ และตอนที่ 2 ภาคความรู้ เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องกำหนดเอง หน่วยงานอื่นจะทำหน้าที่กำหนดตายตัวเหมือนกันทุกโรงเรียนไม่ได้ เนื่องจากเหตุผลดังนี้

3.1 การเลือกเนื้อหา กิจกรรม และจุดประสงค์มาสอน แต่ละโรงเรียนจะเลือกลำดับก่อนหลังไม่เหมือนกัน ดังนั้น จุดประสงค์การเรียนรู้

ที่จะประเมินในแต่ละภาคเรียนจึงไม่เหมือนกัน จึงกำหนดตายตัวไม่ได้

3.2 การเลือกจุดประสงค์การเรียนรู้รายภาคหรือรายปีในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ โรงเรียนอาจจะเน้นความสำคัญไม่เหมือนกัน ครูผู้สอนอาจกำหนดสัดส่วนคะแนนตอนที่ 1 กับตอนที่ 2 ดังนี้

3.2.1 ชั้นที่ 1 เลือกจุดประสงค์สำคัญที่จะนำมาประเมิน อาจใช้วิธีวิเคราะห์ตามข้อ 1 ก็ได้

3.2.2 ชั้นที่ 2 วิเคราะห์หาจุดประสงค์ข้อใดเป็นภาคความรู้ ข้อใดเป็นภาคปฏิบัติ

3.2.3 ชั้นที่ 3 เียบยสัดส่วนคะแนน เช่น สมมติภาษาไทย มีจุดประสงค์ที่จะประเมินภาคเรียนที่ 1 จำนวน 15 ข้อ เป็นภาคปฏิบัติ 6 ข้อ ภาคความรู้ 9 ข้อ เียบยสัดส่วนคะแนนได้ดังนี้

จุดประสงค์ 15 ข้อ เป็น	100	คะแนน
จุดประสงค์ 6 ข้อ เป็น	$\frac{100 \times 6}{15}$	คะแนน
	40	คะแนน

ดังนั้นจะเป็นคะแนนตอนที่ 1 ภาคปฏิบัติ 40 คะแนน
ตอนที่ 2 ภาคความรู้ 60 คะแนน

หรืออาจใช้วิธีกำหนดคะแนนจุดประสงค์แต่ละข้อก่อน แล้วนำคะแนนจุดประสงค์ภาคความรู้ทั้งหมดมารวมกัน ส่วนภาคปฏิบัติก็รวมเฉพาะภาคปฏิบัติ แล้วนำมาเทียบกับคะแนนเต็ม 100 คะแนน ก็ได้ สามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม จุดประสงค์บางข้ออาจเป็นพฤติกรรมภาคปฏิบัติ หรือภาคความรู้ คำนใดค่านหนึ่งค่านเดียวหรือทั้งสองค่านก็ได้

4. การเลือกเครื่องมือ เมื่อวิเคราะห์จุดประสงค์สำคัญและกำหนดสัดส่วนคะแนนแล้วกว้างแผนเลือกเครื่องมือวัด โดยเลือกเครื่องมือวัดที่เหมาะสมกับแต่ละตอน

ในการวัดผลภาคความรู้ปลายภาคเรียนหรือปลายปีนั้น ครูผู้สอนอาจแยกข้อสอบเป็นชุด ๆ ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและเหมาะสมกับเวลาและวัยของนักเรียน โดยแยกตามลักษณะของเครื่องมือวัดตามเนื้อหาหรือพฤติกรรมที่จะวัด หรือตามจำนวนจุดประสงค์ก็ได้ เช่น

ภาษาไทยแยกเป็นฉบับ ๆ เกี่ยวกับคำศัพท์ การจำแนกคำ การสะกดคำ การคัด การเขียน การอ่าน การจับใจความ การใช้ภาษา หรือการเขียนเรียงความ เป็นต้น โดยนำข้อทดสอบตามจุดประสงค์ที่มีพฤติกรรมคล้าย ๆ กันมาไว้ฉบับเดียวกัน

คณิตศาสตร์ อาจแยกเป็นฉบับทักษะ ความรู้ความเข้าใจ และการแก้โจทย์ปัญหา เป็นต้น

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต อาจแยกเป็นฉบับดังนี้ จุดประสงค์ 18 ข้อ แยกเป็น 3 ฉบับ ๆ ละ 6 ข้อ แต่ละข้อต้องวิเคราะห์เสียก่อนว่ามีพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน

ส่วนการวัดผลปลายภาค/ปลายปีในภาคปฏิบัติควรจะแยกตามจำนวนจุดประสงค์ที่เลือกไว้แล้ว ทั้งนี้ควรคำนึงถึงกระบวนการในการวัด เครื่องมือวัดและวุฒิภาวะของนักเรียนด้วย

5. การนำข้อมูลจากการวัดไปวินิจฉัย โดยนำผลที่ได้จากการวัดทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติไปกรอกลงในสมุดประจำชั้น คีระระดับคะแนนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ดังนี้

คะแนน	80-100	ระดับคะแนน	4
คะแนน	70-79	ระดับคะแนน	3
คะแนน	60-69	ระดับคะแนน	2
คะแนน	40-59	ระดับคะแนน	1
คะแนน	0-39	ระดับคะแนน	0

6. การตัดสินใจดำเนินการ หลังจากวินิจฉัยผลการดำเนินการ
สอบปลายภาคและปลายปีแล้ว ก็ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

6.1 รายงานผลใหญ่ปกครองทราบ โดยกรอกคะแนนลงใน
สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน (ป.01/...)

6.2 ผลการสอบปลายปีชั้น ป.2, 4, 6 นำมาตัดสินผลการเรียน
ถ้าได้ระดับคะแนน "1" ขึ้นไปทุกกลุ่มประสบการณ์หรือได้ระดับ "C" กลุ่มใด
กลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว ก็ให้เลื่อนชั้นได้

การตัดสินการเลื่อนชั้น

นักเรียนจะเลื่อนชั้นเรียนสูงขึ้น ต้องได้รับการพิจารณาตามเกณฑ์
ต่อไปนี้

1. นักเรียน ป.1, 3, 5 จะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้นได้ต้องมี
คุณสมบัติดังนี้

1.1 มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียน
ตลอดปี

1.2 ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น
(ป.02-2/...) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนจุดประสงค์แต่ละกลุ่ม
ประสบการณ์ที่เรียนตลอดปี

2. นักเรียน ป.2, 4, 6 จะต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 1, 2 ของชั้น ป.1,
3, 5 และในการประเมินผลปลายปีจะต้องได้รับระดับผลการเรียนแต่ละกลุ่มประ
สิทธิภาพตั้งแต่ระดับ "1" ขึ้นไป

ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งเล็กน้อยเพียงเกณฑ์เดียว ก็ให้
พิจารณายกเว้นได้ เช่น นักเรียนชั้น ป.2 คนหนึ่งมีเวลาเรียนร้อยละ 85
ผ่านจุดประสงค์ทุกกลุ่มประสบการณ์ สอบปลายภาคได้ระดับ "3" ทุกกลุ่ม ยกเว้น

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ได้ระดับ "C" เช่นนี้ก็อาจได้รับการพิจารณาให้
เลื่อนไปเรียนชั้น ป.3 ได้

การเลื่อนชั้นระหว่างปี

ถ้าโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ในระหว่างปีนักเรียนมีผลการเรียน
อยู่ในเกณฑ์ดีมาก และมีวุฒิภาวะสูงเหมาะสมที่จะเลื่อนไปเรียนชั้นสูงขึ้น ก็
ให้วัดผลและประเมินผลด้วยวิธีต่าง ๆ ถ้านักเรียนผ่านจุดประสงค์และ
กลุ่มประสบการณ์ร้อยละ 90 ขึ้นไป ก็ให้เลื่อนไปเรียนชั้นสูงขึ้นได้ภายใน
วันที่ 1 กันยายน ของปีนั้น

ในการวัดผลและประเมินผลควรตั้งกรรมการดำเนินการขึ้นมาคณะ
หนึ่งและควรจะมีหลาย ๆ วิธี ถ้านักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ควรจะได้อ
ความยินยอมจากผู้ปกครองก่อนที่จะมีการ เลื่อนชั้นระหว่างปี

ไขปัญหาการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
1	การเปรียบเทียบการประเมินผล ตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 พ.ศ.2524 กำหนดให้ คณะกรรมการการประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอ แต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินการสอบ ปลายปีชั้น ป.6 แต่เมื่อ	การสอบปลายปีชั้นป.6 เมื่อ ปีการศึกษา 2526 กรมวิชาการ ดำเนินการสอบเอง โดยใช้ข้อสอบ เหมือนกันทั่วประเทศ เพราะมีความ ประสงค์จะประเมินผลการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา 2521 ซึ่งใช้มาครบ 6 ปี จึงจัดทำข้อสอบให้ทุกโรงเรียน

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
	ปีการศึกษา 2526 ทำไมกรมวิชาการ จึงดำเนินการสอบ เหมือนกันหมด ทั่วประเทศ	สอบเหมือนกันทั่วประเทศ เพื่อ นำผลการสอบไปประเมินผล การใช้หลักสูตร และจะทำให้ครู ผู้สอนหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด ได้รู้ถึงคุณภาพหรือมาตรฐานการ จัดการศึกษาของตนด้วย
2	ที่กล่าวว่าที่ใดมีการสอน ที่นั่นมี การสอบ หมายความว่าอย่างไร	ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้โรงเรียนมีหน้าที่ ประเมินผลการเรียนทุกชั้นเรียน ยกเว้นชั้น ป.6 ให้เป็นหน้าที่ของ คณะกรรมการการประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอ การที่กำหนด ให้โรงเรียนประเมินผลเองเป็น ส่วนมากก็เพราะผู้ใดสอนสิ่งใด ก็ควรวัดใบสิ่งนั้น ให้สอดคล้องกับ หลักการประเมินผลที่ดี ฉะนั้น โรงเรียนจึงเป็นผู้ดำเนินการจัดทำ ข้อสอบและตัดสินผลการสอบเอง
3	ที่กล่าวว่าสอบไปสอบไป หมายความว่า อย่างไร	ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษา ประเมินผลการเรียนเพื่อปรับปรุง

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
4	การใช้ข้อสอบหรือเครื่องมือวัดผลเป็นแนวเดียวกันในระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สถานประกอบการ วัดผล	<p>การเรียนการสอน กล่าวคือ ก่อนจะดำเนินการสอนเรื่องใดต่อไปผู้สอนจะต้องตรวจสอบว่าเรื่องที่สอนไปแล้ว นักเรียนบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่ ถ้าไม่บรรลุจะต้องซ่อมเสริมเสียก่อน โดยการปรับปรุงวิธีสอนของครูและกระบวนการเรียนของนักเรียน เมื่อบรรลุจุดประสงค์แล้วจึงขึ้นเรื่องใหม่ต่อไป เป็นลักษณะที่เรียกว่าสอนไปสอบไปนั่นเอง เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือไม่ต้องการให้ครูเคร่งเครียดกับการสอนมากเกินไป ทั้งนี้เพราะกระบวนการเรียนการสอนก็เป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญมาก ครูควรใช้เวลาในการเตรียมการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากกว่าที่จะเคร่งเครียดกับการวัดผลและประเมินผลมากเกินไป</p> <p>การใช้เครื่องมือวัดผลที่ยูนันจัดทำขึ้นกับนักเรียนของเรานั้น เป็นการไม่ถูกต้องเหมาะสมแน่ เพราะผู้สอนไม่ได้สอบ ผู้สอบไม่ได้สอน ที่ถูกต้องเหมาะสมนั้น ผู้สอนจะต้องเป็นผู้สอบเอง จะได้ว่าเมื่อใดจะประเมินจุดประสงค์ใด เนื้อหาและกิจกรรมใด รวมทั้ง</p>

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
	ประเมินผลแก่ครูในการประเมินผลระหว่างเรียน ปลายภาคเรียน หรือปลายปี เป็นการถูกต้องเหมาะสมหรือไม่อย่างไร	จะรู้ว่าสิ่งใดที่สอนไปแล้ว นักเรียนบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่ เพื่อจะได้วางแผนปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนต่อไป ในการสอบหรือวัดผลแต่ละครั้งจะต้องถึงจุดประสงค์ในการวัดว่า วัดอะไร วัดเมื่อใด วัดอย่างไร และใช้เครื่องมืออะไรวัด ในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนจึงไม่ควรใช้เครื่องมือร่วมกันอย่างยิ่ง แลถ้าเป็นการประเมินผลเพื่อคุณภาพทางการศึกษาหรือมาตรฐานทางการศึกษา โรงเรียนใดอยู่ในระดับใด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของกลุ่มโรงเรียน อำเภอ หรือจังหวัด ก็ยอมใช้ร่วมกันได้
5	นักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้อุบัติการณ์พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้นในสมุดประจำชั้น (ป.02-2/...) จะสอนเนื้อหาใหม่ได้หรือไม่	การประเมินผลความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้นเป็นการประเมินผลก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความพร้อมหรือความสามารถเพียงพอที่จะเรียนเนื้อหาใหม่ต่อไปได้หรือยัง

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
และควรปฏิบัติอย่างไร	<p>ถ้ายังไม่เพียงพอครูจะก่อสร้างเสริมให้เพียงพอเสียก่อน ดังนั้นเมื่อประเมินผลจุดประสงค์ก่อนเรียนข้อใดยังไม่ผ่านแล้วจะเข้าไปสอนเนื้อหาใหม่โดยยังไม่ยอมเสริมเสียก่อนนั้น ย่อมเป็นการไม่ถูกต้อง</p>	
<p>6 ทำไมจึงไม่ระบุเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ในสมุดประจำชั้น (ป.๐2-2/...) ไว้ด้วย</p>	<p>วิธีปฏิบัติสำหรับชั้น ป.1, 3, 5 ครูจะทอนำจุดประสงค์ในสมุดประจำชั้น (ป.๐2-2/...) มาประเมิน ส่วน ป.4, 5, 6 ครูอาจพิจารณานำจุดประสงค์แต่ละกลุ่มประสบการณ์ของชั้นเดิมมาประเมินก็ได้ สอนชั้น ป.4 ก็นำจุดประสงค์ใน ป.๐2-2/3 มาประเมินเป็นต้น ส่วนวิธีการประเมินก็ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมนั้น ๆ เช่น อาจใช้การสังเกต สัมภาษณ์ ขอสอบ หรือการปฏิบัติจริงก็ได้</p>	
	<p>การที่ไม่กำหนดเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้เอาไว้ด้วยก็เพื่อเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ประเมินได้เป็นผู้กำหนดเกณฑ์ด้วยตนเองตามความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น ความสำคัญ</p>	

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
7. เหตุใดจึงไม่กำหนดสัดส่วนคะแนนตอนที่ 1 ภาคปฏิบัติ และตอนที่ 2 ภาคความรู้ ในการสอบปลายภาค/ปลายปี ของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในสมุคประจำชั้น (ป.๐2-2/...) เอาไว้ให้ชัดเจน	ของจุดประสงค์ และความพร้อมของนักเรียน เป็นต้น	<p>การกำหนดน้ำหนักหรือสัดส่วนคะแนนตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ไม่สามารถกำหนดตายตัวได้เพราะเหตุผลดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเลือกกิจกรรม เนื้อหา จุดประสงค์ในคู่มือครูและแผนการสอน แต่ละกลุ่มประสบการณ์มาสอนตามลำดับก่อนหลัง แต่ละโรงเรียนเลือกไม่เหมือนกัน จำนวนจุดประสงค์ที่จะประเมินจึงอาจไม่เท่ากัน 2. การเลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ มาวัดผลปลายภาค/ปลายปี ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ของแต่ละโรงเรียนอาจจะแตกต่างกัน <p>ควยเหตุผลดังกล่าว กรมวิชาการ จึงไม่กำหนดสัดส่วนคะแนนตอนที่ 1 ภาคปฏิบัติและตอนที่ 2 ภาคความรู้เอาไว้ตายตัว ผู้สอนต้องกำหนดเอง</p>
8. การวัดผลปลายภาค/ปลายปี ตอนที่ 1 ภาคปฏิบัติ จะให้มี	การวัดผลปลายภาคและปลายปีมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบคุณผลการเรียน	

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
	<p>คะแนนเก็บควยหรือไม่ เพราะเหตุใด ทำไมเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ชั้น ป.4 จึงแนะนำให้เก็บคะแนนเก็บภาคปฏิบัติระหว่างภาคไว้ควย</p>	<p>โดยส่วนรวม จึงควรค่าเป็นการวัดผลปลายภาค/ปลายปีจริง ๆ มากกว่าการเก็บคะแนน เพราะถ้าเก็บคะแนนระหว่างภาค ระหว่างปีไว้ควย ก็จะเป็นการซ้ำซ้อนกับการประเมินผลระหว่างเรียน ซึ่งมีการประเมินผลจุดประสงค์เป็นระยะ ๆ อยู่แล้ว</p> <p>การที่เครื่องมือการวัดผลการเรียนรู้ชั้น ป.4 แนะนำให้เก็บคะแนนภาคปฏิบัติระหว่างภาค ระหว่างปีไว้ควยนั้น ขอเสนอแนะนั้นย่อมมีความถูกต้องอยู่ในช่วงนั้น ซึ่งเป็นช่วงของการแสวงหาความถูกต้อง เมื่อทฤษฎีหรือวิธีการใหม่มีความเหมาะสมกว่าวิธีการเดิมน่าจะได้รับการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งครูผู้สอนก็ควรที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงนี้ แต่โรงเรียนใดให้มีคะแนนเก็บก็ไม่ใช่ว่าความเสียหายแต่อย่างใด เพียงแต่เป็นการซ้ำซ้อนและเพิ่มภาระการประเมินผลให้แก่ครูโดยไม่จำเป็น เพื่อขจัดปัญหาดังกล่าวและเพื่อให้ครูได้ใช้เวลาในการสอนมากขึ้น จึงไม่ควรมีการ</p>

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
9	<p>การประเมินผลระหว่างเรียน ถ้านักเรียนคนใดไม่ผ่านเกณฑ์ จะลดเกณฑ์ให้ต่ำลงได้หรือไม่ เพราะเหตุใด</p>	<p>เกี่ยคะแนนจากปฏิบัติระหว่างภาคระหว่างปี</p> <p>การประเมินผลระหว่างเรียนเป็นการประเมินผลย่อยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และต้องประเมินเป็นระยะ ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ตามเกณฑ์ที่ยอมรับหรือตามเกณฑ์ที่คาดหวัง เช่น จำนวนคำได้ 15 คำใน 20 คำ คำทั้ง 20 คำที่ยกมานั้น จะต้องเป็นตัวแทนของคำทั้งหมดที่เราสอนไป ดังนั้นการลดเกณฑ์ยอมทำให้ผลการเรียนรู้อาจต่ำลงไปด้วย ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ผู้สอนจะต้องพิจารณาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเสียก่อน ส่วนการลดเกณฑ์นั้นควรจะเป็นขั้นตอนสุดท้าย เพราะเหตุนี้โรงเรียนจึงไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้อ่างสูงหรือต่ำเกินไป ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้อ่างสูงเกินไปแล้วนักเรียนไม่ผ่าน ยอมเป็นการสูญเสียในการจัดการศึกษาและถ้าตั้งเกณฑ์ต่ำไป ก็จะทำให้คุณภาพการศึกษาต่ำลงด้วย</p>

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
10	<p>การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมสร้างนิสัยในสมุดประจำ ชั้น (ป.๐2-2/...) ของชั้น ต่าง ๆ มีแนวปฏิบัติอย่างไร</p>	<p>กิจกรรมสร้างนิสัยเป็น ประสบการณ์ย่อยกลุ่มหนึ่งในกลุ่ม สร้างเสริมลักษณะนิสัย กำหนด เนื้อหาไว้ 6 กิจกรรมคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมเน้นพัฒนาการ สุขภาพกายและใจ 2. กิจกรรมเน้นพัฒนาการ ทางสติปัญญา 3. กิจกรรมเน้นพัฒนาการ ทางสังคม 4. กิจกรรมเน้นพัฒนาการ ทางศิลปะและวัฒนธรรม 5. กิจกรรมเน้นพัฒนาการ ทางจริยธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณี 6. กิจกรรมเกี่ยวกับสถานที่ และอาชีพของชุมชน <p>ดังนั้นโรงเรียนใดเลือกกิจกรรม ใดก็ให้พิจารณาที่กำหนดจุดประสงค์ เกี่ยวกับกิจกรรมที่เลือกตามที่ระบุไว้ ในหลักสูตร ส่วนการกรอกแบบ ป.๐2- 2/... ให้นำจุดประสงค์การเรียนรู้</p>

ข้อ	คำถาม	คำตอบ
11	เกณฑ์ในการพิจารณาให้นักเรียนชั้น ป.1,3,5 และ ป.2,4,6 เลื่อนไปเรียนชั้นสูงขึ้นต่างกันอย่างไร	<p>กิจกรรมสร้างนิสัยตามที่โรงเรียนจัดสอนให้ลงในส่วนที่เป็นกิจกรรมสร้างนิสัย เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด และเนตรนารี เป็นต้น</p> <p>นักเรียนชั้น ป.1,3,5 จะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้นจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด 2. ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น(ป.๑2-2/...) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนจุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ <p>สำหรับนักเรียนชั้น ป.2,4,6 นั้น จะต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 1 และข้อ 2 เช่นเดียวกับชั้น ป.1,3,5 แต่ต้องเพิ่มอีก 1 เกณฑ์ คือต้องได้รับผลการเรียนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ตั้งแต่ระดับ "1" ขึ้นไป</p>
12	นักเรียนชั้น ป.1 คนหนึ่ง มีคุณสมบัติดังนี้	ไม่ได้เนื่องจากตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผล

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
1.	มีเวลาเรียนรอยละ 82	การเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา
2.	ผ่านจุดประสงค์กลุ่มทักษะ และกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต ส่วน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ ไม่ผ่านเพียงเล็กน้อย นักเรียนคนนี้จะเลื่อนชั้น ขึ้น เรียน ป.2 ได้หรือไม่ เพราะอะไร	2521 ข้อ 13.2 (ข) ระบุว่า นักเรียนที่จะได้รับการพิจารณาให้ เลื่อนชั้นได้ จะต้องไม่ผ่านจุดประสงค์ ในกลุ่มประสบการณ์ใดกลุ่มประสบการณ์ หนึ่งเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น แต่นักเรียน ชั้น ป.1 คนนี้ไม่ผ่านถึง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยและกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ จึงเลื่อนชั้น ขึ้นไปเรียน ป.2 ไม่ได้
13	ในระหว่างปี ถ้าพิจารณา เห็นว่านักเรียนชั้น ป.2 คนหนึ่ง มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จะพิจารณาให้เลื่อนชั้นขึ้นไป เรียนชั้น ป.3 ได้หรือไม่และ ร.ค่าเนิยการอย่างไร	ตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผล การเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 พ.ศ.2524 กำหนดให้มีการ เลื่อนชั้นระหว่างปีได้ ถ้าโรงเรียน พิจารณาเห็นว่านักเรียน มีผลการเรียน อยู่ในระดับดีมาก และมีพฤติกรรมที่จะ เลื่อนขึ้นไปเรียนชั้นที่สูงกว่าได้ ให้ โรงเรียนวัดและประเมินผลด้วยวิธีต่าง ๆ ให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น ถ้านักเรียน ผ่านจุดประสงค์รอยละ 90 ขึ้นไปทุก กลุ่มประสบการณ์ ก็ให้เลื่อนไปเรียนชั้นสูง

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
14	<p>เกณฑ์การพิจารณาการเลื่อนชั้นเกณฑ์ที่ 1 เวลาเรียน จะคิดเวลาเรียนตั้งแต่วันเปิดภาคเรียนถึงวันก่อนสอบหรือวันก่อนปิดภาคเรียนภาคปลาย และถ้าไม่ครบ 200 วันจะได้หรือไม่</p>	<p>ชั้นได้คือ ชั้น ป.3 แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายในวันที่ 1 กันยายน ของปีการศึกษา นั้น และควรขอความเห็นจากผู้นปกครองเสียก่อน</p> <p>หลักสูตรประถมศึกษากำหนดให้มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 200 วันต่อปีการศึกษา ถ้ามีเหตุสุดวิสัยไม่สามารถเปิดสอนได้ครบ 200 วัน แต่ได้สอนรวมเสริมในช่วงเวลาอื่นได้ครบตามจุดประสงค์และกิจกรรมตามหลักสูตร เช่น สอนซ่อมเสริมก่อนเข้าเรียนหรือหลังเลิกเรียน หรือวันปิดภาคอาจคิดเวลาเรียนโดยคิดเป็น 1000 ชั่วโมงสำหรับชั้น ป.1-4 และ 1200 ชั่วโมงสำหรับชั้น ป.5-6 หรือ 3000 คาบสำหรับ ป.1-4 และ 3600 คาบสำหรับ ป.5-6 ก็ได้</p> <p>ส่วนการคิดเวลาเรียนเพื่อใช้ตัดสินผลการเรียน ให้คิดตั้งแต่วันเปิดภาคเรียนจนถึงวันก่อนปิดภาคเรียนภาคปลาย เพราะการสอบหรือการประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p>

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
15	<p>การกรอกจุดประสงค์ใน ป.๐4 (หลักฐานแสดงผล การเรียนรู้) ข้อ ก. ผล การเรียนรู้ระหว่างปี จุดประสงค์ที่ ... จะ กรอกเฉพาะจุดประสงค์ ที่ผ่านแต่ละกลุ่ม ประสบการณ์เท่านั้นถูกต้อง หรือไม่</p>	<p>ดังนั้นช่วงการ สอบหรือประเมินผลก็นับ เป็นช่วงของการ เรียนการสอนด้วย ไม่ถูกต้อง คำชี้แจงกำหนดให้ กรอกจุดประสงค์ที่ผ่านหรือไม่ผ่านก็ได้ โดยพิจารณาว่าจุดประสงค์ใดมีจำนวน น้อยกว่า ก็ให้กรอกจำนวนจุดประสงค์ ที่น้อยกว่านั้นลงไป</p>
16	<p>การกรอกจุดประสงค์ใน ป.๐4 กลุ่มประสบการณ์ พิเศษ คำชี้แจงกำหนดให้ กรอกว่าผ่านหรือไม่ผ่าน เท่านั้น ไม่ต้องกรอกจำนวน หรือจุดประสงค์ข้อที่ผ่าน หรือไม่ผ่านลงไป ถ้า นักเรียนคนหนึ่งเลือกเรียน ภาษาอังกฤษในโรงเรียน เดิม เมื่อย้ายไปเรียน</p>	<p>การกรอกจุดประสงค์... ข้อ... ในป.๐4 จะต้องกรอกให้สัมพันธ์กับ จุดประสงค์... ในข้อ ก. คือถ้า จุดประสงค์ที่ไม่ผ่านมีจำนวนน้อยกว่า ก็กรอกว่าไม่ผ่าน กลุ่มประสบการณ์ พิเศษถ้าเลือกเรียนภาษาอังกฤษ ทุก โรงเรียนประเมินจุดประสงค์เหมือนกัน หมด ในการกรอก ป.๐4 จึงควรกรอก ให้ชัดเจนเหมือนกันกับกลุ่มประสบการณ์ อื่น คือ กรอกจำนวนจุดประสงค์ที่ผ่าน</p>

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
	<p>ในโรงเรียนใหม่ โรงเรียนใหม่จะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนผ่านหรือไม่ผ่านจุดประสงค์ข้อใดบ้าง</p>	<p>ลงไปคุย ยกเว้นงานเลือกซึ่งแต่ละโรงเรียนอาจเลือกไม่เหมือนกัน การกรอก ป.๐4 จึงให้กรอกเฉพาะชื่องานและบอกว่าผ่านหรือไม่ผ่านเท่านั้น</p>
17	<p>การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้วิชางานเลือก กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ชั้น ป.5-6 ใน ป.๐2 ไม่ได้ระบุไว้ ถ้าจะนำจุดประสงค์ในแผนการสอนงานเลือกทุกข้อมากรอกลงใน ป.๐2 จะเป็นการถูกต้องหรือไม่ และจะกำหนดจุดประสงค์ที่จะกรอกลงใน ป.๐2 อย่างไร</p>	<p>วิชางานเลือกในกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพจำนวน 3๐๐ คาบ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษจำนวน 6๐๐ คาบ ไม่ได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เอาไว้ใน ป.๐2 เพราะแต่ละโรงเรียนเลือกสอนไม่เหมือนกัน จึงให้ครูผู้สอนนำจุดประสงค์ปลายทางของแต่ละงานที่เลือกสอนมากรอกลงในช่องว่างใน ป.๐2 ซึ่งศึกษาได้จากเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ชั้น ป.5,6 ของกรมวิชาการได้ การนำจุดประสงค์ทุกข้อในแต่ละงานมากรอกลงใน ป.๐2 เป็นการไม่ถูกต้อง เพราะบางข้อไม่ใช่จุดประสงค์ที่ต้องการเน้น</p>

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
18	<p>ถามระเบียบว่าควยการ ประเมินผลการเรียน กำหนด ให้โรงเรียนมีหน้าที่จัดให้มี เอกสารการประเมินผล การเรียน ป.01,ป.02, ป.03,ป.04,ป.05 และ ป.06 สำหรับ ป.06 ซึ่ง เป็นระเบียบสะสมนั้นกำหนด ให้หน่วยงานเจ้าสังกัดกำหนด ขึ้นใช้เองให้เป็นแบบเดียวกัน แต่ขณะนี้โรงเรียนยังไม่ได้ทำ ป.06 เพราะไม่มีแบบพิมพ์ ป.06 ไม่ทราบว่าเป็นเพราะ เหตุใดจึงไม่มีและจะให้ โรงเรียนจัดทำหรือไม่</p>	<p>ป.06 (ระเบียบสะสม) เป็นเอกสาร การประเมินผลตามระเบียบกระทรวง ศึกษาธิการ ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษา ทุกโรงทุกสังกัดจะกองจัดให้มีขึ้น สำหรับ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติขณะนี้กำลัง เตรียมการจัดทำอยู่ คาดว่าโรงเรียน จะได้นำไปใช้ในโอกาสต่อไป</p>
19	<p>การกรอกสมุดประจำชั้น (ป.02-2/...) กรอกด้วย หมึกสีอะไร</p>	<p>การกรอกข้อความต่าง ๆ ลงใน ป.02 ให้ใช้หมึกสีน้ำเงินหรือสีค่าทั้งหมด ยกเว้นในกรณีต่อไปนี้ให้ใช้หมึกสีแดง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด 2. จำนวนจุดประสงค์ในกลุ่ม ประสบการณ์ที่ผ่านไม่ถึงร้อยละ 60 ของ

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
		<p>จำนวนจุดประสงค์ทั้งหมด</p> <p>3. ระดับผลการเรียนปลายภาค และปลายปีได้ระดับ "C"</p> <p>4. ผลการทัศนศึกษาเลื่อนชั้น กรณีเข้าชั้นให้กรอก "๕" (ป.2,4) และกรณีไม่ผ่านการทัศนศึกษา (ป.6) ให้กรอก "ตก"</p>
20	<p>ถ้านักเรียนขอหลักฐานแสดง ผลการเรียนไปสมัครเข้าเรียน ณ สถานศึกษาแห่งหนึ่ง โรงเรียนจะปฏิบัติอย่างไร</p>	<p>หากนักเรียนมีความประสงค์จะขอหลักฐานแสดงผลการเรียนเพื่อนำไปใช้ใบกรณีต่าง ๆ เช่น สมัครสอบเข้าเรียนก็ให้สถานศึกษาออกหนังสือรับรอง โดยให้สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดรูปแบบของหนังสือรับรองดังกล่าวใช้เอง (หรือเจ้าของสังกัดอาจเป็นผู้กำหนดก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนเพิ่มเติมรายละเอียดต่าง ๆ ได้)</p>

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

พ.ศ. 2529

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรยิ่งขึ้น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ 23 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 กระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พ.ศ.2529"

ข้อ 2 ไทยกเล็ก

2.1 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524

2.2 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2528

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใด ที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 3 ให้ใช้ระเบียบนี้ควบคู่กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

หมวด 1

หลักการในการประเมินผลการเรียน

ข้อ 4 การประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามหลักการต่อไปนี้

- 4.1 สถานศึกษามีหน้าที่ประเมินผลการเรียน โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน
- 4.2 ประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยคิดเป็นหน่วยการเรียน การคิดจำนวนหน่วยการเรียนให้ถือปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
- 4.3 ประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้อุของแต่ละรายวิชา
- 4.4 ประเมินผลทั้งเพื่อปรับปรุงการเรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน

หมวด 2

วิธีการประเมินผล

- ข้อ 5 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียน ให้ถือปฏิบัติดังนี้
 - 5.1 แจงให้ยูเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้อุและเกณฑ์คุณค่าของการผ่านรายวิชา ก่อนสอนรายวิชานั้น
 - 5.2 ประเมินผลก่อนเรียน เพื่อศึกษาความรู้อุพื้นฐานของยูเรียน
 - 5.3 ประเมินผลระหว่างเรียนเป็นระยะๆ เพื่อศึกษาผลการเรียน เพื่อจัดการสอนซ่อมเสริม และเพื่อนำผลการประเมินไปรวมกับการประเมินปลายภาคเรียน
 - 5.4 การประเมินผลระหว่างภาคเรียนให้ประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้อุ และประเมินให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยให้มีการวัดผลเพื่อเก็บคะแนนรายจุดประสงค์ วัดผลระหว่างภาคเรียน และประเมินผลด้านจิตพิสัย
 - 5.5 ให้กลุ่มโรงเรียน กำหนดจุดประสงค์ที่จะวัดผลระหว่างภาคเรียนไว้เป็นหลักฐาน

5.6 ให้โรงเรียนกำหนดจุดประสงค์ที่จะวัดผลเพื่อเก็บคะแนน และกำหนดพฤติกรรมการบ้านจิตพิสัยที่จะประเมินสำหรับแต่ละรายวิชาไว้เป็นหลักฐาน

5.7 คะแนนระหว่างภาคเรียน จะต้องประกอบด้วยคะแนน 3 ส่วน คือ คะแนนจากการวัดผลรายจุดประสงค์ คะแนนจากการวัดผลระหว่างภาค และคะแนนจากการประเมินบ้านจิตพิสัยจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้

ข้อ 6 การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนแต่ละรายวิชาให้ปฏิบัติ ดังนี้

6.1 วัดผลปลายภาคเรียน เพื่อตรวจสอบผลการเรียน โดยวัดให้ครอบคลุมจุดประสงค์ที่สำคัญตามที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด ทั้งนี้ กลุ่มโรงเรียน จะต้องกำหนดจุดประสงค์ไว้เป็นหลักฐาน

6.2 นำคะแนนระหว่างภาคเรียนร่วมกับคะแนนปลายภาคเรียน ตามอัตราส่วนที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด แล้วนำมาเปลี่ยนเป็นระดับผลการเรียน

ข้อ 7 ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนในแต่ละรายวิชาดังต่อไปนี้

4 หมายถึง ผลการเรียนดีมาก

3 หมายถึง ผลการเรียนดี

2 หมายถึง ผลการเรียนปานกลาง

1 หมายถึง ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

0 หมายถึง ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

ข้อ 8 ให้ใช้อักษรแสดงผลการเรียนที่มีเงื่อนไขในแต่ละรายวิชาดังนี้

มส หมายถึง ไม่มีสิทธิ์เข้ารับการประเมินผลปลายภาคเรียน

ร หมายถึง รอการตัดสินหรือยังตัดสินไม่ได้

ผ หมายถึง เข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลา ทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน หรือหมายถึง ผาน

มข หมายถึง เข้าร่วมกิจกรรมไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลา
ทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน หรือ
หมายถึง ไม่นาน

มก หมายถึง เรียนโดยไม่นับหน่วยการเรียน ไม่นำผลการ
เรียนไปเปลี่ยนเป็นระดับผลการเรียน และไม่
นับเป็นส่วนหนึ่งของแผนการเรียน

มค หมายถึง เรียนโดยไม่นับหน่วยการเรียน และมีเวลา
เรียนไม่ครบร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

หมวด 3

การตัดสินผลการเรียน

ข้อ 9 การตัดสินผลการเรียนให้ถือปฏิบัติดังนี้

9.1 พิจารณาตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา

9.2 พิจารณาตัดสินว่าผู้เรียนได้หน่วยการเรียนเฉพาะผู้ที่สอบ
ได้ระดับผลการเรียน 1 ถึง 4 เท่านั้น

9.3 วัดผลปลายภาคเรียนเฉพาะผู้ที่มีเวลาเรียนตลอดภาค
เรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น

การอนุญาตให้ผู้เรียนเข้ารับการวัดผลปลายภาค สำหรับผู้ที่มี
เวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลาเรียนในรายวิชานั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของ
หัวหน้าสถานศึกษา

9.4 ผู้เรียนที่มีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลาเรียน
ในรายวิชานั้น และไม่ได้รับการผ่อนผันให้เข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน ให้
ได้ผลการเรียน "มส"

9.5 ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ให้ได้ระดับผลการ
เรียน "0"

9.6 ผู้เรียนที่ทุจริตในการสอบหรือทุจริตในงานที่มอบหมายให้ทำในรายวิชาใดครั้งใดก็ตาม ให้ได้คะแนน "0" ในครั้งนั้น

9.7 ผู้เรียนที่ไม่ได้วัดผลระหว่างภาค ไม่ได้วัดผลปลายภาค ไม่ได้ส่งงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ หรือมีเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ประเมินผลการเรียนไม่ได้ ให้ได้ผลการเรียน "ร"

9.8 ผู้เรียนที่ประสงค์จะเรียนรายวิชาใด โดยไม่ต้องการหน่วยการเรียนให้อยู่ในคุณสมบัติของหัวหน้าสถานศึกษาที่จะอนุญาตให้เข้าเรียนได้ และถ้ามีเวลาเรียนครบร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด ให้ได้ผลการเรียน "มก" แต่ในกรณีที่มีเวลาเรียนไม่ครบร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดให้ได้ผลการเรียน "มค"

9.9 ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียนให้ถือว่า ผ่าน และให้ได้ผลการเรียน "ผ" ในกรณีที่ผู้เข้าเรียนเข้าร่วมกิจกรรมไม่ถึงร้อยละ 80 ให้ถือว่า ไม่ผ่าน และให้ได้ผลการเรียน "มผ"

ข้อ 10 การเปลี่ยนระดับผลการเรียนใหม่ปฏิบัติดังนี้

10.1 การเปลี่ยนระดับผลการเรียนจาก "0" ให้สถานศึกษาจัดสอนซ่อมเสริมในจุดประสงค์ที่ผู้เรียนสอบไม่ผ่านก่อน แล้วจึงสอบแก้ตัวให้ และให้สอบแก้ตัวได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในภาคเรียนถัดไป ถ้าผู้เรียนไม่มาดำเนินการสอบแก้ตัวตามระยะเวลาที่กำหนดไว้นี้ ให้อยู่ในคุณสมบัติของหัวหน้าสถานศึกษาที่จะพิจารณาขยายเวลาการแก้ "0" ออกไปได้อีก 1 ภาคเรียน

การสอบแก้ตัวให้ได้ระดับผลการเรียนไม่เกิน "1"

ถ้าสอบแก้ตัว 2 ครั้ง แล้วยังได้ระดับผลการเรียน "0"

อีก ให้ปฏิบัติดังนี้

10.1.1 ถ้าเป็นรายวิชาบังคับภาษาไทยและสังคม
ศึกษาให้เรียนซ้ำ

10.1.2 ถ้าเป็นรายวิชาอื่นๆ ให้อยู่ในดุลพินิจของ
หัวหน้าสถานศึกษาที่จะให้เรียนซ้ำหรือเปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ (เฉพาะราย
วิชาเลือก) หรือไม่ทดสอบแก้ตัวอีก แล้วแต่กรณี

10.2 การเปลี่ยนผลการเรียน "ร" แยกเป็น 2 กรณี ดังนี้

10.2.1 ในกรณีที่ผู้เรียนได้ผลการเรียน "ร" เพราะ
เหตุผลคว่ำสั้ย เมื่อผู้เรียนได้เข้าสอบหรือส่งผลงานที่คิดค้างอยู่เสร็จเรียบร้อยแล้ว
หรือแก้ปัญหาเสร็จสิ้นแล้ว ให้ได้ระดับผลการเรียนตามปกติ (ตั้งแต่ 0-4)

10.2.2 ในกรณีที่ผู้เรียนได้ผลการเรียน "ร" โดย
สถานศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ใช่เหตุผลคว่ำสั้ย เมื่อผู้เรียนได้เข้าสอบ หรือ
ส่งผลงานที่คิดค้างอยู่เสร็จเรียบร้อยแล้ว หรือแก้ปัญหาเสร็จสิ้นแล้ว ให้ได้ระดับ
ผลการเรียนไม่เกิน "1"

การเปลี่ยนผลการเรียน "ร" ให้กระทำให้เสร็จสิ้น
ภายในภาคเรียนถัดไป ถ้าผู้เรียนไม่มาดำเนินการแก้ "ร" ตามระยะเวลาที่
กำหนดไว้นี้ ให้เรียนซ้ำ ยกเว้นมีเหตุผลคว่ำสั้ย ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถาน
ศึกษาที่จะขยายเวลาการแก้ "ร" ออกไปอีก 1 ภาคเรียน แต่เมื่อพ้นกำหนดนี้
แล้วให้เรียนซ้ำ หรือเปลี่ยนรายวิชาใหม่ได้ในกรณีที่ เป็นรายวิชาเลือก

ในกรณีที่เปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ ให้ลงหมายเหตุ
ในระเบียบแสดงผลการเรียนว่าให้เรียนแทนรายวิชาใด

10.3 การเปลี่ยนผลการเรียน "มส" แยกเป็น 2 กรณี
ดังนี้

10.3.1 กรณีผู้เรียนได้ผลการเรียน "มส" เพราะ
มีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 และมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของ

เวลาเรียนทั้งหมด ให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนเรียนเพิ่มเติม โดยใช้ชั่วโมงสอน
ซ่อมเสริม หรือเวลาว่าง หรือวันหยุด หรือมอบหมายงานให้ทำจนมีเวลาเรียน
ครบตามที่กำหนดไว้สำหรับรายวิชานั้น แล้วจึงสอบให้เป็นกรณีพิเศษ ผลการสอบ
แก่ "มส" ให้ได้ระดับผลการเรียนไม่เกิน "๑"

การแก่ "มส" กรณีนี้ให้กระทำให้เสร็จสิ้นภายในภาค
เรียนถัดไป ถ้าผู้เรียนไม่มาดำเนินการแก่ "มส" ให้เสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่
กำหนดไว้ให้เรียนซ้ำ ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัย ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถาน
ศึกษาที่จะขยายเวลาการแก่ "มส" ออกไปอีก ๑ ภาคเรียน แต่เมื่อพ้นกำหนด
นี้แล้วให้เรียนซ้ำ หรือให้เปลี่ยนรายวิชาใหม่ได้ ในกรณีที่เป็นรายวิชาเลือก

10.3.2 กรณีผู้เรียนได้ผลการเรียน "มส" และมี
เวลาเรียนน้อยกว่าร้อยละ 60 ของเวลาเรียนทั้งหมด ให้สถานศึกษาจัดให้
เรียนซ้ำ หรือเปลี่ยนรายวิชาใหม่ได้ สำหรับรายวิชาเลือก

ในกรณีที่เปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ ให้ลงหมายเหตุ
ในระเบียบแสดงผลการเรียนว่าให้เรียนแทนรายวิชาใด

10.4 การเรียนซ้ำจะไ้ระดับผลการเรียนตามข้อ 7

10.5 การเปลี่ยนผลการเรียน "มณ" เป็น "ณ" สถานศึกษา
อาจพิจารณามอบงานหรือกิจกรรมในส่วนที่ผู้เรียนไม่ได้เข้าร่วมปฏิบัติเพื่อประเมิน
ผลตามจุดประสงค์ หลักการ และกระบวนการของกิจกรรมนั้น

ข้อ 11 การขออนุมัติการจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

11.1 ผู้เรียนที่จะไ้รับการพิจารณาอนุมัติให้จบหลักสูตรจะ
ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

11.1.1 ต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกตามโครงสร้าง
สร้างของหลักสูตรไม่น้อยกว่า 99 หน่วยการเรียนรู้ และต้องได้หน่วยการเรียนรู้

ไม่ต่ำกว่า 85 หน่วยการเรียนรู้ โดยต้องได้หน่วยการเรียนรู้รายวิชาบังคับภาษาไทย และสังคมศึกษา ครบ และต้องไม่มีผลการเรียน "ร" และหรือ "มส" ทุกรายวิชาที่อยู่ในแผนการเรียนรู้

11.1.2 ต้องเข้าร่วมกิจกรรมและมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน

11.2 ให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเรียนและการจบหลักสูตร โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน

หมวด 4

การโอนผลการเรียน

ข้อ 12 สถานศึกษาจะอนุญาตให้ผู้เรียนเรียนรายวิชาต่างๆ และรับโอนผลการเรียนจากสถาบันอื่นได้รวมแล้วไม่เกิน 24 หน่วยการเรียนรู้ ในกรณีดังต่อไปนี้

12.1 วิชาอาชีพจากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบ หรือสถานประกอบอาชีพอิสระ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระในระดับมัธยมศึกษา

12.2 วิชาเลือกและหรือวิชาที่นักเรียนต้องเรียนซ้ำและสถานศึกษาไม่เปิดสอนวิชานั้น ให้สถานศึกษาอนุญาตให้นักเรียนเรียนวิชาดังกล่าวจากสถานศึกษาอื่นในระดับเดียวกัน หรือสถาบันการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาทั้งสองแห่งตกลงร่วมกันในการจัดสอนและรับโอนผลการเรียน

ข้อ 13 ผู้เรียนคนใดย้ายสถานศึกษา และสถานศึกษาแห่งใหม่ยินยอมรับเข้าเรียน การโอนผลการเรียนให้ถือปฏิบัติดังนี้

13.1 ให้อุเรียนนำระเบียบแสดงผลการเรียนจากสถานศึกษาเดิมไปให้สถานศึกษาแห่งใหม่

13.2 ให้สถานศึกษาแห่งใหม่รับโอนผลการเรียนทุกรายวิชาจากสถานศึกษาเดิมแก่การพิจารณาวิชาเลือกเพื่อตัดสินการจบหลักสูตรตามแผนการเรียนให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาแห่งใหม่

หมวด 5

หน้าที่ของสถานศึกษา

ข้อ 14 ให้สถานศึกษาจัดให้มีเอกสารการประเมินผลการเรียนต่างๆตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ดังต่อไปนี้

14.1 ระเบียบแสดงผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (รบ.1-ก)

14.2 แบบรายงานผลการเรียนของผู้ที่จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (รบ.2-ก)

14.3 สมุดประเมินผลรายวิชา (รบ.3-ก)

14.4 สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน (รบ.4-ก)

14.5 ใบรับรองผลการเรียน (รบ.5 - ก)

14.6 ระเบียบสะสม (รบ.6-ก)

ข้อ 15 การออกประกาศนียบัตรให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการออกประกาศนียบัตร

ข้อ 16 ในการประเมินผลการเรียน ให้ใช้คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ประกอบระเบียบประเมินผลการเรียนด้วย

หมวด 6

เบ็ดเตล็ด

ข้อ 17 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการให้เป็นไปตาม
ระเบียบนี้

ข้อ 18 ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2529 เป็นต้นไป

หมวด 7

บทเฉพาะกาล

ข้อ 19 ให้ใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล
การเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524 ข้อ
10 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2528 จนถึงสิ้นปีการศึกษา 2530 ดังนี้

(1) ผู้ที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) ในปีการศึกษา
2529

(2) ผู้ที่ควรจะจบหลักสูตรในปีการศึกษา 2528 หรือก่อนปี
การศึกษา 2528 แต่ไม่สามารถจบหลักสูตรได้ตามกำหนด

อนึ่ง ผู้ที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) ในปีการศึกษา 2529
และมีผลการเรียนบางรายวิชาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1) ที่ยังไม่ได้หน่วย
การเรียนให้ใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน
ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524 ข้อ 10 เฉพาะ
รายวิชาที่ยังไม่ได้หน่วยการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงสิ้นปีการศึกษา
2530

ประกาศ ณ วันที่ 17 มิถุนายน 2529

ขุนทอง ภูนิเวศ์

(นายขุนทอง ภูนิเวศ์)

รัฐมนตรีช่วยว่าการ รักษาการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

พ.ศ. 2529

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรยิ่งขึ้น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ 23 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 กระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 พ.ศ. 2529"

ข้อ 2 โยกเล็ก

2.1 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2523

2.2 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2524

2.3 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2527

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใด ที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 3 ให้ใช้ระเบียบนี้ควบคู่กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราช 2524

หมวด 1

หลักการในการประเมินผลการเรียน

- ข้อ 4 การประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามหลักการต่อไปนี้
- 4.1 สถานศึกษามีหน้าที่ประเมินผลการเรียน โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน
 - 4.2 ประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยคิดเป็นหน่วยการเรียน การคิดจำนวนหน่วยการเรียนให้ถือปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
 - 4.3 ประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา
 - 4.4 ประเมินผลทั้งเพื่อปรับปรุงการเรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน

หมวด 2

วิธีการประเมินผล

- ข้อ 5 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียน ให้ถือปฏิบัติดังนี้
- 5.1 แจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ และเกณฑ์ขั้นต่ำของการผ่านรายวิชา ก่อนสอนรายวิชานั้น
 - 5.2 ประเมินผลก่อนเรียน เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของผู้เรียน
 - 5.3 ประเมินผลระหว่างเรียนเป็นระยะๆ เพื่อศึกษาผลการเรียน เพื่อจัดการสอนซ่อมเสริม และเพื่อนำผลการประเมินไปรวมกับการประเมินปลายภาคเรียน

5.4 การประเมินผลระหว่างภาคเรียนใหม่ประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้และประเมินให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ความพิถีพิถัน ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยให้มีการวัดผลเพื่อเก็บคะแนนรายจุดประสงค์ วัดผลระหว่างภาคเรียน และประเมินผลด้านจิตพิสัย

5.5 ให้กลุ่มโรงเรียนกำหนดจุดประสงค์ที่จะวัดผลระหว่างภาคเรียนไว้เป็นหลักฐาน

5.6 ให้โรงเรียนกำหนดจุดประสงค์ที่จะวัดผลเพื่อเก็บคะแนน และกำหนดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยที่จะประเมินสำหรับแต่ละรายวิชาไว้เป็นหลักฐาน

5.7 คะแนนระหว่างภาคเรียน จะต้องประกอบด้วยคะแนน 3 ส่วน คือ คะแนนจากการวัดผลรายจุดประสงค์ คะแนนจากการวัดผลระหว่างภาค และคะแนนจากการประเมินด้านจิตพิสัยจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้

ข้อ 6 การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนแต่ละรายวิชาใหม่ปฏิบัติดังนี้

6.1 วัดผลปลายภาคเรียน เพื่อตรวจสอบผลการเรียน โดยวัดให้ครอบคลุมจุดประสงค์ที่สำคัญตามที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด ทั้งนี้ กลุ่มโรงเรียนจะต้องกำหนดจุดประสงค์ไว้เป็นหลักฐาน

6.2 นำคะแนนระหว่างภาคเรียนร่วมกับคะแนนปลายภาคเรียนตามอัตราส่วนที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด แล้วนำมาเปลี่ยนเป็นระดับผลการเรียน

ข้อ 7 ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนในแต่ละรายวิชาดังต่อไปนี้

4 หมายถึง ผลการเรียนดีมาก

3 หมายถึง ผลการเรียนดี

2 หมายถึง ผลการเรียนปานกลาง

1 หมายถึง ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

0 หมายถึง ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

- ข้อ 8 ให้ใช้อักษรแสดงผลการเรียนที่มีเงื่อนไขในแต่ละรายวิชาดังนี้
- มส หมายถึง ไม่มีสิทธิ์เข้ารับการประเมินผลปลายภาคเรียน
- ร หมายถึง รอการตัดสินหรือยังตัดสินไม่ได้
- ผ หมายถึง เข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน หรือหมายถึง ผ่าน
- มผ หมายถึง เข้าร่วมกิจกรรมไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน หรือหมายถึง ไม่ผ่าน
- มก หมายถึง เรียนโดยไม่นับหน่วยการเรียน ไม่นำผลการเรียนไปเปลี่ยนเป็นระดับผลการเรียน และไม่นับเป็นส่วนหนึ่งของแผนการเรียน
- มค หมายถึง เรียนโดยไม่นับหน่วยการเรียน และมีเวลาเรียนไม่ครบร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

หมวด 3

การตัดสินผลการเรียน

ข้อ 9 การตัดสินผลการเรียนให้ถือปฏิบัติดังนี้

- 9.1 พิจารณาตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา
 - 9.2 พิจารณาตัดสินว่าผู้เรียนใดหน่วยการเรียนเฉพาะผู้ที่สอบได้ระดับผลการเรียน 1 ถึง 4 เท่านั้น
 - 9.3 วัดผลปลายภาคเรียนเฉพาะผู้มีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น
- การอนุญาตให้ผู้เรียนเข้ารับการวัดผลปลายภาค สำหรับผู้ที่มีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลาเรียนในรายวิชานั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของ

หัวหน้าสถานศึกษา

9.4 ผู้เรียนที่มีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลาเรียน ในรายวิชานั้น และไม่ได้รับการผ่อนผันให้เข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน ให้ได้ผลการเรียน "มส"

9.5 ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ให้ได้ระดับผลการเรียน "0"

9.6 ผู้เรียนที่ทุจริตในการสอบ หรือทุจริตในงานที่มอบหมาย ให้ทำในรายวิชาใดครั้งใดก็ตาม ให้ได้คะแนน "0" ในครั้งนั้น

9.7 ผู้เรียนที่ไม่ได้วัดผลระหว่างภาค ไม่ได้วัดผลปลายภาค ไม่ได้ส่งงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ หรือมีเหตุผลวิสัยที่ทำให้ประเมินผลการเรียนไม่ได้ ให้ได้ผลการเรียน "ร"

9.8 ผู้เรียนที่ประสงค์จะเรียนรายวิชาใด โดยไม่ต้องการหน่วยการเรียน ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา ที่จะอนุญาตให้เข้าเรียนได้ และถ้ามีเวลาเรียนครบร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด ให้ได้ผลการเรียน "มก" แต่ในกรณีที่มีเวลาเรียนไม่ครบร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด ให้ได้ผลการเรียน "มก" แต่ในกรณีที่มีเวลาเรียนไม่ครบร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดให้ได้ผลการเรียน "มค"

9.9 ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียนให้ถือว่า ผ่าน และได้ผลการเรียน "ผ" ในกรณีที่ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมไม่ถึงร้อยละ 80 ให้ถือว่า ไม่ผ่าน และได้ผลการเรียน "มผ"

ข้อ 10 การเปลี่ยนระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติดังนี้

10.1 การเปลี่ยนระดับผลการเรียนจาก "0" ให้สถานศึกษาจัดสอนซ่อมเสริมในจุดประสงค์ที่ผู้เรียนสอบไม่ผ่านก่อน แล้วจึงสอบแก้ตัวให้ และให้สอบแก้ตัวได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในภาคเรียนถัดไป ถ้าผู้เรียนไม่มาดำเนินการสอบแก้ตัวตามระยะเวลาที่กำหนดไว้นี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษาที่จะพิจารณาขยายเวลาการแก้ "0" ออกไปได้อีก 1 ภาคเรียน

การสอบแก้ตัวให้โคระดับผลการเรียนไม่เกิน "1"

ถ้าสอบแก้ตัว 2 ครั้งแล้วยังโคระดับผลการเรียน "0" อีก

ให้ปฏิบัติดังนี้

10.1.1 ถ้าเป็นรายวิชาบังคับให้เรียนซ้ำ

10.1.2 ถ้าเป็นรายวิชาอื่นๆ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษาที่จะให้เรียนซ้ำ หรือเปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ (เฉพาะรายวิชาเลือก) หรือไม่ของสอบแก้ตัวอีกแล้วแต่กรณี

10.2 การเปลี่ยนผลการเรียน "ร" แยกเป็น 2 กรณี ดังนี้

10.2.1 ในกรณีที่ผู้เรียนได้ผลการเรียน "ร" เพราะเหตุสุดวิสัย เมื่อผู้เรียนได้เข้าสอบหรือส่งผลงานที่ศึกษาค้างอยู่เสร็จเรียบร้อยแล้ว หรือแก้ปัญหาเสร็จสิ้นแล้ว ให้โคระดับผลการเรียนตามปกติ (ตั้งแต่ 0-4)

10.2.2 ในกรณีที่ผู้เรียนได้ผลการเรียน "ร" โดยหัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ใช่เหตุสุดวิสัย เมื่อผู้เรียนได้เข้าสอบหรือส่งผลงานที่ศึกษาค้างอยู่เสร็จเรียบร้อยแล้ว หรือแก้ปัญหาเสร็จสิ้นแล้ว ให้โคระดับผลการเรียนไม่เกิน "1"

การเปลี่ยนผลการเรียน "ร" ให้กระทำให้เสร็จสิ้นภายในภาคเรียนถัดไป ถ้าผู้เรียนไม่มาดำเนินการแก้ "ร" ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้นี้ ให้เรียนซ้ำ ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัย ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้า

สถานศึกษาที่จะขยายเวลาการแก่ "ร" ออกไปอีก 1 ภาคเรียน แต่เมื่อพนักกำหนดนี้แล้วให้เรียนซ้ำ หรือเปลี่ยนรายวิชาใหม่ได้ในกรณีที่เลือกรายวิชาเลือก ในกรณีที่เปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ ให้ลงหมายเหตุ ในระเบียบแสดงผลการเรียนว่า ให้เรียนแทนรายวิชาใด

10.3 การเปลี่ยนผลการเรียน "มส" แยกเป็น 2 กรณีดังนี้

10.3.1 กรณีผู้เรียนได้ผลการเรียน "มส" เพราะมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 และมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของเวลาเรียนทั้งหมด ให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนเพิ่มเติมโดยโรงเรียนสอนซ่อมเสริม หรือเวลาว่าง หรือวันหยุด หรือมอบหมายงานให้ทำจนมีเวลาเรียนครบตามที่กำหนดไว้สำหรับรายวิชานั้น แล้วจึงสอบให้เป็นกรณีพิเศษ ผลการสอบแก่ "มส" ให้ได้ระดับผลการเรียนไม่เกิน "1"

การแก่ "มส" กรณีนี้ ให้กระทำให้เสร็จสิ้นภายในภาคเรียนถัดไป ถ้าผู้เรียนไม่มาดำเนินการแก่ "มส" ให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ให้เรียนซ้ำ ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัย ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษาที่จะขยายเวลาการแก่ "มส" ออกไปอีก 1 ภาคเรียน แต่เมื่อพนักกำหนดนี้แล้วให้เรียนซ้ำ หรือให้เปลี่ยนรายวิชาใหม่ได้ในกรณีที่เลือกรายวิชาเลือก

10.3.2 กรณีผู้เรียนได้ผลการเรียน "มส" และมีเวลาเรียนน้อยกว่าร้อยละ 60 ของเวลาเรียนทั้งหมด ให้สถานศึกษาจัดให้เรียนซ้ำ หรือเปลี่ยนรายวิชาใหม่ได้สำหรับรายวิชาเลือก

ในกรณีที่เปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ ให้ลงหมายเหตุในระเบียบแสดงผลการเรียนว่า ให้เรียนแทนรายวิชาใด

10.4 การเรียนซ้ำจะไ้ระดับผลการเรียนตามข้อ 7

10.5 การเปลี่ยนผลการเรียน "มผ" เป็น "ม" สถานศึกษา
อาจพิจารณาผลงานหรือกิจกรรมในส่วนที่ผู้เรียนไม่ได้เข้าร่วมปฏิบัติเพื่อประเมิน
ผลตามจุดประสงค์ หลักการ และกระบวนการของกิจกรรมนั้น

ขอ 11 การอนุมัติการจบหลักสูตร

11.1 การอนุมัติการจบหลักสูตรสำหรับผู้เรียนตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ผู้เรียนที่จะได้รับการพิจารณาอนุมัติให้
จบหลักสูตรได้ จะต้องมีความสมบูรณ์ดังนี้

11.1.1 เรียนให้ครบตามแผนการเรียนที่กำหนดไว้

11.1.2 เรียนได้จำนวนหน่วยการเรียนในวิชาบังคับ
ครบตามหลักสูตร และต้องไม่มีผลการเรียน "ร" และหรือ "มส" ทุกรายวิชา
ที่อยู่ในแผนการเรียน

11.1.3 ต้องได้จำนวนหน่วยการเรียนสะสมไม่น้อย
กว่า 75 หน่วยการเรียน

11.1.4 ต้องเข้าร่วมกิจกรรม และมีเวลาเข้าร่วม
กิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละ
ภาคเรียน

11.2 การอนุมัติการจบหลักสูตรสำหรับผู้เรียนตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 แผนการเรียนวิชาอาชีพ 1 และ
แผนการเรียนวิชาอาชีพ 2 ผู้เรียนที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้จบหลักสูตรได้
จะต้องมีความสมบูรณ์ดังนี้

11.2.1 ต้องเรียนให้ครบตามแผนการเรียนที่กำหนดให้

11.2.2 ต้องได้จำนวนหน่วยการเรียนในวิชาบังคับ
วิชาสามัญ วิชาบังคับพื้นฐานวิชาอาชีพ และวิชาอาชีพ ครบตามโครงสร้างของ
หลักสูตร และต้องไม่มีผลการเรียน "ร" และหรือ "มส" ทุกรายวิชาที่อยู่ใน
แผนการเรียน

11.2.3 กองเขารวมกิจกรรม และมีเวลาเข้าร่วม
กิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน

11.2.4 กองได้รับระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมวิชา
อาชีวบังคับ และวิชาอาชีพเลือกตลอดหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 2.00 ในกรณีที่ผู้เรียน
ได้ระดับคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสมวิชาอาชีวบังคับและวิชาอาชีพเลือก
ตลอดหลักสูตรต่ำกว่า 2.00 ให้มีสิทธิ์เรียนซ้ำในรายวิชาที่ได้ระดับผลการเรียน
"1" เพื่อปรับระดับคะแนนใหม่ได้ ภายใน 2 ภาคเรียนถัดไป

ในกรณีที่ผู้เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราช 2524 แผนการเรียนวิชาอาชีพ 2 แล้ว ได้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย
สะสมวิชาอาชีวบังคับ และวิชาอาชีพเลือกตลอดหลักสูตรไม่ถึง 2.00 แต่ได้ระดับ
ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมวิชาอาชีวบังคับและวิชาอาชีพเลือกตลอดหลักสูตรในแผน
การเรียนวิชาอาชีพ 1 ถึง 2.00 ให้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
และการจบหลักสูตร โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน

11.3 ให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเรียน และ
การจบหลักสูตร โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน

ในกรณีที่นักเรียนมีคุณสมบัติครบตามข้อ 11.1 หรือข้อ
11.2 ก่อนเวลา 6 ภาคเรียนหรือ 3 ปี ก็ให้หัวหน้าสถานศึกษาอนุมัติจบ
หลักสูตรได้ โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน

หมวด 4

การโอนผลการเรียน

ข้อ 12 สถานศึกษาจะอนุญาตให้ผู้เรียนเรียนรายวิชาต่าง ๆ และรับ
โอนผลการเรียนจากสถาบันอื่นได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

12.1 วิชาอาชีพจากแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ
หรือสถานประกอบการอาชีพอิสระตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการให้

นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถาน
ประกอบอาชีพอิสระในระดับมัธยมศึกษา

12.2 วิชาเลือกและวิชาที่นักเรียนต้องเรียนซ้ำและ
สถานศึกษาไม่เปิดสอนวิชานั้น ให้สถานศึกษาอนุญาตให้นักเรียนเรียนวิชา
ดังกล่าวจากสถานศึกษาอื่นในระดับเดียวกัน หรือสถาบันการศึกษาที่
กระทรวงศึกษาธิการรับรอง ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาทั้งสองแห่งตกลงร่วมกันใน
การจัดสอบและรับโอนผลการเรียน

ข้อ 13 ผู้เรียนคนใดย้ายสถานศึกษา และสถานศึกษาแห่งใหม่ยินยอม
รับเข้าเรียน การโอนผลการเรียนให้ถือปฏิบัติดังนี้

13.1 ให้ผู้เรียนนำระเบียบแสดงผลการเรียนจากสถานศึกษา
เดิมไปให้สถานศึกษาแห่งใหม่

13.2 ให้สถานศึกษาแห่งใหม่รับโอนผลการเรียนทุกรายวิชา
จากสถานศึกษาเดิม แต่การพิจารณารายวิชาเลือกเพื่อเลือกเรียนรายวิชา
ตามแผนการเรียนให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาแห่งใหม่

หมวด 5

หน้าที่ของสถานศึกษา

ข้อ 14 ให้สถานศึกษาจัดให้มีเอกสารประเมินผลการเรียนต่าง ๆ
ตามที่กระทรวงศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

14.1 ระเบียบแสดงผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
(รบ.1-ป)

14.2 แบบรายงานผลการเรียนของผู้ที่จบหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนปลาย (รบ.2-ป)

14.3 สมุดประเมินผลรายวิชา (รบ.3-ป)

14.4 สมุดรายงานประจำวันนักเรียน (รบ.4-ป)

14.5 ใบรับรองผลการเรียน (รบ.5-ป)

14.6 ระเบียบสะสม (รบ.6-ป)

ข้อ 15 การออกประกาศนียบัตร ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการออกประกาศนียบัตร

ข้อ 16 ในการประเมินผลการเรียน ให้ใช้คู่มือประเมินผลการเรียน ความหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ประกอบระเบียบประเมินผลการเรียนด้วย

หมวด 6

เขตเทศบาล

ข้อ 17 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ 18 ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันที่การศึกษา 2529 เป็นต้นไป

หมวด 7

บทเฉพาะกาล

ข้อ 19 ให้ใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนความหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2524 ข้อ 10 จนถึงสิ้นปีการศึกษา 2530 ดังนี้

(1) ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ในปีการศึกษา 2529

(2) ผู้เรียนที่ควรจะจบหลักสูตรในปีการศึกษา 2528 หรือก่อนปีการศึกษา 2529 แต่ไม่สามารถจบหลักสูตรได้ตามกำหนด

อนึ่ง สำหรับผู้ที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5) ในปีการศึกษา 2529 และมีผลการเรียนบางรายวิชาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) ที่ยังไม่ได้นับหน่วยการเรียน ให้ใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนความหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2524 ข้อ 10

เฉพาะรายวิชาที่ยังไม่ได้หน่วยการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จนถึงสิ้นปีการศึกษา
2530

ประกาศ ณ วันที่ 17 มิถุนายน 2529

ขุนทอง ภูนิเวศน์

(นายขุนทอง ภูนิเวศน์)

รัฐมนตรีช่วยว่าการ ศึกษาราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

บรรณานุกรม

- กมล สุทประเสริฐ. หลักและวิธีวัดผลการศึกษา. พระนคร: สำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช, 2510.
- คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม.
รายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2518.
- ชวาล แพร์พิบูล. เทคนิคการวัดผล. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรเจริญทัศน์,
2506.
- หองทิพย์ วรราชพันธ์ และคนอื่น ๆ. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์
วิชาชีพภาคปฏิบัติ. อุดรธานี: โรงพิมพ์ไทยสามัคคี, 2520.
- นิตา-รัตนา. (นามแฝง). ปรัชญาเบื้องต้นว่าด้วยวัตถุนิยมวิภาษ. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519.
- บรรจง จันทรส. ปรัชญากับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
2522.
- เปลื้อง ฃ นคร. พจนานุกรม ฉบับทันสมัย. เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด
อักษรบัณฑิต, 2520.
- ฝึกหัดครู. กรม. การสอนแบบจุลภาค. เอกสารประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับ
การสอนแบบจุลภาค. กรุงเทพมหานคร: หน่วยงานพิเศษ
กรมการฝึกหัดครู, 2519.

- ไพฑูริย์ ดินลารัตน์. ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- แพร์, เปาโล. การศึกษาสำหรับผู้ถูกกดขี่. แปลโดย ช. เขียวพุ่มพวง.
กรุงเทพมหานคร: สหพันธ์นักศึกษาเสรีแห่งประเทศไทย, 2517.
- _____. การเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมเพื่อเสรีภาพ. แปลโดย มนตรี
กรรพุมมาลัย. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มนวัตกรคน, 2522.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525.
- วิชาการ, กรม. คู่มือการประเมินผลการเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521.
กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2522.
- _____. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524. กรุงเทพมหานคร:
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.
- _____. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร:
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.
- _____. คู่มือประเมินผลการเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร:
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.
- สมพงษ์ สิงหะพล. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. นครราชสีมา:
วิทยาลัยครูนครราชสีมา, 2526. (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม)

- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: โครงการพระราชดำริ
สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2518.
- สมิทร คุชานุกร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สารมวลชน
การพิมพ์, 2520.
- สุวัฒน์ พุทขเมธา. การเรียนรู้การสอนปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
อเคียนสตรี, 2523.
- เสริมศรี ไชยศรี. ระบบหลักสูตร - การสอน. เชียงใหม่: พระสังการพิมพ์,
2526.
- หลักสูตรและการสอน, ภาควิชา. ชุดการสอนวิชาศึกษา 131 หลักสูตรสอนและ
การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ. นครราชสีมา: ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูนครราชสีมา, 2527.
- อมร โสภณวิเชษฐวงศ์. ปรัชญาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นายกรัชมุนี,
2514.
- อัญชลี แจ่มเจริญ และ คนอื่น ๆ. หลักสูตรสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพ
ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2523.
- Banathy, B.H. Instructional System. Belmont, California: Fearow,
Publishers, 1968.
- Biehler, R.F.; and Robert F. Psychology Applied to Teaching.
3d. ed. Boston: Houghton Mifflin, 1978.

- Bullock, Alan; and Stallybrass, Oliver. Modern Thoughts.
New York: Harper and Row, 1977.
- Davies, Ivor K. Instructional Technique. New York: McGraw-Hill,
1980.
- Frankena, William. Three Historical Philosophies of Education.
Glenview, Ill.: Scott, Foresman and Publishers, 1965.
- Gage, N.L. Teacher Effectiveness and Teacher Education: The
Search for a Scientific Basis. Palo Alto: Pacific Book
Publishers, 1972.
- _____. The Scientific Basis of the Art of Teaching. New York:
Columbia University Teachers College Press, 1978.
- Gagne, Robert M. The Conditions of Learning. 3d. ed. New York:
Hold, Rinehart and Winston, 1977.
- Gagne, Robert M.; and Briggs, Leslie J. Principles of Instructional
Design. 2d. ed. New York: Hold, Rinehart and Winston,
1979.
- Good, Carter V. Ed. Dictionary of Education. 3ed. ed. New York:
McGraw-Hill, 1973.
- Good T.; and Propy, J. Looking in Classroom. 2d. ed. New York:
Harper and Row, 1978.

Good, Thomas L. "Classroom Research: A Decade of Progress."

Educational Psychologist. 18 (1983): 127-144.

Hamilton, James R.; and Others. Readings for an Introduction to

Philosophy of Education. New York: Mcmillan, 1971.

O'Connor, D.J. Introduction to the Philosophy of Education.

London: Routledge and Kegan Paul, 1975.

Schofield, Harry. The Philosophy of Education: An Introduction.

London: George and Unwin, 1972.

ภาคผนวก ง

รายชื่ออาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์ที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ)

อาจารย์ชัยรัตน์	นิยวิกุล	รักษาการอาจารย์ใหญ่
อาจารย์สุพิน	นิยวิกุล	ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ
อาจารย์สุธีร์	พันธภักดิ์	อาจารย์ประจำห้องสมุด
อาจารย์ศิลปศาสตร์	ชจรสมบัติ	อาจารย์ศิลปะ
อาจารย์อรพรรณ	ศิริมาลกุล	อาจารย์ดนตรี
อาจารย์ไพฑูรย์	ศักดิ์โสภาคกุล	อาจารย์พลศึกษา
อาจารย์วิไล	ญาทิมารุ่ง	อาจารย์งานบ้าน
อาจารย์วันทนา	กลินจันทร์	ประถมศึกษาปีที่ 1/1
อาจารย์ ม.ล. สุภาภรณ์	สุประติษฐ	ประถมศึกษาปีที่ 1/2
อาจารย์พยุ่ง	พาชนทด	ประถมศึกษาปีที่ 1/3
อาจารย์ลลิตา	พูลสมบัติ	ประถมศึกษาปีที่ 1/4
อาจารย์สุทธา	วิค้อม	ประถมศึกษาปีที่ 2/1
อาจารย์สมเกียรติ	ฤทธิจจอหอ	ประถมศึกษาปีที่ 2/2
อาจารย์ทองม้วน	พิมพ์ธิกลาง	ประถมศึกษาปีที่ 2/3
อาจารย์ปรีชา	สิงคเสถิต	ประถมศึกษาปีที่ 3/1
อาจารย์ฉวีวรรณ	หมั่นกันยา	ประถมศึกษาปีที่ 3/2
อาจารย์วัชรวิ	ยกทวน	ประถมศึกษาปีที่ 3/3
อาจารย์นวลอนงค์	นิตยสุทธิ	ประถมศึกษาปีที่ 3/4

703

อาจารย์บุญเกิด	อุษาทะพานนท์	ประถมศึกษาปีที่ 4/1
อาจารย์จุฑาทิพร	บุญศิริ	ประถมศึกษาปีที่ 4/2
อาจารย์เพชร	หงษ์กลาง	ประถมศึกษาปีที่ 4/3
อาจารย์สุพิน	นัยวิกุล	ประถมศึกษาปีที่ 5/1
อาจารย์วารีย์	มะลิวัลย์	ประถมศึกษาปีที่ 5/2
อาจารย์วารุณี	กชวรางษ์	ประถมศึกษาปีที่ 5/3
อาจารย์วุฒิชัย	อิงไชสง	ประถมศึกษาปีที่ 5/4
อาจารย์นิศารัตน์	วัชณะบุตร	ประถมศึกษาปีที่ 6/1
อาจารย์ประคอง	นายทองคำ	ประถมศึกษาปีที่ 6/2

ภาคผนวก จ

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศึกษา 131 หลักการสอนและ
การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ ตารางค่าความยากง่าย
ค่าอ่านจำแนกและค่าความยากง่ายมาตรฐาน

1. ข้อความที่ว่า "ปรัชญาการศึกษาจะบ่งบอกทิศทางการจัดการศึกษาว่าจะให้การศึกษาเป็นไปเพื่ออะไร" นั้น กล่าวถึงด้านใดของการศึกษา
 - ก. เนื้อหาวิชา
 - ข. กิจกรรมการเรียนการสอน
 - ค. จุดมุ่งหมาย
 - ง. การประเมินผล
 - จ. โครงสร้างของหลักสูตร
2. คุณสมบัติของครูตามลัทธิปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม (สวภาทนิยม) คือข้อใด
 - ก. เก่งด้านวิชาการ
 - ข. เคารพศรัทธาคุณธรรม
 - ค. เข้าใจจิตวิทยาเด็กอย่างดี
 - ง. มีความคิดสังคมนิยม
 - จ. ปฏิบัติงานเก่ง
3. ข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 3 และ 4
"...ครูใหญ่กล่าวแก่นักเรียนว่า โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนเก่าแก่ มีชื่อเสียงมากกว่า 50 ปี นักเรียนในโรงเรียนผ่านการคัดเลือกมาอย่างดี พวกห้องจึงสอบติดอันดับของประเทศเสมอมา พวกเขาคงรักวิชาชื่อเสียงไว้"
 3. โรงเรียนนี้โดยส่วนรวมเน้นการพัฒนาเด็กในด้านใดมากที่สุด
 - ก. ด้านความรู้
 - ข. ด้านระเบียบวินัย
 - ค. ด้านการปรับตัว
 - ง. ด้านความคิดใหม่
 - จ. ด้านความรับผิดชอบในตัวเอง
 4. จุดมุ่งหมายของโรงเรียนคือข้อใด
 - ก. เพื่อให้ให้นักเรียนทำชื่อเสียงให้โรงเรียน
 - ข. เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ด้านวิชาการ เป็นเยี่ยม

- ก. เพื่อให้นักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัย 9. "การริเริ่มทางการเรียนการสอน
ไต่ถาม
ควรจะมาจากครูมากกว่า
จากนักเรียน" ข้อความนี้ยึด
หลักการข้อใด
- ง. เพื่อให้นักเรียนมีระเบียบวินัย
รักการ เรียน
ก. ครูคือผู้แนะแนว
- จ. เพื่อให้นักเรียนรักชื่อเสียงของ
โรงเรียน
ข. ครูคือผู้สนับสนุน
- ทั้งข้อ 5-8 ให้นักศึกษาพิจารณาว่าข้อความ
ในข้อเหล่านั้นสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา
ลัทธิใดต่อไปนี้
- ก. สาร์ทตนิยม (สาระนิยม) 10. "ในแผนการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2520 ไทยเริ่มเปลี่ยน
แนวปรัชญาการศึกษาเป็นแบบ
ผสมผสานมากขึ้น..." หากไม่จริง
เป็นเช่นนั้น
- ข. นีรันทรนิยม (สัจจวิทยนิยม)
ค. พิตชนาการนิยม
ง. ปฏิรูปนิยม
จ. อคติภาวนิยม (สวภาพนิยม)
5. โรงเรียนเน้นการถ่ายทอดความรู้วิชาการ
และมรดกทางสังคม
ก. เนื่องจากไทยไม่มี
ปรัชญาการศึกษา
6. โรงเรียนซัมเมอร์ฮิลล์หรือโรงเรียน
หมู่บ้านเด็กที่เน้นอิสรภาพของนักเรียน
ข. เนื่องจากบทบาทของครู
เปลี่ยนไป
7. การศึกษามีบทบาทในการที่จะเป็น
เครื่องมือของมนุษย์ในการสร้าง
วัฒนธรรมใหม่
ค. เนื่องจากบทบาทของ
โรงเรียนเปลี่ยนไป
8. ครูที่เชื่อว่าธรรมชาติโดยพื้นฐานของ
มนุษย์เหมือนกัน การศึกษาสามารถ
จัดได้เหมือนกันทุกหนทุกแห่ง
ง. เนื่องจากบทบาทของ
นักเรียนเปลี่ยนไป
- จ. เนื่องจากปรัชญาการศึกษา
แต่ละลัทธิเน้นบางด้านเกินไป

11. การที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ
มากนั้น หากพิจารณาตาม
ปรัชญาการศึกษาที่ปรากฏใน
หลักสูตรมัธยมศึกษาแล้ว ท่าน
เห็นว่าเหมาะสมหรือไม่
- ไม่เหมาะสม
 - เหมาะสม
 - เหมาะสมและไม่เหมาะสม
เท่ากัน
 - เหมาะสมมากกว่าไม่เหมาะสม
 - ยังตัดสินใจไม่ได้ว่าเหมาะสม
หรือไม่เหมาะสม
12. "ครูจะค้นหาทางโน้มน้าวและชักจูง
ให้เด็กมองเห็นความสำคัญที่จะต้อง
สร้างสังคมใหม่ แต่ทั้งนี้ก็โดยวิธี
ทางประชาธิปไตย" ข้อความที่ขีด
เส้นใต้เป็นอย่างไร
- ขัดกัน
 - สนับสนุนกัน
 - เป็นแนวเดียวกัน
 - ส่งเสริมกันดีมาก
 - สรุปไม่ได้ว่าเป็นอย่างไร
13. หลักสูตรกิจกรรมหรือหลักสูตร
ประสบการณ์เน้นกิจกรรมหรือ
ประสบการณ์ของใคร
- ของชุมชน
 - ของผู้บริหารโรงเรียน
 - ของโรงเรียน
 - ของครูผู้สอน
 - ของนักเรียน
14. การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร
จะกำหนดใดก่อนผ่านชั้นตอนใด
มาก่อน
- กำหนดวิธีประเมินผลมาแล้ว
 - กำหนดกิจกรรมมาแล้ว
 - กำหนดสื่อการเรียนการสอนมาแล้ว
 - กำหนดจุดมุ่งหมายมาแล้ว
 - กำหนดแนวการนำไปใช้
มาแล้ว
15. หลักสูตรมีความสำคัญต่อโรงเรียน
ในข้อใด
- เป็นแนวในการเรียนของ
นักเรียน
 - เป็นแนวการจัดการเรียนการสอน
 - เป็นแนวการพัฒนาและส่งเสริม
เด็ก
 - เป็นแนวการบริหารโรงเรียน
 - เป็นแนวการจัดกิจกรรมให้เด็ก

16. หลักสูตร ตามความหมายของ
กรมวิชาการ หมายถึงอะไร
- ก. มวลประสบการณ์ที่จัดให้แก่
เด็ก
- ข. มวลประสบการณ์ที่เด็กได้รับ
- ค. มวลประสบการณ์ที่เกิดขึ้น
กับเด็ก
- ง. กระบวนการเรียนการสอน
ของโรงเรียน
- จ. เนื้อหาวิชาที่เด็กได้เรียนรู้
และได้รับ
17. องค์ประกอบของหลักสูตรประถมศึกษา
ข้อใดที่เขียนไว้เป็นอันดับแรก
- ก. หลักการ
- ข. โครงสร้าง
- ค. จุดมุ่งหมาย
- ง. อัตรารเวลาเรียน
- จ. การประเมินผล
18. ข้อใดคือหลักการของหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
- ก. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน
- ข. เป็นการศึกษามุ่งให้ประกอบอาชีพ
- ค. เป็นการศึกษามุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ
ของผู้เรียน
- ง. เป็นการศึกษาเพื่อสนอง
ความต้องการของท้องถิ่น
- จ. เป็นการศึกษามุ่งให้นักเรียน
คนหาความสามารถ อดทนบุคคล
- พิจารณาข้อเลือกต่อไปนี้ว่าข้อใดสัมพันธ์
กับข้อความของข้อ 19-20
- ก. ชีวิตที่สงบสุข
- ข. คุณสมบัติที่ของการ เน้น
- ค. สมาชิกที่ดีของชุมชนและ
ชาติ
- ง. ความรู้ และทักษะพื้นฐาน
ในการดำรงชีวิต
- จ. บุคลิกภาพที่เหมาะสม
19. "เราเพียงอ่านออก เขียนได้
คิดเลขเป็นก็พอแล้ว"
20. "การเลือกตั้งครั้งนี้แล้ว คนกรุงเทพฯ
ไปลงคะแนนเสียงไม่มากนัก"
21. ทำไมหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
กำหนดให้เรียนวิชาพื้นฐานวิชา
อาชีพถึง 12 หน่วย
- ก. หลักสูตรบังคับให้เรียน
- ข. ต้องการให้เห็นคุณค่าของ
วิทยาการต่าง ๆ
- ค. ต้องการให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น
และแก้ปัญหาเป็น

- ง. ท้องการปลูกฝังความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์
- จ. ท้องการใหญ่ของทางในการ
ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับคน
22. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษา
ยึดพื้นฐานในข้อใด
- ก. การประถมศึกษาเป็นการศึกษา
ภาคบังคับ
- ข. การประถมศึกษาเป็นการศึกษา
ที่สนองความต้องการของเด็ก
- ค. การประถมศึกษาเป็นการศึกษา
ที่สนองความสนใจของเด็ก
- ง. การประถมศึกษาเป็นการศึกษา
ต่อเนื่องจากการศึกษาในวัย
- จ. การประถมศึกษาเป็นการศึกษา
สำหรับการศึกษาต่อเนื่อง
23. ข้อความต่อไปนี้ เป็นอะไรของหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น "เป็นหลักสูตรที่มุ่ง
พัฒนาคุณภาพและเปิดโอกาสให้เด็ก
วัยรุ่นได้ค้นพบความสามารถความ
สนใจและความถนัด"
- ก. หลักการ
- ข. โครงสร้าง
- ค. จุดหมาย
- ง. แผนการสอน
- จ. กิจกรรมการเรียน
24. ข้อความที่ว่า "เริ่มจากสิ่งที่ไม่รู้
ไปหาสิ่งที่รู้" คือหลักการของอะไร
- ก. หลักการของการพูด
- ข. หลักการของการเขียน
- ค. หลักการของการเรียน
- ง. หลักการของการสอน
- จ. หลักการของการสอบ
25. ความหมายของ การสอน ข้อใด
เหมาะสมที่สุด
- ก. การจัดกิจกรรมให้เด็ก
เกิดการเรียนรู้
- ข. การให้เด็กกระทำกิจกรรม
ในโรงเรียน
- ค. การแนะแนวให้เด็กกระทำ
ตาม
- ง. การถ่ายทอดวิชาความรู้
ให้กับเด็ก
- จ. การถ่ายทอดและทดสอบ
ความรู้

26. การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา
ปัจจุบันเน้นบทบาทของใครมาก
- ก. ของผู้บริหารโรงเรียน
 - ข. ของครูผู้สอน
 - ค. ของนักเรียน
 - ง. ของชุมชน
 - จ. ของผู้ปกครอง

ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 27-28

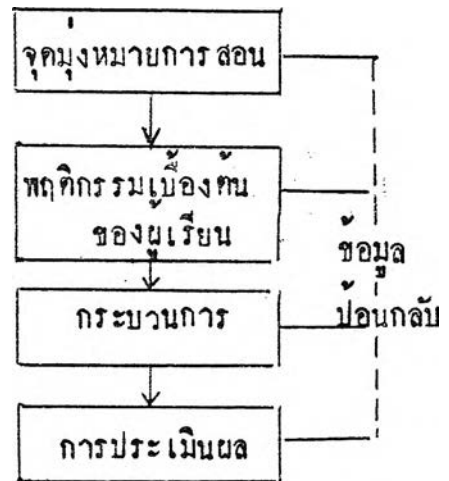
"ในขั้นนี้เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายและกำหนดเนื้อหาของบทเรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายควรครอบคลุมพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย การกำหนดเนื้อหา ก็องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย"

27. สองสิ่งในข้อใดสัมพันธ์กันมากที่สุด
- ก. จุดมุ่งหมาย - เนื้อหา
 - ข. จุดมุ่งหมาย - พุทธิพิสัย
 - ค. จุดมุ่งหมาย - จิตพิสัย
 - ง. จุดมุ่งหมาย - ทักษะพิสัย
 - จ. จุดมุ่งหมาย - กิจกรรมการเรียน
28. ข้อความข้างต้นกล่าวถึงอะไร
- ก. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
 - ข. การกำหนดเนื้อหาของบทเรียน
 - ค. การกำหนดเนื้อหาให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย

- ง. การกำหนดจุดมุ่งหมายให้ครอบคลุม
- จ. การกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหา

ใช้แผนภูมิต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ

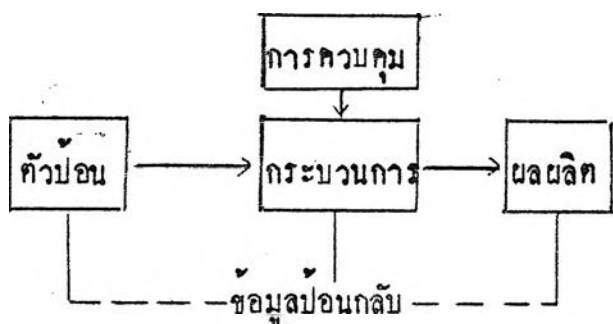
29-30

29. ครูพานักเรียนไปศึกษา
นอกสถานที่ อยู่ในขั้นตอนใด
- ก. จุดมุ่งหมายการสอน
 - ข. พฤติกรรมเบื้องต้นของผู้เรียน
 - ค. กระบวนการ
 - ง. การประเมินผล
 - จ. ข้อมูลป้อนกลับ

30. เมื่อครูทดสอบความรู้พื้นฐานแล้ว ครูต้องดำเนินการในชั้นตอนใดต่อไป
- ก. ชั้นจุดมุ่งหมายการสอน
 - ข. ชั้นพฤติกรรมเบื้องต้นของผู้เรียน
 - ค. ชั้นกระบวนการ
 - ง. ชั้นการประเมินผล
 - จ. ชั้นข้อมูลป้อนกลับ

31. หลักการจึกระบบตามแผนภูมิต่อไปนี้ ตรงกับการสอนในข้อใด

- ก. จุดมุ่งหมาย → สอน → สอบ → ความรู้ของเด็ก
- ข. จุดมุ่งหมาย → สอน → สอบ → ความรู้ของเด็ก
- ค. จุดมุ่งหมาย → เนื้อหา → สอน
- ง. จุดมุ่งหมาย → สอน → สอบ
- จ. จุดมุ่งหมาย → เนื้อหา → สอบ → ความรู้ของเด็ก

32. "ครูทอง เสนอบทเรียนอย่างชัดเจน" ความชัดเจนในการเสนอบทเรียนจะทำให้เด็กเกิดอะไร

- ก. เกิดความสนุกสนานในการเรียน
- ข. เกิดความสงสัยและอยากเรียน
- ค. เกิดความตื่นเต้นและอยากเรียน
- ง. เกิดความสุขและอยากเรียน
- จ. เกิดความเข้าใจบทเรียน

33. ข้อใดคือบรรยากาศทางกายภาพของชั้นเรียน

- ก. อารมณ์ขันของครู
- ข. ความเป็นมิตรของนักเรียน
- ค. ความกระฉับกระเฉงของครู
- ง. สีหน้าท่าทางของครู
- จ. ที่นั่งนักเรียนในชั้นเรียน

34. ถ้าครูสอนโดย "บอกจุดมุ่งหมายของบทเรียน เริ่มสอนตามลำดับหัวข้อ ให้คำสั่งทีละชั้น... ใช้คำพูดอธิบายง่าย ๆ ใช้คำที่ชัดเจน" ครูสอนโดยวิธีอะไร
- ยึดความเหมาะสมของเวลาเรียน
 - ยึดความชัดเจนในการสอน
 - ยึดหลักสภาพแวดล้อมของการสอน
 - ยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ในการสอน
 - ยึดหลักการจัดชั้นเรียน
35. การจัดที่นั่งนักเรียนแบบครึ่งวงกลมสามารถนำไปจัดกิจกรรมในข้อใดได้
- การแสดงละคร
 - การค้นคว้าเอกสาร
 - การอ่านบทความ
 - การเขียนรายงาน
 - การทดสอบ
36. การตั้งกฎระเบียบของชั้นเรียน ครูควรดำเนินการอย่างไร
- ตั้งกฎระเบียบตักให้นักเรียนปฏิบัติ
 - ปรึกษานักเรียนเกี่ยวกับกฎของนักเรียน
 - ปรึกษานักเรียนเกี่ยวกับฝ่ายปกครองของโรงเรียน
 - ปรึกษานักเรียนเกี่ยวกับฝ่ายบริหารของโรงเรียน
37. ข้อความที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร "ครูจะต้องเสนอ บทเรียนอย่างชัดเจนและบอกแนวทางหรือคำสั่งแก่นักเรียน"
- วางแผนบทเรียนอย่างชัดเจน
 - จัดบทเรียนอย่างชัดเจน
 - สอนบทเรียนอย่างชัดเจน
 - บอกแนวทางแก่นักเรียนอย่างชัดเจน
 - ให้คำสั่งแก่นักเรียนอย่างชัดเจน
38. การสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนเป็นบรรยากาศแบบใด
- บรรยากาศทางกายภาพ
 - บรรยากาศทางจิตวิทยา
 - บรรยากาศทางความคิด
 - บรรยากาศทางกายภาพและทางจิตวิทยา
 - บรรยากาศทางความคิดสร้างสรรค์

39. เราจะกำหนดเนื้อหาของบทเรียน
ได้โดยวิธีใด

- ก. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- ข. ศึกษากิจกรรมการเรียนการสอน
ที่ระบุไว้
- ค. ศึกษาวิธีประเมินผลที่กำหนดไว้
- ง. ศึกษาสื่อการเรียนที่จะนำมาใช้
- จ. ศึกษาลักษณะของเด็กที่เราจะ
สอน

40. การทำแผนการสอนจะช่วยครูได้มาก
ในทางใด

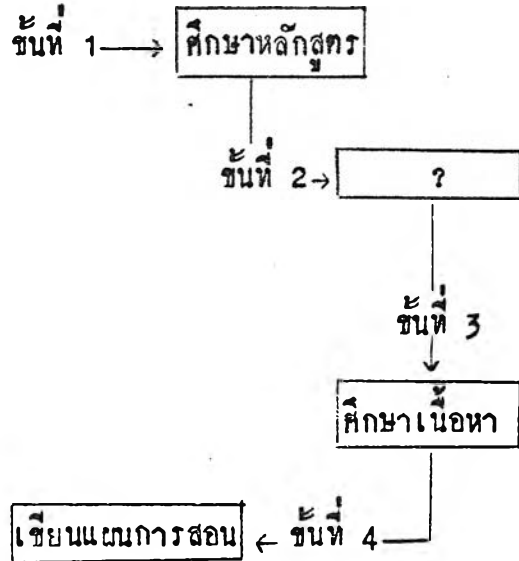
- ก. การควบคุมวินัยนักเรียน
- ข. การปกครองนักเรียน
- ค. การให้งานนักเรียน
- ง. การจัดกิจกรรมการเรียน
- จ. การทดสอบนักเรียน

41. เนื้อหาที่ครูนำมาสอนส่วนมากครูนำมา
จากที่ใด

- ก. นำมาจากแบบเรียน
- ข. นำมาจากแบบฝึกหัด
- ค. นำมาจากสิ่งแวดล้อม
- ง. นำมาจากความสนใจของนักเรียน
- จ. นำมาจากความคิดความเข้าใจ
ของครู

นำแผนภูมิต่อไปนี้ไปตอบคำถามข้อ

42-43

42. ชั้นที่ 2 คือการทำอะไร

- ก. ศึกษาแบบเรียน
- ข. ศึกษาแบบฝึกหัด
- ค. ศึกษาเครื่องมือวัดผล
- ง. ศึกษาแนวการประเมินผล
- จ. ศึกษาคู่มือครูหรือคู่มือการสอน

43. จากแผนภูมินี้เราสามารถเขียนหลักการ
ได้ว่าอย่างไร
- การเขียนแผนการสอนต้องศึกษา
หลักสูตร
 - การเขียนแผนการสอนต้องศึกษา
เนื้อหาจากแบบเรียน
 - การเขียนแผนการสอนจะ
ดำเนินการโดยครูและผู้บริหาร
โรงเรียนร่วมกัน
 - การเขียนแผนการสอนที่ที่จะต้อง
กระทำเป็นขั้นสอน
 - การเขียนแผนการสอนที่ที่จะต้อง
ให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย
44. ข้อใดคือความคิดรวบยอด
- แนวคิดหลัก
 - เนื้อหา
 - จุดมุ่งหมาย
 - การประเมินผล
 - กิจกรรมการเรียน
45. ข้อใดคือส่วนประกอบของจุดมุ่งหมาย
เชิงพฤติกรรม
- เงื่อนไข เวลา พฤติกรรม
 - เงื่อนไข แรงงาน พฤติกรรม
 - เงื่อนไข จุดมุ่งหมาย พฤติกรรม
 - เงื่อนไข เกณฑ์ พฤติกรรม
 - เงื่อนไข การเรียนรู้
พฤติกรรม
46. ข้อความต่อไปนี้กล่าวถึงอะไร
"ผู้สอนจะต้องเขียนให้สอดคล้อง
กับจุดมุ่งหมายของบทเรียนโดย
คำนึงถึงวัยและเวลาที่จะใช้สอน
และเรียงลำดับชากงายไปหายาก"
- ความคิดรวบยอด
 - จุดมุ่งหมาย
 - เนื้อหา
 - กิจกรรม
 - การประเมินผล
47. การเขียนแผนการสอนเริ่มต้นที่
ข้อใดก่อน
- การวัดผลประเมินผล
 - สื่อการเรียนการสอน
 - กิจกรรมการเรียนการสอน
 - จุดมุ่งหมายของการสอน
 - ความคิดรวบยอดของการสอน

48. ข้อใดคือ เงื่อนไข ของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
- ไม่น้อยกว่า 4 ใน 5 ครั้ง
 - ถูกต้อง 8 ใน 10 คำ
 - บอกจำนวนใด
 - ชี้คุณสมบัติใด
 - หลังจากจบบทเรียนแล้ว
49. ข้อใดคือค่าที่ระบุจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
- กขย
 - รัฐ
 - เข้าใจ
 - ชายซึ่ง
 - เห็นคุณค่า
50. จุดมุ่งหมายต่อไปนี้เหมาะสมหรือไม่ "นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของพืชได้ 3 ข้อและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้"
- เหมาะสมทีเดียวเพราะชี้ชัดเจน
 - เหมาะสมทีเดียวเพราะมีเกณฑ์ระบุไว้
 - ไม่เหมาะสมเพราะบอกประโยชน์น้อยไป
 - ไม่เหมาะสมเพราะเขียนไม่ครบตามเกณฑ์การเขียนจุดมุ่งหมาย
 - ไม่เหมาะสมเพราะมีจุดมุ่งหมาย 2 อย่าง
51. ครูที่สืบทอดบ้างถึง เคร่งเครียด เป็นชา จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอย่างไร
- ไม่พอใจ
 - หงุดหงิด
 - เย็นชา
 - หดหู่
 - เครียด
52. ทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการใช้คำถาม มีลักษณะใดที่เหมือนกัน
- ใช้ความคิดสื่อสารเหมือนกัน
 - ใช้คำพูดสื่อสารเหมือนกัน
 - ใช้เรื่องราวสื่อสารเหมือนกัน
 - ใช้ท่าทางสื่อสารเหมือนกัน
 - ใช้ข้อเท็จจริงสื่อสารเหมือนกัน
53. การฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค ควรจะใช้นักเรียนกี่คน
- 1-3 คน
 - 3-10 คน
 - 10-15 คน
 - 13-16 คน
 - 16-20 คน

54. ทักษะการสอนต่าง ๆ ของครูจะนำมาใช้
ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับอะไร
- ความรู้ของครู
 - ความฉลาดของครู
 - ไหวพริบของครู
 - การฝึกฝนของครู
 - ความคิดของครู
55. ข้อความต่อไปนี้หมายความว่าอย่างไร
"ควรเลือกวิธีเสริมกำลังใจให้
เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน"
- เลือกโดยคำนึงถึงความสนใจ
ของเด็ก
 - เลือกโดยคำนึงถึงความถนัด
ของเด็ก
 - เลือกโดยคำนึงถึงสติปัญญา
ของเด็ก
 - เลือกโดยคำนึงถึงความสามารถ
ของเด็ก
 - เลือกโดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะ
ของเด็ก
56. การสอนแบบจุลภาคเป็นการสอนแบบใด
- แบบฝึกทักษะแต่ละอย่างและใช้
เวลาสั้น ๆ
 - แบบสอนเต็มรูปแบบ
 - แบบใช้สถานการณ์จริง
 - แบบซ่อมสอนก่อนสอนจริง
 - แบบสอนเป็นกลุ่มย่อย ๆ
เพิ่มเวลา
57. ทักษะการสอนแบบจุลภาคมี
ประโยชน์มากที่สุดข้อใด
- เปิดโอกาสให้ได้ทดลอง
สอนในสถานการณ์ที่เตรียม
ไว้
 - ทำให้ได้รับรู้การสอนของตน
ว่าเป็นอย่างไร
 - ทำให้การสอนมีความเป็นระบบ
ระเบียบ
 - เปิดโอกาสให้ได้ฝึกฝนทักษะ
ที่ตนบกพร่อง
 - เปิดโอกาสให้ผู้อื่นวิเคราะห์
การสอนได้
58. ครูพานักเรียนร้องเพลงรถไฟ ควร
จะใช้กับทักษะใด
- ทักษะการใช้คำพูด
 - ทักษะการเสริมกำลังใจ
 - ทักษะการเร้าความสนใจ
 - ทักษะการใช้กิริยาท่าทาง
เสริมบุคลิกภาพ
 - ทักษะการใช้คำถามและ
เล่าเรื่อง

59. เราจะใช้วิธีใดจึงจะทราบว่า
ครูใช้ทักษะการใช้คำถามดีหรือไม่
- ถามนักเรียนของครูคนนั้น
 - ถามครูคนนั้นโดยตรง
 - ดูบันทึกการสอนของครู
 - ถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐาน
 - บันทึกเสียงการสอนไว้
60. วิธีสอนแบบใดจะช่วยให้เด็ก
"คิดเป็น" ได้ดีที่สุด
- วิธีสอนแบบสาธิต
 - วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน
 - วิธีสอนแบบเป็นทีม
 - วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย
 - วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน
61. วิธีสอนแบบใดที่นับว่าดีที่สุด
- วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน
 - วิธีสอนแบบเป็นทีม
 - วิธีสอนแบบโครงการ
 - วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย
 - วิธีสอนแบบอิสระรูปไม่ได้
62. ข้อความต่อไปนี้สามารถเขียน
เป็นหลักการได้ในข้อใด
- "วิธีสอนแบบบรรยายครูบอก
ความรู้ให้เด็ก แบบทดลองครูให้
เด็กลองปฏิบัติ แบบสาธิตครูให้
เด็กเข้าใจวิธีการ แบบสืบสวน
ครูให้เด็กหาความรู้ด้วยตนเอง"
- วิธีสอนแบบต่าง ๆ เหมาะสม
กับจุดมุ่งหมายทุกชนิด
 - วิธีสอนแบบต่าง ๆ เหมาะสม
กับจุดมุ่งหมายต่างกัน
 - วิธีสอนแบบต่าง ๆ เหมาะสม
กับจุดมุ่งหมายเหมือนกัน
 - วิธีสอนแบบต่าง ๆ สามารถ
ใช้ได้กับสถานการณ์ที่เป็น
ปัญหา
 - วิธีสอนแบบต่าง ๆ เหมาะสม
กับความสามารถของครู

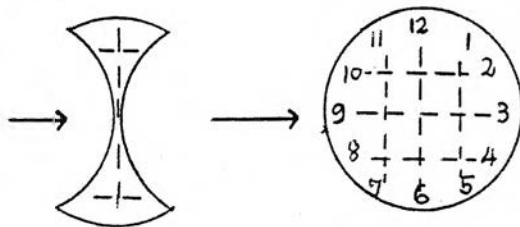
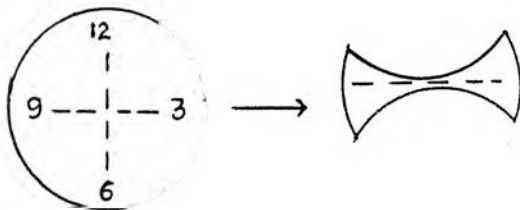
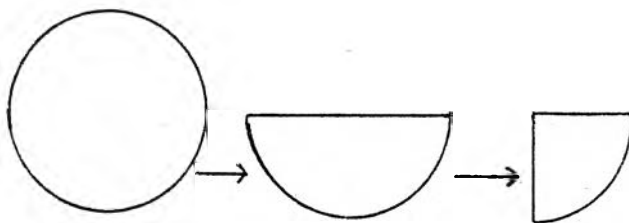
63. เค็มของว่างต่อไปนี้ให้ถูกต้อง
 "เพื่อให้เป็นที่สนใจ ครูควรใช้
 อุปกรณ์การสอนประกอบการบรรยาย
 และมีการซักถามสลับไปด้วย แต่
 จุดสำคัญครูจะของ ..."
- ก. เตรียมตัวมาอย่างดี
 ข. ใช้คำพูดคมคายน่าฟัง
 ค. มองไปที่นักเรียนตลอดเวลา
 ง. แสวงหาทางประกอบเสมอ
 จ. สบตานักเรียนเสมอ
64. วิธีสอนแบบใดที่สามารถวัดความรู้
 รับผิดชอบของครูได้ดีในการ
 ทำงานร่วมกับเพื่อนครูด้วยกัน
- ก. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน
 ข. วิธีสอนแบบเป็นทีม
 ค. วิธีสอนแบบทดลอง
 ง. วิธีสอนแบบสาธิต
 จ. วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน
65. วิธีสอนแบบบรรยายตรงกับหลักการ
 ในข้อใด
- ก. การถ่ายทอดความรู้ขึ้นอยู่กับ
 ลักษณะของบทเรียน
 ข. การถ่ายทอดความรู้ขึ้นอยู่กับ
 ลักษณะของนักเรียน
- ค. การถ่ายทอดความรู้ขึ้นอยู่กับ
 กับความสนใจของนักเรียน
 ง. การถ่ายทอดความรู้ขึ้นอยู่กับ
 กับความรู้ของครู
 จ. การถ่ายทอดความรู้ขึ้นอยู่กับ
 กับสภาพสิ่งแวดล้อม
66. ท่านเป็นครูใหม่ต้องการเพิ่ม
 ประสบการณ์การสอน ท่านควร
 จะใช้วิธีสอนแบบใด
- ก. วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย
 ข. วิธีสอนแบบสาธิต
 ค. วิธีสอนแบบเป็นทีม
 ง. วิธีสอนแบบโครงการ
 จ. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน
67. สื่อการสอนช่วยครูมากในด้านใด
- ก. ด้านการเตรียมการสอน
 ข. ด้านการจัดกิจกรรม
 การเรียน
 ค. ด้านการทดสอบการเรียนรู้
 ง. ด้านการประเมินผลการเรียน
 จ. การดำเนินปกครองนักเรียน

68. สื่อการสอนชนิดใดมีลักษณะเป็นรูปธรรมมากที่สุด

- ก. แผนที่
- ข. สไลด์
- ค. ลูกโลก
- ง. ภาพยนตร์
- จ. ของจริง

69. รูปภาพต่อไปนี้คือการทำสื่อการสอนอะไร

- ก. นาฬิกาจำลอง
- ข. ทาชั่งจำลอง
- ค. พัดลมจำลอง

ง. วัสดุทรงกลมจำลอง

จ. การคำนวณหาพื้นที่

70. สื่อการสอนมี 3 ประเภทคืออะไรบ้าง

- ก. เครื่องมือ อุปกรณ์ วิธีการ
- ข. เครื่องมือ อุปกรณ์ ความคิด
- ค. เครื่องมือ อุปกรณ์ วัสดุปฏิบัติ
- ง. เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยี
- จ. เครื่องมือ อุปกรณ์ วัสดุ

71. สื่อการสอนที่ครูส่วนใหญ่นำมาใช้คืออะไร

- ก. แบบเรียน
- ข. ของจริง
- ค. แผนภูมิ
- ง. ของจำลอง
- จ. รูปภาพ

72. เกมบัตรคำสั่ง สามารถฝึกฝนทักษะ
 คำนวณของเด็ก ป.1-2
- ทักษะการอ่าน
 - ทักษะการพูด
 - ทักษะการฟัง
 - ทักษะการเขียน
 - ทักษะการคิด
73. การประเมินผลแบบอิงกลุ่มมีจุดมุ่งหมาย
 ข้อใด
- เปรียบเทียบความสามารถกับ
 นักเรียนคนอื่น
 - เปรียบเทียบความสามารถกับ
 เกณฑ์
 - เปรียบเทียบความสามารถกับ
 เกณฑ์มาตรฐาน
 - เปรียบเทียบความสามารถกับ
 ความคาดหวัง
 - เปรียบเทียบความสามารถกับ
 มาตรฐานสมบูรณ์
74. ข้อสอบข้อไปนี้เหมาะสมหรือไม่ เพราะ
 เหตุใด
 "คำใคออกเสียงต่างจากพวก
- คิง
 - คิง
 - ปิง
 - ไม่มี "
- เหมาะสมเพราะมีข้อเลือกตอบ
 ครบ
 - เหมาะสมเพราะใช้สระและ
 ตัวสะกดเหมือนกันทุกข้อ
 - เหมาะสม เพราะมีค่าตอบถูก
 เพียงข้อเดียว
 - ไม่เหมาะสมเพราะมีข้อเลือก
 เพียง 4 ข้อ
 - ไม่เหมาะสมเพราะค่าตอบ
 บางข้อไม่ตี
75. การศึกษาปัจจุบันมุ่ง เน้นการประเมินผล
 คำนวณใด
- คำนวณปัญหา
 - คำนวณความสนใจ
 - คำนวณความถนัด
 - คำนวณการนำไปใช้
 - ทุกคำนวณ

76. เมื่อประเมินผลการเรียนรู้แล้ว
ปรากฏว่านักเรียนมีพฤติกรรม
ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ครูควรจะทำ
อย่างไรต่อไป
- เปลี่ยนวิธีสอนใหม่
 - ย้อนกลับเพื่อหาข้อบกพร่อง
 - ใช้สื่อการสอนที่ดีและมีคุณค่า
 - สอนความรู้พื้นฐานเพิ่มเติม
 - สอนซ่อมเสริมให้บางคน
77. ข้อใดคือการวัดผล
- ปากกาความนี้เขียนดีจริง ๆ
 - วิทยุเครื่องนี้เสียงเพราะ
ดีมาก
 - ครูสมศรีเป็นครูที่สอนดีมาก
 - นักเรียนห้องนี้ส่วนใหญ่ได้
เกรดดี
 - เด็กชาย ดีเรค ได้คะแนน
เกือบเต็ม
78. ข้อความต่อไปนี้กล่าวถึงสิ่งใด
"เวลาประเมินผลครูต้องสอนไป
ประเมินไป เมื่อพบว่านักเรียนคนใด
ไม่ผ่านเกณฑ์ก็สอนเพิ่มเติมให้"
- การประเมินผลควรควบคู่ไป
พร้อมกับการสอน
 - การประเมินผลควรให้เด็ก
ผ่านเกณฑ์
 - การประเมินผลควรจะสอน
ซ่อมเสริมให้
 - การประเมินผลก็เพื่อให้
เด็กเกิดการเรียนรู้
 - การประเมินผลต้องให้เด็ก
ผ่านเกณฑ์และเกิดการเรียนรู้
79. ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผล
ช่วยครูได้มากในด้านใด
- ด้านการพัฒนาตัวนักเรียน
 - ด้านการตัดสินผลการเรียน
 - ด้านการให้เกรดนักเรียน
 - ด้านการให้คะแนนนักเรียน
 - ด้านการปกครองนักเรียน

80. ข้อสอบต่อไปนี้ ควรแก้ไขตัวเลือก
เป็นข้อใด

"หี หี เกี่ยวกับอะไร

ก. หัวเราะ

ข. ร้องไห้

ค. ตีใจ

ง. โกรธ

จ. เดิน

ก. พอใจ ร้องไห้ ตีใจ โกรธ เดิน

ข. หัวเราะ เสียใจ ตีใจ โกรธ
เดิน

ค. หัวเราะ ร้องไห้ ขบขัน โกรธ
เดิน

ง. หัวเราะ ร้องไห้ ตีใจ ไม่พอใจ
เดิน

จ. หัวเราะ ร้องไห้ ตีใจ โกรธ
เสียใจ

ตารางค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และ ค่าความยากง่ายมาตรฐาน

	p	r	Δ		p	r	Δ
1.	.80	.32	9.6	21.	.52	.27	12.8
2.	.65	.21	11.5	22.	.55	.34	12.5
3.	.76	.21	10.1	23.	.37	.31	14.3
4.	.28	.23	15.3	24.	.78	.50	9.8
5.	.61	.28	11.9	25.	.68	.22	11.2
6.	.55	.27	12.5	26.	.61	.28	11.9
7.	.41	.47	13.9	27.	.80	.47	9.7
8.	.40	.24	14.0	28.	.52	.33	12.8
9.	.72	.31	10.7	29.	.79	.45	9.8
10.	.53	.42	12.7	30.	.50	.36	13.0
11.	.45	.33	13.5	31.	.39	.51	14.1
12.	.25	.32	15.7	32.	.77	.27	10.1
13.	.80	.23	9.7	33.	.76	.66	10.2
14.	.79	.44	9.7	34.	.75	.30	10.3
15.	.74	.30	10.5	35.	.70	.27	10.9
16.	.67	.24	11.3	36.	.62	.20	11.8
17.	.59	.42	12.1	37.	.60	.30	12.0
18.	.61	.71	11.9	38.	.37	.30	14.0
19.	.64	.26	11.6	39.	.79	.31	9.8
20.	.56	.21	12.4	40.	.79	.20	9.7

	p	r	Δ		p	r	Δ
41.	.74	.31	10.4	61.	.79	.21	9.8
42.	.72	.31	10.7	62.	.70	.34	10.9
43.	.65	.21	11.5	63.	.66	.25	11.3
44.	.71	.41	10.8	64.	.57	.43	12.3
45.	.56	.52	12.4	65.	.48	.33	13.2
46.	.55	.27	12.5	66.	.26	.27	15.5
47.	.50	.36	13.0	67.	.80	.32	9.6
48.	.48	.20	13.2	68.	.72	.39	10.6
49.	.35	.27	14.5	69.	.71	.24	10.7
50.	.23	.38	16.0	70.	.67	.32	11.2
51.	.77	.65	10.1	71.	.50	.42	13.0
52.	.73	.46	10.6	72.	.49	.23	13.1
53.	.58	.33	12.0	73.	.77	.52	10.0
54.	.47	.36	13.3	74.	.73	.46	10.6
55.	.45	.40	13.5	75.	.64	.33	11.5
56.	.43	.30	13.7	76.	.61	.28	11.9
57.	.32	.22	14.8	77.	.46	.30	13.4
58.	.31	.37	15.0	78.	.43	.24	13.7
59.	.20	.23	16.3	79.	.42	.27	13.8
60.	.80	.61	9.6	80.	.32	.22	14.8

ประวัติผู้เขียน

นายสมพงษ์ สิงหะพล เกิดเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2493 ที่จังหวัดนครราชสีมา สำเร็จปริญญาตรีทางการศึกษา (เกียรตินิยม) วิชาเอกภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน เมื่อปี 2518 ขณะศึกษาระดับปริญญาตรีได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาจากธนาคารกรุงเทพ สำเร็จการศึกษาปริญญาโททางการศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาลัทธิสุทร จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี 2524 ประสบการณ์การทำงานเริ่มรับราชการ ณ วิทยาลัยครูนครราชสีมาเมื่อปี 2518 เคยดำรงตำแหน่งเลขานุการภาควิชาพื้นฐานการศึกษา และรองหัวหน้าแผนกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปัจจุบันเป็นหัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูนครราชสีมา ผลงานทางวิชาการ ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารทางการศึกษาหลายฉบับคือ วารสารครุศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วารสารศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คุรุปริทัศน์ ชาวครูไทย และสารพัฒนาลัทธิสุทร